

ספר המאמרים

— תרנ"ח —

בס"ד, ש"ת, רנ"ח

יְהִי הוּא אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ כְּאִשֶּׁר הִי' עִם אֲבוֹתֵינוּ כו' וְלִהְבִּין עֵינֵי הַבִּקְשָׁה הַזֹּאת צָרִיךְ לְהַקְדִּים תְּחִלָּה מִ"שׁ לְמָה יֵאמְרוּ הַגּוֹיִם אִי אֱלֹקֵיהֶם וְאֱלֹקֵינוּ בַשְּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה דְלִכְאוּרָה אִ"מ מֵהוּ הַתְּשׁוּבָה וְאֱלֹקֵינוּ בַשְּׁמַיִם וְהֵלֵא הַכֹּל יוֹדְעִים אֲשֶׁר אֱלֹקֵינוּ בַשְּׁמַיִם וְגַם מֵהוּ בַשְּׁמַיִם וְהֵלֵא הוּא בֶּאֱרֶץ כְּמוֹ בַשְּׁמַיִם דְּאוֹה"ע אֹמְרִים עַל הַשְּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ אֲבָל בְּנֵי אֹמְרִים הַמְּגַבִּיהִי לְשַׁבַּת הַמִּשְׁפָּילִי לְרֵאוֹת בַּשְּׁמַיִם וּבֶאֱרֶץ בְּשׁוֹה וּכְמִשִּׁי"ת וְאִ"כ מֵהוּ שְׁאוֹמְרִים וְאֱלֹקֵינוּ בַשְּׁמַיִם וְגַם מִ"שׁ כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ דְלִכְאוּרָה אֵין לוֹ שִׁיכּוֹת כֹּלֵל לְהַשְׁאֵלָה דְלִמָּה יֵאמְרוּ הַגּוֹיִם כו' וְצ"ל תְּחִלָּה עֵינֵי הַשְׁאֵלָה דְלִמָּה יֵאמְרוּ כו' וְהַעֲנִין הוּא דְזוֹהוּ מָה שֶׁהַגּוֹיִם אֹמְרִים וּכְמוֹ"כ הוּא הַגּוֹי שְׁבִכְאוּ"א מִיִּשְׂרָאֵל דְהֵינּוּ הַנְּהַ"ב וְהִיצֵה"ר רֹצִים לְהַשְׁפִּיל גִּשְׁי' וְלִהְדִּיחֵם מֵעֲבוּדָתָם בְּשִׂאלָתָם אִי אֱלֹקֵיהֶם שְׂאֵתָם מִמִּשְׁיָכִים ע"י תוֹמַ"צ וְהַעֲנִין הוּא דְהֵנָּה בְּזוֹה"ג עֵיקַר הָעֲבוּדָה הוּא בְּקִיּוֹם מִצְוֹת מַעֲשִׂוֹת כִּי הָעֲבוּדָה שְׁבִמּוֹחַ בְּהַתְּכוֹנְנוֹת אֱהוּי"ר כְּבֵד מְאֹד לְבוֹא לְזוֹה דְבִכְדֵי לְהִבִּין עֵינֵי אֱלֹקֵי הַיִּטֵּב צְרִיכִים יִגְיעָה הַרְבֵּה יִגְיעַת נַפֶּשׁ וְיִגְיעַת בֶּשֶׁר עַד שֶׁמִּבִּין אֵת הָעֵינֵי הַיִּטֵּב וְיוֹקֵלֵט בְּנַפְשׁוֹ (וּבִפְרָט * אֲשֶׁר שְׁכַל בְּאַמַּת מִסְתִּיר עַל אֲמִיתִית אֲלֻקוֹת דְּגִילּוֹי אֲמִיתִית אֲלֻקוֹת הוּא בְּאֲמוֹנָה דְּוֹקָא אֲבָל שְׁכַל וְהַשְׁגָּה מִסְתִּיר עַל אֲלֻקוֹת לְהִיּוֹת דְּלִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בִּי כֹּלֵל וְלִכְּן בְּכֵדִי לְהִבִּין עֵינֵי אֱלֹקֵי הַיִּטֵּב צְרִיכִים יִגְיעָה הַרְבֵּה וְלֵאחֲרַי שֶׁמִּבִּין אֵת הָעֵינֵי יֵשׁ בְּזוֹה יִתְרוֹן מַעֲלָה מֵה שְׁיוֹקֵלֵט הָעֵינֵי הָאֱלֹקֵי בְּפִנְיָמִי' וּכְמִ"שׁ הַשְּׁלֵ"ה ע"פ זֶה אֵלֵי וְאֲנוּהוּ דְכֹאֲשֶׁר זֶה הֵינְנוּ יֹדֵיעַת אֲלֻקוֹת מִתּוֹךְ הַחֲקִירָה וְשְׁכַל וְהַשְׁגָּה אֵז וְאֲנוּהוּ אֲנִי * ר"ל שֶׁמִּיּוֹחֵד בְּאֲלֻקוֹת אֲבָל כְּאִשֶּׁר הוּא אֲצִלוֹ רַק בְּדֶרֶךְ אֲמוֹנָה בְּלִבְד שׁוֹ"ע אֱלֹקֵי אֲבִי אֵז וְאֲרוֹמְמֵנָהוּ שֶׁהָאֱלֹקֵי מְרוֹמֵם מִמָּנוּ כו' (וּכְמִ"שׁ בְּמ"א) וּבִפְרָט בְּכֵדִי שְׁיוֹלִיד מִזֶּה אֱהוּי"ר צ"ל בְּחֵי' דַּעַת דְּוֹקָא (וְכִידוּעַ שְׁדַעַת הוּא הַמְּמוּצָע שְׁבִין מוֹחַ וְלֵב כו') וְזוֹהוּ כְּבֵד יוֹתֵר מֵעֲצָם הַהַתְּכוֹנְנוֹת כִּידוּעַ שְׁדַעַת הוּא הַהֲרַגֵּשׁ שְׁיוֹרְגֵשׁ הָאוֹר הָאֱלֹקֵי בְּנַפְשׁוֹ וְיִתְפַּעַל

ש"ת : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במפתח המאמרים (בהעתקה אחרת : כ"ד

טבת — חארקאח).

(ובפרט : חסר סיום החצו"ג.

אני ר"ל : כ"ה בכת"י, ואוצ"ל : אני והוא ר"ל.

לאהוב או לירא כו' וזהו דוקא כאשר יקר אצלו אלקות ויקרה נפשו האלקית בעיניו אז מרגיש כו' וכמו בגשמיות הרי ג"כ הולדות המדות הם מהשכל דכאשר יבין שהדבר טוב לפניו הוא רוצה בזה וימשך אחריו או כשיבין כשזה הדבר מזיק לו יראה ממנה ויתרחק ממנה ומ"מ אנו רואים אשר לא כל אדם שזה בזה יש אדם שמיד שמבין שטוב הדבר לפניו מתפעל מאד באהבה אל הדבר ההוא או להיפך שמבין ההיזק שיוכל לבוא מזה מתפעל מאד ביראה ויש אשר לא יתפעל כ"כ לאהוב וכמו"כ אינו מתפעל כ"כ מדבר המזיק וזה תלוי ביוקר נפשו אצלו דאם נפשו יקרה אצלו יקר בעיני עצמו מיד כשמבין טוב הדבר יורגש מאד בנפשו ויתפעל מאד באהבה משא"כ מי שאינו יקר כ"כ בעיני עצמו גם כשיבין טוב הדבר מ"מ לא יורגש הדבר אצלו כ"כ להתפעל באהבה כו' וכמו"כ הוא ברוחני' כאשר יקרה הנה"א בעיניו ויקר אצלו הענין האלקי אז מיד נתפעל באה' בהתבוננות בדבר המעורר את האה' או ביראה בדבר המעורר את היראה משא"כ כשאין ענין אלקי יקר בעיניו ואז גם כשיבין את האלקי' לא יורגש בנפשו ולא יתפעל באהוי"ר ובכדי שיהי' יקר אצלו ענין האלקי' זהו ע"י ההתקשרות וזהו ג"כ ענין הדעת ל' התקשרות כו' בכמה מקומות ההתקשרות באיזה דבר (צוא דער צוטראג) גורם רצון וחפץ להדבר ההוא ולזאת כאשר יקשר א"ע באלקי' (צוא טראגן זיך) ממילא יהי' לו רצון וחשק באלקי' (וידוע ההפרש בין אהבה לחשק והאהבה מסוּח דעתו ממנו כלל כו') אז יורגש אצלו הענין האלקי שהבין בשכלו ובהשגתו ויתפעל באהוי"ר כו' אבל כ"ז כבד מאד וצריך יגיעה הרבה ולא כל אדם יכול להגיע לזה בזה"ג שנתמעטו המוחות והלבבות (וכידוע דבזה"ב הי' עיקר העבודה במוח ולב משא"כ בזה"ג נתמעטו ולכן נק' הגלות בשם שינה שבשעת השינה מסתלקי' המוחין כו' והדיעה היא רק במדמה לבד היינו כחולמים כו' כמ"ש במ"א ונגד זה ע"י המס"נ הוא בזה"ג בתוקף יותר וכמ"ש צמאה לך נפשי כו' כמ"ש במ"א) ובפרט בעקבתא דמשיחא הוא כבד מאד לבוא לעבודה אמיתית במוח ולב עמוק כ"א עיקר העבודה בזה"ג ובפרט בעיקבא דמשיחא הוא במצות מעשיות דווקא היינו בעשיית המצות בפו"מ בקעומ"ש וע"ז אומר אי' אלקיהם שאתם ממשיכים ע"י מצות מעשיות דעל העבודה במוח ולב באה' מודים שהוא קרוב ע"י אלקות ואלקות קרוב אליו אבל הקירוב ע"י מצות מעשיות ע"ז הם חולקים כו' וסיבת הדבר ההוא כו' הנה אוה"ע אומרים רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו והיינו שאומרים שעל השמים הוא משגית אבל להשגיה על הארץ הוא השפלה וירידה לגבי' להשגיה על עולמות התחתונים כ"א עזב הוי' את הארץ ביד כו"מ כו' ושוורש טעותם הוא כי הם חושבים שהתהוות העולמות הוא בדרך עו"ע (כי על בחי' יש מאין הו"ע שאין השכל משיגו ואין לו דמיון בנפשו כמו בהשתל' עו"ע שיש לו דמיון בנפשו כו' שכל ומדות ומחדו"מ שהם בדרך עו"ע כמ"ש במ"א משא"כ יש מאין כי מפני שאינו בשכל אינם מודים בזה) ובהשתל' של עו"ע שייך לומר ערך והיינו ששייך קטן וגדול מעלה ומטה כמו בר שכל גדול שאינו יכול להשפיל בדברים קטני הערך כו' ולזאת מפני שהם חושבים שהתהוות העולמות הוא בדרך עו"ע לכן הם אומרים שהשמים הם בערכו להשגיה

עליו אבל להשגיח על הארץ הוא השפלה אבל באמת אינו כן דלילות התהוות העולמות הוא בדרך בריאה יש מאין כי בדרך השתל' עו"ע לא אפ"ל מציאות העולמות שהוא בבחי' הרוחנית בלבד אבל להיות מציאות העולמות ממש זהו בדרך בריאה יש מאין שהתהוות הוא מבחי' אין ערוך היינו שיהי' ביוו שהמתהווה אין בערך המהווה כו' וכמ"ש במ"א באורך וא"כ גם השמים אינו בערך לגבי' כלל וההשגחה בשמים הוא השפלה לגבי' וכמ"ש היושבי בשמים ואיתא בזהר יושב יר"ד דהיינו שהמשכת בחי' הירוד בשמים הוא בבחי' השפלה וכשם שעל השמים הוא משגיח שע"ז הם ג"כ מודים כמו"כ משגיח על הארץ ג"כ כי שניהם שוים המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ דלהיותו מגביהי לשבת שהוא מובדל מן השמים ומן הארץ ושניהם אין ערוך כלל ולזאת המשפילי לראות בשמים ובארץ ועפיהנ"ל יובן סיבת טעותם מה שחולקים על הקירוב לאלקו' ע"י מצות מעשיות ומודים על הקירוב ע"י העבודה דמוח ולב להיות שהם אומרים על השמים כבודו שזה מודים שהוא משגיח על השמים כבודו להיות בבחי' רוחניות עדיין ואומרים שהוא בערכו להשגיח שם ולכן מודים ג"כ על הקירוב שע"י העבודה במוח ולב שהו"ע רוחני' והוא קרוב לאלקות ואלקו' קרוב אליו אבל על הקירוב שע"י מצות מעשיות הם חושבים לפי שטתם הכוזבת שעזב הוי' את הארץ מלהשגיח על כל עולמות תחתונים גשמיים שהוא ירידה והשפלה לגבי' וכמו"כ חושבים שע"י מצות מעשיות לא יהי' קרוב לאלקות כו' אבל באמת טח מראות עיניהם דכשם שהארץ הוא השפלה לגבי' וכמו"כ השמים הוא ג"כ השפלה לגבי' כמ"ש הקדוש בשמים ובארץ שקדוש ומובדל משניהם בהשוואה כו' וכנ"ל וכשם שעל השמים הוא משגיח כמו"כ הוא משגיח על הארץ ג"כ ולזאת כשם שע"י העבודה במוח ולב קרוב לאלקות כמו"כ ממש הוא ע"י תומ"צ מעשיות שנעשה קרוב לאלקות ע"י מצות ועשי' גשמי' כמו בהעבודה היותר גבוה שבמוח ולב שע"י המטבע הגשמי' שנותן לצדקה נעשה קרוב ומיוחד ממש כמו חסד דרועא ימינא שבע"ס דאצי' שהגילוי מזה לע"ל ועכשיו הוא בהעלם כו' (ועמ"ש בד"ה פזר נתן רמ"ב) וכידוע דכל הגילויים דלע"ל הוא ע"י העבודה דעכשיו בנתינת הצדקה בגשמי' דווקא ובמטבע גשמי' ביד הגשמי' שבהעלם נעשה עי"י הקירוב והדביקות באופן הנ"ל וכמ"ש בסס"ב פנ"ג ולעתיד לבא בגילוי כו' וז"ש ואלקינו בשמים כל אשר חפץ עשה דקאי על העבודה רוחני' וגשמי' ואלקינו בשמים הו"ע רוחני' דמוח ולב וכל אשר עשה הוא העבודה דקיום המצות מעשיות וכידוע דשרש הנשמה הוא מבחי' חפץ ורצון הוי' כמ"ש במ"א וזה תשובה על מה שאומרים אי' אלקיהם שע"י מצות מעשיות אנו משיבין ע"ז ואלקינו בשמים כל אשר חפץ עשה שנעשה הקירוב באלקו' בין ע"י עבודה רוחני' דמוח ולב ובין ע"י מצות מעשיות בשוה ממש כו'. וז"ש יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו דהנה קיים אאע"ה את כל התורה עד שלא ניתנה (וכן בכל האבות) ומבו' במ"א דהלא לא הי' להם מצות מעשיות כ"א קיום המצות שלהם היתה ברוחני' ע"י העבודה שלהם במס"נ וע"י העבודה דרצוא ושוב שזהו ענין הלוד ונסוע עי"ז קיימו כמ"ש בתו"א בד"ה וקבל היהודים ובכמה דוכתי אך לא כל א' יכול

להגיע לזה בעבודתו לזאת נתנו לנו תומ"צ במ"ת שיהי' כאו"א יכול להמשיך המשכות עליונות ע"י קיום התומ"צ ויש עוד יתרון בהתומ"צ שנתנו במ"ת כי אברהם בעבודתו שמצ"ע יכול להגיע רק לשרשו ומקורו אמנם קיום התומ"צ של האבות הי' בעבודה דמוח ולב במס"נ והיו דבקים ומיוחדים באלקות משא"כ העבודה תומ"צ עכשיו הוא בעשי' לבד וזהו שהעכו"ם מודים שהאבות היו קרובים לאלקות ע"י עבודתם הרוחני' דמוח ולב ומס"נ שהי' דבקים ומיוחדים והי' מאיר גילוי אלקות בנפשם רק שחולקים על הקירוב שע"י מצות מעשיות כו' כנ"ל וע"ז אנו מבקשים יהי' הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' קרוב לאבותינו בעבודתם בבחי' קירוב ודביקות ממש כו' ולכאורה צ"ל והלא כן הוא באמת שאין הפרש כלל כנ"ל ואדרבה בקיום התומ"צ שנתנו במ"ת מגיעים עוד למע' יותר וא"כ מהו הבקשה ע"ז אך הענין דקיום מצות מעשיות צ"ל בקעומ"ש שע"י עשייתן בבחי' חיות והרגש אלא שההרגש אינו מהכוונה פרטית אלא ממנו שהוא לבד מלך ועושה רצונו שנצטוו לעשות כו' וחיות והרגש זה צ"ל בעשייתן המצות כו' כמ"ש במ"א והנה באמת יש בכאו"א קבעומ"ש בהעלם ומוכן מזה ההיפך שאנו רואים שגם איש הפשוט האמיתי שלכאורה אין לו שום חיות והרגש כלל בעשיות המצוה במה שמניח תפילין ואינו נותן דעתו ע"ע ומסיח דעתו כו' ומ"מ כשרואה איש א' שלא מניח תפילין ח"ו יתפעל מאד בנפשו ויאמר איך אפשר הדבר שלא יניח תפילין זאת בלתי אפשר כלל כו' ועכ"פ מה שבהעדר העשי' אנו רואין בו הזוה והתפעלות גדול מזה מוכן שגם בעשייתה יש איזה חיות והרגש כו' אלא שהוא בהעלם מאד וע"ז אנו מבקשים יהי' הוי' אלקינו עמנו בקיום המצות מעשיות בקעומ"ש בהעלם אף שהוא נעלם מאד בלתי חיות והרגש בגילוי מ"מ יהי' הקירוב באלקות כמו המצות דאבות (ועוד למעלה יותר שהיו בתכלית היחוד והדביקות בנפשם כו') ואף דגם בעשיית המצות בלי קבעומ"ש ואף שהוא גוף בלא גשמה מ"מ ה"ה מצוה וכשחוזר ועושה מצוה בכוונה כנ"ל הועיל גם להמצוה שעושה גם בלי כוונה להיות מאיר גילוי כו' וכמ"ש בסש"ב ספל"ט דהבקשה הוא שיהי' כולם מודים שהאלקות קרוב אלינו כמו בהאבות שהיו כולם מודים כו' וזהו יהי' הוי' אלקינו עמנו בקיום המצות מעשיות יהי' הוי' מאיר בגילוי בקירוב אלינו כמו שהי' עם אבותינו שכולם הודו ע"ז כמו"כ יהי' כולם מודים שהוי' אלקינו קרוב אלינו בקיום המצות.

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'. ואי' במד"ר ר"פ נח פ"ל הה"ד פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיו של צדיק מצות ומע"ט, ומפרש תולדותיו

של נח הוא צדקותיו והן המצות ומע"ט שעשה וכן פרש"י ז"ל במקומו. עו"ש במד"ר כ"מ שנא' אלה פסל את הראשונים וזהו אלה תולדת פסל דור המבול. וכ"ה בזח"א דנ"ח ע"ב דאלה פסל את הראשונים ופי' במק"מ והרמ"ז דפסל דור המבול. ולהבין זה הנה ידוע דהמבול הי' בכדי לטהר את הארץ. דאין לומר דהכוונה במי המבול הי' רק להעביר ולהשחית האנשים החוטאים דא"כ למה הוצרך כל הרעש הזה והי' אפ"ל ההשחחה ברגע א'. אלא באמת הי' הכוונה במי המבול לטהר את הארץ להיות כי מלאה הארץ חמס ונתקלקלה מאד והי' נצרך לטהר את הארץ וע"ז הי' מי המבול ולכן א"י שגבוה מכל הארצות ולא הי' שם המבול נק' ארץ לא מטהרה ביחזקאל סי' כ"ב. וצ"ל למה הי' טהרת הארץ במים דוקא, והגם דמצינו בתורה דכל טהרה הוא במים וכמו טהרת הטמא שהוא במים דוקא כו'. ג"ז צ"ל למה טהרת הטומאה הוא דוקא במים כו'. והנה במד"ר בראשית רפ"ה ור"פ כ"ח אי' משל למלך שבנה פלטרין והושיב בתוכה אלמים והיו משכימים ושואלים בשלומו של מלך ברמיזה ובאצבע ובמגולין. אמר המלך אילו היו פקחין עאכו"כ אתמהא, הושיב בתוכה דיורי פקחין עמדו והחזיקו בפלטין אמרו אין זה פלטין של מלך שלנו הוא. אמר המלך אחזיר פלטין כמו שהייתה, כך מתחלת ברייתו של עולם לא הי' קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים הה"ד מקולות מים רבים אדירים משברי ים ומה היו אומרים אדיר במרום ה', אמר הקב"ה מה אם אלו שאין להם לא פה ולא אמירה ולא דיבור והן מקלסין אותי, כשאברא אדם עאכו"כ, עמד דור המבול ומרד בו כו'. אמר הקב"ה יפנו אלו ויבואו אותן שישבו בו מקודם הה"ד ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, עכ"ל המד"ר. ולפ"ז מובן בד"כ מה שטהרת הארץ הוא במים דוקא להיות כי בנבראים שבארץ שייך בהם מרידה ופירוד, משא"כ המים מקלסין להקב"ה שאין בהם צד פירוד כו'. לכן הם מטהרים את הארץ כו'. אמנם צ"ל והלא לכאו' אין המשל מכוון במ"ש תחזור הפלטין כמו שהי' כך יפנו אלו ויבואו אותן שישבו מקודם כו'. והלא לאחר המבול נתיישב הארץ עם האדם כמקודם, ולפ"ד הי' צ"ל נשאר המים כו'. וגם צ"ל עצם הענין מ"ש הושיב בתוכה דיורים אלמים איך שייך זה על המים שנק' אלמים כו'.

אך הענין הוא דהנה מצינו גבי משה שהי' כבוד פה וכבוד לשון ומבואר בתו"א ד"ה מי שם פה לאדם הטעם ע"ז לפי שנשמת משה הי' משמיטה ראשונה וכנודע מ"ש בס' התמונה שיש ז' שמיטות נגד ז' מדות, והעולם שאנו בו הוא שמיטה השני', והי' שמיטה אחת לפני זה שהייתה מבחי' החסד ושמיטה זו היא מבחי' הגבו' כו'. וי"ל דו"ע מה דאי' במד"ר בתחלת עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתוף עמו מדה"ר, דמה שעלה במח' לברוא במדה"ד היינו לפי שמיטה זו היא בבחי' הגבו', אמנם ענין שיתוף עמו מדה"ר הו"ע התורה שניתנה בשמיטה זו דוקא, והתורה היא מדה"ר שהיא בקו האמצעי כידוע. וז"ע מ"ש בזהר דאמרה תורה ב"ג דאנת בעי למיברי עתיד למיחטי קמך א"ל וכי למגנא אתקרינא ארך אפים כו', ומבואר במ"א

דכוונת התורה הי' להמשיך מדת א"א מהעולם אל הגילוי להיות נמשך סליחת עוונות, והיינו לפי שהתורה היא בחי' מדה"ר שע"י נתקן ונמתק מדה"ר, וזהו ג"כ שרש ענין הבירורים שע"י התורה להיות כי כל ענין הפסולת הוא מבחי' קו השמאל מבחי' הגבו' דוקא ונק' סוספיתא דדהבא כו' כידוע וע"י התורה מתקנים ומבררים את הקו השמאל (ואופן התיקון הוא בב' אופנים או לאט לאט בדרך בירור או ע"י המשכת האור שהאור דוחה חושך כו' כמ"ש במ"א בענין ג"ח משמאל. ומ"מ הוא ג"כ בדרך בירור ולא כמו ע"י שס"ה ל"ת שהן בדרך דחי' לבד משא"כ בתורה הרי מתלבש בעינים אלו ומברר שזה טמא וזה טהור וכן בטענות של שקר מתלבש בזה לברר את האמת כו' כמ"ש במ"א) וז"ע שיתוף עמו מדה"ר הוא התורה שע"י מתקנים בחי' הגבורה כו' (ועמ"ש באריכות מענין שיתף מדה"ר בד"ה * יו"ט של ר"ה, רנ"ט) ואז נהפך מדה"ר למדה"ר ונעשה בחי' תגבורת החסדים והיינו מה שהגילויים דלעתיד שיהי' גילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס כי עין בעין יראו בחי' ראיית המהות ממש כו'. כ"ז יהי' ע"י עבודה דתו"מ דעכשיו בשמיטה זו דוקא בבחי' תיקון ובירור דקו השמאל ע"י יהי' בחי' תגבורת החסדים בהגילויים דלעתיד כו'. ומעין זה יש גם עכשיו בעסק התורה וכמארו"ל מעיקרא כי עבד אינש אדעתי דנפשי' עביד היינו לתקן נפשו בכח התורה ואח"כ הלימוד התורה הוא לשמה לשם התורה להמשיך או"א"ס בתורה דאור זה מאיר בנפשו בעסק התורה שלו שהוא מעין הגילוי דלעתיד כו'. והנה לפי קבלת האריז"ל ב' השמיטות הן ב' המדרי' דתהו ותיקון שהן עיגולים ויושר, ואחר השמיטה הזאת לא יהי' עוד שמיטה אחרת והיינו דשאר השמיטות שאח"ז לא יהיו בעולמות גשמיים כמו עכשיו דזהו רק בשמיטה זו לבד (וגם בהשמיטה הא' לא הי' עולם גשמי כו') כ"א יהיו במדרי' הרוחניות בעליית העולמות שיתעלו ממדרי' למדרי' כו' ובזה יהיו השמיטות והיובלות עד גו"ן אלפים יובלות כו'. והנה ב' נשמות נמשכו משמיטה הא' לשמיטה זו הב' בכדי לתקן העולם והן חנוך ומשה, דבחנוך כתי' ויתהלך חנוך את האלקים ול' ויתהלך משמע ל' עבר (דהול"ל וילך) אלא פי' שהלך מכבר בשמיטה הא' כו'. וכמו"כ משה הי' משמיטה הא' דלכן נא' בו מן המים משיתיהו דשרש נשמתו הוא מבחי' המים שמיטת החסד ומשם משיתיהו שנמשך מן ההעלם אל הגילוי בשמיטה זו כו'. והענין הוא דהנה נודע דים וארץ הם עיגולים ויושר, דהארץ היא בחי' יושר ולכן הארץ היא בבחי' ציור אדם כדאי' במד"ת הובא בילקוט פ' בא בתחלתו דכל מה שברא הקב"ה באדם ברא בארץ האדם יש לו ראש והארץ יש לה ראש כמ"ש וראש עפרות תבל האדם יש לו עינים והארץ יש לה עינים שנא' ותכס את עין כל הארץ כו' האדם יש לו ידים וכן הארץ שנא' והארץ הנה רחבת ידים כו' האדם יש לו רגלים וכן הארץ שנא' והארץ לעולם עומדת כו', וכן הולך ומונה כל ציור אברי האדם שישנם בארץ ג"כ, וכמו שאנו רואין שיש בהארץ

מקומות מהולקים כי ארץ זו מגדלת תבואה וארץ זו מגדלת פירות או בשמים וכמו ארץ זית שמן ודבש כו', ואין כל המקומות שבה שוים, והיינו לפי שהיא בבחי' פרוצוף אדם וכמו שהאדם כל אבר ואבר יש לו פעולה מיוחדת בפ"ע כמו"כ הארץ כל חלק שבה יש לו פעולה מיוחדת כו'. משא"כ הים הוא בבחי' עיגולים ולכן אין שום התחלקות בהמקומות שבו שאין הבדל בין מקום זה למקום זה והים בכללותו הוא דומה לתכלת ותכלת דומה לרקיע כו' שהרקיע הוא ג"כ בחי' עיגולים ולכן הוא עגול וכן כל הגלגלים הם כדורים ואין בו התחלקות כלל כ"א הוא עצם א' פשוט, ומה שנחלק הרקיע לש"ס מעלות זהו רק לפי הילוך השמש ברקיע (שחלקו ה"ב מזלות שהשמש הולכת תחתיהם כל מזל לל' מעלות כו' כמ"ש בס' התכונה) אבל לא שהתחלקות היא בעצם הרקיע שהוא עיגול פשוט בלי התחלקות כו', וכן כל היסודות שתחת הרקיע הם בבחי' עיגולים ולכן הם סובבים ומקיפים זא"ז שהאש היסודי מקיף את גלגל יסוד הרוח, והרוח מקיף את המים והמים מקיפי' את הארץ, והארץ היא נקודת המרכזו שהיא בבחי' יושר כו', וכמ"ש בע"ח דהארץ היא בחי' היושר דעשי' והרקיעים הם בחי' עיגולים, וכמו"כ המים הם ג"כ בחי' עיגולים כו', והנה ידוע מ"ש בע"ח דגם בעיגולים יש בחי' ע"ס כמו ביודשר (י"ל משום דבכל גילוי אור בהכרח שיהי' בו מדרג' מחולקות בהעלם דמאחר שהוא בחי' גילוי אור באיזה גילוי שיהי' הרי בהכרח יש בו ציור באיזה אופן הוא הגילוי, ומאחר שיש ציור בכללות אופן הגילוי שלו יש בו ג"כ ציור פרטי מדרג' בהעלם כו', ומה שבעיגולים יש ע"ס י"ל שזהו מפעולת הצמצום להיות דגם העיגולים הם אחר הצמצום ונמשכים ע"י הקו שנמשך ומתעגל כו' לכן הם בבחי' ע"ס כו') אמנם יש הפרש בין ע"ס דעיגולים לע"ס דיושר, דבעיגולים החיצון שבכולם הוא המעולה והיינו שהספי' העליונה מקפת את הספי' שלמטה ממנה כמו ספי' הכתר מקפת ספי' החכ' וכן חכ' מקפת לבינה כו', ובע"ס דיושר הפנימי הוא המעולה מכולם דספי' הכתר היא פנימי מכולם ומתלבשת בחו"ב שהם מלבישים ז"ת דכתר כמו או"א מלבישים זרועות דאריך וז"א מלביש לאו"א ומל' מלבשת לז"א כו' *.

בס"ד

צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלינה מלמעלה ופתח התיבה כו'. ואמרז"ל סנהדרין דק"ח ע"ב א"ר יוחנן א"ל הקב"ה קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים. ורש"י פי' צהר י"א חלון וי"א אבן טובה המאירה להם. והם ב' דיעות במד"ר פל"א ר' אבא ב"ב אמר חלון ר' לוי אמר מרגליות. ופי' חלון י"ל דהנה ידוע דתיבת נח הוא בחי' בינה וא"כ ענין החלון היינו מה שבינה לז"א מאיר האור דרך חלון כמ"ש בע"ח שער הכללים פ"א. אח"כ מצאתי שכ"כ בהגהות לד"ה מים רבים בתו"א והוספות. והיינו בחי' יסוד דאימא, וכמ"ש במאו"א מע' ח' אות ס"ה חלון נק' יסוד של כל ספי' ויסוד אימא חלון רחב עכ"ל. ובת"ז תיקון ו' די"ח ע"א דתיבת נח הוא בחי' אימא עילאה וחלון התיבה איהו עמודא דאמצעיתא והיינו בחי' ת"ת, שע"י ת"ת נמשך האור מבינה לז"א. ועמ"ש בפרד"ס בשעה"כ ערך חלון. ובתי' י"ח דל"ג א' כ' דאור הבינה למל' נמשך ע"י יסוד. ופי' בח"צ דהכל א' משום דגוף וברית חד הוא כו'. ואם כפי הנראה בפרד"ס שם ובח"צ היינו בחי' ת"ת ויסוד דז"א. מ"מ י"ל ג"כ דהיינו בחי' יסוד דאי' שע"י יסוד דאימא נמשך הגילוי בזו"נ. וי"ל דהגם דבינה היא מקבלת מחכ' מ"מ נק' בינה עלמא דדכורא כמ"ש בזהר ובכתהאריו"ל בכ"מ ועמ"ש בע"ח שער תיקון הנוק' פ"ב כלל י"ג. ולכן בחי' יסוד דאימא הוא גילוי בחי' בינה לזו"נ. והנה נח הוא בחי' יסוד אבא כמ"ש בלקו"ת להאריו"ל. ולכן נק' צדיק כי היסוד נק' צדיק כידוע והיינו לפי שמדתו הוא להשפיע שזוהו פי' וענין צדיק שנק' כן ע"ש היותו בעל צדקה שנותן צדקה ומשפיע כמ"ש במ"א. ולכן נק' נח צדיק להיותו בחי' יסוד אבא (והגם שנת"ל דיסוד אימא הוא ג"כ משפיע כו', מ"מ י"ל דבחי' צדיק הוא בחי' יסוד דדכורא ממש דוקא והוא בחי' יסוד אבא ויסוד ז"א. ובינה הוא בחי' צדק כו') ועמ"ש בפע"ח בכוונת פורים שיסוד אבא נמשך ממנו ההשפעה בויתור רב יותר מההשפעה הנמשכת מיסוד ז"א (עמ"ש פ"ו ד"ה ענין ומשלוח מנות, ומ"ש בפ"ה שם) וי"ל דלכך נח בתיבה הי' זן ומפרנס לבהמות וחיות ג"כ שז"ע ההשפעה בויתור בלי התחלקות כו'. וע"ד כמו בשביעית דאדם ובהמה שוין וכמארז"ל ע"פ לך ולבהמתך ולחי' כו' שכ"ז שהחי' אוכלת בשדה אתה אוכל בבית כלה לחי' מן השדה חייב לבער אותו המין מן הבית כו'. והיינו משום דבשביעי' מקבלים העולמות מבחי' שלמע' מסדר השתל' (והיינו עליית בי"ע באצי' כו' כמ"ש בלקו"ת ע"פ את שבתותי והביאור) ודוקא עפ"י סדר השתל' שהוא בחי' אור מצומצם יש חילוקי מדרי' ואינן שוין אדם ובהמה כו'. אבל בבחי' שלמעלה מהשתל' שאינו בבחי' צמצום שם אדם ובהמה שוין כו'. וע"ש בלקו"ת דשביעית הוא בחי' חכ' ובד"כ נת' שם שהוא בחי' עליות בי"ע לאצי' (ואבא מקננא באצי') דאצי' הוא למע' מהתחלקות לגבי בי"ע כו'. וכמו"כ הוא בענין בחי' נח שהוא בחי' יסוד אבא הוא בחי' ההשפעה בלי התחלקות כו'. וי"ל עפמ"ש

בתו"א ד"ה כי אברהם לא ידענו דח"ע הוא בחי' עליונה שבממוצע והיינו בחי' תחתונה שבמאציל. ובהגהות לשם מבואר הטעם משום דחכ' עיקרו הוא בחי' אור והכלי בטל לגמרי ולכן נק' חיוהי כו' ועמ"ש מזה בהגהות להביאור דויצוום בדוגמא כמו כלי הת"ת שהוא הוי', כמו"כ בחי' חכ' בכלל נק' חיוהי כו'. והאור הוא מעין המאור לכן מבחי' חכ' נמשך ההשפעה בויתור בלי התחלקות ועיקר מקום הויתור הוא בא"א שלכן נק' ארך אפים שהוא בחי' השפעה בלי גבול כו' וכמ"ש מזה במ"א בד"ה ועשית חג שבעות בס' דברים ח"ב. אמנם כמו"כ הוא גם בחכ' להיותו מעין המאור כו'. ולכן הי' נח זן ומפרנס לבהמות וחיות ג"כ להיותו בחי' יסוד אבא שהוא בחי' השפעה בויתור כו'. וע"פ הנ"ל יובן דמ"ש צהר תעשה לתיבה היינו גילוי בחי' יסוד דאימא בז"א. ומ"ש אח"כ בא אתה אל התיבה כו' הוא גילוי והמשכת בחי' יסוד אבא כו'. אמנם באופן גילוי בחי' יסוד אבא יש ב' מדרי' שז"ע ב"פ נת. דהנה יסוד אבא מתלבש ביסוד אימא ויסוד אימא מתלבש בז"א. אך ידוע דבינה מסתיים בחזה דז"א. אבל יסוד אבא ארוך שבוקע בחי' יסוד אימא ונמשך עד סיום יסוד ז"א. ונמצא שיש ביסוד אבא ב' בחי' א' עד החזה שאז יש עליו ב' כסוים היינו יסוד אימא וז"א משא"כ אחר סיום יסוד אימא אין עליו רק כסוי ז"א לבד והי' מתגלה אז יותר כו'.

ולהבין כ"ו צלה"ק תחלה מ"ש בע"ח ובלקו"ת מהאריו"ל שיש בחי' ה"ח וה"ג המלוכשים ביסוד אימא וקודם סיום יסוד אימא הם סתומים ומכוסים ביסוד אימא, ואחר סיום יסוד אימא בחזה דז"א אז הם יוצאים ומתגלים בז"א ונק' חסדים מגולים (ועמ"ש בע"ח שער הנסירה פ"ח דבחי' יסוד אימא לאחר שמסתיים בחזה דז"א נק' אוריא דכ"א (וע' במאו"א מע' א' קל"ג דאוריא דכ"י הוא יסוד אבא ואשא דכ"י יסוד אימא. והי"נ העיר משער א"א דרוש תלת רישין וצל"ע שם, והתוס' דפ' בשלח ד"ג עד דלא אשתקע אוריא דכ"י משמע ג"כ שהוא בחי' יסוד אבא. אמנם כאן כ' מפורש שהוא בחי' יסוד אימא. ובפרדס שעה"כ ערך אוריא הביא בשם התו' דאוריא דכ"י הוא בחי' בינה) ולהיותו אוריא לבד ולא ממשי לכן הוא מתפשט אל הצדדין במקום שהוא רוצה בכל הו"ק כו') ונמצא החילוק בין חו"ג המכוסים לחו"ג המגולים הוא בב' דברים הא' הוא פשוט שהמכוסים הם מכוסים ביסוד אימא המכסה עליהם ואינם מתגלים כ"כ בז"א משא"כ המגולים הם מאירים בגילוי בז"א. והוה מה שיש מעלה בחו"ג המגולים על חו"ג המכוסים. וההפרש הב' הוא דבחי' חו"ג בעודן מכוסין ביסוד אימא הרי אז יסוד אבא ג"כ נעלם ומכוסה ביסוד אימא נמצא מלוכש יסוד אבא ממש בחו"ג אלו המלוכש ביסוד אימא, משא"כ בחו"ג היוצאים ומתגלים מיסוד אימא ולחוץ לא שייך לומר כן להיות בהם התלבשות יסוד אבא. דאע"ג דיסוד אבא נמשך ומתפשט עד סיום יסוד ז"א, מ"מ לא שייך לומר שמתלבש בחו"ג המגולים שנמשכים ומתגלים לכאן ולכאן בנו"ה כו'.

(כנ"ל בשם הע"ח דלהיותו אוירא ולא ממשי ה"ה מתפשט לכל הצדדים כו') ויסוד אבא (שהוא בחי' ממשי כו') נמשך ביושר עד יסוד ז"א. אבל בעוד החו"ג ביסוד אימא הנה יסוד דאבא מלובש בהם ממש כו'. והנה מבואר בלקו"ת מהאריו"ל ס"פ בראשית דב' בחי' חו"ג המכוסים ומגולים הם ענין עה"ח ועה"ד, דבחי' חו"ג המכוסים הם בחי' עה"ח, וחו"ג המגולי' הם בחי' עה"ד. והענין דכשהם מכוסים ביסוד אימא אין החיצונים יכולים להגיע לינק מהם להיותם מלובשים בבינה שהיא מונעתם לינק ולהתאחו בהם. אמנם מהחזה ולמטה ששם הם מגולים אז יכולים החיצונים לינק ולהתאחו בהם וזהו"ע טו"ר. ולא ששולטי' הקלי' עד שם ח"ו, אלא שמשם יניקתם ונמשך עליהם עד מקומם כו'. ולפי שמשם נמשך יניקה לחיצונים אע"פ שהיא קדושה עליונה נק' ג"כ רע מפני שנמשך משם יניקה לרע כו'. אך הנה עיקר בחי' עה"ח הוא בחי' חכ', והיינו משום שמחכ' אין שום יניקה לחיצונים כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ' דלא הי' שם שבירה ואין משם יניקת החיצונים כלל, וזהו שאמרז"ל יעקב אע"ה לא מת, והיינו להיות דיעקב הוא בחי' יסוד אבא יו"ד עקב, והגם שהוא בחי' יסוד אבא לאחר שבוקע בחי' יסוד אימא לאחר החזה דז"א ומאיר בגילוי, שז"ע יעקב ל' יבקע, וכנ"ל דיסוד אימא מסתיים בחזה דז"א, ויסוד אבא ארוך שבוקע בחי' יסוד אימא ומאיר לאחר החזה ובחי' זו שאחר החזה הוא בחי' יעקב כמ"ש בע"ה. מ"מ גם שם לא יש יניקת החיצונים כי אין להם שום אחיזה בבחי' חכ' גם כמו שהיא בבחי' גילוי, אדרבה גילוי בחי' החכ' דוחה יניקת החיצונים דאפי' מחו"ג המגולים אין יניקה לחיצונים רק קודם המשכת אור יסוד אבא. אבל כשנמשך בחי' מוחין דאבא במקום הגילוי הנה בחי' חכ' דוחה את החיצונים מלינק גם מבחי' חו"ג המגולים שנתגלו מיסוד דאימא כו'. ולכן כל הביורורים הם ע"י בחי' חכ' דוקא בחכ' אתברירו, והיינו משום שבבחי' חכ' אין אחיזה ויניקה לחיצונים ולכן הוא המברר דוקא כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה בענין מ"ה המברר כו'. וז"ש ביעקב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, באר שבע הוא בחי' יסוד דאימא כמ"ש במאור"א מע' ב' אות י"א. ופי' ויצא יעקב מבאר שבע היינו בחי' יסוד אבא שבוקע בחי' יסוד אימא וילך חרנה שנמשך עד למטה מטה שז"ע יו"ד עקב שנמשך בבחי' עקביים עד מקום הפירוד לגמרי לברר שם ביורורים לדחות את החיצונים לגמרי ולהעלות מה שאפשר להעלות שלא יהי' מהם עוד יניקה לחיצונים כו'. ועמ"ש בתו"א בד"ה ויצא יעקב. ונמצא דבחי' יסוד אבא הוא עיקר בחי' עה"ח להיות שאין משם יניקה לחיצונים כלל גם לא ממקום הגילוי כו'. משא"כ בחי' יסוד אימא נק' בכלל עה"ד, הגם שממקום הסיתום אין יניקה לחיצונים, מ"מ מאחר שכשנמשך בחי' החו"ג בגילוי נמשך משם יניקה לחיצונים לכן גם מקום הסיתום נק' עה"ד מאחר שאחר שיבוא בגילוי יומשך משם איזה יניקה כו' (ועמ"ש בתולע"י לענין מה שהפרשיות צריכים לכרוך בשער עגל ולהמשיך השער לגלות לחוץ כמ"ש בזהר פ' פקודי דרל"ז ע"ב. וכי' שם הטעם דבעינן למיהב ל' דוכתא זעיר בגו קדושא דילן דהא מגו קדושא

נפיק שולטנא דילי' כו' וע"י שנותנים לו מעט לא יקטרג לן בקדושן כו'. וכ' בתולע"י דלפ"ז צריך להמשיך השער מפ' קדש, וצ"ע דהלא פ' קדש הוא בחכ' ומשם אין יניקה לחיצונים כלל כו' כנ"ל. ובשלה"ה ד' קי"ו ע"ב (הובא במג"א הל' תפילין סל"ב ס"ק א') הרגיש בזה וכ' שלדעתו שרש ההמשכה הוא מבחי' בינה דמנה דינין מתערין כו', והיינו כנ"ל. וידוע דמה שדינין מתערין מינה היינו בסופה והוא בחי' מקום הגילוי כו' כנ"ל. אלא שמ"ש להמשיך השער מפ' והי' אם שמוע (וכ"ה בשו"ע רבינו ז"ל סל"ב סעי' ס"ט) צ"ע דהלא פ' והי' כי יביאך הוא בבינה. וגם מ"ש שיהי' לאותו צד של פ' קדש אינו מובן והלא סדר הנחתן הוא קדש והי' כ"י שמע והי' א"ש, או והי' א"ש שמע. וי"ל דהנה שמע והי' א"ש הם בחי' הדעת שנחלק לחו"ג אבל קדש והי' כ"י הם בחי' מוחין חו"ב שבז"א. והנה שרש מקום יניקת החיצונים בקדושה הוא בבחי' הדעת כמשי"ת, אבל בבחי' חו"ב שבז"א אין להם יניקה. ולזאת אין למשוך השער מפ' והי' כ"י שאין להם מקום שם כ"א במוח הדעת, וג"ו מבחי' גבו' שבו שזוהו פ' והי' א"ש. ומ"ש לצד פ' קדש אין הכוונה מצד הקירוב מקום שהרי מפסיק ביניהם פ' והי' כ"י ושמע לדעת רש"י, ולדעת ר"ת פ' והי' כ"י לבד. אלא הכוונה שיהי' לאותו צד של פ' קדש. וי"ל שיש בזה כוונה קירוב המעלה שיכוין להמשיך בחי' החכ' בחו"ג ואז לא יהי' מהם ג"כ יניקה כו' כנ"ל. דזהו כל ענין המצות להפריד יניקת החיצונים כו' כמשי"ת. ועמ"ש בס' מצות שמורים דנ"ח עאו"ב בענין מ"ש במשה ויקבור אותו בגי' מול בית פעור, דמשה הוא בחי' יסוד אבא וקבורתו בגי' הוא בחי' יסוד אימא והוא מול בית פעור שהוא נגד החלון שבעורף דז"א ששם מתגלים בחי' אחוריים דבינה, ומשם יונקי' הסט"א הנק' שעירים, יעו"ש באריכות. וכאשר השעיר קם לקטרג אז רואה קברו של משה וחוזר תיכף לאחוריו. וגם קשר של תפילין הוא בחי' משה ע"ש והוא מונח בקרוב למקום השקוע (ויש מדקדקי' להניחו במקום השקוע ממש ועמ"ש בשע"ת הל' תפילין סי' כ"ז ס"ק יו"ד) להכניע במקומו הקטרוג של עגל כו') וזהו שנק' עץ הדעת. דהנה ידוע דמות הדעת כלול מתו"ג וזהו בחי' חו"ג הכלולים ביסוד דאימא. ובחי' מוחין חו"ב המתלבשי' בז"א הם מלובשי' בבחי' נו"ה דאימא שהם נעשים חו"ב דז"א. ומוח הדעת הוא ביסוד דאימא והוא כולל בחי' תו"ג. והנה בחי' חו"ב אין מהם יניקה לחיצונים, רק ממות הדעת, והיינו לאחר שמסתיים בחי' יסוד אימא בחזה דז"א ויוצא בחי' הדעת בגילוי ונעשה חו"ג מגולים אז נמשך מהם יניקה כו' כנ"ל. אבל מבחי' הדעת כמו שהוא במקום הסיתום ביסוד אימא היינו עד החזה אין ממנו יניקה כו', ומ"מ נק' בכלל עה"ד משום שנמשך איזה יניקה ממקום הגלוי כו'. ומה שבחי' חו"ג המכוסים ביסוד אימא נק' גם בשם עה"ה היינו שאין מהם יניקה כו' עיקרו הוא משום דיסוד אבא מלובש ביסוד אימא כו'.

וביאור הדברים מה שיסוד אבא הוא בחי' עה"ה ויסוד אימא נק' עה"ד והעיקר בבחי' חו"ג המגולים מיסוד אימא. הענין הוא דהנה

ידוע דבחק' שורה אוא"ס ב"ה וכמ"ש הוי' בחכ', וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה בשם הע"ה שאוא"ס אינו מתייחד אפי' בעולם האצי' אלא ע"י התלבשותו תחלה בספי' החכ' (נר' הכוונה אמ"ש בע"ח ש"ב בענין סדר אצי' פ"ג ובשעמ"ז הוא שער סדר אבי"ע פ"ג, ושם מבואר שהוא בחי' חכ' דא"ק, אלא שמוכן שם שהארנו באצי' הוא ע"י התלבשותו בבחי' חכ' דאצי' שכתב שם בשער סדר אבי"ע שע"י חכ' דא"ק) שמתלבש הוא בתוכה נכנס ומאיר בכתר וחכ' דאצי' כו' ואמנם כשרצה להאיר מבינה דאצי' ואילך עד סוף כל האצי' הנה ודאי שהוצרך להתלבש גם בבינה דאצי' כו' אך שלא הועילה הבינה רק למעבר בלבד אל האור המלוכש תוך החכ' העליונה הנ"ל (היינו חכ' דא"ק) ואע"פ שנמשך דרך הבינה אין זה התלבשות כו'. משמע דבחק' דאצי' הוא בבחי' התלבשות וע"י התלבשות חכ' דא"ק בחכ' דאצי' מאיר האור בכל האצי' כו'. ומ"מ נק' האור ע"ש בחי' א"ק כמוכן בע"ה שם וכמ"ש בשע"ב שם שהגילוי שבאצי' הוא בחי' א"ס כו', והיינו לפי שהחכ' אינו מסתיר על האור כלל וזהו להיותו בבחי' הביטול בתכלית כו'. וי"ל דמ"ש אפי' באצי' היינו דגם שאצי' הוא בחי' גוף (ולא כמו בי"ע שהם בחי' לבושי' נפרדים כו') שהוא בחי' אלקות ומאיר בהם בחי' א"ק בגילוי ע"י חכ' שלו, מ"מ הוא ע"י התלבשותו תחלה בספי' החכ' דאצי' כו'), וכ' הטעם ע"ז משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ', והיינו שהוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטל במציאות לגמרי שאין שום מציאות כלל וא"כ הו"ע שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. והגם דחק' הוא בחי' שכל, ואינו ג"כ בבחי' שכל הנעלם מכל רעיון הנק' שכל מופלא והוא בחי' ח"ס שהוא סתום ונעלם ואינו שכל גלוי ואינו במציאות שכל עדיין כ"א כח היולי על שכל שהוא מושלל עדיין ממציות שכל כו' כמ"ש במ"א, משא"כ בחי' חכ' דאצי' הוא בחי' חכ' הגלוי' שזהו בדוגמת כח החכ' שבנפש שהוא בחי' אור נגלה ונרגש בנפש במציאות שכל, וכמו הברק המבריק כשמייגע באיזה ענין הנפלא ממנו ואח"כ נופל לו בזה המצאה וסברה שהוא באופן כך וכך ה"ז גילוי אור שכלי כו'. אך הענין הוא דבחי' חכ' אם היות שהוא בחי' שכל מ"מ אינו בבחי' מציאות דבר מה, כי ענין השכל דחק' אין ענינו ענין השגה והבנה, דכל השגה הוא בחי' ישות אבל השכל דחק' הו"ע ידיעת הדבר בקצרה, וכמו שאנו רואין בחוש בבריאת וסקירת השכל שאין כאן שום השגה בהתפשטות והתרחבות השכל כ"א גילוי אור בבחי' ידיעה קצרה וכללית ואין כאן תפיסה עדיין להיות השכל נתפס באיזה מציאות דבר מה כמו ההשגה והבנה שהמושכל נתפס במורגש בישות ובהגלמה באופן כך וכך דוקא (היינו שנראה ונגלה ונרגש השגת המושכל בציור באופן כזה דוקא ולא באופן אחר כו') שז"ע התפיסה שנתפס במציאות יש ונתפס ג"כ באותיות מורגשים כו' (ולכן נק' רקיע כידוע שהו"ע אגלידא מיא דהיינו שהמושכל נגלד ונגלם במציאות ישות כו') משא"כ בענין השכל דחק' שאין המושכל נתפס עדיין במורגש בישות ואינו ידוע עדיין איך ומה הוא והיינו שאינו ניכר ונרגש בו עדיין

שום ציור מוגבל כ"א הוא בחי' גילוי אור כללי לבד ויוכל לבוא בכמה אופנים שונים כו', ואינו נתפס ג"כ באותיות מורגשים דבהברק המבריק אינם ניכרים אותיות עדיין כידוע ונראה בחוש כו'. ולכן גילוי אור המושכל הוא בכח החכ' במדרי' עליונה הרבה יותר מבכח הבינה והיינו שמאיר שם בחי' דקות אור המושכל ועומקו מה שאינו בא לידי השגה כלל, והוא שנגרש שם (ענין ההרגש כאן אין הכוונה על מורגש ביש כ"א כמו בל"א דער הער כו') עצמיות אור המושכל שזה אינו בא לידי השגה, כי כל השגה הוא בבחי' חיצונית האור בלבד וג"ז בא בהלבשה בכמה הסברים וענינים כו', אבל עצמיות אור המושכל אינו בא בהשגה כו' (ומה שאנו רואין שאחר ריבוי השגה באריכות ההסבר בריבוי הפרטים ה"ה בא להבנת עצם המושכל כו', באמת הוא לאחר ששולל ריבוי הפרטים שבההשגה (וכ"ש ריבוי ההסברים כו') אז ה"ה בא לעומק המושג היינו בעצם דבר המושכל שמבינו שהוא באופן כך וכך שהוא ג"כ בקצרה דוקא ומאיר שם מעצם אור המושכל כו'. ומ"מ אינו דומה לכח החכ', כי גם עומק המושג הוא בא בתפיסא שתופס את הענין כך וכך ויש לו שייכות להשגה אלא שהוא בחי' האין דבינה כו') משא"כ בכח החכ' הרי בחי' עצמיות אור המושכל בא ומאיר לו בגילוי ואינו בבחי' תפיסת ישות כלל כו'. ונמצא דבחי' השכל דחכ' אינו בבחי' יש ומאיר בחי' עצמיות האור כו'. וז"ש בס' השרשים (בס' אהלי יהודא) דתי' שכל מורכב מב' תיבות והוא הס כל והיינו אפיסת הממשיי והגשמיים. גם יש קל (כי הכף מתחלף בקוף במוצא גיכ"ק) והוא להורות על המהירות והריחוף עדיין שלא בתפיסה והתלבשות כו'. והיינו כנ"ל דענין השכל אינו בבחי' יש ולכן מאיר שם עצמיות האור כו'. וכמו"כ יובן למעלה בבחי' חכ' שגם הכלי דחכ' אינה במציאות כלי ממש. והיינו שהאור בא בחכ' לא בבחי' תפיסא במורגש בבחי' יש (וכידוע דענין הכלים למעלה הו"ע גילוי האור כו'. ויש הפרש באופן הגילוי שזהו ההפרש באופן מהות הכלי' דבבחי' בינה האור בא בגילוי במורגש בבחי' תפיסא וכמו ענין תפיסת השגה הנ"ל שהוא בהגלמה אנלידא מיא כו', משא"כ בחכ' אינו בבחי' תפיסא כו') ולכן מאיר בחכ' בחי' גילוי עצמיות האור והוא שנגרש שם (עס ווערט דער הערט) בחי' עצמיות אוא"ס והיינו שבחכ' נרגש איך שהוא אחד האמת והוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. כי להיות שבחי' חכ' הוא בבחי' ביטול והיינו שענינה אינו בבחי' תפיסא כמו לתפוס ולהשיג אוא"ס כ"א כמו בחי' ידיעה בנקודה כללית לכן נרגש ומאיר שם בחי' עצמיות האור דאוא"ס כו'. ויובן זה יותר ממה שידוע דחכ' הוא בחי' ראי' כמ"ש וירא ראשית לו וכת' ראשית חכ' כו'. ובינה הוא בחי' שמיעה כמ"ש דבר כי שומע עבדך שפי' מבין וכת' און מילין תבחן. וההפרש בין ראי' לשמיעה הוא עד"מ כשמספר לחבירו איזה ענין שלא ראה חבירו כמו מאיזה ציור וכדומה הרי צריך לספר לו הדבר באריכות דברים לבאר לו כל פרט איך ומה הוא עד שיובן לו ויוחקק ציור הדבר בשכלו. משא"כ כשרואה בעיניו את הדבר א"צ לאריכות כלל ובהשקפה א' ה"ה רואה את כל הציור בכל

הפרטים שבו גם הקוים היותר דקים בהציור ה"ה רואה אותם כמ"ש במ"א (אלא שאינם ניכרים כל פרט בפ"ע כ"א רואה הדבר בכללות ובוה נכלל כל הפרטים כו'). עוד זאת שהידיעה שע"י הרא"י הוא באופן נעלה הרבה מהידיעה שע"י שמיעה. וכמו שאנו רואין כשמספרים לאחד מאיזה ענין כמו איזה ציור נאה או מבנין נאה והוא משיג היטיב איך שהוא ומאמין שהוא כן, ומתפעל על יופי הציור איך שהוא טוב ונאה כו'. מ"מ אח"כ כשרואה את הציור ה"ה מתפעל מחדש כאילו לא ידע כלל ממנו. ולכאוי מה נתחדש לו בראיתו הלא כבר ידע קודם את כל הציור כמו שהוא ולא נתחדש לו מאומה בפרטי הדבר כו'. אלא שבאמת מה שהוא רואה עכשיו זאת לא ידע קודם כלל, דבשמיעה שקודם לא ידע ממהות הדבר כלל רק מציאותו, ועתה ה"ה רואה מהות הדבר אשר המהות הוא באופן אחר לגמרי שא"א לתאר זה בציור שכלי שבא מהשגה כ"א בראיית הדבר (או בעין השכל דבלבא דאיתחזי כולא כו' שהו"ע ההתאמתות שנתאמת אצלו אמיתות הדבר איך שהוא כו') ולכן אנו רואין דאופן ההתפעלות מרא"י הוא באופן אחר לגמרי מההתפעלות דשמיעה, דכששומע מאיזה ענין נפלא ביופי וכדומה ה"ה מתפעל מיופי הדבר, ומ"מ אינו מתבטל כל עצמותו מזה (ער פארלירט זעך גיט אין גאנצין) שהרי הוא מתפעל בהתפעלות מורגשת שמרגיש שרוצה ומתאוה להדבר ההוא וההתפעלות היא בהתגלות, ויכול לדבר בזה איך שטוב הדבר בעיניו ואיך שרוצה בזה והדיבור הוא בהתפעלות גדולה וברשפי אש כו'. אבל מ"מ הרי לא נתבטל מציאותו בזה שהרי יכול לדבר בו ורוצה בזה ובהתפעלות מורגשת כו' שכ"ז הוראה שלא נתבטל מציאותו ולא נדבק ונתייחד בעצם הדבר כ"א עומד במציאות בפ"ע רחוק מעצם הדבר ונתפעל ונמשך אליו כו'. משא"כ כשרואה איזה דבר נפלא ה"ה מתפעל כ"כ בעצם נפשו עד שמתבטל כל עצמותו (ער פארלירט זעך אין גאנצין דער בא"י) עד שאין בו בהרגש שום רצון ותשוקה. והגם שבעצם מתענג מאד על יופי הדבר ורוצה בזה מאד אבל אין זה בהרגש כלל כ"א שכל עצמותו נמשך ונדבק בהדבר ההוא בלי הרגש כלל כו'. וא"א שידבר כלל בטוב הדבר מפני הביטל במציאות כו'. וכמו עד"מ כשרואה את המלך שמתבטל כל עצמותו ואינו דומה לשמיעה ששומע מגדולת ורוממות המלך הגם שעושה בו ג"כ התפעלות ואהבה ורוצה להיות עבד מלך, מ"מ כשרואה את יקר תפארת גדולת המלך הרי התפעלות הנפש הוא באופן אחר לגמרי שנשאר כאבן דומם ממש בלי הרגש כלל כו'. והגם שמתענג מאד על יקר תפארת גדולתו ורוצה בו בכל נפשו אבל אין זה בהרגש כלל שאינו מרגיש כלל בהתענג והרצון כי אופן הרצון הוא באופן אחר היינו שאינו במציאות בפ"ע ורוצה באיזה דבר, כ"א שכל עצמותו נדבק ונתייחד בהמלך ואינו במציאות בפ"ע כלל כו'. וסיבת כל החילוקים הנ"ל הוא משום דבשמיעה אינו יודע ממהות הדבר כלל כ"א מציאותו לבד, אבל ברא"י ה"ה רואה מהות הדבר לכן הפעולה בנפש היא באופן אחר לגמרי כו'. וכמו"כ יובן ההפרש בין חכ' ובינה, דחכ' הוא בתי'

ראי' דהיינו שידיעת האלקות שיודע בכח החכ' שבנפש היא בבחי' ראי' שרואה מהות האלקות (וכנ"ל בענין בריקת וסקירת השכל שעצמיות אור המושכל נגלה ונרגש בהברקה זו כו', ובחי' ראי' דחכ' הוא למע' מזה שהוא בבחי' הכרה במהות אלקות וכמו אסתכלנא ברזא דחוכמתא כו' וכמו שא"ל (רשב"י) לר"ח נושא עון חמית וכ"פ אמר רשב"י באדרא שרואה במדרי' עליונות כמו ביגת"ד וכדומה. והיינו מה שבעין השכל דבלבא אתחני כו' בחי' ראי' דחכ' כו'. אמנם גם ענין הידיעה בהברק המבריק דחכ' הוא בדוגמא זאת שהוא בחי' ידיעת המהות (כו') ולכן אינו שייך שם אריכות דברים והרחבה כ"א בקצרה בהשקפה אחת לבד וכמו בראי' הגשמי שרואה את כל הציור בהשקפה א' כ"ה בבחי' ראי' דחכ' שהוא בבחי' ראי' והשקפה א', ורואה בזה מהות הדבר כו'. ולכן הביטל דחכ' הוא בלתי התפעלות בהתגלות ובלתי מורגשת כלל, והוא ביטל כל עצמותו שמתבטל מפני הראי' באלקות ונדבק ונתייחד בהאור האלקי כו'. והוה"ע מה שמוח החכ' הוא קר ולה, וכידוע שיסוד המים הוא במוח החכ' והיינו שבחכ' הוא בבחי' קרירות בלי שום התפעלות בהתגלות, דהתפעלות בהתגלות היא בחי' התפעלות מורגשת והיינו כשהוא בבחי' יש עדיין, אבל בחי' החכ' הוא בבחי' קרירות בלי התפעלות בהתגלות שהוא בחי' ביטל לגמרי כו'. ולכן גם המדות חו"ג הם שם סתומים ומכוסים. פי' דאם היות שיש בחכ' ג"כ מדות חו"ג שמתענג על האלקות שרואה בבחי' ראי' דחכ' ונכלל ונדבק בו כו', אבל הם סתומים וכלולים בבחי' החכ' ואינן בבחי' גילוי להיות מהות בפ"ע כו'. ופי' שאינן בבחי' גילוי ר"ל שאינן בבחי' גילוי גם לעצמו מאחר שאינן בבחי' הרגש כלל כו', וכנראה בחוש ברואה ציור נפלא ביותר עד"מ או כשרואה את המלך דהגם שמתענג מאד על יופי יקר תפארת גדולת המלך וכל עצמותו נדבק בו עד שא"א להפרד כלל מעליו כו', מ"מ הרי כ"ז בלתי הרגש כלל והיינו שהתענוג אינו במציאות מורגש להיות שמתבטל כל עצמותו בראי' זו כו' (ולא כמו בשמיעה מרחוק שהוא במציאות דבר בפ"ע וממילא התענוג שמתענג על הדבר הוא במורגש כו' משא"כ בראיית המהות כו') וכן הדביקות אינה בבחי' הרגש כו' (וכ"ש שאין כאן רצון אף בגילוי לעצמו כו'). וכמו"כ יובן בבחי' ראי' דחכ' שהתענוג והדביקות אינן בבחי' גילוי כלל כ"א סתומים ונעלמים לגמרי כו'. וזהו שאמרנו"ל איזה חכם הרואה את הנולד ור"ל שענין התהוות היש הנולד מאין ואיך שהיש בטל אל האין ועוד יותר איך שכל מציאות היש הוא האין האלקי כו' (שכ"ז הא בהא תלי' כמ"ש במ"א) הוא אצלו בקירוב מאד כאילו רואה בעיניו ממש, וא"כ הי' כאילו רואה את המלך שע"י הראי' הוא בבחי' ביטל ממש כו'. וא"כ בבחי' הביטל אינו שייך לומר גילוי אהבה ברשפי אש וצמאון כו' (שהוא בחי' יש כו') רק מ"מ יש בו בחי' אהבה שנהנה ומתענג מראי' זו של ביטול היש לאין. אבל אהבה זו סתומה וכלולה בהראי' ואינה מתפשטת להיות מהות בפ"ע מצד הביטל החופה עלי' כו' כנ"ל. והוה"ע שהחו"ג מכוסים ביסוד אבא להיות דבחי' חכ' היא תכלית הביטול לכן בחי' החו"ג שבו הם

סתומים ומכוסים בהביטל שאינם בבחי' הרגש כלל כו' כנ"ל. ולכן בחי' זו נק' עה"ח דבבחי' זו אינו שייך שוב אחיות החיצונים ושום יניקה ח"ו מצד הביטל דשם, כי א"א להיות אחיות החיצונים כ"א במקום שנמצא מציאות ישות, אבל בבחי' יסוד אבא דגם בחי' החו"ג דשם אינם בבחי' הרגש כלל לכן אינו שייך שם שום אחיזה והכל טוב לגמרי כו'. אמנם בחי' בינה הוא בחי' השגה והכנה והיינו שהאור המושכל בא בתפיסה בישות דהשגה דוקא להבין ולהשיג איך ומה הוא להיות נתפס היטיב בכלי מוחו, וכמו התפיסה ביד שתופס את הכלי כן כלי המוח תופסים את אור המושכל כו'. אבל אינו מאיר בזה בחי' עצמיות האור, כי עצמיות האור א"א לבוא בהשגה וכמא' לית מח' תפיסא בך וכמ"ש החקר אלוך' תמצא דבחי' מהות ועצמות אור האלקי א"א לבוא להשגה ומה שתופס ומשיג בשכלו הוא רק בחי' חיצונית האור לבד כו'. וזהו ג"כ מה שתופס רק מציאות הדבר ולא עצם מהותו שא"א לתפוס בהשגה מהות הדבר כ"א מציאותו לבד. וכמו גם בגשמיות כמה ששיג אופן איזה ציור או בנין כו' הרי לא ידע מזה מהות הציור או הבנין, כמו"כ בהשגת השכל בדבר רוחני לא ישיג מהות הדבר כלל כו' (גשמי הוא רק מהות, ורוחני מהות ומציאות, וראי' תופס מהות הגשמי והרוחני, ושמיעה תופס מציאות הרוחני). ונמצא רק בחי' חיצונית האור לבד הוא שמאיר ומתגלה בבינה והוא בא בבחי' ישות והגשמה בבינה כו'. ולכן ענין ההשגה דבינה הוא באריכות דברים בריבוי פרטים ובהסבר באורך ורוחב כו', והוא לפי שהוא בריחוק מן העצם וכמו בשמיעה שבכדי שיודע אופן הציור או הבנין צריך ריבוי דברים דוקא לבאר לו כל פרט ופרט, והיינו מפני שאינו רואה את מהות הדבר כו'. כמו"כ הוא בענין אחר שאינו רואה את המהות כ"א בבחי' שמיעה מרחוק לכן צריך אריכות דברים דוקא כו'. וההשגה שמשגיג אלקות פועל בו התפעלות שמתפעל על אלקות בבחי' רשפי אש כו' וכידוע דמוח הבינה הוא בחי' יסוד האש, והיינו מפני שבהשגה שמשגיג את אלקות אינו מתבטל כל עצמותו כ"א הוא במציאות יש לכן ההתפעלות הוא ג"כ במורגש כו'. והיינו שכאן שייך ענין רצון שרוצה בהדבר והרצון הוא ברשפי אש וצמאון כו' שכ"ז הוא ענין הישות כו'.

בס"ד, ש"פ לך לך, רנ"ח

וירד העיט כו' וישב אותם אברם. ואי' בפדר"א פכ"ח ואין עיט אלא בן דוד שנמשל לעיט שנא' העיט צבוע נחלתי לי. ולהבין זה מה שב"ד נק' עיט צלה"ק תחלה, דהנה כתי' נתיב לא ידעו עיט ולא שופתו עין אי', ואי' בת"ז סוף תי' כ"ב דס"ז ע"א שהוא בחי' כתר עליון דאיהו שלימו דחמשינ תערין* דבינה ודא איהו דלא אתייהב למשה דעלי' אתמר נתיב לא ידעו עיט וע"ז אמרו"ל במופלא ממך אל תדרוש כו' ולכאו' אינו מובן והלא ידוע דהל"ב נתיבות הן בחכ' וכמ"ש בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכ' כו', ואיך מפרש דהנתיב הל"ב הוא כתר. וי"ל דהנה ידוע דבחכ' יש ב' מדרי' כח ומ"ה שז"ע חכמה כח מ"ה. ואי' בפרדס דכח דחכ' הוא בחי' התקרבותה אל הבינה, והיינו מה שהחכ' נעשה מקור לבינה, וכמא' ביו"ד נברא העוה"ב. וידוע דעוה"ב הוא בחי' בינה וביו"ד דחכ' נברא העוה"ב. וכל בריאה הוא מאין ליש, והיינו דבינה הוא בחי' יש וכמ"ש להנחיל אוהבי יש דבינה הוא בחי' השגה שבא האור האלקי במורגש כו' כמ"ש במ"א, וכן התענוג דעוה"ב מה שצדיקים נהנין מזיו השכינה הוא בחי' עונג הבא במורגש כו'. ובחי' חכ' הוא בחי' אין להיותו למע' מהשגה שגם בחי' גילוי החכ' הוא למעלה מהשגה דבינה וכמו בריקת וסקירת השכל שאם היותו גילוי אור מ"מ אינו בבחי' תפיסא והשגה שהרי בהברק המבריק אינו יודע עדיין איך ומה הוא כ"א שהוא בחי' גילוי אור בבחי' נקודה כללית עדיין כו', ולכן נק' החכ' אין שהוא למעלה מבחי' היש דהשגה דבינה. אבל הוא מקור להשגה דבינה שהרי הוא בחי' גילוי אור חכ' עכ"פ. וכמו הברק המבריק ה"ה גילוי אור שכל ולא למעלה מהשכל (כמו ענין הרצון ואמונה) וגם לא בחי' שכל הנעלם כו' אלא בחי' שכל גלוי, שהרי קודם שנפל לו הברק המבריק לא הי' כאן גילוי אור שכל כלל, ואח"כ נתגלה ענין שכל. אלא שהוא למעלה מהשגה ממש בבחי' יש לכן נק' אין, אבל מ"מ ה"ה מקור לבחי' השגה דבינה, אמנם בחי' מ"ה דחכ' הוא בחי' התדבקותה אל הכתר. והיינו שהוא בחי' אין בעצם לא שנק' אין לגבי השגה דבינה אלא שהוא בחי' אין בעצם. כי הוא למעלה מעלה מבחי' שכל גלוי וא"כ אינו בערך השגה כלל, היינו שאינו גם מקור להשגה. והוא בחי' אין דכתר כמו שנמצא בחכ'. דכתר הוא בחי' עה"ע דלית מחשבה תב"כ, ובחי' מ"ה דחכ' הוא בחי' האין דכתר כמו שנמצא בחכ' והוא מה שלא ניתן ליהנות בו כו'. ועז"נ והחכ' מאין תמצא שגם בחי' החכ' היא אין, והגם דממ"ש מאין תמצא הוא רק שנמצא מאין כו' אך הענין דיש לדקדק מ"ש תמצא ולא אמר נתהווה או נברא. אך הענין הוא עד"מ המוצא מציאה כמו איזה חפץ שאבד אחד והשני מצאו הנה לא נתחדש בו דבר כלל כ"א שינוי רשות בלבד, אבל עצם החפץ הוא כמו

שהי' תחלה. ועד"ז יובן למעלה מ"ש והחכ' מאין תמצא שהוא ע"ד מציאה והיינו שהוא בחי' האין דכתר אלא שהוא נמצא בבחי' חכ' כו'. אמנם לכאור' צ"ל מאחר שהוא בחי' אין דכתר ממש א"כ מהו הפעולה מה שנמצא בחכ', מאי נפ"מ בזה מאחר שהוא בחי' האין דכתר כו'. וי"ל בד"א כמו בכללות ענין אצו' דאי' בפרדס שכח המאציל בנאצל ולא נתחדש דבר בהאצו' כו'. ולכן נק' אצו' קנין וכידוע בענין ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך בוראך ברוך קונך, שהם נגד ד' עולמות אבי"ע, דאצו' הוא בחי' קנין והיינו כמו הקונה חפץ מחבירו הרי לא נתחדש דבר בגוף החפץ שאותו הדבר ממש שהי' ברשות המוכר הוא עתה ברשות הלוקח ורק שיצא מרשות לרשות לבד כו' כמו"כ אצו' הוא בחי' קנין שלא נתחדש בו דבר כלל שהוא כח המאציל כו'. ומ"מ אינו דומה אצו' לא"ס המאציל, שהרי אצו' הוא בחי' התלבשות אורות בכלים ובא"ס המאציל אינו שייך ענין הכלים כו'. גם אצו' הוא ממוצע בין המאציל לנבראים דבכדי שיוכל להיות התהוות הנבראים מא"ס המאציל הוא ע"י אמצעית האצו' כו', וא"כ הרי אצו' אינו דומה לא"ס המאציל, ומאחר שהוא בחי' כח המאציל ולא נתחדש דבר עד שנק' קנין כו' כנ"ל א"כ מפני • חלוק האצו' מן המאציל עד שהוא בבחי' התלבשות אורות בכלים ובבחי' ממוצע כו'. אך הענין יובן כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' כ' ל' אצו' בלה"ק הוא ל' ירידה והשפלה ממדרי' העליונה להשפיל א"ע כאילו הוא במדרי' פחותה וכמו ואצלתי מן הרוח דגבי משה דלפי שאמר מאין לי בשר שהי' מדרי' במעלה העליונה ולא הי' יכול להשפיל א"ע בהמשכת בשר גשמי לכך אמר לו הקב"ה אספה לי שבעים איש שהם במדרי' הפחותה ורק שלא הי' מתגשמים ממש אלא ואצלתי מן הרוח שעליך, פי' שארד ואמשיך בחי' שלך שיהי' למטה ממדריגתך ושמתי עליהם שיהי' יניקה גם להם ממדרי' זו כו' עכ"ל. ונמצא לכאור' יש כאן ב' דברים ירידת אורו של משה למטה ממדריגתו שז"ש ואצלתי מן הרוח שעליך. והב' ושמתי עליהם, שיהי' להם יניקה ממדרי' זו. והנה היניקה מה שהם יונקים ממדריגתו של משה זהו בחי' הארה לבד שמקבלים מבחי' רוחו של משה. אבל ענין אצו' רוחו של משה שהוריד והמשיך בחי' שלו שיהי' למטה ממדריגתו י"ל לפה"ב ממש בתו"א שהוא בחי' רוחו של משה ממש שנשפל למטה ממדריגתו ואז יוכלו הזקנים לינק מבחי' רוחו של משה כו'. אבל כמו שהוא במדרי' העליונה אינם יכולים לינק כלל משם כ"א כאשר נשפל אור העצמי למטה ממדריגתו אז יוכלו לינק כו'. וכמו"כ הוא בענין האצו' שהוא בחי' ירידת האור העצמי דא"ס המאציל להיות נמשך ממנו הארה לע"ס דאצו' כו'. ועמ"ש בפרד"ס שער אבי"ע פ"ב דבאצו' יש ג' בחי', בחי' א"ס ובחי' העצמות (היינו האור המתפשט מן העצמות ומתלבש ביי"ס) ובחי' עצמם, וכ"ה בהקדמת פע"ה בשם האריז"ל ע"ש ד"ה לשון מורינו

האריז"ל האצ"י הוא עם הספ"י, וי"ל דהיינו כנ"ל דבחי' הא' הוא בחי' ירידת העצמות והאור המתפשט הוא בחי' הב' (והוא כדוגמת היניקה של הזקנים מרוחו של משה שהוא הארה כו') ובחי' הג' הוא הכלי כו'. ועד"ז י"ל בבחי' מ"ה דחכ' שהוא בחי' אין דכתר ממש אלא שנמצא בין הנאצלים והו"ע ירידת האור העצמי להיות נמצא בין הנאצלים. וה"ז התחלת האצ"י דע"ס, דכאשר ירד ונשפל כבי' האור העצמי למטה בין הנאצלים יכול להיות ממנו בחי' התפשטות האור כו', כנ"ל בענין ואצלתי כו' ושמתי כו'. אבל מ"מ הוא בחי' האור העצמי ולכן בו עצמו לא ניתן ליהנות שאינו בגדר השגה כלל רק בחי' האור המתפשט ממנו הוא שנעשה מקור להשגה כו'. ולכן בענין הממוצע דאצ"י היינו מה שאצ"י הוא ממוצע בין א"ס המאציל לנבראים הרי כל ממוצע צ"ל כלול מב' המדר' כידוע, וב' המדר' באצ"י היינו בחי' ח"ע וח"ת כמ"ש בתו"א ד"ה כי אברהם לא ידענו. הרי ח"ע הוא בחי' התחוננה שבמאציל, ובחכ' גופא העיקר הוא בחי' מ"ה דחכ' שהוא בחי' תחוננה שבמאציל כו'. וזהו מ"ש בפע"ח שער הק"ש פט"ו דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק והיינו בחי' מ"ה דחכ' שהוא בחי' פנימיות החכ' הוא פנימיות עתיק, דהיינו בחי' אין דכתר כו'. ובחי' זו י"ל שהוא ג"כ ענין נתיב הל"ב דחכ', דהיינו בחי' אין דכתר שנמצא בחכ', ולכן נק' נתיב לא ידעו עיט שהוא למעלה מבחי' חכ' וידיעה להיותו בחי' אין דכתר אלא שנמצא בחכ' שהוא בחי' ירידת האור העצמי שממנו נמשכים הנתיבות שהם בחי' התפשטות וגילוי אור כו'. וכמ"ש בפרדס שער הנתיבות פ"ג וז"ל ואין ספק שהנתיב הזה הוא עצם החכ' בעצמה ר"ל עצמותה של חכ', משא"כ בשאר הנתיבות שהן ענפים המתפשטים מחכ' כו' עכ"ל. ועמש"ש בד"ה הנתיב הג' שהנתיב הא' נדמה למאציל, והנתיב הב' דומה לכתר, והנתיב הג' דומה לחכ', והיינו דנתיב הא' (שהוא נתיב הל"ב מלמטלמ"ע) הוא בחי' פנימיות הכתר כנ"ל שהוא בחי' פנימיות עתיק, והב' דומה לחיצוניות הכתר כו'. ולפ"ז י"ל מ"ש נתיב לא ידעו עיט הוא כענין לא ידע ולא אתידע כו'. ונמצא מובן מהנ"ל דנתיב הל"ב הוא בחי' פנימיות הכתר ומה שהוא בחכ' היינו בחי' אור הכתר שבחכ' כו'. וז"ש בפרדס שם בד"ה הנתיב הא' שהוא מורכב מב' בחי' של ב' ספירות שהם כתר וחכ' ולכן נק' מושכל קדמון, מושכל מצד החכ' וקדמון מצד הכתר, והיינו כנ"ל. ועמש"ש דנתיב הא' הוא בחי' הדעת כו'. והנה ידוע דדעת הוא בחי' התקשרות, ולכן מקור כל הגילויים הוא מהדעת שגם גילוי הרצון הוא ע"י הדעת וכמ"ש במ"א שגילוי כל הכחות תלויים ברצון כמו גילוי השכל שתלוי ברצון דוקא וכמא' לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ כו', וכן גילוי כל הכחות תלויים ברצון. אמנם בכדי שיהי' גילוי הרצון הוא ע"י הדעת, דהיינו ההתקשרות שמקשר א"ע להענין ועי"ז הוא רוצה בו כו'. והדעת עצמו אינו גילוי כ"א הוא המשכת הנפש והתקשרותו להענין כו'. (ולכן ענין הדעת יכול להיות בהכרח ג"כ משא"כ הרצון א"א להיות בהכרח כ"א כשהוא רוצה כו'. והיינו לפי שהרצון הוא גילוי מהנפש משא"כ הדעת אינו גילוי הנפש כ"א המשכת העצמית לקשר

א"ע באיזה ענין כו'). וכמו"כ י"ל למעלה מה שהנתיב הל"ב, הוא בחי' הדעת היינו בחי' המשכת וירידת העצמות לקשר א"ע כבי' בענין הנאצלים ולכן נמשך משם כל גילוי אורות הנאצלים כו'. ונמצא עכ"פ מוכן ממ"ש בת"ז דנתיב הל"ב הוא בחי' כתר דבאמת כ"ה דעיקר בחי' זו הוא בחי' הכתר ובחכ' הוא בחי' אור הכתר שבחכ' כו' (וי"ל דבכתר עצמו אינו נק' נתיב עדיין להיות דמעצמות המאציל קודם שירד בבחי' אצו' א"א להיות משם המשכת אורות הנאצלים וכמ"ש באד"ר דח"ס לא אתפתחא לל"ב נתיבות. כ"א כאשר ירד האור בבחי' חכ' או נק' בשם נתיב. דהגם שהוא בעצם למעלה מבחי' גילוי מ"מ לאחר שירד האור העצמי ונמצא בין הנאצלים יהיו ממנו גילוי אורות הנאצלים כו', וכנ"ל בענין ואצתי כו' ושמתי כו' ובענין בחי' הדעת כו'). ומ"ש בת"ז דאיהו שלימא דחמשין תרעין בבינה, הענין דהנה ידוע דשעה"ג דבינה הוא הממוצע המחבר חו"ב, וכל ממוצע הוא למעלה מב' הבחי' לכן בכוחו לקשרם ולחברם כו' כמ"ש במ"א. וא"כ שעה"ג שמחבר חו"ב הוא למעלה מחו"ב והיינו דשרשו בכתר כו', ובחי' זו לא אתיהיב למשה דכתי' ותחסרהו מעט מאלקים, דרק מ"ט שערים נתגלו למשה אבל שעה"ג לא נתגלה לו רק בעת הסתלקותו או זכה לבחי' שעה"ג דבינה וז"ש ולא ידע איש את קבורתו דקבורתו של משה הוא שנתעלה ונכלל בבחי' שעה"ג שהוא בחי' הכתר והוא בחי' נתיב לא ידעו עיט כו'. ובתי' למ"ד בהתחלתו דע"ו ע"א כ' נתיב קדמאה עלי' אתמר נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין אי', מאן עין אי' אלא מאינון מלאכין דאמרין אי' מקום כבודו להעריצו, כד איהו בהאי נתיב לית לון ידיעה בה כו', ופי' בכ"מ שם כד איהי בהאי נתיב היינו כשהמל' עולה לחכ' בנתיב העליון שבחכ' ששם שרשה כו', ולכאז' אפשר לפרש דמירי בל"ב נתיבות שבמל' שבה יש ג"כ ל"ב נתיבות ולכן נק' לב כמ"ש בפרדס בעה"כ ערך לב, ונק' ג"כ כבוד שהוא גימ' ל"ב ע"ש הל"ב נתיבות שמקבלת המל' מחכ' וכמ"ש בפרדס ערך הנ"ל וערך כבוד יעו"ש. וכמ"ש במ"א בענין אכנט של כה"ג שהי' ל"ב אמה וחוגרו על הלב אשר שם בהלב מאירים ל"ב נתיבות חכ'. ועיקר מספר ל"ב נתיבות הוא בלב דוקא. כי ידוע דמספר הל"ב נתיבות הן מבחי' חו"ב ודעת שנחלק לחו"ג נמצא הן ד' מוחין ובכל א' יש ח' אותיות ד' אותיות הוי' וד' אותיות אד' והן שמונה נתיבות וד"פ ח' הוא ל"ב. אבל כ"ז הוא כשנעשה בבחי' ד' מוחין שזהו ע"י הדעת שהוא נחלק לחו"ג. דבחו"ב עצמן אין בהם הטי' לחו"ג. ולכן אנו רואין דשכל וטעם א' יכול להטותו לחסד וגם לגבו' וכמו הטעם שיצר לב האדם רע מנעוריו שחייב את המבול הוא עצמו הטעם שחייב שלא יוסיף עוד לקלל את האדמה כו'. והטיית השכל הוא ע"י הדעת שנק' דעת נוטה כלפי חסד ודעת נוטה כלפי גבו'. דדעת כלול מחו"ב ומחו"ג והוא מטה את השכל לחסד ולגבו' כו'. וז"ש ובדעת חדרים ימלאון, שע"י הדעת יתמלאו החדרים הם בחי' הל"ב נתיבות שנק' ל"ב אידרין והיינו שלאחר שנחלקו לד' מוחין חו"ב וחו"ג או מתחלקים כ"א לח' חדרים והוא לפי שבכ"א

מהם יש בחי' התכללות דחו"ג שכלולים במוח הדעת כו'. אבל בעצם המוחין דחו"ב הם במספר י"ו לבד ב"פ ח', ולכן הי' המצנפת י"ו אמה להיות על הראש, ודוקא האבנט שעל הלב הוא ל"ב אמה להיות שבכאן דוקא מתגלים הל"ב נתיבות, ובהעלם יש בחי' הל"ב נתיבות בחו"ב, שהרי יש בהם חו"ג ונחלק כ"א לח' שהם ד' אותיות הוי' אד' כו', אלא שהוא בהעלם כי החו"ג דשם אינם ניכרים עדיין בבחי' התחלקות כ"א ע"י הדעת וכנ"ל שהשכל בעצם יוכל להיות שכל א' בב' הטיית * הפכים כו'. ולכן עיקר גילוי הל"ב נתיבות הוא בלב דוקא (ושם מפרשי' לב שהו"ע המדות וצ"ל דכמו"כ הוא בבחי' מל', דכשם שז"א כלול מחו"ג כמו"כ מל' כלול ג"כ מחו"ג וכידוע מעיני מלך במשפט יעמוד ארץ והוכן בחדס כסאו כו' אלא שז"א עיקרו בחי' חסדי' והמל' עיקרה גבו' ושרשם הוא בחי' חו"ג שבדעת כו') והנתיב הראשון שבנתיבות דמל' נק' ג"כ נתיב לא ידעו עיט. וכן משמע בתי' סוף תי' י"ח דל"ו ע"א דכ' דהאי נקודה גניזא דאתמר ונעלמה מעיני כל חי ועל"י אתמר נתיב לא ידעו עיט, וכ' בכ"מ שם דקאי על מל' והיינו בחי' יסוד דנוק' כו'. ובאמת י"ל שהכל עולה בקנה אחד, כי הנה ידוע דכתר נק' קדש קדשים שאפי' מבחי' חכ' הנק' קדש הוא ג"כ מובדל בסוד כי גאה גאה. ועז"נ ולא נערוך איליו קדושתו שגם בחי' קדש אין ערוך איליו כו'. והנה מבואר באדר"ז דרצ"ו ע"ב על בחי' מל' ומתברכא באתר דאיקרי קדה"ק דלתתא כמד"א כי שם צוה ה' את הברכה והיינו בחי' ציון כו', ופי' בסהפ"מ דלתתא הוא מקום הארון רומז ליסוד דמל', והיינו לפי שלשם נמשך הטפה קה"ק שרשה ממו"ס דא"א הנק' קה"ק. וכבר נת"ל מהת"ז דיסוד דנוק' הוא בחי' נקודה גניזא דעל"י אתמר נתיב לא ידעו עיט, והיינו בחי' קדה"ק דלתתא בחי' נקודת ציון כו', ולכן גא' ע"ז ולא שזפתו עין אי' הם אינון מלאכין דאמרינן אי' מקום כבודו כו' כנ"ל מהת"ז. שהרי גא' וכל אדם לא יהי' באהל מועד ואמרו בירושלמי פ"ה דיומא דקאי אפי' על המלאכים שנא' בהם ודמות פניהם פני אדם, והיינו להיות שהמשכה זו באה מבחי' שלמעלה מגדר עלמין שזהו פי' קה"ק שהוא קדוש ומובדל מבחי' קדש ג"כ, דגם קדש הוא ל' הבדלה, והיינו מה שחכ' נק' קדש מלה בגרמי' והוא בחי' סוכ"ע בכלל. ובחי' קה"ק הוא שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע, להיות דסוכ"ע יש לו איזה ערך לעלמין עכ"פ. אבל בחי' קה"ק הוא שאינו בערך עלמין כלל והוא בחי' פנימיות הכתר שנק' עתיק שנעתק ונבדל לגמרי מעולמות כו'. ובחי' מל' שנק' קה"ק היינו שמקבלת מבחי' פנימיות הכתר שז"ע המשכת הטפה דמל' מבחי' מו"ס כנ"ל, דידוע דבחי' מו"ס הוא בחי' פנימיות הכתר כו' כמ"ש במ"א. ולכן בבחי' זו לא שזפתו עין אי' מאחר שאינו בערך העולמות והנבראים כלל כו'. ולכן כד איהי' בהאי נתיב בחי' גילוי קדה"ק אומרים מלאכין אי' מקום כבודו כו'. עמ"ש בפרדס שער הנתיבות

פ"ג ד"ה נתיב הא' ועמ"ש בפע"ח שער השבת פ"כ. והנה ידוע שלהיות המשכה זו מבחי' כ"ע במל' תחלה נמשכה בחו"ב ואח"כ נמשכה משם ליסוד ז"א ומיסוד למל', והוה בחי' יחוד פנימי דאו"א שהוא ג"כ ענין נתיב לא ידעו עיט כמ"ש בחו"ג פ' אחרי דס"א סע"ב יעו"ש. והענין דהנה ההפרש בין יחוד פנימי דאו"א ליחוד חיצוני דאו"א אי' בע"ח וכ"ה בלקו"ת בהביאור דונקדשתי, דיחוד חיצוני דאו"א הוא שנמשך האור מחו"ב עצמן, ויחוד פנימי דאו"א הוא שנמשך האור מלמעלה מהחכ' בחו"ב כו'. אמנם מ"ש דיחוד חיצוני הוא מחו"ב עצמן אין הכוונה שהוא מחו"ב לבד דבאמת כל הגילוי' בחו"ב הם מהכתר אלא דבחי' יחוד חיצוני הוא ההמשכה מבחי' חיצוניות הכתר ובכלל הוא מבחי' חיצוניות או"א'ס השייך לעולמות, אבל בחי' יחוד פנימי דאו"א הוא שנמשך האור מבחי' פנימיות הכתר בחי' קדה"ק שקדוש ומובדל לגמרי מגדר עלמין עד שרשו הראשון בעצמות או"א'ס הוא בחי' פנימיות עצמותו שאינו שייך לעולמות כלל כו' כמ"ש מזה בד"ה שמח תשמח ובד"ה והוא כחתן, רנ"ז. ולכן מבחי' יחוד פנימי דאו"א נמשך הולדת הנשמות, דיחוד חיצוני הוא להחיות העולמות לבד, והיינו לפי שהוא מבחי' האור השייך לעולמות, אבל הולדת הנשמות שהו"ע גילוי אור חדש הוא מבחי' יחוד פנימי דאו"א שהוא המשכת אור חדש מבחי' פנימיות ועצמות או"א'ס כו', כמ"ש כ"ז באורך בד"ה הנ"ל. והמשכת האו"ח שנמשך מפנימיות הכתר לחו"ב הנה נמשך אח"כ ע"י יחוד זו"נ למל', ובבחי' זו נק' המל' קדש הקדשים כו'. ונמצא דבחי' נתיב לא ידעו עיקרו הוא בבחי' אור הכתר היינו בבחי' פנימיות הכתר ובחו"ב הוא בחי' נתיב הל"ב ושעה"נ שהוא בחי' אור הכתר שבחו"ב והו"ע יחוד פנימי דאו"א, ומאו"א נמשך האור ע"י יסוד למל' בבחי' יסוד שבה שהוא בחי' נקודא טמירא וגניזא כו'. ולפי' בפי' כד איהי בהאי נתיב הן שנפרש דקאי על עליית המל' בנתיב הל"ב דחכ' והן שנפרש דקאי על מל' גופא בבחי' נתיב הל"ב שבה כו' הכל הכוונה על בחי' אור פנימיות הכתר שבחכ' ומל' כו'.

והנה ענין עיט הוא עוף הפורת, ויש בחי' זו בקדושה כמ"ש בפדר"א פכ"א ואין עיט אלא בן דוד שנמשל לעיט שנא' העיט צבוע וזחלתי לי. והענין דהנה משיח זכה ליחידה, ובחי' גילוי היחידה דמשיח שיתגלה לע"ל אי' בלקו"ת סוף שה"ש בהביאור דכי כאשר השמים החדשים בשם ס' הגלגולים שהוא בחי' פנימיות עתיק שיתגלה לע"ל. וא"כ ה"ה ענין בחי' נתיב לא ידעו שנת"ל שהוא בחי' פנימיות עתיק כו'. ומה שנק' עוף הפורח הענין הוא דכתי' בעתו אחישנה, ופי' אחישנה הוא ל' מהירות, והיינו כאשר השפע נמשך ממקום עליון מאד אז ה"ה נמשך במהירות ובמרוצה וכמ"ש בלקו"ת פ' קרח ד"ה והנה פרח מטה אהרן, דלהיות דאהרן הוא בחי' רב חסד דא"א לכן משך * נמשך האור במהירות, וכמו"כ יובן כאן, דלהיות

בחי' נתיב לא ידעו הוא בחי' פנימיות עתיק לכן משם הוא אחישינה שנמשך האור והשפע במהירות וזהו"ע עוף הפורח כו'. גם הנשמות מבחי' יחוד דאו"א הם בחי' עופין. וי"ל כנ"ל דבחי' יחוד פנימי דאו"א הוא בחי' המשכת אור פנימי ועצמי דאו"א כו' לכן הנשמות הנמשכים משם הם בחי' עופין כו'. ועמ"ש בדרוש כי יקרא קן צפור דרוה"ג פ"ט בס' תרט"ו. ובמאו"א מע' ע' אות כ' כ' עוף נק' היסוד ולכן עוף בגימ' יוסף. והיינו לפי שהיסוד ממשך ג"כ השפע מהמות במהירות להיות יורה כחץ כו'. ולפ"ז י"ל דכללות הנשמות נק' עופין כו'. וזהו בחי' עוף דקדושה, אך בלעו"ז יש ג"כ בחי' עוף הפורח וכמ"ש בתרגום ע"פ נתיב לא ידעו עיט שביל אילן חי דלא חכמי' ס"מ דפרח היך עופא. והיינו ע"ד אם תגביהי כנשר שמגביהים א"ע לינק מלמע' מהשתל' להיות דשם אם צדקת מה תתן לו כו' וכחשיכא כאורה כו', ולכן גם הם יכולים לינק משם. וזהו"ע עוף הפורח דדרך הנשר בשמים לינק מהמקיף עליון כו' והיינו בחי' עוף הפורח דלעו"ז. עוד יש פי' בעיט ל' עצה כמ"ש רש"י בישעי' סי' מ"ו ט' ע"פ קורא ממזרח עיט ל' עצה וטעם. ויש בחי' זו בקדושה כמ"ש לי עצה ותושי' שהוא בחי' חכ' דתורה. גם כמ"ש במדר' ע"פ וישלחהו מעמק חברון להשלים אותה עצה עמוקה כו' שהו"ע בחי' ח"ס כמ"ש במ"א. וכמו"כ יש בחי' זו בלעו"ז והו"ע בעטיו של נחש, ופרש"י בשבת דנ"ה ע"א בעטיו בעצתו. וזהו שביקש דוד סכל נא עזת אחיתופל שהוא העצה דלעו"ז. והעצה של הנחש הוא להגביה א"ע לינק מבחי' ואם צדקת כו' וכמו עזת דור הפלגה דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, לקבל מבחי' המקיף כו'. אך ע"ז כתי' נתיב לא ידעו עיט, דבחי' נתיב זה לא ידעו עיט, דלעו"ז שאינו יכול לינק משם. דלפמש"ל דקאי על כתר עליון, היינו כי הגם שיניקתו מבחי' שלמע' מהשתל' זהו רק מהחיצוניות לבד דשם כחשיכא כאורה, אבל בבחי' הפנימיות יאר ה' פניו אליך דוקא שנמשך דוקא לנש"י. אבל הסט"א אין להם מקום שם כלל וכמ"ש ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי דמבחי' הפנימיות אדרבה משם אורידך וכמ"ש במ"א שלכן בברכת האפיקורסים אי' בכתהאריו"ל לכוין בש' הוי' בניקוד קמץ שהוא בכתר שמשם נמשך דולמלשנינים אל תהי תקוה וכל אויבי עמך מהרה יכרתו כו'. וז"ש התרגום שביל אילן חי דלא חכמי' ס"מ דעה"ה שרשו בבחי' פנימיות הכתר וכמ"ש בזהר ע"פ ועץ החיים בתוך הגן במציעת גינתא והו"ע קו האמצעי שעולה עד הכתר. וידוע הפי' מה שקו האמצעי עולה עד הכתר היינו בפנימיות הכתר שבזה חלוק קו האמצעי מב' קוין שמגיעים ג"כ בכתר אלא שהוא בחיצוניות הכתר וקו האמצעי עולה בפנימיות הכתר, כמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' כה"ד, רנ"א, ומשם אינו יכול לינק אדרבה משם אורידך כו' כנ"ל. גם לפמש"ל דנתיב זה הוא בחכ' ושעה"ג דבינה, הנה בחו"ב כתי' וקראתם דרור בחי' עלמא דחירו שאין שם יניקת החיצונים, וכתי' ימותו ולא בחכ' שלא הי' שם השבירה וממילא אין להם יניקה משם, שרק מז"ת יוכל להיות יניקת החיצונים שבז"ת הי' השבירה, משא"כ בג"ר כו' אדרבה אור אבא דוחה

יניקת החיצונים, וכידוע בענין הנגעים דסיבת הנגע הוא מפני שנסתלק אור אבא כמ"ש בזהר, והעצה לזה והובא אל הכהן, דכהנים הם מבחי' אבא, ולכן ע"י וראה הכהן ירפא הנגע כו'. דאור אבא דוחה יניקת החיצונים כו', וכמ"ש מזה באריכות בלקו"ת ד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיז ובד"ה זאת תהי' תורת המצורע, וזהו משארז"ל יעקב אבינו לא מת, דיעקב הוא בחי' יו"ד עקב והיינו בחי' יו"ד דחכ' גם כמו שירוד בעקב בסוף המדרג' לא יש שם ענין המיתה שדוחה יניקת החיצונים כו'. וזהו ג"כ מ"ש בתרגום שביל אילן חי דלא חכמי' ס"מ, כדאי' בלקו"ת מהארז"ל ובע"ה דחכ' הוא בחי' עה"ה כו'. גם עפמ"ש'ל דנתיב לא ידעו עיט שייך ג"כ במל' היינו כמ"ש גן נעול אחותי כלה שנק' בחי' מל' גן נעול והיינו שנועלת פתחה בפני החיצונים, שאין לנחש שום יניקה ח"ו מיסוד דמל' דאצי', ולכן נק' כנסי' בתולת ישראל. ויניקתן הוא רק מבחי' שערות דנוק' שהוא בחי' חיצוניות אבל בבחי' יסוד דמל' אין להם ח"ו שום יניקה כלל וכלל כו'.

ועתה צ"ל ענין וירד העיט על הפגרים. הנה פגרים נק' הגוף שנסתלק ממנו הרוח החיוני, ודוגמא בחי' זו למעלה הו"ע זמ"ל דתהו דכתי' בהו וימלוך וימת, והיינו שהכלים נשברו ונפלו למטה והאור נסתלק למעלה, והנה מבחי' גיצוצות אלו שנפלו בשבה"כ הוא עיקר חיות החיצונים, ועבודת נש"י הוא לברר נצוצים אלו, שע"ז אמרו"ל ע"פ וזרעתי לי בארץ לא גלו ישראל אלא בכדי להוסיף עליהם גרים, דלכאוי' צ"ל והלא כלום אדם זרע קב אלא כדי להוציא ממנו כמה כורין, והרי אינם נמצאים כ"כ גרים, וגם אמרו"ל קשים גרים לישראל כו', אך הענין הוא דאין הכוונה גרים ממש אלא הכוונה על בירור וליקוט הנצוצות כו', דהנה כתי' יצב גבולות עמים למספר בני', שיש ע' שרים נגד ע' נפש דיעקב, והע"ש שרשם מזמ"ל דתהו דעשר פעמים ז' (י"ל כמ"ש במ"א דגם בתהו הי' התכללות עשר מעשר פ"א) הוא ע'. ובהע"ש מלובש בהם הניצוצות דתהו שנפלו ונגדם יש ע' אומות וע' מדינות אשר כל מדינה יש לה שר מיוחד מהע"ש וכל הדצח"מ של המדינה ההיא מקבלים השפעתם ע"י השר ההוא, ולכן יש חלוקים בהדצח"מ של מדינה זו להדצח"מ של מדינה אחרת, כי לפי אופן השר של המדינה ההיא כ"ה הדצח"מ כו', ועז"א לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם גרים, דכאשר ישראל נתונים תחת השר ומקבלים חיות מהדצ"ח של השר ההוא ובכח החיות הזה הם עוסקים בתומ"צ ה"ה מבררים את הנצוצות של השר ההוא ומעלים אותו לשרשו כו', וזהו שאמרו א' מהם גולה לברברי' וא' מהם לאספמי' היינו כשאוכל את המאכל שצומח במקום ההוא ומברך עליו תחלה וסוף ולומד ומתפלל בכח האכילה ההיא ה"ה מעלה את הניצוץ דתהו לשרשו כו', וזהו וירד העיט על הפגרים, עיט הוא בחי' הנשמה כנ"ל שזוה"ע עיט דקדושה, ופגרים הם שבה"כ דתהו, וירידת העיט על הפגרים הו"ע ירידת הנשמה לברר הנצוצות דתהו, וכמ"ש במ"א בפ"י והייתה נבלתך לעוף השמים, נבלתך הוא ל' נובלות והיינו מה שנשר

ונפל בשבת כ' יהי' זה מאכל לעוף השמים הם נשמות הצדיקי' ובכלל נשמות שנק' עופין הם ילקטו את הנצוצות שנשרו כו'. ועד"ז הו"ע וירד העיט על הפגרים שהו"ע ירידת הנשמה למטה בגוף ותחת ממשלת הע"ש בכדי ללקט הנצוצות ולהעלותם לשרשם כו'. ובמד"ד פמ"ד נר' שמפרש על הפגרים על ישראל וז"ל וירד העיט על הפגרים אר"א נסיב אברהם מכושה והוה מכיש לון ולא הוין מתכנשין. אעפ"כ וישב אותם אברם בתשובה. א"ר עזרי' לכשיעשו בניך פגרים בלא גידים ועצמות זכותך עומדת להם, עכ"ל. וי"ל בב' אופנים הא' מה שנק' פגרים להיותן בתכלית העוני והדוחק וע"ד מ"ש ברבות פ' אמור פ' ל' ע"פ ועם נברא כ"ו הדורות הללו כו' נטוים למיתה והקב"ה בורא אותנו ברי' חדשה וזהו וישב אותם אברם מה שהקב"ה בורא אותנו ברי' חדשה. גם י"ל באופן אחר מה שנק' פגרים היינו בהעדר עסק התומ"צ, דתומ"צ הוא חיינו ואורך ימינו, והתורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי שהוא בחי' לחם ומזון וחיות לנפש, אבל כשמבטלי' מן התורה ואין בהם חיות נק' פגרים, וכמו שבחי' שינה נק' ג"כ פגרים וכמו שאנו מברכים בכל בקר המחזיר נשמות לפגרים מתים. ובזמן שאין בהמק"ד קיים הוא בחי' שינה וכמ"ש היינו כחולמים כו', וכמ"ש מזה בתו"א פ' וישב. ומבחי' שינה הוא עיקר * החיצוני' כו' וזהו וירד העיט כו'. אכן ע"י התשובה וישב אותם אברם, כי הנה עיקר היניקה בבחי' שינה הוא ע"י שכמו"כ למעלה קוב"ה סליק לעילא לעילא כו'. אבל ע"י תשובה ממשיכים גילוי אלקות וממילא אינו שייך יניקה כו' וכידוע המשל דאדם בעת השינה לא איכפת לי' כשזבוב הולך על פניו אבל בעת שהוא ער הרי איכפת לי' (קען ער דאס ניט פאר נעמען) כו'. ועוד שע"י תשובה ממשיכים מבחי' נתיב לא ידעו עיט בחי' הכתר וכמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיד ב"פ אנכי שהם ב' בחי' שבכתר בחי' עתיק וא"א, אשר בחי' הא' הוא אור מקיף לסמא עיני החיצוניט, ובחי' * החיצוניט הוא למלאות הפגמי' כמ"ש מזה בהביאור דכי המצוה הזאת ובהגהות לשם בס' רל"ח. א"כ הרי ע"י התשובה נעשה דחיית החיצוניט, וזהו וישב אותם אברם בתשובה שהאו"מ מסמא עיני החיצוניט כו'. וזהו וישב אותם מל' ישב רוחו. ורוח שייך לתשובה כמ"ש והרוח תשב כו', וזהו הרוח מלמטלמ"ע, ועי"ז נמשך בחי' רוח מלמעלמ"ט והוא בחי' רוחו של משיח וכמ"ש במד"ר בראשית ספ"ב ורוח אלקי' זה רוחו של משיח מרחפת ע"פ המים בזכות התשובה שנמשלה למים שנא' שפכי כמים לבך כו', והיינו שע"י והרוח תשוב מלמטלמ"ע נמשך מלמעלמ"ט בחי' רוחו של משיח שהוא בחי' עיט דקדושה, והוא דוחה את העיט דלעו"ז כמ"ש כמוך אשר תדפנו רוח כו'. וזהו שהפריח את העיט דלעו"ז כו'. וזהו וירד העיט על הפגרים, דבקדושה העיט הוא בן דוד וכן הנשמות נק' עיט דשרש הנשמות הם מבחי' נתיב לא ידעו כו'.

עיקר החיצוניט: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: עיקר יניקת החיצוניט.

ובחי': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ודחי'.

והפגרים הם שבה"כ דתהו. וענין וירד העיט על הפגרי' הו"ע ירידת הנשמה לברר וללקט הנצוצות כו'. ולפ"ז צ"ל ענין וישב אותם אברם י"ל שיש בענין הבירורים ב' אופנים הא' בחי' בירור לאט לאט בסדר והדרגה והיינו בירור דברים המותרים, אבל בירור דברי' האסורי' הוא בדרך דחי' לגמרי והעיקר ע"י התשובה שהרע נהפך לטוב כו'. וזהו וירד העיט כו' וישב אותם כו' הם ב' בחי' הבירורי' הנ"ל. וענין וירד העיט דלעו"ז הוא שע"י השנינה מגביהים א"ע לינק מלמעלה מהשתל' וישב אותם אברם בתשובה, שע"י והרוח תשוב ממשיכים בחי' רוח ה' עיט דקדושה בן דוד שנמשל לעיט ועי"ז הפריח את העיט דלעו"ז שהו"ע כמוץ אשר תדפנו רוח דאו"מ מסמא עיני החיצוני' ונמשך להיות יאר ה' פניו אליך לנש"י.

בס"ד, ש"פ וירא, רנ"ח

ארדה נא ואראה כו', ואי' במד"ר פ' תשא פמ"ב ע"פ לך רד אל ירע לך על שאמרת לך לך רד שהרי ב' פעמים כבי' ירדתי מן השמים לארץ בשביל לראות בקלקלות הבריות שנא' וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל כו', ארדה נא ואראה כו', אף אתה לך רד דיו לעבד להיות שוה לקונו. לפ"ז צ"ל דכמו במשה זהו ירידה ממש שנטלו ממנו אלף אורות, וכמארז"ל (ברכות דל"ה ע"א וברבות שם) ע"פ לך רד כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו'. והענין כי הנה נש"י הם בבחי' רגל דמשה וכמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם, נמצא דנש"י הם בבחי' רגל דמשה. מ"מ ע"י דוקא ניתנו האורות למשה וכמו הרגל שמעמיד את הראש ומוליך את הראש. ולפעמים כשיש כאב בראש רפואתו להקזו דם מהרגל ועי"ז נרפא הראש הרי שע"י הרגל נמשך תוס' חיות בראש. וי"ל כי כל חיות הנמשך ע"י רפואה הוא בחי' המשכת חיות חדש מהנפש. ואינו דומה להמשכת החיות ע"י אכילה שאינו חיות חדש כ"א לחדש הישינות היינו באופן שהי' קודם כו' כמ"ש במ"א. והוא כי באכילה הרי גם קודם האכילה לא הי' הסתלקות החיות רק שנחלשים, שמפני העדר האכילה אין הקישור והחיבור של הגוף עם הנפש בחוץ ולזאת הוא מרגיש חלישות קודם האכילה, אבל אין זה ענין סילוק הכחות כו'. משא"כ ע"י כאב או חולי ר"ל (אם שהוא רק קלקול האבר והתיקון הוא לתקן את האבר כו' מ"מ) ה"ז גורם סילק החיות והכח הפרטי מאבר ההוא. וגם באופן שאינו מסתלק לגמרי הכח הפרטי, מ"מ ענינו הוא ענין הסילוק ולא ענין החלישות לבד. וכמו בכאב היד ר"ל לא יוכל לנענע בידו. הרי קלקול אבר היד פועל סילק כח התנועה מהיד כו' (אלא שהסילוק אינו לגמרי אלא נשאר בהעלם כו' כמ"ש במ"א), משא"כ בהעדר אכילה יכול לנענע בידו אלא שהוא בחלישות

לבד כו'. והענין הוא דבהעדר אכילה הרי אין האבר מקולקל בעצם והוא ראוי לחיות וכ"ז שהוא כלי וראוי להחיות אין החיות מסתלק ממנו. אבל ע"י כאב ר"ל מתקלקל האבר שאינו כלי להחיות ה"ז גורם סילק ר"ל. ולכן המשכת החיות שע"י אכילה אינו המשכת חיות חדש. אבל המשכת החיות שע"י רפואה ותרופה מאחר שהחיות נסתלק וממשיכו מחדש ע"י הרפואה ה"ז חיות חדש דהיינו שנמשך ממקום עליון יותר בנפש כו'. וזהו הנק' תוס' חיות שנמשך אור עליון יותר כו'. ונמצא זה שע"י הרגל נרפא הראש ה"ז המשכת תוס' חיות שנמשך בראש ע"י הרגל כו'. וכמו"כ הוא הענין ברוחניות דהמשכת האורות העליונים במרע"ה שהי' ראש כל ישראל הוא ע"י ישראל דוקא. וזהו שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו דגילויי בחי' אנכי שנמשך למטה הוא ע"י נש"י דוקא שנק' רגל לגבי משה כו'. והטעם בזה הוא כי נעוץ תחלתו בסופן וסוב"ת. ומבואר הפי' במ"א דנעיצת התחלה הוא בסוף דוקא יותר מבראש המתפשט. וכן שרש הסוף הוא למעלה מהראש היינו שמושרש בבחי' תחלה שלמע' מבחי' ראש. וראש הוא התחלת הגילויי לבד אבל תחילה הוא מה שלמע' מבחי' גילויי כו'. וזהו דנתב"ס וסב"ת. דהיינו שבחי' מל' שהוא סוכ"ד דאצי' שרשה בכתר שלמע' מהחכ' וכידוע דשרש המל' הוא ברדל"א. וכמא' מראש ומקדם נסוכה דרשה הוא בבחי' קדם עד שלא נעשה היינו בחי' תחלה שלמע' מבחי' גילויי כו'. וכן נעוץ תחלתו בסופן ש"ש בבחי' מל' כח התחלה דלכן בחי' מל' דוקא מהווה מאין יש שלא יש כח זה בחכ' כו' כמש במ"א. וסיבת הדבר מה שהסוף שרשו בבחי' תחלה דוקא. ע"פ פשוט הוא שבכדי שיומשך למטה ביותר צ"ל שרש המשכתו ממקום עליון ביותר כו' כידוע. ולזאת אצי' ספי' המל' נמשך ממקום עליון יותר מאצי' ספי' החכ' כו'. אמנם עוד יש בזה כוונה מה שהוסד בסדר ההשתל' שיהי' נתב"ס וסב"ת בכדי שהעליון ישפיע לתחתון כו' כמ"ש בסידור בדרוש שאחר עלינו. דהנה כל שפע מהמשפיע למקבל היתה מופסקת מיד מפני שאין ערוך לגבי עצמות המשפיע ואין זה התחדשות כלל לגבי' ולמה לו הטורח והירידה לצמצם א"ע כ"כ כו'. ולהיות כן הי' כל עלה מפסקת שפעה לעלול שלה והייתה נכללת בעצמותה, כי טבע האור לעלות למעלה. וגם כל עילה ז"ה עלול מעילה שקדמה לו וטבע העלול להיות נדבק ונכלל בהעילה שלו ולא לירד למטה כו'. אך כאשר ימצא בעלול דבר חדש שאינו בכח המשפיע כמו תלמיד המחכים את רבו כו', אזי זה יגרום ירידת המשפיע כו'. וכדוגמא זו יובן למעלה שמפני טעם זה הוצב בסדר ההשתל' שיהי' נתב"ס כו' דהיינו שיצטרך המשפיע לקבל מן המקבל מפני המצא בו כח חדש שאינו במשפיע כדי שיהי' יורד מעצמותו בשביל זה כו'. וזהו דבסדר ההשתל' דע"ס, דהגם דג"ר הם למעלה מוז"ת בכלל וז"א למעלה מהמל'. מ"מ יש יתרון מעלה בז"א דשרשו למעלה מחו"ב וכמ"ש באד"ו דאו"א ממור"ס נפקי וז"א בעתיקא אחיד ותלי', נמצא דשרש הז"א הוא למעלה מאו"א, וע"י שנמשך האור מאו"א לז"א נמשכים תוס' אורות באו"א משרש הקדום דז"א. וז"ע מה שהאבות הן המרכבה דהאבות הן בחי' חג"ת דאצי' והן מרכבה לאו"א וכמו המרכבה שנושא את הרוכב למקום שא"א לו לבוא מעצמו כמו"כ חג"ת נושאים את או"א למעלה

משרשם להיות בהם תוס' אורות כו', וזהו מפני שנמשך מאו"א לז"א תחלה. וכמו במרכבתא תתאה דבריאה דכתי' והחיות נושאות ואמרז"ל נושאות ומנושאות. שע"י שהם מנושאות מהכסא שנמשך בהם אור העליון שע"יז הוא שלימותן ואמיתית עבודתן. וכמו שלימות המדות הוא גילוי המוחין בהם כו' וכידוע דמזון וחיות המלאכים הוא האור האלקי שנמשך בהם מבחי' מל' דאצי' ובוה הוא עבודתם (שזהו חיותם כו') וכמ"ש וצדקתך ירננו צדק מל' קדישא דעבודתם הוא בהשגתם שמשגיגים בבחי' מל' כו' כמ"ש במ"א. וזהו שהן מנושאות כו' ועי"ז הם נושאות בעבודתם את הכסא למעלה כו' להיות שרשם למעלה מהכסא כו' (וי"ל ג"כ דנושאות בתחלה ואח"כ מנושאות והיינו שע"י שהם נושאות את הכסא ע"י עבודתם מצד כוחם ושרשם הקדום כו', עי"ז הם מנושאות דהיינו שנמשך בהם ג"כ תוס' אור להיות כי הכח שבהם מצד שרשם הקדום הוא בהם בהעלם וע"י שהם נושאות את הכסא י"ל שנמשך בהם ג"כ גילוי שרשם הקדום כו'. אבל ג"ז אמת דמה שהם נושאים כו' היינו מצד הגילוי אור שנמשך בהם בתחלה מבחי' מל' כו' כנ"ל בענין וצדקתך ירננו כו'). וכמו"כ הוא במרכבתא עילאה דחג"ת שע"י שנמשך בהם גילוי אור מאו"א להיות התגלות המדות בחי' אהוי"ר כו' עי"ז הם נעשים מרכבה לאו"א להגביה ולהעלות או"א למעלה משרשם כו' (וכמו שהרכב מנהיג את המרכבה ועי"ז המרכבה נושאו למעלה כו') ומפני היתרון שיש לז"א על או"א מצד שרשו הקדום שמשם נמשך תוס' אורות באו"א זהו הגורם להיו' ירידת או"א להשפיע לז"א כו'. וכמו"כ ירידת ז"א להשפיע למל' הוא מצד שרש הקדום דמל' דשרשה למעלה מכל הספי' דשרש המל' ברדל"א ולמעלה יותר עד שרש שרשה בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס. וכידוע בענין המלוכה וההתנשאות למטה שיש בזה תוקף הרצון ביתרון גדול על כל המדות כמו בתאוות אכילה ושתי' גם מחמדת ממון והוון רב כו' עד שיפקיר הכל בשביל הרצון למלוכה והתנשאות כו'. והיינו שמדת המלוכה מושרשת בפנימיות ועצמיות הנפש כו'. כמו"כ יובן למעלה במדת המל' דשרשה למעלה מעלה מבחי' ז"א. ולזאת ע"י ירידת ז"א להשפיע במל' נמשך בז"א תוס' אורות. וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. וידוע דהעטרה היא למע' מאמו והיינו דשרשה בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס ב"ה (שרש המל' כו') כמ"ש מזה בד"ה שמח תשמח ובד"ה והוא כחתן. רנ"ז. ונמשך ביום חתונתו שמשפיע למל' כו'. וזהו"ע משארז"ל בלילה מה עביד קוב"ה רוכב על כרוב קל שלו כו' ומבואר במ"א דכרוב קל הוא בחי' מל' וקוב"ה בחי' ז"א. רוכב על כרוב קל שהוא בחי' מרכבה לז"א וע"י נמשך תוס' אורות בז"א. וזהו הגורם ירידת הז"א להשפיע במל' כו'. וכן הוא בכללות ענין המשכות האורות מאוא"ס המאציל להתלבש בהכלים דע"ס דאצי'. שטבע האור הפכי מטבע הכלי. דהאור טבעו לעלות למעלה דוקא וטבע הכלי הוא לירד למטה דוקא כו'. והכלי היא למטה במדרג' הרבה מן האור כו'. והאיך יומשך האור להתלבש בהכלים. אלא שזהו מצד שרש הכלים דשרשן למעלה מהאורות. וכידוע מ"ש בע"ת דשרש התהוות הכלים בעקודים הוא מבחי' און דא"ק ושרש האורות הוא מבחי' שם מ"ה היוצא ממצחא דא"ק (נר' בע"ת דאורות דעקודים הם מהפה דא"ק ואורות

דנקודים מעיניים דא"ק, ואורות דתיקון הם ממצחא דא"ק. אבל הכלים י"ל כולן מבחי' און דא"ק, דגם כלים דתיקון הוא מה שנתקנו מהכלים דתהו כו' כמ"ש במ"א). וידוע דהבל היוצא מאון א"ק הוא בחי' עצמות א"ק, ושם מ"ה היוצא ממצחא דא"ק הוא בחי' הארה לבד, כמ"ש בע"ח ובאגה"ק. הרי דשרש הכלים דא"ק למעלה משרש האורות. וכ"ה בשרש שרשן הראשון דשרש הכלים הם מהרשימה שהוא רושם מהאוא"ס שלפני הצמצום א"כ לא נגע בו הצמצום והוא בחי' האור העצמי דאוא"ס שלפני הצמצום כו' כמ"ש מזה בדרוש דקן ציפור ובדרוש גן נעול (מצה זו), ר"מ. והאורות הן מהקו שהוא בחי' הארה לבד מהאוא"ס שלפני הצמצום כו'. א"כ הרי שרש הכלים למע' מהאורות. ובהעלם יש בהכלים משרשם הקדום. וזהו הגורם ירידת והמשכת האור להתלבש בהכלים שע"ז הוא מקבל ע"י הכלים משרשם הקדום שלמע' משרש האורות כו'. וזהו הכוונה מה שהוסד בכללות סדר ההשתל' מרוכ"ד עד סוכ"ד שיהי' נעוץ תחב"ס וסובי"ת שיש בסוף יתרון מעלה על הראש עד שהראש מקבל מהסוף, הוא בכדי שיהי' תמיד נמשך השפע מהעליון לתחתון. ועי"ז מאיר שרש של התחתון בהעליון, וגם בהתחתון מאיר עי"ז בגילוי משרשו העליון כו'. והגילוי בהתחתון משרשו ומקורו נמשך ג"כ ע"י העליון ממנו היינו ע"י המשפיע שלו. אלא שהוא בבחי' פנימיות כו'. וכמו שהוא בסדר השתל' למעלה כמ"כ במשה ונשי' למטה, להיות כי הנשמות שרשן מע"ס העליונות כמ"ש בסש"ב, ויש בהם ג"כ חב"ד חג"ת נה"י. ועמ"ש מזה בד"ה זה היום תחלת מעשיך, רנ"ז. ובד"כ ראשי אלפי ישראל הם בבחי' חב"ד ושארי נשי' יש בהם מבחי' חג"ת ומבחי' נה"י. וכדר ההמשכה והשפעות גילוי אור וחיות האלקי נמשך ע"ד סדר ההשתל' למעלה מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י כו'. ובכדי שיומשך מעליון לתחתון זהו ע"י יתרון המעלה שיש להתחתון על העליון והעליון מקבל מהתחתון כו'. וזהו דכללות נשי' שלגבי משה הם בבחי' רגל לבד בחי' נה"י, מ"מ יש בהם יתרון שעל ידן ניתן למשה תוס' אורות. וזהו כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל שע"י נמשך תוס' אורות במשה כו'. וי"ל עפ"מ"ש במ"א בענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם דנשי' מושרשים * בחי' טורא חשיכא חג"ת דכתר. ושרש נשמת * מהחכ' כמ"ש מן המים משיתהו. ולכן ע"י ישראל דכללות נשי' שרשם מהכתר נמשך בחי' אנכי בנשמת משה כו'. ולכן ע"י חטא העגל ניטלו ממנו האלף אורות, שזהו מה שנתוסף לו ע"י מעלת ישראל, אבל כשקלקלו מעשיהם ע"י העגל ניטלו כו' (רק בשבת נותנים לו האורות במתנה שעז"א ישמח משה במתנת חלקו כו'. וי"ל דכמ"כ הוא למע' דבשבת נמשכים האורות הנוספים בסוד תוס' כו' ויש בזה חילוקי מדרי' אבל מ"מ מחמת קדושת שבת נמשך מבחי' תוס' האורות כו'. עמ"ש בע"ח שער מיעות הירח פ"ב וג'). וכמו שהוא במשה דניתן לו הגדולה בשביל ישראל כו' כנ"ל וע"י חטא

מושרשים בחי' : כ"ה בגיכ"ק, ואוצ"ל : מושרשים בבחי'.
נשמת מהחכ' : כ"ה בגיכ"ק, ואוצ"ל : נשמת משה מהחכ'.

העגל א"ל לך רד שהוא בחי' ירידה ממש שניטלו האלף אורות כו'. כמו"כ הוא בשם הוי' דז"א שנמשך תוס' אורות ע"י אתעדל"ת כשאכשור דרי כו'. והענין הוא דכשם שנת"ל בההשתל' דע"ס דאצי' שיש יתרון מעלה בז"א על או"א ובמל' על כל הע"ס מצד שרשם הקדום כו'. כמו"כ הוא בעולמות ב"ע נגד עולם האצי', ובפרט בנש"י המלוכשים בגופים למטה כו'. דהנה תכלית הכוונה בכללות סדר ההשתל' והתהוות העולמות הוא מפני שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים והיינו בעוה"ז הגשמי. כי לא הייתה הכוונה בשביל עולמות העליונים כמ"ש בסש"ב פל"ו הטעם הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית'. וי"ל הכוונה כי עולם האצי' ה"ה אלקות אלא שירד במדרג' תחתונה היינו במקום הנאצלים כו' (ועמ"ש מזה לעיל בד"ה וירד העיט) ומכ"ש בחי' התפשטות וגילוי האורות דאצי' שהם בבחי' גילוי ההעלם מא"ס המאציל כו' ה"ז בחי' ירידת האור ממדרג' במה שנאצל להיות בבחי' אור נאצל כו' (הגם * שגם קודם שנאצל הוא בבחי' אור לבד ולא בבחי' עצמי, מ"מ הרי קודם שנאצל הי' כלול בהעצמי והי' אז במדרג' עליונה יותר הן בעצם מציאותו שהי' שם ביתר שאת וביתר עז כמו זיו השמש שבגוף כדור השמש שהוא שם בתוקף יותר כו' כמ"ש בסש"ב. והן באופן דבקותו וביטולו ששם הוא בבחי' אין ואפס ממש משא"כ כמו שנאצל להיות בבחי' אור באצי' ה"ה בבחי' מציאות אור עכ"פ כו'. ועמ"ש בד"ה תקעו דרוה"ב. נמצא דאורות דאצי' הן שנאצלו מא"ס המאציל לירד ממדרגתם הראשון להיות בבחי' אורות הנאצלים כו'. ואיך יהי' להם עלי' מצד עצמם מאחר שהן אלקות ובכוונת המאציל ירדו להיות למטה ממדרגתם כו'. וגם בחי' כלים דאצי' שנתהוו מהבירורים דשבה"כ דתהו כמ"ש בע"ח ובמב"ש. מ"מ הרי הבירור בהם הי' מלמעלמ"ט וכמ"ש בכתהאריז"ל דמהיותר מובחר נעשו כלים דאצי' והשאר נפל לבריאה ומה שנתברר וראוי להיות בעולם הבריאה נתהווה עולם הברי' והשאר נפל ליצי' כו'. והיינו מה שא"ס המאציל בירר את השב"כ דתהו (שנפלו במקום הבריאה) ומהיותר מובחר נעשו כלים דאצי' כו'. ובד"כ הכלים דאצי' הם ג"כ בחי' אלקות ממש והתהוותם הוא ג"כ בבחי' אצי' אלא דאצילותם הוא מהרשימה כו' כמ"ש במ"א. ולכן כללות עולם האצי' י"ל שהוא בבחי' ירידה מה שירד ממדרגתו הראשונה כו'. וירד ונתהווה כתיקונו דהיינו שהוא בחי' אלקות כו'. ואיך יהי' בהם העלי' מצ"ע מאחר שהתהוות העולם הוא כתיקונו ואינו חסר כלום שלא יש שם ענין הישות והפירוד ח"ו. כ"א הוא בחי' אלקות ממש כו'. ומה שהי' צ"ל בהם בירור היינו מצד הכלים נתברר ונתקן מלמעלה למטה כו' כנ"ל. נמצא שנתהווה העולם מתחלה כתיקונו כו'. וממילא מובן דכוונת המאציל בהתהוותו אינו בשביל להתקן כ"א הכוונה הוא רק להיות בבחי' ירידה ממדרגתו הראשונה. וממילא יהי' ממוצע בין א"ס המאציל ובין הנבראים. דמא"ס המאציל עצמו א"א להיות מציאת הנבראים. אבל כמו

שירד האור באצ"י להיות בבחי' התפשטות וגילוי אור בלבד עד שיתחלק בבחי' ע"ס שהן למטה במדרג' זה מזה עד שיוכל להיות מקור לבני"ע כו'. וכוננה זו נשלמה בהם בהתהוותם ואצילותם כו'. משא"כ התהוות היש ה"ה התהוות חדשה דכאן נמצא וכאן ה' דמתחלה לא ה' מציאת היש כלל וכאן הוא שנתחדש מציאות היש. והתהוותו הוא שנתהווה שלא בשלימותו ותיקונו כי הרי הוא מעורב בפסולת שזהו סיבת ישותו. שעז"נ ויעש לאדם ולאשתו כתנות עור דאי' בשל"ה די"ט ע"א שהוא הגוף וכ"ה בזח"ג דפ"ג ב'. והיינו שנעשה הגוף חומרי. וידוע דעור הוא ק"נ כמ"ש במאו"א ערך ע' אות יו"ד. והיינו שנעשה גופו מעורב מק"נ וזהו סיבת ישותו וחומריותו כו' (וידוע דענין חטא עה"ד הו"ע שבה"כ למעלה כו'). וכמו שהוא בגוף האדם כן נעשה בכללות העולמות דגם את העולם נתן בלבו כו'. הרי שנבה"ע מעורב בפסולת ורע שזהו סיבת הישות כו'. והכוונה היא שיתתקן מלמטלמ"ע שהרי לא נברא מתוקן א"כ הרי לא נתתקן מלמעלה. כ"א הכוונה שיתתקן ע"י העבודה מלמטה כו'. וכמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות ות"א לתקן וכמ"ש במדר"ר כל מה שברא הקב"ה בעולמו צריכין תיקון כו'. ועיקר ענין הישות ועיקר התיקון מלמטלמ"ע הוא למטה בעוה"ז הגשמי דוקא. דהגם דהתחלת הישות הוא מעולם הבריאה שעז"נ ומשם יפרד כו'. מ"מ הרי עולם הבריאה אינו בבחי' יש עדיין, שלא נתגלה שם עדיין ענין הישות כידוע מ"ש הרמב"ן בפ"י עה"ת בפסוק בראשית דבריהא הוא החומר הראשון שנתהווה מן האין והאפס המוחלט, והוא אינו במציאות יש, כ"א מה שיצא מכלל אפיסת והעדר המציאות לכלל אפשרות המציאות כו'. ועולם היצ"י הגם שהוא גילוי עולם הבריאה מ"מ ג"כ אינו בבחי' יש ממש. שהרי המלאכים (שעיקרם בעולם היצ"י שנק' עולם המלאכים כו') הגם שיש להם גופים מ"מ הם רק מב' יסודות הדקים אש ורוח. ולא מאש ורוח שלמטה כ"א מאש ורוח העולם היצ"י כו'. ולכן אין המלאכי' נתפסים בחוש הריאות. כי רא' תופס דבר גשמי דוקא. והמלאכים להיות שגופם הוא מציאות רוחני עדיין לכן אין הראי' תופסים כו'. רק עיקר מציאות היש ממש הוא בעולם העשי' בעוה"ז דוקא. וכמו"כ אופן הבירורים למעלה בעולמות בני"ע הרוחנים ה' מלמעלמ"ט וכנ"ל בשם כתהאריו"ל דמה שהי' אפשר להתברר ולהכלל בעולם הבריאה נעשה עולם הבריאה, והשאר נפל ביצ"י ונתברר ונעשה עולם היצ"י והיותר גס נפל למטה בעולם עשי' בעוה"ז החומרי והגשמי כו'. ממילא מובן דכוונת התהוותן מה שנתהוו עולמות בני"ע הרוחנים אינם בשביל עצמן היינו בשביל התיקון שיתתקנו בעצמן שהרי נתתקנו מלמעלמ"ט כו'. והגם דהתיקון בהם אינו כמו התיקון דאצ"י. הא' שהכלים עצמן די"ס דבי"ע אינן דומין להכלים די"ס דאצ"י דבאצ"י הן אלקות ממש ובבי"ע הן בבחי' יש. והב' דבעולמות בני"ע יש תערובות טו"ר (היינו בהעולמות לא בהספי' ח"ו) משא"כ באצ"י כתי' לא יגורך רע שאין שם רע כלל ח"ו. וגם ק"נ דאצ"י מעמדה בעולם הבריאה כידוע. אך י"ל דענין התערובו' למעלה אינו כמו למטה, דלמעלה הגם שמעורבים טו"ר, מ"מ אינם מתכללים לגמרי (ועמ"ש בלקו"ת פ' פנחס בהביאור דאת קרבני לחמי פ"ב). והיינו שבהטוב אינו נרגש הרע. וכמו במלאכים דכתי' בהם יודעי טוב ורע הרי הידיעה

בהם בבחי' מקיף לבד ואין הרע נרגש בהם להיות פועל בהם איזה נטי' ח"ו לרע. אלא הם כולו טוב בעצם כו'. כמו"כ י"ל בעולמות דבהטוב אינו נרגש הרע. ואינם בבחי' תערובות והתכללות ממש. דהרי טוב ורע הם ב' הפכים, ולמעלה בעולמות הרוחנים א"א להיות התכללות והתאחדות ב' הפכים ממש, להיות כי העולמות העליונים כבר נבררו מלמעלמ"ט כנ"ל לכן האור בהם בבחי' אור פנימי והוא בחי' ממכ"ע. ובבחי' ממכ"ע א"א להיות חיבור ב' הפכים לגמרי כו' (או"כ אינם הפכים ממש כ"א בערך זל"ז בחי' חומר וצורה כו' כמ"ש במ"א). וכן הטו"ר הם מובדלי' שם כו' והטוב אינו מעורב ברע והרע אינו מעורב בטוב כו' (ולכן הטוב י"ל מעולה יותר שגבוה במע'. והרע י"ל גרוע יותר מהנה"ב למטה). והו"ע המלאכי חבלה ומוזיקין כו' שהן מהרע שנברר מהטוב. ואינם מעורבים ח"ו עם הטוב. ומ"ש בע"ח שהן מעורבים, י"ל בד"א דענין התערובות הוא כמו המתלבש בלבוש פחות ביותר שאינו לפ"ע, אבל הרי הלבוש נפרד ממנו. ואינו נוגע לפנימיותו כו'. ומ"מ מלוּבש בו כו'. משא"כ בעוה"ז הוא התכללות ממש דטו"ר והרע נרגש בהטוב עד ששייך נטי' ח"ו אחר הרע כו' משא"כ למעלה דאינו שייך זה כו'. ועוד שהרי התערובות טו"ר בעולמות ביי"ע למע' נעשה ע"י חטא עה"ד דמתחלת בריאותן הרי הי' מצב העולמות למעלה מכמו שהם עתה והיו הקלי' למטה מעולמות ביי"ע דקדושה כמ"ש במ"ה מס' כללות העולמות פ"א מ"ב. וע"י חטא עה"ד ירדו כו'. משא"כ בעוה"ז הגם שקודם החטא היו הקלי' רק שומר לפירי כמ"ש בשל"ה. מ"מ הרי הי' אפשר להנחש להסית כו'. ונמצא מובן דהתהוות עולמות העליונים אינו בכונה בכדי שיתקנו א"ע (והתיקון שלהם היינו בהפרדת הרע שבעולמות ביי"ע וכן תיקון הכלים שלהם כו'. וכן עבודת המלאכי' להיות והחיות נושאות כו' הוא ע"י העבודה למטה דוקא) כ"א כוונת התהוותן הוא רק בשביל התהו"ו עוה"ז דבכדי שיהי' התהוות מציאות יש ממש צ"ל ע"י סדר השתל' העולמות העליונים שיורד ממדרי' למדרי' עד שיהי' התהוות עולם התחתון במדרי' שאין תחתון ממנו שהאור האלקי מצומצם בו ביותר ומלוּבש בריבוי לבושים ומסכים עד שנתלבשה בק"נ. וכל הדברים שבו הם מעורבים מטו"ר בבחי' התכללות כנ"ל שהרע נרגש בהטוב (י"ל עיקרו הוא באדם כו' משא"כ בשארי נבראים אינו שייך ענין ההרגש הזה כו' כי הטוב שבהם הוא בדרך בליעה וג' בהם כו' וד"ל) וכאן תהי' העבודה לאתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא, והיינו שיהי' הברור מלמעלמ"ע ע"י העבודה שלמטה וז"ש בסש"ב הואיל ולהם ירידה כו' ובעולמות העליונים הכוונה בהתהוותם אינו בשביל עצמן כ"א בשביל הירידה להיות ממוצעי' כו'. משא"כ בעולם התחתון א"א לומר בו הכוונה בשביל הירידה שה"ה היותר תחתון ואחרון בעולמות אבי"ע שאין תחתון ממנו כו' כ"א כוונת התהוותו הוא בשביל עצמו היינו בשביל התיקון שיתתקן מלמעלמ"ע ועי"ז ממשיכים בחי' דירה בתחתונים דכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כד אתכפי' ס"א ואתהפכא חשוכא לנהורא שיאיר עי"ז אור ה' או א"ס ב"ה במקום החשך ביתר שאת ויתר עז מהארתו בעולמות העליונים שזהו"ע גילוי אור עצמי דא"ס. ועי"ז נמשך תוס' אורות למעלה ג"כ בעולמות

עליונים דמצ"ע אין להם גילוי אור זה, כי התהוותם מצ"ע אינו בשביל עצמן היינו בשביל התיקון שלהם כ"א בשביל ירידת האור ממדרי' למדרי' עד שיהי' התהוות עולם התחתון כו' הגה ע"י ירידת האור ממדרי' למדרי' עד שנמשך למטה מטה בעולם התחתון וכאן נשלם הכוונה העצמית דא"ס ב"ה בהכירור הדברים התחתונים כו' נמשך בהם ג"כ תוס' אורות עיי' כו'. וכל הכירור הנ"ל להיות אתכפי' ס"א כו' זה נעשה ע"י נש"י בהתלבשותם למטה בגוף גשמיים וחומרי ונפש החיוני הגשמי שמתאחד עמהם שמרגישים זא"ז. ומקיים תומצ"ב כח הגוף ונפש החיוני הגשמי ומלובשים בדברים הגשמיים כו' שעושה אותם כלים לאלקות כו'. ובזה דווקא נשלמה הכוונה העליונה בעצמות א"ס ב"ה בחי' השלמת נח"ר הנ"ל ומאיר גילוי א"ס ב"ה למטה בעולם התחתון (והגילוי הזה יאיר ויתגלה לע"ל בעולם התחתון, ועכשיו הוא להוסיף אורות באצ"י, והיינו שנמצא האור באצ"י לצורך העולם התחתון וכמ"ש בד"ה פזר נתן, רמ"ב. בענין צדקתו עומדת לעד שעומדת בעולם האצ"י בפ"ע לצורך עולם התחתון ואינו מתגלה שם בעולם האצ"י וכמונח בקופסא כו') ועיי' נמשך תוס' אורות למעלה ג"כ כו'. וזהו משארז"ל ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' (במד"ר איכה ע"פ וילכו בלא כח) דבונן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבו' שלמעלה שע"י העבודה בקיום התו"מ למטה ממשיכים תוס' אורות למעלה בז"א. וכמ"ש הבחי' ע"פ ועתה יגדל נא דכשישראל מקיימין התו"מ השם ית' רוכב שמים משפיע כחו במדותיו (בחי' ז"א הנק' שמים) וזהו רוכב שמים בעזרך כלומר בעזר ישראל, שע"י עבודת ישראל נמשך להיות רוכב שמים כמש"ש בפ' ברכה ע"פ זה. וי"ל דהיינו שיהי' גילוי בחי' ג"ר בז"א (וזהו"ע כח בחי' הבינה בהצטרפה עם החכ' כו'), וזהו ג"כ משארז"ל הי' לך לעזרינו * היינו להמשיך לי כח ועזר כו'. והענין הוא כמ"ש בפע"ח בהקדמה שיש ב' מדרי' ב"ס דאצ"י הא' הוא כמו שהן מתחלת אצילותן מהמאציל באו"כ שנמשך להן מן המאציל המשכה תמידית לצורך קיומן העצמי ומה שיסתעף מהם בעולמות כדי סיפוקם בצמצום בלי תוס' וריבוי מכמו שהן בעצם מתחלה כו'. והב' כאשר הן באים בתוס' דהיינו שנמשך להן גילוי אור מהמאציל בבחי' תוס' וריבוי אור יתר על המידה כמו שהן מתחלת אצילותן מן המאציל כו'. ותוס' וריבוי הזה אינו בא רק מסיבת מעשה התחתונים בהעלאת מ"ן כו' (בתו"א והוספות בהביאור הב' דהשמים כסאי דבחי' זו נק' יחוד וזיווג (י"ל שהוא בחי' יחוד פנימי דאו"א וכידוע דיחוד חיצוני הוא לצורך קיום העולמות והוא מה שנמשך בסוד שרש, ובחי' תוס' אור הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א שעיי'ז נמשך מוחין חדשים לזו"ג כו'. וי"ל דהיינו בחי' מוחין דגדלות וזהו יגדל נא כו'. ובחי' יחוד פנימי הוא עיקר בחי' היחוד והזיווג כו') ר"ל המתקת הגבו' בחסדים כו') וזהו הי' לך לעזרינו * להמשיך בחי' תוס' וריבוי אור בז"א שזה נמשך ע"י העבודה למטה דוקא דבאתעדל"ת אתעדל"ע כו'. וזהו מ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את

הוי', דהנה יש בחי' קדש וקדוש, קדוש הוא בחי' קדוש וא"ו, וידוע דוא"ו מורה על ההמשכה מלמעלמ"ט והיינו שאם היותו בחי' קדוש ומובדל מ"מ ה"ה נמשך להיות מקור לעולמות, שעו"ג אין קדוש כהוי' ואי' בוח"ג דמ"ג ע"א כמה קדישין ולית קדוש כהוי', דאע"פ שהוא קדוש ומובדל מ"מ ה"ה מהוה עולמות כו'. והיינו בחי' ז"א דאצי' שהוא בבחי' קדוש לגבי עולמות בחי' סוכ"ע כו'. ומ"מ הוא מקור המהוה עולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו'. אבל בחי' קדש הוא שקדש ומובדל לגמרי שאינו בגדר עלמין כלל כו'. וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', ברכה הוא בחי' המשכה בתוס' וריבוי אור והיינו שיהי' הברכה והמשכה בשם הוי', דו"א בחי' קדוש וא"ו מבחי' קדש עליון שהוא בחי' סוכ"ע ממש כו'. והיינו ההמשכה מבחי' יחוד פנימי דאו"א שמשם נמשך תוס' אור שהוא המשכת מוחין חדשים לז"א כו' שהן למעלה באין ערוך לגבי ההמשכה הקודמת כו'. וזהו שאמרז"ל בגמ' ב"מ דקי"ד ע"א דהקדש א"צ צדקה אבל צריך ברכה כו' והיינו ענין וברכו את הוי' להמשיך מבחי' קדש בבחי' קדוש וא"ו כו'. ועיי' מה ממשיכים בחי' וברכו את הוי' זהו עיי' שאו ידיכם קדש, ב' ידות הם ב' פסוקים דק"ש שמע ובי"ש בחי' יחז"ע ויחז"ת שהן יד ימין ויד שמאל כו'. ועיי' העבודה בבחי' יחז"ע ויחז"ת ממשיכים מבחי' קדש בקדוש כו'. נמצא שעיי' העבודה למטה דוקא בקיום התו"מ ובעבודת הביורורים (שזהו"ע קיום התו"מ כו' כנ"ל) עיי' ממשיכים בחי' תוס' אורות בהוי' דז"א כו'. וזהו ג"כ מ"ש כה אמר ד' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא. משפט וצדקה הו"ע מ"ע ומל"ת. דצדקה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט שזהו שרש ענין המ"ע. וענין המשפט הוא להציל העשוק מיד עושקו והו"ע מל"ת שלא יהי' עת אשר שלט אדם באדם כו'. ועיי' קרובה ישועתי לבוא. ישועתי פי' ישועתי של הקב"ה כמארז"ל. והיינו שממשיכים בחי' תוס' אורות למעלה. דכשם שעיי' העבודה דבחי' יחז"ע ויחז"ת שזהו"ע שאו ידיכם כו' ממשיכים הברכה בשם הוי' כו', כמו"כ בכל קיום התו"מ ממשיכים בחי' הברכה והמשכה בתוס' וריבוי אור למעלה כו'. ובפרט במצות צדקה. הא' דענינה הוא להחיות רוח שפלים ובמדה שאדם מודד בה מודדין לו שעיי' נמשך מלמעלה ג"כ להחיות רוח שפלים שהן עולמות העליונים דהכל שפלים נגדו כו' כמ"ש במ"א (וי"ל בפרט בחי' ז"א שנק' זעיר כו'). הב' דהבירור שעיי' מצות הצדקה הוא יותר מבכל המצות כמ"ש בסש"ב פל"ה. ונת"ל דעיי' הבירורי' שלמטה ממשיכים תוס' אורות למעלה כו'. וידוע דמצות צדקה הוא בבחי' רגל להיותה בבחי' מל' כמ"ש במ"א. ועיי' נמשך תוס' אורות בבחי' מוחין דז"א להמשיך בחי' מוחין חדשים כו'. והיינו כנ"ל שיש יתרון מעלה ברגל דנתחב"ס וסוב"ת שעיי' הרגל נמשך תוס' אור וחיות בחי' חיות חדש בראש כו'. ובעבודה הו"ע מה שעיי' הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה כו' כמ"ש בתו"א ד"ה השמים כסאי. ונמצא כמו שבחי' רגל דמשה ועל ידן דוקא נמשך למטה תוס' וריבוי אורות כו'. כמו"כ הוא למעלה שעיי' העבודה בנש"י בקיום התו"מ"צ (ודוקא במצות

מעשיות שזהו ג"כ בחי' רגל כו') עי"ז * תוס' אורות בשם הוי" דז"א כו'. ולכן במעשה סדום שהיו רעים וחטאים לה' בהעדר קיום התומצ"כ כו' ובפרט ענין העדר הצדקה שהי' בהם כידוע מדרז"ל נא' ארדה נא שגרמו הירידה היינו בחי' סילוק האורות כו'. וזהו"ע הירידה מה שנתלבש במדה"ד, דהנה נת"ל שע"י העבודה למטה בקיום התומצ"כ ממשיכים בחי' מוחין חדשים לז"א, וענין המוחין חדשים ז"ע המשכת בחי' מוחין גדלות בז"א כו'. וידוע דמוחין גדלות הן בחי' רחמים, וכמו שאנו רואין ההפרש בין קטון לגדול דקטן הוא מלא דינים וגבורות ומתקעס מאד על המנגד איליו והיינו מצד קטנות המוחין שלו שאינו יכול לסבול את המנגד איליו. משא"כ הגדול וזקן אינו מתפעל מהמנגד איליו ולא יכעוס כלל, כי מצד גדלות המוחין שלו לא יתפעל מהמנגד וכמא' סבא דעתוהי סתום ושכיך כחמר טוב דשקיט ושכיך על דורדי' כו'. וכמו"כ הוא למעלה דכתי' לא הביט און ביעקב ואין הכוונה שאינו רואה און כ"א כמ"ש וירא און ולא התבונן שאינו עושה שינוי והתפעלות לענוש על האון כו' אדרבה משם נמשך סליחת עונות וכמ"ש ועתה יגדל נא כו' נושא עון שע"י הגדלת הכח שנת"ל שזהו"ע המשכת מוחין חדשי' לז"א בחי' מוחין גדלות עי"ז נושא עון כו'. וזהו"ע דמוחין גדלות הן בחי' רחמים למחול ולסלוח כו'. אבל אנשי סדום שגרמו במעשיהם סילוק האורות גדלות להיות בבחי' קטנות עי"ז נתלבש במדה"ד לענוש אותם כו'. וזהו ג"כ מ"ש ארדה נא ואראה, דהנה יש ראי' והבטה ואי' במד"ר איכה ע"פ הביטה וראה הבטה מרחוק כמ"ש הבט משמים וכתי' משמים הביט ה', וראי' מקרוב, ועוד יש הפרש בין הבטה וראי' דהבטה מלמעלמ"ט וראי' מלמטלמ"ע, וב' החילוקים א' הם, דהנה בראי' מלמטלמ"ע רואים את הדבר הנראה כאילו הוא מקרוב וכמו שאנו רואין את השמים והשמש והירח וכוכבים כאילו הם קרובים אילינו ובאמת הם מרוחקים מאתנו, ובהבטה מלמעלמ"ט נראה להיפך בריחוק יותר וכמו המביט בכור או העומד בהר ומביט בעומק שנראה הדבר מרוחק ביותר כו'. ולמעלה זהו"ע מ"ש אל דעות ה' שיש ב' דיעות ד"ע וד"ת. ד"ע הוא דעת המשפיע מלמעלמ"ט שלמעלה הוא היש האמיתי ולמטה אין שכולא קמי' כלא חשיב, וד"ת הוא דעת המקבל שלמטלמ"ע שלמטה הוא היש ולמעלה אין כו', וכמ"ש מזה במ"א בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק, והם ב' השגחות דבחי' ראי' והבטה, ראי' הוא בחי' השגחה דד"ת ע"פ דעת המקבל מלמטלמ"ע וזהו דראי' מקרוב שזה קרוב ומוכן לנבראים שמרגיש עצמו והעולם ליש והכח השופע הוא אין שאינו מושג, אמנם הבטה הוא בחי' ד"ע שמלמעלמ"ט שלמע' יש ולמטה אין, וזהו רחוק מהנבראי' שאינם משיגים איך שהוא כולא כו'. גם י"ל דענין שהבטה הוא מרחוק היינו שיוקטן הדבר בעיניו וכמו דבר הנראה רחוק ה"ה נראה קטן והיינו שהוא כלא חשיב כו', והנה ידוע דבחי' ד"ע וד"ת הו"ע בחי' מוחין גדלות ומוחין דקטנות דמצד השגחה דד"ע כתי' וירא און ולא התבונן כו'. דההפרש בין

הידיעה דד"ע להידיעה דד"ת הוא ההפרש בין ידוע ליודע. ידוע הוא שאינו מתלבש בהדבר לידע אותו כ"א הדבר ידוע מאיליו וממילא וכמא' גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם כו' ומאחר שאינו מתלבש בהדבר ולכן אין הדבר עושה בו שינוי והתפעלות כו'. אבל הידיעה דד"ת הוא בבחי' יודע שמתלבש בהדבר ולכן ה"ה עושה שינוי והתפעלות. ולכן ענין שכר ועונש הוא מבחי' ד"ת דוקא. ולזאת אנשי סדום שבמעשיהם המקולקלי' גרמו הירידה כבי' שהו"ע סילוק האורות דגדלות הי' ההשגחה עליהם בבחי' ד"ת ומוה נמשך העונש לעונש אותם כו'.

ובעה"ק ח"ג פכ"ז בענין עלה וירד הביא בשם ספר הבהיר בענין ריה נחוח להוי' אין נוחות אלא ירידה כמ"ש וירד ותרגומו ונחת. נוחות לה' שיורד הוי' להוי'. ופי' העה"ק שהוא המשכת והבהקת האור והשפע במדות דאצ"י מראש ועד סוף והוא אמרם שיורד ה' לה'. כי כל המדות כאו"א הוא בחי' הוי'. וא"כ המשכה בבחי' המדות כו'. הוא שיורד ה' לה', וכשהיחוד מלמלמל"ע יקרא עלי' כו' עכ"ד. וצ"ל לדבריו מהו ירידה לביש (בבחי' המשכה) כמו וירד ה' לראות (שנו' ג"כ ה' שירד ה' כו') וכמו ארדה נא (שקאי על ויאמר ה' שכתתי קודם לזה). אפ"ל ע"פ מ"ש באג"ה בסופו שבענין העלי' יש עלי' לטוב ועלי' להיפך. היינו עליית הכלים שמתעלים להלביש אורות עליונים יותר נעלים שזהו מעלת השבת ויוהכ"פ. וכמ"ש במ"א בענין ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו. דמהו נתעלה וישב. אלא דכסא כבודו הוא עולם הבריאה שנק' עולם הכסא. ובשבת עולה עולם הבריאה באצ"י וזהו וביום השביעי נתעלה שעולה בריאה באצ"י ושם מאירי' אורות דאצ"י בכלים דבריאה שזהו וישב על כסא כו'. וזהו עלי' לטוב. אבל עליית והסתלקות האורות מהכלים ע"ד וכד אנת תסתלק מינייהו כו'. זהו לא טוב. וכמו קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא כו' (ועמ"ש בד"ה * להבין ההפרש בין שבת לר"ה בס' ת"ר). וכמו"כ בירידה הוא כשהאורות העליונים נמשכים להתגלות למטה כפי הכלים שלהם העליונים זהו מעלה גדולה. וזהו"ע נוחות של הקרבן. ולפי"ז ענין ירידה זו היינו שהתחתון בטל לגבי העליון ונעשה כמדת והנהגת העליון (י"ל שהוא ענין א' עם משית"ל שהוא בבחי' מעביר התחתון. והיינו שאינו משנה את האור כפי מדתו והנהגתו אלא שהוא כמדת והנהגת העליון כו'. ואפשר כאן הכוונה בעומק ובעילוי יותר והוא שהתחתון מזדכך עד שהוא כלי להאור העליון וזהו שהתחתון בטל כו'. וצ"ע דלפ"ז ביטל התחתון הוא מצד גילוי אור העליון שמאיר עליו כו' א"כ תלוי אופן הירידה אם לטוב או להיפך באופן רצון גילוי העליון אלא שזה נעשה ע"י העבודה למטה שע"י הקרבנות מעוררים אור העליון ברצון להתגלות ואז התחתון בטל כו' וכעין ענין מעביר כו'. ולהיפך ע"י שמגנים * נוגעים בעת"י מעוררים שיומשך אור העליון להיות כמדת התחתון

בד"ה . . . ת"ר : נדפס באו"ת ברכה, ע' איתמצג, ואילך.
שמננים : ראה לקמן ע' לו מהמד"ר.

כו). אבל ירידה לביש זהו להיפך כשהאורות עליונים יורדים ומתלבשים בכלים דבי"ע ולהיות כמדת התחתונים שמתלבשי בהם היינו כמדות דבי"ע כו'. וביאור הענין הוא דאי' ברבות אמור פכ"ט ע"פ עלה אלקי' בתרועה הוי' בקול שופר עומד מככא דין ויושב בכסא רחמים. נק' זה עלה היינו עליית שם אלקי' להיות במדת ש' הוי'. וידוע דאלקי' הוא שורש הכלים והיינו עליית הכלים להלביש אורות עליונים יותר ממדריגתם. ואז נהפך מדה"ד למדה"ר. דהאורות העליונים הם בבחי' רחמים פשוטים וכשהכלים עולים ומלבישים את האורות העליונים נעשים ג"כ בבחי' רחמים כו'. ולפ"ז ירידה היינו להיפך הירידה של האור א"ס שהי' מלובש בכלים דמדה"ר כשיורד ומתלבש בכלים ולבושים שלמטה מהם היינו מדה"ד. ואז אור העליון פועל ג"כ את הדין כו' וכמ"ש במד"ר משפטי' פ' ל' קרוב לסופו ע"פ ועתיק יתיב ישב הקב"ה שנק' עתיק יומין לפרוע מאותן שבאו עליו בגאווה כו' משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפרפורי' שהוא לבוש כו' א"ל חייכם שאני מחליפה ואני פורע מכם. כך אותן הרשעים שנגעו בעתיק יומין כו' א"ל הקב"ה חייכם שאני מחליפה ואני פורע מכם שנא' מדוע אדם ללבושיך כו'. והענין דפרפורי' שלו הוא בחי' לבושי' כתלג חיזור ואי' בלקו"ת מהאריז"ל שהוא בחי' א"א לבוש לעתיק יומין ובחי' לבושי' כתלג חיזור הוא בחי' רב חסד לובן העליון שמשם נמשך טוב וחסד לכל ומאריך אף גם לרשעים כו'. אבל מהמת זה שנמשך להם טוב וחסד גינו אותו בפרפורי' דילי' שאומרים לית דין ולית דיין. שהם יודעים שאינו מגיע להם הטוב, ומ"מ נמשך להם טוב ה"ה אומרים לית דין כו' (וזהו הסיבה דעת אשר שלט שהם מעיזים לשלוט על העיקר כו' מפני שאומרי' לית דין כו') וזהו שנגעו בעת"ל. כי בבחי' הלבוש שהוא בחי' החיצונית שם כחשיכה כאורה. כ"א זה נוגע בבחי' עת"י דלהתם מטא כו'. אמר חייכם שאני מחליפה דזה שהי' הדור בלבושו כו' מדוע אדם ללבושיך דאוא"ס שמלובש במדה"ר מתלבש במדה"ד לפרוע מהרשעים ואז העונש בבחי' דין קשה ביותר וע"ד ימינך ה' תרעץ אויב שהכאה בימין היא בחזק מהכאה בשמאל כו'. ולכן נק' זה ירידה שיורד מלבוש הנ"ל ללבוש לבוש שלמטה ממנו במדרי' כו'. וזהו היפך מבחי' עלי' שהכלים דז"א מתעלים ומזדככים עד שמלבישים לאור או"א או לאור א"א ונמצא אז ההנהגה כמדת א"א (וידוע דעיקר מדה"ד הוא בבחי' ז"א ששם מדה"ד מנגד למדת החסד וכנ"ל דבחי' קטנות הוא סיבת הדין כו' אבל כאשר ז"א עולה ומלביש אורות דא"א או מדה"ד נהפך למדה"ר כו') והירידה הוא להיפך שהאור עליון משתנה להיות מתנהג כפי כלי התחתון שאור א"א יתנהג כמדת דז"א המלבישים אותו כמו שהן למטה בז"א לא כמו שמזדככים כו'. וירידה לטוב זהו דרך מעביר הכלים דז"א ולא דרך התלבשות כו'. וכנודע שיש הפרש בין מעביר להתלבשות וע"ד שפי' הרמ"ז פ' שלח קנ"ח ב' ע"פ היש בה עץ אם אין, אם בא השפע מז"א או מעת"י, והרי אם בא מז"א שרשו ג"כ מעת"י אלא ר"ל אם מתעבה השפע מעת"י עד שמתלבש ומסתתר בז"א ונעשה כמדת ז"א או שיורד רק דרך מעביר ז"א, ואז בא השפע כמדת עת"י כו'. ומ"מ המעביר פועל שיוכל להאיר במדרי' שלמטה כמ"ש במ"א משל

לזה כשכותב איזה שכל הרי השכל עובר ע"י אצבעות היד והוא דרך מעביר לבד כי אין אצבעות היד (גם כח החיוני שבהם) כלים לאור השכל אלא שהוא בדרך מעביר לבד מ"מ ה"ז פועל שיבוא השכל באותו הכתב כו' וכמ"ש מזה בד"ה יין ושכר בענין מעביר והתלבשות. וא"כ הירידה לטוב זה כשנמשך דרך מעביר שאזי ה"ז כדוגמת העלי של הכלים לגבי האורות, רק שזה בדרך עלי' וזה בדרך המשכה כו'. וזהו שאמרנו"ל בירושלמי פ"ב דתענית סוף ה"א ע"פ הנה הוי' יוצא ממקומו יוצא לו ממדה למדה, יוצא לו ממדה"ד למדה"ר על ישראל, ופי' בעז"ק שם פכ"ז הטעם משום שישראל מושרשין בת"ת קו האמצעי שהוא מברית מן הקצה אל הקצה ועולה עד הכתר (היינו בחי' פנימיו' הכתר, כמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' כה"ד, רנ"א) וממשיך משם גילוי אוא"ס ועי"ז יוצא ממדה"ד למדה"ר, ובאג"ה סי' י"ב ע"פ והי' מעשה הצדקה שלו' שזה נמשך ע"י הצדקה וזהו והי' מעשה הצדקה שלום היינו השלום בין שתי המדות חו"ג להיות הגבו' מתכללת בחד כו' ע"י קו האמצעי כו' ומה יובן באנשי סדום שהם אבירי לב הרחוקים מצדקה ע"כ הפי' בהם ארדה נא ממדה"ר למדה"ד, מדה כנגד מדה כו'. ובזח"א ע"ו ב' כיון דרחוקים אינון מצדקה רחוקים אינון משלום והיינו כנ"ל. וזהו ארדה נא ואראה, שהוא כמו לך רד שהי' בבחי' ירידה כמו"כ אנשי סדום גרמו הירידה כבי' בז"א שהו"ע סילוק האורות, כי המשכת תוס' אורות בז"א נמשך ע"י עבודה למטה שממשיכים בחי' מוחין חדשים לז"א ע"י קיום תומ"צ למטה וע"י שאו ידיכם בחי' יחו"ע ויחו"ת כו' והו"ע בחי' מוחין גדולות השגחה דד"ע, אבל אנשי סדום בהעדר קיום התומ"צ גרמו סילוק האורות גדלות ונשאר בבחי' קטנות וצמצום שזהו סבת ההתנהגה בהם במדה"ד לעונשם. ועוד זאת גרמו הירידה לביש בבחי' המשכה, וכמו הבריונים שגינו אותו בפורפורי' שהוא לבוש וא"ל חייכם שאני מחליפה ופורע מכם, ועמ"ש בבחי' דאנשי סדום כפרו בשם המיוחד (וי"ל דשרש שם הוי' הוא בבחי' עתיק פנימיות הכתר וכידוע מענין משם אוריך נאום הוי' כו' וי"ל דזהו"ע שאו' לית דין כו' שהפגם בש' הוי' ונוגע בבחי' עתי' כו' כנ"ל והסיבה היא מצד הפורפורי' כו' כנ"ל ולכן אני מחליפה כו' ופורע מכם כו') וגם שהיו רחוקים מצדקה ומדה כנגד מדה נמשך מדה"ר והתלבש במדה"ד ומהו* להם דין קשה ביותר כו', משא"כ לישראל ע"י קיום תומ"צ ומצות צדקה ממשיכים בחי' מוחין גדולות בז"א ועוד זאת שנמשך בחי' עתי' שהוא בחי' רחמים פשוטי' לגמרי דבאור פני מלך חיים כמ"ש במ"א, דורך מעביר הז"א להיות ז"א גם כן כמדת עתי' כו' וכמשנת"ל בענין ד"ע וד"ת זהו שהי' התחברות ב' המדר'י שגם בד"ת יהי' הביטל בבחי' כולא קמי' כלא חשיב שעז"נ לעשות הישר בעיני הוי' להיות ישר יחזה פנימו שגם בהשגחה דד"ת יהי' בבחי' כולו טוב וחסד בבחי' רחמים פשוטים כמו בהשגחה דד"ע כו'. וז"ש פקח עיניך וראה שיאיר בחי' עיני פקחא דא"א בז"א עד שגם בחי' עיני ז"א יהיו בבחי' ומדר'י טוב עין הוא יבורך כו'.

בס"ד, ש"פ וישלח ויום ג' י"ט כסלו, רנ"ח

מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ כו'. הנה הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה. ופי' הריעו לה' כל הארץ פי' בילקוט שזהו ע"ד מ"ש לע"ל אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'. וי"ל מה שיך הלכה לתודה ומה שע"י הלכה ותודה עי"ז הריעו לה' כל הארץ שיתפכו כולם כו'. הענין הוא דהנה ארו"ל כל הקרבנות יהיו בטלים חוץ מקרבן תודה, ופי' שכל הקרבנות יהיו בטלים היינו קרבנות יחיד, לפי שא"א לומר שקרבנות צבור יהיו ג"כ בטלים שהרי אנו אומרים שתעלינו בשמחה לארצינו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו. הרי שיהיו קרבנות ציבור לעתיד, ואדרבא עיקר ענין הקרבנות יהיו אז דוקא דבקרבנות כתי' אדם כי יקריב, ושלמות האדם יהי' לעתיד דוקא, דאחר חטא עה"ד אין האדם בבחי' השלימות, כ"א לעתיד דוקא יהי' שלימות האדם, וא"כ יהי' עיקר ההקרבה כדבעי לעתיד דוקא כו', אלא ע"כ שהוא קאי על קרבנות יחיד. אך גם זה אינו מובן שהרי תודה הוא קדשים קלים וחטאת ועולה הוא קדשי קדשים, ולמה קרבנות אלו יהיו בטלים ותודה לא יבטל כו'. אך הענין הוא, דהנה תודה הוא בחי' הודאה. דהנה ידוע שיש שני בחי' דעת וכמ"ש כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת. ד"ת הוא מאין ליש, ופי' מאין ליש היינו שאינו עפ"י השתל' כי בחי' השתלשלות הוא ע"ד מדות הנמשכים מן השכל שמתחלה הי' המדה כלולה בהעלם בשכל ואח"כ יוצא המדה מהעלם לגילוי שאין זה דבר חדש לגמרי. וזהו משאמרז"ל חמשים שערי בינה נבראו כו' דהשער הנו"ן הוא עצם הבינה, והמ"ט שערים הם מה ששיך להמדות, והו"ע ההטי' שכליות לחסד או לגבו' כו', כי כשיתבונן באיזה ענין שטוב לו הדבר הנה מיד כשמתבונן בטיב הדבר מתפעל בשכלו בהמשכה להדבר ההוא, וכן כשמבין בשכל שהדבר לא טוב מתפעל מיד להתרחק מזה כו', וזו היא ההטי' שכליות קודם שמתפעל עדיין במדה בהתגלות לבו, והטי' זו היא בחי' מדות שבשכל, כי בהשגת השכל בעצם אינו שיך שום הטי' עדיין כ"א העומק והטרדא בעצם השכל כו', וההטי' שבשכל זהו בחי' מדות שבשכל, אלא שהמדות הם בהעלם ובחלישות ואח"כ בא לידי מדה בהתגלות כו', אבל התגלות המדה אין זה דבר חדש כ"א מהעלם אל הגילוי לבד כו' ונק' יש מיש רוחני, וכן אותיות הדבור שנמשכי' מאותיות המחשבה שאותיות אלו גופא היו תחלה כלולים בהעלם באותיות המח' ואח"כ יצאו מהעלם לגילוי ונק' רק גילוי העלם. וזהו כמו למשל הולד שהי' כלול מתחלה בהעלם ואח"כ יוצא מהעלם לגילוי, אבל כדי שיתהווה עולמות א"א לומר שזהו עפ"י השכל שהוא בחי' גילוי ההעלם, שגשמי' העולם הי' כלול מתחלה בהעלם באו"ס, אלא שהתהוות העולמות הוא רק בחי' יש מאין המוחלט ממש כו', וזהו פי' יש מאין שלעינינו נעשה העולם ליש ודבר מאין (בל"א פון נישט), ועוד י"ל פי' יש מאין לפי שלעינינו נראה למטה היש ומה שלמעלה הוא אין לפי שאינו מושג לנו כו', והיינו לפי שבאמת

אינו בגדר השגת הנבראים, דהשגת הנבראים הוא בחי' יש, וזהו שהם משיגים את הנבראים שהם מציאות יש ונראי' ונגלים להם כו', אבל המקור המהווה אינו בגדר השגתם כו'. אבל בעו"ע כל עלול משיג את עילתו להיות שהעילה היא בגדר השגה בעצם ויש לה ערך אל העלול. אבל ביש מאין אין להנבראים השגה במקורם המהווים דהשגה היא יש והמקור הוא אין כו', וזהו עפ"י ד"ת שלמטה הוא היש ולמעלה הוא אין, אך בחי' ד"ע הוא להיפוך שכל מה שלמעלה הוא היש, ופ"י וענין היש למעלה היינו בחי' אמיתית המצאו שז"ע אמיתית היש כו', ולמטה הוא אין לפי שכולא קמי' כלא חשיב כו' ואני הוי לא שניתי כו', ופ"י כלא חשיב היינו שהוא בבחי' ביטל ממש בבחי' העדר העדר המציאות באמת. וכמו עד"מ שהקטן אינו תופס מקום, הרי העדר התפיסת מקום הוא ביטל הקטן לגבי הגדול, וכמו כשעומד לפני הגדול הרי מתבטל בעצמותו (בל"א ער פארלירט זיך) כמו"כ יובן ענין כלא חשיב דבאמת כל העולמות הם בבחי' ביטל במציאות לגבי אוא"ס כו'. והנה דיעה זו דד"ע שלמעלה היש ולמטה אין היא הדיעה האמיתית, הגם דד"ת היא ג"כ אמת, דבאמת נברא העולם בבחי' יש ואין העולם שקר גמור, וכמ"ש בראשית ברא אלקי' הרי נברא העולם במציאות יש, וזה שבמע"ב חותם אשר ברא אלקי' לעשות ס"ת אמת, דכל מה שנברא במע"ב בבזו"ב בריאה יש מאין הוא אמת. ומה שנת"ל בפ"י כלא חשיב שהעולמות הן בבחי' ביטול המציאות, ומאחר דהדיעה דד"ת אמת א"כ ה"ה מציאות יש ואיך הם כלא כו', אך באמת לגבי אוא"ס יצדקו שניהם שהם בבחי' יש ומ"מ הם בביטול המציאות, דמצא שלימות הא"ס ה"ה נושא ב' הפכים כא', שזהו אמיתית השלימות, דמה שהוא בפרט א' אין זה שלימות אמיתי, כ"א אמיתית השלימות שנמנעו הנמנעות ונושא שני הפכים כא', ובשכלינו א"א לנו להשיג זאת איך יהי' יש ובטל כא', אבל מצד שלימות הא"ס יצדקו שניהם כו', ומ"מ אפס קצוהו נוכל להבין בשכלינו ג"כ שלא יהי' מופרך הענין עכ"פ ממה שאנו מוצאים בדוגמא כזאת בנפש האדם, וכמו עד"מ אותיות המח' שהן אותיות ניכרים, ומ"מ ה"ה בטלים ומיוחדים עם הנפש ולכן הם משוטט"י תמיד כמו הנפש שנובע תמיד כו' כמ"ש במ"א, הרי הגם שהם מציאות אותיות מ"מ הם בטלים ומיוחדים כו', ויותר יובן זה מהאותיות שבעצם הנפש, דבהכרח לומר שיש אותיות בעצם הנפש כמ"ש במ"א הראיות לזה, ומאחר שיש שם אותיות ה"ה איהו מציאות ומ"מ ה"ה בטלים לגמרי עד שהאותיות אינם ניכרים כלל, והאדם עצמו אינו מרגיש מציאותן כלל כו', וכ"ה בכוחות הנפש הכלולי' בעצם הנפש כו', א"כ הרי לא יפלא לגבי אוא"ס שיהיו ב' הפכים דיש ובטל כא' כו', ונמצא דד"ת הוא ג"כ אמת, אבל מ"מ עיקר הדיעה האמיתית היא בחי' ד"ע, דהנה באמת יש כמה מדרי', שפת אמת ואמת ואמת לאמיתו, וד"ע הוא בחי' אמת לאמיתו כו', ויובן זה ע"ד מ"ש תתן אמת ליעקב, דיעקב שמדתו מדת הת"ת היא בחי' אמת, והלא גם חז"ג הן אמת, אלא שת"ת הוא בחי' אמת לאמיתו לפי שאין שם מנגדי' כלל, דבכ"מ שיש מנגד שניהם אינם אמת לאמיתו, כי לפי הדיעה הנגדית

צ"ל באופן אחר, וח"ג הן הפכים ומנגדי' זל"ז. אבל מדת הת"ת הגם שנוטה כלפי חסד מ"מ אין גבו' מנגד לזה, דדוקא למדת החסד שע"פ החסד צריכי' להשפיע לו הרי מדת הגבו' מנגד לזה ואומר שאינו מגיע לו, אבל מדה"ר נותן מקום למדה"ד, והן אמת שעפה"ד אינו מגיע לו מ"מ צריכים לרחם עליו, וע"ז אין מה"ד מנגד כלל. ולכן מדת הת"ת דוקא הוא בחי' אמת לאמיתו, ועד"ז יובן בענין ד"ת וד"ע דעיקר הדיעה האמיתית הוא בחי' ד"ע (והיא ג"כ שאין לה מנגדי', כי בד"ת י"ל שהאין מנגד להיש והיש מנגד לאין, אבל בבחי' ד"ע הרי יש ואין כא' כו' כנ"ל) אלא שבחי' ד"ע הוא למעלה מהשגה וכנ"ל דנבראים א"א להם להשיג איך שהעולם הוא בחי' יש ומ"מ כולא קמי' כלא חשיב רק בבחי' * שייך הודאה שמודה שהאמת הוא כהדיעה העליונה שכולא קמי' כלא חשיב, ואעפ"י שאינו מושג בשכלו אעפ"כ הוא מודה שכך הוא. ועד"ד מודים חכמים לר"מ שאע"פ שע"פ השגתם צריך להיות למשל הדין כמו שהם אומרים ואעפ"כ הם מודים לר"מ שהאמת הוא כמו שהוא אומר שהודאה זו אינה עפ"י השגה כו'. וכך בבחי' ד"ע אינו שייך כ"א בחי' הודאה כו'. והנה ארז"ל ארבעה צריכים להודות, וי"ל למה ארבעה דוקא. אך הענין הוא דלכך ארבעה דוקא לפי שהם כנגד ד' אותיות שם הוי'. דהנה שרש ב' דעות אלו הוא מבחי' שם הוי' ושם אלקי' ששרש ד"ת הוא מבחי' שם אלקים, והיינו לפי שנא' שמש ומגן הוי' אלקי' ששם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' שהוא מסתיר ומעלים, לפי ששם אלקים הוא שרש הכלים שהם מגבילים ומעלימים כו', לכך נראה העולם ליש ודבר נפרד, דההסתר וההעלם הוא סיבת הישות, כי אם הי' מאיר האור בגילוי לא הי' מציאת היש כלל, כ"א מציאת היש הוא מצד ההסתר דש' אלקי', וזהו דאלקי' בגימ' הטבע וענין הטבע הוא מה שמתנהג תמיד באופן א' בהנהגה מוגבלת, וכמו בהנהגת העולם שבכ"י השמש זורח במזרח ושוקע במערב וכדומה כל הנהגה טבעית שהיא הנהגה מוגבלת אף שמחדש בטובו בכ"י מע"ב, אעפ"כ התחדשות זו היא על אופן א' ממש עולם כמנהגו נוהג, וזהו בחי' טבע כו'. וההגבלה היא מצד ש' אלקי' (ומ"מ עצם ענין הטבע הוא למעלה מן השכל וכמ"ש בסש"ב פי"ח, היינו כמשנת"ל דהאין הוא אינו בגדר השגה בנבראי' ובד"כ ענין התהוות יש מאין הוא למעלה מהשגה כמ"ש מזה בד"ה שמח תשמת, רנ"ז) אבל ש' הוי' הוא למעלה מהטבע שהוא בחי' שלמעלה מהשתלשלות. כי שם הוי' הוא בחי' שרש האורות שאינו מוגבל כלל כו'. ולכן מבחי' שם הוי' נמשך בחי' נס שלמעלה מן הטבע ממש. וזהו שנס בגי' הוי' במילוי אלפי"ן עם אד', והיינו לפי שנס הוא בחי' המשכה משם הוי' ושם אד', וגם פירוש נס הוא לשון הגבהה כו' כמו ושים אותו על נס שהוא בחי' הגבהה כו'. והיינו ע"ד מ"ש ארוממך אלקי המלך שנתרומם בחי' שם אלקי' בשם הוי' כו'. וב' הנהגות

אלו היינו הנהגת הטבע והנהגת הנסים שלמע' מהטבע הם ב' מדרי' דד"ת וד"ע, דד"ת הוא שהתהוות מאין ליש ותמיד מתנהג בהנהגה זו והוא בחי' ש' אלקי', וד"ע הוא שכולא קמי' כלא חשיב ולמע' מבחי' יש ומוגבל ומשם ענין הנסים שלמעלה מהטבע. וגם בנסים שמלובשים בדרכי הטבע הרי הנס בעצם הוא למעלה מהטבע כו'. וזהו שארבעה צריכים להודות, לפי שארבעה אלו שאירע להם נס הוא כנגד ד' אותיות של שם הוי' שהוא המשכה מבחי' ד"ע, ולזה צריכים להודות, לפי שבבחי' זו אינו כ"א רק בחי' הודאה לבד לפי שע"פ השגה א"א להשיג בחי' זו כו' רק בחי' הודאה כו'. והנה בזה יובן מ"ש ברבות ע"פ ויכל אלקי' ביום השביעי משל למלך שעשה טבעת מה הי' הטבעת חסר חותם כיון שנגמר החותם נגמר כולו. כך העולם דומה לטבעת מה הי' העולם חסר חותם כיון שבא שבת בא חותם. והיינו שהמד"ר מתרץ בזה הפ' מה שנא' ויכל אלקי' ביום השביעי שמשמע שנגמר המלאכה ביום השביעי ואיך עשה מלאכה בשבת, ומחמת קושי' זו שינו הוקנים לתלמי המלך וכתבו ויכל אלקי' ביום הששי כדי שלא ישאל להם איך עשה מלאכה בשבת. וקושי' זו תירץ המדרש שהעולם דומה לטבעת ושבת הוא החותם. וי"ל מה התירוץ בזה איך עשה את החותם. אך הענין הוא דמה שדימו העולם לטבעת היינו לפי שעולם הוא עגול שהארץ היא כדורית והשמים הם ג"כ כדורי' והיינו לפי ששרשן נמשך מבחי' עיגולי' דהיינו מבחי' מקיף לבד. דהנה מה שנראה העולם ליש ודבר נפרד היינו לפי ששרש העולם נמשך מבחי' מקיף לבד, דבבחי' או"פ שהאור מאיר בגילוי הרי צ"ל הכלי לפ"ע האור וממילא א"א להיות בחי' יש כ"א מצד המקיף שאין האור מאיר בגילוי יכול להיות ההתהוות שלא בערך מקורו, וזהו"ע בריאה יש מאין שנעשה בדרך אין ערוך שהמתהווה אינו בערך המתהווה, והיינו מפני שהוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא שהמתהווה מסתתר מהדבר המתהווה שאם הי' מאיר בגילוי לא הי' מתהווה מציאות היש כו', וכ"ז הוא מבחי' ש' אלקים שהוא מעלים ומסתיר על האור דש' הוי' כנ"ל, וזהו דש' אלקי' הוא בחי' מל'. והנה בחי' מל' הוא בחי' רוממות והתנשאות שמאיר בבחי' מקיף כו', ולפי שמאיר בבחי' מקיף לבד לכן נעשה העולם ליש ודבר נפרד כו'. וזה שהעולם דומה לטבעת לפי שהעולם נברא בבחי' שם אלקי' לבד וכמ"ש בראשית ברא אלקי' כו'. וגם טבעת הוא מל' טבע שאלקים בגימ' הטבע כו'. אך בשבת בא חותם, כי הנה ארז"ל חותמו של הקב"ה אמת, והנה אמת הוא בחי' שם הוי' וכמו שפרש"י ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם, לא ניכרתי במדת אמיתית שלי, ששם הוי' נק' אמת וכמ"ש ואמת הוי' לעולם כו', ובשבת נמשך בחי' גילוי שם הוי' וכמ"ש שבת להוי' כו', והיינו שבשבת נמשך בחי' התגלות שם הוי' בשם אלקי'. וזהו שבשבת נגמר החותם והוא גמר המלאכה, דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות שנתהווה מש' אלקי' בכדי שיהי' גילוי ש' הוי' בעולם. וכידוע דהעולם לגבי או"ס הוא כמשל משל לגבי נמשל שע"י משל באים לאמיתת כוונת הנמשל (וכמ"ש מזה במ"א בד"ה וידעת, רנ"ז) והיינו שיהי' גילוי בחי' ד"ע. וזהו משארז"ל בראשית בשביל התורה כו' ותנאי התנה

הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו כו', וע"י מ"ת נתקיים העולם, והתורה היא בחי' ד"ע והיינו לפי שזוהו עיקר המכוון כו', וזהו שאמר מה הי' העולם חסר חותם, דבלא בחי' חותם בחי' גילוי ד"ע העולם חסר מאחר שתכלית הכוונה הוא שיהי' גילוי ד"ע, בא שבת בחי' שבת להוי' בא חותם גילוי ד"ע, ובוזה נגמרה המלאכה שנשלמה הכוונה כו', וז"ש בשבת טוב להודות להוי' דבבחי' ד"ע שייך רק בחי' הודאה כו' כנ"ל. ובוזה יתורץ מ"ש ויכל אלקי' ביום השביעי, איך עשה מלאכה בשבת. לפי שבאמת אין זה מלאכה, דאי' בוזה דמלאכה הוא בחי' אספקלרי' דלא נהרא, בחי' מל', בחי' ד"ת, אבל גילוי בחי' ד"ע הוא למעלה מעלה מבחי' מלאכה, ואעפ"כ נא' ויכל אלקי' ביום השביעי שבוזה נגמרה המלאכה לפי שזוהו עיקר המכוון שיהי' דוקא התגלות בחי' שם הוי' כו', ובוזה יובן למה כל הקרבנות בטלים חוץ מקרבן תודה, לפי שכל הקרבנות באים על חטא כמו חטאת ואשם ואפי' עולה באה ג"כ על חטא כמו על הרהור הלב, והנה לע"ל שאת רוח"ט אעביר מן הארץ לא יהיו צריכים לקרבנות, ולזה יהיו כל הקרבנות בטלים. אך קרבן תודה לא יבטל, והיינו לפי שבחי' הודאה יהי' שייך גם לע"ל בבחי' גילוי ד"ע, והענין דכל הקרבנות באים על החטא, וזה שייך בהנהגה שע"פ ד"ת, דבש' אלקי' מהמ"ח צירופי' אחרונים שבו מקבלי' גם אדמת בני חם ובחי' אלקי' אחרים כו', והיינו מצד ההסתר דש' אלקי' (ועמ"ש במ"א בד"ה זכור דעמלק כמדומה תקס"ב) אבל לעתיד שהש' אלקים לא יסתיר כלל ממילא לא יהי' ענין הלעו"ז כלל ולא יהי' שייך חטא ועון ולכן כל הקרבנות בטלים לע"ל חוץ מקרבן תודה שיהי' גם לעתיד מפני גילוי בחי' ד"ע כו', אף שלע"ל יהי' מאיר ד"ע בבחי' השגה כו', וכמ"ש ומלאה הארץ דעה אעפ"כ יהי' מאיר בחי' ד"ע למעלה יותר לפי שיש כמה בחי' דעת ומה שהוא בעולם התחתון ד"ע לגבי עולם העליון הוא ד"ת כו', וי"ל דכללות בחי' ד"ע דעכשיו יהי' או בבחי' ד"ת (אלא שלא יהי' בבחי' הסתר והעלם דהא בהא תלי' כו') ויהי' גילוי בחי' ד"ע במדרג' עליונה יותר, וי"ל דהנה ידוע דמקום האמיתי דז"א הוא במקום א"א ומקום אמיתי דמל' הוא במקום אבא כמ"ש בשער מאמרי הרשב"י בפ' קדושים דפ"ג ע"א (והוא מאמר הפסיעות להרח"ו ז"ל) ואבא הוא בחי' ד"ע ושם הוא מקום אמיתי דמל', וא"כ ודאי דלע"ל יהי' העלי' באופן שיבוא כל דבר על מקומו האמיתי (וי"ל שיתעלו עוד למע' יותר שאצ"י יהי' במקום א"ק שזוהו מקומו הראשון כמ"ש בענין עליית מנחה דשבת וא"כ יהי' בחי' ד"ע דעכשיו בחי' ד"ת לע"ל, ובחי' ד"ע יהי' במדרג' עליונה יותר כו', וגם י"ל ויכל אלקי' ביום השביעי שבחי' שם אלקי' שהי' מאיר בששת ימי המעשה נגמרו, והיינו לפי שבשבת מאיר גילוי עליון יותר, דהיינו בחי' שם הוי' שלמעלה משם אלקי' כו', וזהו שאחר ויכולו שהוא בחי' שבת נאמר ביום עשות הוי' אלקי' כו', לפי שבשבת נמשך התגלות בחי' שם הוי' שהוא בחי' ד"ע כו', וזהו מ"ש בסידור האריו"ל שמזמור לתודה הוא בחי' יחוד חו"ב, ופי' יחוד חו"ב היינו שבבחי' חכ' יש שני בחי' יחודי', דהיינו יחוד חיצוני דאז"א שהוא לצורך קיום העולם שבחי' יחוד וזיווג זה הוא תמידי שהם תרדל"מ

לעלמין בחי' יחוד אין ויש, אין הוא בחי' חכ' ויש הוא בחי' בינה וכמ"ש להנחיל אוהבי יש כו'. שאלמלא הי' נפסק בחי' זיווג זה על רגע א' היו כל העולמות בטלים כו', וזהו מ"ש ונהר יוצא מעדן, יוצא תמיד בלי הפסק כו'. וזהו מ"ש המחדש בטובו בכ"י מע"ב, שהחידוש שנמשך מבחי' חכ' נמשך תמיד בלי הפסק כו'. אך מ"מ זהו רק בחי' יחוד חיצוני שזהו רק בחי' הארה נמשך מבחי' חכ' כדי שיהי' קיום העולמות, שהחידוש הזה הוא תמיד על אופן א' ממש בלי שום תוס' וגרעון כו'. אך מ"ש בסדור האריו"ל שמזמור לתודה הוא בחי' יחוד חו"ב היינו בחי' יחוד פנימי דאו"א שהוא בחי' המשכה חדשה בבחי' תוס' אורות ממש וכמ"ש אור חדש על ציון תאיר, שהתוס' הוא מרובה על העיקר וכמשארז"ל תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו', והיינו לפי שבחי' יחוד פנימי דאו"א היינו בחי' התגלות עצמות החכ' ממש בבחי' בינה שהיא בחי' המשכה שלמעלה מהשגה ממש, לכך היא באה רק בבחי' הודאה שהוא מודה שכך הוא. אבל בבחי' השגה א"א לבוא לפי שהיא בחי' התגלות דעה העליונה איך שכולא קמי' כלא חשיב ממש ולמעלה הוא בחי' יש שזה א"א לימשך בהשגה כ"א רק בבחי' הודאה כו'.

ועתה י"ל מ"ש הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה, הלכה זו מה שיידך לתודה, ולהבין זה י"ל משארז"ל וה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ, וגם י"ל משארז"ל אלו ואלו דברי אלקים חיים ואעפ"כ הלכה כב"ה, דלכאורה אינו מובן אם אלו ואלו דא"ח א"כ למה נקבע הלכה כב"ה, וגם כיון שהלכה כב"ה איך יכול להיות שיהי' או"א דא"ח. אך הענין הוא דהנה אלקי' חיים הוא בחי' בינה, כי יש בחי' אלקי' סתם ואלקי' חיים, אלקים סתם הוא בחי' מל', ואלקים חיים הוא בחי' בינה, כי חיים הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי', ולפי שבינה מקבל מבחי' חכ' לכך נק' בינה אלקי' חיים. ופי' אלו ואלו דא"ח, היינו מה שהללו אוסרין והללו מתירין ב' הדעות יש להם שרש למעלה בבחי' בינה, וזהו מה שארז"ל לא ניתנו ד"ת חתוכין למשה אלא מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור וכמ"ש מזוקק שבעתים זפ"ז הוא מ"ט. ומה שהוא מ"ט היינו לפי שיש מ"ט שע"ב ויש בחי' שער הגו"ן ויש בחי' שער הנוטה לחסד, והיינו שע"פ בחי' שער זה שהוא בחי' חסד שיוכל להתעלות אותו הדבר לקדושה, ויש שער הנוטה לגבורה, וזהו שיש מ"ט פנים טמא ומט"פ טהור לפי שבחכ' אתברירו, ויש שכל הנוטה לזכות ויש שכל הנוטה לחיוב כו' ופי' מה שיש מט"פ טמא ומ"ט פנים טהור אינו שייך בין גמל לפרה או בין עורב ליונה שבזה הדין חתוך שזה טמא וזה טהור כו', והיינו לפי שזה משלש קליפות הטמאות לגמרי שא"א להם להתעלות כלל ואין בזה שוב סברא כלל הנוטה לזכות, אלא שמ"ט פנים הנ"ל הוא דוקא בק"ג שהוא מעורב טוב ורע, ולכן יש סברא * שיוכל להתעלות ויש סברא להיפוך.

והיינו לפי שזה תלוי לפי ענין התערבות שאם הטוב המעורב הוא יותר כו' אזי יוכל להתעלות לקדושה וא"ל שהרע הוא יותר אזי אינו יכול להתעלות כו'. ולזה בק"נ יש מחלוקת מ"ט פנים טמא ומ"ט טהור כו'. וזהו שאלו ואלו דא"ה, ששני הסברות הם אחת, שבבחי' אלקי' חיים שהוא בחי' בינה שניהם אמת שיש שם מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור כו'. אך אעפ"כ הלכה כב"ה, והנה לפי פי' הפשוט הלכה היינו שהאמת הוא כמו שמתירים ב"ה דוקא. ולכאורה אינו מובן כיון שאלו ואלו דא"ה איך יש לומר שהאמת הוא דוקא כב"ה כיון שדעת ב"ש היא ג"כ דא"ה וא"כ אין זה אמת. אך הענין הוא דהנה בבחי' אמת יש כמה בחי', שיש בחי' אמת ויש בחי' אמת שלמעלה מבחי' אמת זה וכמשארז"ל כל דין שדן דין אמת לאמיתו (שבת יו"ד ע"א). וזהו שיש ד' פעמים אמת קודם עזרת וד"פ אמת לאחר עזרת, לפי שיש כמה בחי' באמת כו'. וכמו למשל ד"ע וד"ת, שד"ת הוא ג"כ אמת שנעשה העולם מאין ליש שזהו אמת, אך מ"מ עיקר האמת הוא כמו דיעה העליונה שלמעלה הוא היש ולמטה הוא אין כו' וכולא קמי' כלא חשיב, לפי שבאמת יש כמה בחי' כו'. ודוגמא לדבר זה יובן מענין י"ג מדה"ר שתיקון ואמת הוא תיקון בפ"ע. דלכאור' אינו מובן וכי שאר הי"ב תיקונים דיקנא שהם רק בחי' מזלות דהנה י"ב תיקונים הוא כנגד י"ב תיקוני דיקנא שהם רק בחי' מזלות בחי' שערות לבד, והיינו לפי שכדי שיומשך מבחי' אוא"ס המשכה בעולמות א"א לימשך כ"א ע"י שערות דוקא שהוא המשכה מצומצמת לבד, שאם הי' נמשך גילוי אור יותר היו העולמות בטלים בתכלית הביטול כו'. אך הנה תיקון ואמת איתא בפע"ח שהוא פנוי משערות, והיינו לפי שתיקון זה נמשך המשכת אוא"ס שלא ע"י צמצומים כ"כ כמו משערות שהוא רק דרך שעה לבד המשכה מצומצמת, אבל בתיקון ואמת נמשך המשכה שלא ע"י צמצום השערה כו'. וזהו שתיקון ואמת הוא בבחי' פנים שהוא פנוי משערות כו', ולכך בחי' זו הוא מדת אמת אף ששאר המדות הם ג"כ אמת, אך מ"מ בחי' תיקון זה נק' אמת לפי ששם מאיר גילוי אוא"ס יותר, והיינו לפי שבאמת גופא יש כמה בחי'. ועד"ז הוא ענין הלכה שאעפ"י שאלו ואלו דא"ה אעפ"כ הלכה כב"ה לפי שהם כיוונו לאמת דהיינו לבחי' אמת אמיתי שהוא בחי' חכ' עצמי' כו' שלמעלה מבחי' שערות בחי' חכ' אדם תאיר פניו. משא"כ בחי' אלו ואלו דא"ה הוא רק בחי' הארת החכ' שבינה מקבל מחכ' הוא רק בחי' הארה. אך הלכה הוא המשכה מבחי' חכ' עצמי' בחי' חכמת אדם תאיר פניו. וזהו וה' עמו הלכה כמותו בכ"מ, שהלכה נמשך דוקא מבחי' שם הוי' שלמעלה מבחי' אלקי' חיים שהוא בחי' בינה כי הוי' בחכ' וכמ"ש והוי' בחכ' כו'. ובהו יובן הטעם שהלכה כב"ה לפי שנוחין ועלובין היו, דלכאור' מה שייך זה להלכה מה שהם נוחין ועלובין. דלכאורה להלכה שייך מי שהוא חריף טפי הי' לנו לקבוע הלכה כמותו שמשתמא השיג הדין לאמת יותר בחריפות, ומה שייך הלכה לנוחין ועלובין, אך לפי הנ"ל יובן זה היטב, לפי שהלכה נמשך דוקא מבחי' עצמות החכ', והנה חכ' הוא כח מ"ה, ולכך אין יכול להגיע לבחי' זה כ"א דוקא ע"י ביטול, לפי שבבחי' ביטול שם שורה אוא"ס

ממש וכמ"ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח כו', שאין אוא"ס שורה אלא דוקא במי שבטל אליו כו', ולכך קבעו הלכה כב"ה לפי שנוחין ועלובין היו לכך הם כיוונו להלכה שהוא נמשך מבחי' שם הוי' בחכ' שלמעלה מבחי' דא"ח כו', ובוזה יובן מה שייך הלכה לתודה, לפי שהלכה ותודה הוא ענין א' ממש. כי התודה שהוא בחי' הודאה הוא בחי' יחוד חו"ב דהיינו כשנמשך המשכה מבחי' חכ' או אינו כ"א בבחי' הודאה כו', וכך הלכה היא המשכה מבחי' חכ' עצמי' ממש וכנ"ל גם כי אורייתא מח"ע נפקת כו', להבין זה בתוס' ביאור, וגם להבין מה שע"י הלכה דוקא עי"ז הריעו לה' כל הארץ. צ"ל משארז"ל כל המנחות באות מצה חוץ ממנחת תודה ושתי הלחם שהן באות חמץ, וי"ל למה מנחה שבתודה ושתי הלחם באות חמץ. אך הענין הוא דהנה חמץ ומצה הם בחי' חסד וגבו' שהחמץ הוא בחי' גבורה ומצה היא בחי' חסד וזהו ענין שרש היצ"ט ויצה"ר כו' כי שרש היצ"ט נמשך מבחי' חסד והיצה"ר נמשך מבחי' גבורה כו', לפי שבאמת בשרש אין יצה"ר רע כלל והראי' שהרי קודם חטא עה"ד נא' ויצר בשני יודין שבראו בשני יצרים, והיינו לפי שאז הי' ג"כ בחי' יצר רק שלא הי' רע אלא שהי' ע"ד שהוא בשרשו בחי' גבורה כו', רק שאח"כ ע"י חטא עה"ד נמשך מבחי' גבורה שיתהווה יצה"ר, כי קו השמאל נפל למטה מאד כו', וזהו ג"כ ענין חמץ ומצה שהמצה הוא בחי' יצה"ט בחי' קו הימין וחמץ הוא בחי' יצה"ר קו השמאל. וזהו שכל המנחות באות מצה, והיינו שענין מנחה הוא בחי' העלאת מ"ן שלמטה כו' למעלה שנק' מנחה לפי שהוא דבר חדש שיהי' בחי' העלאת מ"ן מלמטה כו', וכמו עד"מ שמביאין לפני המלך מנחה שמביאין לפניו איזה דבר חידוש כמו למשל צפור המדברת וכדומה שעי"ז ממשיך לב המלך לבקשתו. דהיינו ע"י שמביא לפניו דבר חידוש דוקא, לפי שכסף וזהב אינו נחשב לו למאומה ועי"ז לא יהי' לבו פונה לבקשתו, לכך צריך להביא לפניו איזה דבר חידוש, וע"י הדבר חידוש עי"ז ממשיך לב המלך אליו. וכך עד"ז היא מנחה שהקרבנות נק' בשם מנחה, לפי שהוא בחי' העלאה ממטה למעלה, שזהו דבר חידוש למעלה. שהגם שלמעלה המלאכים הם בטלים יותר, אך אעפ"כ למעלה אין זה חידוש לפי שכך נבראו מתחלה עד"ז שיהי' בבחי' ביטול ואין להם שום בחירה כלל בזה. משאי"כ האדם הוא בעל בחירה וגם הוא מקבל חיות מדברים גשמי' מאכל ומשקה ואעפ"כ הוא בטל זהו דבר חידוש למעלה ולכך נק' בשם מנחה, וגם כי מנחה הוא בחי' מ"ן ח' ה', והיינו שהעלאת מ"ן מגיע למעלה בבחי' ח' שהוא בחי' מזל השמיני ונוצר מקור החכ' כו', ואח"כ ע"י העלאה זו נמשך המשכה בבחי' ה' בחי' בהבראם בה' בראם כו', נמצא שמנחה הוא כולל בחי' העלאה והמשכה כו', וזהו כל המנחות באות מצה דהיינו שכל העלאות הוא רק ע"י בחי' מצה קו הימין שקו הימין דוקא יוכל להתעלות לפי שקו הימין לא נפל למטה כ"כ בשב"כ, והיינו שבחי' קו הימין לא נפל כ"א בבחי' ק"ג, אבל חמץ שהוא בחי' קו השמאל נפל למטה יותר אפי' בבחי' ג"ק הטמאות לגמרי כו' שהם בחי' רע גמור שא"א להתעלות לקדושה כלל. ולזה א"א להיות בחי' מנחה מחמץ כ"א

דוקא מבחי' מצה כו' שכל העלאות הוא בבחי' יצ"ט כו', והגם שמבררין גם את היצה"ר אך זהו רק בבחי' אתכפי' כו', אבל שיתהפך היצה"ר עצמו זה א"א לעת עתה כ"א לע"ל שאת רוח"ט אעביר מן הארץ או יתברר היצה"ר ג"כ כו', משא"כ עתה העלאה היא דוקא מבחי' מצה כו', וא"כ לפי"ז י"ל למה מנחה שבתודה ושתי הלחם באות חמץ. אך הענין הוא, דהנה מצינו ביעקב ששלח מנחה לעשו שלח גם דברים טמאים כמו גמלים וחמורים כו', והנה ידוע שמה ששלח יעקב לעשו מנחה אין הפי' ששלח לעשו הגשמי, אלא ששלח המנחה לשרש דעשו, דהיינו לבחי' המקיף דתהו שזהו ע"ד הקרבן שהיו מקריבין, וא"כ לפי"ז איך שלח גמלים וחמורים דברים טמאים כיון שהם משלש קליפות הטמאות שאינם יכולים להתעלות כו', אך הענין הוא דהנה יעקב רצה להפוך את עשו הגשמי כו', ובכדי שיתהפך עשו כו' הוצרך להמשיך ע"ד שיהי' לע"ל דכתי' או אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' כו', והיינו לפי שלע"ל יהי' מאיר בחי' עליונה יותר שאפילו העמים יהיו בטלים לאלקות וכמ"ש ומעיין יוצא מבית הוי' והשקה את נחל השטים, שטים הוא בחי' שטות וכמארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות. אך כשיהי' מעיין יוצא מבית הוי' אזי והשקה אפי' את נחל השטים כו' שלא יהי' שטות ואת רוח"ט אעביר מן הארץ. והיינו לפי שעכשיו נא' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן לכך ומשם יפרד געשה עלמא דפרודא לפי שאינו מאיר רק בחי' הנהר כו', דהגם שהנהר מקבל ג"כ מהמעין אבל הוא רק בחי' הארה בלבד מהחכ' שנמשך לבינה כו', אבל לע"ל שמעיין יוצא מבית הוי' בחי' עצמות המעיין שהוא גילוי בחי' עצמות החכ' אזי והשקה את נחל השטים שלא יהי' בבחי' פירוד כו', ולכך אז יתהפכו כל העמים שפה ברורה כו', ועד"ז הי' המנחה של יעקב שהי' המנחה העלאה לבחי' המקיף וכשנמשך המקיף בפנימי לכך נתהפך עשו מכל וכל עד שנשקו בכל לבו לפי שנתקיים בו על אותה שעה בחי' או אהפוך אל עמים שפה ברורה כו', ובוה יובן מה שהביא המנחה מדברים טמאים לפי ששם יוכל להתהפך אפי' דבר טמא שיתעלה לקדושה, וע"ד לע"ל שעתידה חזיר לטהר כו' לפי ששם כחשיכה כאורה כו', ובוה יובן מה שכל המנחות באות מצה חוץ משתי הלחם. לפי ששתי הלחם הוא בחי' תורה בחי' תושב"כ ותושבע"פ. והנה כח התורה שיכול להפוך אפי' חמץ שהוא בחי' יצה"ר וכמ"ש אם רעב שונאך האכילהו לחם מלחמה של תורה, ואם צמא השקהו מים מימה של תורה כו' שיש בכח התורה להפוך את היצה"ר. והיינו לפי שאורייתא מח"ע נפקת שהוא בחי' ומעיין יוצא כו' אזי והשקה את נחל השטים כו', לזה שתי הלחם באות מחמץ דוקא לפי שיכול להפוך גם את החמץ כו', וגם תודה באה מחמץ לפי שתודה הוא ג"כ בחי' הודאה שהיא המשכה מבחי' עצמי' החכ' שהוא בחי' מעיין לכך באה מחמץ ג"כ לפי שבכח התודה להפוך גם את החמץ כנ"ל. נמצא שתודה והלכה הוא בחי' אחת, לכך נא' מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה לפי שתודה והלכה הוא בחי' א', וגם בזה יתורץ מה שייך הלכה להריעו לה' כל הארץ, לפי שע"י

בחי' מעין החכ' עי"ז והשקה את נחל השמים בחי' אז אהפוך על עמים שפה ברורה. וזהו בחי' הלכה שהוא נמשך מבחי' מעיין החכ' לכן ע"י הלכה נעשה הריעו לה' כל הארץ שיתהפכו כולם וכמ"ש בילקוט הריעו לה' כל הארץ אימתי לע"ל דאו יתקיים כי אז אהפוך אל עמים כו' לפי שזהו ע"י הלכה דוקא כו'.

בס"ד, ש"פ וישב, רנ"ח

עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה דעו כי ה' הוא האלקים, ופי' במג"ע אופן רל"ט שהם נגד ג' דברים דכהנים בעבודתם ליום בדוכנם וישראל במעמדם, עבדו את ה' בשמחה ז"ע כהנים בעבודתם, ובעבודה בתפלה זהו סידור הקרבנות, והיינו עד ברוך שאמר (שהיא תפלת העשי') באו לפניו ברננה ז"ע ליום בדוכנם היינו שירן וזמרן שהיו משוררים ומוזמרים בעת הקרבת הקרבן, ובעבודה בתפלה זהו פסוד"ז, ואח"כ ק"ש וברכותי' שאומרים ה' אלקינו ה' אחד זהו שאמר דעו כי ה' הוא האלקי' על יחוד פסוק ראשון של ק"ש, ופי' שמע ישראל ז"ע ישראל במעמדם. ולהבין זה צלה"ק תחלה מה"ע ג' דברים הללו דכהנים ליום וישראלים שהיו במקדש ואמרז"ל (תענית דכ"ז ע"א) אר"י א"ש כהנים ליום וישראל' מעכבים את הקרבן והיינו בקרבן תמיד שהי' בא משל ציבור כיון דכולהו בעלים בעינן דלהוי כוליהו ע"ג העבודה (וכן בקרבן יחיד הי' צריך בעל הקרבן לעמוד על הקרבן) והיינו כמבואר במשנה דתענית שם אלו הן מעמדות לפי שנא' צו את בני' כו' וכי האיך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד ע"ג התקינו נביאים הראשונים כ"ד משמרות ועל כל משמר הי' מעמד של כהנים ולוים וישראלים כו', ולהבין ענין המעמדות צ"ל תחלה מ"ש הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, דלכאו' אינו מובן מה שייך בנין עליית בשמים, ובגמ' (מנחות דכ"ז ע"א) משמע שכשואגודתו על ארץ שכשיש בחי' אגודה למטה אז נמשך בחי' הבונה בשמים כו', והענין הוא דהנה ידוע מ"ש בזהר דעש"מ נק' מילין דהדיוטא ולא אורחא דמלכא כו', ולכאו' א"מ איך נק' ע"מ שהם מקור התהוות העולמות בשם מילין דהדיוטא כו', אך שרש ענין הדיוט נמצא בת"א ע"פ אין זה כ"א בית אלקים ומתרגם לית דין אתר הדיוט אלהין אתר דרעווא ב"י מן קדם הוי', וקאי על מקום המקדש שאינו אתר הדיוט, אבל כללות העולם הוא בחי' אתר הדיוט, ואי' בזהר דמט"ט נק' הדיוט דהדיוט איהו לגבי' מארי' כו', והענין הוא דהנה כת' נער הייתי גם זקנתי ואמרז"ל שרו של עולם אמרו והיינו מלאך מט"ט שהוא שרו של עולם כידוע, ונק' נער ע"ש הקטנות והצמצום, דבכדי שיומשך

ההשפעה מעולם האצ"ל למטה בעולמות בי"ע שהם בבחי' גבול וכמארוז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע כו' עובי כל רקיע כו' רגלי החיות כנגד כולם שוקי החיות כו'. ומכ"ש העולם שלמטה שהוא בבחי' יש ודבר ממש עד שנראה לנפרד לגמרי, וגט שיש בעולמות בחי' עה"ד טו"ר, דהתחלת עה"ד טו"ר הוא בעולם היצ"ל כידוע, ולזאת הוצרך להתמצם ההשפעה בעולם היצ"ל בבחי' מט"ט להיות ההשפעה בבחי' מיעוט וצמצום והעלם והסתר עד שיוכל להיות העולמות בבחי' יש כו', וזהו שנק' נער אנפי זוטרי שהוא בחי' קטנות וצמצום, וע"כ נק' ג"כ הדיוט. והענין דאי' ביאר נתיב בערך א' אות קכ"ז בשם כתהאריוז"ל דהדיוט הוא בחי' מל' דאצ"ל המתפשט בבריאה ובמאז"א ערך ה' אות ל' דזעיר נק' לפעמים הדיוט, ועמ"ש הרמ"ז בפ' תצא דערה"ה ע"ב דבחי' זעיר מהחזה ולמטה שהוא נגד קומת המל' נק' הדיוט ובחי' זו היא בחי' חיצוניות ז"א כמ"ש הרמ"ז שם ובחי' זו בזעיר הוא המתפשט ביצ"ל ומתלבש במט"ט ושם עיקר שם זה כו' יעו"ש באריכות, ועמ"ש הרמ"ז פ' נשא דקכ"א ע"ב. וי"ל וזהו מ"ש (ש"ב סי' ג') ואנכי היום רך ות"י ואנא יומא דין הדיוט, דבחי' מל' וגם בחי' ז"א (שנק' מלך כידוע) שמתמצם להשפיע בבריאה ויצ"ל נק' הדיוט ע"ש צמצום האור כו', ונמצא דבחי' הדיוט הוא בחי' חיצוניות ז"א שבא בבחי' מיעוט וצמצום בעולם היצ"ל, והיינו לפי שהוא בחי' אור חיצוני השייך לעולמות לכן ה"ה מתמצם לפי אופן העולמות כו', ומ"מ נק' הדיוט רק לגבי מארי' כי גם הדיוט הוא מדרי' גבוה וכמארוז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך ואי' בכתהאריוז"ל (שער מאמרוז"ל וכ"ה ברמ"ז שם) שהוא למעלה מבחי' נשים דעתן קלות, דענין מה שנשים דעתן קלות ידוע דקל הוא בגימ' ה"פ הוי' והיינו בחי' ה"ג, אבל ז"א כלול ג"כ מבחי' חסדים ובהברכה משפיע לה גם בחי' חסדים וידוע דכל השפעה מצד החסד הוא בחי' אור גדול, ולכן אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהוא למעלה מבחי' נשים דעתן קלות בחי' ה"ג שהוא בחי' צמצום והעלם לגמרי משא"כ ברכת הדיוט הוא בחי' גילוי אור עכ"פ, ואפשר י"ל שבד"כ הו"ע מה ששיתוף עמו מדה"ר וכמארוז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתוף עמו מדה"ר שע"פ פשוט הוא בתחלת הבריאה די"ל שזוה"ע ברכת הדיוט כו' אלא שלגבי מארי' היינו בחי' ז"א כמו שהוא באצ"ל והיינו בחי' פנימיות ז"א (יעו"ש ברמ"ז) נק' הדיוט, וכמו כהן הדיוט לגבי כה"ג שלגבי כה"ג נק' הדיוט אבל הוא ג"כ מעלה גבוה כו', ועד"ו יובן מה שע"מ נק' מילין דהדיוטא שאע"פ שע"מ גבוהים מאד למעלה, אך מ"מ כיון שע"י נעשה מקור לעולמות שהם בחי' גבול ויש כו', וגם שנעשה מקור לעה"ד טו"ר שייך לאמר ל' מילי דהדיוטא שהוא בחי' חיצוניות האור בשרשו בחי' חיצוניות ז"א שבא בבחי' מיעוט וצמצום והעלם האור עד שיוכל להיות ע"י התהוות היש ולהיות בחי' עה"ד כו', ויובן זה ממה שאנו רואין באדם שע"י שיש בו חצר הכבד שהוא הקרומא דפסיק במעי דב"ג שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון שע"י נעשה ההבדל בין אברי הנשימה שהם בתכלית הדקות לאברי המזון

שהם מבררים את המאכל עד שיצא הפרש לחוץ, וכך עד"מ ע"י מאמר יהי רקיע המבדיל בין מים למים נעשה ההבדלה עד שהמים התחתונים נעשים מקור לתענוגים גשמיים בחי' עה"ד טו"ר, משא"כ מים העליונים הם בבחי' עה"ח שאין שם שום תערובות טו"ר כלל, וקודם ההבדלה היו מים במים שגם מ"ת היו בבחי' רוחני' יותר ולא היו בבחי' עה"ד להיות מהם התהוות דברים גשמיים המעורבים טו"ר, וההבדלה הוא שנעשה ע"י מאמר יהי רקיע כו', לכן שייך לומר על ע"מ מילין דהדיטא שהוא בחי' צמצום והעלם האור עד שיהי' מקור כו', וזהו מה שת"א לית דין אתר הדיוט, כי אתר הדיוט הוא בחי' השייך לעולמות והיינו בחי' ע"מ כו', אבל בהמק"ד אינו אתר הדיוט, שבבהמק"ד הי' מאיר גילוי אוא"ס שלמעלה מהאור המקור לעולמות, והיינו שהי' מאיר שם בחי' גילוי ש' הוי' אכן יש הוי' במקום הזה, ולכן לית דין אתר הדיוט שהוא למעלה מע' מבחי' הדיוט שהוא בחי' חיצוניות האור שבא בבחי' צמצום והעלם כו', משא"כ בבהמק"ד האיר בחי' פנימיות האור שהאיר בגילוי למטה בבהמק"ד שלא בבחי' צמצום והעלם כו', והגם שאמרז"ל צמצום שכינתו בין שני בדי ארון אין זה ענין צמצום והעלם, וכידוע שבצמצום יש ב' ענינים הא' שהו"ע צמצום והעדר הגילוי והב' שמצמצם א"ע להיות כל עצמותו מתגלה, וצמצום זה הו"ע תגבורת העצמות כו', ועו"א צמצום שכינתו בין שני בדי ארון שהוא בחי' תגבורת העצמות להיות פנימיות עצמותו מתגלה בקה"ק כו', נמצא דהגילוי דבהמ"ק הוא למעלה באין ערוך לגבי הגילוי דכללות העולמות, וביאור הענין צ"ל ההפרש בין חיצוניות ז"א לפנימיות ז"א ידוע דחיצוניות ז"א הוא בחי' יסוד ופנימיות הוא בחי' ת"ת, ויסוד נק' עני וקמ"ש ברע"מ בענין העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט דבחי' יסוד נק' דל ודל הוא בגימ' הדיוט כמ"ש בכתהאריוז"ל שם, והיינו שהוא בחי' הדיוט איהו לגבי מארי' כו', וענין בחי' עני ברוחניות הוא כמארז"ל אין עני אלא בדעת כי יש ב' מדרי' דעת ד"ת וד"ע ועני בדעת הוא בחי' ד"ת, שהדיעה הנות הוא בבחי' האור האלקי שנעשה מקור לעולמות להיות התהוות היש מאין דרש התהוות הוא מו"א כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכת' ששת ימים עשה ה' דכל יומא ויומא עביד עבידתי' כו' והיינו מבחי' חיצוניות ז"א שנמשך האור מיסוד למל' להיות התהוות יש מאין כו', אבל בחי' הת"ת הוא בחי' עשיר בדעת והיינו בחי' ד"ע שהוא גילוי אור הכתר שמאיר בו"א, דזהו ההפרש בין ד"ע לד"ת דד"ת הוא בחי' המדות הנמשכים מחו"ב, וד"ע הוא כמו שנמשך בו"א מהמדות שלמעלה מהשכל שהוא בחי' אור הכתר כו', וכידוע דיש שני אופנים בסדר עמידת הספי' הא' שעמידתן הוא חכ' בינה דעת זה תחת זה, והאופן הב' שהן בבחי' קוין תח"ן בימין בג"ה משמאל דת"י באמצע, וההפרש בב' האופנים הוא דלאופן הא' הרי הדעת מקבל מחו"ב ומחברן עם המדות והיינו שהמדות נמשכים מחו"ב ע"י הדעת, ולפי אופן הב' הדעת עומד תחת הכתר והמשכת המדות אינן מחו"ב לבד כי"א מבחי' הכתר שהדעת ממשיך בהם הארת הכתר כו', וב' האופנים שניהם אמת אלא שההפרש הוא בין חיצוניות לפנימיות

דבבחי' חיצוניות האור השייך לעולמות סדר ההמשכה הוא כפי אופן הא'

 והאור חיצוני שלצורך העולמות הרי התחלתו הוא מחו"ב וכמ"ש בע"ח

 בענין יחוד חיצוני דאו"א שהוא מחו"ב לבד, ובאמת שרשו ג"כ מכתר

 אלא שהוא בחי' חיצוניות הכתר כו', אבל בחי' פנימיות האור שלמע'

 נוע' מערך העולמות נמשך מבחי' הכתר והיינו בחי' פנימיות הכתר שאינו

 בערך העולמות כלל, ובבחי' ומדרי' זו סדר ההמשכה הוא כפי ציור

 הב' שהדעת מקבל מהכתר וממשיך אור הכתר בז"א ועיקר במדת הת"ת

 שו"ע מה שהת"ת עולה עד הכתר היינו בבחי' פנימיות הכתר כו' כידוע, והנה

 כללות ההפרש בין ב' האופנים הנ"ל אם הם ות"ז או בציור קוין ידוע שהוא

 ההפרש בין תהו לתיקון כמ"ש בע"ח דבתהו הי' סדר מצב הספי' ות"ז

 ובתיקון הם בבחי' קוין כו', וכמו"כ יובן בתיקון גופא הוא ההפרש בין

 חיצוניות לפנימיות, בעיקר ההתכללות (בסידור שער המועדים) הוא בבחי'

 פנימיות ז"א, וכידוע דההתכללות הוא במדת הת"ת דוקא שכולל חו"ג, דינקב

 שהי' מדתו מדת הת"ת אמר לולי אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי'

 לי שכולל ב' הפכים דחו"ג, דמצד החסד עצמו הרי אינו סובל מדת הדין

 כלל וכן מדה"ד אינו סובל מדת החסד וה"ה ב' הפכים לגמרי, ומדת הת"ת

 כולל שניהם ה"ה כולל שני הפכים בנושא א', ובהכרח לומר שיש במדה זו

 גילוי אור המאיר ממדרי' גבוה מאד שאין שם ענין הפכים כלל, והיינו

 בחי' הכתר שיש בו מבחי' עצמות או"א"ס דלאו מכל אלין מדות כלל והוא

 הנק' שלימותא דכולא כי הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות מבלתי יתחלק

 לחלקים במדות וספי' עדיין כמא' אתה הוא חד ולא בחושבן כו', ולפי

 שהוא פשוט בתכלית שאינו בגדר התחלקות, לכן ה"ה כולל ונושא הכל גם

 שני הפכים כא' כו', דזהו ענין השלימות שלא ימנעו בו הפכים, כי מהא שהוא

 באופן א' אין זה שלימות עדיין כ"א עיקר השלימות הוא שיהי' הכל

 בנושא א' גם שני הפכים לגמרי כו', ושלימות זו היא דוקא באו"א"ס עצומ"ה

 הפשוט לגמרי ואינו בגדר התחלקות דמה שהוא בגדר התחלקות ה"ה בגדר

 פרט וא"א לכלול הכל, כ"א בחי' העצמות שפשוט ומושלל מהכל ה"ה

 נושא וכולל הכל כא' כו', ומאותו אור השלם לגמרי בשלימות הא"ס מאיר

 במדת הת"ת ולכן יש בכח מדה זו לכלול שני הפכים דחו"ג מפני שמאיר בו

 מבחי' השלימות דא"ס כו', והמשכת האור דא"ס בספי' הת"ת הוא ע"י הדעת

 שהוא בחי' ד"ע, דד"ע כולל ג"כ ב' הפכים דיש ובטל בבחי' כולא קמי'

 כלא חשיב כו' כמ"ש בד"ה מזמור לתודה, והיינו ג"כ מצד שלימות הא"ס

 שבו, וע"י הדעת נמשך האור העצמי בת"ת לכלול חו"ג כו', וכמו שהוא

 בספי' הת"ת בפרט כמו"כ הוא בבחי' ז"א בכלל בבחי' הפנימיות שבו שיש בו

 בבחי' ההתכללות דהפכים דחו"ג, וכידוע בענין התכללות המדות זע"ז

 דלהיות כל ספי' כלולה מזולתה וכמו מדת החסד כלולה מגבו' הנק' גבו'

 שבחסד, וגבורה זו כלולה מחסד ואותו חסד כלול מגבו' כו' ונק' אז גבו'

 שבחסד שגבורות שבחסד, וכן הוא במדות הגבו' וע"ז מתחברים יחד בהתכללות

 מחו"ג הנמצאים בין שניהם באופנים רבים שונים עד שאין במציאות גם

דבר פרטי שבפרטיות מן המדות שלא יוכלל מהכל ביחד כו', אבל כ"ז הוא בבחי' הפנימיות דוקא שהוא עיקר בחי' התיקון ושם הוא דוקא בחי' ההתכללות כו', ויובן זה עד"מ באדם למטה שיש בו התכללות הכוחות זמ"ז והגם שהם כוחות מחולקים ומובדלים זמ"ז דכח השכל הוא כח מיוחד וכן כח הראי' והשמיעה הם כוחות מיוחדים ומובדלים זמ"ז וכמו"כ כח המדות שבלב וכח התנועה שביד וכח ההילוך ברגל כולם כוחות מיוחדים כו', מ"מ ה"ה מתקשרים ומתייחדים זע"ז עד שכה א' משתתף ומסייע לכה הב' וכמו שכה הראי' מסייע לכה השמיעה וכמו שמצינו (בגמ' עירובין ד"ג ע"ב) שאמר רבי האי דמחדדנא טפי מחבראי מפני שראיתי לר"מ מאחוריו, הרי מה שראה את ר"מ בעת הדרשה גרם לו יתרון בההשגה שכלית שלו, אם כי ההשגה שייך לכח השמיעה כמ"ש און מילין תבחון מ"מ ע"י שראה את ר"מ השיג בטוב יותר כו', וכן צ"ל סדר הלימוד שיהיו כולם רואים את רבם כמ"ש הרמב"ם, והשו"ע יו"ד הל' ת"ת ס"ו רמ"ו, וכ"ה בשאר כוחות שמתכללים ומשתתפים בפעולה א' וכמו בכח העשי' שביד משתתף בזה גם כח השכל שבמוח והמדות שבלב (שגם בעשי' שאין בזה שכל כמו המתעסק בעלמא מ"מ יש בזה בהעלם כח השכל והמדות ולולא זאת לא הי' התפשטות כח התנועה לפעול כו'), וכן בהילוך הרגלים משתתף בזה ג"כ אור השכל והמדות וכח הראי' לראות וכח התנועה ביד לנענע כו', וכן בכל הכוחות הם מתכללים ומשתתפים זע"ז וכן הם מקבלים זמ"ז עד שגם הראש מקבל מהרגל כו', וכל בחי' ההתקשרות וההתכללות הזאת הוא ע"י או"פ מפנימיות הנפש שמאיר בכוחות הנפש לקשר ולחבר כל כוחות להיות כלולים זמ"ז עד בלי אשר ימצא בהם ראש וסוף, אבל גופי האברים מצ"ע ה"ה חלוקים ומובדלים זמ"ז וכאו"א מזגו וטבעו מיוחד ומובדל מחבירו כמו היד לכתוב שהוא ממוזג ומורכב באופן כזה שהוא כלי לכח התנועה לבד, והעין מורכב וממוזג באופן כזה שהוא כלי לכח הראי' לבד כו', ורק מצד הפנימיות יש בחי' ההתכללות כו', וכמו"כ יובן למעלה בציור אדה"ע בחי' ז"א דאצי' דבחי' הפנימיות שבו הוא עיקר בחי' התיקון שהוא בחי' ההתכללות מכל פרטי המדות שבו עד בלי ימצא ראש וסוף וכללותם יחד נק' בשם אדם, וכן יש התכללות בכל מדה שכלולה מהפכה בתכלית ההתכללות כו' כנ"ל, אבל בחי' החיצונית דז"א אדרבא כל המדות שבו יוצאים מובדלים ומזפרדים זמ"ז, ע"ד דוגמא מציור התחלקות האברים באדם למטה כו' כנ"ל, והיינו מפני שבפנימיות ז"א דוקא מאיר בחי' פנימיות ועצמיות או"א"ס בחי' שלימותא דכולא שנושא ב' הפכים כא' כו', דכמו שבת"ת מאיר מבחי' פנימיות ועצמות או"א"ס דלכן כולל ב' הפכים דחו"ג כ"ה בכללות ז"א בבחי' פנימיות שבו שמאיר בו בחי' פנימיות ועצמות או"א"ס ע"י הדעת שעומד תחת הכתר וממשיך אור פנימיות הכתר בו"א, משא"כ בחי' חיצונית ז"א שנמשך מחו"ב לבד ע"י בחי' ד"ת אין בו בחי' ההתכללות כמו בהפנימיות כו', ולכן אנו רואין דבע"מ שנמשכים מבחי' חיצונית ז"א, דבחי' הכלים דז"א לבד נעשים מקור להתהוות העולמות, הרי ע"מ נמשכו בכ"י מששת ימי בראשית בבחי' מדה

וספיי פרטית בכל יום ויום (לבר יום השלישי ויום הששי שנמשך בהם ב' מאמרות בכ"ג ו"ל דיום הג' הוא ת"ת לכן הי' בו ב' מאמרות, ומה שהי' ב' מאמרות ביום ו' י"ל דביסוד יש ב' בחי' השפעה חיצונית והשפעה פנימית (ומשנת"ל דיסוד הוא בחי' חיצונית ז"א היינו מצד ההשפעה חיצונית ט"ו), והה"ע ב' המאמרות מאמר תוצא הארץ מהשפעה חיצונית, ומאמר נעשה מהשפעה פנימית שבו כו'), דביום א' האיר מאמר יהי אור וביום ב' מאמר יהי רקיע. וידוע דיהי אור הוא ממדת החסד דאצי' כי החסד משפיע ומביא אור, ויהי רקיע הוא מבחי' הגבו' כי הרקיע נעשה להבדיל בין מים למים שזהו ע"י בחי' הדין והצמצום להגביל ולחלק כו' דהיינו בחי' הסתלקות כו', והרי לא הי' שום קשר וחיבור כלל ליום א' עם יום הב' כי לא הי' האור ביום א' ממדת הגבו' ולא ביום הב' ממדת החסד אלא כל יום עשה כפי מדרגתו לבד כו', ועד"ז הוא גם בדרך כלל בכל שית אלפי שנין דאלף הראשון הי' מבחי' החסד ולא הי' בו שיתוף מדת הגבו' עד שגם שהיו עוברי רצונו מ"מ נמשך להם שפע מזון וחיות בריבוי שזהו מצד מדת החסד, שהוא להשפיע לכל כו', ובדוגמא כמו אברהם איש החסד שאמר לו ישמעאל יחי' גם שידע שהוא נגד רצונו ית', ואלף הב' הי' מבחי' הגבו' דלכן הי' בו המבול וההפלה כו', ולא הי' בו שיתוף מדת החסד וכמ"ש בזהר ע"פ ה' למבול ישב בלחודוהי כו' והיינו שהי' המבול מבחי' הגבו' לבד בלי שיתוף החסד כו', וכן בהפלה כתי' וירד ה' כו' שירד ממדה"ר למדה"ד כו' וכ"ז הוא מצד בחי' חיצונית ז"א שאין שם בחי' התכללות כו' אבל בבחי' פנימיות ז"א שם עיקר ההתכללות, והיינו משום דחיצונית ז"א הוא בחי' אור חיצוני לבד שנמשך מיוחד חיצוני דאו"א לצורך העולמות, ולהיותו בחי' אור חיצוני והארה לבד לכן הוא בא בבחי' הגבלה והתחלקות דוקא ושייך שם ענין ההפכים וכשהוא במדרי' זו אינו במדרי' אחרת כו', אבל בחי' פנימיות ז"א הוא גילוי בחי' פנימיות ועצמות או"א"ס שלמע' מע' מגדר הגבלה והתחלקות ההפכים וכולל שניהם בנושא א', ולכן גם בבחי' פנימיות ז"א יש בחי' ההתכללות ההפכים כו', ובחי' ומדרי' זו הוא שהאיר במקדש ועז"א אכן יש הוי' במקום הזה, דהנה שם הוי' חלוק מכל השמות שהוא שם העצם והיינו שהוא בחי' עצם השלימות דא"ס שפשוט מכל וכולל הכל בנושא א', כי כל השמות הם בבחי' מדה פרטית וכמו שם אל בחסד ושם אלקי' בגבו' כו' הכל במדה פרטית ולכן אינם נק' שמות עצמים, רק שם הוי' הוא בחי' שם העצם שהוא בחי' עצם השלימות דא"ס כו', ולכן נק' שם הוי' דוקא אמת כמ"ש ואמת הוי' וכתי' ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא נכרתי להם במדת אמיתיות שלי, דהגם דשארי שמות הם ג"כ אמת, מ"מ בחי' אמת לאמיתו הוא שם הוי' דוקא, כי אמת הוא שאין שם הפכים ומנגדים כלל (דמשום זה אינו שייך שם הפסק, כי בכ"מ שיש מנגד שייך ענין ההפסק מחמת הדיעה הנגדית, אבל במקום שאין הפכים ומנגדים כלל אינו שייך ענין ההפסק כלל שזהו עיקר בחי' האמת כו' כמ"ש במ"א), והיינו בשם הוי' שהוא בחי' עצם השלימות שאין שם

הפכים ומנגדים כו' כנ"ל, ומשום זה שם הוי' מתחבר ומתייחד עם כל השמות כמו אל הוי' והוי' אלקי הוי' צבאות כו', דאם היות שהשמות הם במדות פרטיות מחולקות זמ"ז, מ"מ שם הוי' מתחבר ומתייחד עם כולם להיות שאינו שייך בו ענין ההפכים שהוא פשוט מכולם וכולל כולם כו', ובוה חלוק ג"כ ספי' הת"ת מכל הספי' דהוי' בת"ת, וכידוע דהשמות אל ואלקי הם בחו"ג כו' והוי' בת"ת, דזהו מעלת הת"ת שמאיר בו בחי' עצם השלימות דא"ס דלכן הוא כולל חו"ג כו', וכן בפנימיות ז"א מאיר שם הוי' דמה שש' אל בחסד וש' אלקים בגבו' היינו בהכלים דז"א, אבל האור בכולם הוא ש' הוי' כידוע, והיינו דבפנימיות ז"א מאיר ג"כ בחי' פנימיות ועצמות א"ס דמשום זה יש שם בחי' ההתכללות כו' כנ"ל, אלא שבפנימיות גופא יש יתרון מעלה להוי' דחכ' שכולל כל ההיות וגם שבת"ת הפנימיות והחיצוניות הכל הוא ש' הוי' כו', ועז"א אכן יש הוי' במקום הזה שמאיר שם בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ולית דין אתר הדיוט שהוא בחי' אור חיצוני שלצורך העולמות שבא בבחי' הגבלה והתחלקות אלהן אתר דרעווא בי' מן קדם הוי' והיינו בחי' הרצון שהוא בחי' הכתר והוא בחי' ש' הוי' שהוא בחי' העצמות כו', ולכן הי' בבהמק"ד ג"כ התכללות ב' הפכים בנושא א' והוא מה שמקום הארון הי' שלא מן המדה, שהגם שהארון עצמו החזיק אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו מ"מ כשהעמידו אותו בקדה"ק לא החזיק מקום כלל שהרי נשאר עשר אמות לכל רוח, והדביר הוא בית קדה"ק הי' עשרים על עשרים, הרי שהי' שם התחברות במקום ובלתי מקום, דהגם שהי' הארון בעצמו בגדר מקום והדביר ג"כ בגדר מקום ומ"מ מקום הארון אינו מן המדה מפני שהאיר שם בחי' ש' הוי' שהוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס הכולל ב' הפכים בנושא א' כו' (וענין מקום ובלתי מקום הוא כמו יש ובטל שד"ע כולל שניהם כו' כנ"ל). ובזה יובן מה שבנין בית המקדש הי' צ"ל ע"י שלמה דוקא וכמו שנא' לדוד המע"ה על שלמה בנו הוא יבנה הבית לשמי (ש"ב ז') ובדה"י א' כ"ב כתי' הנה בן נולד לך הוא יהי' איש מנוחה כו' כי שלמה שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו הוא יבנה בית לשמי, ולכא' אינו מובן מהו ענין מה ששלמה שמו ושלום ושקט אתן בימיו לבנין בהמק"ד, אך הענין הוא דשלום הוא התחברות ב' הפכים וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינן מכבין זא"ז והיינו משום דהמשל ופחד עמו שמאיר עליהם גילוי אור עליון יותר ועי"ז נעשה בהם השלו' וההתחברות כו', והיינו כנ"ל בענין הת"ת שכולל חו"ג מפני גילוי ש' הוי' שבת"ת שהוא בחי' אור פנימי ועצמי דא"ס כו', וכן בבהמק"ד הי' שלום והתחברות שני הפכים במקום ובלתי מקום שזהו ע"י גילוי אוא"ס שהאיר במקדש כו' כנ"ל. ובעבודה בנפש האדם יש ג"כ ענין השלום והתחברות ב' הפכים, והוא כי בכא"א מישראל יש שתי נפשות נה"א ונה"ב ולפעמים הנה"א מתגבר על הנה"ב ולפעמים הנה"ב מתגבר ואין זה שלום, כ"א ענין השלום הוא כאשר אתכפי' ואתהפכא לחשוכא לנהורא שהנה"ב יתהפך לאלקות ויהי' בבחי'

רצון א' להווי' לבדו כו'. ובכדי שיהי' התחברות הנה"א והנה"ב כנ"ל צ"ל ע"י גילוי אור שלמעלה מהנה"א והנה"ב שעז"א אלמלא עוזרו לא הוי יכול לו שנמשך עזר וסיוע לנה"א להתגבר על הנה"ב כ"כ עד שהנה"ב יתהפך ג"כ לאלקות, וז"ע שאמרז"ל משביעין אותו תהי צדיק, דלכאו' א"מ מה שמשביעין את הנה"א על הנה"ב, אך הענין הוא השבועה הוא מה שנותנים כח להנה"א שיוכל להתגבר על הנה"ב דהגם דהנה"ב שרשו מעולם התהו שקדם לתיקון, מ"מ ע"י השבועה שהוא מה שנמשך מעקודים וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כו' שלמעלה מתהו משם ניתן כח ועוז לנה"א להתגבר על הנה"ב דהגם דאקדים טענותי' דשרשו הוא קדום, וגם קדם לבוא קודם להנה"א ונשרש בגוף מ"מ יש כח בהנה"א להתגבר עליו עד שיתהפך ג"כ לאלקות כו', והכח הזה הוא בתורה, דתורה שרשה ג"כ בעקודים שלמעלה מתהו ותיקון כמ"ש במ"א, ולכן נק' התורה עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן שנק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב וכת"י או יחזיק במעונו יעשה שלום לו שלום יעשו לו כל העוסק בתורה משים שלום בפמלי' של מעלה ושלום בפמלי' של מטה כו' והיינו בחי' השלום וההתחברות דנה"א ונה"ב כו', ובכדי שיהי' המשכת והתגלות בחי' שלימות הא"ס בבהמק"ד שיהי' התכללות והתחברות ההפכים דמקום ובלתי מקום (ובד"כ ענין בחי' יש ומקום הוא ג"כ משבה"כ דתהו כו'), וכן בנפש האדם יהי' שלום והתחברות דנה"א ונה"ב ע"י גילוי אוא"ס מבחי' עקודים כו' זהו ע"י שלמה דוקא, וזהו מה ששלמה דוקא הי' צריך לבנות בהמ"ק לפי ששלו' ושקט אתן בימיו כו' שהוא בחי' המשכת אור פנימי ועצמי דא"ס להיות בחי' שלום והתחברות ההפכים כו', כי שלמה הוא מלך שהשלום שלו והיינו בבחי' הכתר דשם השלום שלו, כי ביסודות דאור"א (שהיסוד נק' שלום, וי"ל מצד הפנימיות כו') בא בסוד תוספת, אבל בכתר השלום שלו בבחי' עצמית כו', וגם דבשלמה כת"י האלף לך שלמה וכ' בקה"י ערך שלמה ג', דנדוע דש' הוי' דיודי"ן הוא בקו ימין, (שם ע"ב) וש' הוי' דההי"ן בקו שמאל, וש' הוי' דאלפין בקו האמצעי וזהו האלף לך שלמה שהוא בחי' קו האמצעי, וידוע דש' הוי' דאלפין הוא בחי' ש' מ"ה שהוא עיקר בחי' התיקון וההתכללות להיותו בחי' קו האמצעי שהאיר בו בחי' פנימיות האור דכ"ע לכן בנה הוא בהמק"ד ששם קד"ק והיינו בחי' כתר, ולכן שלמה דוקא בנה את בהמק"ד להיותו מקו האמצעי שהאיר בו בחי' פנימיות האור דכ"ע לכן בנה הוא בהמק"ד ששם יהי' גילוי בחי' פנימיות הכתר שיהי' ההתחברות והתכללות דב' הפכים דמקום ובלתי מקום עד שגם בכללות העולם הי' שלום ושקט אתן בימיו על ישראל, דהיינו שבכאו"א מישראל יהי' השלום וההתחברות דנה"א ונה"ב כו', והוא מעין דלעתיד דכתי' וגר זאב עם כבש כו'.

והנה ידוע שבכדי שיהי' השראת השכינה בבהמ"ק הי' צ"ל הקרבת הקרבנות, דהגם דע"י ששלמה בנה את בהמק"ד נמשך בו בחי' האור מבחי' פנימיות ועצמות א"ס זהו מה שנמשך מלמעלה, אבל אח"כ צ"ל עבודה לזה

להמשיך בחי' מלך שהשלוש שלו, והעבודה היא עבודת הקרבנות, והקרבנות הי' צ"ל ע"י ג' בחי' כהנים ליום וישראלים וכמא' דר"י א"ש דכל"י מעכבים את הקרבן, והיינו שהצ"ל כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, והענין הוא דהנה ג' בחי' כל"י הם בג' קוין כהן הוא בחי' חסד קו הימין ולוים בחי' גבו' קו השמאל, וישראל בת"ת קו האמצעי וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כו', וכשהיו כל"י בעת הקרבן הו"ע התכללות הקוין ועי"ז המשיכו בחי' המשכת אוא"ס בבהמק"ד להיות ג"כ התכללות ההפכים דמקום ובלתי מקום, וגם בגוף הקרבן הי' התכללות דבחי' תהו ותיקון, וכידוע דהבהמה שרשה מעולם התהו שנשברו הכלי' דתהו ונפלו למטה וע"י הקרבת הקרבן מתברר הניצוץ דתהו ועולה לשרשו, ועי"ז נמשכים אורות דתהו בכלים דתיקון כו', ותהו ותיקון הם ג"כ ב' הפכים זמ"ז, דבתהו הי' ריבוי האורות ומיעוט הכלים ועיקרו בבחי' רצוא, ובתיקון מיעוט האורות וריבוי הכלים ועיקרו בבחי' השוב כו' (ובד"כ בחי' חו"ג כמ"ש במ"א) וא"כ החיבור דתהו ותיקון הו"ע חיבור ב' הפכים, והיינו ע"י גילוי אור שלמעלה משניהם שהוא בחי' גילוי אוא"ס שלמע' מתהו ותיקון שע"ז נעשה החיבור ביניהם כו', והענין הוא כידוע דתהו ותיקון הוא בחי' נקודים וברודים, אבל בחי' עקודים הוא למעלה מתהו ותיקון וכולל שניהם כא', דעקודים הוא שהע"ס כולם עקודים בכלי אחד, והיינו שכולל ונושא ההפכים דחו"ג כא', ולכן ע"י גילוי מבחי' עקודים נעשה ההתכללות דתהו ותיקון כו', ועל ל' השמות הנה תהו ותיקון הוא שם ס"ג ושם מ"ה, אבל שם ע"ב הוא למעלה מתהו ותיקון, והוא ג"כ ש' הוי' וכידוע דהוי' במילוי יודי"ן עולה ע"ב, וי"ל דבמקדש שהיו אומרים ש' הוי' ככתבו הוא שם ע"ב וכידוע בכונת אנא בשם ע"ב דע"ב (כמדומה דבסדר עבודת יוהכ"פ להרמ"ק אי' דש' הוי' דיוה"כ שהי' מפורש יוצא מפי כה"ג הוא ש' ע"ב, אבל בכל השנה צ"ע), וע"י ש' ע"ב נעשה התחברות תהו ותיקון (וההפרש בין ש' ע"ב לש' מ"ה י"ל בד"א שהוא כמו ההפרש בין הוי' שבת"ת להוי' שבכללות ז"א בבחי' הפנימיות, דהוי' דת"ת כולל כל ההיות, כמו"כ י"ל דהוי' דש' מ"ה הוא שעושה ההתכללות בתיקון עצמו, והוי' דש' ע"ב הוא למעלה יותר ועושה ההתכללות וההתחברות דתהו ותיקון כו'), וכ"ז נעשה ע"י ההתכללות למטה דכהנים ולוי' וישראל' דע"י שמתכללים יחד בהעבודה ה"ה ממשיכים בחי' האור הכללי דא"ס דהיינו בחי' אמינת השלימות דא"ס שנושא שני הפכים כא' כו', דהתכללות הוא ע"י הביטל וכמו ע' נפש דיעקב דכתי' נפש ל' יחיד מצד הביטל לכן ע"י בחי' התכללות והתאחדות ממשיכים בחי' אור הכללי דאוא"ס כו', וכמו במ"ת דכתי' ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד ועי"ז נמשך בחי' התורה (דשרשה מעקודים כו'), וכמו שאו' ברכנו אבינו כולנו כאחד דדוקא במקום שיש אחדות שם נמשך ברכה כו', וכמו בברכת הזימון בשלשה דוקא אומרים נברך דע"י צירוף והתכללות דוקא ממשיכים בחי' בריכה העליונה שהוא המשכת אור כללי כו' כמ"ש מזה בסידור שער בהמ"ז, וכמו"כ הוא ע"י התכללות דוקא דכל"י,

ובעבודה הו"ע התכללות אהוי"ר ורחמים כו', עי"ז ממשיכים בחי' האור כללי בחי' שלימות הא"ס להיות התחברות דתהו ותיקון והתחברות דמקום ובלתי מקום עד שגם בנה"א למטה יהי' בחי' שלום ושקט כו' שהו"ע ההתחברות דנה"א ונה"ב כו', וז"ש הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, פי' מעליותיו הוא בחי' מעל השמים וכמ"ש ברע"מ פנחס דרנ"ה סע"א וע"ב ע"פ והמים אשר מעל השמים שהוא בחי' מים עליונים מנח"י כתר בחי' אבני שיש טהור שע"ז אר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור זאל תאמרו מים מים, לפי שאינן מים כמשמען והוא בחי' מים שאין להם סוף זאל בוחי' הזכר דא"ס מתקרי' כו', ופי' הבונה בשמים מעליותיו שמים הוא בוחי' ז"א אש ומים כו' והבונה בשמים כו' הוא בחי' המשכת מוחין חדשים לז"א ע"י בחי' הד"ע שממשיך אור הכתר לז"א כו' כנ"ל, ובד"פ נמשך האור בספי' הת"ת לכלול הו"ג ובד"כ הוא בכללות ז"א בבחי' הפנימיות כו', ובכדי להיות הבונה בשמים מעליותיו זהו ע"י שואגודתו על ארץ יסדה שיש למטה התכללות דכלי' ועי"ז ממשיכים מעל השמים בשמים להיות התכללות המדות כו', ולהיות נמשך האור דפנימיות ז"א בבית המקדש להיות התכללות ההפכים עד שגם בעולם יהי' בחי' שלום ושקט כו' שהו"ע ההתכללות דנה"א ונה"ב שגם הנה"ב יהי' בטל ומיוחד כו', ופי' הבונה בשמים הוא שע"ז נעשה בנין וקיום השמים וכמארז"ל אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, וכת"י לנטוע שמים וליסוד ארץ ואמרז"ל בירושלמי דקאי על קרבנות, ובקרבנות ה"י צ"ל מעמדות שע"ז הוא קיום השו"א, דהנה עיקר הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא שיאיר ויתגלה בחי' פנימיות ועצמיות אוא"ס בעולמות, וכמא' נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שזהו תכלית הכוונה בברא"ע להיות לו ית' דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס למטה שו"ע דירה כמו דירת אדם שעצמות האדם בתוכה כו', וגילוי זה יהי' לע"ל, ומעין זה ה"י בבמהק"ד וכדאי' במד"ר ע"פ באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתונים הייתה כו', והיינו דבבמהק"ד ה"י גילוי עצמות אוא"ס וגם בעולם האיר בחי' זו עד ששלום ושקט אתן כו', וכ"ז נעשה ע"י עבודה למטה וע"י ההתכללות והביטל שו"ע ואגודתו על ארץ יסדה עי"ז נעשה הבונה בשמים מעליותיו שממשיכים מבחי' על השמים בשמים שזהו בנין וקיום השמים, ועכשיו תפלה נגד תמידין תקנו צ"ל בתפלה ג"כ ג' בחי' אלו דכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם שע"י כללות ג' בחי' אלו ממשיכים בחי' גילוי עצמות א"ס כו'.

בס"ד, ש"פ מקץ ושי"ח, רנ"ח

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם כו' מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', וצ"ל דלכאורה עיקר הנס הי' ניצוח המלחמה שעז"א ואתה ברחמיך הרבים כו' מסרת כו', וניצוח המלחמה הי' ביום כ"ד ונס הנרות הי' ביום כ"ה, ולמה עשו עיקר שמונת ימי חנוכה מיום נס הנרות ולא מיום ניצוח המלחמה כו', אך הענין הוא דהנה מלחמת היוונים עיקרה היתה מלחמה רוחניות שהם רצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך וכמשארז"ל שא"ל כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל שזה הי' תכלית כוונתם, וזהו ג"כ ענין שטמאו כל השמנים שהיו במקדש, דשמן הוא בחי' חכ', וטמאו כל השמנים היינו ענין חכמות חיצוני' שטממאים בחי' חכ' דקדושה, דאת זלעז"ו עשה אלקים דגם בחי' חו"ב בבחי' אחוריים וחיצוני' שלהם וז"ל השבירה שהן ג' אומות קני קניו קדמוני ומזה שורש ענין חכמות חיצוני' המנגדת לחכ' דקדושה, ולאום מלאום יאמץ וכשיש התגברות דחכמת התורה אין מקום כלל לקליפת חיצוני'. אמנם ידוע דענין ההתגברות דחכמת התורה אין ענינו עסק הלימוד וידיעת והשגת התורה לבד, כ"א העיקר הוא הביטול, וכמ"ש גבי התורה לא בשמיב היא לא תמצא בגסי הרוח ולא מעבר לים הוא לא במי שמרחיב את לבו כים כו' דמי שהוא גה"ר ובהרחבת הלב במציאות יש גם אם לומד תורה אין אור התורה מאיר בה, כ"א צ"ל בחי' ביטול דוקא שיהי' בטל לאלקות ובטל לחכמתו ורצונו ית' דאז מאיר בו אור התורה ואז באמת אין מקום לקליפת חכמות חיצוניות, וגם אם עסק בהם בכונה לש"ש לא יכבה ח"ו אור התורה אדרבא שהוא מברר אותם כו', וכמו הרמב"ם והרמב"ן שעסקו בהם שמפני עוצם ביטולם לאלקות היו מבררים גם החכמות חיצוני' שהשתמשו בהם לעבודת הוי' או לתורתם כו' כמ"ש בסש"ב פ"ח, אבל כשהעסק בתו' הוא בלא ביטול ועוסק בחכמו' חיצוניות אז נעשה התגברות הקלי' דחכמות חיצוני' שמקרר ביותר, עד שגם בהלמוד התו' יהי' מהמשמאילים בה כו', שגרוע יותר מאם לא הי' לומד כלל כו', וזהו"ע שטמאו כל השמנים היינו שהתגברו החכמות חיצוני' עד שטמאו כל השמנים בחי' חכ' דקדושה, ויכל להיות התגברות הטומאה ר"ל כ"כ עד שאין לו חלק באלקי ישראל שכופר לגמרי כו', וכשגברו מל' בית השמונאים ונצחום, והיינו שהתגברו ע"י כה המס"נ שלהם שהוא התגברות אור הקדושה ודחו בזה את הלעז"ו וסט"א, מצאו פך א' של שמן חתום בחותמו של כה"ג וידוע דהפך של שמן שחתום בחותמו של כה"ג הוא גילוי בחי' ח"ס שורש ומקור התורה שמשם נמשך אור התורה מחדש כו' (וי"ל שהו"ע בחי' פנימי' התורה כו') ולכן עשו עיקר מנס הנרות דנר מצוה ותורה אור והיינו ענין קיום התומ"צ כו', דכל המלחמה היתה לנגד לזה וכשגברו ונצחו המשיכו אור התורה מחדש להיות קיום אור התורה בנש"י כו', והנה פ"י חנוכה הוא חנו כ"ה בכ"ה בכסליו וחנו הוא ל' חן ול' חני', והנה באברהם כתי' כה יהי' זרעך ופ"י בזהר (לך לך ד"צ ע"ב) רוא דשמא קדישא כו' דהוא תרעא

לצלוחא כו', וגם בפסוק ראשון דק"ש יש כ"ה איתיות והם כ"ה אתון דיתו"ע כו', ולהבין כ"ז ילהק"ת משארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה כה אמר ה' מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה זה הדבר, והענין דכתי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ופי' כדמותנו הוא רק בחי' דמות לבד ולא עצם הדבר, ובד"כ הוא בחי' ממכ"ע שהוא בחי' גילוי הארה לבד ולא עצם, משא"כ בצלמנו הוא בחי' גילוי העצמות ממש כביכול, וב' בחי' אלו הם בחי' יחודית ויתו"ע, דמותנו הוא בחי' יחודית שהוא בחי' דמות ומראה שנדמה ונראה לנו הארץ והשמים וכל הברואים בבחי' יש ודבר, אבל באמת אני הוי' לא שניתני כתי' ואתה הוא קושנבה"ע כו' וכולא קמי' כלא חשיב רק שנדמה ונראה העולם לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע ולכן נק' כדמותנו שהוא בחי' דמות שנדמה לבד כו', ע"ד ועל הכסא דמות כמראה אדם שאינו רק דמות כי באמת כתי' כי לא אדם הוא, רק בבחי' הכסא שהוא עולם הבריא' נדמה כמראה אדם כו' משא"כ למע' מהכסא כו', והענין דהכסא הוא בחי' הפרסא המפסקת בין אצי' לבריא', והו' כסא כס א', וי"ל דאלף הוא ש' הוי' במלוי אלפין שהוא ש' מה דאיהו אורח אצי', וכס אלף היינו בחי' הכסוי והפרסא המפסקת והמעלמת על האור דאצי' כו' ושם שייך ענין אדם.

וביאורו"ע הוא כמו שאנו רואים באדה"ת למטה שכל עיקר שם אדם אינו אלא בהיות כל כחות הנפש מצטיירים באברים גשמיים דוקא כמו כח השכל בכלי המוח והמדות בלב, וכן כל פרטי הכחות שבנפש כשמצטיירות באברים פנימים וחיצוני' אזי דוקא נק' בשם אדם כמ"ש מי שם פה לאדם שזה דוקא נק' אדם שיש לו פה לדבר, משא"כ בלא פה אף שיש אותיות בנפש שהנפש מלאה אותיות עכ"ז לא נק' אדם, וכן כל הכחות ראי' בעין ושמיעה באוזן וריח בחו"טם שדוקא כשהם מלובשים בכלים גשמיים נק' בשם אדם אבל כשהכחות מופשטים מן האברים אינו נק' בשם אדם, והנמשל מזה יובן למע' בדב"כ בחי' ז"א דאצי' נק' אדם העליון להיות דשם הוא בחי' התלבשות אוב"כ כמו חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו' וכידוע דלכן נק' ז"א גרמוהי מפני שיש שם ענין בחי' הכלים כו' ולכן שייך שם קריאת שם אדם אבל בחי' חו"ב דשם העיקר הוא האור דלכן נק' המוחין בכלל חיותי שהוא בחי' האור שלמע' מבחי' התלבשות בכלים ממש, לזאת לא נק' בשם אדם עדיין כו', אמנם עיקר שם אדם הוא בעולם הבריאה, דבאצי' הרי גם הכלים דז"א דאצי' הם אלקות ממש ואיהו וגרמוהי חד שהם מיוחדים באו"ס כו', והתלבשות האורות בכלים דאצי' אינם בבחי' התלבשות גמורה להיות בבחי' והגבלה ממש לכן אינו שייך שם עדיין שם אדם, וכמו בכחות הנפש כשהם מופשטים מן האברים כו' רק בעולם הברי' ששם באים בבחי' הגבלה ממש אז שייך קריאת שם אדם כו' (ומ"ש במ"א דעיקר שם אדם הוא באצי' דוקא הענין הוא דהנה בענין אדם יש ב' ענינים, הא' מה שמורה על החידוש וכמ"ש ויברא אלקים את האדם כו' הרי נאמר בו לשון ברי' וכמ"ש אשר ברא אלקים אדם על הארץ וכת' אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, והב' דאדם ל' אדמה

לעליון וענין אדמה לעליון היינו שהוא רק מהעלם לגילוי ולא מחודש ממש כו' וההפרש בד"כ הוא בין אורות לכלים דמצד האורות בעצם הוא בבחי' אדם אדמה לעליון, שהאורות נמשכו מא"ס המאציל מהעלם אל הגילוי והם בבחי' אדמה לעליון שהוא בחי' גילוי העצם שהוא כמו העצם כו', אבל מה שהאדם מורה על המחודש היינו בהתלבשות הכחות באברי הגוף שנעשים בבחי' חיים בשריים כו' שע"ז נופל ענין החידוש כו' וזהו מה שאצ"י נק' אדם היינו ל' אדמה לעליון, להיות דאצ"י בכלל הוא אלקות שגם הכלים דאצ"י הם אלקות ממש והכל הוא בבחי' אדמה כו', אבל מה שהאדם מורה על המחודש שזה כמו שנצטייר ובא בבחי' יש והגבלה כו', זה אינו שייך באצ"י כ"א בבריא' דוקא שהוא בחי' בריאה יש מאין והיינו כמשל הנ"ל באדם שבא"י הכחות בבחי' הגשמה כו' שם שייך קריאת שם אדט שמורה על החידוש כו') ועז"ב כמראה אדם שהוא בחי' מראה ודמיון בלבד, דבאמת כי לא אדם הוא ומה שנראה בבחי' אדם בבחי' יש והגבלה הוא רק בחי' מראה ודמיון לבד כו', ועד"ז הוא פי' וענין כדמותינו שנדמה העולם ליש כו', שהוא בחי' דמיון לבד כו', ודמות ודמיון זה שייך רק כשבא האור האלקי בבחי' צמצום והעלם והיינו כמו שנמשך האור בעולמות בי"ע שבוקע את הפרסא המפסקת בין אצ"י לבריא' והוא בחי' אור של תולדה הארה חיצונית' לבד, דהיינו שהאור הוא בבחי' דמות לבד ולא עצם כו' אז הוא בא בבחי' יש והגבלה בעולמות בי"ע שזהו"ע מראה ודמיון כו', אבל באצ"י שמאיר גילוי עצם האור ה"ה בחי' בצלמינו שהוא בחי' גילוי העצם כו', ומ"מ גם על עולמות בי"ע אמר כדמותנו שהוא בדמות של מעלה, כי גם יחוט' הוא ביטול וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים שהם מתבטלים ונכללים בכי"ו בהאור אלקי, וכנראה לעין גם בעוה"ז השפל שכל הגלגלים טובבים והולכים ממזרח למערב והיינו מפני ששכינה במערב והסיבוב שלהם זהו ביטולם, וכידוע דבעת סיבובם הם אומרים שירה שזהו מ"ש שמש בגבעון דום דהול"ל עמוד ומהו דום אלא פי' דום מלומר שירה ועי"ז ממילא יעמוד מסיבובה, כי סיבוב חצוני' הגלגל הוא ע"י הביטול וההשתחווה של נפש הגלגל שאומר שירה ובטל כו' ומשום זה סיבוב החצוני למערב משום דשכינה במערב, ובפרט לדעות התוכנים שסיבוב עצמם הוא ממערב למזרח ומה שמסבבים למערב זהו סיבוב הכרחי היינו שזהו ההשתחווה שלהם כו', אלא שהביטול בצבא השמים ובד"כ הביטול בעולמות בי"ע הוא בבחי' חצוני' לבד בחי' יש ובטל כו', ועז"ב כל ברוך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה והוא שהכל בטלים לאלקות, אך לא כל אפיון שווין יש שהביטול הוא בבחי' חיצוני' לבד אבל הפנימי' אינו מתבטל לגמרי וזהו"ע הכריעה שהוא מה שכורע על ברכיו לבד שהן לבר מגופא אבל הגוף עומד על עמדו והיינו שאינו בטל בכל רצונותיו וכחותיו לאלקות רק בחיצוני' לבד, וכמו הירא את המלך שלא למרוד ולעשות נגד רצונו, אבל מ"מ עיקר הרצון ופנימי' הנפש אינה מבוטלת שאעפ"כ הוא דבר בפ"ע ויש לו רצון אחר ומח' אחרת בפ"ע זולת ענין ההכנעה, אבל ענין ההשתחווה הוא בחי' ביטול פנימי שאין רצון וחפץ אחר ומח' אחרת כלל, דכל עצמותו בטל לגמרי, וזהו כמו המשתחווה שכופף

ראשו וקומתו לגמרי שזהו"ע הביטול בכל פנימיותו. ועז"א ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך, ולכא"ו אינו מובן למה אין אנו יכולים להשתחוות כו', אך הענין הוא דרוקא בביהמ"ק שהי' מאיר שם בחי' גילוי עצמות אוא"ס גילוי ש' הוי' שהוא שם העצם כו' (כמ"ש מזה בד"ה עבדו את הוי' בשמחה) שזהו בחי' בצלמנו גילוי העצמות, הי' אז הביטול בבחי' השתחוואה פנימיו' כו' שהוא הביטול דיתו"ע, אבל משחרב ביהמ"ק שאינו מאיר גילוי העצמות כ"א בחי' הארה חיצונית' לבד כו' אין אנו יכולים להשתחוות בבחי' ביטול פנימי כ"א בבחי' ביטול חיצוני דיתו"ת ביטול היש לבד (רק מעין קדושת בהמ"ק הוא בבהכ"נ ובבהמ"ד שבתפלה בבהכ"נ יוכל לבוא בבחי' ביטול פנימי בבחי' השתחוואה כו') וכן הוא גם בביטול מלאכי' העליונים גם במלאכי' דבריא' שבטלים לאלקות הוא בבחי' ביטול היש לבד כו', אבל מ"מ ה"ה בחי' ביטול לכן נק' כדמותנו כו' (וי"ל ענין מה שהביטול דיתו"ת נק' כדמותנו עפמ"ש במ"א בענין ההפרש בין בחי' אין דיש אמיתי ואין דיש הנברא דהאין דיש האמיתי נק' אין ע"ש קמי' כלא חשיב, והאין דיש הנברא מה שנק' אין הוא ע"ש שהוא בבחי' לא דבר, דבר הוא מציאות הגשמי ובד"כ מציאות היש גם בעולמות ב"ע הרוחניים והאין הוא לא דבר שאינו במציאות הישיות דעולמות כלל, ועוד ע"ש שאינו מושג בנבראים, וכמ"ש בד"ה מזמור לתודה שאינו בגדר השגת הנבראים מפני שהשגת הנבראים הוא יש כו', והנה מה שנק' אין ע"ש שאינו מושג, הרי קריאת ש' אין אינו ע"ש עצמו כ"א ע"ש שאינו מושג בנבראים, וממילא א"א לנו לכנותו בשם אחר שאין אנו משיגים אותו ולכן אנו קוראים אותו אין, נמצא דשם אין בו אינו מצ"ע כ"א מצד הנבראים, וכמו"כ מה שנק' אין שהוא לא דבר היינו שהוא לא בבחי' דבר דבי"ע שהם בבחי' מציאות יש ממש, ועז"א אנו אומרים שהמקור המהווה אינו בבחי' יש דבר כ"א בבחי' אין לא דבר, אבל מ"מ א"א לנו ג"כ לומר שהוא בבחי' אין ואפס ממש היינו שאינו במציאות נמצא כלל דהרי נמצא ממנו כל מציאות העולמות ואיך נא' על המקור המהווה שאינו במציאו', א"כ מאין נתהווה הכל כו', ויובן זה עדי"מ בנפש האדם שנת"ל שהכחות המתלבשים הרי באים בבחי' הגשמה היינו בבחי' חיים בשרים וחיים גשמיים, אבל עצם נפש מה שהוא חי בעצם (ולכן נמשך ממנו החיות להחיות כו' כמ"ש במ"א) הרי אינו בגדר חיות כזה, כ"א שהוא חי בבחי' חיים רוחניים לגמרי ואינו בגדר הגשמה כלל ולכן אינם משיגים מהות הנפש איך הוא, והיינו שהכחות אינם משיגים את מהות הנפש, כי ההשגה הרי היא בכח השכל לא בחומר המוח כ"א כח השכל בהתלבשותו במוח הוא המשיג כו', ומ"מ אינו משיג מהות הנפש כלל, מפני שההשגה בכח השכל הוא בבחי' הגשמה והנפש אינו בגדר הגשמי כו', ונק' אין לגבי הכחות כו', ומ"מ אא"ל על מהות הנפש שהוא אין ואפס ואינו במציאות נמצא דא"כ מאין נמשכים הכחות כח השכל להשכיל וכח ההשגה להבין וכח הדיבור לדבר כו', דמאחר שהוא המקור שממנו נמשכים הרי בהכרח לומר שהוא במציאות נמצא, ומה אנו יודעים מציאותו, הגם שאין אנו יודעים ומשיגים מהותו לפי שהוא בבחי' אין לגבי הכחות, מ"מ מציאותו

הכחות אנו יודעים מציאותו היינו שהוא נמצא. אלא שאינו נמצא במציאות יש ממש כמו הכחות אבל מ"מ הוא במציאות נמצא כו'. ועד"ז יובן בהאין של היש הנברא שגם מה שנק' אין ע"ש שהוא בבחי' לא דבר, א"ו שם אמיתי מצ"ע כ"א מצד הנבראים, שהנבראים הם במציאות דבר ממש ונגד זה המקור המהווה הוא בבחי' לא דבר, וזה עצמו שהוא בבחי' לא דבר הוא מוכרח מצד הנבראים דמאחר שנעשו נבראים בבחי' יש ודבר מוכרח לומר שהמקור המהווה הוא לא דבר, כי מציאות היש אא"ל בדרך עו"ע כ"א בדרך יש מאין כו', נמצא שהנבראים מכריחים שהמקור הוא אין ולא דבר, אבל ג"ו מוכרח מהנבראים שהמקור הוא במציאות נמצא דאל"כ מאין נמצאו הם כו' והיינו דממציאות הנבראים אנו יודעים מציאותו שהוא נמצא ולא בבחי' אין ואפס לגמרי כו', אבל האין של היש האמיתי שנק' כן ע"ש שכולא קמי' כלא חשיב הרי קריאת שם אין בו הוא מצ"ע שהוא אין ואפס לגמרי ואינו במציאות נמצא כלל, והיינו שהוא בטל במציאות לגמרי לבחי' יש האמיתי עד שאינו בגדר מציאות נמצא כלל והוא בחי' בטול אמיתי, משא"כ על בחי' אין של היש הנברא אא"ל בו בחי' בטול כזה עד שאינו בגדר מציאות נמצא דא"כ לא הי' בבחי' משפיע ומהווה, ומאחר שהוא מקור המהווה בהכרח לומר שהוא בבחי' מציאות נמצא עכ"פ כו'. ונמצא דבחי' האין של היש האמיתי הוא בבחי' אין ואפס לגמרי והאין של היש הנברא אינו בבחי' אין ואפס לגמרי וכמ"ש במ"א על מאה"ז פ' קדושים דפ"ו ע"א ע"פ אתם עדי דמל' המהווה את היש הוא ג"כ בבחי' יש, והוא שהביטול דהאין של היש האמיתי הוא בבחי' בטול אמיתי בחי' בטול במציאות ממש, והבטול דבחי' האין של היש הנברא שעו"ב למען יזמך כבוד כו' אלקים אל דמי לך כו' אינו בבחי' ביטול במציאות ממש כו' (וי"ל דמ"ש למען יזמך כו' ולא ידום כו' ואלקים אל דמי לך כו' דנהו"ת קארי תדיר כו', הוא בבחי' פנימיו המל' שהוא ג"כ בבחי' בטול במציאות ממש, ומקור ההתהוות הוא מבחי' חצוני המל' כו') וזהו כדמותנו דבטול הנבראים דבי"ע שהוא בחי' בטול היש הוא כדמות הבטול דמקור המהווה כו'), ובצלמנו הוא בחי' יחו"ע דהיינו כמו שהוא באמת דכו' קמכל"ח וכמו שהוא קושנה"ע כן גם עתה בלי שינוי כו', והנה בחי' בצלמנו הוא בהאוא"ס שמאיר בהע"ס דאצי' שהוא ג"כ בחי' גילוי אלא שהגילוי הוא בבחי' גילוי העצם שדבוק ומיוחד ממש בהעצם והוא כמו העצם, ואינו דומה לבחי' מל' דאצי' שענינה לפעול ולהוות שזוהו חוץ לעצם כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים, רנ"ה), אבל בחי' ע"ס דאצי' (גם בחי' הכלים שלהם) הם בחי' גילוי העצם ממש, וזה שנק' בצלמנו שהן כמו המאור כו' והביטול שם הוא בבחי' כוקכל"ח בבחי' הזעיר מציאות נמצא כו', משא"כ בהמקור דעולמות בי"ע שהוא בחי' כדמותנו כו', נמצא דהמאמר נעשה אדמ' בצלמנו כדמותנו הוא שנמשך מבחי' האין של היש האמיתי והאין של היש הנברא כו' ובי' הבחי' כלולים באדם שהוא בחי' יחו"ע ויחו"ת כו'. והנה בתניא פרק כ' וכ"א מבו' סיבת ההפרש בין יחו"ע ליחו"ת דהנה התהוות כל העולמות אינו אלא מבחי' דבר הוי' כו' והנה מדת הקב"ה אינו כמות בשו"ד שהאדם כשמדבר דבור הרי דבורו

מורגש ומובדל ממנו אבל הקב"ה אין דבורו מובדל ממנו ח"ו והרי דבורו ומחשבתו כבי' מיוחדות עמו בתכלית היחוד ד"מ כמו דבורו ומחשבתו של אדם בעודן בכה חכמתו ושכלו שהן מיוחדים שם בתכלית היחוד, כן דבורו ית' גם לאחר שיצא אל הפועל בבריאת העולמות מיוחד בתכלית עמו ית' כמו שהי' מיוחד קודם בריה"ע ואין שום שינוי לפניו ית' כו'. ובאוה"ע כמ"ש במ"א דמה שאותיו הדבור הם אותו מורגשים ונפרדים זהו מצד הצמצום, אבל כאשר קמי' ית' אין הצמצום מסתיר ומעלים כלל ומאיר לאח"צ בשוה כמו קוה"צ ולזאת כשם שהאותיו הכלולים בכה שכלו וחכמתו (וכ"ש האותיו שבעצמות הנפש) הם בטלים ומיוחדים (לפי שמאיר שם אור הנפש בגילוי וממילא אין האותיו בבחי' יש ופירוד כ"א בבחי' בטול ויחוד), כמו"כ באותיו הדבור ג"כ מאחר שגם שם מאיר כל האור כמו שלא הי' צמצום כלל כו', וכמ"ש כ"ז במ"א באורך, וזהו בחי' יחו"ע דהיינו כמו שהוא קמי', ולכן העולמות גם העולמות התחתונים גם עוה"ז הגשמי המה בטלים לגמרי בבחי' בטול אמיתי כו', אבל בחי' יחוד הוא כמו שנדמה להנבראים ע"י הצמצומים רבים דשם אלקים שמעלים ומסתיר לגבי הנבראים עד שנדמה להם אור וחיות הדבור של מקום ב"ה המלוכש בהם כאלו הוא דבר מובדל מהוה"צ ית' רק שנמשך ממנו ית' כמו דבור האדם מנפשו, ולכן נדמה להם שהם יש ודבר נפרד בפ"ע רק שבטלים בבחי' בטול היש כיון שמ"מ הדבור מחי' אותם כו', ובחי' דבר הוי' שהוא מקור המהוה עולמות ביה"ע נק' כה, ולכן בכ"ה באלול נבראה"ע, כי ברה"ע שהוא ע"י דבר הוי' נמשך ממדה זו הנק' כה בחי' כדמותנו, והענין כי אותיו הדבור הם כ"ב אותיות, וחיותם והמשכותם הוא מבחי' הבל הלב, ונודע דההבל כלול מג' בחי' אש רוח מים, וכ"ב אותי' וג' בחי' אמ"ר שבקול הוא כ"ה וגם לפי שבחי' דבור זה נמשך ומתלבש להיות נראה כאלו הוא דבר מובדל כו' לכן נק' כה בכף הדמיון בחי' דמות כו' והוא מה שנדמה לנבראים כו', ועו"א כל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כה אמר הוי' בחי' כדמותנו, וזהו ג"כ שארז"ל שכל הנביאים וראו רק באספקלרי' שאינה מאירה ופי' אספשא"מ היינו כמו עד"מ הרואה במראה (שפיגול) שאינו רואה עצם הדבר ממש כ"א דמותו לבד, ועד"ז נא' וביד הנביאים אדמה, והיינו שבחי' דבר הוי' המתגלה להם לא הי' הגילוי דבחי' דבר זה כמו שהוא ממש מיוחד במהוה"צ ית' כמו דבורו של אדם בעודו בכה חכמתו כו' שזוהו בחי' יחו"ע כנ"ל שבחי' זו לא השיגו הנביאים כי נבואתם הי' רק מברני' ויצ"ו ולא מבחי' אצי' ממש, וזהו שנתנבאו רק בכה אמר הוי' שבחי' דבר הוי' שהשיגו נמשך מבחי' כדמותנו וביד הנביאים אדמה, אבל משרע"ה נתנבא בזה הדבר, היינו בחי' הדבור עליון כמו שהוא בבחי' זה בחי' גילוי אור עצמי שהוא בחי' יחו"ע דהיינו כמו שהדבור כלול בכה חכמתו כו', וי"ל דנבואת משה הי' למע' גם מבחי' מל' כמו שהוא באצי' וכידוע דשורש נבואתו היתה מבחי' יסו"א שלמע' מבחי' דבר הוי' והוא בחי' זה ממש בחי' גילוי האור עצמי כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה בחי' גילוי וזה אמיתית ענין בחי' אספקה"מ וגם בבחי' דבר הוי' הי' נבואתו בבחי' זה הדבר דהיינו בחי' יחו"ע דכוקל"ה גם בעולמות

בי"ע לפי שהדבור אינו נפרד ת"ו כ"א כמו שהוא כלול ובטל בכח חכמתו כ"ה גם כשנתגלה להוות כו' כנ"ל והוה זה הדבר דלמשה נתגלה הדבור כמו שהוא באמיתית בבחי' יחו"ע כו'. והנה תכלית בריה"ע הוא בכדי להיות דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי למטה ממש כמו למע', וכמ"ש בזהר למהוי אחד באחד שיהי' גילוי בחי' יחו"ע ביחודות, וזה נעשה ע"י עבודת האדם. והענין הוא כי הנה התו' נק' ג"כ אדם וכמ"ש זאת התו' אדם, ועו"י נעשה אדם בצלמנו כדמותנו פי' שבכח התומ"צ ממשכים נש"י בחי' יחו"ע הנק' בצלמנו כמו"ש קמי' ית' ממש להיות גילוי זה ממש למטה ביחודות שהוא בחי' כדמותנו כו', וז"ש וידבר משה כו' לאמר זה הדבר, פי' שיהי' כאו"א מישראל הלומד פרשה שבתו' או בתושבע"פ יהי' זה הדבר היינו גילוי בחי' יחו"ע וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' דקאי על תורה דשרשה מבחי' אנכי כו', וכתי' אח"כ ודברת בס', ודברת הוא ל' הנהגה והמשכה והיינו שיהי' המשכה וגילוי בחי' הדברים האלה אשר מבחי' אנכי מי שאנכי כו', ולכן נק' התו' ע"ש משה תורת משה שהוא בחי' בטול דיהו"ע, שבכל א' נמשך מבחי' זו שיוכל להמשיך ע"י עסק התורה גילוי בחי' יחו"ע ביחודות למהוי אחד באחד כו'. אך בכדי להמשיך בחי' גילוי יחו"ע ע"י עסק התורה צ"ל תחילה ק"ש שמע ישראל כו' ואח"כ ודברת בס', והענין כי אא"ל המשכה בלי העלאה תחלה ולזאת בכדי שיהי' המשכה בתו' צל"ת ההעלאה בק"ש, וג"ז שממשיכים ע"י עסק התו' גילוי בחי' יחו"ע למטה היינו כשעסק התו' הוא בביטול והיינו ע"י הקדמת הק"ש תחלה והוא שיתבונן איך שהו' אחד באמת וכנ"ל דמה שאותיו הדבור הם אותו' מורגשים ומובדלים זהו מפני הצמצום אבל כאשר לגבי' אין הצמצום מעלים כלל ומאיר האור לאח"ה"צ כמקודם א"כ הרי באמת האותיו' גם לאחר שיצאו אל הפועל להוות ולברוא עולמו' ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית במהו"ע ית' בבחי' בטול במציאות לגמרי וממילא גם העולמות הם בטלים במציאות ומיוחדים בתכלית עד שאין שום שינוי כלל מקודם שנברא כו' ואף גם לפי הדעה דד"ת שנדמה להם שהצמצום מעלים ומסתיר ואותיו' הדבור נמשכים ע"י הצמצום והם בבחי' הארה נבדלת כו' א"כ הרי הדבור הוא הארה חיצונית, והארה אינו תופס מקום כלל לגבי העצם א"כ הרי כוקל"ח הן מצד האמיתית כפי הדעה דד"ע הרי הכל בטל ומיוחד והן לפי הידיעה דד"ת ה"ה כלא להיותו רק הארה בלבד שאינו תופס מקום כלל כו' (והעדר תפיסת מקום הוא ביטול כו') וכשיאריך בפרטי התבוננות זאת ובהעמקת הדעת עד שיוגח אצלו הענין היטיב, עי"ז יבוא למס"נ באחד והוא שיהי' רצונו וחפצו להכלל ולהבטל בעצמות או"א"ס ב"ה ולא להיות בבחי' יש ודבר נפרד כו', אך הרי הנה"ב והגוף מונעים ומעכבים מלהבטל כו', ומזה נעשה בחי' צעק לבם שנתעורר בבחי' תוקף הרצוא ביותר עד שגם הנה"ב נהפך לאלקות וכידוע המשל מאמת המים כשסוכרים אותם הרי נעשה תגבורת המים ביותר עד שבוקע את הסתימה והולכים ברעש גדול ומוליכים גם את הסתימה ג"כ כו', כמו"כ ע"י שהנה"ב מונע ומעכב את הביטול בנפש האלקית, נעשה תגבורת הרצוא ביותר עד שגם נה"ב מתהפך מחשוכא לנהורא והוה בחי' בכל מאדך

וכמאמרז"ל טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר, ולכאור' איך היצה"ר נק' טוב מאד אלא היינו ע"י אתכפיא ואתהפכא השוכא לנהורא, שע"ז נמשך יתרון האור מבחי' החושך דוקא, וכמו עד"מ אספקשא"מ שמצפים צפוי כסף דק על זכוכית בהירה, שהציפוי מעכבת את עין הרואה שלא יראה מעבר לעצ"ר כמו בזכוכית פשוטה וע"ז מהפכת וחזרת הראי' אל עין הרואה ונעשה מזה דבר חדש שיוכל לראות גם מה שמלאחוריו שלא הי' באפשרי כלל לראות זה לולא ע"י צפוי המעכב כו', וכמו"כ יובן הנמשל שע"י ירידת והתלבשות הנה"א בגוף ונה"ב המונעים ומעכבים מלראות ולהכלל באור הוי' אך ע"י צעק לבם בבחי' בכל מאדך כד אתהפכא חשוכא לנהורא נעשה יתרון האור בבחי' המשכת אור וחדש למע' מס' השתל' והיינו למע' מבחי' יחוע, כי יחוע הוא בע"ס דאצי' כנ"ל, אבל אוא"ס למאמ"כ, ולא שייך לומר בו ית' אחד ג"כ שהוא בחי' יחוע, ולא בחי' יחיד שלמע' מע' מבחי' אחד, והמשכת בחי' יחיד שלמע' מבחי' יחוע נמשך דוקא ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא, עם היות שהוא בחי' בטול היש אבל הוא דבר חדש וכמו צפור המדברת שהוא דבר חדש ע"ז דוקא נפנה לב המלך כו', כמו"כ ענין אתהפכא חשוכא לנהורא שהוא דבר חדש, משא"כ בחי' הבטול שלמע' באצי' בבחי' יחוע א"ז דבר חידוש כלל כיון ששם גילוי אוא"ס כו', אבל בחי' יחוע' שהנבראים מרגישים עצמן לבחי' יש ודבר ונעשה בבחי' בטול היש, ואופן הבטול הוא בתוקף הרצוא וההתכללות כמו ביחוע כו', ה"ז דבר חידוש גדול מאד ולזאת מזה דוקא נמשך בחי' אור חדש שלמע' מס' השתל' בחי' יחיד כו', וזהו ג"כ מה שבפסוק ראשון יש כ"ה אתון כי הנה אע"פ שמתבונן היטב בק"ש ביחוע איך שהוי' אחד דכולא קמי' כל"ת ממש כו' כנ"ל מ"מ גילוי זה רק בעין השכל אבל לא לעיני בשר עד לע"ל דכתי' וראו כל בשר כו', לכן נק' זה ג"כ כ"ה בחי' כדמותנו להיות שהוא בהתבוננות השכל ואינו רואה אמיתית הדבר כמו שהוא רק מה שמבין בשכלו שהוא כן ה"ז בחי' כדמותנו לבד וממילא גם הבטול בזה הוא בבחי' בטול היש לבד, כי בטול אמיתי הוא דוקא כשמאיר גילוי אור אבל מאחר שאין האור מאיר בגילוי ממש רק בשכל והתבוננו' לבד ה"ז בטול היש לבד, אך מחמת זה גופא נעשה המס"ג בק"ש והרצוא ביותר, אחר שמבין בשכלו היטב שהאמת הוא שהכל בטל ומיוחד בתכלית ובראית העין נראה ההיפוך מזה, נעשה המס"ג בתוקף הרצוא וההתכללו' כמו בהביטול דיחוע, והוא מה שהביטול היש דיחוע' עולה ונכלל בבחי' יחוע וע"ז ממשכיכם בק"ש בחי' האור חדש שלמע' מהשתלשלות להיות גילוי יחוע' ביחוע', והיינו שיהי' גם עכשיו הגילוי מעין דלעתיד דכתי' וראו כל בשר כו' יהי' מעין זה גם עכשיו כאשר הי' בצ"ג שראו איך שהדבר הגשמי איך שהוא אלקות באמת וזמן ומקום לא הי' מסתיר להם כלל כו', והמשכת האור דיחוע' ביחוע' הוא ע"י התורה שזהו אחר שמע ישראל כו' ובכל מאדך כו' כתי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' ודברת בם כי אור זה נמשך בתורה שהוא בחי' איהו וחיוהי חד וע"ז נמשך גילוי זה למטה ג"כ ביחוע' שיהי' הגילוי למט' כמו למע' כו' וז"ש גבי עקידת יצחק נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם, כי המס"ג דאברהם ויצחק נק' נלכה

עד כה וכמו ענין כ"ה אתון דיהו"ע, אלא שבק"ש הוא רק בכח ושם הי' בפועל ממש, ואמר ע"ז ונשתחוה שהוא בחי' בטול פנימי והיינו בחי' העלאה והתכללות דיהו"ת ביהו"ע, וזה מעורר וממשיך בחי' אור חדש מלמע' מהשתל' וכמ"ש אח"כ ויאמר בי נשבעתי גאום הוי', כי שם הוי' זהו בחי' יחו"ע איהו ותיהי וגרמוהי חד וכידוע דשם הוי' בע"ס דאצי' וכת' ואמת הוי' שהוא בחי' הדעה האמיתית דיהו"ע כו' ופי' בי נשבעתי בי היינו בחי' איהו ממש שלמע' מבחי' חיוהי וגרמוהי כו' וכמ"ש בזהר ע"ז, וכ"ז נמשך ע"י המס"נ בפועל נלכה עד כה (וזהו ולא חשכת את בנך כו' אלא אדרבא נעשה יתרון האור מן החושך כו') והוא התכללות וביטול דיהו"ת ביהו"ע וע"ז אח"כ ונשובה להיות בבחי' שוב לאחד להמשיך הגילוי דיהו"ע ביהו"ת שהוא בחי' תורה להיות זה הדבר גילוי בחי' זה בבחי' כה למהוי אחד באחד כו'.

ומעתה יובן ענין הנוכה, דהנה איתא בזהר פ' בלק דקצ"ט ע"ב בענין בלעם שאמר לבלק התיצב כה כו' אקרה כה כו' שהי' כוונתו ללחום נגד בחי' כה דקדושה, וכן כל מלחמות העכו"ם הוא להרוס ח"ו בחי' המשכה הנ"ל, כי הנה בחי' דבר הוי' שנק' כה נק' ג"כ עיר אלקינו וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' שהאבנים הם בחי' אותיו' וכללות עולם הדבור נק' עיר אלקינו ולכן ת"ח נק' בונים וכמארז"ל ע"פ וכל בניך א"ת בניך אלא בוניך שעוסקים בבש"ע שממשיכים בחי' גילוי או"א"ס בעיר אלקינו שזהו הבנין בעיר אלקינו כו', והיינו ע"י אותיו' התו' שנק' אבנים, והנה את זלעז"ז עשה אלקים שיש בסט"א ג"כ אותיות שנפלו בשבה"כ ומקבלים חיות ג"כ מקדושה, אך כשמאיר גילוי או"א"ס בעיר אלקינו אזי אין יניקה לחיצונים רק מבחי' הפסולת לבד מה שנדחה לאח ריבוי הצמצומים, וכמארז"ל ע"פ אמלאה החריבה אם מליאה זו חריבה זו (מגילה ו' ע"א) וזהו"ע חומות ירושלים חומת אותיו' חותם שלא יקרב זר, וחותם זה נעשה מבחי' חומה שהן אבנים ואותיו' התו' אני חומה זו תורה כו', וזה הי' מלחמת עכו"ם על ירושלים להרוס ח"ו בנין הנ"ל, ואיך יש להם כח ללחום אך זהו ע"ד אם תגביהי כנשר, דענין הגבהה זו היא כי הנה באמת זה שיהי' בחי' חותם וצמצום בההשפעה שתרד בקדושה דוקא ולא יהי' יניקת החיצונים וסט"א זהו צמצום גדול לגבי או"א"ס ב"ה דכוקכל"ה, וכללות ההשתל' אינו תופס מקום כלל יותר מטפה לגבי ים אוקיינוס ואם צדקת מה תפעול כו' ולכן מצד עצמותו כת' שממית בידים תתפש שאינה תופסת מקום כו' אלא שממשיכים כן באתדל"ת ע"י תומ"צ כו', והם מגביהים א"ע לינק מבחי' שלמע' מאתעדל"ת וכמארז"ל חנם בלא מצות כו', וזהו מה שנכנסו יוונים להיכל ופרצו י"ג פרצות וענין הי"ג פרצות הוא כי יש י"ג מדה"ר שהן בחי' שלמע' מאתעדל"ת וכמ"ש וחותני אשר אחון אעפ"י שאינו כדאי כו' ארך אפים גם לרשעים כו', אלא שמשה בקש ונפלינו אני ועמך שיומשכו הי"ג מדה"ר רק לקדושה והיינו ע"י חותם וחומה הנ"ל שמאותיו' התו' אבל כשגרמו העוונות ונכנסו להיכל פרצו י"ג פרצות להמשיך להם מבחי' ארך אפים כו', אך הנה ע"ז אמרו ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם, דהנה

כתי' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, רגלים הם בחי' אותיו, ורגליו הם בחי' אותיו שבעצמו' וזה שהם על הר הזיתים, הר הזיתים הוא בחי' כ"ע מקור השמן בחי' חכ', ורגליו הם למע' מהר הזתים היינו בחי' אותיו שבעצמות בחי' שמו הגדול כו', וזהו ג"כ ענין ואתה ברחמיך הרבים וכמ"ש במ"א בפ"י אלקי עולם ברחמיך הרבים דאלקי עולם הוא בחי' מי שאמר והי' העולם, וידוע דכל אמירה הוא במח' ורצון והיינו מה שעלה ברצונו שיהי' עולמות והוא מ"ש בזהר בריש הורמניא דמלכא גליף גליפו בטה"ע והם בחי' אותיו' דשמו הגדול ועז"א אלקי עולם ברחמיך הרבים שזהו רחמיך הרבים בחי' שמו הגדול שלמע' מבחי' י"ג מדה"ר, והוא בחי' שלמע' מאתעדל"ת וכמ"ש גבי קרי"ס ואתם תחרישון לא תתערוך מידי להיות שהי' הגילוי מבחי' אותיות שבעצמות כידוע בענין לסוסתי ברכבי פרעה כו', ומ"מ עמדת להם ענין העמידה הוא גילוי הרגלים וכמו אדם שיושב אינו ניכר פעולת הרגלים כ"א בעמידה ניכר פעולת הרגלים, וזהו ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם שנתגלו בחי' האותיו' שבעצמו' בעת צרתם ע"י בחי' צעק לבם דלהתם מטי עקתא דישראל, דהגם שהוא למע' מאתעדל"ת מ"מ כאשר ויצעקו אל הוי' (או עס ווערט זיך ניט גוט וצועק על ההעדר כו') או להתם מטי עקתא דישראל ונמשך בחי' גילוי ר"ר הנ"ל וכמו בקי"ס דכתי' ואתם תחרישון מ"מ כתי' קודם לזה ויצעקו בניי שע"ז נמשכו בחי' האותיו' שבעצמות, וזהו ואתה ברחמיך עמדת להם בעת צרתם ע"י צעק לבם רבת את ריבם, י"ל ע"ד הוי' ילחם לכם כו', מסרת גבורים ביד חלשים י"ל כענין רך כקנה וקשה כארז, ורבים ביד מעטים מעט הוא*.

בס"ד, פ' ויגש, רנ"ח

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עמך דבר באוני אדוני, והקשה מהרמ"א היתכן שרצה ללחוש באדוני שאמר ידבר כו' באוני אדוני, גם צ"ל מה שמקדים תחלה בי אדוני מהו"ע הקדמה זו והי' לו להתחיל ידבר עמך דבר כו', אך הענין הוא דהנה אי' בזהר דהגשת יהודה ויוסף זהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דיוסף הוא בחי' גאולה וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל וטוב הוא בחי' יסוד כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, ויהודה הוא בחי' מל' ותפלה הוא בבחי' מל' כמ"ש ואני תפלה, והנה קודם שמו"ע אנו אומרים פסוק אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, ובגמ' מקשה דהא הוי הפסק בין גאולה לתפלה,

ומשני דלאחר שתיקנו הוי כתפלה אריכתא, לכן אין זה הפסק בין גאולה לתפלה, ולפ"ז י"ל דהקדמת בי אדוני זהו כענין הקדמת פסוק אד' שפתי תפתח כו', והנה האלשיך פ"י שלכך תיקנו לומר פ' זה שאנו מבקשים שיהי' תפלתינו ע"ד תפלת ר' חייא ובניו בשעה שאחתינהו רבי לפני התיבה א' משיב הרוח ונשיב זיקא א' מוריד הגשם ואתא מטרא (ב"מ דפ"ה ע"ב) והיינו שאנו מבקשים אד' שפתי תפתח שלא יהי' הדיבור שלו כלל אלא אד' שפתי תפתח שהיא דבר הוי' ממש כו', וממילא יהי' נתקיים התפלה כיון שהוא דבר הוי' כו', וצ"ל איך שייך לומר שיהי' תפלתינו כתפלת ר"ח ובניו וגם בעיקר הענין תפלת ר"ח ובניו צ"ל מפני מה דוקא כשהעמיד ר' את ר"ח ובניו לפני התיבה אז כשאמרו משיב הרוח ונשיב זיקא כו' הלא מסתמא היו ר"ח ובניו מתפללים בכל יום ומהו ההתחדשות במה שירדו לפני התיבה כו', וגם למה דוקא ר"ח ובניו הלא רבי הי' גדול מהם שהי' רבו של ר"ח, ועוד צ"ל משארז"ל שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתו' כו' הלא ארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו ממילא כל היום הקב"ה קורא בתורה דבכל היום זה לומד בשעה זו וזה לומד בשעה זו וע"כ ממילא הקב"ה קורא ושונה כנגדו כל היום, ומהו ענין הג' שעות ראשונות שהקב"ה יושב ועוסק בתורה ששמע שג' שעות אלו שיושב ועוסק בתורה אינו תלוי באדם אם קורא אם לא, אך יובן זה בהקדים ענין מה שמבוי' בז"ח פ' יתרו ובכמה מקומות בספרים שאזא"ס למע' עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וצ"ל מהו הלי' למע' עד אין קץ שלשון קץ אינו שייך כ"א בבחי' גדר מקום ובחי' מקום הוא משמים לארץ, ולמעלה אינו שייך בחי' מקום וא"כ מהו למע' עד אין קץ, וגם מהו למטה עד אין תכלית, הנה כתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שמרומו בפ' זה ד' עולמות אבי"ע, כל הנק' בשמי הוא עולם האצ"י, ולכבודי בראתיו הוא עולם הבריאה עולם הנשמות, יצרתיו הוא עולם המלאכים ששרשן מבחי' הדיבור, אף עשיתיו עולם הגלגלים עולם העשי' כו', ולהבין ההפרש שבין עולם האצ"י לבני"ע, הנה יובן ממה שיש בנפש האדם שכל ומדות וגו' לבושי הנפש מחדו"מ, והנה שכל ומדות מבואר בתניא שהם עצמי', ומחדו"מ נק' בשם לבושי הנפש בחי' חיצוני', ובדרך פרט יש בבחי' מחדו"מ ג"כ בחי' חיצוני' ופנימי' כי הנה כת המעשה נחשב בד"כ בחי' חיצוני' לגבי בחי' הדבור, והראי' מחרש שאינו שומע ואינו מדבר שעפ"י הדין אינו בר דעת כלל, ולכן קדושו אינן קדושתו וגיטו אינו גט ואעפ"כ יכול לעשות איזה מעשה כמו הבר דעת ממש שיש לו כח העשי', וכן אפי' בבהמה ישנו ג"כ כח המעשה שיכולה לדוש ברגלי', והיינו לפי שבחי' כח המעשה הוא מבחי' כח החיונית לבד, משא"כ בחי' הדבורי' שהיא נפש המדברת היא מבחי' נפש המשכלת, רק שההפרש בין כח העשי' שבחרש לכח העשי' שיש בבהמה, שכת העשי' שיש בבהמה היא מבחי' נפש החיונית שבהי' כח העשי' שבחרש הוא מבחי' נפש החיונית שבהי' כח העשי' שיש בחי' כח העשי' הוא מבחי' חיצוני' לגבי כח הדבור, ובד"פ יותר הנה בבחי' העשי' יש בחי' פנימי' וחיצוני' והוא כמו עד"מ ענין הזריקה שזורק אדם אבן שהוא בחי' חיצוני' ממש שיכול לזרוק איזה דבר ולא יחשוב

בזה כלל, וזהו בחי' חיצוני' בלבד, משא"כ בחי' כח המעשה של אותי' הכתב יש בהם בחי' פנימי' קצת שהרי בהאותי' מלוכש השכל וצריך לחשוב איך לכתוב האותיות שיש בבחי' כח העשי' הלזה בחי' פנימי' קצת, ואעפ"כ לגבי כח הדבור נחשב גם בחי' הפנימי' שבמעשה דהיינו אותיות הכתיבה בשם חיצוני' בלבד, ולכן חרש שמדבר מתוך הכתב אינו בר דעת מפני שאותי' הכתיבה אף שהט בבחי' פנימי' שנכח המעשה עכ"ז לגבי בחי' הדבור הוא בבחי' חיצוני' כו', ועד"ז בבחי' הדבור יש ג"כ בחי' פנימי' וחיצוני' שהבל הלב הוא בחי' חיצוני' שבדבור ופנימי' בחי' הדבור הוא בחי' אותי' הדבור שנמשכים מן החכ' כמא' אבא יסד ברתא ולכן מתלבש בהם שכל משא"כ ההבל אין בו הלבשת השכל ויש קול בבהמה ג"כ כו', ואף שיש הבל שלמע' מבחי' אותי' הדבור כמו נשיקין בפנימי' הבל הלב, זהו הבל הפנימי שנמשך מהמוח מקור המדות בפנימי' הלב כמ"ש במ"א בענין ז' הבלים עלאין זו הבל' תתאין והבל פנימי' הבל' הוא למע' מבחי' הדבור אבל הבל חיצוני' השייך לדבור הוא למטה מאותי' הדבור בעצם כו', ולגבי בחי' המח' הנה גם בחי' פנימי' שבדבור נחשב רק בחי' חיצוני' שהמח' היא לבוש הפנימי שבנפש, בדבור עת לדבר ועת לחשות כו' משא"כ מח' היא תמיד מפני שהוא לבוש פנימי יותר ומיוחד קצת עם הנפש כו', ולכן אנו רואים שעיקר התנהגות האדם הוא ע"פ המח' כו', וזהו מארז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה, ולכן צריך ליתור במח' יותר, והיינו מפני שהמח' הוא לבוש פנימי ודק יותר לכן נוגע שם הפגם יותר, ויש פרט מה שגרוע יותר הפגם בדבור וכ"ש במעשה ח"ו מפני שנצטייר יותר בגשמי ובכדי להעבירו צריכים תשו' גדולה, ומ"מ הרהורי עבירה קשים מפני שהוא לבוש זק ובדבר דק נוגע יותר הפגם שעושים בו כו', ובבחי' המח' יש ג"כ בחי' פנימי' וחיצוני' שיש בחי' מח' ויש עומק המח' וכמ"ש מאד עמקו מחשבותיך שהוא בחי' פנימי', אך כל בחי' אלו בד"כ הם לבושי הנפש לפי שאם ירצה לדבר או לעשות איזה דבר אזי עושה או מדבר, משא"כ אם אינו רוצה לדבר אינו מדבר ואינו עושה כו', וכן אפי' מח' שתמיד הוא מחשב, מ"מ הוא יכול לפשוט א"ע ממח' זו למח' אחרת בנקל וכלבוש תחליפם שפושט ולבוש וזהו שנק' בשם לבושי הנפש, משא"כ מדות ושכל נק' בשם עצמות הנפש כמ"ש בספ"ב שבחי' שכל ומדות שהם עשר בחינותי' נק' בשם עצמי' ולכן אינו בנקל כ"כ להפוך את המדה כמו במח' כשנופל מח"ז בקל יכול לדחותה ע"י שמקשר א"ע במח' אחרת ובפרט במח' דתורה דמעט אור דוחה הרבה תושך כו', אבל להפוך את המדה צריכים עבודה ויגיעה רבה, הגם דלטהר את המח' לגמרי היינו שלא יפלו לו מח"ז הוא ג"כ עבודה ויגיעה כי מה שמדחה את המח"ז ע"י שמקשר א"ע במח' דתורה זהו לפי שעה לבד, אבל מ"מ הרי נופלים לו מח"ז תמיד ובכדי שלא יפלו לו מח"ז צריך עבודה רבה לזה, הנה באמת עבודה זו שלא יפלו מח"ז כלל אין * מעבודת המח' בעצם כ"א מעבודת המדות

כי זה תלוי בהמדות דכשהמדה היא בדרך דקות ממילא אינו נופלים לו מח"ז כ"כ וכאשר המדה היא בגסות נופלים לו מח"ז כו' וכשמזכך את המדות ממילא מזדככת ומתטהרת המח', אבל העבודה שבמח' בעצם הוא לרחות את המח"ז ע"י שמקטר א"ע במח' של תורה או תפלה וזהו בקל מפני שהמח' הוא לבוש לבד וכלבוש תחליפם כו', משא"כ המדות שהן עצמיים, הגם שהולדת המדות הוא מהשכל וזהו רק הלידה וההתגלות, אבל עיקרן הוא מצד עצמן כידוע, ולכן להפוך את המדות הוא עבודה ויגיעה רבה מאד כו' ובאמת להפוך את המדה לגמרי הוא ע"י גילוי בחי' כחות היותר נעלים שבנפש, ולולי זאת א"א להפוך את המדה לגמרי וכמו בגשמיות מי שהוא איש הטוב בעצם לא יתהפך להיות איש האכזרי וכן מי שהוא איש אכזרי לא יתהפך לאיש הטוב בעצם כ"א יכול לזכך את המדה לא להפכה לגמרי כ"א בעת השמחה יכול להיות שהאכזרי יתהפך להיות איש טוב בתכלית כמו הטוב בעצם, ולהיפך איש הטוב יתראה בו תנועות של אכזריות כו', והיינו מפני ששמחה פורץ גדר הטבע שמתגלה עצם הנפש יוכל להפוך את המדה לגמרי מהקצה אל הקצה כו', וכמ"ש מזה בד"ה שמח ושמחה ר"ה, וכן הוא בעבודה להפוך את המדות זהו ע"י תשובה דוקא, והעבודה התמידית במוח ולב הוא לזכך את המדות שגם זה הוא ע"י יגיעה רבה, ובפרט מי שהנה"ט שלו הוא גס וחומרי בעצם וכידוע שיש כמה מדו"ה בטבע הנה"ב, והו"ע שור וכשב ועז דכבשים הם רחמנים והיינו שהנה"ב הוא בבחי' דק הטבע ובקל יותר לכופו, ויש שהוא שור נגח או עז שהוא עז שבבהמות כו' שזה צריך תחלה סיגופים להחליש טבע הנה"ב שיוכל לזככו כו', ומלות ענין זיכוך המדות וכ"ש להפכם הוא עבודה גדולה והיינו מפני שהם עצמיים ודבר עצמי לא בנקל להחליפו כו', וזהו שיש ציווי ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך לזכך ולהפוך את המדות לפי שאינו בנקל כ"כ לזכך ולהפוך אותם ע"כ יש ציווי ע"ז להפוך אותם כי צריך יגיעה ע"ז משא"כ המח' כו', אך אעפ"כ ע"י מה מזככים אותם הוא ע"י התבוננות במח' דוקא שע"י התבוננות היטב במח' בבחי' מח' דוקא יכול לזכך את המדות, לפי שבחי' השכל הוא פנימי ועצמי יותר מבחי' המדות, ולדת המדות הם מהשכל עכ"פ, ולכן מוח שליט על הלב, והנה הגם שנת' שבחי' שכל ומדות הם עצמי' הנפש כו' אך באמת אינם עצמי' הנפש ממש רק שלגבי בחי' מחדו"מ שהם לברשי הנפש נק' שכל ומדות עצמות הנפש, אבל גם הם אינם עצמי' ממש, דהנה הנפש עצמה היא למעלה מבחי' שכל ומדות שהרי בבחי' שכל ומדות ע"יך בזהם שינוים משא"כ עצם הנפש היא חלק אלוך ממעל שאין שייך בה שינוים כו', ושכל ומדות לגבי הנפש הם רק כערך הגוף לנשמה, דהנה ארו"ל שלשה שותפים באדם אב מזריע לובן אם מזריע אודם כו' והקב"ה נותן בו נשמה שהגוף וזבא מאב ואם אינו בערך הנשמה שהקב"ה נותן כו', אך הוא למע' מבחי' לבושים כמו למשל הגוף אף שהוא לבוש ג"כ לנפש אבל מ"מ אינו בערך כלל לגבי לבושים שהם נפרדים ממש ופושט ולובש משא"כ הגוף אף שהוא ג"כ לבוש לנפש אעפ"כ מתאחד עם הנפש ממש כמו שאנו רואים שהנפש מתאחדת עם הגוף עד שבין שניהם נק' אדם, ולכן כשיש איזה כאב בא'

מהאברים אוי תיכף מרגשת הנשמה משא"כ כשנקרע הלבושים אינו נוגע לה כלל, וזהו ההפרש בין שכל ומדות לגבי מחדומ"ע ששכל ומדות הגם שאינם עצמי' הנפש מ"מ אעפ"כ מתאחד בהם שנק' נפש המשכלת ועיקר השראת הנפש היא במוח ולב והרי הם מתאחדים כמשל הנפש עם הגוף, משא"כ בחי' מחדומ"מ הם רק כמו לבושים אבל עצמי' הנפש היא למע' גם מבחי' שכל ומדות כמו שאינו בערך הגוף אל הנשמה, ובל' הזהר נק' בחי' עצמות הנפש בשם נשמתא לנשמתא ובל' קבלה נק' חי' יחידה שיש ה' בחי' בנפש נר"ב חי' נשמה הוא בחי' שכל וכמ"ש נשמת שדי תבינם ורוח הוא בחי' מדות וחי' יחידה הוא בחי' נשמתא לנשמתא בחי' עצמות הנפש ממש שלמע' מבהי' שכל ומדות שהוא בחי' כתר שבנפש, ובוה יובן מה שבכה ריב"ז וא' איני יודע באיזה דרך מוליכין אותו, ולכא' אין זה מובן כלל איך הוא מסופק באיזה דרך מוליכין אותו שהרי כל ימיו חי' עוסק בתורה ובעבודה ולא פסיק פומי' מגרסא ואיך חי' באפשרי כ"כ אפי' בדרך עניויות, אך הענין הוא דהנה מצד בחי' שכל ומדות לא חי' מסופק כלל כי חי' כל ימיו עוסק בתורה ובעבודה אלא שהספק שלו הוא על בזוי' מט"ב שזה אינו ע"פ שכל ומדות כ"א מצד בחי' עצמות הנפש שלמע' מן השכל ומדות, כי מצד השכל ומדות לא יתחייב כלל לבא לבחי' מט"ב, ואפי' בתו' אינו כתי' כ"א לאהבה את ה' כי הוא חייד שהאהבה הוא ע"פ טו"ד מחמת כי הוא חייד, אבל בחי' מט"ב שזהו למע' מן השכל ע"ז חי' מסתפק, דזה תלוי בעצמות הנפש שלמע' מן השכל, ולזה חי' מסופק כו', ונמצא כי בד"כ יש ג' בחי', הא' הוא בחי' עצמות הנפש שלמע' מבחי' השכל ומדות כו' הב' הוא בחי' שכל ומדות שהם כמו בחי' גופים להנשמה, הג' מחדומ"ע הם ג' לבושי הנפש כו', וכ"ז הוא משל ומבשרי אחזה אלק' להבין ההפרש שבין אצי' לבי"ע שהאצי' נגד בי"ע כמו גופין לגבי לבושי, וכמ"ש בת"ז בפתח אלי' וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושי דמכסיין עליהון, דהנה ע"ס דאצי' הם מקור להשפעה כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא מקור להשפעה, וכן כתי' מכלכל חיים בחדד שהחדד הוא מקור להשפעה, אבל אוא"ס ב"ה הוא למע' מבחי' אצי' וכנ"ל במשל הנפש עם שכל ומדות רק שהנפש מתאחדת עם שכל ומדות כמשל הנפש עם הגוף, וככה הוא למע' שאוא"ס ב"ה הוא למע' מגדר אצי' רק שהשראת אוא"ס ב"ה הוא בע"ס דאצי' שהם בחי' כלים ולבושים להאור ומיוחדים עם האור המתלבש בתוכן, וע"ד משארז"ל כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', ולכן איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון כו', אבל מ"מ הם רק כמו גופין כו', וזהו כל הנק' בשמי הוא בחי' אצי' כי שם ולבוש הוא ענין א' כנודע מענין שם כבוד כו', ולהיות דאצי' הוא ג"כ רק בחי' לבוש לבד נק' שמי כו' ולכבודי בראתיו יצרתיו בראתיו הוא בחי' עולם הבריאה עולם הנשמות כמ"ש בת"ז לברשין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לבי"ב והיינו שהוא מבחי' לבוש המח' וכמשארז"ל נשמות ישראל עלו במח', יצרתיו הוא בחי' עולם היצי' ונק' בשם אור ועולם הבריאה נק' בשם חשך והיינו מפני כי בריאה נמשך מבחי' אותי' המח' שחיות עולם הבריאה הוא מבחי' אותי' המח' ולכן הוא בחי' חשך דהיינו בחי' העלם וכמשל המח' שהוא בהעלם במוח

האדם ואינה נגלית לזולתו משא"כ בחי' הדבור הוא בחי' גילוי לזולתו לכן נק' עולם היצוי בשם אור, אף עשיתיו הוא בחי' עולם הגלגלים וממנו הוא בחי' עולם העשי' הגשמי שהוא בחי' כח המעשה היותר היצוני וזהו מ"ש התנ"ך כו' על כל מעשי ידך שבחי' העשי' היא כח היותר היצוני ואף שכת' בדבר ה' שמים נעשו שגם העשי' נתהווה מבחי' דבור, אך הענין הוא שאותי הדבור כשמשתלשלים להתהוות עולם העשי' הם כמו בחי' אותי בכתב וכנ"ל שהם פנימי העשי' ומ"מ לגבי בחי' הדבור עצמו הם בחי' עשי' וכנ"ל בהרש המדבר מתוך הכתב כו' והנה מבחי' אף עשיתיו הנה אף הפסיק הענין שנעשה מקור גם לבחי' ע' שרים עד שבהשתלשלות נעשה למטה דע גמור ויצה"ר ע"ד שכת' ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו' שהרע הוא יותר מרוע גם מבחי' מות והיינו בחי' ג"ק כו' וכ"ז נשתלשלו מבחי' אף עשיתיו כו' ונמצא כי המשל מכון אל הנמשל שכמו שבמשל הנה עצמות הנפש הוא למע' מבחי' שכל ומדות כו' ואעפ"כ מתאחדת הנפש עם שכל ומדות ע"ד כמו בחי' גופיך, ויש ג' לבושין הנפש מחדומ'ע, וככה הוא למע' שאוא"ס ב"ה הוא למאמ"כ ואצ"י נק' בחי' גופא דהיינו בחי' כלים להשראת אוא"ס ב"ה ובחכ' מאיר יותר מחמת דקות כלי החכ' וג' עולמות ב"ע הם בחי' לבושי מחדומ"כ כו', אך הנה מ"מ אין המשל דומה לנמשל, דהנה במשל הנפש שמאיר בהגוף הנה הוא מתלבש בתוך הגוף עד שנתפעל ממקרי הגוף, משא"כ למע' אף שהוא מתלבש בהם מ"מ אינו מתפעל כו', כי אני ה' לא שניתי כתי', וזהו התפרש בין אור שקראו חכמי הקבלה לשפע שהוא לשון הפלסופים, דבבחי' שפע היינו שמצד השפעה נעשה שינוי בהמשפיע שכל מניע מתנענע וכמו בענין התלבשות הנשמה בגוף האדם שהיא מתלבשת ומתפעלת ממקרי הגוף, משא"כ למע' אינו בבחי' שפע כ"א שהוא בבחי' אור שהוא כמו עד"מ זיו השמש שאין בהשמש שום שינוי כלל אם האור מאיר א"ל כו' וככה הוא למע' באצ"י שאוא"ס ב"ה מאיר בע"ס דאצ"י הוא רק בבחי' אור בחי' זיו ולא בבחי' שפע, ובאמת יותר אין ערוך בחי' אצ"י לגבי אוא"ס מכמו ערך עשי' לגבי אצ"י בחי' חכ', דהנה למשל כשעושה איזה דבר מתלבש כח החכ' בהעשי' וכן אנו ויואים שהשכל מלובש במוח הגשמי הרי כי יש ערך קצת בין עשי' לבחי' חכ', אבל בחי' אצ"י לגבי אוא"ס אין ערוך כלל, ולכן כדי שיתהווה האצ"י הרי תחלה צמצום ומקו"פ ואח"כ נמשך הקו"ח וג"ז הוא בבחי' אור לבד ולא בבחי' שפע כו', וזהו אוא"ס למע' עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, פי' למע' עד אין קץ דהנה ביעקב נא' מי יקום יעקב כי קטן הוא ולכך נק' יעקב קטן, דהנה יעקב הוא בחי' בריה התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה מקצה העליון עד קצה התחתון, ומאחר שנא' בו מן הקצה כו' שיש קצה וקצה כו' לכן נק' קטן כו', כמ"ש בתו"א, אבל אוא"ס הוא למע' עד אין קץ היינו שאפילו בבחי' מעלה שהוא קצה העליון הוא אין קץ פי' שאין שייך לומר בחי' קץ כלל, כי זהו רק בבחי' השתלשלות ע"ס דיושר, אבל בבחי' השתל' דעגולים אין קץ שמעלה ומטה שוין, וזהו למע' עד אין קץ דבחי' קצה העליון שהוא אצ"י אינו בערך עצמות אוא"ס כו', ולמטה עד אין תכלית פי' שאוא"ס הוא למטה עד אין תכלית שגם

במטה יש מדרי' שיש בחי' מטה מטה שהעשי' נק' מטה ויש ק"נ שהיא למטה יותר ויש ג"ק הטמאות לגמרי בחי' מות ורע ואעפ"כ הוא ית' מחי' ומהווה אותם שנמשך הארה מצומצמת מאד להחיותם כו', כמ"ש ואתה מחי' את כולם והיינו מצד הארה דאוא"ס שבאה בבחי' התלבשות כו'. והנה כאשר יתבונן האדם איך שהוא למטה מטה שכשפגם באיזה הרהור שהרהורי עבירה קשים מעבירה וכן בדבור וכ"ש במעשה שהוא נפרד מאתו ית' והוא בבחי' רע ממש שע"ז כתי' ראה נתתי לפניך את החיים כו' ואת המות ואת הרע כו', שהרע הוא יותר גרוע ממות, ואוא"ס ב"ה הוא למע' עד אין קץ וא"כ יתבונן איך שהוא רחוק מאלקות בתכלית דהיינו אפי' מע"ס דאצי' וכ"ש מאוא"ס שהוא למע' עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, וכשיתבונן היטב הריחוק מאלקות אי לזאת יתמרמר לבו על ריתוקו מה' ויעורר ר"ר על נפשו האלקי', וגדולה מדה"ר שע"ז יכול להיות בהפך מרע לטוב ממש וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי שע"י כנפי נשרים שהוא בחי' מדה"ר עי"ז ואביא אתכם אלי דוקא, וכמו שהי' בשעת יצי"מ שהיו משוקעים בתחלה בערות הארץ מ"ט שע"ט ואח"כ בחמשים יום קבלו את התורה, והיינו ע"י שאשא אתכם על כנפי נשרים עי"ז נתקרבו כו', וע"ז נתקן כל סדר תפלה והוא רחום יכפר עון אבינו אב הרחמן רחם עלינו שהוא בחי' התעוררות ר"ר על נפשו, וזהו ברוך אתה הוי' כו', פי' ברוך הוא בחי' המשכה בחי' בריכה שיהי' אתה הוי', פי' שיהי' מאיר אלקותו ית' בבחי' גילוי ממש לנוכח, והיינו לפי שלגבי עצמותו דאוא"ס הוא למע' עד אין קץ כו', הכל שזה לפניו ויכול להיות הגילוי למטה ממש כמו למעל', וזהו שאבו מבקשים בר"ה וידע כל פעול כו' ויבין כל יצור כי אתה יצרתו שיהי' מאיר גילוי אלקות בבחי' גילוי, וזהו ע"י והופע בהדר גאון עוזיך דהיינו שיהי' מאיר גילוי אוא"ס ממש ע"כ יכול להיות למטה ג"כ בבחי' גילוי לנוכח ממש עד שידע כל פעול כו', וזהו ברוך אתה כו', והנה העיקר שיהי' הפצו ורצונו לדבקה בו ית' ממש וכמ"ש ולדבקה בו ובו תדבקון, אך ע"י מה ידבקו בו זהו ע"י התו' דוקא כי התורה היא חכמתו ורצונו ית', ואף שהוא למע' מחכ' ורצון מ"מ בחכ' ורצון מלובש אוא"ס ב"ה, וע"י שמקשר דעתו ומחשבתו בתורה עי"ז ממילא הוא נדבק בו ית', וזהו מ"ש שמע ישראל כו' ואהבת כו' והיו הדברים האלה, דהיינו שמתחלה יתבונן בו ית' איך שהוא אחד למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' ועי"ז נעשה ואהבת את הוי' אלקיך ממש אהבה ותשוקה לעצמותו ית' ואיך היא האהבה דהיינו ע"י מה יוכל לידבק זהו ע"י והיו הדברים האלה שהוא בחי' תורה כו', אך לא כל אדם יוכל לידבק ע"י תורה, זהו משארו"ל ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתו', והיינו שהקב"ה שהוא אוא"ס משפיל א"ע להיות נמשך בחכ' שבתורה בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שלא ע"י אתעדל"ת (והיינו ע"י התעוררות רחמים הנ"ל אלא שאין זה בבחי' העלאת מ"ן כו') כדי שאח"כ אם ילמוד אדם את התורה יוכל לידבק באוא"ס כיון שבחכ' דתורה מלובש אוא"ס ממילא כשנדבק בתו' ממילא הוא נדבק באוא"ס, ועוד לזה הוא יושב ועוסק בתורה כדי ליתן כח לנפש האדם שיוכל לידבק בתורה, שזהו ע"ד משארו"ל ג' משמורות הוי

הלילה ועל כל משמר ומשמר הקב"ה שואג כארי והוא כדי ליתן כח שבנפש האדם שיתעורר לקום ולבכות על הורבן בהמ"ק ולבא לבחי' יראה, וכמו"כ הו"ע ג' שעות ראשונות שהקב"ה יושב ועוסק בתורה בשביל כללות נש"י היינו להיות נמשך אוא"ס בזכ' דתו' וליתן כח לנפש האדם שיוכל לידבק בתורה ולכן ג' שעות כנגד חב"ד, ואח"כ יושב זון שהיא המשכה במדות הג"ת כו', וזהו שארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא בחי' אתעדל"ת אתעדל"ע שלפי ערך הרצוא ולפ"ע הלימוד מן האדם למטה לידבק בחכ' התורה, כן הוא המשכת אוא"ס ב"ה והוא בחי' המשכה מחכ' דתו' למטה, וכשהדביקות כדבעי למהוי ממשיך גילוי אוא"ס למטה שיאיר בגילוי בנפשו כו', נמצא שיש שני בחי' בתורה בחי' תורה בשביל נש"י שהקב"ה יושב ועוסק בתורה שזהו המשכת אור העצמי דא"ס בחכ' בשביל כללות נש"י כדי שיוכל לידבק ע"י חכ' דתורה באוא"ס ותורה דיחיד כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו ועד"ז יובן ההפרש בין תפלה דרבים לתפלה דיחיד וכמ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב וארז"ל אימתי הוא קרוב בעשי"ת, וכתו' מי כו' אלקינו בכל קראינו אליה, ומשני ל"ק טאן ביחיד כאן בצבור, נמצא מה שיחיד מגיע בעשי"ת זהו רבים מגיעים בכל יום שתפלה דרבים הוא למעל' מתפלה דיחיד, והיינו תפלה דרבים ממשין בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מאתעדל"ת (שזהו ג"כ הגילוי דעשי"ת כידוע) ולכן נמשך הגילוי למטה דמאחר שממשיכים בחי' הגילוי דאוא"ס שלמעלה עד אין קץ הרי מעלה ומטה שוין ונמשך הגילוי למטה ג"כ כו', ובוה יובן ג"כ ענין תפלה ר"ח ובניו שכשירדו לפני התיבה דוקא ברבים אז כשא' משיב הרוח נשיב זיקא מוריד הגשם ואתא מטרא, אך מתחלה צ"ל מהו ענין ר"ח ובניו דוקא, אך הענין הוא דהנה מבואר בגמ' ב"מ שם במעשה זו דלכך ר"ח ובניו דוקא לפי שהם דוגמת האבות, ולהבין מהו המעלה שהם דוגמת האבות, הענין הוא דהנה ארז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, והיינו מפני כי האבות הן המרכבה ובחי' המרכבה לפי שהוא בתכלית הביטול הוא בבחי' זו יותר נעלה מבחי' חכ' דתורה והו' שארז"ל אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאבי ורבא, שלכאו' אינו מובן שהרי אורייתא שמחכ"ע נפקת נק' דבר קטן ומעשה מרכבה שהם חיות ואופנים שביצי' ובריאה נק' דבר גדול, אך זהו לפי שבמרכבה נא' והחיות נושאות את הכסא דהיינו שנושאות את בחי' אדם שעה"כ ג"כ, אדם הוא בחי' תורה בחי' ציור קוין על שלשה דברים העולם עומד על התו' ועל העבודה ועל גמ"ח, וכמ"ש זאת התורה אדם, והנה כיון שאורייתא מח"ע נפקת והכ' נק' ראשית וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וכיון שנק' ראשית שהיא בחי' קצה ע"כ נק' דבר קטן כו', אך החיות נושאות את האדם שעה"כ לבחי' כי לא אדם הוא דהיינו לעצמות אוא"ס ממש שהוא למעלה עד אין קץ, היינו מפני הביטול שיש בהם כמו המרכבה לגבי הרוכב, עי"ז יש בכחם להיות נושאות את הכסא, ולזה הוא נק' דבר גדול, ועד"ז האבות הן המרכבה, ואדרבה שהאבות הוא בחי' מרכבתא עילאה והחיות הוא רק בחי' מרכבתא תתאה כו', ולכן יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן

של בנים, לפי שבבחי' זו המרכבה גדולה ואעפ"כ הנה להאבות לא ניתנה התורה, וכמ"ש רשמי הוי' לא נודעתי להם שיש בחי' בתורה שגבוה מבחי' המרכבה ועכ"ז בבחי' זו המרכבה גדולה כו' (וע' בדרוש יפה שיחתן כו'), והנה ר"ח ובניו היו דוגמת האבות, דהנה ארז"ל בפ' הספינה (דע"ה ע"א) ושמתי כדכד שמשותיך פליגי בה תרי אמוראי במערבא ומאן נינהו יהודה וחוקי בני ר"ח ותרין מלאכי ברקיע ומאן נינהו מיכאל וגבריאל, הרי כי יהודה וחוקי בני ר"ח הם כמו מיכאל וגבריאל למעלה והנה למעלה מיכאל מימין מהלל נגד בחי' אברהם, וגבריאל משמאל ממלל נגד בחי' יצחק, נמצא שיהודה וחוקי בני ר"ח הם נגד האבות אברהם ויצחק, ור"ח עצמו הוא בחי' יעקב, ובזה יובן משארז"ל לבר מגוהרקי' דר"ח דמנפשי' סליק ונחית, והיינו לפי שכל נשמה כשצריכה לעלות מעולם לעולם העליון ממנו א"א לה לעלות כ"א ע"י סיוע מהמלאך, וכמ"ש חונה מלאך ה' סביב ליראיו, והיינו לפי שהמלאך הוא בתכלית הביטול, וזהו מה שיכול לומר בי נשבעתי נאום ה' כו' וכן ותקרא שם הוי' הדובר אלי, והיינו לפי שאין זה הדיבור שלו כלל לפי שהוא בתכלית הביטול לאלקות ושכינה מדברת מתוך גרונו, וזהו הכלל שכל העלאה הוא ע"י ביטול דוקא וזהו והחיות נושאות כו', וע"כ צריכין הנשמות לסיוע המלאכים לפי שהם יותר בבחי' ביטול מהנשמות, אבל ר"ח לפי שהי' דוגמת יעקב אבינו שהי' מרכבתא עילאה והי' בתכלית הביטול ממש ובפרט דיעקב הוא בחי' קו האמצעי וידוע דעיקר הביטול הוא בבחי' קו האמצעי דלכן כולל חו"ג כו' ע"כ לא הי' צריך לסיוע המלאכים, וזהו לבר מגוהרקי' דר"ח דמנפשי' סליק, ולפי שר"ח ובניו שהם דוגמת האבות שהיו מרכבה ע"כ יש בכחם להמשיך המשכה מעצמות או"ס וכש"א משיב הרוח נשיב זיקא כו', ואף שהי' שם רבי שהי' רבו של ר"ח והי' גדול בתורה יותר ממנו, אך בבחי' ומדריגה של הביטול הי' ר"ח גדול יותר ממנו, כי יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, וכדוגמא זו מצינו ג"כ בריב"ז ורחב"ד שריב"ז הי' כשר לפני המלך ורחב"ד הי' כעבד לפני המלך וע"כ אמר ריב"ז אלמלא הטיח ריב"ז כל היום לא הי' משגיחים עליו ורחב"ד פעל מיד והיינו אף שריב"ז הי' שר התו' מ"מ בבחי' הביטול הי' רחב"ד גדול ממנו שהוא כעבד בבחי' ביטול ע"כ פעל מיד וכך ר"ח ובניו שהי' בבחי' ביטול ע"כ פעלו בתפלתם אך כ"ז כשהעמיד אותן רבי לפני התיבה שהיא תפלה בצבור דוקא לפי שאף שהתפללו בכל יום אך לפי שלא הי' בצבור ולא ע"י רבי אף שפעלו בתפלתם מ"מ נשאר למע', לפי שתפלה דיחיד צריכה לירד ע"י בחי' השתל' ע"כ יוכל לישאר למע' וכמו למשל שמונה אבנים טובות בארגו אף שישנם שם בודאי בארגו אעפ"כ הם בהעלם, וכך אף שהתפלל בכל יום ובודאי המשיכו בתפלתם אך מ"מ נשאר למע' ולע"ל יומשך בבחי' גלוי אך כשהתפללו בצבור אז מיד שא' משיב הרוח נשיב זיקא כו', לפי שזהו כח דרבים לפי שתפלת רבים אינו נמשך ע"י השתל' ולכך נמשכה למטה בבחי' גילוי תומ"י וכמ"ש פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי ומ"מ דוקא ר"ח ובניו י"ל כמשנת"ל שצ"ל תחלה התעוררות ר"ר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ואז נמשך בחי' הקב"ה יושב ועוסק בתורה המשכת עצמות או"ס

בשביל כללות נש"י כו' כמו"כ כאן צ"ל ר"ח ובניו שהי' בהם בחי' הביטול בתכלית והי' ש"ץ שהוא כח דרבים המשיכו בחי' הגילוי למטה כו' ועוד זאת שהעמידו רבי שהוא כח התורה ג"כ שאז כשאמר משיב הרוח נשיב זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מטרא, ובוזה יובן מה שפי' האלטיך שאד' שפתי תפתח ופי' יגיד תהלתך הוא בקשה שאנו מבקשים שתפלתנו יהי' ע"ד תפלת ר"ח ובניו, ולכאור' צ"ל האיך אנו יכולים לבקש שיהי' תפלתנו כמו תפלת ר"ח ובניו, אך הענין הוא דהנה נת"ל שענין הקב"ה יושב ועוסק בתו' שהוא המשכת אוא"ס ב"ה בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שהוא הנותן כח לאדם כו', ולכן בתו' הוא דברי אשר שמתו בפ"ך שהוא דברי ממש רק שהוא בפ"ך, וכמ"ש תען לשוני אמרת"ך שזהו רק כעונה אחר הקורא, וזהו אד' שפתי תפתח ות"י באורייתא, והיינו שבתו' הוא אד' שפתי תפתח שהם בחי' דברי אשר שמתו בפ"ך, וכמו"כ אנו מבקשים ופי' יגיד תהלתך דהיינו שבתפלה יהי' ג"כ כמו"כ שלא יהי' תפלה שלו כלל רק שיגיד תהלתך, יגיד הוא מל' נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי, דהיינו שיומשך רק התפלה שלמע', דהנה אמרו"ל הקב"ה מצלי שיכבשו רחמי את כעסי פי' הקב"ה הוא אר"כ זאצ"י מצלי יה"ר שיומשך מבחי' אוא"ס ב"ה שלמע' מן הצמצום דקו"ח שיכבשו רחמי את כעסי ואנו מבקשים יה"ר שיהי' ופי' יגיד תהלתך שהתפלה שלנו יהי' רק כעונה אחר הקורא דהיינו אחר תפלת הקב"ה ולכן צלותא בחשאי בחי' ביטול כעונה אחר הקורא לבד כו', וממילא כשהתפלה שלו הוא התפלה שלמע' שהקב"ה מתפלל ממילא יקום בודאי מנ"ש מתפלת ר"ח ובניו, אך כ"ז הוא כשיש רצוא בתחלה בחי' התעוררות ר"ר על נפשו או יכול להתפלל ולבקש שיהי' ופי' יגיד תהלתך כו', וזהו ויגש אליו יהודא ויאמר בי אדוני שזהו כענין אד' שפתי תפתח ופי' יגיד כו' דהיינו שהתפלה תהי' בבחי' דבר הוי' ממש בפיה וזהו ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני היינו בחי' צלותא בלחש כעונה אחר הקורא כו', ועו"ל ענין באזני אדוני שהקב"ה בעצמו יקבל התפלה שלא ע"י ממוצעים וכמו גוהרקי' דר"ח דמנפשי' סליק מחמת שהי' בבחי' ביטול בתכלית כמו"כ כאשר ופי' יגיד תהלתך שהוא בחי' דבר ה' מה שקוב"ה מצלי והוא רק כעונה אחר הקורא ממילא א"צ לממוצעים ועולה להקב"ה בעצמו כו', וזהו בחי' אדוני שיהי' בבחי' אד' שפתי תפתח ופי' יגיד תהלתך שהדבור דתפלה יהי' הדבור שלמע' מה שקוב"ה מצלי וממילא יומשך הגילוי למטה כמו למע' ממש כו'.

ו"אמר' ה' אליו מי שם פה לאדם, או אלם או חרש או פקח הלא אנכי ה', וזה הי' תשובה על טענות משה שא' לא איש דברים אנכי כו' כי כבד

פה וכבד לשון אנכי, על זה באה התשובה מי שם פה לאדם הלא אנכי ה', ולכן
 הרי בכוחי ויכולתי לרפא אותך וליתן לך פה לדבר כו'. אמנם צ"ל והלא בפ'
 וארא כתיב הן בניי לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים,
 הרי לא נתרפא, וממ"ש מי שם פה לאדם משמע שירפא אותו ויתן לו פה
 לדבר, והנה במד"ר אי' שמ"ש אנכי אהי' עם פיך אין הפי' שנתרפא אלא שהי'
 כבד פה וכבד לשון כמקדם רק שאנכי אהי' עם פיך אף שהוא כבד פה כו',
 ואימתי נתרפא בשעת מ"ת וכמ"ש משה ידבר והאלקי' יעננו בקול, אלה הדברים
 אשר דבר משה, לפי שמרפא לשון עץ חיים, עץ חיים קאי על התורה, והתורה
 מרפא לשון, ומה שלא נתרפא מקודם היינו לפי שחפץ ה' שיהי' בזה גם אף
 שהוא כבד פה וכבד לשון מ"מ יהיו דבריו נכונים לפי שאנכי אהי' עם פיך
 כו', והנה ממ"ש אנכי אהי' עם פיך באמת משמע כן כדרש המד"ר דפי' אנכי
 אהי' עם פיך כמו שהוא כבד פה כו' דמ"מ ידבר לפני פרעה דבריו נכונים,
 אבל לפי"ז א"מ המשך הדברים דמי שם פה לאדם, דמשמעות הענין הוא דמאחר
 שאנכי שם פה לאדם שידבר כדבעי לא בכבוד פה יתן לו ג"כ פה לדבר שלא
 יהי' כבד פה, ומאחר שבאמת לא נתרפא, א"כ מהו אומרו מי שם פה, וגם צ"ל
 בעיקר טענות משה כי כבד פה כו' מה זה מניעה לענין הגאולה, וגם מה שהשיב
 לו דאנכי אהי' עם פיך ויוכל להיות הגאולה מה שייכות יש זל"ז כו', ולהבין זה
 י"ל מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ואיתא במד"ר שהוא בחי' אלה
 תולדות השמים והארץ, ואלה בזכות מי קיימים בזכות ואלה שמות, ואלה בזכות
 מי בזכות אלה העדות והחוקים, נמצא שיש כאן ג' בחי' אלה תולדות השמים
 והארץ ואלה שמות ואלה העדות והחוקים, ואלה שמות בניי מחברים וממשיכים
 מן אלה העדות לאלה תולדות השמים והארץ, ולהבין ענין אלה שמות, וגם
 י"ל שהרי בפ' ויגש נא' ג"כ ואלה שמות בניי הבאים מצרימה יעקב ובניו,
 ולמה הוכפל בתורה ענין מנין שמותם ובואם מצרימה, וגם מה שבפ' ויגש
 כתיב בניי הבאים מצרימה יעקב ובניו, הלא יעקב בכלל בניי ובפ' שמות אומר
 את יעקב דיעקב אינו בכלל בניי, גם צ"ל מה שבפ' ויגש מונה אותם בפרטיות
 דבכל שבט מונה את בניו ג"כ וכאן מונה אותם בקצרה כו', אך הענין הוא
 דהנה כל עיקר ענין תכלית המכוון מהגלות מצרים הי' כדי לזכות אח"כ לקבלת
 התורה, והנה כתי' כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, שמקיש הכתוב ענין
 גאולה אחרונה ליצי"מ והוא שכמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים
 והשעבוד רד"ו שנה הי' בכדי לזכות לקבלת התורה פכ"פ דיבר כו' כמ"ש
 וזה לך האות כו' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקי' על ההר הזה,
 ועל טענת משה שאמר למה הרעות לעם הזה כו' היתה התשובה וארא כו' ושמי
 הוי' לא נודעתי להם והיינו לפי שלא ניתן להם התורה עדיין דתורה היא
 תורת הוי', והאבות שלא ניתן להם תורה שמי הוי' לא נודעתי להם ולכן
 אמור לבניי אני הוי' שע"י התורה יבואו לגילוי שם הוי', ולזה צריכים ההקדמה
 דגלות מצרים כו', כך כל אריכות הגלות הנה הוא כדי לזכות לגילוי פנימי'
 התורה שיהי' לע"ל, כי במ"ת הי' קבלת התורה הנגלית אבל פנימי' טעמי התורה
 יהי' הגילוי לע"ל, ועל זה נאמר אראנו נפלאות שיהי' בחי' ראי' ממש, וכמ"ש

כי עין בעין יראו דפנימיות התורה הוא בחי' עצמות ח"ע, ועצמות החכמה הוא בחי' ראי', דבחי' גילוי חיצוניות התורה הוא בחי' חכמה השייך לבינה שהוא בחי' השגה והבנה וכמו בנפש כח החכ' הגלוי' שהוא הברק המבריק ה"ה מציאות שכל ושייך להשגה, אבל פנימיות ועצמות החכ' הוא למע' מהשגה (ועמ"ש מזה בד"ה וירד העיט, רנ"ח) ושם הו"ע בחי' ראי' ולזאת לע"ל שיהי' גילוי בחי' פנימיות החכ' יהי' בחי' ראי' ממש במהות אלקות וע"י גלות האחרון עי"ז יזכו לבחי' פנימיות התורה שיהי' לע"ל, ולהבין זה איך ע"י גלות האחרון יהי' הגילוי לע"ל, ילה"ק תחלה דהנה תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז ירידה צורך עלי' היא כדי לחזות בנועם ה' בעוה"ב ובג"ע העליון וג"ע התחתון שהוא השגת הנשמות נהנים מזיו השכינה שהוא תענוג נפלא עד אין קץ ותכלית בל"ג, ולכן מוטב דלידיינ' וליתא לעלמא דאתי דכדאי כל יסורי גיהנם מה שיסורי איוב ע' שנה אינם בערך שעה א' גיהנם, מ"מ כדאי כל יסורי גיהנם בשביל העונג דג"ע אפי' דג"ע התחתון וכ"ש ג"ע העליון, לפי שהוא תענוג נפלא עד אין קץ, וע"ז נאמר משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, פי' עדי עד, הוא ל' נצחי בחי' בלי גבול, והנה א"א לפרש שהוא קאי על עצמות אוא"ס שאין שייך לומר עליו עדי עד נצחיות שהרי הוא למעלה מן הזמן ממש, וזהו הוי' ל' הי' הוה ויהי' כא' ממש, וכיון שהוא למעלה מן הזמן אינו שייך לומר ל' נצחי כו', דדוקא מה ששייך לזמן שייך לומר בו בחי' נצחית הזמן, אבל מה שאינו שייך לזמן כלל אינו שייך ג"כ לומר נצחית הזמן, ויובן זה מענין בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, דידוע ההפרש ביניהם דממכ"ע הוא בחי' אור שבא במדה וגבול לפי אופן העולמות ולכן הוא מתלבש בעולמות בפנימיותם בכל עולם לפ"ע, אבל בחי' סוכ"ע הוא מה שלמעלה מהגבלת העולם והוא בחי' בל"ג ולכן אינו מתלבש בפנימיות העולמות כ"א בבחי' מקיף לבד כו', מ"מ גם בחי' סוכ"ע הוא בחי' הארת אור אלקי ששייך אל העולמות ונק' סוכ"ע שיש לו שייכות לעלמין אלא שאינו לפ"ע העולמות ממש שיתלבש בהם להיותו למע' מהגבלת העולמות, בחי' בלי גבול העולמות, לכן הוא בחי' מקיף לעולמות כו', אבל בחי' העצמיות שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר העולמות כלל אינו שייך עליו לומר שהוא למע' מהגבלת העולמות מאחר שאינו בגדר זה כלל, ולכן אינו נמשך גם בבחי' מקיף לעולמות, דדוקא בחי' סוכ"ע שיש לו שייכות לעולמות עכ"פ שייך לומר שהוא בחי' בל"ג דהגבלת העולמות ונעשה בחי' מקיף לעולמות, אבל מה שאינו בגדר העולמות כלל אינו שייך לומר בו בחי' בל"ג דהגבלת העולמות ואינו בגדר מקיף ג"כ כו', וכמו"כ יובן בענין בחי' נצחיות דדוקא במה שיש שייכות לזמן שייך לומר נצחיות הזמן, אבל מה שאינו שייך כלל לזמן אינו שייך לומר נצחית ג"כ, ונמצא דעל עצמות אינו שייך לומר עדי עד כו', וגם א"א לומר שהוא קאי על עולמות, שהם בבחי' זמן וגבול ממש, אלא עדי עד קאי על בחי' מלכות, מלכותך מל' כל עולמים שהוא מקור לעולמות בע"ג, ושם הוא שייך בחי' זמן, מלך * מלך ימלוך ואעפ"כ להיותו בחי' מקור לבד ואינו מתלבש

בהעולמות בפנימיותם, והיינו מה שמל' דאצי' הוא בחי' כתר ועתיק לברי', בחי' כתר ועתיק לבד, לכן הוא למעלה מבחי' זמן דהיינו שהזמן הוא נצחי וכמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד, וכ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק, וזהו עדי עד שהוא בחי' נצחי*, ובשרש הראשון הוא בחי' מל' דא"ס שהוא בחי' מקור העולמות והוא בחי' טוב ומקיף שסובב כל העולמות בהשוואה, וזהו עדי עד שמו הגדול בחי' מל' דא"ס שהוא בחי' נצחי ובל"ג, ומלכותך מל' כ"ע דגם בחי' מל' דאצי' הוא בל"ג כו' ובחי' זו מאיר בג"ע ולכן ההשגות דג"ע הם בחי' תענוג נפלא עד אין קץ דהיינו בחי' בל"ג, וכן יש פרטי מדרי' השגות בג"ע ופרטי עליות עד אין קץ ואין שיעור וכמא' צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל והיינו ריבוי עליות בריבוי בחי' השגות עד אין שיעור, והגם דבספרים לא נזכר רק ב' מדריגות ג"ע העליון וג"ע התחתון באמת יש מדריגות עד אין קץ ועד אין שיעור, והיינו לפי שבחי' מל' דאצי' מאיר בג"ע שהוא בחי' נצחי ובל"ג לכן יש ריבוי השגות בל"ג וכל השגה היא בחי' בל"ג כו', ושרש המשכה הוא מבחי' מל' דא"ס בחי' מקור התענוגים שהוא בל"ג כו', ושרש הענין הוא כמ"ש בע"ח דגם בעיגולים יש ע"ס אלא שכל ספי' היא בבחי' פשיטות (ועמ"ש מזה בד"ה כי ישאלך, רנ"ד) ולכן כל השגה היא בבחי' בל"ג ואין קץ וגבול לריבוי בחי' ההשגות כו'.

והנה המשכה וגילוי תענוג זה משמו הגדול הוא ע"י המצות וכמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת, וע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ממשיכים תוט' אור בג"ע, וזהו שאנו מברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו אשר הוא בחי' תענוג וכמ"ש באשרי כי אשרוני בנות, אשרי האיש כו', והיינו לפי שע"י המצות ממשיכים מבחי' התענוג שמו הגדול, אך הנה הנשמה היא נבראת ובעל גבול וא"א לנפש לקבל הארת התענוג העליון שהוא בלי גבול עדי עד אלא ע"י התלבשות אור התענוג בכלי ולברש כמ"ש עוטה אור כשלמה שהוא אור תורה כי אורייתא מח"ע נפקת, והנה בחכ' שורה בחי' גילוי התענוג וכמו שאנו רואים למטה שאם ישכיל אדם איזה דבר חכ' נתמלא חדוה ותענוג, וכך באורייתא מלוברש אור התענוג האלקי וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כי עדן הוא בחי' מקור התענוג (וכמ"ש בפרדס בערכי הכינויים ערך עדן בשם הת"ז עדן עילאה הוא בחי' כתר עליון ולכן נא' על בחי' עדן עין לא ראתה כו') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן היינו בחי' ג"ן סדרי' דאורייתא כי אורייתא מחכ' נפקת ואין התלבשות אוא"ס אלא בחכ' כח מ"ה בוז' ביטול ונחנו מה כו' ולכן ע"י התורה תוכל הנשמה להשיג שמו הגדול (שהוא בחי' כתר עליון מל' דא"ס שנק' שמו הגדול שנמשך ומתלבש בחכ' כו') כי כל התורה היא שמותיו של הקב"ה, והגם שנת' שהוא ע"י מצות היינו שהמצות הם ממשיכים את התענוג כי שרש המצות הוא בכתר שהוא

(*) (בטחו בה' עדי עד כו').

בחי' עדין כו', וזהו שעל המצות מברכים אשר קדשנו שהוא לשון ראש ומקור, משא"כ התורה נק' ראשית שהוא רק כלי לבד לבחי' תענוג זה כו', אך הנה הנשמה שנתלבשה בגוף ונה"ב ונעשה בה תערובות טו"ר, כי הנה"א הוא מלוּבש בהכחות דנה"ב ולכן בכל התענוגים והחיות שהנה"ב מקבל גם הנה"א מקבל החיות והתענוג ההוא להיותו מלוּבש בו, ולזאת גם המהדו"מ דדברים המותרים מעבים ומגשמים את הנה"א, וכ"ש מהדו"מ אשר לא לה' המה כמו הרהורים רעים שאין אדם ניצל מהם בכ"י וכ"ש דבורים אסורים וכ"ש כשנכשל ח"ו במעשה שהם פוגמים את הנפש, וממילא אינו יכול לעלות בג"ע דמי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' ע"כ בכדי שתוכל הנשמה לעלות לג"ע צריכה הנשמה מקודם להיות בגיהנם, כי הנה ענין הגיהנם הוא כדי לצרף הנפש מחולאת הרע אשר בקרבה כמו מצרף לכסף שהפסולת והסיגים נשרפים תוך הכור ונשאר הכסף נקי מכל סיג, כך כדי שתוכל הנפש לקבל אור ענג העליון להיות נהנים כו' צריכה להתברר תחלה באש של גיהנם להפריד הרע מן הטוב כי לא יגורך רע כתיב, והנה ארז"ל שאברהם בחר לו שעבוד מצרים תחת יסורי גיהנם, שהוא ג"כ בחי' צירוף לנפש כמ"ש מכור הברזל ממצרים דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים כו' ויאנחו בניי מן העבודה ויזעקו כו' דהשעבוד בעבודה קשה מצרף ומוכך ושורף ומכלה את הסגים והפסולת והיינו ששובר את גסות הגוף והנה"ב וכש"כ ששובר את הגסות שבנה"א, וזהו ויאנחו בניי מן העבודה קשה ששובר הגסות והחומריות שהוא הרע כו' (אנחה שובות גופו של אדם, כתובות ס"ב ע"א) ויזעקו היינו בחי' התגלות הפנימיות וע"י העבודה נעשה הצעקה בתוקף ההתפעלות דווקא, וענינה הוא היציאה מן ההיפך אל ההיפך דכמו שהי' מקודם מרוחק כן עתה נתקרב מאד כו' ולכן ע"י גלות מצרים זכו למ"ת, דכמו שע"י הצירוף בגיהנם זוכים לגילוי התענוג דג"ע כמו"כ ע"י הצירוף דשעבוד מצרים זכו למ"ת כו' וכן בגלות האחרון שמצרף ומוכך דזהו מה שגלות אדום נק' כור עוני, והוא גודל העוני והלחץ ודוחק הפרנסה וריבוי השעבוד והטרדה שטרוד ומוטרד כל היום ויומם ולילה לא ינוח ולא ישקוט דבנפשו ממש יביא לחמו עד שמטרד ומבלבל אותו שמונע ומעכב מתורה ועבודה, שגם אם לומד תורה ומתפלל אינו מאיר ונרגש בפנימיות להיות פועל ישועות בנפשו כו' ובדוגמא כמו במצרים כתיב ולא שמעו בניי אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, כמו"כ בגלות האחרון מפני ריבוי העוני והדוחק (דער ניט גוט פון וועלט) וריבוי השיקוע והטרדות בעניני הפרנסה ה"ה אינו כלי כלל לאור התורה ועבודה שיפעול בפנימיותו כו', אמנם הדוחק הזה ה"ה מצרף ומוכך ששובר את גסות הקליפות דגוף ונה"ב ופועל בו שפלות והכנעה גדולה (א' אראפ גיפאלין קייט) וכש"כ ששובר את הגסות שבנה"א כו', וגם לעת מן העתים כשמתבונן בעצמו בפרטי עניניו איך שכולם המה הבל ורעות רוח ואיך שבהבל בא ובחשך ילך ושנתרחק כ"כ מאלקות עי"ז נעשה בחי' צעקה פנימיות כמ"ש צעק לבם בהתעוררות גדולה ביותר להשליך חיי מנגד בדרך הפקירות ממש שלא יתפעל כלל מכל הענינים, ואין הכוונה שלא יעשה כלל בעניני הפרנסה דמזה אינו יכול לפטור א"ע, כ"א שיהי' בלא לב ולב שלא יהי'

בהתפעלות והרגש פנימי כ"כ והוא שלא יהי' מונע ומעכב אותו מתורה ותפלה דהקביעות שעל תורה ותפלה לא יעבור כו', וזה נעשה אצלו בהסכם חזק מאד יותר מכמו שלא הי' מרוחק ומעונה כלל, דהיינו דהעוני והדוחק שזוכרים את הגסות והצעקה הוא בבחי' יציאה בתוקף גדול, ולכן עיי' דוקא ההסכם ביותר ונעשה כלי להאור האלקי שיאיר בנפשו בגילוי כו' וזהו דכמו בגלות מצרים עיי' ויאנחו כו' ויזעקו כו' כתיב ותעל שועתם כו' וזכו למ'ת כמו"כ עיי' הצירוף ובחי' צעק לבם דגלות אחרון יזכו לגילוי פנימיות התורה כו'.

ולזהבין בתוס' ביאור מה שעיי' גלות האחרון יזכו לגילוי פנימיות התורה, ילה"ק תחילה דכמו שהי' במצרים וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה כך גם בהשעבוד וגלות האחרון יש ענינים אלו ברוחניות, וכמ"ש בר"מ וימררו את חייהם היא התורה כי היא חיינו, עץ חיים היא למחזיקים בה, בעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכתא, ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, דענין התורה שירדה למטה ה"ה בכדי לברר בירורים, וזשארז"ל ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים אלו ברייתות, ועלמות אין מספר אלו הלכות, דמשניות הם בחי' מלכות וכמאז"ל מתניתא מלכתא*, וכמו המלך שגזור אומר כך וכך, כך המשנה גזור אומר שזה טמא וזה טהור זה מותר וזה אסור, והענין הוא דבחכמה אתברירו והיינו חכמת התורה שמבררת בירורים עיי' שפוסק ואומר שזה מותר וזה אסור, פי' מותר שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ויוכל לעלות וליכלל בקדושה כי הדם הוא הנפש, והנה מכל מאכל אשר יאכל נהפך לדם כי תלת שליטין אינון כבדא ולבא ומוחא שהם כלים לג' בחי' גרין נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד והם חב"ד הג"ת נה"י וכמו בגשמיות שהמאכל נתברר בירור אחר בירור דתחלה נעשה דם ונכלל בכבד, ונתברר עוד והמובחר עולה ללב והיותר מובחר עולה למוח, וכ"ה ברוחניות דנפש בכבד הוא בחי' נה"י והיינו מה שמוסיף חיות בעשיית המצות באברים חיצונים, כמו שרץ לדבר מצוה והיד הנותנת צדקה כו' ורוח בלב הוא בחי' המדות (והוא בחי' התפלה בכלל)

(*) הוא ע"פ מארז"ל אשה מזרעת אדם שממנו בשר וגידים כו' נמצא שעיקר הזרעת הולד הוא מטיפת הנוק' וכמ"ש אשה כי תזריע וילדה כו' וטפת דכר הוא רק כדי לברר טפת נוק' שמהטוב ומובחר נוצר הולד וכמ"ש ותזרני חיל מלשון זורה את הגורן בחי' בירורים (ובאמת זהו ענין בירור אחר בירור שהרי טיפת נוק' נמשכת ג"כ אחר הבירור שהרי התהוות טיפה זו הוא מהמאכלים שאוכלת ונתבררים עד שנהפכים לדם בכבד ועולה ללב ומשם למוח, ואח"כ נמשך מהמוחי' שלה הזרעת הטפה כמ"ש בע"ח של"ט, נמצא המשכה זו היא ממה שכבר נתברר בתכלית עד שנכלל במוחי' דנוק' אז משם נמשך טיפת נוק' רק שאעפ"כ כדי שיהי' מזה התהוות הולד א"א עד שיתברר שנית עיי' טפת הדכר כנ"ל), וכך הנה המשניות הם בחי' בירורי' בתכ' אתברירו טמא וטהור אסור ומותר).

ונשמה במוח שבכח זה לומד תורה ומשיג השגות אלקות וכמו עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי חמרא וריחא פקחין והיינו כי בכח האכילה ההוא לומד ומתפלל בכל לבבו ובכל נפשו ומקיים מצות כו', הרי מתבררים הניצוצות שבהמאכל ועולה ונכלל בקדושה כו', וכ"ז הוא כשהמאכל הוא מותר ע"פ התורה אבל מאכלות האסורות הגם שלומד ומתפלל בכח האכילה היא אינה עולה לה להיות בכל לבבך כו', והוא בירורי המאכלי', וכן בירורי הלבושי' ובתים בחי' מקיפי' כשלוכש בגדי כבוד ותפארת לש"ש כמו לכבוד שבת ויו"ט ולכבוד מצוה שעושה שע"ז מתברר הניצוץ שבהבגד ודוקא כשהוא בגד כשר שלא יש בו נדנוד איסור כמו שעטנז וכדומה כו', והנה הברירור הזה הוא ע"י בחי' חכ' בחי' משניות וה"ז כמלך שגזור ואומר שיהי' כך ולא כך, וכך המשניות שגוזרין ואומרים שזה יהי' כשר ויכול להתעלות לקדושה וזה יהי' אסור וידחה להוץ ולא יתעלה ושבירתן זהו תקנתן שע"י הדחי' הם מתבררים ובד"כ הברירור דתורה הוא בחי' ברירור דמ"ה וכידוע שיש ב' בחי' ברירורים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, הברירור דמלמטלמ"ע הוא בחי' ברירור דב"ן, והו"ע התפלה שהוא בחי' העלאת מ"ן מלמטלמ"ע והברירור דתורה הוא בחי' המשכת מ"ד דח"ע לברר המ"ן דב"ן, ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, כי ברייתא בחי' לבר מגופא שהם אברים החיצוניים, והמשנה נק' אברים הפנימי' וכל דבר שהוא שנוי בברייתא הוא מרומז במשנה, כמו שא' אילפא מאן דשאל לי בברייתא ולא פשיטנא לי' ממתניתין, פי' פשיטנא מל' פשט את ידו שהוא לשון הושטת יד ואמר שיושיט את ידו ממתניתין לברר הדין השנוי בברייתא ולא הי' צריך הברייתא בפ"ע כיון שהיא נכללת במתניתין, אך לא כל אדם זוכה לזה ושמו מוכיח עליו שלכן נק' אילפא מלשון אאלפך חכ' אאלפך בינה ולכן הי' מבין דין הברייתא מתוך המשנה, אבל אנחנו צריכין ג"כ לעסוק בדין הברייתא והו' ובכל עבודה בשדה, וזהו כמו למשל שמביא חטים מתוך הבית וזורעים בשדה מחוץ לעיר ואח"כ מכניסים מן השדה את התבואה ומכניסים לבית ועושים מזה לחם, וכך הוא ענין הברייתא שהוא בחי' עבודה בשדה לפי שהכל מרומז במשנה, אך אעפ"כ עיקר הלחם נעשה מברייתא דהיינו שעיקר הברירורים הוא דוקא מברייתא לפי שאין הכל מבינים המשנה, והברייתא מבאר כל פרטי דינים וזהו שנקראו פילגשים שהוא בחי' שפחה (עמ"ש באהלי יהודא בשרש פלגש שהיא העלולה לשימוש ולשירות פלג גישה ל' הגשה) שהיא מתקנת כל המאכלים ואח"כ המאכל עולה על שולחן מלך, וכך עיקר המאכלים שהוא הברירורים הוא דוקא מברייתא כו', ובעבודה קשה דא קושיא, דהנה איתא בכהאריז"ל דקושיא היא מצד הקליפה דכל קושיות הן העלמות והסתירים שמעלימים ומסתירים על האמת וצריכים עבודה ויגיעה רבה לבוא על האמת מצד ריבוי ההסתרים וזהו מ"ש במד"ר אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל פה או לעמל שיחה, עמל פה הוא בחי' לימוד התורה שצריך שיהי' דוקא בבחי' עמל ויגיעה וזהו"ע הקושיא שצריך עמל ויגיעה רבה עד שבא על האמת כי הקושיא מסתיר כו' ואח"כ ע"י יגיעה מסירין את ההסתר כו' ובאמת ע"י באים לגילוי אור עליון יותר, זכדי לתרץ הקושיא צריכים להגיע לעומק החכ' יותר, וכך בכדי להסיר

ההעלמות וההסתרים צריכים בחי' אמיתית עצמות החכמה שעי"ז מסיר כל הקושיות וההסתרים כו', אך צריכים ע"ז יגיעה רבה מאד.

ובלבנים דא ליבון הלכתא שאין בידינו הלכה ברורה דכל דיני התורה במחלוקת שנויים, הללו מכשירין ומטהרין והללו פוסלין ומטמאין וצריכין לברר וללבן הדבר כו', וביאור ענין ליבון הלכתא הוא, דהנה כתיב כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, ופי' בספרי כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם אלו הלכות שנקראו לחם וכמ"ש לכו לחמו בלחמי, כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם אלו אגדות שהוא בחי' פנימיות התורה, דתורה בכלל נק' לחם, אמנם בחי' חיצונית התורה הו"ע נובלות חש"מ בחי' חיצונית החכמה, ופנימיות התורה היא בחי' עצמות ח"ע, וזהו"ע מוצא פי ה' שבתורה היינו בחי' אוא"ס שבחכמה וכמ"ש הרמ"ז בפי' ודברי אשר שתי בחי' מל' דא"ק ובחי' מל' דא"ס והיינו בחי' התענוג שמלוכש בתורה כו' כנ"ל, ובכדי להמשיך בחי' עצמות ח"ע זהו ע"י התפלה, דהנה כתיב ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי תמתי, והיינו שמתחלה צ"ל בבחי' אחת שהוא בחי' כלי לאחד שלא יהי' לו רק רצון אחד לה' לבדו, וזהו ע"י התבוננות באלקות שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וזהו מ"ש יונתי עיניך יונים כמו היונים שמסתכלים וע"ז והוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא ועי"ז ממשיך בחי' עצמות ח"ע, בחי' מוצא פי ה' הנ"ל, וזהו"ע ליבון הלכתא דהיינו להמשיך מבחי' לובן העליון שהוא בחי' כתר כו' לובן הוא בחי' חכמה וכידוע דחכ' נק' לבנון והיינו מצד גילוי הכתר שבחכ' שהוא בחי' אוא"ס שבחכ' ועי"ז דוקא נעשה בירור וליבון ההלכה ע"י גילוי בחי' אמיתית ח"ע, והיינו שעי"ז נעשים הלכות בבחי' ששים המה מלכות כמלך שגוזר ואומר, משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו * , דצ"ל תפלה תחלה להמשיך בחי' עצמות ח"ע בכדי לברר וללבן ולהסיר כל הקושיות כו', וגילוי בחי' אמיתית ח"ע למטה יהי' לע"ל שזהו"ע בחי' טעמי תורה, פנימיות התורה שיתגלה לע"ל, והיינו ע"י עבודה דעכשיו בתפלה ותורה ביגיעה לבוא אל אמיתית החכ' להסיר הקושיות ולברר וללבן כו', עי"ז יתגלה לעתיד בחי' פנימיות התורה, וזהו שעי" גלות האחרון בבחי' עבודה קשה יוכו לע"ל לבחי' פנימיות התורה, ובה יובן מ"ש במדרש דשאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה קאי על אלה תולדות השמים והארץ, ואלה בזכות מי עומדים בזכות אלה שמות בניי, דפי' אלה שמות בניי היינו שהן ממשיכים בחי' שמות העליונים דכל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה, ע"ד מ"ש ויעש דוד שם, ופי' בזה"ק דעביד שמא קדישא, שהמשיך בחי' גילוי שם הוי' למטה להמשיך אוא"ס מבחי' ח"ע יו"ד של שם הוי' לה' של שם בחי' הדיבור ורוח פיו ית' לעולם העשיי, וכך הוא

(*) (וע"י פנימי' התורה בחי' יראה נתלבן ונתברר ההלכתא כו', וזהו ואלה שמות בניי, שמות ממש).

פי' שמות בני ישראל שבנ"י ממשיכים ועושים בחי' גילוי שמות עליונים למטה, וזהו מ"ש ותעש לך שם כהיום הזה, אשר הלך אלקי' לעשות לו שם, וכמ"ש במד"ר ע"ז מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה כדי לעשות לו שם, דהיינו המשכת בחי' גילוי שם הוי' למטה.

אך עדיין יש להבין מ"ש ואלה שמות בני' הבאים מצרימה מהו מצרימה דוקא כו', והענין הוא דהבאים מצרימה קאי על זמן הגלות, כי את זלעוז עשה אלקי' וכמו שיש מצרים דקליפה כמו"כ יש בחי' מצרים בקדושה כמו שיש לבן בקליפה ולבן בקדושה כו', ולהבין מהו ענין מצרים דקדושה, הענין הוא דהנה אותיות הדבור ואותיות המח' נק' בשם מצרים ע"ש שהאותיות הם כלים להשכל ומגבילי' ומצמצמי' את השכל, וכמו שאנו רואים למשל שהתינוק אעפ"י שהוא לומד למשל את ההלכה מ"מ אינו משיג רק את העצם האותיות לבד ואינו מבין כלל את ההשכלה המלוכש באותיות הללו לפי שאותיות אלו הם מסתירי' (אך כשגדול לומד אינו מסתיר לו האותיות כו', ומבין את ההשכלה המלוכש באותיות) וכן אפי' כשגדול לומד תשב"כ הנה אינו משיג מהאותיות רק את הסיפורי מעשיות, ובאמת מלוכש בהם סודות נפלאים רק שהאותיות מעלימים ומסתירים כו', וכך למעלה יש בחי' אותיות הדבור ואותיות המח' שהוא בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין שהם בחי' עלמין שמעלימי' ומסתירים על גילוי שם הוי', ושרש הגבלה זו הוא מבחי' שם שדי שא' לעולמו די כי מצד שם הוי' הי' מתפשט בלי גבול, ושם שדי הוא כח הגבול, וזהו ענין מצרים דקדושה דהיינו מה שנמשך בבחי' מצרים וגבולים, וזהו יובן מ"ש הבאים מצרימה, דהיינו אע"פ שגם עתה בגלות ממשיכים ג"כ השמות, אך זהו רק בבחי' מצרים שהוא בבחי' העלם ואין להם בחי' גילוי למטה וזהו שהוכפלו ענין בואם מצרימה, היינו שמתחלה מ"ש בפ' ויגש ואלה שמות בני' הבאים מצרימה יעקב ובניו זהו ירידה בבחי' מיצר וגבול להתלבש בבחי' עלמין סתימין, ומ"ש כאן בפ' שמות הוא הירידה באותיות הדיבור, ולכן בפ' ויגש נא' יעקב ובניו וכאן נאמר את יעקב, דהנה ההפרש בין ההמשכה במח' להמשכה בדיבור הוא ההפרש בין בחי' ישראל לבחי' יעקב, דישראל הוא בחי' חצי פרצוף העליון דז"א עד החזה דשם המוחין סתימין, ויעקב הוא בחי' חצי פרצוף התחתון דז"א כמש"כ במאו"א, והוא בחי' מוחין המגולין שבוקעים למטה מהחזה, ומח' מקבל מבחי' ישראל, ולגבי בחי' זו יעקב בכלל בנ"י, אבל בדיבור נמשך בחי' יעקב ולכן אמר כאן את יעקב עם בחי' יעקב, ועפ"ז יש לתרץ גם כן מה שבפ' * מפרט באריכות וכאן בקיצור שזהו ע"ד אתון רברבין ואתון זעירין וכמו אל ברוך ואל אדון דכל אות כלול מד' וח' תיבות, כמו"כ בפ' ויגש שהוא בחי' ירידה באותיות המח' הוא בחי' אתון רברבין ושם האור בבחי' התפשטות

וכאן הירידה באותיות הדיבור האור מאיר בקיצור וצמצום כו', ושניהם הם בחי מצריי שאינו נמשך האור למטה כו'. וזהו מ"ש במדרש שמתחלה כשהי' א' מקיים מצוה הי' נכתב בתורה כמו שמצינו בבוועז לעת האוכל גשי הלום וטבלת פתך בחומץ כו' נכתב זה בתורה (וכן באהרן כתי' וראך ושמח בלבבו) משא"כ עתה אינו נכתב בתורה, רק אעפ"כ אלי' כותב (או משיח) והקב"ה הותם, לפי שאין הגילוי למטה, אבל למעלה גם עתה הגילוי כמו קודם, וזהו ואלה שמות בניי הבאים מצרימה, אך זהו מחמת שהגילוי הוא רק מבחי' בניי ובחי' יעקב שהוא רק הארת ח"ע ולא בחי' ישראל שהוא ח"ע ממש שאילו הי' הגילוי בעלמין מבחי' ח"ע לא היו העלמין מסתירי' ומעלימי' כ"כ לעינינו, והראי' לזה בהתנוצצות הגאולה ע"י משה רבע"ה שהוא בחי' הארת ח"ע מיד נעשו אותות ומופתים לעין כל בשינוי הטבע כו' משום שהדבור בטל לגבי ח"ע מקורו, וע"ד מאמר מי שאמר לשמן וידליק כו', אך היינו בגילוי הארת ח"ע ממש שזהו הנק' בחי' ישראל משא"כ בגלות אז אין הגילוי בעלמין מבחי' הח"ע ממש שהוא מבחי' הנק' ישראל לי ראש, רק שנמשך בקיעת איזה הארה דרך מסך ולבוש ובחי' זו נק' יעקב ובבחי' זו מאיר בהעלמין להחיותם מאין ליש לפי שהאותיות מסתירים על בחי' זו ולכן העלמין הם מסתירי' ומעלימי' ביותר על הארה זו ולא נודע כי באו אל קרבנה עד שנעשה העלם והסתר לגמרי וע"כ אותותינו לא ראינו, לא ראינו דוקא שבאמת גם עכשיו הכל בהשגחה פרטי' כמו בזמן ההוא, והכל כמו אותות ומופתים ההם רק שלא ראינו שאינו ניכר שום שינוי שמתלבש למטה בלבושי הטבע שאינו נראה ונגלה האור האלקי כו', והוא ע"ד מ"ש לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בניסו מפני שהעלמין מעלימי' וזהו בחי' הגלות ממש, שאינו נמשך בגילוי למטה אבל למעלה הגילוי כמאז כמו"כ עתה אלא שהוא בחי' הארת ח"ע כו', וזהו איש וביתו באו איש זהו בחי' שם הוי' ה' איש מלחמה, וביתו זהו בחי' שם אד' שנק' היכל לשם הוי' וכמ"ש והי' בהיכל קדשו היכל גימ' אד' והיינו שכל המשכות ישנם גם עתה ראובן ושמעון בחי' ראי' ושמיעה שנמשך גם בעלמין זאתגליין מבחי' ישראל וכמ"ש ותקרא את שמו ראובן כי ראה כו', ותקרא את שמו שמעון כי שמע ה', לוי עתה הפעם ילווה אישי אלי בבחי' התקשרות ויחוד כו'.

והנה בזה יובן מה שלא רצה משה לילך בשליחות זה והיתה הטענה שלו כי כבד פה וכבד לשון אנכי, והנה ע"פ הוזהר מה שא' כי כבד פה כו' היא מעלה גדולה שלא הי' יכול להשפיל בבחי' תושבע"פ ותושב"כ לפי שהיתה בבחי' ירידה אצלו וע"פ פשוט מה שא' כי כבד פה כו' היינו שהי' הטענה לפי שבדבור הי' בבחי' גלות דהיינו דבר ה' המחז' את העולמות, והדיבור הוא בבחי' גלות אותותינו לא ראינו, וכמ"ש כרחל לפני גוזזי נאלמה, גוזזיה היא בחי' שערות אותיות הדבור הם בבחי' נאלמה שהם בבחי' העלם והסתר כו' מי כמוכה באלים מי כמוכה באלמים שאין הדבור מאיר בבחי' גילוי, וע"כ היתה הטענה שלו כי כבד פה כו' ע"כ אינו יכול להיות יצ"מ, ובזה יובן מה

שהי' עשרה מכות דוקא וכן עשרה נסים על הים למה עשרה דוקא. והיינו דדיבור הוא בחי' מל' ומל' כלולה מע"ס והם ענין העשרה מאמרות שעתה הדבור בבחי' גלות, וכדי שיצא מהגלות צריך שיהי' עשרה מכות דוקא שע"י המכה נשתברה הקליפה ונתגלה הדבור כו', והנה אח"כ הי' עשרה נסים על הים שהוא בחי' גילוי הדבור שיצא מהגלות, ועי"ז נעשה נס הפך ים ליבשה כי זה שבגלות אותותינו לא ראינו זה מחמת שהדבור אינו מאיר בגילוי אבל כשמאיר הדבור בבחי' גילוי והיינו ע"י גילוי בחי' עצמות ח"ע אזי יכול להיות היפך הטבע ממש (וכמו שהדבור הי' בבחי' גלות כמו"כ הי' הקול ג"כ בבחי' גלות כו'), והנה לזה אמר לו הי' מי שם פה לאדם כו' הלא אנכי הוי', כי לאדם בקמץ הוא בחי' אדם הידוע שהוא בחי' אדם העליון שעל הכסא, בחי' אדם העליון דאצי' ובחי' פה האדם היינו בחי' הגילוי והוא בחי' גילוי הדיבור ובעבודה בחי' אדם הוא מ"ש זאת התורה אדם והיינו כי אדם הוא בחי' רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו שהוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה גידיו שס"ה לית וכדי שיהי' בחי' פה לאדם, דהיינו בחי' פה הוא בחי' גילוי שהדבור הוא בחי' גילוי, והיינו כדי שיומשכו למטה הגילוי בבחי' מצות גשמי' זהו ע"י אנכי הוי' דוקא אנכי מי שאנכי, וכמ"ש במ"ת אנכי הוי' אלקיך, וכן מ"ש או מי ישום אדם או חרש, דהנה אף שברוב אדם הוא חסרון שנסתתר הדבור והוא בחי' גלות השכינה כרחל לפני גוזזי' נאלמה, אך יש אדם שהוא מעלה, וכמ"ש במדר' ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' והנה קמה אלומתי משתיקותא דאימא קמה לו, מה ששתקה רחל בעת שנמסר לאה ליעקב זהו שקמה לו, והיינו שהוא תכלית הביטול ביטול דשם מ"ה, כי בחי' מאלמי' אלומים הוא ג"כ בחי' ביטול עד"מ כמו שקושרין העמרים שמקבצין כמה שיבילים רבים מאד ומחבריו אותם וקושרין אותם באגודה אחת וזהו הנק' אלומה כידוע והרי מתחלה השיבילים מפורדין זמ"ז וע"י קשירה זו יהיו לאחדים, כמו"כ ממש הוא ענין הבריורי' והעלאת הניצוצות הנ"ל כשמעלין אותן מטורי דפרודא להתכלל בבחי' מ"ן באחדות הי' שנמצא נעשו ונכללו בבחי' אחד ממש ממה שהי' בתחילה בבחי' הפירוד וריבוי כנ"ל, וזהו מאלמים אלומים היינו העלאת הניצוצות בבחי' מ"ן בתוך השדה הוא בחי' חקל תפוחין שהוא מל' דאצי' שלשם נכלל המ"ן כנודע, וזהו ג"כ מה שנק' העלאת מ"ן בלשון מאלמים אלומים מלשון אדם שאינו יכול לדבר הואיל וענין העלאת מ"ן הוא בחי' ביטול היש שנתבטל ממש להכלל בה' הרי אז הוא בבחי' אדם שאינו יכול לדבר ולהשפיע לזולתו שזהו בחי' יש וכיון שעיקר העלאה זו היא בחי' הביטול ע"כ הוא היפך השפעה ונק' אדם (וכענין אידי דטריד למיבלע לא פליט), וזה הי' כל עבודת השבטים שהן בעולם הבריאה שהוא רק בחי' ביטול היש לבד, אבל ענין והנה קמה אלומתי משתיקותא דאימא קמה לו זהו בחי' ביטול דשם מ"ה שהוא בחי' בחכ' אתברירו בירור שני שהוא בחי' ביטול במציאות ממש, שזהו נמשך מבחי' אנכי הוי' כו', וזהו או מי ישום אדם או חרש שבהרש יש ג"כ שני בחי' מעלה וחסרון שסתם חרש הוא חסרון וכמ"ש החרשים שמעו, שמיעה הוא בחי' קבועמ"ש שמע ישראל, וכשהוא בבחי' פר"ע נק' חרש, ויש בחי' חרש שהוא

מעלה כמו החרש והמסגר אלף שכיון שהם פותחים בדרשה נעשו הכל כחרשים, והנה מי עשה לכל הבחי' אלו זהו ע"י אנכי הוי' שהוא המשכה מעצמותו, וא"כ כמו"כ יכול להיות שאף שהדבור הוא בבחי' גלות מ"מ יכול להיות יצ"מ, ומשם נמשך ג"כ מה שאנכי אהי' עם פיך דאף שהי' כבד פה מ"מ היו דבריו נכונים בשעת הדיבור, והיינו שבעת שהי' מדבר עם פרעה היו דבריו נכונים, ומ"מ לא נתרפא לגמרי עדיין לפי שהדיבור הי' עדיין בגלות, והי' צ"ל העשרה מכות בכדי לגלות הדיבור כו' כנ"ל, ונתרפא לגמרי במ"ת שאז הי' גילוי הדיבר, דהגם שנת"ל שבקי"ס הי' גילוי הדיבור י"ל דבקי"ס הי' העיקר גילוי בחי' מח' דים הוא בחי' עלדאת"כ אותיות המח' והיינו דע"י גילוי בחי' עצמות ח"ע במח' הי' הפך ים ליבשה שלא יסתירו אותיות המח', ועיקר גילוי הדיבר הי' במ"ת פכ"פ דיבר הי' עמכם ולכן אז נתרפא, ובמצרים לא נתרפא לגמרי רק לפי שעה שבדברו לפני פרעה היו דבריו נכונים ע"י גילוי בחי' אנכי ועי"ז הי' בכוחו לשבור קליפת מצרים, וזהו מה שטען משה כי כבד פה כו' שהדיבור הוא בגלות ואיך אפשר להיות הגאולה והשיב לו הקב"ה מי שם פה לאדם דבחי' גילוי הדיבור נמשך מבחי' אנכי א"כ משם יכול להיות הגאולה ג"כ, רק בכדי שיהי' גילוי הדיבור לגמרי בכללות העולם צ"ל שבירת קלי' מצרים, ולזאת אנכי אהי' עם פיך שיהיו דבריו נכונים ושישבור קלי' מצרים ויהי' גילוי הדיבור במ"ת ע"י בחי' אנכי ה' אלקיך ואז נתרפא לגמרי כו'.

בס"ד, ש"פ וארא, דנ"ח

לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והנה בפי' זו נא' ד' לשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, ואי' במד"ר במקומו שהן נגד ד' גזירות שגזר פרעה על ישראל, וכנגד זה תיקנו ארבע כוסות, זהו פי' א' שבמד"ר שד' לשונות של גאולה הן כנגד ד' גאולות שבמצרים וכנגדם תיקנו ארבע כוסות, ועוד יש פי' במד"ר בפי' וישב פי' פ"ח שד' לשונות של גאולה הם כנגד ד' גליות וכנגד זה תיקנו ארבע כוסות כו', והנה בזהר פי' שהד' לשונות הוא כנגד ד"פ אמת, ולפי פי' הזהר י"ל ששני הפי' אמת, דהנה אנו אומרים ד"פ אמת קודם עזרת וד"פ בעזרת אבותינו, והיינו שד"פ אמת שקודם עזרת הוא כנגד ד' גאולות שבמצרים וכנגדם תיקנו ארבע כוסות, ועוד יש פירוש של לע"ל, ולהבין זה מה"ע הד' לשונות של גאולה ומה הם שייכים להד"פ אמת, י"ל ענין מ"ש בלק"ת בדרוש מה טובו שיש שני בחי' תשובה תשוע

ותשׁוֹת תשוב ה' עילאה ותשוב ה' תתאה, והן שתיים שהן ארבע דהיינו מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. ולהבין ענין הד' תשובות, הענין הוא, דהנה כתי' סור מרע ועשה טוב כו', וענין סור מרע היינו בחי' תשׁוֹת. דהנה כתי' כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, פי' אלקיכם אלקה שלכם, שנק' אלקה שלנו. והנה לא מצינו בכל השמות שיהי' נק' שלנו כ"א בשם אלקים שנק' אלקה שלנו. ולכאור' אינו מובן למה שם אלקי' דוקא נק' שלנו כו'. והענין הוא, דהנה כדי שיומשך לנו אלקי' בבחי' גילוי בבחי' פנימיות בנשׁי' עד שיהי' נק' שלנו זהו ע"י שם אלקי' דוקא שהוא בחי' צמצום, כי כדי שיהי' גילוי אלקות למטה א"א כ"א ע"י צמצום כו', כי אור הבלתי מצומצם הגם שהוא גילוי אור רב מאד, מ"מ הוא בחי' חשך והעלם לגבי עולמות מפני שאינו מתקבל בהעולמות ולכן אין זה גילוי אל העולמות, ובכדי שיהי' גילוי זהו דוקא באור מצומצם, דהאור כשמתצמצם או הוא בא בגילוי כו', וכמו עד"מ בהשפעת הרב לתלמיד אשר שכל הרב בעצם הוא למעלה באין ערוך שכל * התלמיד וכשישפיע לו את השכל כמו שהוא אצלו מתבלבל חושי וכלי המקבל ולא יוכל לקבל כלל, כ"א בהכרח שיצמצם הרב את אור השכל לפי אופן כלי המקבל. דזהו משארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, דהיינו שיקצר ויצמצם את אור שפע השכל לפי אופן כלי המקבל בכדי שיתקבל אל המקבל כו'. ועד"ז הוא למעלה משארז"ל צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון, ולכאור' והלא עיקר הגילוי הי' בין ב' בדי הארון ולמה נק' זה צמצום. אך לפי שכדי שיהי' גילוי אלקות בין ב' הבדים א"א כ"א ע"י צמצום כו', וכן כללות הגילוי אור האלקי שמאיר בעולמות הוא בבחי' קו וחוט והיינו שהוא בבחי' קו קצר ומצומצם דדוקא כשהאור מתצמצם אז הוא מתגלה בעולמות כו'. וכך כדי שיהי' גילוי אלקות בנשׁי' זהו ע"י צמצום. וזהו שנק' אלקינו, כי מה שנק' שלנו הוא ע"י שם אלקי' המצמצם. אך מובן דזה הצמצום הוא עיקר החסד, שאם לא הצמצום לא הי' בבחי' גילוי כלל. וזהו מ"ש בספרי הקבלה ששם אלקי' הוא בחי' גבורה, ואלקינו הוא רחמים והיינו לפי שזה הצמצום הוא עיקר הרחמים כו', וי"ל ההפרש בין אלקים לאלקינו דאלקים הוא בחי' צמצום הראשון, דענינו הוא בחי' העלם האור והתכללותו במקורו וזהו בחי' גבורה שהוא בחי' העדר האור, וגם אם נא' דכוונת הצמצום הי' בשביל גילוי הקו שאח"כ, דבכדי שיהי' הגילוי בבחי' קו מצומצם הי' צ"ל הצמצום קודם, וכמו עד"מ בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד הנה בכדי שיצמצם הרב את השפעת השכל לפי ערך המקבל בהכרח שיעלם תחלה את אור השכל בעצמו, דכש מאיר אצלו אור השכל בהתפשטות והתרחבות לפי עומק חכמתו אין בערך המקבל כלל ולא ימצא כלל דרך קצרה איך להשפיע אל המקבל, כ"א בתחלה צריך להעלים את האור בעצמו שנפסק נביעת השכל לגמרי, ואז ימצא מה לגלות אל

המקבל ובאיזה אופן יגלה וישפיע לו כו'. ובדוגמא כזאת הוא למעלה כבי', דבתחלה ה' אוא"ס ממלא מקום החלל ולא ה' בערך העולמות כלל, והי' הצמצום שהו"ע התעלמות והפסק האור. ואח"כ נמשך הקו בבחי' אור מצומצם לפי ערך העולמות כו'. נמצא דהצמצום הוא סיבת הגילוי כו'. מ"מ הצמצום מצ"ע ה"ה העלם והעדר הגילוי, אלא שזהו הקדמה שיהי' גילוי אח"כ, אבל מ"מ הצמצום עצמו הוא העדר הגילוי. ואינו דומה לצמצום הקו דהצמצום הוא גילוי, דהיינו שבאופן כזה הוא מתגלה, וא"כ אין הצמצום העלם אדרבה הוא מביא את הגילוי כו'. משא"כ צמצום הראשון אם שהוא סיבת הגילוי שיהי' אח"כ מ"מ הצמצום עצמו הוא העלם כו'. ובפרט לפי מ"ש בע"ח דעיקר הצמצום הוא בשביל הויות הכלים. וכמ"ש בשער עיגולים ויושר סוף ענף ג' שהקשה שם למה ה' הצמצום שנסתלק האור לגמרי ואח"כ נמשך הקו, דממ"נ אם העולמות אינם יכולים * את האור א"ס שלפני הצמצום, א"כ איך מקבלים את אור הקו שהוא ג"כ מהאוא"ס שלפני הצמצום. ואם את אור הקו יכולים לקבל לפי שהוא אור מצומצם, א"כ למה ה' צריך להיות סילוק האור לגמרי, הרי ה' יכול להניח את אור הקו ולא יתצמצם רק שאר האור הגדול. ותירץ דאם ה' נשאר מתחילה אור הקו לא ה' * להתהוות מציאות הכלים להיותו מהאוא"ס שלפני הצמצום, אך כאשר נסתלק האור לגמרי ונתהוו הכלים יכולים לקבל אח"כ אור הקו שלא יתבטלו מפני שהוא אור מצומצם עכ"פ כו'. וא"כ הרי עיקר הצמצום הוא בשביל הויות הכלים, והכלים הם בבחי' העדר הגילוי מצד עצמן, ולכן נק' הכלים אלקי' וגם מקור התהוות הכלים שהוא בחי' הצמצום הוא בחי' אלקי' בחי' גבו' כו'. אבל אלקינו הוא בחי' הקו. דהגם שיש בזה ג"כ צמצום אבל הוא מה שבאופן כזה הוא בא לידי גילוי. והו"ע שיתוף דהוי' ואלקי', דמקור הגילוי הוא ש' הוי' אלא שע"י שם אלקים הוא בא לידי גילוי. ונמצא דהש' אלקי' אינו העדר הגילוי, כ"א דוקא מביא את הגילוי דש' הוי' כו'. וש' הוי' הוא בחי' רחמים (וכן שרש הקו הוא מת"ת הנעלם כמ"ש בזהרה"ק) אלא שמשתתף עם ש' אלקי' בכדי שיבוא לידי גילוי. ונמצא דש' אלקי' מתייחד ומתחבר עם ש' הוי' לפעול הגילוי. ולכן אלקינו הוא בחי' רחמים והוא בחי' גילוי הקו בכלל כו'. וזהו מ"ש כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם שהעון מבדיל ומסתיר שלא יהי' נק' אלקינו שלנו, דהיינו שאינו מאיר אלקות בחי' * גילוי בנש"י, ויש כמה הבדלות גם בקדושה וכמו המבדיל בין קדש לקדש, דהיינו שאף לאחר הפרסא הוא ג"כ קדש רק שאינו קדש כמו קודם הפרסא כו'. והיינו לפי שאף שיש פרסא מ"מ הפרסא אינו הסתר גמור לפי שהפרסא היא מסך דק שאינו מסתיר כ"כ, וע"כ גם לאחר הפרסא היא קדש. אך המבדיל בין קדש לחול הוא הבדלה גמורה

יכולים את : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : יכולים לקבל את
הי' להתהוות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : הי' מקום להתהוות.
בחי' : כ"ה בכת"י, ואוצ"ל : בבחי'.

שמסתיר על בחי' גילוי אלקות ואינו מאיר כלל בבחי' גילוי לפי שהמסך הוא מסך עב, וזה ק"ג המסתיר לו. וזהו כתנות עור משכא דחויא המסתיר כמו למשל אם עושין מסך מעור מסתיר לגמרי את אור זיוו השמש. משא"כ אם עושין מסך מזכוכית אף שהוא מסתיר מעט מ"מ מאיר ע"י אור השמש ג"כ. וזהו שיש כמה הבדלות, המבדיל בין קדש לקדש זהו כמו למשל מסך של זכוכית אך המבדיל בין קדש לחול הוא כמו למשל מסך מעור שמסתיר לגמרי כו', שהוא בחי' ק"ג. ועוד יש הבדלה בין טוב לרע שבק"ג יכול להתהפך לקדושה, משא"כ בגקה"ט לגמרי אינו יכול להתהפך לקדושה כלל כו'. וזהו עיונותיכם מבדילי* לבין אלקיכם שנעשה מסך מבדיל כו', שעייזו ה"ה עושה ההבדלה למעלה שאינו מאיר גילוי אלקות בעולמות, וכמו"כ למטה בנפשו אינו מאיר גילוי אלקות כו'. ועיקר הענין הוא לפי שהם מנגדים לרצונו ית' ולכן הם מסתירים. כי אין שום דבר מסתיר על אלקות רק רע שהוא נגד רצונו והפכו ממש ה"ה מסתיר על אלקות. ולכן החטא ועון נעשה מסך מבדיל שאינו מאיר גילוי אלקות כו'. ועייזו גורם ג"כ ג' השכינה למעלה. והענין דהנה כי חלק הוי' עמו דהשפעת החיות בנש"י הוא מאלקות דוקא. שע"י חטא ועון גורמי' התגברות הס"א וההעלמות וההסתירים כנ"ל מ"מ נמשך לנש"י (וכן למעלה בעולמות דקדושה) השפעת החיות מאלקות, וזהו שאמרז"ל אין מזל לישראל, פי' דישראל אינם מקבלים השפעתם וחיותם מהמזלות והע' שרים, וגם כשהם נתונים בג' תחת ממשלת הע"ש מ"מ הם מקבלים חיות מאלקות, אלא שהאור האלקי מתעלם ומסתתר אז בהמסכים המבדילים להחיותם. ונמצא שגם בנה"ג בריבוי ההעלמות וההסתרים נמשך האור האלקי אלא שאינו נמשך בגילוי כלל כ"א מתעלם ומסתתר בתכלית ההעלם וההסתר בהמסכים המבדילי' דהע"ש כו'. וזהו"ע ג' השכינה כו'. וכדי שיהי' אלקינו בבחי' גילוי צריך שיהי' מתחלה בחי' סור מרע כדי שלא יהי' העון מסך מבדיל כנ"ל. וענין סור מרע הוא עקירת הרצון מהרצונות זרות, והיינו כשהוא ממארי דחושבנא ועושה חשבון צדק בנפשו בפרטי המח' דיבור ומעשה שלו איך שלא ה' * המה, ואיך שגרים עייזו כמה מסכים והבדילים למעלה, וכן למטה בנפשו עד שנעשה רחוק מאד מאור ה' וקדושתו שאינו מאיר גילוי אור אלקי כלל בנפשו. ה"ה מתמרמר מאד ומתחרט על כל עניניו והרצונות זרות שלו. ולפ"ע המרירות והחרטה על העבר כן הוא עקירת הרצון והקבלה על להבא שלא ירצה עוד בהרצונות זרות וירצה רק באלקות, ועייזו ה"ה מסיר את המסכים המבדילים שיאיר אור האלקי בנש"י ובעולמות כו'. וזהו"ע תשו"ת תשוב ה' תתאה, דזהו בחי' אלקינו אלקה שלנו, ועייזו החטא ועון גורמי' בזה העדר הגילוי וענין ג' השכינה כנ"ל. ועייזו התשובה בסור מרע מסירים המסכים המבדילים ופודים בחי'

מבדילי' לבין : כ"ה בכת"ל, ואוצ"ל : מבדילי' ביניכם לבין.

ה' : כ"ה בגוכ"ק, ואוצ"ל : לה.

מל' מהג' ונמשך להיות אלקינו אלקה שלנו, וזהו"ע תש"ת מלמטלמ"ע. אך כ"ז אף שהוא סור מרע ומסיר את המסך שלא יבדיל, מ"מ הגילוי שמאיר הוא רק מבחי' ממכ"ע שהוא בחי' אלקינו לבד. אבל כדי שיהי' מאיר גילוי בחי' סוכ"ע הוי' אלקינו שיהי' הוי' אלקינו זהו ע"י ועשה טוב ע"י מעשה המצות כו', כי מעשה המצות נק' טוב וכמ"ש אמרו צדיק כי טוב, תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. והנה טוב הוא בגימ' א"ה ו"ה שהוא ר"ת את השמים ואת הארץ אני מלא. וידוע דמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא קאי על בחי' אוא"ס הסוכ"ע, כי בבחי' ממכ"ע יש חילוקי מדרי' וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואמרו"ל נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ והגילוי בשמים הוא בחי' יד ימין ובראך בחי' יד שמאל, וידוע דיד ימין הוא בחי' גילוי יותר וכמו באדם עיקר הכח הוא ביד ימין כו', והיינו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' או"פ אור מצומצם להאיר בפנימיות העולמות כנ"ל יש חילוקי מדרי' לפ"ע העולמות. אבל בבחי' סוכ"ע השמים והארץ שוה שמאיר בשוב"א בשוה כו'. והיינו שע"י ועשה טוב ממשיכים בחי' סוכ"ע בחי' שם הוי' שהוי' יהי' אלקינו. וזהו ההמשכה מלמעלה למטה, וזהו"ע יחוד ו"ה שע"י סור מרע ועשה טוב ע"י נמשך הגילוי מבחי' ז"א ומל', דאות ה' הוא בחי' מל' בחי' ממכ"ע ואות ו' בחי' ז"א שהוא בחי' סוכ"ע, וכידוע דז"א ומל' הו"ע קוב"ה ושכינתא כו'. וי"ל דסו"מ וע"ט הו"ע קבועמ"ש וקבלת עול דמצות דסו"מ הוא קבועמ"ש וכמשנת"ל דסו"מ הוא שיעקר רצונות הזרות ויהי' בבחי' רצון רק לה', וזהו"ע קבלת עומ"ש שמשעבד א"ע לאלקות בבחי' עבודת עבד, וכמו העבד שמשועבד אל האדון שאסור לו לעשות מלאכת אחריו, וכש"כ בקבועמ"ש שיהי' בבחי' רצון א' לה' לבד ולא יהי' לו רצון אחר. וע"ט הוא קבלת עו"מ.

והנה יש עוד מדרגה בקש שלום ורדפהו, שלום הוא בחי' תורה כמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, וארו"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ"ע ובפמליא שלמטה, והיינו שהתורה מחבר בחי' סוכ"ע בממכ"ע, וכיון שהתורה מחבר בחי' סוכ"ע בממכ"ע עכצ"ל ששרש התורה למעלה גם מבחי' סובב וממלא, כיון שיש ביכולת התורה לחבר כו', וזהו כי אל דעות הוי' ד"ע מלמעלמ"ט שלמעלה היש ולמטה הוא אין שכולא קמי' כלא חשיבי, וד"ת הוא מלמטלמ"ע שלמעלה הוא אין ולמטה הוא היש, וזהו בחי' סובב וממלא, ושיהי' התחברות ב' דיעות דהיינו שבד"ת יהי' ג"כ הגילוי איך שכולא קמי' כלא חשיב צריך שיהי' נמשך מלמעלה מב' הדיעות אשר שם ב' דיעות שוין, ע"כ יכול להיות הגילוי בד"ת כמו בד"ע ממש. וזהו ע"י התורה שהתורה מחבר ב' הדיעות, כי תורה היא בחי' מוחין בכלל וכמא' אלפים שנה קדמה תורה לעולם בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה, וגם דאורייתא מחכ' נפקת. ושרש התורה היא מבחי' חפץ בחי' פנימיות הכתר וכמ"ש ה' חפץ כו' יגדיל תורה, ולכן בכח התורה

לחבר בחי' ו"ה סוכ"ע וממכ"ע. והנה תורה בכלל הוא בחי' תשו"ע להיותה בחי' מוחין כו'. ובד"פ יש בזה ב' מדרי' הא' תשוב ה' עילאה, והב' תשוב יו"ד לגבי ה'. וי"ל דהנה במ"ש בזהר אורייתא מחכ' נפקת יש ב' פי', א' דשרשה בחכ' וגילוי התורה הוא בבינה, וכן אי' בזהר לפעמים דאורייתא מבינה נפקת, והב' דרך נפקת מחכ' ושרשה בפנימיות הכתר בחי' חפץ כנ"ל. ושניהם אמת. וההפרש הוא בין פנימיות התורה לחיצוניות התורה, דחיצוניות התורה היא בבינה שהוא השגה והבנה. והנה בינה היא למעלה מז"א, דהגם שנק' שכינתא היינו לגבי חכ' (עמ"ש בד"ה זה היום תחלת מעשיך, רנ"ו) אבל לגבי ז"א היא למעלה מעלה ונק' הוא העלם ולכן ע"י בינה תשוב ה' נעשה יחוד בחי' ו"ה, ופנימיות התורה היא בחי' חכ' ושרשה מפנימיות הכתר, וזהו בחי' תשוב יו"ד לגבי ה'. וי"ל דזהו"ע ב' בחי' שלום שבתורה יעשה שלום לי יעשה לי דכל העוסק בתורה משים שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט, דע"י עסק הגלוי' תורה משים שלום בפשמ"ט יחוד ו"ה, וע"י עסק פנימיות התורה משים שלום בפשמ"ע יחוד י"ה, דלהיות שרשה בפנימיות הכתר לכן יכול לחבר בחי' י"ה כו'. ובעבודה ב' הבחי' דתשו"ע, תשוב ה' עילאה הוא בחי' אה"ר שהוא למעלה מטו"ד, מ"מ אינו בבחי' ביטול במציאות לגמרי שה"ה מרגיש שרוצה כו' כמ"ש במ"א. ותשוב יו"ד הוא בחי' אהבה בתענוגים שהוא בבחי' ביטול במציאות ובבחי' דביקות לגמרי באלקות בעצומ"ה. וכמו בגשמיות בתענוג דקול ערב ביותר או מכלי זמר ערוב ביותר שיכול להיות התענוג כ"כ עד כלות הנפש ממש. וכ"ה בעבודה בחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' עד שמתבטל לגמרי מכל וכל (ער פארלירט זיך לגמרי) ואינו מורגש בו רק האלקות שמתענג עליו שנדבקה ונכללה נפשו לגמרי בהאור האלקי עד שיוכל להיות בבחי' כלות הנפש ממש כו'. גם ענין תשוב יו"ד הוא בחי' יראה עילאה יראה בושת שהוא ג"כ בחי' הביטול באוא"ס עצומ"ה כידוע, והו"ע להתבושש מגדולתו ית' כו'. וזו תשובה אותיות בושח בחי' יראה בושח יר"ע כו'. ולפי' הד' תשובות הן דחילא ורחימא ורחימא ודחילא. סו"מ וע"ט הן דחילא ורחימא יר"ת וקעומ"ש שהוא בבחי' מל', ורחימא הוא בחי' האהבה דו"א. וב' מדרי' דתשו"ע היא בחי' רחימא ודחילא אה"ר ויר"ע כו'. וזהו ג"כ ענין ד' לשונות של גאולה שהוא כנגד ד' מדרגות שיש בתשובה. וזהו פי' הפסוק לכן אמור לבניי אני הוי', שכדי שיהי' גילוי בחי' שם הוי' גילוי בחי' ו"ה, בחי' י"ה צריך שיהי' ד' בחי', מתחלה והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים שהוא בחי' סור מרע, כי העון נק' סבל שהוא כבד וכמ"ש כבד עון. ואח"כ והצלתי שהוא בחי' ועשה טוב מעשה המצות. כי בפי' והצלתי יש שני פי' א' לשון הצלה, והב' מל' צל. והיינו שהצל הוא בחי' מקיף, ועי"ז נעשה ההצלה, כי המקיף שומר ומציל, לפי שאור מקיף מסמא עיני החיצונים כו' כמ"ש במ"א. וע"י המצות ממשיכי' בחי' מקיף סוכ"ע וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, דאשים דברי בפיך הוא תורה, והוא בחי' או"פ אלא שזהו מה שאוא"ס הסוכ"ע נמשך בבחי' פנימיות,

וז"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש בעצמות ואו"ס כו' וכמ"ש הרחב
 פיך ואמלאהו. ואמרו"ל בד"ת הכתוב מדבר, ופי' ואמלאהו מורה על עצמיות
 אלא שהוא בבחי' מילוי בפנימיות כו'. ובצל ידי כסיתוך הוא מעשה המצות
 בחי' סוכ"ע כו'. וזהו ו"ה (וגאלתי הוא בחי' ה' עילאה בינה שגאולה הוא
 בחי' לידת המדות ובינה נק' אם הבנים כו'). ולקחתי לי לעם זהו בחי'
 תשו"ע שהוא בחי' לי לעצמותו ומהותו כו'. וכנ"ל שהוא בחי' פנימיות
 התורה ובחי' אהבה בתענוגים ויר"ע שכ"ז הוא בחי' הדביקות והביטול
 לאו"ס עצומ"ה כו' כנ"ל. ועפי"ז יובן שייכות הב' * גאולות להד"פ אמת
 כי לפי הנ"ל הד' גאולות הן כנגד ד' אותיו הוי', וש' הוי' נק' אמת כמ"ש
 ואמת הוי', והד"פ אמת הן כנגד הד' אותיות הוי' כו', שיש ד' מדרגות
 באמת. אף שזו המדרגה ג"כ אמת מ"מ יש בחי' אמת שלמעלה מאמת זה.
 וכמ"ש וארא אל אברהם אל יצחק כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם,
 ופרש"י לא ניכרתי במדת אמיתי שלי. ולכאור' אינו מובן וכי שם שדי
 אינו אמת ח"ו. אך הפי' שגם זו בחי' אמת, אבל עיקר האמת הוא בחי'
 ש' הוי'. וכמו"כ יש בש' הוי' גופא ג"כ ד"פ אמת נגד הד' אותיות שבו
 שהן ד' מדרי' כו'. וכמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (הגם
 שבחי' זו ג"כ גבוה אעפ"כ יש בחי' שגבוה מזו ג"כ) וזהו"ע ד' גאולות
 שביצי"מ. ועתה י"ל איך שייך ביצי"מ עצמו ד' גאולות. הענין הוא דהנה
 איתא במד"ר שכשנתן הקב"ה התורה למשה אמרה ד"פ בינו לבין עצמו
 ואחר כך נתן כו' (ומזה נלמד במד"ר תשא פ"מ שכשאדם צריך לומר
 איזה דבר תורה ברבים צריך לחזור אותה ד"פ בינו לבין עצמו) וכמ"ש אז
 ראה ויספרה הבינה וגם חקרה ויאמר לאדם, שיש כאן ד' מדרגות עד ויאמר
 לאדם. ולהבין זה איך שייך לומר שאמרה ד"פ אותה בינו לבין עצמו. הענין
 הוא דהנה שרש התורה היא למעלה מאד בחי' פנימיות הכתר כנ"ל, וכדי
 שימושך למטה אם הי' נמשך התורה כמו שהיא למעלה לא היו יכולים
 לקבל, וע"כ הוצרך להיות מתחלה צמצום וזהו ענין שם הוי' שהוא בחי' צמצום
 והתפשטות המשכה והתפשטות כו'. והיינו ששם הוי' הוא מקור להתהוות
 וכדי שיהי' התהוות מאו"ס זהו ע"י צמצום והתפשטות כו'. וכך כדי שימושך
 התורה למטה זהו ע"י צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות, והיינו שצריך
 שיהי' נמשך ע"י אותיות שם הוי', וזהו ד' מדרגות או ראה הוא בחי' חכ'
 שמתחלה נמשכה בבחי' חכ' כי ראי' הוא בחי' חכ' וכמ"ש איהו חכם
 הרואה את הנולד, וחכמים הם עיני העדה כי ראי' הוא מבחי' חכ' כו',
 ויספרה הוא בחי' בינה כי סופר הוא בחי' בינה. הכינה וגם חקרה זהו
 בחי' ז"א ומל', ואח"כ ויאמר לאדם שנמשכה למטה בב"ע כו'. ובינה יובן
 ענין ד' גאולות שביצי"מ, שביצי"מ גופא הי' צ"ל ד' גאולות, והיינו שכדי

שיומשך מאוא"ס למטה בחי' גאולה הוצרך שיהי' ד' מדרגות גאולה שהוא בחי' צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות, וכנגד זה תיקנו ד' כוסות כו'. ועתה י"ל ענין הד' גאולות דלע"ל שהן נגד ד"פ אמת שבעזרת. והענין הוא דהנה ידוע שיש שני בחי' הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו. והיינו הוי' דלתתא שהוא מקור להשתלשלו, ויש בחי' שם הוי' דלעילא שאינו מקור להשתלשלו כלל רק שעלה ברצונו. דהנה אנו רואים למטה שהרצון הוא העיקר ואעפ"כ מהרצון שלמטה לא יתהווה כלום, שאף שרוצה כמה * לא יתהווה מזה כלום כ"א כשיומשך הרצון בשכל ומדות ובמחדו"מ. משא"כ למעלה שכיון שעלה ברצונו מיד נתהווה כך, וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו'. וזהו שיש בחי' שם הוי' גם למעלה ברצון כו' לפי ששם ישנם ג"כ כל הבחי' כו', אך מ"מ פסיק טעמא ששם הוי' דלעילא הוא למעלה הרבה מבחי' שם הוי' דלתתא ואינו מקור להשתלשלות כלל. וי"ל דהפסיק טעמא הו"ע הצמצום והפסק האור, שגם אור הקו ה"ה נמשך אחר הצמצום ע"י הצמצום כו', והנה לע"ל יהי' מאיר גילוי בחי' שם הוי' דלעילא וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, דהיינו שלא יהי' פסיק טעמא בגווייהו אלא שם הוי' דלעילא יהי' מאיר בבחי' ש' הוי' דלתתא, וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו', וממילא יהי' ושמו אחד. דהנה עכשיו לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי' ונקרא באד', לפי שהגילוי הוא ע"י שם אד', וכמ"ש והוי' בהיכל קדשו, שהיכל הוא אד', ששם אד' הוא היכל לשם הוי', אך לע"ל כשיהי' מאיר גילוי בחי' שם הוי' דלעילא אזי יהי' הגילוי ע"י שם הוי' לבד שלא ע"י שם אד' וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך שלא יהי' הסתר כלל כו', וע"י לבושים כו', והיינו לפי שיהי' מאיר גילוי שם הוי' דלעילא כו', וזהו"ע ד' גאולות של לע"ל, והיינו שהד' גאולות של לע"ל הוא מבחי' ד' אותיות שם הוי' שברצון כו', וזהו ד"פ אמת שבעזרת שהוא בחי' אמת שבשם הוי' דלעילא כו', וזהו תשורי מראש אמנה, דהיינו מראש ומקור של אמנה, דאמנה הו"ע אמת אלא שהוא בחי' האמת דש' הוי' דלתתא, וזהו מה שהע"ס דאצי' נק' רוא דמהימנותא והוא בחי' אמנה, וראש אמנה הוא בחי' ראש ומקור של אמנה, היינו בחי' האמת דש' הוי' דלעילא כו', וזהו לכן אמר לבנ"י אני הוי' דבכדי שיהי' גילוי שם הוי' זהו ע"י והוצאתי כו' ד' לשונות של גאולה, נגד ד' אותיות הוי', והן ד"פ אמת, ויש בזה ב' מדרי', ד"פ אמת שקודם עזרת שהן נגד הוי' דלתתא וזהו בחי' הד' גאולות דיצי"מ, ולפי"ז צ"ל מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהלא מצינו כ"פ ש' הוי' אצל האבות, ומבואר התירוץ במ"א שהוא ההפרש בין ש' הוי' דלתתא לש' הוי' דלעילא, ולפמשנ"ת כאן דביצי"מ הי' גילוי ש' הוי' דלתתא צ"ל דהעיקר הוא מה שלא נודעתי להם בבחי' יעוד וחיבור, דבנש"י ע"י התורה הוא בבחי' יעוד וחיבור בבחי' התאחדות פנימי וכמ"ש פב"פ דיבר

ה' עמכם שנעשה ש' הוי' ממש בנש"י כו'. והד"פ אמת שבעזרת הם בחי' ד' אותיות דש' הוי' דלעילא והן הד' גאולות דלעתיד. וי"ל שהן ב' מדרי' דתורה חיצוניות התורה ופנימיות התורה דבמ"ת ניתן רק גלי' דתורה, אבל טעמי תורה לא נתגלו. אבל בגלות האחרון העיקר הוא בחי' פנימיות התורה דגם העסק בחיצוניות התורה בזה"ג הוא בבחי' עבודה קשה ברוחניות להסיר הקושיות וההעלמות כו', שזהו ע"י המשכת בחי' עצמיות חכ' עילאה כמ"ש מזה בד"ה ויאמר כו' מי שם פה לאדם. וגם שבגלות האחרון צ"ל העסק בפנימיות התורה וכמ"ש בזהר בגין דבי' יפקון מגלותא כו'. אלא שעתה הוא בבחי' ידיעת המציאות לבד, ועי"ז יתגלה לע"ל בחי' טעמי תורה בבחי' השגת המהות שזהו"ע מ"ש אראנו נפלאות בבחי' ראיית המהות ממש כו'.

בט"ד, ש"פ בא, רנ"ח

ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף כו' ופסח ה' על הפתח. וצ"ל מה שבמכ"ב נא' ל' העברה דכאן נא' ועבר ה' ובפ' הקודמת כתי' ג"כ ועברתי באמ"צ, מה שלא נא' זה בשארי מכות כ"א במכ"ב ורש"י פי' ע"פ ועברתי בהעברה א' וברגע א' כולץ לוקין, וצ"ל מהו"ע העברה זו שבהעברה א' וברגע א' כו'. והנה הת"א מתרגם על ופסח ה' על הפתח ויחוס ה' על תרעא, מל' חוס ורחם, וכן פרש"י ופסח וחמל, וצ"ל מהו"ע הרחמים על הפתח דוקא. אמנם מובן מזה כי ה' במצרים ב' ענינים הפכים שהי' עברה ל'מצרים ורחמים לישראל, והיינו כמ"ש ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא (ישעי' י"ט כ"ב), ואי' בזהר נגוף למצרים ורפוא לישראל, וענין הרפוא לישראל היינו מה שניצולו בכרי ישראל, וגם ההצלה כללית מה שנגאלו מג' מצרים, ובוהר שם משמע שזה ג"כ מה שנרפאו מחליים, אמנם באמת ענין הגאולה ורפואה הם ענין א', דזהו"ע שייכות הג' ברכות דסליחת עונות וגאולה ורפואה משום דהא בהא תלי' כו'. וכמ"ש בתחלת סי' י"ט משא מצרים הנה ה' רוכב על ע"ב קל, ע"ב הוא בגימ' חסד, וקל הוא בחי' גבורה כמ"ש בסה"ק על פסוק וירא ה' כי סר לראות, סר הוא בגימ' ע"פ הוי', והיינו בחי' ה"ח וה"ג וא"כ קל הוא בחי' ה' היות שנמשכו' מבחי' ה"ג וכמא' נשים דעתן קלות לפי שעיקרן מבחי' הגבורות, וי"ל דבגשמיות ענין קלות הדעת הו"ע ההתפעלות והעדר ההתיישבות, וכ"ה ברוחניות ענין בחי' הגבורה שהוא בבחי' העדר ההתיישבות ובבחי' רצוא כו', שמזה נמשך להיות נגוף למצרים, ומבחי' עב שהוא בחי' חסד נמשך להיות רפוא לישראל כו', אלא שצ"ל מה שפי' רש"י ע"פ ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא וז"ל נגף ל' מכה הוא, נגוף ורפוא ואחר

המכה יהי' להם רפואה, וכ"מ מלשון הפסוק שהרי סוף הפסוק הוא וישבו עד הוי' ונעתר להם ורפאום, וא"כ קאי גם הרפוא על מצרים עצמם, והנה בגמ' פ"א דמגילה ד"ג ע"ב משמע ג"כ שמפרש שהרפוא קאי על מצרים עצמם שהרי פירשו שלמצרים נוגף אותם ואח"כ בורא להם רפואה שנא' ונגף ה' אמצ' נגוף ורפוא, וכ"ה במד"ר שה"ש ע"פ שני שדיך דכ"ה, אבל בזהר פ' בא דל"ו ע"א פי' ונגף ה' אמצ' נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל, ותנא באותו שעה שנגפו מצראי באותו שעה נתרפאו ישראל, ונמצא כי רש"י ופשטיות דקרא זהו כפי' הגמ' והמד"ר, והזהר מפרש נגוף למצרים ורפוא לישראל כו', ולפי' לפי' הגמ' אינם בזמן אחד, שהרי נוגף תחלה ואח"כ מרפא, אבל לפי' הזהר הם בזמן אחד ממש, שהרי באותו שעה עצמו הי' נגוף למצרים ורפוא לישראל, וכנ"ל בשם הזהר דבאותה שעה ממש שנגפו מצרים נתרפאו ישראל כו'. וי"ל דבעצם הענין לא פליגי כלל לדל"ה במכ"ב הי' ב' פעולת הפכים שהיו משתמשי' ב' המדות דחוי"ג כא', רק החילוק הוא בפי' הפסוק דונגף ה' אמצ', דבזהר מפרשו על מכ"ב ולכן פי' נגוף למצרים ורפוא לישראל כמשי"ת, ובגמ' ומד"ר מפרשים הפסוק על שארי מכות דבמד"ר שם א' אהרן נוגף ומשה מרפא דהיינו מה שע"י תפלתו הייתה הסרת המכה, וזה הי' בשארי מכות לא במכ"ב, אבל במכ"ב לד"ה הי' נגוף למצרים ורפוא לישראל ובזמן אחד ממש, דכן הוא משמעות הפסוק ועבר ה' לנגוף אמצ' כו' ופסח ה' על הפתח הרי ענין הפסיחה על הפתח הו"ע החסד והרחמים (איך שיתפרש אם וחמל או ודלג) ובאותו שעה ממש שנגף ה' אמצ' או פסח על הפתח כו', וכ"מ ממ"ש וה' הכה כל בכור באמצ' ואי' במד"ר וה' הוא וב"ד, דבי"ד הוא בחי' גבורה והוא דקאי על ש' הוי' הוא בחי' חסד, הרי הי' כאן במכ"ב ב' המדות דחוי"ג כא', וביאור הענין הוא דהנה לכאור' צ"ל מה שמשמע מפסוק דועבר ה' לנגוף כו' דמה שניצולו בכורי ישראל ובד"כ ענין הרפוא לישראל שהי' במכ"ב הוא דבר חידוש ופלא, והראי' ממה שצנטו ולקחו מן הדם כו' ונתנו על המשקוף ועל שתי המזוזות כו' וכתי' וראה את הדם על המשקוף כו' ופסח כו', הרי היו צריכי' לזה עשיות ופעולות, ולכאור' אין זה מובן והלא כל מכות היו על המצרים וישראל ניצולו מהם וכמ"ש במכת ערוב והפילתי ביום ההוא את ארץ גושן כו' ובמכת ברד כתי' והפלא ה' בין מקנה ישראל למקנה מצרים כו', וכן במכת ברד כתי' רק בארץ גושן כו' לא הי' ברד, ובמכת חשך כתי' ולכל בני הי' אור במושבותם, ובכאור' הי' הצלה פורתא, וא"כ מהו החידוש כ"כ במכ"ב מה שניצולו ישראל, וגם צ"ל בעצם הענין מה שבכל המכות הי' תחילתן דין וסופן חסד והוא מה שנרפאו אח"כ, ומכ"ב הי' דין קשה ביותר שלא הוחזר לחסד כלל, אך הענין הוא דהנה בהמכות דמצרים הי' ב' כוונות, הא' לשבור קלי' מצרים, והב' מ"ש וידעו מצרים כי אני הוי', דפרעה אמר מי הוי' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את הוי', דמש' אלקי' ידע כרעה דיוסף אל' האלקי' יענה את שלום פרעה, וממ"ח צירופים אחרונים דש' אלקי' מקבלים אדמת בני חם כו', אבל מש' הוי' לא ידע פרעה ולזה היו ענין המכות בכדי שידעו שאני הוי', והיינו דוקא מתסרת המכה, דהנה גוף

המכה הי' מש' אלקי', וכידוע דאחוריים דש' אלקי' הם בחי' גבורות קשות לענוש את הרשעים ולשבור קליפתם כו', אבל הסרת המכה הוא מש' הוי', דהוי' הוא בחי' חסד, וכשמאיר בחי' ש' הוי' נמתקים הגבורות דש' אלקי', ובוה ידעו כי אני הוי' שמושל ושולט על ש' אלקי' להמתיק הגבורות דשם אלקים, ולכן הי' הסרת המכה לפלא יותר בעיני פרעה מגוף המכה דהסרת המכה לא יכלו החרטומי' גם במכת דם וצפרדע כו', והיינו מפני שהסרת המכה הוא מש' הוי', ולבחי' זו אין להם שום שייכות כלל, ולכן עיי' ידעו מענין ש' הוי' כו', אמנם במכ"ב הייתה גוף המכה מבחי' הגבורות דש' הוי' וכמ"ש ועבר הוי' לנגוף אמ"צ, וכתי' ועברתי באמ"צ כו' והכיתי כל בכור כו' אני הוי', והי' הכה כל בכור כו', והיינו לפי שעיקר הכוונה במכ"ב הייתה לשבור קליפתם ולאבדם לגמרי, כי זה הי' גמר הדבר שהי' צ"ל גאולת ישראל, ובכדי שתהי' הגאולה הי' צ"ל שבירת קליפת מצרים וכמ"ש או הנסה אלקי' לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי כו', דג' ישראל במצרים הוא כמו פרי שבתוך הקלי' ובכדי להציא הפרי צ"ל תחלה שבירת הקליפה, וזהו"ע המכה דמכ"ב לשבור קליפתם לגמרי, ולכן מכה זו הייתה גם ע"פ הסכם ש' הוי', ומשום זה הייתה המכה בתוקף בבחי' דין קשה ביותר להיותה בא מש' הוי' וע"ד מ"ש ימינך הי' תרעץ אויב דהכאה בימין היא בתוקף גדול יותר מבשמאל, ולכן מכה זו דמכ"ב לא הוחזרה לחסד כלל, כי אינה דומה לשאר המכות דגוף המכה הייתה מש' אלקי', ועיי' גילוי ש' הוי' הייתה הסרת המכה, אבל מכ"ב דגוף המכה הייתה מבחי' הגבו' דש' הוי' לזאת הייתה בבחי' דין קשה ביותר ולא הוחזרה לחסד כלל, ועפי"ז יובן מה שיותר פלא מה שניצולו ישראל במכ"ב מבכל המכות, דבכל המכות הרי הי' המכה מש' אלקי', וישראל שרשן מש' הוי' כמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם, כי חלק הוי' עמו, ולזאת המכה דמש' אלקי' לא שלטה בהם כלל ואין בזה פלא כ"כ, אבל במכ"ב דהמכה הייתה מש' הוי', ומ"מ לא שלטה בישראל ואדרבה הי' להם הצלה כו' ה"ז דבר פלא, וזהו ונגף הוי' אמ"צ נגוף ורפוא דפי' בוהר דקאי על מכ"ב, וי"ל משום דכתי' ונגף הוי' אמ"צ והיינו שהייתה גוף המכה מש' הוי' וזהו במכ"ב דוקא כו', ומ"מ הי' נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל (שניצולו ונגאלו וגם נתרפאו כו' כנ"ל) והיו שני הפכים כא' דשניהם נמשכו מש' הוי' נגוף למצרים ורפוא לישראל כו' (והו"ע ב' בחי' ימין ימינך הי' נאדרי בכח וימינך הי' תרעץ אויב שבאו שניהם כא', ועמ"ש בפרש"י שם).

אמנם לכאוי צ"ל איך הי' באמת שני הבחי' יחד מאחר שהם הפכים זמ"ז, ואיך בשעה שנמשך גבורה יהי' נמשך החסד ג"כ כו', ויובן בהקדים ענין מדוע הי' מכת בכורות בחצי הלילה דוקא ולא רגע קודם חצות או רגע אחר חצות וכידוע שהי' ברגע החצות ממש דוקא, וכנודע ממה שמשאמר כחצות לפי שב"ו אינו יכול לכוין ואפשר לטעות, אבל הקב"ה שהוא יודע עתיו ורגעיו כתי' ויהי בחצי הלילה ברגע החצות ממש, וצ"ל למה ברגע החצות דוקא.

והענין הוא דהנה כתי' חצות לילה אקום להודות לך, שדוד הי' קם בחצות הלילה דוקא, וכידוע מארז"ל שכינור הי' תלוי למעלה מטנו של דוד, וכשהגיע חצות, היינו כשהי' רוח צפונית מנשבת היתה מנגן מאליו, וצ"ל מעלת קימה בחצות, וכן מצינו שגם בג"ע העיקר הוא בחצות כמ"ש בזהר שבפלגות ליליא קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגנתא דעדן, הנה אמר בפלגות לילא שהוא בחצי הלילה דוקא כו', והענין הוא דכתי' ויקרא אלקי' לאור יום ולחשך קרא לילה, שבח"י החשך היא בחי' מדת הדין, ויום הוא אור הוא בחי' החסד כמ"ש חסד אל כל היום וכתי' יומם יצוה ה' חסדו, ולכן אברהם שהי' מרכבה למדת החסד כתי' וישכם אברהם בבקר, וזהו בד"כ, ובד"פ הלילה עצמה נחלקת לב' בחי' חו"ג שקודם חצות לילה הוא בחי' הגבורה בחי' דין וחשך, ואחר חצות לילה הוא בחי' חסד, כי אחר חצות הלילה הוא נוטה לאור היום שהוא כולו חסד כו', וענין התחלקות הלילה לב' בחי' דחו"ג הוא כנודע שלילה הוא בחי' מל', ובחי' המל' אם כי היא מקבלת מכל הע"ס, מ"מ בד"כ היא מקבלת מבחי' חו"ג, וזהו דכתי' מלך במשפט יעמיד ארץ, פ"י שכדי להיות להארץ בחי' עמידה וקיום היינו שהברואי' שעלי' הוא מ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי שע"י האדם הוא קיום הארץ שהרי בלעדו תהי' תהו ובהו כו', ובכדי להיות קיום ועמידת הארץ ע"י יושביה זהו ע"י שמלך יעמידה במשפט, שע"י אימת המלך עי"ז הוא השלום בין יושבי הארץ, וכמארז"ל אלמלא מוראו איש את רעהו חיים בלעו, ולכן אמרו הוי מתפלל בשלומה של מלכות שבשלומה שלום יהי' לכל יושבי ארצה, והרי זהו מפני הנהגת הדין והעונש להחוטא שזהו מבחי' הגבורה כו', וכתי' ג"כ והוכן בחסד כסא שכסא המלך צ"ל הוכן בחסד, וזכות ומישור לפני כסאו שזהו מבחי' החסדי' ונמצא כי עיקר ענין המלוכה הוא מב' בחי' אלו דחו"ג יחד שנמשך ההנהגה ע"י דין וחסד כו', וזהו ג"כ מה שהלילה שזהו רומז על מדת המל' נחלקת לב' חצאין חצי לילה הראשונה מקבלת מבחי' הגבורה שעיקר בנין המל' מהגבורות כו', אמנם לאחר חצות לילה מתעוררי' בחי' החסדי' והיינו שאז מקבלת המל' מבחי' החסד כמ"ש והוכן בחסד כסא כו'.

והנה התחלקות שני חצאי הלילות הוא בהרגע דחצות, דהרגע דחצות עצמה אינה שייכה לאחת משני החצאי' והיא מחלקת ביניהם ומחברם יחד כו', דהנה בהכרח לומר שיש רגע דחצות שאינו מכלל ב' חצאי הלילות, הגם שצ"ל דרגע זו אינה תחת הזמן, דאם הייתה תחת * הרי אנו צריכי' לומר לאיזה זמן שייכה אם לחצי הלילה הראשונה או לחצי לילה השני', ומאחר שאינה מכלל הב' חצאים בהכרח לומר שאינה תחת הזמן כלל. האמת כן הוא שאינה תחת הזמן כלל, ואנו קוראין אותה רגע מפני שאין לנו שם אחר לכנותה, אבל מוכרחים אנו לומר שיש בחי' זו בין ב' חצאי הלילות שהיא

המחלקם ומחברם כו'. והענין הוא דוהו כלל ידוע שא"א שיהיו ב' הפכים זה אחר זה מבלי שיהי' ממוצע ביניהם, וכמו חו"ג שהם הפכים זמ"ז ואיך אפשר שאחר מדת החסד תהי' תיכף מדת הגבו', וכן מי מגביל התפשטות מדת החסד דעד פה תבוא מדה"ח ואח"כ תהי' מדת הגבו', כ"ז הוא ע"י הממוצע שהוא מחלקם ומחברם יחד כו' (ועמ"ש הפרדס שער סדר האצו' פ"ז בענין אצילת חג"ת, נה"י יעו"ש היטב) וזהו ג"כ ענין הרגע דחצות, שהיא המחלקת ב' חצאי הלילות, והוא ההגבלה דעד כה יהי' שליטת כח הגבו' ומכאן ואילך יהי' שליטת כח החסד, וגם מחברם שתיכף אחר הגבו' בחצי הראשונה תהי' מדת החסד בחצי לילה השני' כו'. והכח הזה שיש בהממוצע לחלקם ולחברם הוא מפני שכל ממוצע כלול מב' המדרי' כידוע, וכמו"כ הממוצע שבין חו"ג ה"ה כולל חו"ג, אמנם ענין בחי' החו"ג שבו אינם במציאת חו"ג ממש דאז לא הי' אפשר שיהיו שניהם כלולים בו, אלא דהחו"ג שבו הם פשוטים בלי שום ציור מוגבל כלל ולכן הם שמה בבחי' התכללות ממש כו'. ויובן זה עד"מ כוחות הנפש כמו שהם בעצם הנפש דבהכרח לומר שישנם הכוחות בעצם הנפש דאל"כ מאין נמשכו אח"כ בגילוי, ומ"מ מוכרח ג"כ לומר שאינם שם במציאות ממש בציור מוגבל כמו בהכוחות הגלויים, דהלא הכוחות הם מובדלים וחלוקים זמ"ז בטבעם, דכח החכ' טבעו יסוד המים וכח הבינה יסוד האש, ומוחין בכלל הם יסוד המים ומדות בכלל יסוד האש, ואיך ישכנו יחד בעצם הנפש, דבשלמא בכוחות הגלויים הרי יש לכ"א אבר וכלי מיוחד דיש תלת חללי דגולגולתא, וחב"ד הם במוח שבראש ומדות שבלב נמצא שהם בכלים מיוחדים, אבל בעצם הנפש לא יש שם כלים ואיך נמצאים שם כולם יחד, אלא שבהכרח דשם אינם במציאות ממש בציור מוגבל וכח החכ' אינו בטבע המים ובינה אינו בטבע יסוד האש כ"א הם פשוטים לגמרי ולכן יהיו שמה כולם בהתכללות יחד בהשוואה אחת כו', וכמו שהוא בעצם הכוחות, דכוחות הגלויים הם בציור מוגבל ולכן הם חלוקי' זמ"ז, והכוחות העצמיים הנעלמים הם פשוטי' ולכן הם בבחי' התכללות, כמו"כ באופן גילויים ג"כ, דגילויי כוחות הגלויים הם בסדר והדרגה ובקדימה ואיחור זא"ז וכמ"ש במ"א דא"א להיות כח הבינה בלי קדימת כח החכ', דבינה הוא בחי' השגה והבנה והיינו לפרט פרטי נקודת החכ', ואם אין נקודת החכ' קודם אינו שייך ענין ההשגה דבינה וכמו שא"א להיות נהר בלא מעין קודם, וגם דוקא לאחר שנפסק כח החכ' אז מתגלה כח הבינה וכידוע דבינה מקבל מסוף וסיום החכ' בחי' יסוד דאבא, ובנפש הו"ע הברק המבריק, דכשמאיר עצם בחי' החכ' בחי' הראי' דחכ' או מדות שבחכ' אינו שייך השגה והבנה דבינה, כ"א בהברק המבריק שהוא מציאות שכל גלוי בזה שייך השגה דבינה, וגם זאת דוקא לאחר שנפסק, וכמו שאנו רואין ע"פ הרוב מי שהוא בעל המצאה אינו בעל הבנה, שימציא המצאות וסברות חדשות תמיד אבל לא יבינם לאשורם ולעומקם (הנק' גרונטיק) והיינו מפני שכח החכ' אצלו בהתגלות לא יש מקום לגילוי כח הבינה, דגילוי כח הבינה הוא דוקא לאחר הפסק והעלם כח החכ' כו', וכמו"כ גילוי המדות הוא לאחר קדימת המוחין דבתחלה צ"ל שכל והתבוננות ואח"כ יהי' הולדת המדות דכשמבין בשכלו שהדבר טוב לו אז הוא רוצה בו,

וכן בעבודה הולדת מדת אהוי"ר הוא ע"י התבוננות דוקא, דכשמתבונן בבחי' הקירוב דאלקות מתעורר במדת האהבה וכשמתבונן בהפלאה והרוממות דאלקות מתעורר מדת היראה כו', וגילוי המדות הוא דוקא לאחר שנפסק ונתעלם עצם ההתבוננות ונשאר רק הבכ"ן כו' כידוע ומבואר במ"א, וכ"ז הוא בכוחות הגלויים, אבל בכוחות הנעלמים אינו שייך לומר דא"א כח הבינה בלי קדימת כח החכ' / דשם כח החכ' אינו במציאות שכל וכח הבינה אינו מציאות השגה והבנה, אלא שהחכ' הוא מה שתופס ומרגיש (דער הערט) את האלקות בבחי' כלל היינו כמו שהוא בבחי' אין והעדר ההתפשטות, ובינה הוא מה שתופס ומרגיש אלקות בבחי' פרט דכמו שהוא בבחי' התפשטות, ובזה אינו שייך לומר שיהיו בבחי' קדימה כי יכול להיות זה בלא זה או שיהיו שניהם כא', וכמו"כ מה שח"ב הם ראי' ושמיעה דחכ' הוא בחי' ראי' כמא' איזה חכם הרואה כו', ובינה בחי' שמיעה כמ"ש און מילין תבחן, ובנפש הוא משארז"ל שהנפש רואה ושומעת הכרוזים העליונים כו' הרי אינם תלויים זב"ז דוקא ויוכלו להיות שניהם כא' כו', וכמו"כ בענין המדות, דמדות הגלויים א"א להיות בלי קדימת המוחין כנ"ל, אבל מדות הנעלמים הרי אפשר להיות גם בלי קדימת המוחין דמאחר שהם למעלה מהשכל ואינם נמשכים מן השכל כ"א מהנפש עצמו לכן יכולים להיות גם בלי קדימת השכל כו', וגם יוכל להיות שיתגלו כולם כא' ובלי שום קדימה זע"ז כלל, וכמו שאנו רואין בעת השמחה שאו מאירים ומתגלים הכוחות הנעלמים הרי כל כוחות נפשו מוגבהים כא' בשכל ומדות וגם במחדו"מ, וכולם הם בתוקף גדול בשווה, לא כמו בכוחות * דבכח הבינה אינו מאיר האור כמו בכח החכ', וזהו הטעם דבהתגלות כח החכ' אין מקום לגילוי כח הבינה כו' כנ"ל, וכ"ש המדות לגבי המוחין כו', אבל בגילוי כוחות הנעלמים הם כולם בתוקף גדול מפני שכולם מקבלי' ממקור אחד והוא העצם הנפש שכולם כלולים שם בשווה ומתגלים כולם כא' כו', וכן אנו רואין בגילוי המדות בד"פ, וכמו בהתגלות אהוי"ר, הרי בעת שהוא בבחי' האהבה אינו או בבחי' היראה, שהרי לכאור"א יש שכל והתבוננות מיוחדת, וכנ"ל דמדת האהבה היא באה מההתבוננות בבחי' הקירוב דאלקות, ומדת היראה בא מההתבוננות בבחי' ההפלאה והרוממות דאלקות כו', ובעצם הם ג"כ הפכים זמ"ז, דאהבה בחי' התפשטות והתרחבות הנפש, והוא בחי' השמחה והעונג וכמו תענוג האוהב על האהוב כו', ויראה הוא בחי' כיווץ הנפש בבחי' שפלות וביטל וגם בבחי' עוצב ומרירות כו', ולזאת בעת שהוא במדרג' האהבה דמדה זו היא אצלו בהתגלות אינו במדרג' היראה, וכן להיפך כו', וכן בפעולת המדות דאהבה היא מקור רמ"ח מ"ע ויראה מקור לשס"ה מל"ת, הנה בזמן שהעבודה אצלו בבחי' אהבה או הוא בבחי' חיות פנימי בועשה טוב ביותר, וכשעובד את ה' במדת היראה החיות פנימי יותר בבחי' סוד מרע כו', וכ"ז הוא במדת אהוי"ר הגלויים, אבל במדת הנעלמים באים שניהם כא' וכמו מי שעובד את ה' בתפלה בבחי' התעוררות והתפעלות

עצם הנפש ה"ה או בב' תנועות הפכים כא' בבחי' שמחה ועונג על אלקות ובבחי' עוצב ומריירות על ריחוקו וכמא' חדווה תקוע בלבאי מסט' דא ובכי' מסט' דא דהחדוה והבכי' הם שניהם כא', וכמו אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו, דענין לב דואג הוא מצד הרגש העונג והטוב טעם באלקות שמה עצמו נעשה הלב דואג, וכמו ר"ע שזלגו עיניו דמעות מריבוי העונג מהסודות ורזין דאורייתא שגילה לו ר"א, וכמו בכי' של שמחה שהוא הבכי' דלעתיד דכתי' בבכי יבואו כו' מצד עוצם השמחה והעונג על הגילוי דאוא"ס כו', וכל שמחה ועונג הוא התפשטות, ובכי' ידוע שהוא כיווץ העדר ההתפשטות, ובאים שניהם כא', והיינו דבעת הבכי' גופא הוא מרגיש את העונג וכשייפסק הרגש העונג יופסק הבכי' ג"כ כו', נמצא שיש כאן ב' הפכים בנושא א' ממש, וזה דוקא בגילוי אור גדול ביותר וכמו בהגילוי דרזין דאורייתא וגילוי דלעתיד כו' משום דשם אינם הפכים כלל כו', ונמצא דבגילוי מדות חו"ג שבעצמות הנפש באין שניהם כא', ובדוגמא כזאת ג"כ מ"ש ופחד ורחב לבבך דמצד עוצם הבשורה טובה שגורם גילוי עצם הנפש באים שני הפכים כא', והיינו מפני שבעצם הנפש הם בבחי' התכללות בשווה לכן גם בגילוי הכוחות הנעלמים הם מהגלים כא' כו', ועד"ז יובן בבחי' הממוצע דחו"ג שכולל חו"ג מפני שאינם שם בבחי' מציאות מוגבל כ"א פשוטים לגמרי לכן הם שם בבחי' התכללות בהשוואה כו', וזהו"ע החצות שהוא הממוצע שבין ב' חצאי הלילות דלהיותו פשוט ומושלל מציוור חו"ג וכוללם שניהם כא' בהשוואה, לכן בכוחו לחלק ביניהם והוא ההגבלה דעד כאן תהי' שליטת הגבו' ומכאן ואילך תהי' שליטת החסד, כי כל הגבלה הוא מכה עליון יותר והיינו מבחי' הבלתי מוגבל בעצמו, דכל שהוא מוגבל בעצם איך יהי' בכוחו להגביל ד"א, כ"א הבלתי מוגבל דוקא בכוחו לפעול ההגבלה כו', וכן ג"כ מחברם שאחר הגבו' יהי' תיכף בחי' החסד, דמאחר שבו אינם בבחי' הפכים כלל לכן ה"ה מחברם שיהיו זא"ז כו', וענין ההתחלקות וההתחברות שפועל י"ל שהם בחי' חו"ג שבו ולהיותם בו בבחי' התכללות לכן באים ההתחלקות וההתחברות כא' שנפסק כח הגבו' ובא תיכף בחי' החסד כו', ובד"כ ענין בחי' החצות הוא המשכת בחי' אוא"ס דלאו מכל אליון מדות כלל שלמעלה מעלה מבחי' התחלקות חו"ג, ולזאת מבחי' אוא"ס דלאו מכא"מ כלל נמשך בחי' ההתחלקות וההתחברות כנ"ל, וכשמאיר בחי' זו בגיורו יהיו ב' ההפכים דחו"ג בנושא אחד מפני ששם אינם הפכים כלל וכנ"ל במשל דכוחות הנעלמים שבנפש שבאים בחי' חו"ג שבו כא' כו', אמנם באמת כשמאיר ומתגלה בחי' אוא"ס דלאו מכא"מ, הנה לבד זאת דבבחי' זו עצמו לא יש התחלקות דחו"ג הרי נעשה בחי' ההתכללות גם במדות חו"ג דסדר השותל"ג כ"כ, והענין הוא כמשארז"ל ע"פ המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו דמיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז, והיינו משום שהמשל ופחד עמו שמאיר גילוי אור שלמעלה משניהם ועי"ז מתבטלי' כו' וכמשל שני שרים שעומדי' לפני המלך הגם שהם מנגדי' ושונאים לזה מ"מ מתאזזים ומתחברים יחד מפני בטולם אל המלך כו', וכן הוא במדות חו"ג כשמאיר עליהם גילוי אור עליון מבחי' אוא"ס דלאו מכא"מ כלל נעשה ביטל

המדות ומתכללים יחד כו'. וביאור הענין הנה בת"ז במא' דאליהו א' אתה הוא חד ולא בחושבן, אתה הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן. אמרו ב"פ אתה היינו ב' בחי' השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, תחלה אמר אתה הוא חד ולא בחושבן היינו היותו למעלה מעלה מבחי' ההשתל' ולכן הוא חד ואינו בחושבן ע"ס להיות נמנה ראשון לשני ושלישי, כי אין ערוך אליו כלל, ולאו מכל אליו מדות איהו כלל, ואח"כ אמר אתה הוא דאפיקת עשר תיקונין, פי' שהוציא מכח אה"פ או מהעלם לגילוי עשר תיקונין שאנחנו קורין אותם בכינוי ע"ס, והם בחי' השתלשלות, שכמו השלשלת הוא הרבה טבעות שטאוו"א אחוז וקשור בחבירו, כן הע"ס אחוזי' וקשורי' זכ"ז בבחי' עו"ע, ועש"ז נקי בשש השתלשלות, וזהו באצ"ל, ואח"כ בבי"ע נמשך בדרך בריאה יש מאין מבחי' מל' דאצ"ל ע"ד בחי' ההשתלשלו' ואח"כ נמשך בעולם הבריאה וכן ביצ' וכן בעשי' עד עוה"ז השפל והגשמי שכל מה שהוא ברוחניות העשייה יש דוגמתו היינו מה שנשפע ממנו בגשמיות למטה, ויובן זה ממה שארז"ל אין עך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, וכמו שהוא בעשבים כ"ה בכל הצומח כאילנות שמגדלי' פרי, והנה אנו רואים שבפירות יש פירות מתוקים ויש חמוצים, כמו תפוחים מתוקים ותפוחים חמוצים, וכן מינים ממינים שונים כמו התאנים ותמרים שהם מתוקי' בטבע, ויש חמוצים בטבע, האם נא' שגם בכח הצומח אשר בארץ יש בו ג"כ מתיקות או חמיצות, וכ"ש במזל המכה בו ואין לו גדל, אלא שרש כל פירות המתוקי' הם מבחי' החסד דעשי', ושרש כל פירות החמוצים הם מבחי' גבורה דעשי', והגם כי הפירות אינם בערך כלל אל בחי' רוחניות המדות דחוג' דעשי' שה"ה רוחניים מ"מ ה"ה מקורים שישתלשל מהם בהשתלשלו' וירידת המדרגות ירידה אחר ירידה עד שיתהוו מתיקות או חמיצות שבטעם הפרי דעשייה הגשמיות כו'. וכמו שאנו רואים שיש עריבות ומתיקות בקול הכלי זמר ושיר שבפה שהם גי' בדיקות יותר ממתיקות התפוח שחייך אוכל יטעם, וכן יש מתיקות השכל שהוא עוד בדיקות יותר, שהרי תענוג השכל הוא מן המוחין, ותענוג של שיר שבפה הוא מהקול היוצא מהבל הלב שהוא מבחי' המדות, ושניהם הם בדיקות יותר מהרגש התענוג שחייך אוכל יטעם, שזהו בחוש הטעם וזהו בהרגש השכל, וכן יש כמה מדרגי' במתיקות עד שבחי' המתיקות היותר דק שלמטה יש לו ערך לבחי' חסד דעשי' והמתיקות שלמטה ממנו יש לו ערך למתיקות זו, וכן ממדרגי' למדרגי' בבחי' מדרגות וירידות רבות מזה לזה עד שמתהוו מתיקות הגשמי של התפוח הגשמי המורגש בחוש הטעם שבחייך הגשמי ושרש שרשו הוא מחסד דעשי', ויש לו מקור ביצ' וגבוה מעל גבוה בבריאה עד המל' דאצ"ל שמהווה יש מאין כל בחי' ההשתל' שבבי"ע, וע' בד"ה ביום השע"צ דתקע"ב וביאורו (בס' תקע"א) ובד"ה אלה תולדות נח (ז"ל) שבחי' רוחניות כל הבר שבעשי' זהו מבחי' ממכ"ע והוא בבחי' השתלשלו' וחשיב מבחי' חכ' דאצ"ל עד פרטי העשי', רק התהוות גוף הגשמי זהו מבחי' הרצון שהוא בחי' סוכ"ע המהווה יש הגשמי כו', וא"כ שרש טעמי הפירות היא בדרך השתלשלו' מבחי' חכ' דאצ"ל כו' וע' בת"א במג"א בד"ה יביאו לבוש מל', וזהו שהחכ'

נק' ראשית כמ"ש ראשית חכ', היינו שהחכ' היא ראשית ההשתל' כו' וע"ז הוא שאמר אתה הוא דאפיקת עשר תיקוננין שראשיתן היא בחי' החכ' כו', אמנם כדי להיות התהוות החכ' שלמעלה מן החכ', הנה החכ' מאין תמצא ואינו בבחי' השתלשלו' כלל וכלל, יותר ממה שאין ערוך בחי' התפוח הגשמי לגבי המזל המכה בו ואומר לו גדל כו', ובכדי שיהי' בחי' התהוות החכ' שהיא ראשית ההשתל' מאוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלו' זהו ע"י כמה העלמו' וצמצומי' וירידות עד"מ הארה הנמשכת דרך שערות שאם שכל שיערה בפרט יש לה כח וחיות שממנו צומחת השיעה שהרי כשמושכין בהשערות מרגישים כאב שזה יורה על מקור חיותם מן המוח שבראש עכ"ז החיות הוא חיות מצומצם מאד, שהרי כשגוזזים את השערות אינו מרגיש שום כאב כלל וכלל שזה יורה שאין קשורם שזה לקישור צפורני הרגל במקום דבוקו לבשר אצבע הרגל ג"כ שהרי צפורן הרגל כשיחתכו אותו במקום חיבורו בבשר אצבעות הרגל הכאב גדול מאד כמו כשיחתכו ברגל או ביד עצמו, אבל בשערות אם יחתכו השערות גם סמוך מאד למקום חיבורן אינו מרגיש שום כאב כלל וגם כשתולש השיעה הכאב הוא מעט מזער שזה מורה שהקישור שלהם הוא מעט מזער מאד מאד, ועד"ז יובן למעלה ענין מה שהחכ' שהיא ראשית ההשתל' מקבלת מאוא"ס שלמעלה מהשתלשלות זהו רק מהארה מועטת מאד כמו השערות ופחות יותר וזהו שאמרו בזהר ובסה"ק או"א במזל אתכלילין, אבא יונק ממזל שפי' וענין המזלות הם שערות וא"כ המזלות עצמם הם רק שערות לבד, ואבא שהוא ראשית ההשתלשלו' הנה הוא יונק ומקבל מבחי' המזל השמיני דונוצר שמזל ונוצר עצמו נמשל לשיעה כו', וע"ז הוא שאמר אתה הוא חד ולא בחושבן שאינו בחשבון ע"ס כלל, כי כל יניקת מקור סדר ההשתל' הוא רק כמו עד"מ חיות השיעה לבד כו', ועפ"ז יובן שכאשר מאיר הארת או"א"ס מבחי' שלמעלה מהשתלשלו' או מתבטלי' בחי' המדות דחו"ג שהם מבחי' סדר השתלשלו' כי לגבי בחי' ההארה שלמעלה מסדר השתלשלו' אינו תופס * כלל גם מקור הראשון מסדר השתלשלות שהוא בחי' החכ' וכ"ש בחי' מדות חו"ג ולכן מתבטלים בחי' המדות לגבי גילוי זה עד שיתכללו להיות ב' בחי' חו"ג יחד, וע"פ הנ"ל יובן מה שמכ"ב הי' בחצות דוקא, דלהיות שבמכ"ב הי' צ"ל ב' הפכים בתכלית להיות נגוף למצרים לשבור קליפתם לגמרי, ורפוא לישראל שיגאלו כו' ולזאת הי' צ"ל ברגע דחצות דוקא שאז מאיר גילוי בחי' או"א"ס דלאו מכא"מ איהו כלל שכוללים שם ב' הפכים דחו"ג כא' וע"י גילוי זה נעשה ההתכללות בבחי' חו"ג דסדר השתל' ג"כ להיות למטה שני פעולת הפכים כא' כו', וי"ל דענין הפעולה למטה הוא ע"י בחי' חו"ג דסדר השתל' דוקא וע"י גילוי בחי' או"א"ס שלמע' מסדר השתל' נעשה בהם ההתכללות להיות פעולת שני הפכים בשעה א' ממש כו', וזהו שהי' ברגע דחצות דוקא כי ב' הצאי הלילות מצ"ע הם מחולקי' ומובדלים זמ"ז, ואם הי' קודם חצות הי' גבורות לכל, ואם הי' לאחר חצות

הי' חסדים לכל, אבל ברגע הצות שהוא גילוי בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דהר"ג כלולים שם כאחד, נמשך משם להיות ב' הפכים דנגוף למצרים ורפוא לישראל כו'. ועפ"ז יובן ג"כ מ"ש גבי דוד הצות לילה אקום להודות לך וגם מה שבג"ע עיקר הגילויים הם בחצות דוקא לפי שאז מאיר בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. וזהו מ"ש ועבר ה' לנגוף אמ"צ כו' שנא' במכ"ב ל' העברה, והענין דבגילוי אוא"ס שלמע' מהשתל' אינו שייך בחי' התלבשות, דהתלבשות הוא דוקא בהאור שבא במדה וגבול ע"פ סדר ההשתל', אבל בגילוי אור עצמי דאוא"ס גם כשמאיר בסדר השתל' בע"ס דאצ"י הוא בבחי' מעביר לבד ולא כענין ההתלבשות (ועמ"ש בד"ה ארדא נא (רנ"ח) בסופו בענין בחי' הירידה לטב כו') ולכן במכ"ב שהי' מצד הגילוי דעצמות אוא"ס שלמע' מהשתל' נא' ל' העברה שהוא ענין בחי' מעביר לבד, ולכן גם בהגילוי למטה הוא כמו מצד בחי' העצמות דאוא"ס להיות ב' הפכים דהר"ג כא' כו'. וזהו שפרש"י דבהעברה א' וברגע א' כולן לוקין, והיינו שהמכה ונגוף למצרים הי' מצד הגילוי דאוא"ס שלמע' מהשתל', ולכן באותה שעה ממש פסח ה' על הפתח שהוא בחי' החסד והרחמים בחי' רפוא לישראל כו'. ומ"ש ופסח ה' על הפתח דוקא הענין דפתח משמש כניסה ויציאה, ובעבודה הוא מה שאמרז"ל כל ת"ח שיש בו תורה ואין בו יר"ש דומה לגובר שמסרו לו מפתחות הפנימיים ומפתחות החיצוניים לא מסרו לו בהי' עייל, דתורה הוא מפתחות הפנימיים דאורייתא מח"ע נפקת ובחכ' שורה אוא"ס, ויראה היינו בחי' יר"ת הוא בחי' מפתחות החיצונים, וזהו בחי' הפתח שמשמש כניסה ויציאה דבכדי לבוא לכל הגילויים העליונים הוא ע"י בחי' היראה דוקא וכמ"ש זה השער לה' דא תרעא לאעלאה כו' וכמ"ש ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' וקחשיב אח"כ כמה דברים והיינו מפני שכאשר יש פתח היראה יכולים אח"כ לבוא לכל הבחי' ולכן נק' פתח שדרך בה נכנסים לבית כו', וזהו ג"כ מ"ש כאן ופסח ה' על הפתח דהגם שהי' הגילוי מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' עכ"ז הי' על הפתח דוקא שהוא בחי' היראה כו'. וענין צורת הפתח המשקוף ושתי המזונות ואי' במד"ר שהם בחי' האבות אברהם יצחק ויעקב, ובכא"א מישראל יש בחי' פתח זה בירושה מהאבות והו"ע ג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח כו'. וזהו ועבר ה' לנגוף אמ"צ נא' ל' העברה להיות שהי' הגילוי מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' ולכן הי' נגוף למצרים ורפוא לישראל. וזהו ופסח ה' על הפתח ויחוס ה' בחי' גילוי החסד והרחמים לישראל, והגילוי הוא על הפתח בחי' יראה וג' קוין דתורה ועבודה וגמ"ח דעל בחי' הפתח שיש בכא"א מישראל בירושה לנו מאבותינו נמשך בחי' החסד והרחמים להיות רפוא לישראל כו'.

בס"ד, ש"פ בשלח, רנ"ח

ראו כי ה' נתן לכם את השבת וגו', וצ"ל מאחר שנצטוו כאן על מצוות שבת מהו"ע שנצטוו עוד בעשה"ד זכור את יום השבת לקדשו מאחר שכבר נצטוו ע"ז ובאמת מצות שבת עיקרה בתו' הוא בעשה"ד ומכאן לומדים איסור תחומין (ורוב מוני המצות אין חושבין איסור תחומין למל"ת בפ"ע) והלא כאן נצטוו על השבת למה אין עיקר מצות שבת כאן כ"א בעשה"ד. אך הענין דהנה ארז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו', משמע דשבת הוא בחי' מתנה וז"ש כאן כי ה' נתן לכם ל' נתינה בחי' מתנה (עי' ספורנו) וידוע דמתנה הוא בחי' אתעדל"ע שלמע' מאתעדל"ת משא"כ אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת שזהו כללות העבודה דתו"מ נקרא קנין וכמבוי' במ"א בענין א"י שנקרא כנען שהוא משום שעיקר קיום התו"מ הוא בא"י דוקא כמו פיאות תרומות ומעשרות וקרבתות לכן נק' ארץ כנען לשון סוחר ותגר שיש בזה משיכה וכסף המשיכה הוא העלאת הניצוצות מטורי דפרודא מר"ה לרה"י להעלותם לבחי' איהו וגרמוהי חד והיינו העלי' מבי"ע לאצי' והבירור נעשה ע"י תורה ומצות שכל המצות נתלבשו בדברים * תפלין בקלף הגשמי ציצית בצמר הגשמי כו' שע"י שלוקח את הדבר הגשמי ועושה אותו למצוה ה"ה מברר את הניצוץ שבו ומעלה אותו לאלקות כו' וכן התו' נתלבשה בהלכות גשמי' גם בטענות של שקר ועי"ז נעשה הבירור והעלאת הניצוצות. וזהו ר"י כולא תנוי' בניזקין הוה כו', והכסף הוא המשכת אור האה' העליונה וחסד עליון מאוא"ס ב"ה הנמשך ע"י העלאה זו ולכן נק' זה בש' קנין, וזהו ויקחו לי תרומה כו' וכן נאמר יערוף כמטר לקחי כו' לשון קיחה הוא בחי' קנין כמארז"ל גמר קיחה קיחה משדה עפרון כו', וכך הוא בכל המצות וזהו בחי' ארץ כנען לשון סוחר וכמ"ש ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר שהם בחי' ת' עלמין דכסופין דירתין צדיקיא לע"ל הם נמשכות ע"י בחי' קנין וסוחר דבחי' ארץ כנען ל' סוחר וכ"ז הוא בחי' אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת וא"כ השבת שנק' מתנה טובה היינו משום שהוא בחי' המשכה ממקום גבוה יותר מה שאין אתעדל"ת מגעת שם כלל כ"א רק בבחי' מתנה מאיליו ומעצמו וצ"ל דהא כתי' לעשות את השבת ופי' לעשות היינו שישראל עושין את השבת וזהו זכור את יום השבת לקדשו וכת' שמור את יום השבת זכור ושמור הם עשה ול"ת כי זכור עם י"ה הוא רמ"ה מ"ע ושמור הוא ל"ת כמארז"ל כ"מ שנא' השמר אינו אלא ל"ת והיינו שע"י קיום המצות בו' ימי המעשה עי"ז עושים וממשיכים קדושת השבת, ע"ד מארז"ל מי שטרח בע"ש יאכל בשבת, וזהו וקראת לשבת עונג וקראת דוקא שקוראין וממשיכים את העונג כו', וגם ידוע דשבת אותי' תשב שהוא בחי' תשובה והוא בחי' תשו"ע והיינו שע"י התשו' בויה"מ ע"ד כל ימיו בתשובה עי"ז יבוא בשבת לבחי' תשובה שלימה ועד"ז נק' יוהכ"פ שבת שבתון

ע"ש שהוא עיקר יום התשובה וכן נא' גבי שבת שבתון בפ' ויקהל והיינו דשבת הוא ג"כ בחי' תשו"ע כו', וא"כ מזה מבו' דשבת הוא בחי' אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת מי שטרח בע"ש כו', וזהו שאו' בברכה מעין ז' בערבית ברוך קונה שמים וארץ כו' שאז נגמר הקנין והמו"מ מכל ו' ימי המעשה שהוא ירידות והמשכות צורך העלי' בשבת ונתגלה הריחוק וכיון שכן למה נק' מתנה כנ"ל.

והנה להבין זה צריך להקדי' ענין תו' דלפעמים משמע דתו' גדול מתפלה וכמא' רז"ל ות"ת כנגד כולם ומי שתו' אומנתו פטור מהתפלה ולפעמים משמע דתפלה גדולה כמארו"ל ולואי שיתפלל אדם כל היום ותסידי' הראשוני' היו שוהים תשעה שעות בכל יום על התפלה גם זאת אנו"ר שהצדיקים הגדולים ע"י התפלה פועלים שינויי הטבע להיות רופא חולים וירידת המטר כו', הרי כ"ז הוא ע"י התפלה דוקא שע"י ניכר ההשתנות למטה בעוה"ז ממש שיורד המטר ויתרפא החולה משא"כ ע"י התו' הוא רק המשכה למע' והיינו דעיקר המשכה שע"י התו' הוא ברוחני' כו', נמצא יש בתפלה מעלה יתירה כו', עוד צ"ל בענין נש"י דלפעמים ארו"ל ישראל מתקשראן באורייתא הרי התו' למע' מנש"י ובמ"א משמע להיפך דאיא במד"ר ר"פ בראשית התו' קדמה לכסה"כ שנא' ה' קנני ראשית דרכו וגו' ומחשבתן ש"י קדמה לכ"ד הרי שקדמה לתו' וז"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתו תבואתה היינו התו' שנק' חטה שבגימ' כ"ב והיינו כ"ב אותיו' התו' וכן יין ושמן ונש"י הם ראשית לבחי' תבואתה.

והענין הוא דהנה כתי' אתי מלבנון כלה, פי' תו' נק' חתן כמא' ביום חתונתו זו מ"ת, וכנס"י נק' כלה ע"ש כלתה נפשי דהיינו מחמת שהנשמה וניצוץ האלקי' שבכל אחד מלובש בנה"ב בגוף ובע"כ הנשמה מלובשת בהם לחשוב ולדבר בעניני' גשמי' וכמו"כ בכל התענוגי' גשמי' באכו"ש מלובש בהם כחות הנשמה ג"כ וה"ז ירידה וגלות גדול להנשמה אשר קודם ירידתה נא' בהם חי ה' אשר עמדתי לפניו שעמדה באהוי"ר והיתה בטלה לאלקו' ולא היתה בערך העניני' גופנים כלל, וכידוע דהנשמה כמו שהיא למע' אין לה גוף כלל ולא כמו מלאכי' למע' שמלובשים בגופים אלא שהגופי' הם רוחני' וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתי אש כו' שהן אש ורוח דיצי', ומ"מ הוא גוף עכ"פ, אבל הנשמה אין לה גוף כלל וירדה למטה שנתלבשה בגוף ונה"ב ובעניני' גופני' שגם המלאך מושלל מהם לגמרי ה"ז ירידה גדולה מאד ובד"כ הוא בבחי' גלות בנה"ב שה"ה מלובשת ברע אלא שהוא בחי' רע דנוגה כו', ועל ירידה זו נא' כרחל לפני גוזיזה נאלמה כו' ולכן מצד עוצם הירידה והריחוק היא בבחי' כלתה נפשי שתשוקתה לעלות ולהתכלל בא"ס ב"ה וכן הוא במקור נש"י המתלבשת בבי"ע להחיות הע' שרים בבחי' גלות השכינה כרחל לפני גוזיז' נאלמה שהם יש ודבר נפרד ואינם בטלים כלל, ה"ז כמשל שגוזזים השערות שהוא המשכת אלקות הנמשך להחיותו ומפרידין אותן לעשות א"ע יש ודבר נפרד, ולכן הוא בבחי' כלה ותשוקה נפלאה לצאת מהגלות, והתורה נק' חתן לשון חות דרגא שהוא המשכת אלקות ממש, כי אורייתא מח"ע נפקת שבה שורה או"ס ב"ה ממש

דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה שהיא בחי' חכ' דאצ"י שבה שורה אוא"ס ומשם ירדה בעולמות ביי"ע עד למטה שנתלבשה בעניני' גשמי' וגם כמו שהוא למטה היא בחי' חכ' ורצונו ית' וע"י שהאדם מקשר הב"ד שבנפשו שבתו' שתופס ומקיף בשכלו את ההלכה ה"ה תופס באוא"ס ב"ה דלית מחת"ב כ"א כאשר איהו הפיסא באורייתא ומצותיה כו', וזהו בחי' חתן חות דרגא והיינו להיות המשכה לנש"י הנק' כלה שכלתה נפשה להתכלל בא"ס ב"ה וע"י התו' נמשך להם ממש המשכת אוא"ס ב"ה, וזהו ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה ולכן היא התו' למע' מנש"י שנק' חתן ומשפיע לבחי' כלה אך * הנה בתו' נא' ודברת במ' מלשון ידבר עמים שהוא לשון הנהגה והמשכה ** ופי' הנהגה והמשכה זו היא ע"ד עוסק בתו' לשמה לש' התו' כדי שתהי' בבחי' תו' שיהי' אוא"ס ב"ה שורה ומתגלה בה כי הגם דאורייתא מחכ' נפקת ובחכ' שורה אוא"ס, מ"מ זהו רק בחי' הארה לבד אבא יונק ממזלא כו' אבל עצמות אוא"ס ב"ה ה"ה רם ונשא לאין קץ מבחי' חכ' וכמ"ש כולם בחכ' עשית עשי' גשמי' כו', והנה המשכה זו להיות התלבשות אוא"ס ב"ה בחכ' הוא * אתעדלית בק"ש ובתפלה אם ישים אליו לבו כו' רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, וזהו לעשות את כל דברי התו' הזאת שישראל הם העושים את התו' וממשיכים גילוי זה למטה על נפשו וזהו עוסק בתורה * לשם התו' ממש. אך הכח הזה באתעדלית דנש"י להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה בתו' שזהו לכאו' למע' ממדריגתם שהרי אמרו ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא מתקשראה בקוב"ה וא"כ איך ישראל ממשיכים האור בתו' כיון שהם רק מתקשראן ומקבלי' מהתו'. אך הענין הוא כי הנה נודע שלא כל הנשמה כולה בכללה היא מלובשת בגוף האדם למטה אלא מקצת הארה מן הנשמה היא מתלבשת בגוף וכל הנשמה היא למע' בבחי' מקיף ונק' מזל בל' רז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי וזהו שאו' נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרתה ואתה נפחת בי לפי שמקור תוצבה היא הגבה למע' וכדי שתרד פלאים להתלבש בגוף צריכה להתצמצם בכמה מיני צמצומים והתפשטות ודרך כלל נחלקים לד' בחי' כנגד ד' אותיו' של ש' הוי' וכידוע דש' הוי' הוא אופן הבאת והמשכת האור דאוא"ס ב"ה להתלבש בעולמות שהוא ע"י ד' אותיו' דהוי' שהיו"ד בחי' צמצום ה' התפשטות ואח"כ ו"ה המשכה והתפשטות וכמו"כ גילוי אור הנשמה להתלבש בגוף הוא

(*) (ד"ה יונתי).

(**) (והנה המשכה זו שממשיך גילוי ח"ע לא בחכ' ידיעא, שתהי' שורה ומתלבש למטה בענינים גשמיים שהוא ירידה גדולה, וזהו מארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, אך עיקר).

ג"כ ע"י ד' בחי' הנ"ל נתת בראת כו', וכללות גילוי אור הנשמה להתלבש הוא רק הארה ממנה לבד שנמשך ע"י צמצום הי"ד הוא המתפשט ונמשך להתלבש בגוף ולכן נק' יעקב יו"ד עקב אבל כל בחי' הנשמה נשאר למע' בבחי' מקיף (ע' ד"ה או ישיר) וענין ההפרש בין פנימי למקיף כי האו"פ שייך בו התחלקות עד"מ בהתלבשות הנפש בגוף יש התחלקות בחי' ומדרי' שו"מ מודמ"ע שכל בחי' הוא מהות בפ"ע ונק' ג"כ בשמות מחולקי' נר"ך כו' משא"כ המקיף אין בו התחלקות בחי' כלל ונק' יחידה להורות שהיא בבחי' היחידות וההתכללות בבחי' אחדות כו', והיינו לפי שבחי' המקיף של הנשמה הוא ביטול במציאות במקורו בבחי' סוכ"ע מקור כל המקיפי' ולכן הוא בחי' אין ובבחי' אין אינו שייך התחלקות כו' רק אח"כ כשנמשך בבחי' או"פ שייך התחלקות מדרי' ולכן נא' עלי' ד' לשונו נתת בראת יצרתה נפחת כנגד ד' בחי' גרנ"ח המתלבשי' בבחי' או"פ ובבחי' המקיף נק' יחידה שאין בה שום התחלקות מדרי' כו' ומקבלת מבחי' יחיד הוא סוכ"ע והנה בחי' זו נק' מזלי' דהנה כתי' ונוזלי' מן לבנון פי' ע"ד והחכ' מאין תמצא כי החכ' תחי' שהיא ראשית התפשטות החיות הוא נמשך מבחי' שלמע' מהשכל שהוא בחי' מקיף והוא בחי' אין שאינו מושג וזהו בחי' לבנון וממנו נוזל ונמשך ההשפע' לבחי' חכ', וזהו דאי' באד"ר (דקל"ד א') הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת בהיכל כי אורייתא מחכ' נפקת ומקור התהוות החכ' הוא כמ"ש ונוזלי' מן לבנון דהיינו מאין תמצא והיינו ג"כ ע"ד הנ"ל שבתו' יש ג"כ פנימי ומקיף כי מה שנתלבש בבחי' פנימי נק' כד כמ"ש ותמלא כדה ותעל כמו ששמלאים כד מן הים כך כ"ד ספרין דאורייתא הם רק כמו כד ממקור החכ' שנק' אין והוא בחי' מקיף על התו', וזהו נובלות חכ' שלמע' תורה וכמבואר במ"א באריכות בענין לא בשמים היא כו' דלשם מבו' ענין מקיף ופנימי שיש בתו' וזהו שארז"ל על ר"מ שהי' אומר על טמא טהור ומראה לו פנים ועל טהור טמא ומראה לו פנים כי הנה מבואר למע' ההפרש בין פנימי למקיף שבהפנימי הוא בחי' התחלקות משא"כ בהמקיף אין בו התחלקות לכן כמו"כ בהתו' דכשנמשכה מבחי' לבנון בבחי' או"פ ניתנה ממ"ט פנים טהור ומט"פ טמא, שבחי' טהור נמשך ממדת החסד להקל ולטהר, ובחי' טמא נמשך ממדת הגבורה, וע"כ אי"א לטהר הטמא ולא לטמא הטהור, אבל בעוד התו' בבחי' מקיף ששם אין שום התחלקות וחו"ג כלולי' יחד ממע' ע"כ יוכל להמשיך מבחי' חסד גם על מדת הגבו' ויומשך מזה לטהר הטמא כו', או להיפך שממשיך מבחי' גבורה לטמא הטהור כנ"ל וי"ל ע"ד במ"ת שהיו רואי' את הנשמע ושומעין את הנראה והיינו לפי שעכוד"ד פרחה גשמתן שהאיר בחי' עצם הנשמה ושם לא יש בחי' התחלקות ראי' ושמיעה לכן היו רואין את הנשמע כו' וכמו"כ בבחי' מקיף דתו' להיות שאין שם בחי' התחלקות חו"ג לכן יכול להיות משם לטהר את הטמא כו' ור' מאיר שהי' יחיד בדורו השיג בבחי' המקיף של התו' כו', ולכן לא קבעו הלכה כמותו כו' כי ההנהגה עתה למטה היא כמו שנמשכה בבחי' פנימי דוקא שטמא וטהור הם ב' הפכים, וזהו"ע בחי' ונוצר

חסד לאלפים כי התו' קדמה לעולם אלפים שנה בחי' אאלפך חכ' כו', ומקור בחי' זו נמשך מבחי' ונוצר שנק' מזלזא בזוה"ק שם בדא"ר.

* וְעַד"ז יובן ג"כ ענין בחי' מזלי' של הנשמה וזהו עד יעבור עם זו קניית כי שרשן מבחי' ונקה שהוא אותיות קונה, ועז"נ קונה הכל אותיו' כלה, וזהו אתי מלבנון כלה וכמ"ש ונחלי' מן לבנון וי"ל דהיינו ששרש ומקור הנשמה הוא בחי' כלה והו"ע דביקות בחי' יחידה ביחיד וכמא' חבוקה ודבוקה בך שהוא ג"כ בבחי' ביטול והעלאה מלמטלמ"ע וכנ"ל דמקור הנשמה בטל לאוא"ס מקור כל המקיפים כו' ובחי' הנשמה המלובשת בגוף נק' ג"כ כלה כנ"ל אלא שזהו מצד הריחוק כו' ושרש ומקור הנשמה היא בבחי' כלה בעצם מצד ביטול ודביקות היחידה כו', וי"ל שזהו ב' בחי' כלה בחי' כלה עילאה וכלה תתאה כו' כמ"ש במ"א, וי"ל דמה שהנשמה המלובשת בגוף היא בבחי' כלה הוא ג"כ מצד שרשה ומקורה שהיא בבחי' כלה הגם שנת"ל שזהו מצד הריחוק שנתלבשה בגוף ונה"ב, אמנם הרי גם התו' נתלבשה בעניני' גשמי' גם בטענות של שקר ומ"מ אינה בבחי' כלה היינו בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וכידוע שהתו' בכ"מ שנתלבשה אופן הברורים הם בדרך מלמעלמ"ט וא"כ מה שהנשמה בהתלבשותה בגוף ונה"ב אופן הברורים הם בבחי' העלאת מ"ן מלמטלמ"ע י"ל דהיינו משום שגם בשרשה ומקורה היא בבחי' כלה כו'.

והנה הגם דבתורה ונש"י בשניהם יש בחי' מזל והם מזל ונוצר ומזל ונקה, מ"מ שרש נש"י למע' משרש התו' ויובן זה ע"פ משארז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר נמצא הנקבה נלקחה בשרשה ממקום גבוה יותר דהיינו מהאב שהרי איש מזריע תחלה יולדת נקבה משא"כ זכר שרשו מהאם והיינו לפי שהאב הוא בחי' גבוה יותר לכך יוכל להשתלשל השפעתו למטה יותר שיהי' מתהווה ממנו הנקבה, וזהו בחכ' יסד ארץ אבא יסד ברתא אבל כונן שמים בתבונה וכאיש אשר אמו נתחמנו כתי' וכמו"כ יובן למע' דהתו' הוא בחי' התן וזכר ונש"י נק' כלה הנה בשרשן שרש נש"י נלקחו ממקום גבוה יותר ע"ד הנ"ל דאיש מזריע תחלה אזי דוקא יולדת נקבה והיינו שבחי' מזלי' דנש"י שרשן מבחי' עליון מבחי' הכל תלוי במזל דס"ת כו' (ע' בפע"ח דבחי' מזל הי"ג ונקה שהוא שרש נש"י שרשו גבוה ממזל ונוצר כו') וזהו שא' מחשבתן ש"י קדמה לכ"ד דהיינו אפי' לתורה, ולכן עפי"ז יובן ודברת במ' ל' הנהגה וההמשכה שישראל ממשיכים אוא"ס ב"ה בהתו' והיינו ע"י ששרשן במח' הקדומה למע' מבחי'

(*) (ובזה יובן מ"ש צוארך בחרוים שהוא תכשיט של אבנים טובות ומרגליות הנקובים וחלולים ותלויים בחוט על הצואר והחוט הוא נכנס לתוך חללן כו', וכך עד"מ אותיות התורה נק' אבנים כמ"ש בס"י והחוט הנמשך בהן הוא בחי' הח' ונוצר שנק' באדרא שם חוטא יקרא קדישא וכו' ע"ש).

תורה ואורייתא מחכ' נפקת שהרי איש מזריע תחלה יולדת נקבה, ע"כ נא' ודברת במ דנש"י דוקא ביכולתם להמשיך גילוי אוא"ס בתורה משום שרשם הקדום, וזהו דפעמים אמרו דנש"י גבוהים מתו' והרי אמרו ישראל מתקשראן באורייתא והיינו דהנשמה כמו שהיא בבחי' גברא מתקשראה באורייתא אבל בשרשן ומקורן בחי' מזלי' הם למע' מהתו' וכמ"ש במ"א בד"ה יונתי כו'.

אך הרי הנשמה מלובשת בגוף הרי ירידתה עשר מעלות משרשה עליון מאד הגבוה למע' כ"כ ואיך תוכל לעורר המשכות אוא"ס בתו' אך זהו עיקר ענין ק"ש ותפלה שנק' סולם מוצב ארצה כו' שבו וע"י תתחבר הנשמה בשרשה כמו שעולה בסולם מלמטה עד למעלה מעלה עד שמגיע בק"ש לומר שמע ישראל הוי' אלקינו ישראל הוא ישראל העליון דהיינו הנשמה שבבחי' מקיף (ונק' בזוהר ישראל סבא ששרשו מבחי' מזלות דדיקנא כו') ושי' הוי' אלקינו בחי' אלוקה שלנו לפי שהנשמה בטילה במציאות לאוא"ס ב"ה לכן נק' אלקינו, וכמו אלקי אברהם שנק' כן מפני שהאבות הן המרכבה כמו"כ בבחי' שרש הנשמה שבטלה לאלקות נק' אלקינו אלוקה שלנו עד שהוי' אחד בבחי' יחודא עילאה כו', אמנם עיקר הביטול הוא בשמ"ע דק"ש הוא בחי' אה' ואהבת את ה', אלא שהוא בבחי' אה"ר והיינו בחי' אה' דאהרן שהמשיך בחי' אה"ר בנש"י וזהו ואהבת דק"ש וידוע דגם בחי' אה"ר אינו ביטול במציאות ממש אבל תפלה שמו"ע היא בחי' יר"ע בחי' משה שהוא בחי' מ"ה בחי' ביטול לגמרי ועז"נ עד יעבור עמך ה' כי ד' אותי הוי' הם ד' מדרי' שבנשמה כנ"ל וכשמגיע לשרשו בחי' אין שלמע' מהד' מדרי' הנ"ל אמר עד יעבור עמך הוי' למע' מש' הוי' עד יעבור עם זו קנית בחי' קונה אותי' ונקה שהוא בחי' מזל דנשמה ובחי' זו דתפלה הוא תשו"ע שהוא כמ"ש והרוח תשוב אל האלקי' אשר נתנה כו' למע' מבחי' נתת כו', וז"ש ממעמקים קראתיך והקשה בזוהר פ' בשלח דס"ג והכתי' בכל לבי דרשתיך כו' ע"ש, והתירוץ כי בכל לבי זהו בחי' אה"ר אבל ממעמקים עומק אחר עומק בא לרבות בחי' יר"ע שהוא למע' מאה"ר ועי"ז דוקא ממשיכים ממקורא ועמיקא דכולא, ולכן ע"י התפלה דוקא נמשך ההתחדשו' ושינוי הטבע שזהו דוקא ע"י המשכה ממקורא דכולא כו', וז"ש בחנה ותתפלל חנה על הוי' כו' רק שפתיה נעות כו', וזהו מ"ש שהתו' ומצות שבכל יום מתעלים למע' ע"י התפלה כי בחי' יר"ע זהו למע' ממדרי' התו' שהתו' נק' אצלה תרעא לדרתא וכמ"ש ויצוינו את כל החוקים ליראה כו' והיינו שיראה זו נמשך מבחי' מזליהו חזי דנש"י גבוהים מהתו', והנה לכך אמרו ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו כו' ומ"מ ות"ת כנגד כולם כי א"א להגיע ליר"ע רק ע"י התומ"צ וכמ"ש ויצוינו כו' שע"יז נבוא ליראה כו' כי ע"י התו' תתחבר הנשמה שבגוף לשרשה כי רמ"ח מ"ע רמ"ה אברים דמלכא הם המגדילים הנשמה כו' והגם שהתפלה נק' סולם אך בסולם זה צריך להיות כסדר והוא ע"י התו' כו' *.

(*) ומי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה ע"י שמגיע ליראה עילאה זו בעסקו בתורה).

ומעתה נבואה לענין בחי' שבת כי הנה בשבת יש נשמה יתירה וענין נשמה זו היינו כי שבת אותי' תשב כי אז הוא עיקר בחי' תשׁו"ע והרוח תשוב כו' ונמשך בהנשמה מבחי' המקיף ומזל שלה והתפלה שבכל יום הוא רק הארה מבחי' שבת וכמו נר לגבי אבוקה כך ערך הגילוי שבכל יום בתפלה לגבי שבת ושבת אותי' בושת כי בחי' יר"ע נק' יראה בושת כו' והנה כ"ז הוא בחי' אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת. שרש אתעדל"ע זו מבחי' ב' המזלות הכל תלוי במזל אפי' ס"ת כו' ומקור נש"י כו' שעד שם מגיע האתעדל"ע דתומ"צ ובחי' תשובה והרוח תשוב כו' שאתעדל"ת מגיע לשרשם ומקורם כנ"ל אמנם יש עוד גילוי בחי' בשבת ממקום עליון מאד שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל והוא נק' בווהר טלא דנטיף מעתיקא שלמע' מהמזלות דונוצר ונקה שהם בחי' שיורא מטלא דבדולחא אבל עצם הטל הוא למע' מזה ובחי' טל זה נטיף בשבת והעיקר במנחה דשבת בחי' רעדכ"ר סעודתא דעתיקא כו' ולכן עיקר המשכת המן למע' הי' בשבת דוקא כמ"ש בווהר והיינו לפי שהמן הוא בחי' טל וכמ"ש וברדת הטל כו' ירד המן עליו והמשכת בחי' הטל הוא בשבת כו' ובחי' טל הוא בחי' אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת והיינו כמשארז"ל דטל לא מיעצר כי הוא בחי' שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל שנמשך ממקום עליון שלמע' משרש הנשמה ומזליהם העליון כו'. וע"ז נא' מתנה טובה יש לי בבית גנוי מתנה דוקא שלא ע"ד באתעדל"ת אתעדל"ע והוא בבית גנוי סדכ"ס כו' משא"כ בחי' אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת נק' קונה הכל כו'. ונמצא יש בשבת ב' בחי' הא' לעשות את השבת ע"י מי שטרח בע"ש כו' וזהו שאומרים בערבית ברוך קונה שמים וארץ. הב' מה שאח"כ נמשך אתעדל"ע מבחי' טלא דנטיף כו' שהוא למע' מאתעדל"ת. וי"ל דזהו בחי' טל תו' וכמ"ש יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי דמה שהתו' הוא בבחי' לקח וקנין היינו בחי' גשם דתו' אבל בחי' טל תו' הוא בבחי' מתנה כו' וענין בחי' טל תו' הוא שעסק התו' שלו יהי' בחי' דבר הוי' ממש כמ"ש ודברי אשר שמתו' בפיו וכמ"ש תען לשוני אמרתיו כעונה אחר הקורא שיהי' דבר הוי' ממש בפיו כו' וז"ש תזל כטל אמרתי בחי' אומר שלי כו' וי"ל דזהו"ע תורתו אומנתו ולכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שזהו בחי' טל תו' שלמע' מהתפלה כו' וגם בחי' טל תו' הוא בחי' סתום דתו' פנימי' התו'. ולכן עיקר זמן לימוד פנימיות הוא בשבת דוקא לפי שאז נמשך בחי' טלא דנטיף מעתיקא כו' וכ"ז הוא בחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'. ואתעדל"ע זו הוא הנותן כח ועוז להיות אתעדל"ת. וזהו ראו כי ה' נתן לכם את השבת כי הנה במשה כתי' וירא ראשית לו שהוא בחי' ראי' מקרוב, שמה נמשך הביטול וכמו קול דממה דקה משום דתמן מלכא קאתי וזהו בחי' שבת יראת בושת וכן בחי' שמו"ע ולזה אמר ראו כלומר שיהי' הגילוי בנפש בבחי' ראי' ממש וכמ"ש והוי' עליהם יראה כו'. וכמ"ש ראו כי טוב ה' והוא למע' מבחי' שמיעה וכמו שמו"ע הוא בחי' ברוך שהוא גילוי ממש אבל בק"ש שמע ישראל בחי' שמיעה כו' * וזהו ג"כ ענין

(*) (אך איך יבא האדם גשמי לזה, ע"כ אומר כי ה' נתן לכם השבת).

השבת שהיא בחי' זו דראי' ויברך אלקי' את יום השביעי ברוך הוא בחי' גילוי והיינו משום דבשבת נמשך נשמה יתירה מבחי' מזליהו והרי אמרו רז"ל מזליהו חזי שהוא בחי' ראי' ממש רק למטה בהתלבשות הנשמה בגוף הגוף מכסה ומסתיר שיהי' נראה העולם ליש ודבר נפרד אבל בשבת שיש גילוי הנשמה מבחי' מזליהו חזי ע"כ יוכלו לבא לבחי' ראו להיות נקבע הביטול כאלו רואה בראי' הושיי' ממש, ועוד כי הוי' נתן לכם את השבת בחי' מתנה דוקא מבחי' טלא דנטיף כו' שלמע' גם מבחי' מזליהו ומקור דנשיי' והוא הנותן כח ועוז בב' בחי' הנשמה להיות מאירים למטה גם בגוף כו', וכמו בקרי"ס שהי' חיבור עלדאתכ"ס ועלדאת"ג שזהו"ע הפך ים ליבשה הי' ע"י גילוי אור עליון דוקא שזהו"ע מ"ש ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' וכמו"כ ע"י בחי' אתעדל"ע מצ"ע בחי' טל נעשה חיבור בחי' שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלובשת בגוף להיות הגילוי למטה כו', ומ"מ כתי' נתן לכם דוקא דהיינו למי שטרח בע"ש כו' שעם היותו בחי' מתנה אין נותנין מתנה זו אלא למי שטרח בע"ש כו' וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל ואני אפתח לכם כפתחו של אולם כו' שפתחו של אולם לא היו בו דלתות מ"מ לא יוכל ליכנס בו רק מי שעבר הפתחים שיש בהן דלתות. וע"פ הג"ל מובן מה שנצטוינו עוד על מצות שבת דעשה"ד דעיקר מצוה דשבת דהמצות הם בבחי' קיחה וקנין והו"ע לעשות את השבת זהו שנצטוינו בעשה"ד וזהו שא' זכור את יום השבת לקדשו שישראל יקדשו את השבת בחי' באתעדל"ת אתעדל"ע ומה שניתן כאן מצות שבת גבי המן הוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא שזהו בחי' מתנה טובה והוא הנותן כח על בחי' באתעדל"ת אתעדל"ע כו' וז"ש ראו כי ה' נתן לכם השבת הוא בחי' מתנה טובה שיש לי בבית גנזי כו'.

 בס"ד, רנ"ח

דר"ש עולא אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך מאמרי פיך לא נא' אלא אמרי פיך, בשעה שא' הקב"ה אנכי הוי' אלקיך השיבו ישראל הוי' אלקינו וכשא' לא יהי' לך כבוד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות. וי"ל מהו החסרון שא' לכבוד עצמו הוא דורש, שהרי נא' כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו וכתי' כל פעל ה' למענהו. ועוד י"ל למה הודו דוקא ע"י מצות כבוד אב ואם. גם יש להבין מה שאמרו במשנה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב כבוד או"א וגמ"ח והבאת שלום שבין אדם לחבירו ות"ת כנגד כולם. וי"ל למה אלו מצות דוקא. אך הענין הוא דהנה ארז"ל שפסוק שמע ישראל

הוי' אלקינו הוי' אחד הוא קבלה על שני הדברות אנכי ולא יהי' לך, שכשאמר הקב"ה אנכי הוי' אלקיך השיבו ישראל הוי' אלקינו וכשא' לא יהי' לך השיבו הוי' אחד. והנה להבין כ"ז י"ל מ"ש בפ' יתרו שא' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים, ויש בזה שני מדרשים חלוקים, שבמדרש פ' דברים איתא שטוב אמר יתרו שעבד כל ע"ז שבעולם ולא מצא בהם ממש, ולזה א' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלקים, לפי שאין בהם ממש כלל וטוב א' יתרו, ובמדרש פ' ואתחנן איתא שלא טוב א' יתרו שא' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלקי' נמצא שנתן בהם ממש רק שהוא גדול כו', משא"כ משה א' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים אין עוד כו', וכן כתי' ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקי' עמדי. וכן ישע"י א' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי' כו'. וי"ל שהרי משה א' ג"כ כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי' וכן כתי' הודו לאלקי האלקי' כל"ח. אך הענין הוא, דהנה בפ"י אלקי' יש שני פירושי', א' ל' כח וחזק כמו ואת אילי הארץ לקח, יש לאל ידי כו', שהפ"י ל' חזק, וכן כתי' ואם זרוע כאל לך, וזהו שהדיין נק' בשם אלקי' לפי שיש להם כח וחזק אע"פ שאינם יכולים לפסוק את הדין כ"א עפ"י תורה אעפ"כ כיון שיכולים לכוף לדין נק' בשם אלקי'. וכן כתי' במשה ראה נתתיך אלקי' לפרעה, ות"א חזי דאנא יהבית לך רבא לפרעה, והיינו לפי שנתן לו תוקף ויכולת לגבי פרעה ע"כ נק' בשם אלקי'. והפ"י השני שאלקי' הוא בחי' אלקי', ובוה יובן שהמלאכים נק' בשם אלקי' וכמ"ש הודו לאלקי האלקי', ופי' הרמב"ן שאלקי' נק' המלאכי' והוא ית' נק' אלקי האלקי', והיינו לפי שהמלאכים הם שלוחי השפעה ויש להם תוקף ויכולת כמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, וכן מט"ט הוא שרו ש"ע שע"י נמשך השפעה למטה והוא השר ע"ז, ע"כ נק' בשם אלקי' ואף שהם רק כגרון ביד החוצב ואין להם שום בחירה כלל רק שהכל עושים ברצון ה' אעפ"כ כיון שע"י נמשך השפעה נק' בשם אלקי' וכמו הדייני' שנק' אלקי' אף שאינם יכולים לפסוק כ"א ע"פ תורה אעפ"כ כיון שע"י נפסק הדין ע"כ נק' אלקי'. ולכך המלאכים נק' ג"כ בשם אלקים, אך מ"מ הוא כח המוגבל, אך הוא ית' נק' אלקי האלקי' שהוא בחי' כח הבלתי מוגבל כלל. וזהו מ"ש בראשית ברא אלקי' כו', ויש בזה כ"ח אותיות שהוא בגימ' כח בחי' כח מעשיו הגיד לעמו. והיינו שהוא בחי' כח הבלתי מוגבל כלל. וזהו מ"ש וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם, היינו כי גבוה מעל גבוה קאי על המלאכי' שהם זה למעלה מזה, ומקבלים דין מן דין כו'. וגבוהים עליהם הוא בחי' שם אלקי' שהוא בחי' כח הבלתי מוגבל כלל. ומה שנא' וגבוהים עליהם בלשון רבים היינו לפי ששם אלקי' נק' בל' רבים וכמ"ש אלקי' קדושים הוא, אשר נגלו אליו האלקי'. והיינו לפי ששם אלקי' הוא בחי' מקור כח וחיות להתחלקות ריבוי הנבראים מאד וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, ששם אלקי' נק' בשם עיר ריבוי צירופי אותיות המתחלקי' בבחי' ריבוי נבראים מה גדלו מעשך מה רבו מעשך, ע"כ נק' שם אלקי' בל' רבים וזה שנק' בשם אלקי אלקי' כו', אך עדיין י"ל שהרי בגמ' מקשו והא

כתי' ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי בגוים ומשני דקרו לי' אלקא
 דאלקיי' שמשמע שהיא גריעותא מה דקרו אלקא דאלקייא. ולכאוי' אין זה
 מובן שהרי נא' הודו לאלקי האלקי' וכן משה א' כי הוי' אלקיכם הוא
 אלקי האלקי' כו'. אך הענין הוא. דהנה מה שאוה"ע קורין לו אלקא דאלקיא
 היינו שהם אומרי' שהוא מקור כח וחיות של כל הנבראים, אך אעפ"כ
 אחר ברה"ע אומרי' עזב ה' את הארץ ביד השרים כי הוא ירידה והשפלה
 לפניו ית' להשגית על מעשה התחתונים וניתן הארץ ביד השרים ויש להם
 כח וחוזק לעשות כרצונם ולכך הם עובדים לעז"ו, וע"כ הוא גריעותא. אבל
 מה שנא' בתורה כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי' כתי' עושה משפט יתום
 ואלמנה ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה, שאדרבה לפי שהוא אלקי האלקי'
 ע"כ הוא בעצמו משגית על מעשה התחתוני' ואפי' על פרט היותר אחרון,
 לפי שאוה"ע אומרים רם על כל גוים ה' על השמים כבודו שהוא ירידה
 והשפלה לפניו ית' להשפיל ולהשגית על מעשה התחתונים רק על השמים כבודו
 אבל אנו אומרי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ לפי שהוא
 המגביהי בחי' כי גבוה מעל גבוה ע"כ יכול להשפיל בשמים ובארץ, לפי שבשמים
 הוא ג"כ השפלה, וע"כ כמו שיכול להשפיל א"ע בשמים כמו"כ יכול להשפיל
 ג"כ בארץ ולהשגית על מעשה התחתונים, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה
 כו' ולא שנתן להם הכח והממשלה לעשות כרצונם. ואף שע"י נמשך המשכה
 והשפעה למטה מ"מ אין להם שום בחירה כלל. וכמו למשל השמש שמאיר
 לארץ שאין לה שום בחירה כלל שלא להאיר והיא עצמה אינה יודעת
 איך מאירה, או למשל הארץ שמצמיח שאין יודע כלל איך היא מצמיח,
 רק שניתן לה כח כשזורעין בארץ היא מצמיח, אבל הכל הוא ברצון ה' כו'.
 וזהו הודו לאלקי האלקי' שהוא מקור כל הכחות והכל נמשך מאתו ית'
 להשגית על מעשה התחתונים ולהנהיגם. וזהו כי גדול ה' מכל האלקי'
 דהיינו שאין בהם ממש כלל, וזהו מ"ש כי כל אלקי העמים אלילים. ופי'
 הרמב"ן שקאי גם על המלאכי', שפי' אלילים היינו שאין מועיל בהם ואין
 בהם ממש כלל לפי שאין יכולים לעשות שום דבר מעצמן ואין להם בחירה רק
 שהכל הם עושין ע"י רצון ה' השופע בהם כו'. אך עדיין י"ל מ"ש עתה
 ידעתי כי גדול ה' מכל האלקי', למה נא' הוי' ולא נא' ג"כ אלקי האלקי'
 וגם י"ל מ"ש עתה ידעתי כו' כי בדבר אשר זדו עליהם, שמשמע שזוה נתפעל
 יותר ממה שנשתלם להם מדה כנגד מדה בדבר אשר זדו ונטבעו בים,
 שזוהו מ"ש בדבר אשר זדו שגזרו כל הבן הילוד היאורה תשליכהו יותר
 מה שהי' קי"ס שהוא נס מפורסם ממש הפך ים ליבשה הפוך הטבע, והלא
 לכאוי' הי' צריך להתפעל מזה יותר, אך הענין הוא, דהנה מתחלה צ"ל
 ענין שם הוי' וש' אלקי', דהנה ארו"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם
 במדה"ד כמ"ש בראשית ברא אלקי' ואח"כ שיתף עמו מדה"ר שנא' ביום
 עשות הוי' אלקי' כו', והיינו שבחי' מדה"ד הוא בחי' חוקת הטבע עולם
 כמנהגו נוהג שזוהו בחי' שם אלקי', כי אלקי' בגימ' הטבע, אך שם הוי'
 הוא בחי' אני הוי' לא שניתי שהוא בחי' גילוי למעלה מן הטבע, וכמו

קיי"ס הפך ים ליבשה הוא נמשך מבחי' הוי' שיכול לשנות את הטבע (מי שא' לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק). וזהו שיתף עמו מדה"ר שיכול להיות התגלות שם הוי' ג"כ בחי' גילוי למעלה מן הטבע, וכמו כל הניסים שהיו בזמן הבית וכן בימי חכמי המשנה שזהו הכל נמשך מבחי' שם הוי' כו'. אך הנה יש בחי' שלמעלה משניהם דהיינו שיהי' התגלות בחי' שלמעלה מהטבע בבחי' טבע הוא בחי' הגבוה משניהם. דהנה איתא בת"ז אתה הוא עילת העילות וסיבת הסיבות שיש שני בחי' עילת העילות וסיבת הסיבות, עילת העילות הוא בחי' השתל' עו"ע שנמשך כסדר והדרגה ויש לכל א' ערך לחבירו, וכמו למשל שכל ומדות ומחדומ"ע וכידוע שזהו נמשך מבחי' ממכ"ע, ושרשם נמשך מבחי' הקו וחוט שמאיר כסדר והדרגה בכל עולם לפי ערכו. אך הנה סיבת הסיבות דהיינו שנמשך שלא בהדרגה רק בדרך סיבה, שבחי' זו נמשך מבחי' סוכ"ע מקיף הכללי, ולכך נק' בחי' זו בחי' סיבה, וזהו מ"ש ויסב אלקי' את העם, דהיינו שלא נחם כסדר והדרגה שעפ"י ממכ"ע, רק ויסב בחי' סוכ"ע כו'. והנה בחי' סיבה הוא ג"כ מלוכש בטבע, אך הסיבה לזה הוא למעלה מן הטבע. נמצא שסיבה הוא התלבשות למעלה מן הטבע בטבע. ובוזה יובן שיתרו נתפעל דוקא ממה שנשתלם להם מדה כנגד מדה בדבר אשר זדו כו', והיינו אף שזה הי' עפ"י הטבע שרדפו אחריהם בים לפי שהים הי' בתחלה יבשה ואח"כ שב המים לאיתנו, אך מ"מ הי' בזה התלבשות למעלה מן הטבע דהיינו מי הביאם לים שזהו ע"י סיבה, והיינו ע"י שא' להם מתחלה דרך שלשת ימים נלך במדבר זה הי' סיבה וגרם שיטבעו בים וכמו שהקשו כל המפרשים למה הי' צריך משה להטעותם ולומר לפרעה דרך שלשת ימים נלך במדבר והלא אף אם הי' אומר לו שיוציאם חפשי לגמרי ג"כ הי' מניח אותם ולמה הי' צריך להטעות אותם דרך שלשת ימים, ות"י הר"ן בדרשות שלו שזהו כדי שיהי' קרי"ס, שאם לא הי' מטעם לא היו רודפי' אחריהם וממילא לא הי' קרי"ס, וע"כ הי' צריך להטעותם דרך שלשת ימים נלך ושלה עמהם אנשים לשומרם, וכשלא חזרו אז רדף אחריהם ועי"ז הי' קרי"ס. שזהו בחי' סיבה שמלוכש בזה למעלה מן הטבע בבחי' טבע, וגם פרעה עשה תחבולות עד שנכנס לים שלא היו הסוסים רצים בים והעמיד סוסין נוקבין כנגד סוסין דוכרין כדי שיכנסו לים. וע"כ נתפעל מזה יתרו מאד לפי שזהו בחי' שני הפכים ממש כו'. וזהו ע"ד דוגמא של הנס דאסתר שהי' ג"כ עפ"י דרך הטבע שמתחלה קצף על ושתי ואח"כ נשא את אסתר שהיתה יהודית ועי"ז ביטל את הגזירה, אך אעפ"כ הי' מלוכש בזה למעלה מן הטבע שהי' סיבה לזה שיעשה סעודה וייתב לב המלך ביין ואמר להביא את ושתי ולא באה ועי"ז הרג אותה ואח"כ נשא את אסתר כו' שהוא הכל עפ"י סבה למעלה מן הטבע ואעפ"כ הי' מלוכש בטבע, וזהו שא' עתה ידעתי כי גדול הי' מכל האלקי' דהיינו מכל הכ"ב צירופי אלקי' דקדושה שמבחי' אלקי' נמשך הטבע אך מ"מ בבחי' שם אלקי' גופא שהוא בחי' טבע גדול ג"כ שם הוי' דהיינו שבטבע עצמו מלוכש למעלה מן הטבע שזהו

למעלה מנס הגלוי לפי שלא בכל עת התגלות הנסים ורק יש עת לזה, משא"כ נסים כאלו הוא בכל עת ובכל שעה. ועפ"י הקבלה בחי' נס כזה שרשו למעלה יותר כי אלקי' שהוא בחי' מל' הוא בחי' הטבע ושם הוי' שהוא בחי' ז"א דאצי' נמשך התגלות הנס שלמעלה מן הטבע. אך הנס שלמעלה מן הטבע ומלוּבש בטבע שרשו מיסוד אבא כו' וע"כ נתפעל יתרו מזה יותר ממה שהי' קרי"ס שהי' נס מפורסם. ולזה נא' כאן כי גדול הוי' מכל אלקי' לפי שקאי על שם הוי' שמבחי' שם הוי' נמשך התגלות הנס שלמעלה מן הטבע כו'. והנה הגמ' דריש בדבר אשר זדו עליהם בקדירה שבשלו בה נתבשלו כי זדו הוא מל' ויזד יעקב נזיד כו'. ולהבין ענין הלשון בקדירה שבשלו כו'. הענין הוא דהנה איתא בגמ' פסחים פ' מקום שנהגו פתח יעקב אבינו וא' בשכמל"ו. הענין הוא דהנה א' רבנן היכי נעביד נאמר והו לא אמר משה רבינו לא נאמר והו א' יעקב. התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי. א"ר יצחק אמרי דבי ר' אמי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדים להביא בחשאי. ולהבין ענין זה למה לא א' משה בשכמל"ו וגם ענין המשל שהריחה ציקי קדירה. הענין הוא דהנה ק"ש נק' ריח וכמ"ש בזהר בינוקא שא' לר"י ולר"י חמינא בריחא דלבושייכו דלא קריתו ק"ש. שנק' ק"ש בחי' ריח. וכמו הקטרת שהיא בחי' ריח כו'. והנה בק"ש יש שני בחי' אחד ועד שהוא בחי' יחו"ע ויחו"ת. אחד הוא בחי' יחו"ע שהוא בחי' ביטול במציאות ממש, ועד הוא בחי' יחו"ת שהוא בחי' ביטול היש לבד. וזהו ענין כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ע הוא איך שלמעלה היש ולמטה הוא אין שכולא קמי' כלא חשיב וזהו"ע יחו"ע כו'. וד"ת הוא להיפוך שהבריאה היא מאין ליש שלמטה הוא היש כו'. וזהו בחי' יחו"ת שהוא רק בחי' ביטול היש לבד. וזהו שמשה לא א' בשכמל"ו לפי שמשה הוא בחי' יחו"ע בחי' ונחנו מה ביטול במציאות ממש ע"כ לא א' בשכמל"ו. וכן אנשי יריחו לא היו כורכין את שמע שלא היו אומרים בשכמל"ו לפי שאנשי יריחו היו נשמות גבוהות, וזהו שנק' אנשי יריחו בחי' ריח ע"כ לא היו אומרים בשכמל"ו כו'. אך יעקב אמרו לפי שיעקב אמר זה להשבטים שאמרו לו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד, שהשבטים הם בבריאה שהוא בחי' יחו"ת ע"כ אמר בשכמל"ו. ובוה יובן המשל שא' לבת מלכים שהריחה ציקי קדירה. והענין הוא דהנה המאכל צריך להתבשל בקדירה ע"י אש ומים דוקא כאחד, אבל ע"י מים לבד אינו יכול להתבשל כי מים הם קרירות וע"י אש לבד ג"כ אינו יכול להתבשל כי ע"י אש יכול לשרוף המאכל וע"י מים ואש ביחד נתבשל המאכל עד שיהי' ראוי למאכל אדם כו'. וכך הנה למשל זה יובן בתו"מ. דהנה המצות למטה נתלבשו בגשמי', וכדי שיוכלו המצות ליכלל ולאשתאבא בגופא דמלכא צריכה בישול בקדירה ע"י אש ומים, קדירה היא בחי' המוח וכמ"ש בגמ' חולין מוח כל מה שבקדירה נידון כמוח ומים הוא ג"כ כמוח כי לחלוחית המים היא במוח, והיינו שמים הוא בחי' תענוג כי מים מצמיחי' כל מיני תענוג, והיינו מה שיש בכל

מצוה בחי' תענוג והשגה פרטי' כמו למשל תפילין הוא בחי' ד' מוחין וציצית הם ל"ב חוטין הם ל"ב נ"ח, וסוכה הוא בחי' מקיפים כו'. נמצא שיש בכל מצוה בחי' תענוג והשגה פרטי'. אך מ"מ המים הם בחי' קרירות ואינו יכול עדיין המצוה להתעלות אל הקדושה, אך ע"י אש שבלב עי"ז נתבשל ונתהפך לקדושה עד שיכולה המצוה עי"ז לאשתאבא בגופא דמלכא כו'. וכן תורה שנק' להם וכמ"ש לכו לחמו בלחמי צריך שיהי' נאפה מתחלה ע"י מים ואש ועי"ז יכולה להיות מזון וחיות לנפש האלקי' כו'. והנה כשהביטול שע"י השגה ואו"ר שבלב הוא בבחי' יחו"ע בחי' ביטול במציאות ממש זהו נק' בחי' תבשיל שבקדרה עצמה, אך כשהביטול הוא רק בבחי' יחו"ת בחי' ביטול היש לאין לבד זהו שנק' ציקי קדרה, דהיינו תבלין שבקדרה שיש בזה קיוהא ודבר חריף, וזהו משל לב"מ שהריחה ציקי קדרה, בת מלך היא בחי' מל' שנעשה מקור לבי"ע שזהו בחי' בת וכשארז"ל בת הי' לאברהם אבינו ובכל שמה, בת ציון, כי יש בחי' ציון בחי' בת ציון ובחי' בת מלך, והריחה ציקי קדרה דהיינו שהריחה בחי' ביטול היש של יחו"ת, כי אף שהוא רק בחי' ביטול היש לבד אעפ"כ יש בזה מעלה יתירה כי שרש של ביטול היש מגיע למעלה יותר שאף שהוא בחי' יש ואעפ"כ הוא בטל שזהו דבר חדש, וע"כ מגיע זה למעלה יותר, ואעפ"כ תאמר יש לה גנאי, שבאמת אין ערוך בחי' ביטול היש של יחו"ת לגבי בחי' ביטול של יחו"ע בבחי' ביטול במציאות ממש כו', לא תאמר שיש לה צער ע"כ התקינו לאמר בחשאי כו'. והנה כמו שיש קדרה וציקי קדרה בקדושה כמו"כ יש בלעו"ז ג"כ בחי' קדרה דהיינו בחי' מוחין דלעו"ז וכמ"ש הבה נתחכמה לו וגם יש בחי' מים שהוא בחי' מים הזדונים וכמ"ש אזי עבר על נפשינו המים הזדונים, וגם יש בחי' אש שהוא בחי' אש זרה כו'. ובקדרה שבשלו בה נתבשלו שאמרו הבה נתחכמה לו פן ירבה וגזרו כל הבן כו', ובאותו קדרה גופא בה נתבשלו שירדו במצולות כמו אבן, דהיינו במצולות שהוא בחי' ציקי קדרה דלעו"ז, וזהו שא' יתרו עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקי', דהיינו מבחי' אלקי' אחרים כי בדבר אשר זדו עליהם בקדירה שבשלו דהיינו בחי' קדרה שנמשך מבחי' אלקי' אחרים בה נתבשלו, ובזה יובן המדרשים של פ' דברים ופ' ואתחנן, שהמדרש של פ' דברים סובר שמה שא' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקי' דהיינו מכל הק"ך צירופי אלקי' דקדושה, והיינו ממה שראה שנשתלם להם מדה כנגד מדה, והי' זה ע"י סיבה שהי' התגלות למעלה מן הטבע בטבע כו', וע"כ סובר שטוב א' יתרו, והמדרש של פ' ואתחנן סובר כפי מה שא' בגמ' שא' עתה ידעתי כו' כי בדבר אשר זדו, דהיינו בקדרה שבשלו בה נתבשלו שלפי זה הפי' מכל אלקי' קאי על אלקי' אחרים ע"כ לא טוב א' יתרו שנתן בהם ממש, והנה בישראל נא' ה' אלקינו דהיינו שאלקינו כח וחיות שלנו היא מבחי' שם הוי' וכמו שא' יעקב והי' הוי' לי לאלקי' שהוי' כאלקי' יחשב, וזהו מ"ש אנכי הוי' אלקיך שבחי' אלקיך נמשך מבחי' אנכי הוי', אנכי הוא מי שאנכי דהיינו עצמותו ומהותו ית' כי יש בחי' אני ובחי' אנכי, אנכי מורה על הגבהה

והתנשאות וכמ"ש אנכי הרואה, אנכי עשו בכורך, ואני הוא בחי' שפלות, והיינו שאנכי הוא בחי' עצמותו ומהותו ית' ומשם נמשך שיהי' בחי' אלקיך כח וחיות שלנו, וזהו ע"י תומ"צ שנק' הוי' אלקיך, תורה נק' תורת הוי' ומצות הוא בחי' אלקיך בחי' עובד אלקי' שע"י המצות הם מתקנים ומעבדין את שם אלקי' מלשון עורות עבודים, דהיינו שיהי' גילוי שם הוי' בשם אלקי'. וזהו מ"ש ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, דהיינו כשיתחברו שני בחי' אני בחי' אני של ממכ"ע עם בחי' אני של סוכ"ע ואז ואין אלקי' עמדי, שלא יהי' בחי' העלם והסתר כלל בחי' שמש ומגן הוי' אלקי' רק שהוי' עצמו יהי' אלקי' שהוי' כאלקי' יחשב, וזהו לא יהי' לך אלקי' אחרים שהוא בחי' ציווי והבטחה שלא יהי' לך אלקי' אחרים לפי שמבחי' שם אלקי' נמשך בחי' ק"ך צירופי' של אלקי' אחרים, אך כשיהי' בחי' אנכי הוי' אלקיך ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקי' עמדי אז לא יהי' לך אלקי' אחרים שלא ישתלשל בחי' אלקי' אחרים כו'. וזהו שה' אלקינו ה' אחד הוא קבלה על שני הדברות אנכי ולא יהי' לך, והיינו כי כשא' אנכי ה' אלקיך דהיינו שהכח של נש"י נמשך מבחי' אנכי הוי' השיבו ע"ז ה' אלקינו, וכן לא יהי' אלקי' אחרים השיבו ה' אחד שאין עוד והודו לזה, ולא כאוה"ע שאמרו לכבוד עצמו הוא דורש כו', ובוה יובן ענין מה שאוה"ע אמרו בשעה שא' אנכי ולא יהי' לך לכבוד עצמו הוא דורש, והיינו לפי שהם סוברים עזב ה' את הארץ ונתן הכח ביד המזלות, ע"כ אמרו שלכבוד עצמו הוא דורש כלום יש מלך שרוצה להיות עמו שותף, אך כשאמר כבוד את אביך ואת אמך הודו לדברות הראשונות, והיינו כי ג' שותפין יש באדם אב ואם והקב"ה נתן בו נשמה, והנה החלק של אב ואם הוא חלק קטן מאד שהרי אב ואם אינם יודעים כלל איך נתהוה הולד, והקב"ה יוצרו וכמשארז"ל ששואלין להקב"ה טפה זו מה תהא עלי' חכם או טפש כו', נמצא שחלקם הוא קטן מאד, ואעפ"כ כיון שהם שותפין דהיינו שעכ"פ הם בעלי בחירה וע"כ ציוה שיתנו להם כבוד כבוד את אביך כו', ואדרבה שהחמיר בכבוד או"א יותר מכבודו לזה הודו לדברות ראשונות שאם הי' כסברתם הי' בודאי מצוה שיתנו לע"ז ג"כ כבוד כמו שציוה ליתן לאו"א כבוד, א"ו שאין להם שותפות ואין להם שום בחירה כלל, ומה שנא' לכבודי בראתיו היינו זה גופא כדי שיהי' חלוק מכבודו ליראיו, אבל לא בשביל כבוד עצמו ח"ו שאין צריך לשום כבוד מנבראים ח"ו כי אנת הוא שלימותא דכולא רק שלכבודי בראתיו כדי לחלק מכבודו ליראיו כו'.

בס"ו, ט"פ משפטים ופ"ט, רנ"ח

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש כו' מחצית השקל תרומה לה'. וצ"ל מה שהשקל נק' שקל הקדש, דבשלמא על המחצית השקל הי' שייך לכאן' לומר קדש לפי שהוא תרומה לה', אבל השקל שלם למה נק' קדש. ועל מחצית השקל אומר תרומה לה' ואינו קורא אותו קדש. גם צ"ל מ"ש מחצית השקל בשקל הקדש ולא משקל הקדש כו'. ולהבין זה צלה"ק מ"ש מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך כו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כו'. וצ"ל למה כתיב אזכיר את שמי ולא כתיב אשר תזכיר את שמי שהרי הפי' מ"ש אשר אזכיר את שמי היינו מה שבבהמ"ק מזכירין את השם ככתבו, שבמדינה אינו נק' רק בכינוי, אבל במקדש מזכירין אותו ככתבו, וזהו מ"ש בכל המקום אשר אזכיר את שמי שדוקא בבהמ"ק, וא"כ הי' צ"ל בכל המקום אשר תזכיר את שמי כו'. גם צ"ל מ"ש ואם מזבח אבנים תעשה כו', דאי' במכילתא דאם זה אינו רשות שאם ירצה יעשו מזבח אבנים, כ"א הוא חובה לעשות מזבח אבנים כמ"ש אבנים שלימות תבנה את מזבח ה' אלקיך (ופרש"י כאן דאם זה הוא ל' כאשר). וצ"ל למה נא' ל' ואם ולא בל' חובה כו'. אך מתחלה צ"ל מ"ש מזבח אדמה תעשה לי, הנה ארז"ל בירושלמי ובמד"ר אדה"ר ממקום כפרתו נברא, דהיינו ממקום המזבח נאמר כאן וייצר ה' אלקי' את האדם עפר מן האדמה ונא' להלן מזבח אדמה תעשה לי מכאן שאדה"ר נברא ממקום המזבח כו'. וזהו מ"ש במדרש ויניחתי בג"ע לעבדה ולשמרה שהוא קאי על עבודת הקרבנות כי עבודה הוא עבודת הקרבנות וכמ"ש תעבדון את האלקי' על ההר הזה כו' (וכמו שארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, עבודה הוא בחי' עבודת הקרבנות) ולשמרה הוא קאי ג"כ על הקרבנות וכמ"ש ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי כו', והנה זה הי' עבודתו בג"ע אך שהי' רק ברוחני' כו'. אבל אח"כ כתי' וישלחתי הוי' מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם כו'. אדמה הוא מזבח אדמה ולעבוד את האדמה היינו להקריב קרבנות בגשמי'. וזהו מה שארז"ל שור שהקריב אדה"ר קרנותיו קדמות לפרסותיו, שאדה"ר הקריב קרבנות. והנה עכשיו תפלות כנגד תמידין תקנו שהתפלות הם במקום קרבנות, ולכך נק' תפלה סולם וכמ"ש בזהר סולם דא צלותא כי הקרבנות נק' סולם, וכמ"ש במד"ר סולם דא כבש המזבח מוצב ארצה וזה המזבח ע"ש מזבח אדמה תעשה לי וראשו מגיע השמימה שריחן של הקרבנות עולין עד השמים כו'. ולכן גם התפלה נק' סולם לפי שהוא כמו הקרבנות, והתפלה היא ג"כ ענין לעבוד את האדמה כו'. והנה להבין כ"ז מ"ש מזבח אדמה דוקא, וענין מה שעבודת הקרבנות והתפלה הם לעבוד את האדמה כו'. וצ"ל מתחלה מ"ש ואני תפלה ואני הוא בחי' מל' היא בבחי' תפלה, וזהו ואשפוך את נפשי לפני הוי' שהוא קאי ג"כ על בחי' מל' כידוע דמל' היא בחי' נפש, וענין ואשפוך את נפשי

הוא בחי' הרצוא דמל' וכמ"ש למען יזמך כבוד ולא ידום נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה וכו'. ולכאור' אינו מובן איך שייך לומר על מל' בחי' תפלה שהרי מל' הוא בחי' מדה של אלקי' כו', וא"כ מה נצרך שם ענין התפלה ומה שייך שם ענין הרצוא כו'. אך הענין הוא דהנה נודע שהבריאה היא יש מאין, ולכאור' אינו מובן מה נק' הבריאה יש מאין והלא ממך הכל כתיב שהוא בחי' יש האמיתי, ואדרבה מה שלמטה נק' בחי' אין, דהרי גם הגילויים והאורות עליונים הם בחי' אין דכלא חשיב וכמא' כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע, דאוכם הו"ע שחרות וביטול מצד העדר תפיסת מקום וכל נהוראין מתחשכאין קמי', וכ"ש עולמות התחתונים שהם בבחי' אין ואפס ממש וכמ"ש כל דיירא ארעא כלא חשיבא. דלגבי עולמות התחתונים שייך על העליונים יותר לומר ל' יש מצד ענינים שהם תופסים מקום יותר מצד ע"מ"מ לגבי א"ס כולם בבחי' אין ונמצאים כולם ממך בחי' יש אמיתי, וא"כ מהו"ע שנק' יש מאין דבאמת הוא להיפך כו'. אך הענין הוא דבאמת ממך הכל שהכל נמצא מא"ס עצומ"ה (דבאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו') ומ"מ לא מא"ס עצומ"ה נעשה ההתהוות בפועל, דא"ס עצומ"ה אינו בגדר מקור להוות ולהחיות, כי כל מקור בהכרח שהוא בבחי' גילוי והתפשטות והיינו שמתגלה ומתפשט להיות מקור כו', וגם יש לו איזה קצת ערך ושייכות להדבר המתהווה ממנו, הגם שההתהוות היא בדרך אין ערוך כו' כמ"ש במ"א, מ"מ איזה ערך ושייכות קצת יש להמהווה עם המתהווה, וכמו שהיש דאצי' היינו מה שהחכ' מאין תמצא בדרך בריאה יש מאין כמ"ש במ"א (והיינו בחי' הכלי דחכ' כו') הרי התהוותה ממל' דא"ק, דמל' דא"ק נעשה בחי' כתר ועתיק לאצי' כו', והיש דבריאה נתהווה ממל' דאצי' ולא ממל' דא"ק, אם כי בהעלם יש במל' דאצי' מבחי' מל' דא"ק כו' כמ"ש במ"א, מ"מ ההתהוות בפועל הוא מבחי' מל' דאצי'. הרי שיש בזה איזה ערך עכ"פ כו'. וא"ס עצומ"ה אינו בגדר גילוי והתפשטות, וכידוע דכל עצם בלתי מתגלה ובלתי מתפשט ואינו בגדר ערך ושייכות כלל וממילא אינו בגדר מקור כו'. והגם דהיפלא מה' דבר והי' יכול להיות דאם שאינו בגדר גילוי והתפשטות ולא בגדר שייכות כלל ומ"מ הי' ההתהוות מא"ס עצומ"ה שלא ע"י אמצעית האור כו', האמת הוא דבכח הא"ס הי' יכול להיות כן. אבל אז הי' ענין ההתהוות שלא ע"פ השכל כלל, כי השכל מחייב שהמקור המהווה הוא בבחי' התפשטות ובבחי' ערך ושייכות, ושיהי' שלא בבחי' התפשטות ושלא בבחי' ערך כו' אין השכל מחייב זה כלל. וידוע דבענין ההתהוות הי' רצונו ית' דכל מה שאפשר להיות ע"פ השכל וע"פ סדר והדרגה יהי' ע"פ השכל כו'. ולזאת לא הייתה ההתהוות מא"ס עצומ"ה כ"א ע"י האור כו'. דאם היות שממך הכל, דהוא לבדו בכוחו ויכולתו להוות כו' מ"מ ההתהוות בפועל הוא ע"י האור כו', וזהו מ"ש כי עמך מקור חיים, ופי' עמך היינו מה שטפל ובטל אליו כו'. והיינו שמקור חיים של כל העולמות הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כו' ונק' בחי' שם, היינו כמו שהשם של האדם אינו נוגע אל עצמו כלל ואינו צריך לו רק

לזולתו כו' כך למעלה ששרש ומקור של כל העולמות הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כלל, ולכך כתי' אני הוי' לא שניתי בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע לפי שהוא רק הארה בעלמא, והארה זו היא בחי' מל', כי שם ומל' הוא בחי' אחד, כי מל' הוא ג"כ רק בחי' שם מלך שמו נק' עליהם והוא בחי' מל' מל' כ"ע ששרש כל העולמות הוא רק מבחי' מלך בלבד, וזהו מ"ש כי עמך מקו"ח ולא כתי' כי אתה מקו"ח, לפי שאתה הי' משמע שבחי' עצמותו ומהותו הוא מקור החיים, ועצומ"ה אינו בגדר מקור ובחי' חיים להחיות כו' כנ"ל, ולכך כתי' כי עמך מקו"ח שמקור כל העולמות הוא מבחי' עמך, דהיינו מה שטפל ובטל אליו כו', וזהו מ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב בה"א נברא עוה"ה, שהוא רק בב' אותיות שאינם תופסים מקום כלל לגבי עצם הנני"ו המדברת כו', ובה יובן מה שהבריאה נק' יש מאין, דהיינו ששרש הבר-אה היא רק מבחי' אין שהוא מבחי' זיו והארה בעלמא מה שאינו נוגע אל עצמותו כלל ואינו תופס מקום כלל, שהוא רק מבחי' מל', והנה בחי' מל' נק' בשם אדמה, כי הנה ידוע שיש ד' יסודות ארמ"ע שהם כנגד ד' אותיות ש' הוי', ועפר הוא בחי' יסוד האחרון שבד' יסודות, שהוא בחי' ה' אחרונה שבש' הוי' שהוא בחי' מל', וזהו מ"ש אדה"ר ממקום כפרתו נברא דהיינו מבחי' מל', רק שבמזבח יש התכללות מים ועפר, כי אדמה הוא מים ועפר כמשי"ת, וזהו שאמרו אדה"ר ממקום כפרתו נברא דוקא אדה"ר, אבל שאר הברואים נתהוו מבחי' עפר לבדו וכמשי"ת, וצריך לעבוד את האדמה דהיינו להמשיך תוס' אור במל' מבחי' עצמות אוא"ס להיות דהמל' היא רק בחי' הארה כנ"ל צריכים להמשיך בה תוס' אור מבחי' עצמות אוא"ס כו', וזהו"ע ואני תפלה, תפלה הוא ל' התחברות נפתולי אלקי' נפתלתי כו', ובל' המשנה התופל כ"ח, והיינו שיהי' התחברות אוא"ס עם בחי' מל', והוא ע"י ואשפוך את נפשי כו' שהוא בחי' שפיכת הנפש שיהי' בחי' ביטול והעלאה, נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה, ושייך בבחי' מל' בחי' רצוא והעלאה לפי שהיא בחי' הארה לבד, ובהארה שייך ענין הרצוא שנמשך לעלות לשרשו ומקורו, ועמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו, רכ"ט, ובפרט בבחי' המל' כמו שנעשית מקור לעולמות שמתלבשת בעולמות בי"ע הנפרדים שייך בה ענין הרצוא לעלות למעלה, וע"י ההעלאה נמשך מבחי' עצמות אוא"ס במל' כו', וזהו מ"ש יחיד חי העולמי' מלך כי חיות העולמות הוא רק מבחי' מלך, וצריך להמשיך מבחי' יחיד לבחי' מלך, וע"י שנמשך בבחי' מל' מקור העולמות נמשך הגילוי בעולמות ג"כ, וזהו ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם, ברוך הוא המשכה מבחי' אתה עצמותו בבחי' מלך העולם, וכיצד תהי' המשכה הוא ע"י הוי' שהוא בחי' צמצום והתפשטות כו', כי א"א להמשיך מבחי' עצמות אוא"ס ממש בלי צמצום שלא יהיו העולמות בטלים כו', וזהו מה שנש"י נק' מקדשי שמך כמ"ש וינחו בו כל ישראל מקדשי שמך, שמך הוא בחי' מל' וצ"ל מקדשי את שמך להמשיך תוס' אור במל' מבחי' אתה קדוש, והיינו ע"י התפלה כי תפלה נגד תמידין תקנו, וכמו בקרבנות כתי' ריח

ניחוח להוי' ריח הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס. ועי"ז נעשה ניחוח להוי' שהוא בחי' ההמשכה מעצמות אוא"ס ע"י ש' הוי' בבחי' מל' מלך העולם. כמו"כ הוא בתפלה שהוא בחי' הרצוא ועליות הנפש שעולה למעלה להכלל ולהבטל באוא"ס עצומ"ה, שזהו ג"כ ענין ואשפוך את נפשי לפני הוי' דקאי על הנה"א. שהוא בבחי' שפיכת הנפש לעלות למעלה. והוא ע"י ההתבוננות שמתבונן עוצם רחוקו מאוא"ס ב"ה. מאחר דכללות השרש ומקור לעולמות ונבראים הוא בחי' הארה בעלמא שאינו בערך העצמות כלל, אבל עצמות אוא"ס הוא מוסתר ונעלם לגמרי בחי' ישת חשך סתרו ולית מח' תב"כ כו', עי"ז בא לבחי' שפיכת הנפש וכמ"ש בהשתפך נפשה כו' שהו"ע הכליון והרצוא של הנפש להכלל באוא"ס עצומ"ה כו', ועי"ז נמשך מלמעלמ"ט מבחי' עצמות אוא"ס תוס' אור בבחי' מל' ובעולם כו'. ועוד זאת דבהעלאה דתפלה יש גם עליית וביטול הנה"ב, דהנה"א מלוכש בנה"ב ועי"ז לבד שהרצוא דהנה"א הוא בתוקף יותר, הרי הנה"ב ג"כ עולה בבחי' רצוא כו', דכשם שבבחי' מל' עיקר הרצוא הוא בהתלבשותה בבי"ע דוקא, ובהרצוא דמל' עולים גם בירורי הנצוצות דעולמות בי"ע כו', שז"ע מ"ש הראיני את מראיך כו' כמ"ש במ"א, כמו"כ בנה"א שנתלבשה בגוף ונה"ב וה"ה נמצא במקום הפירוד והגוף והנה"ב הם ממשכא דחיוויא כו', והרי בזה הוא הריחוק הרבה יותר מהריחוק דנה"א מצד עצמו שנת"ל. ולזאת ע"י * בהתבונן בעוצם ריחוקו מצד הנה"ב הרי מתעורר הנפש בתוקף ההתפעלות וההתעוררות לעלות למעלה, ובהתעוררות זאת עולה הנה"ב ג"כ. כי להיות שהנה"א מלוכש בהנה"ב, ולזאת בההתעוררות ובהעלאה של הנה"א ה"ה שובר את קליפות הנה"ב שנעשה בו ג"כ הביטול ועולה בבחי' רצוא לעלות למעלה להכלל באוא"ס ב"ה כו'. ויובן זה יותר מענין התשובה, דהתעוררות התשובה נעשה ע"י שנזכר ונגרש בנפשו (ער חאפ"ט זיך און עס ווערט דערהערט בנפשו) עוצם ריחוקו ואיך רע ומר עזבו את הוי' כו'. והנה ההרגש הזה הוא בהנה"א שמתפעל מאד מזה ונתעורר בתשובה ועי"ז נעשה עקירת הרצונות של הנה"ב כו'. והיינו לפי שהנה"א מלוכש בהנה"ב ולזאת בהתעוררות והתפעלות לצאת ולעלות לאלקות ה"ה שובר את הנה"ב ונעשה בו ג"כ הביטול ועקירת הרצונות שעוקר רצונו מענינים הגופניים ונמשך ג"כ בבחי' רצון לאלקות כו' (והביטול דנה"ב תלוי באופן ההתעוררות דנה"א כו'). וכמו"כ הוא בתפלה שההתפעלות והביטול דנה"א עושה הביטול דנה"ב ג"כ שעולה ג"כ עם הנה"א כו'. וגם ע"י העבודה בתפלה במוח ולב דהיינו ההתבוננות במוחו בגדולת ורוממות א"ס כו' או בהקירוב דאלקות כו', שע"ז מתפעל באהוי"ר כו' כמ"ש במ"א. הנה כ"ז הוא בהתלבשו' בנה"ב, דהנה"א מתבונן ומשיג השגה האלקית בהתלבשותו בשכל הטבעי דנה"ב, שהנה"ב ג"כ משיג ומבין את הענין האלקי, עד שבהתעוררות הנה"א באהוי"ר מתעורר הנה"ב ג"כ באהוי"ר

כו'. דע"י שמשגי את הענין אלקות ה"ה מתעורר לאהבה כו' (לפי אופן התבוננות וההשגה כו') דשניהם עולים למעלה כו'. וזהו"ע ההקרבה תפלה (דיש בזה ב' מדרי' הא' מה שמיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג המזבח, והיינו ההעלאה דנה"א. והב' מ"ש אדם כי יקריב מכם מן הבהמה כו' שהוא ההעלאה דנה"ב) שריחן עולה לשמים בחי' אוא"ס עצומה. ועי"ז ממשיכים המשכת אוא"ס במל' כו'. וזהו מ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, סולם מוצב ארצה דא מזבח אדמה כמש"ל שהוא בחי' מל' מקור כל העולמות. אך העבודה דקרבת ותפלה ז"ע מ"ש וראשו מגיע השמימה שהם מקיפי' עלינו. וזהו השמימה ע"ש השמים ושמי השמים שהוא בחי' סוכ"ע ונמשך עי"ז מן בחי' שמים לארץ. וד"כ הוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע. כי מל' כ"ע הוא בחי' ממכ"ע, וצריך להמשיך מבחי' סוכ"ע בממכ"ע. ועי"ז מה ממשיכי' המשכה זו הוא ע"י התפלה שכנגד תמידין תקנו*.

ובזה יובן מ"ש במד"ר ואדם אין לעבוד את האדמה, ואדם אין להעביד את הבריות להקב"ה כאלו' וכחוני המעגל. והענין הוא דהנה כתי' באלו' וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו הוי' הוא האלקי' הוי' הוא האלקי' ב"פ. ולהבין למה כפלו ב"פ. אך הענין דהנה אנו מוצאים התפרש בין ש' הוי' לש' אלקים, דבש' הוי' כתי' הוי' אחד, והיינו שהוא בבחי' אח"פ שאין שם בחי' התחלקות כלל. אבל בש' אלקי' נא' ל' רבים כמו אלקים קדושים הם, אשר נגלה אילינו האלקי' כו'. ולכאז' אינו מובן איך נק' אלקי' בל' רבים שהרי ש' אלקי' היא מז' שמות שאינן נמחקין. אך הענין הוא, דהנה פני' אלקי' הוא ל' כח כמו יש לאל ידי, או ואת אילי הארץ לקח, והיינו בחי' כח ההשפעה והחיות והחות ולהחיות עולמות ונבראים כו'. והענין הוא דהנה כתי' מה רבו מעשיך ה' וכתי' מה גדלו מעשיך ה', מה רבו מעשיך קאי על עולמות התחתונים וכל הברואים שבעוה"ז המתחלקי' למיניהם בכמה מיני התחלקות רבוא רבבות מדרגות בכמה מינים דומם וכמה מיני צומח שיש עשבים המחיים ויש עשבים הממיתים, וכן יש כמה בחי' חי וכן במדבר, וזהו מה רבו מעשיך ה'. וכן מה גדלו מעשיך ה' שקאי על עולמות עליונים נשמות ומלאכי' שכ"א מובדל מחבירו ג"כ, כמו למשל עולם הגלגלים שגלגל השמש תוקף החמימות ושורף, וגלגל הירח הוא בבחי' קרירות, וכן

(* וע"כ התפלה הוא ג"כ בחי' סולם כמו שהסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, כך סדר התפלה היא ג"כ עד"ז, כי איתא שהתפלה נחלק לדי' בחי' כנגד די' עולמות אבי"ע כמו שבכלל יש בסולם די' שליבות, וע"כ ע"י התפלה ממשיכי' בחי' וראשו מגיע השמימה שהוא בחי' יחיד חי העולמי מלך (וזהו משארז"ל מט"ט קושר כתרין לקונו מתפלותיהן של צדיקי, והיינו שע"י התפלה ממשיכי' בחי' יחיד שהוא בחי' כתר כי תפלה הוא בחי' יחי רצון).

הוא בכל הגלגלים וצבא מעלה שכ"א מובדל מחבירו * וההתחלקות שכ"א מוגדר ומוגבל, זה מוגדר ומוגבל באופן כזה וזה מוגדר ומוגבל באופן כזה, זהו ההתחלקות שלהם כו'. וסיבת ההגבלה והתחלקות הוא לפי שהתהוות העולמות והנבראים והמשכת חיותם הוא ע"י ש' אלקים, דש' אלקי' הוא בחי' עולם הדיבור כידוע, ובדיבור ריבוי התחלקות צירופי אותיות, וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים, ובתים הם צירופי אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו'. וענין גדול ה' כו' בעיר אלקינו הוא כמו עד"מ השכל שמתחלק באותיות המח' או אותיות הדיבור שהאותיות מגבילים ומחלקים את השכל שבכל צירוף מלוכב ומתגלה ע"י חלק פרטי מהשכל כו'. כמו"כ הוא התפשטות גדולתו ית' ע"י הצירופי אותיות דש' אלקי' שכל צירוף מגלה אור וחיות פרטי. ולפי אופן האור והחיות כן הוא התהוות הנברא, ומריבוי ההתחלקות בריבוי הצירופים שמחולקים זמ"ז נעשו ריבוי הנבראים לפי אופן הצירופי כו'. וזהו שנק' אלקי' ל' רבים ע"ש ריבוי התחלקות החיות וההמשכות בריבוי הצירופי אותיות כו'. משא"כ הוי' נק' אחד, שהוי' הוא בחי' מקור כל החיות ושרשא דכולא. אבל ההתהוות בפועל לא נעשה מש' הוי' עצמו כ"א ע"י ש' אלקי' בחי' עיר אלקינו. וקודם שבא לידי גילוי והמשכה בעיר אלקינו הוא בבחי' אח"פ לגמרי כו'. והפי' הוי' הוא האלקי', היינו שהריבוי וההתחלקות נמשך מש' הוי' שלמעלה מן התחלקות ופירוד שכולא חד. כי המשכת החיות שנמשך מש' אלקי' ה"ה האור דש' הוי' וכמ"ש ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך, דמלך מלך ימלוך עבר הווה ועתיד הוא מש' אלקי', ומ"מ ה' מלך כו' שכ"ז הוא בחי' ש' הוי', אלא שבכדי שש' הוי' שהוא אח"פ יומשך בריבוי התחלקות להוות ריבוי נבראים זהו ע"י ש' אלקי'. אבל מ"מ הוא מה * הוי' בא בריבוי התחלקות. וה"ז כמו למשל כשצריכין להמשיך מים מן הנהר שהם שם בלי גבול בכלים קטנים עושים צינורות קטנים וע"י הצינורות נמשכים המים ג"כ בכלים קטנים, ואם לא הצינורות לא יהיו יכולים להמשיך המים בכלים קטנים, לפי שהמים היו שוטפים את הכלי כו'. ונמצא אעפ"י שהכלים מתחלקים לריבוי כלים קטנים מ"מ שרש המשכתן הוא מבחי' נהר שהם שם בבחי' אחדות כו', וגם כמו שנמשכים בהכלי ה"ה מיוחדים עם הנהר כו'. וכן גידי הארץ שמתחלקי' לרבוט רבבות מדרגות וכולן נמשכין מבחי' התהום שהם שם בבחי' אחדות כו', ומיוחדים עם התהום כו'. וכך למעלה אע"פ שש' אלקי' הוא בבחי' התחלקות וריבוי כחות מ"מ שרש המשכתן הוא מבחי' ש' הוי' אח"פ, דגם כמו שנעשה בבחי' ריבוי ההתחלקות ה"ה מיוחד ממש בש' הוי' בלי שום פירוד כלל.

(*) (וכן כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו).

וממילא גם מה שנתהווה אינו בבחי' פירוד כלל כו' ועמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג. וזהו כי הוי' הוא אלקי', דבחי' ריבוי ההתחלקות דאלקים הוא הגילוי דש' הוי' שדבוק ומיוחד בש' הוי' שהוא בחי' אח"פ כו'. וכמו בהמשל הנ"ל דהמשכת המים בכלי' קטנים הרי כשלוקח את הכלי מן הצינור ה"ה נפרד מן הנהר. כמו"כ ע"י חטא ועון ה"ה מפריד את האור והחיות, והיינו שממשיך ח"ו שפע הקדושה אל מקום הטינופת כו' שאז הוא מפריד כו', אבל בל"ז הוא מיוחד כו'. וענין הוי' הוא האלקי' הב' הוא דהנה נודע שבגילוי ש' הוי' יש בו ב' בחי', הא' שהוי' הוא מאיר בבחי' ש' אלקי', והו"ע גדול הוי' כו' בעיר אלקינו כנ"ל. דהגם שהוא המשכות האור בש' הוי' שדבוק ומיוחד בש' הוי' מ"מ הרי הש' אלקי' מסתיר על האור דש' הוי' עד שנתהוו עולמות ונבראים בבחי' יש ודבר, שא"א להיות זה מש' הוי' עצמו, והיינו מצד ההסתר דש' אלקים נתהוו עולמות ונבראים בבחי' יש עד שאינו נראה בהם האור והכח האלקי כו'. וזהו מה שאלקי' בגימט' הטבע, דבאמת הרי כתי' ובטובו מחדש בכ"י מע"ב, שנמשך בכ"י הארה חדשה ולא דוקא בכ"י אלא בכל שעה, ולכך יש ביום י"ב שעות כנגד י"ב צירופי הוי' ובכל שעה נמשך צירוף חדש מש' הוי' לחדש את העולמות, אבל מ"מ נמשך הוא רק לחדש את הישינות שאין זה דבר חדש לגמרי רק כמו שהי' קודם על אופן א' ולכך נק' טבע (כי ל' טבע הוא ל' מטבע כמו מטבע שטבעו חכמים וכמו אדם טובע כמה מטבעות בחותם א' וכולם דומין זל"ז, והוא שיהי' הכל על אופן א' כו') * ולכן על כללות גילוי זה כתי' וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. דהגם שהי' גילוי ש' הוי' אצל האבות רק שהי' הגילוי דש' הוי' כמו שמלוכש בש' אלקי' נק' זה גילוי ש' שדי וש' אלקי', ולא גילוי שם הוי'. דאמיתות הגילוי דש' הוי' הוא שיהי' מאיר בגילוי בעולם שהעולם לא יסתיר כלל ויהי' גילוי אלקות בעולם, אבל הגילוי שע"י ש' אלקים אם היות דהוי' הוא אלקי' כנ"ל, מ"מ אין זה אמיתית גילוי ש' הוי', מאחר שאין האור מאיר בגילוי בעולם, והוא גילוי בחי' אלקי' (דהוי' ואלקי' כולא חד כו') אבל הוי' הוא האלקי' הב' היינו שיהי' מאיר גילוי ש' הוי' בלי צמצום ולבוש כלל עד שיהי' ** גילוי אלקות ממש בעולם וכמו במ"ת שהי' גילוי אלקות ממש, וכמ"ש וירד ה' על הר סיני כו' שהי' גילוי ש' הוי' למטה. ושרש הגילוי הוא מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה גם מש' הוי', וכמ"ש אנכי הוי' בחי' אנכי מי שאנכי. ומפני ששרש הגילוי הוא מעצמות אוא"ס לכן מאיר גילוי ש' הוי' למטה כו'. וזהו הוי' הוא האלקי' שאינו מאיר ש' הוי'

(* (וזהו הוי' הוא האלקי' שאלקי' מסתיר על ש' הוי' שאינו מאיר בגילוי).

(** (היפך הטבע ממש, וכמו שהי' בשעת יצ"מ וקי"ס שהוא היפך הטבע ממש ולא הי' הטבע מסתיר כלל, וכן).

ע"י ש' אלקי' דוקא (כפי פי' הא'), אלא שהוי' עצמו הוא האלקי' שהוי' עצמו מאיר כמו ש' אלקי' דש' אלקי' הוא בחי' הגילוי בעולם דו"ע גדול ה' כו' בעיר אלקינו דע"י ש' אלקי' נמשך הגילוי בעולם לפי אופן העולם. אלא שזהו בחי' העלם והסתר שמעלי' על אמיתית האור כו'. וכמו"כ יהי' בבחי' אלקי' שיומשך בגילוי. ואז יהי' גילוי אלקות ממש עד שלא יהיו העולמות מסתירים כלל. (וע"פ הקבלה היינו שיש ב' בחי' ביחוד או"א, א' יחוד תמידי שהוא לצורך קיום העולמות, וזהו המחדש בטובו בכי"ת מע"ב. והב' הוא יחוד פנימי שהוא לצורך הולדת הנשמות. והיינו כדי שיהי' גילוי אלקות ממש ועמ"ש בד"ה דריש עולא בסופו). וזהו מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו', וזה הפסוק כולל ב' הבחי' הוי' הוא האלקי', כי מ"ש וידעת כו' כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל היינו כפי' הא' כי הנה כתי' הללו את ה' מן השמים כו', ויעמידם לעד לעולם שנקראי' בשם עומדי' כולם עומדים ברום עולם, והיינו שאינו מאיר להם גילוי אלקות רק על אופן א' לפי שהוי' מסתתר בש' אלקי' כו' * אבל על הארץ מתחת היינו כפי' פי' הב' שהוי' עצמו מאיר בלי הסתר ולבוש כלל ** לפי שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא. ולכך לא ניתנה התורה למלאכי' שהי' גילוי בחי' ש' הוי' כמו שהוא בבחי' אנכי רק למטה לנשמות בגופים דוקא, והיינו שע"י עבודה למטה דוקא ממשכים בחי' הוי' הוא אלקי' שיהי' גילוי ש' הוי' ממש כו'. וזהו מ"ש במד"ר ואדם אין לעבוד את האדמה שהיו מעבידין להקב"ה כאלו' וכחוני המעגל, שבחי' עבודת האדמה היינו להמשיך תוס' אור במל' שהוא בחי' שם אלקי' שמאיר בה גילוי ש' הוי' ממש עד שלא יהי' ש' אלקי' מסתיר כלל. אלא ש' הוי' מאיר בלי צמצום והסתר כלל כו'.

ולהבין בתוס' ביאור מ"ש ואדם אין לעבוד כו', דמשמע מזה דענין לעבוד את האדמה הוא ע"י האדם דוקא. וכן ממה שאמרו אדה"ר ממקום כפרתו נברא וישלחוו לעבוד את האדמה כו', הרי מכ"ז מובן שהעבודה היא ע"י האדם. ולהבין זה מה שהוא ע"י האדם דוקא צ"ל מה דאי' במד"ר כשקרא אדם שמות לבהמה וחיו' א"ל ואתה מה שמך אמר לו לי נאה לקרות אדם שמן האדמה נבראתי, ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות הוי' שאתה אדון לכל בריותיך, א"ר אחא אני הוי' הוא שמי, הוא שמי שקרא לי אדה"ר ע"ב. וצ"ל מה שקרא אדם ע"ע על שנברא מן האדמה, והלא לארץ יש כמה שמות ארץ אדמה ארקא תבל, וא"כ למה קרא עצמו ע"ש אדמה ולא על שאר שמות שנק' הארץ. ועוד שא"ל ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות הוי' מפני שאתה אדון לכל בריותיך, וא"כ מפני זה הטעם הי' צריך לקרותו בשם אד' ולא

(*) (וזהו רק ביטול היש לבד יחו"ת).

(***) (והוא בחי' ביטול במציאות שהוא בחי' יחו"ע).

בש' הוי', ויש מקובלי' שמפרשי' דקאי באמת על ש' אד' כדמשמע בעה"ק ח"א ס"פ ט"ו. אבל ממש אח"כ אר"א אני הוי' הוא שמי שקרא לי אדה"ר, מובן שקרא אותו בש' הוי'. ולהבין זה צ"ל מ"ש במד"ר א' רשב"ג ד' שמות נקראו לארץ כנגד ד' תקופות ארץ אדמה ארקא תבל, ארץ כנגד תקופת ניסן שהיא מריצה פירותיה, תבל כנגד תקופת תמוז שהיא מתבלת פירותיה, אדמה כנגד תקופת תשרי שהארץ עשויה בולין בולין של אדמה שאז גשמים יורדין והארץ געשה חתיכות וזהו מ"ש ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה, מתחלה נק' ארץ ואח"כ כשהשקה נק' אדמה. וע"כ קרא עצמו ע"ש אדמה לפי שבר"ה נברא אדה"ר שהיא תקופת תשרי שהאדמה מקבלת ג"כ מים, ע"כ קרא עצמו אדם לפי שנברא מן האדמה דהיינו ממים ועפר. וזהו מ"ש במדרש אדה"ר חלתו של עולם הי', לפי שאימתי נתחייבה עיסה בחלה דוקא כשמגבלין אותה במים, דמשעה שהאשה מקשקשת עיסתה במים מתחייבת בחלה, אבל מתחלה אינה חייבת בחלה, ואדה"ר נברא ג"כ מאדמה שהוא מגובל ממים ועפר לכך נק' חלתו של עולם, ולכך מברכין על פירות הארץ בורא פרי האדמה ולא בורא פרי הארץ, לפי שהפירות נגדלי' מב' בחי' ממים ועפר ע"כ מברכין בורא פרי האדמה שכולל ב' מים ועפר כו'. והנה להבין ההפרש שבין מים לעפר, הנה ידוע שיש ד' יסודות ארמ"ע שהם מרמזים כנגד ד' אותיות ש' הוי', ועפר הוא יסוד התחתון שביסודות (כידוע שיסוד המים מקיף ליסוד העפר ויסוד הרוח ליסוד המים ויסוד האש ליסוד הרוח כו') והוא בחי' ה' תתאה שבש' הוי', ומים הוא בחי' וי"ו שבשם הוי' כי מטרא בעלה דארעא, והוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגליא, מים הוא בחי' עלמא דאתכסיא ויבשה הוא בחי' עלמא דאתגליא. והנה ההפרש שבין ים ליבשה בגשמי' הוא שהברואי' שבים אינם נראי' לחוץ כי הים מכסה עליהם וגם חיותם וקיומם הוא בתוך הים דוקא, וא"א להם לחיות ביבשה שמיד מתים, ונמצא אינם נפרדים כלל מהמים. משא"כ ברואים שביבשה הנה הארץ תוציא צמחה ועושה פרי למעלה, והגם שיניקתם ממנה הם נראים כאלו הם יש ודבר נפרד בפ"ע. וכ"ש שאר הברואים אשר בהם נפש חי' למינה שהם נפרדים ממש, וכמו"כ הוא ההפרש בין נבראי' דעלדא"כ לנבראים דעדא"ג, דנבראים דעדא"כ הם מיוחדים ודבוקים תמיד באלקות ואין בהם שום צד פירוד כלל, אבל נבראים דעלדא"ג הגם שהם מקבלי' ג"כ חיות מאלקות מ"מ הם במציאות יש ודבר בפ"ע כו', וסיבת ההפרש הוא מפני שנבראים דעלדא"ג שרש התהוותם הוא מש' אלקי' שמסתיר על ש' הוי' ולכן געשו מציאות נבראים נפרדים כו', אבל נבראים דעדא"כ שרש התהוותם הוא מש' הוי' עצמו וכמ"ש יהללו ש' הוי' כי צוה ונבראו כו' לכן הם בבחי' ביטול ויחוד בתכלית כו', וזהו מ"ש במשה כי מן המים משיתיהו, ששרש משה הוא מבחי' המים לבד עלמא דאתכסיא, והי' בבחי' ביטול במציאות ממש כו', וע"כ אמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי, כבד פה הוא תושבע"פ וכבד לשון הוא תושב"כ שלא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' תושבע"פ ותושב"כ שהיא ירידה נגדו, כי התורה היא בחי' ותמלא כדה ותעל שהיא רק כד מים החכ', אבל

משה הוא מבחי' מן המים משיתיהו שהוא מבחי' ים החכ' כמו שהוא. והנה זהו בדרך כלל החילוק שבין מים לעפר. והנה כל הברואים נתהו מבחי' עפר בעצמו וכמשארז"ל הכל הי' מן העפר, דהיינו מבחי' ה"א אחרונה של שם הוי', וכמ"ש בהבראם בה"א בראם, בה"א נברא עוה"ז. אבל אדה"ר נתהווה מבחי' אדמה שהוא התכללות מים ועפר ביחד והיינו מבחי' ו"ה שבשם הוי' (כי וי"ו הוא בחי' מים כי מים יורדין ממקום גבוה לנמוך וגם וי"ו הוא המשכה מלמעלה למטה) וההפרש הוא דעפר בכלל הוא בחי' מל' בחי' ש' אלקים שמעלים ומסתיך להיות נבראים בבחי' מציאות יש ודבר נפרד. וענין התכללות מים בעפר הוא להיות בחי' הביטול, ביטול היש לאין כו'. והנה כדי שיהי' נמשך המים בעפר הוא ע"י שיהי' בבחי' עפר דהיינו שיהי' בבחי' ביטול ושפלות שהוא בחי' ענוה, שע"י הענוה נמשך בחי' מים אלו. (והגם שנת' דבריאת אדם הוא ע"י מים ועפר שכבר נמשך המים בעפר וא"כ למה צריכין להמשיך המים בעפר. אך הענין הוא שיש ב' בחי' מים וכמ"ש ונתתי מטר ארצכם יורה ומלקוש, והיינו כי מתחלה יורדין מים כדי ללחלה את העפר והוא הנק' יורה והיינו כדי שיהי' בה בחי' כח הצומח ותהי' ראוי לזריעה, אבל מ"מ ע"י זה בעצמו לא יצמיח כלום, אך כשיורדין גשמים עי"ז מצמיחי'. וזהו ג"כ החילוק שבין אדמה בעצמו להמשכת המים שע"י הביטול ושפלות. כי אדמה הוא בחי' א"ד מ"ה, כי מ"ה מברר ב"ן, והיינו שהוא רק הכח לברר שיהי' בחי' א"ד שהיא העלאה ממטה למעלה, שזהו עיקר ההעלאת מ"ן בחי' ואד יעלה מן הארץ שהו"ע ההעלאה דתפלה כו'. וזהו שהמזבח נק' מזבח אדמה לפי שעל המזבח נעשה הבירורים שהיא בחי' העלאה, ואד יעלה כו', ועי"ז ממשיכי' אח"כ בחי' מים שהוא עיקר ההמשכה עלמא דאתכטיא בעלמא דאתגליא כו'). וזהו מ"ש במשה והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה, שאפי' מבחי' אדם שע"פ האדמה כי אדמה הוא מבחי' מים ועפר וע"כ יש להם ענוה כי אין כלי לבחי' מים אלו כ"א ענוה, אעפ"כ הי' משה עניו מאד, לפי שמשה הי' מבחי' מים לבד. וזהו מה שארז"ל עפר בר גיבול הוא אפר לאו בר גיבול הוא * . והחילוק הוא דעפר הוא בחי' מל' דקדושה שהוא בחי' ביטול ושפלות, אבל אפר הוא מל' דנוגה שהוא בחי' עצבות ע"כ לאו בר גיבול שלא יכול לקבל מים דקדושה, אדרבא נעשה בבחי' אסקופה הנדרסת לכל מיני רע ולכן הזהירו חכמי האמת מאד על ענין העצבות, משום דלבד שאין זה כלי לאלקות, ה"ה עלול מאד ליפול ח"ו כו'. אבל בחי' עפר שהוא בחי' ענוה ושפלות הוא בר גיבול שהוא כלי לבחי' מים. וזהו ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך שהוא בחי' ותמלא כדה כו'. והנה המשכת מים אלו הוא

* (וזהו ענין מ"ש בזהר (פ' וישלח ד"ע ע"א) מה בין עפר לאבק כו' עפר דכל איבין נפקין מינה, אבל אבק אינו מצמיח, וכן אפר אינו מצמיח בטוב, רק מעט מזעיר דאפר הוא מה דאשתאר מנורא).

בתקופת תשרי, כי בר"ה הוא בחי' ואד יעלה מן הארץ שהוא בחי' תשובה עילאה כו'. וזהו"ע תקיעת שופר שברים תרועה כו'. וכל העבודה דעשית"ת היא בבחי' הכנעה ושפלות שזהו"ע הוידוים כו' כמ"ש במ"א. וע"כ נמשך אח"כ והשקה את כל פני האדמה בחי' מים כו'. וזהו שנברא אדה"ר בר"ה כי בר"ה הוא בחי' אדמה דהיינו המשכת מים בעפר שהוא בחי' יחוד ו"ה. אך זהו הגוף שלו נברא מבחי' אדמה, אבל אח"כ כתיב ויפח באפיו נ"ה. נשמה היא מבחי' י"ה וכמ"ש כל הנשמה תהלל י"ה. נמצא דרך כלל אדה"ר הוא התכללות מבחי' שם הוי' וזהו כי חלק הוי' עמו. וזהו מה שהאדם דוקא בכחו לעבוד את האדמה מצד בחי' הענווה והביטול שבו לפי שנברא מן האדמה כו'. וגם כללותו הוא מבחי' ש' הוי' לכן ביכולתו לעבוד את האדמה להמשיך בעבודתו גילוי בחי' ש' הוי' כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה שנק' אדם ע"ש מה שנבראתי מן האדמה ולא קרא עצמו ע"ש שאר השמות שנק' הארץ. ועוד למה קרא עצמו ע"ש שנברא מן האדמה והלא כל הברואי' נתהוו מבחי' אדמה וכמ"ש הכל הי' מן העפר. אך לפ"ז אתי שפיר לפי שכל הברואי' נתהווה מבחי' עפר שהוא בחי' ה' תתאה לבד, אבל אדה"ר התהווה מבחי' אדמה התכללות מים בעפר שהוא בחי' ו"ה כו'. והיינו התהוות גופו כנ"ל. וי"ל דזהו מ"ש בסש"ב דמ"ש ובנו בחרת זהו מצד הגוף, והיינו דהגופים דנש"י אינו דומה לשארי הנבראים. וזהו ג"כ מ"ש בנוסח העבודה גולם תבניתך מן האדמה יצרת, שגם מה שמן האדמה יצרת והוא הגוף הוא גולם תבניתך בחי' ו"ה ומצד הנשמה הוא בחי' י"ה. ונמצא בד"כ הוא מבחי' ש' הוי' כו'.

ומעתה י"ל הקושי' שני' שא' לו ואני מה שמי א"ל הוי' שאתה אדון לכל בריותיך שמפני זה הטעם הי' להקראות בשם אד'. והענין הוא. דהנה בפ"י אדם ארז"ל אדם אדמה לעליון. דהנה כתי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שנעשה בצלם ודמות שלמעלה, וזהו אדם אדמה לעליון. ובוה יובן מ"ש כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו, והנה לשון מלוכה אינו שייך כ"א על עם שהם בדומה לו ממש רק שהוא מתנשא עליהם שהרי על בהמות וחיות אינו שייך ל' מלוכה כ"א ממשלה לפי שהם אינו בערכו, וזהו ה' מלך ישראל שנק' הקב"ה מלך ישראל, היינו לפי שהם בחי' אדם אדמה לעליון לכן שייך עליהם מלוכה. אך לכאורה אינו מובן זה איך יכול להיות האדם שלמטה שהוא הווה ונפסד ובע"ג להיות אדמה לעליון שיהי' שייך עליו לומר מלוכה, שהרי אוא"ס הוא בלתי בע"ג בתכלית ואין ערוך אליו כלל יותר משאין ערוך בהמה לאדם, וא"כ איך שייך עליו ל' מלוכה. אך הענין הוא. דהנה אדם הוא בחי' רמ"ח אברים ושס"ה גידים, והנה כתי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, והיינו שנתמצם בבחי' כמראה אדם, דהיינו רמ"ח פקודין כי רמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברין דמלכא. כי באמת עצמות אוא"ס הוא לאו מכא"מ איהו כלל, רק שנתמצם בבחי' כמראה אדם, והיינו ע"י ש' הוי' שהוא בחי' צמצום והתפשטות כו'. וזהו מ"ש אח"כ הוא מראה דמות

כבוד הוי' שכדי שיתלבש בבחי' כמראה אדם שהוא בחי' ע"ס שהם ציור קוין הוא ע"י הוי' שהוא צמצום והתפשטות. והנה מצד זה הבחי' שנתלבש בבחי' כמראה אדם ע"ז שייך לומר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דהאדם שרשו מש' הוי' כנ"ל, וגם כמו שירד למטה הוא בבחי' אדמה לעליון ע"ז שמקיימין תרי"ג מצות התורה * ע"ז הם נעשים בערך ודוגמא למעלה. וזהו אדם אדמה לעליון לאדם העליון שעל הכסא. וע"כ שייך לומר ה' מלך ישראל שהם בערך ודוגמא ממש. וזהו כשנברא אדה"ר ביום ששי אמר ה' מלך גאות לבש לפי שעתה נתגלה כבוד מלכותו ית', לפי ששייך לומר על אדם ל' מלוכה לפי שהוא אדמה לעליון, אבל מקודם לא הי' שייך לומר ל' מלוכה לפי שעל בהמות וחיות אינו שייך מלוכה כ"א ממשלה. ובוזה יובן הנתינת טעם שא' לפי שאתה אדון לבריותיך ע"כ שמך הוי', והיינו לפי שכדי שיהי' שייך לומר עליו אדון שבאמת אין ערוך אליו, וכדי שיהי' נק' אדון הוא ע"י הוי' שהוא צמצום והתפשטות שנתצמצם בבחי' כמראה אדם ואז שייך לומר עליו ל' אדון. וזהו שא' שמך הוי' לפי שאתה אדון לכל בריותיך, שכדי שיהי' אדון הוא ע"י בחי' שם הוי' כו'. ובכדי שיומשך מאוא"ס בבחי' ש' הוי' להתלבש בבחי' כמראה אדם זהו ע"י האדם לפי שנברא מן האדמה שיש בו בחי' הענווה ושפלות ובחי' ואד יעלה כו'. דבד"כ ענין הענווה ושפלות הוא משאמרז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שפרש"י ל' הכנעה ושפלות, ובחי' ואד יעלה זהו העלאת מ"ן דתפלה, ואדמה כולל ב' הענינים מ"ה ואד כו'. וזהו שע"י האדם שנברא מן האדמה בחי' ענווה ושפלות והעלאת מ"ן דתפלה ה"ה ממשיך מבחי' עצמות או"ס בש' הוי' שיתלבש בבחי' מראה אדם כו'. וע"ז נמשך הגילוי למטה ג"כ, דע"י בחי' מראה אדם הוא בבחי' מלך ישראל דהיינו גילוי המלוכה כנ"ל, וענין גילוי המלוכה הוא שמאיר אלקות בגילוי למטה וכמו בר"ה שאנו מבקשים גלה כבוד מלכותך עלינו כו' אומרים אח"כ וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו', דהיינו בחי' גילוי אלקות בעולם למטה כו'. ועפ"ז יובן פי' מזבח אדמה תעשה לי, שע"י מזבח אדמה ע"ז תעשה לי, והוא כענין מ"ש ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, והיינו שע"י מזבח אדמה שהוא בבחי' ביטול וענווה ובחי' ואד יעלה כו' ** ע"ז ממשיכים או"ס מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם, וכנ"ל בענין תפלה שכנגד קרבנות שהו"ע ריח ניחוח להוי' כו', וזהו תעשה לי, וזהו שאדה"ר נק' חלתו של עולם. והנה חלה הוא בחי' תרומה, כי חלה נק' ראשית וכמ"ש ראשית עריסותיכם

(* ובצלמנו הוא בחי' יחו"ע ביטול במציאות שישאל יש להם כח למס"ג באחד שהוא בצלמנו, וכדמותנו הוא בחי' יחו"ת ברוך שם כו', שהוא ביטול היש כו').

(** (בבחי' כצלמנו כדמותנו).

ותרומה נק' ראשית, ותרומה הוא בחי ארמותא ארוממך אלקי המלך, והיינו שהוא המשכת הרוממות למטה בבחי' המל' כדי שיהי' מלך ישראל, כי אדה"ר קבל עליו עול מלכותו כו'. וז"ש וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך שזהו"ע ההעלאה וההמשכה, עולה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע והו"ע העלאת מ"ן שריחן עולה לשמים כו', ושלמיך הוא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט, דשלום הוא ל' התחברות, והיינו התחברות אוא"ס במל' כו', וע"פ הנ"ל יובן מ"ש בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, והנה פי' אשר אזכיר את שמי היינו בבהמ"ק שהיו אומרים את השם ככתבו, כי במדינה אין מזכירין את השם רק בכינוי, והענין הוא דהנה פי' כינוי היינו שאינו מאיר ש' הוי' כמו שהוא רק ע"י לבוש והיינו שהוי' מסתתר בשם אלקי' וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' שאלקי' הוא מגן ונרתק על שם הוי' (וזהו הוי' הוא האלקי' כפי פי' הא'). וזהו וה' בהיכל קדשו, היכל גימ' אד' שהוי' מאיר ע"י ש' אד' * אבל במקדש היו קורין את השם ככתבו דהיינו שהי' מאיר גילוי אלקו' ממש בלי צמצום ולבוש כלל וכמו שיהי' לע"ל שנא' ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד וארז"ל אטו האידינא לאו אחד כו' אלא לא כשאני נכתב כו', וזהו מ"ש ולא יכנף עוד מוריך שלא יהי' מאיר ע"י לבושים, אלא שיהי' מאיר שם הוי' בעצמו כמו שהוא, וזהו אשר אזכיר את שמי דהיינו שיהי' שמי בבחי' דכר ** (דהיינו שהוי' בעצמו יהי' המשפיע בלא לבוש כלל), וגם נת"ל דבכדי שיהי' גילוי ש' הוי' למטה זהו מפני ששרש ההמשכה היא מעצמות אוא"ס שלמעלה מש' הוי' בחי' אנכי הוי' כו' וזהו אזכיר להורות על גילוי העצמות דכשנמשך מבחי' עצמות אוא"ס אז הוי' עצמו בא בגילוי כו'***.

(*) (שהוא בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא (ולשון אדון אינו שייך רק על נפרדים כי על בנים אינו שייך ל' אדון שהוא רק בחי' ביטול היש לבד).

(**) (דהנה כתי' אתה קדוש ושמך קדוש וצריך להמשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך כו' וזהו אזכיר את שמי).

(***) (והנה כדי שיהי' גילוי בחי' הוי' הוא ע"י לימוד התורה (כי אורייתא מח"ע נפקת וגילוי שם הוי' הוא בחכ' וכמ"ש הוי' בחכ'). וזוה יובן מ"ש אשר אזכיר את שמי ולא תזכיר, כי לימוד התורה הוא בחי' ואשים דברי בפיך שאין הדבור שלו כלל רק שהוא דיבורו של הקב"ה וכמ"ש תען לשוני אמרתיך כעונה אחר הקורא, כל היושב ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וע"כ כתיב אשר אזכיר את שמי שהקב"ה בעצמו מזכיר לפי שאין דיבור התורה של האדם אלא שהוא רק כלי בלבד שע"י יוצא הדיבור ואח"כ אבא אליך וברכתיך, דהיינו שיהי' גילוי אלקות למטה, וכמ"ש קומי אורי כי בא אורך וברכתיך שיהי' תוס' ברכה כו').

ומעֵתָה צ"ל מ"ש ואם מזבח אבנים תעשה לי, דאיתא במכילתא שאם זה אינו רשות רק הוא חובה לעשות מזבח אבנים. ולכאור' אינו מובן א"כ למה כתיב באמת ואם מזבח אבנים כו'. אך הענין הוא, דהנה מ"ש ואם מזבח אבנים תעשה לי קאי על א"י דוקא כשיכנסו לארץ ויבנה בהמ"ק אוי תעשה מזבח אבנים דוקא, כי במדבר ה' מזבח אדמה וכמ"ש נבוב לוחות ותרגום יונתן חלילין לוחין מלא עפרא, שהיו ממלאין מזבח הנחשת בעפר. ובוה יובן מ"ש ואם מזבח אבנים אעפ"י שהיא חובה, והיינו לפי שאימתי נתחייבו במזבח אבנים דוקא כשיכנסו לארץ, ע"כ א' ואם מזבח אבנים, דהיינו כשתזכו ותכנסו לארץ אוי תעשה מזבח אבנים דוקא, כן תירץ הרמב"ן. והנה להבין החילוק שבין מזבח אדמה למזבח אבנים, הענין הוא דהנה אבנים הם חזקים וקשים מאד, וזהו מ"ש ותשב באיתן קשתו כו' משם רועה אבן ישראל, שאבן נמשך מבחי' איתן. והנה איתן הוא קשה וכמו שארז"ל במשנה איתן כמשמעו קשה, והיינו שהוא בחי' קשה עורף וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת, והיינו שהוא בחי' ביטול ומס"ב שלמעלה מהטעם והשכל והטעם המושג, כי מה שמשיג ע"פ שכל הוא רק זיו והארה בעלמא כו'. אבל בעצמות אוא"ס לית מח' תב"כ, אבל נתפס הוא ברעו"ד, שהוא איתן שהוא בבחי' ביטול לאלקות שלא ע"פ טעם ודעת המושג. והיינו דאיתן למעלה הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מהשתל', ומגיעים לזה ע"י עבודה שלמע' מטו"ד כו'. וזהו שאותיות איתן משמשות לעתיד דהיינו שלעתיד לבא יהי' זה בבחי' גילוי. וזהו משכיל לאיתן האזרחי, שלע"ל יהי' בבחי' זריחה שיהי' בבחי' גילוי, אבל עתה אינו בבחי' גילוי כו'. וזהו מ"ש כאן ואם מזבח אבנים תעשה לי לכשיכנסו לארץ תעשה מזבח אבנים, דהנה בא"י כתיב ארץ אשר אבניה ברזל כו', ולכאור' אינו מובן אם היא ברזל אינו אבן, ומהו המעלה בזה. אך הענין הוא, דהנה ברזל הוא מדבר קשה מאד שיכול לחתך כל דבר, וזהו ששייבה את הארץ אשר אבניה ברזל שהם בבחי' תוקף וחזק מאד עד שיכול להכרית כל החיצונים וכמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם, שנעשה חרב פפיות להכרית כל החיצונים כו'. והיינו שבארץ יהי' מאיר שם מדרי' איתן, וע"י בחי' איתן דוקא נעשה להכרית כל החיצונים, וכמו אור"מ מסמא עיני החיצונים, וכן בעבודה בכדי לצאת מן הרע לגמרי הוא ע"י העבודה בבחי' ביטול הרצון שלמע' מטו"ד, כי בעבודה שע"פ שכל וטעם יש להם אחיזה קצת, אבל בעבודה שלמעלה מטו"ד אין להם אחיזה כלל אדרבא מתבטלים לגמרי כו' כמ"ש במ"א. ע"כ מזבח אבנים דוקא תעשה, וביאור הענין הוא, דהנה מזבח נק' לב, והנה בלב יש שני בחי', דהנה איתא בפתח אלי' שבינה נק' ליבא, וכמ"ש בינה ליבא ובה הלב מבין, והיינו שהלב מקבל מבחי' בינה דהיינו מבחי' חמשים שערי בינה ששער הוא המשכה והתגלות וכמ"ש נודע בשערים בעלה כח"ח לפום שיעורא דילי' ולפום מה דמשער בלבי. (וזהו ענין מ"ט שע"ב והיינו שיש ז' מדות בלב וכ"א כלול מז' שהוא מ"ט, ויש לכל מדה ומדה המשכת שער מבחי' בינה בלב כו'. וזהו ענין הלב מבין כו'). וזהו ענין מזבח אדמה, אדמה בגימ' ג' שהוא בחי' חמשים שע"ב שנמשכין

בלב כו'. אבל מזבח אבנים היינו פנימי' הלב שהוא בחי' תעלומות לב שמקבל מבחי' חכ' ולכך נק' לב ע"ש שמקבלת מבחי' ל"ב נ"ח כו'. ולכך הי' הציווי בארץ דוקא שיעשו מזבח של אבנים. כי אבן הוא בחי' איתן שהוא בחי' חכ'*, וכמ"ש משכיל לאיתן דבחי' משכיל הוא בחי' איתן, וכמ"ש בס"ב דחכ' הוא בחי' ביטול שלמעלה מטו"ד כו', ונצטוו ע"ז בא"י דוקא, והיינו לפי שבמדבר עדיין לא היו כלי לזה לפי שהיו בקטנות עדיין וכמ"ש לכתך אחרי במדבר שהיו עדיין בבחי' אחורי' דהיינו בבחי' השגה והכנה שאינו משיג רק בחי' זיו והארה בעלמא ולכך עשו מזבח אדמה שהוא בחי' המשים שע"ב כחוצ"ח לפום מה דמשער בלבי' כו'. אבל בא"י הי' הציווי שיעשו מזבח אבנים לפי שהי' מאיר שם מבחי' חכ' כו' שהוא בחי' אבן כו'. ונמצא מזבח אדמה ומזבח אבנים הם בחי' תיצוניות הלב ופנימיות הלב, והם ב' מדרי' בתפלה והוא בחי' עבודה ע"פ טעם ודעת במוח ולב, והמדרי' הב' י"ל שהו"ע בחי' ואשפוך את נפשי בהשתפך נפשה כו' כנ"ל. גם י"ל דאבנים הם בחי' אותיות התורה, והיינו בחי' תורתן אומנתן, ולפ"ז מזבח אדמה היא תפלה ומזבח אבנים בחי' תורתן אומנתן שפטור מתפלה כו'.

ובזה יובן מ"ש זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל. והנה איתא בזהר עשרים גרה השקל דא יו"ד (והיינו שיו"ד עם המילוי שלו גימ' עשרים) ולכך נק' שקל הקדש לפי שיו"ד הוא בחי' חכ' שהוא בחי' קדש. כי יש קדש וקדוש, קדוש הוא המשכה מקדש, והיינו המשכה מחכ' לבינה ומבינה למדות, וזהו ענין ג"פ קדוש שהוא המשכה בג' מדות שהוא ג' אבות שהם חג"ת שהוא עיקר המדות. אבל קדש הוא בחי' חכ' בעצמו כו'. והנה שקל הקדש היינו שקדש שהוא בחי' יו"ד הוא בחי' משקל, וזהו מ"ש בזהר אבנא למשקל בה דא יו"ד כו'. וביאור הענין הוא, דהנה כתי' כולם בחכ' עשית שהוא בחי' י', והיינו ע"י המילוי שהוא בחי' ו"ד, וי"ו הוא בחי' ששה מדות וכמ"ש ששת ימים עשה ה' את השוא"ה ולא כתיב בששת ימים, והיינו שו"ו מדות עשה כו', וד' הוא בחי' דיבור שהוא בדבר ה' שמים נעשו, והיינו שהמדות היו כלולים בהעלם בתחלה בהשכל כו'. והנה מה שנתהווה מבחי' ו"ד נעשו בחי' נפרד כו' ** וכדי שיהי' בחי' ביטול היש לאין זהו ע"י הי' בחכ' איתברירו. והיינו מבחי' חכ' שמאיר בכינה ובמדות והעיקר בחי' חכ' בעצם שהוא בחי' איתן שע"ז נעשה עיקר עיקר הביטול בכל הנבראים כו'. וזהו ענין אבנא למשקל בה דא יו"ד. והיינו כמו כששוקלין דבר במאזניים שנותני' את הדבר על כף א' והמשקל על כף השני' וע"ז שהמשקל יורד למטה ע"ז נגבה ונשא המשא מה שבכף השני'. כמו"כ ע"י שנמשך בחי' יו"ד למטה ע"ז נגבה הנה"ב ששרשו מבחי' ו"ד ליבטל וליכלל באלקו' ג"כ. וזהו מ"ש זה יתנו כל העובר על הפקודים

(* (וכמ"ש בזהר אבני למשקל בה דא יו"ד כו').

(** (וזהו ענין ו"ה כו').

מחצית השקל, דהיינו בחי' י' ספירות שלו. ולמעלה הו"ע ע"ס הגלויים דסדר השתל' ולמטה הו"ע עשר כחות הנפש. והיינו מה שמניח כל הי"ס שלו בתורה ותפלה להבין ולהשכיל בתורה וכן המדות מהפך אותם לקדושה שיהי' לו אהוי"ר לאלקות כו', עיי'ז נגבה ונשא הנה"ב ששרשו מו"ד ממילוי הו"ד, דהנה"א מלוּבש בהנה"ב וע"י העבודה דנה"א פועל הביטול בנה"ב ג"כ כו' כנ"ל. ומחצית השקל הוא העשר כחות הגלויים דמוח ולב וכחות הטבעיים דנה"ב. ועיקר העלי' והביטול הוא ע"י השקל הקדש שהוא בחי' חכ' בחי' איתן אבנא למשקל בי' כו'. וזהו שא' מחצית השקל בשקל הקדש. וע"פ פשוט הכוונה מחצית משקל הקדש והיינו בחי' ו"ד מן יו"ד שזהו המחצית השקל כנ"ל. ומ"מ כתי' בשקל הקדש היינו דהרמת והעלאת המחצית השקל הוא בשקל הקדש בחי' איתן אבנא למשקל בי' כו'.

וזהו העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט. דהנה איתא אין עשיר אלא בדעת ואין עני אלא בדעת. והענין הוא דהנה כתי' וזרעתי בני זרע אדם וזרע בהמה, זרע אדם היינו נשמות גבוהות שיש להם דעת גדול באלקות, וזרע בהמה היינו הנשמות שאין להם דעת גדול כ"כ, וזהו עשיר ועני. ולזה א' העשיר לא ירבה, שאע"פ שהוא עשיר אעפ"כ אינו יכול להשיג ע"פ הדעת יותר ממחצית השקל שהוא בחי' יו"ד, דהיינו למעלה מע"ס, לפי שבעצמות אוא"ס לית מח' תב"כ כ"א ע"י רעו"ד שהוא בחי' איתן שזהו המשקל ששוקלין בו את המחצית השקל כו'. וזהו לא ירבה כו'. והדל לא ימעיט, היינו אעפ"י שהוא בחי' דל שאין לו דעת גדול באלקות אעפ"כ יכול להשיג בחי' ע"ס לפי שיש בכל נפש בחי' עשר ספי', וע"כ כחוח"ח לפום שיעורא דילי' יכול להשיג, וזהו והדל לא ימעיט. וזהו זה יתנו כו' מחצית השקל בשקל הקדש, דהשקל נק' קדש שהוא בחי' חכ' והוא המשקל ששוקלין בו, דהיינו שע"י חכ' בחי' אבן מגביהים ומעלים את מחצית השקל שהוא בחי' ו"ד כו'. ולכן על המחצית השקל לא נא' קדש. ואומר מחצית השקל תרומה להוי' שהו"ע הרמה בזוי' ארוממך אלקי המלך, שיש בזה ב' פי' ההרמה וההגבה מלמטלמ"ע, ועיי'ז נעשה ההמשכה מלמעלמ"ט שו"ע ארוממך שממשיכים בחי' רוממות הא"ס בבחי' אלקי המלך כו'.

בס"ד, ש"פ תרומה, רנ"ח

וזהו התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה. הנה בריה התיכון רש"י פי' שהי' מבריה רק מצד א' רק ששאר הבריות היו משני התיכות שא' הי' מבריה עד חצי הכותל והב' חצי הכותל השני. והבריה

התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה כל הכותל באותו צד, והוא מהברייתא דמלאכת המשכן, ובגמ' שבת פ' הזורק דצ"ח ע"ב איתא שהי' מבריה כל הג' צדדים, צפון ודרום ומערב שהי' מבריה מ"ח קרשים, ובגס הי' עומד שהי' נכפף מעצמו ונכנס בקרשים, ואח"כ כשהיו מפרקין אותו הי' נתפשט כו'. וכן פי' בת"י שהי' ע' אמה ומבריה כל הג' צדדים והי' נכפף כעכנא. וצ"ל מהו"ע הבריה ומהו המשל שהי' כעכנא דוקא. והנה ידוע שהבריה התיכון הי' מהאשל שנטע אברהם אבינו, וכדאי' במד"ר ויגש פצ"ד שיעקב לקח ארזים מהאשל שנטע זקנו כו', ומהם נעשה הבריה התיכון. וג"ז צ"ל למה הי' הבריה התיכון מהאשל של אברהם דוקא. ולהבין כ"ז יש להקדים מ"ש במד"ר ע"פ יעשו עץ גבוה חמשים אמה, אמר הקב"ה לא יהי' העץ שכבר קדם אברהם וא' והשענו תחת העץ. וכן במשה נא' ויורהו ה' עץ, ולכך לא יהי' עץ של המן. ומ"ש והשענו תחת העץ היינו האשל שהוא העץ הידוע. וצ"ל שייכות העץ של המן להאשל דמשום האשל של אברהם לא יהי' העץ של המן כו'. אך הענין הוא דהנה אי' במדרש שא' הקב"ה לאברהם קום התהלך בארץ שנתן הקב"ה לאברהם את הארץ כמו שהיא, ועמד אברהם והשביחו, ומהו השבח שנטע אשל בארץ וכמ"ש ויטע אשל בבאר שבע. והענין הוא דהנה ארץ הוא בחי' ג"ע וכמ"ש כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקי' לעולם ירשו ארץ. ובמד"ר פ' בשלח פכ"ה אי' ע"פ כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה לראות שולחן שהוא ערוך בג"ע שנא' אתהלך לפני ה' בארצות החיים. נמצא שארץ נק' ג"ע, ועמד אברהם והשביחו, היינו שהוסיף אור בג"ע, וכמ"ש ויניחנהו בג"ע לעבדה ולשמרה, שהג"ע צריך עבודה כדי להוסיף אור בג"ע, והיינו ע"י לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת שע"ז מוסיפין אור בג"ע דכתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, דההמשכה מעדן בגן הוא ע"י הנהר, כי עדן עצמו עין לא ראתה וכשארז"ל א"ת זהו גן זה עדן כשנא' ונהר יוצא מעדן להשקות את * הוי עדן לחוד וגן לחוד, דעצם בחי' עדן נמשך בגן כו'. וע"י לעבדה ולשמרה ממשיכי' המשכה מעדן בגן כי שכר מצוה מצוה, ושרש המצות הם מבחי' עדן כמשי"ת. ולואת ע"י עשיית המצות ממשיכים את השכר מצוה שהוא בחי' זיו השכינה בחי' זיו תורתן ועבודתן שהיוו הוא אור מעצמותו כו'. וזהו עמד והשביח את הארץ. וכללות הענין הוא כי ארץ הוא בחי' מל' והוא בחי' ג"ע כמ"ש הפרד"ס בשעה"כ ערך גן. ונהר כו' להשקות את הגן הוא בחי' בינה, ואברהם השביח את הארץ שהמשיך בחי' עדן הוא בחי' פנימיות החכ' ופנימיות הכתר כו'. ולהבין זה צ"ל מ"ש ויטע אשל למה לא נא' ויטע עץ, וכמ"ש באברהם גופא והשענו תחת העץ, והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. אך הענין הוא, דשם אשל מורה על ההמשכה שהמשיך אברהם. דהנה אשל הוא א' ש' ל', והענין הוא דהנה בריאת העולמות מתחיל בבית' ואי' בזהר לפי שבי"ת הוא ברכה, וכ"ז דורות קרא האלף

תגר למה לא נברא העולם בו כי הוא ראש לכל האותיות עד שא' לו הקב"ה למחר אני נותן את התורה ואין אני פותח אלא בך אנכי הוי' אלקיך כו'. והנה להבין כ"ז למה לא נברא העולם בא' ודוקא מ"ת מתחיל בא', י"ל מתחלה פי' אנכי הוי' אלקיך כו'. והנה הוי' הוא ל' מהווה שהוא מהווה כל היות, כי הוי' הוא בחי' האור שבא בסדר השתל' שע"ז מורים הד' אותיות הוי' יו"ד צמצום ה"א התפשטות כו', שהוא בחי' הבאת והמשכת האור בסדר והדרגה עד שיהי' מקור להוות כו'. והיו"ד של שם הוי' מורה על התמדת הפעולה שתמיד מהווה מאין ליש, וכמ"ש ובטובו מתחדש בכ"י תמיד מע"ב כו' * אך על הש' הוי' כתי' אני הוי' הוא שמי שנק' רק שם לבד, כמו למשל שם האדם שאינו נוגע אל עצמותו כלל לפי שהוא רק זיו והארה בעלמא וכך שם הוי' הוא רק בחי' שם לבד שהוא בחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כלל. ולכן אני הוי' לא שניתי כלל שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה אתה הוא קודם שנבה"ע כו', והיינו לפי שהוא בחי' הארה לבד שאינו עושה שינוי בהעצם. ולפ"ז צ"ל מ"ש אני הוי' לא שניתי היינו ש' הוי' דלעילא, דשם הפי' הוי' אינו ל' מהווה כ"א מה שבכחו ויכלתו להוות כו' והוא בחי' עצמות כו' כמ"ש במ"א, ועז"א לא שניתי דהגם שנתהווה מהש' הוי' דהשתל' אין זה שינוי בעצמות להיותו הארה לבד כו'. וגם י"ל דמ"ש אני הוי' לא שניתי קאי גם על ש' הוי' דהשתל' דלהיות שהוא בחי' הארה הרי הצמצום וההתפשטות שבו הו"ע העלם וגילוי, וידוע דהעלם וגילוי אינו שינוי כלל כו' כמ"ש במ"א. איך שיהי' הרי הוי' הוא בחי' הארה לבד ** . אך אנכי הוא בחי' עצמותו ומהותו אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ דלא ידע בר איהו לחודוהי כו'. וכדי שיומשך מבחי' אנכי בשם הוי' הנה המשכה זו זהו ע"י אלקיך דהיינו שהמכוון הוא כדי שיהי' אלקיך כו', שיהי' המשכת גילוי אלקות בנש"י דוקא למטה כו'. והיינו דנש"י ממשיכים זה, להיות שתכלית הכוונה הוא שיהי' אלקיך אלקה שלך, לכן הם ממשיכים מבחי' אנכי בהוי' דאו מאיר גילוי אלקות בנש"י כו'. והנה ע"י מה ממשיכים מבחי' אנכי זהו ע"י שיש בחי' אנכי בנפש האדם שהוא בחי' אלף, דהנה אלף הוא אותיות פלא והוא בחי' פלא עליון שלמעלה מחכ', והאלף הוא בהיפך אתוון פלא, והו"ע אאלפך חכמה, דבחי' פלא זה הוא למעלה מחכ' ומ"מ הוא מקור החכ' ומשם נמשך ההמשכה בחכ' כו' כמשי"ת. והנה בחי' פלא שיש בנפש האדם הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מן השכל וטו"ד וכמ"ש ראה אנכי נותן לפניכם שבחי' אנכי הנה אני נותן לפניכם וכמ"ש ג"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו'.

(*) (והנה כתי' אני הוי' לא שניתי שאין בו שום שינוי כלל בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע).

(**) (וזהו ששם הוי' מתחיל ביו"ד לפי שכדי שיהי' המשכת שם הוי' מבחי' אני כו' זהו ע"י צמצומים כו').

וכמו שאנו רואין בחוש שיש בכח בכל נפש האדם אפי' בקל שבקלים למסור נפשו * על קדה"ש הגם שעובר עבירה מ"מ אין זה מניעה למס"נ על קדה"ש. דזה שהוא עובר עבירה ר"ל הוא מצד הרוח שטות שבו וכמארו"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, דהרוח שטות מכסה על האמת ונדמה לו שאינו נעשה נפרד בזה, דאם הי' יודע את האמת והי' נרגש בנפשו (עס וואַלט דערהערט ווערין בנפשו), דבעשיית העבירה ר"ל נעשה נפרד מאלקות לא הי' עושה זה בשום אופן, אלא שהרוח שטות היינו עוצם התאוה דנה"ב ויצה"ר מכסה על האמת, וזהו הסיבה מה שעובר עבירה כו'. אבל באמת יש בו אהבה הטבעי' אה' מוסתרת וכשנוגע לו לעצמות נקודת יהדותו וכמו בכפירה ר"ל שאינו יכול לרמאות א"ע ונרגש בנפשו איך שנעשה בזה נפרד מאלקות, אזי נתגלה האהבה הטבעי' הנ"ל, וזהו בחי' כח מה שבנפש שהר"ע הביטול והדביקות שיש בנפש לאלקות, שא"א לו להיפרד מאלקות, והוא הנק' משכיל מקור השכל שלמעלה מן השכל. דמה שיש בו בחי' שכל והשגה נק' בחי' בינה וכמ"ש ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל כו', וגם בחי' חיצונית חכ' הוא בחי' שכל כו'. משא"כ משכיל הוא בחי' מקור השכל שלמעלה מן השכל והשגה, ועז"ב משכיל לאיתן האזרחי, שאיתן הוא כמשמעו קשה שהוא מה שיש בכל א' בחי' חווק ותוקף שלא ליפרד מאלקו' ונק' בחי' קשה עורף וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלתת, ואיתן זה נמשך מבחי' משכיל שנק' פלא כו'. והענין הוא דהנה אדם עיקרו הוא בחי' חכ' ולואת גם בחי' כי לא אדם שבאדם והיינו בחי' הרצון פשוט הנ"ל יש בו ג"כ בחי' חכ'. דהנה ברצון יש ב' מדרי', הא' מה שאין טעם לרצון כלל, והב' מה שיש טעם כמוס לרצון כמ"ש במ"א בד"ה משכני אחרין כו'. והטעם הכמוס אין זה טעם ושכל כי הרצון הוא למעלה מהשכל דעז"א שתוק כך עלה במח' שלא ניתן להשגה כו' כמ"ש במ"א. אלא שהטעם כמוס ענינו טעם ועונג כמו טעמו וראו כו' (בל"א א' גישמאק אין דער זאך). וזהו בחי' הרצון פשוט שבאדם הוא שיש לו טעם כמוס כו'. והראי' לזה מענין העקשות כשאדם מתעקש באיזה ענין שהוא רוצה כך, הרי אינו מועיל לו כל הטעמים וסברות שיאמרו לו שצ"ל באופן אחר, והיינו מפני שהוא רצון שלמעלה מהשכל לכן לא יועילו הטעמים וסברות ע"י, מ"מ במשך זמן יכול להיות שיתחלף הרצון, ולכא' מהו הסיבה שנתחלף הרצון מאחר שהוא למעלה מהשכל, אך הענין משום שגם בתחלה הי' לו טעם בזה והיינו טעם כמוס שמה שרצה הוא מצד הטעם (גישמאק) שיש בנפשו בזה, ומאחר שיש בזה טעם כמוס ה"ז בא אח"כ בחכ' הגלוי', ואז אפשר להתחלף כו'. נמצא דרצון האדם הוא בחי' רצון שיש בו חכ' וטעם כמוס, ובעבודה הוא שהרצון הוא בבחי' הרגש פנימי, די' רצון שאינו בבחי' הרגש פנימי וכמו ענין האמונה פשוטה שאינו בבחי' הרגש עד שיכול להיות גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' כו'. אבל רצון פשוט שיש בו טעם כמוס הוא בבחי' הרגש פנימי, ואז גם

בהרצוא והרצון היותר גדול לא יסור מאמיתית הכוונה, וכמו רע"ק שנכנס בשלום ויצא בשלום, דאם היות שהי' בבחי' רצוא דתהו שהוא בחי' רצוא היותר עליון וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה ויקח מן הבא בידו ומ"מ נכנס בשלום, והיינו מפני שהי' הרצוא בבחי' הרגש פנימי ואו לא יסור מאמיתית הכוונה כו'. וזהו"ע פלא ואלף שבנפש האדם. ולמעלה הוא בחי' פנימיות ועצמיות או"ס ב"ה בחי' פנימיות המקיף, דבמקיף גופא יש ב' מדרי' חיצוניות המקיף ופנימיות המקיף. ומה שאין טעם לרצון הוא בחי' חיצוניות המקיף ובחי' הרצון שיש לו טעם כמוס הוא בחי' פנימיות הרצון (בחי' חפץ כו') שלמע' מבחי' הרצון שאין טעם לרצון כו'. וזהו ענין מה שהנדרים חלים במופלא סמוך לאיש, כמ"ש ואיש כי יפליא לנדור מכאן למדו שהנדרים חלים במופלא סמוך לאיש ג"כ שכל המצות אינן כ"א כשהוא איש בן י"ג שנה דוקא, משא"כ הנדרים, והיינו לפי שכשהוא מופלא אזי מאיר אצלו המקיף שהוא בחי' אאלפך חכ' וע"כ הנדרים חלים, שכיון שמאיר אצלו המקיף ממילא חלים הנדרים כו' לפי ששרש הנדרים הוא מבחי' מקיף כו', דכאשר אין ביכולתו לברר ולהעלות ע"י אכילה שהוא בירור פנימי ה"ה מדיר הנאה ממנו, והיינו שממשיך עליו אור מקיף שעיי"ז נעשה מובדל ממנו ומתעלה ע"י המקיף כו' כמ"ש במ"א, ולכן חלים במופלא כו' שנמשך בחי' המקיף שהוא בחי' פלא כו'. והנה עיי"ז היינו ע"י בחי' פלא שבנפש בחי' הרצון פשוט כו' ממשיכים מבחי' אנכי לבחי' הוי', והנה המשכה זו נמשך בשעת מ"ת שהי' הגילוי מבחי' אנכי, משא"כ בריאת העולם לא הי' יכול להיות בא', ודוקא בבי"ת נברא, לפי שבמ"ת הוא בחי' חכ' וכמ"ש בחכ' יבנה בית, כי חכ' הוא ראשית ההשתל', משא"כ א' הוא למעלה מהשתל' כו' ולא היו העולמות יכולים לקבל, וזהו שבית הוא בחי' ברכה, וידוע דברכה הוא בבחי' סדר השתל', כמ"ש במ"א בענין ברכה והודאה * , וע"כ נברא העולם בבית ולא באלף, רק אח"כ ע"י מ"ת נמשך הגילוי מבחי' אנכי, לפי ששרש התורה הוא ג"כ מבחי' אנכי, הגם שאורייתא מח"ע נפקת, היינו רק נפקת מחכ', אך שורש התורה הוא למעלה מבחי' חכ' תרי"ג מצות דאורייתא זו' דרבנן הם תר"ך עמודי אור שהוא בחי' כתר כו', וע"כ אז הי' יכול להיות הגילוי מבחי' אנכי כו'. והגם שמבואר בכ"ד דבכתר עליון שם כחשיכה כאורה ואם צדקת מה התן לו כו', דאין התו"מ תופסים מקום שם כלל, וכמ"ש בזהר דאלף הוא ר"ת ארור שגם ארור כנען יכול לקבל משם משום דשם כחשיכה כאורה כו', ואיך אנו אומרים דע"י תו"מ דוקא ממשיכים בחי' אנכי, אך הענין הוא דהנה בכתר יש ב' מדרי', חיצוניות ופנימיות, ומצד חיצוניות הכתר הוא בחי' כחשיכה כאורה כו', אבל בבחי' פנימיות הכתר שם דוקא הרצון בתו"מ ובנש"י, וכדאי' במד"ר דמ"ש

(*) (והנה ברכה הוא שייך בבחי' שם הוי' וכמ"ש ברוך אתה הוי' שימשך תוס' ברכה בבחי' שם הוי' מבחי' אנכי עצמותו ומהותו, משא"כ בא' אינו שייך לומר ברכה).

והארץ היתה תוהו הוא מעשיהן של רשעים ויהי אור אלו מעשיהן של צדיקים ועדיין איני יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלקי את האור כי טוב הוי כשהוא חפץ אינו חפץ אלא במעשיהן של צדיקים בחי' ה' חפץ למען צדקו כו'. וזהו מ"ש בזהר דלהתם מתי עקתא דישראל כו' וכמ"ש במסרתים תבכה נפשי מפני גוה ואמרז"ל מפני גאותן של ישראל שניטלה מהן כו' והיינו במסרתים בבתי גוואי בחי' פנימיות ועצמיות או"ס שם נוגע נש"י דלהתם מטי כו', ושם תופס מקום עבודה דנש"י. ולכן ע"י תו"מ ממשיכים בחי' פנימיות הכתר ומשם נמשך ההמשכה בסדר השתל' ובנש"י דוקא ובחי' החיצוניות נגרר אחר הפנימיות שגם בחי' חיצוניות נמשך למקום הראוי דוקא וכמ"ש ונפלינו אני ועמך דגם מבחי' פלא כלל דמצד החיצוניות הוא כחשיכה כאורה כו' ומ"מ יהי' אני ועמך דוקא שיומשך דוקא לנש"י כו'. וזהו דמ"ת דוקא נמשך האלף בחי' אנכי הוי' אלקיך בחי' גילוי או"ס שלמעלה מסדר השתל' ובנש"י כו'. ותחלה הי' צ"ל מה שהקדימו נעשה לנשמע וכתי' ויחן ישראל כולם כאיש אחד והיינו בחי' ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד, ואח"כ ע"י תו"מ ממשיכים בחי' אנכי כו'. וזהו ענין שאברהם המשיך מבחי' א' שזהו מה שעמד והשבית את הארץ שהמשיך מבחי' עדין עין לא ראתה בחי' אאלפך חכ' בגן. דעדין עיקרו הוא בכתר וגם חכ' הוא עדין וכמ"ש בזהר באדר"ז דרפ"ח סע"ב, ועמ"ש בפרדס בשעה"כ ערך עדין, ומה שהכתר נק' עדין היינו בחי' פנימיות הכתר (יעו"ש באדר"ז) דעדין הוא בחי' תענוג שהוא פנימיות החכ' כו', וזהו שהשבית את הארץ ג"ע שהמשיך בחי' עדין בחי' אנכי כו'. ועתה י"ל ענין אות השי"ן, דהנה שי"ן הוא ג' קוין, וזהו ענין ג' ואוי"ן של ויסע ויבא ויט, ורק שבשי"ן הואוי"ן הם מחוברים למטה, והענין הוא דהנה ג' ווי"ן הם ג' קוין שהוא בחי' מדות עליונות, והנה מדות הם בבחי' ענפין מתפרדין, דהנה למטה בנפש האדם אף שיש בו בחי' מדות אהבה ויראה ורחמים מ"מ הם בבחי' ענפין מתפרדין דכשהוא במדת האהבה אינו במדת היראה וכשהוא במדת היראה אינו במדת האהבה, דכשם שבחיצוניות המדות חסד וגבו' הרי בחסד אין דין ורוגז ובגבו' לא יש מדת חסד דאין מרחמין בדין כו', כמו"כ הוא בפנימיות באהוי"ר הם מחולקין ומובדלים זמ"ז, וכדי שיהי' התכללות המדות זהו ע"י שמאיר בתחלה בחי' א' בחי' רצון פשוט שיש בנפש ועי"ז נעשה התכללות המדות אוי"ר ביחד כו' וכמ"ש וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך ביחד, וע"ד המשל ופחד עמו עושה שלום כו' שאינן מכבין זא"ז כו', וכך למעלה המדות הם בבחי' ענפין מתפרדין, וכדי שיהי' התכללות המדות זהו ע"י המשכת הא' במדות עי"ז נעשה בחי' שי"ן התכללות המדות שהקוין מחוברים כו', וזהו אות שי"ן, דהיינו בחי' א' אנכי במדות כי העיקר הוא ההמשכה במדות דוקא שהן עיקר הפנימיות כו' וכמ"ש וידעת היום והשבת אל לבבך דהעיקר הוא שיהי' בבחי' השבה אל הלב דוקא, דהידיעה במוחו לבד הוא בבחי' מקיף עדיין ולא בבחי' פנימיות ממש כ"א כאשר נמשך במדות, ולכן אנו רואין דבכדי שיהי' בבחי' סור מרע ועשה טוב בפו"מ הוא דוקא ע"י התפעלות המדות, וכמו שאנו

רואין בחוש דאף כשמשיג ענין אלקי היטיב ונתפעל בנפשו על הענין האלקי שמשגי ומ"מ אין זה נוגע לסו"מ וע"ט בפו"מ. וגם בעובדי ה' שעובדים במוחם שמתבונן בתפלה בגדולת ורוממות או"ס ב"ה ומתפעל במוחו מעוצם גדולתו ורוממותו, ומ"מ אין זה נוגע להנהגה בכל היום בסו"מ וע"ט כו', כ"א כשמתפעל מהתבוננות הנ"ל באהוי"ר לאהב את ה' ולירא מפניו אז דוקא בא לידי עשי' בסו"מ וע"ט בפו"מ כו'. והיינו לפי שכשבא הגילוי במדות או הוא בבחי' גילוי בפנימיות כו'. וזהו ג"כ שבקי"ס נאמר ג' ווי"ן ויסע ויבא ויט, והיינו לפי שבקי"ס ה"י הגילוי מבחי' שלמעלה מהשתלשלות בחי' הפך ים ליבשה והגילוי ה"י בבחי' המדות דוקא כו' שע"ז נמשך הגילוי למטה, ואח"כ צריך שיהי' המשכה בבחי' למ"ד. דהנה למ"ד זהו מ"ש וכל בניך למודי הוי', והענין הוא, דהנה שי"ן הוא בחי' ג' מדות, זהו בחי' חג"ת, ולמ"ד הוא ג"כ בחי' ג' רק שזה בעשירות וזה במאות, והיינו שהוא בחי' נה"י שהם ענפי המדות כו', וע"כ נק' למודי הוי' לפי שהם בחי' השפעה שהוא לבר מגופא כו'. וע"כ צריך לימוד איך להשפיע, וכמו למשל הרב שצריך להשפיע לתלמיד שצריך להתייעץ איך להשפיע ונק' כליות יועצות כו'. וע"כ נק' לימודי הוי'. וזהו החילוק שבין תורה לנביאים, דהנה בתורה נאמר וידבר ה' אל משה ויאמר ה', משא"כ בנביאים נא' כה אמר ה'. והענין הוא דתורה הוא בחי' גילוי עצם ש' הוי' כמו שהוא בחי' עצם המדות משא"כ נביאים אינו מאיר בהם עצם שם הוי', כי נביאים הם בחי' נו"ה וע"כ נא' בהם רק כה א' הוי' הוא בחי' למודי הוי', וזהו שנא' בישעי' וה' נתן לי לשון למודים שנק' לימודי הוי' כו', וזהו מה שא' דוד מכל מלמדי השכלתי שבחי' כל הוא מלמד שלו. והענין הוא דהנה כתי' כי כל בשמים ובארץ ותרגמו דאחיד בשמיא וארעא. דהנה ידוע שיש שני דיעות כמ"ש כי אל דעות ה' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מאין ליש שלמעלה הוא בחי' אין ולמטה הוא יש, וזהו בחי' ארץ בחי' מל' שמהוה מאין ליש שהוא בחי' ד"ת כו', וד"ע הוא להיפך שלמעלה הוא היש וכולא קמי' כלא וכאין נגדו. וזהו בחי' שמים ששם הגילוי כמו דעה העליונה, וכל בשמים ובארץ הוא בחי' יסוד שמחבר שמים וארץ שאפי' בבחי' ארץ בבחי' מל' יהי' הגילוי ג"כ כמו דעה העליונה ממש שכולא קמי' כלא וכאין כו' למהוי אחד באחד כו'. וזהו מכל מלמדי השכלתי שהשפעה זו נמשך מבחי' כל שהוא בחי' נה"י ענפי המדות כו' בחי' למ"ד. והנה להבין זה בתוס' ביאור להבין ההפרש שבין למ"ד שנק' לימוד ובין אל"ף שנק' ג"כ לימוד אולפנא. הענין הוא דהנה המשכת הא' שהיא בחי' אנכי אאלפך חכ' זהו האולפנא והלימוד רק לנפש האלקי שנתפעל מהתבוננו' עצמות אלקות, משא"כ נה"ב לא יתפעל מזה, וכדי שיתפעל גם נה"ב זהו ע"י הלמ"ד, כי למ"ד הוא בחי' מלמד הבקר. וזהו מ"ש דברי חכמים כדרבונות, ובלשון הגמ' מרדעה, והיינו שדרבון הוא בחי' דר בינה בפרה ומרדעה שמורה דעה בפרה וגם נק' מלמד הבקר שמלמד אותו כו'. והיינו שיש שני בחי' התבוננות, התבוננות של פ' שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד שהוא התבוננות לנפש אלקי' שמתבונן באו"ס עצומ"ה איך שהוא יחיד ומיוחד

בתכלית שאין עוד מלבדו כו' דגם כמו שנתהוו עולמות ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה. דע"ז מורה תי' אחד דהו' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם גם לאחר שנתהוו הם מיוחדים בתכלית כמו קודם שנתהוו עולמות ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה, דע"ז מורה תי' אחד דהו' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם גם לאחר שנתהוו הם מיוחדים בתכלית כמו קודם שנתהוו כו', וכמ"ש במ"א הענין באריכות. וזהו רק לנה"א שמשיג ענין היחוד דיחו"ע אך שבטל במציאות ממש דאין עוד מלבדו כו' ומתפעל מזה ג"כ בבחי' ביטול במציאות כו'. וזהו אחד א' הוא אלופו ש"ע וח' ז' רקיעים וארץ, וד' הוא ד' רוחות העולם, שהוא המשכת בחי' א' במדות שמהו נתפעל נפש האלקי' מהתבוננות עצמותו, משא"כ נה"ב לא יתפעל מזה, לפי שאינו מבין ומשיג כלל ענין היחוד דיחו"ע הנ"ל לפי שאינו מערכו כלל כו', וכדי שגם נה"ב יתפעל זהו ע"י התבוננות של ברוך שם כבוד מלכותו לע"ה, שהיא בחי' ההארה האלקית שנעשה מקור לעולמות, שזה יבין וישיג הנה"ב ג"כ, שהרי אין שום דבר עושה את עצמו. וא"כ הרי יש כח אלקי שמהווה ומחי' את העולמות וכת' המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב, דבכל יום ובכל שעה נמשך חיות חדש להוות ולהחיות, ואם הי' מסתלק כרגע ח"ו הי' נעשה אין ואפס כו'. וזהו משיג הנה"ב ג"כ שיש כח אלקי' המהווה ושהעיקר היא האלקות, שאם הי' מסתלק ח"ו הי' אין ואפס כו' וע"י התבוננות זו בא הנה"ב להתפעל באהבה וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם הנה"ב נתפעל באהבה לאלקות, דמאחר שהעיקר הוא האלקות וא"כ האיך ירצה בחיצוניות העולם שהוא הטפל כ"א צריך לרצות את העיקר שהוא האלקות כו'. וזהו דברי חכמים כדרבונות שמורה בינה בפרה שהוא בחי' נה"ב. ומורה דעת בפרה כו', דהיינו שהנה"ב יבין מה שאפשר לו להבין ויתפעל מזה באהבה כו'. וזהו ההפרש שבין א' ללמד, שא' הוא בחי' לימוד אך כ"ז הוא רק לנה"א, והיינו הלימוד דיחו"ע, ולמד הוא בחי' מלמד הבקר שמלמד לנה"ב, והיינו הלימוד דיחיות כו'. והגם שנת"ל דלמד הו"ע מכל מלמדי השכלתי דכל הוא דאחיד בשמי' וארעא המשכת בחי' יחו"ע כו' כנ"ל, י"ל דהנה בנשמות יש ג"כ ב' מדרי' נשמות דזרע אדם ונשמות דזרע בהמה, וההפרש הוא דאדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת. ואין הכוונה דאין לה דעת כלל, כ"א שאין לה בחי' ד"ע כ"א ד"ת, וכמ"ש במ"א שזהו"ע עשיר בדעת ועני בדעת דשניהם יש להם דעת אלא דעשיר בדעת הוא בחי' ד"ע ועני בדעת בחי' ד"ת, והם בחי' נשמות דמ"ה שהם מבחי' אור זרוע לצדיק בחי' ד"ע, ונשמות דב"ן בחי' מל' דשם הדיעה דד"ת, ועז"נ מכל מלמדי כו' דנשמות דב"ן שיש בהם בחי' ד"ת הלימוד הוא גילוי בחי' ד"ע כו'. אבל הנה"ב שהוא בחי' בהמה שאין לה דעת כלל גם לא בחי' דעת תחתון, והלימוד הוא לבוא לבחי' הביטול דד"ת עכ"פ. אבל בחי' ד"ע א"א להיות בנה"ב שאינו מערכו כו'. ויש בנה"ב ג"כ בחי' ביטול עליון מאד והיינו בחי' ביטול הרצון שלמע' מטו"ד וכמו תוקף רצון הבהמה בחי' שאין טעם לרצון כלל כו', הרי אינו שייך בזה ענין אולפנא ולימוד כו'. אבל מה ששייך בחי' לימוד בנה"ב היינו

בחי' ד"ת כו'. אך מ"מ מתחלה צריך שיהי' בחי' אלף לימוד של נה"א, ואזי אח"כ יכול להיות גם לימוד של נה"ב. ולמעלה בחי' למד זהו ג"כ המשכה בבחי' ד' חיות המרכבה, כי המשכת הא' היא בבחי' מדות דאצ"י והמשכת הלמד הוא בבחי' ד' חיות המרכבה כו'. וזהו ענין ויטע אשל שהמשיך בחי' א' בשין ולמד כו'. בחי' מכל מלמדי השכלתי כו'. והנה אשל זה נטע בבאר שבע, כי הנה באר שבע זהו שבע ברכות של ק"ש וכמשארז"ל בשחר מברך שמים לפני' ואחת לאחרי' ובערב מברך שמים לפני' ושמים לאחרי' ע"ש שבע ביום הללתיך, וזהו באר שבע. והאשל עצמו זהו ענין ק"ש שהיא בחי' עץ השדה כי אדם עץ השדה שהיא רמ"ח תיבין דק"ש שהוא רמ"ח אברי' של אדם עץ השדה. וזהו ענין האשל שנטע אברהם אבינו, ועי"ז השביח את הארץ שהמשיך תוס' אורות בג"ע מבחי' א' אלופו ש"ע בחי' עץ חיים כו'. והנה יעקב עשה מאשל זה בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקבה. והענין הוא דהנה אברהם אף שהמשיך תוס' אורות אך כ"ז הי' רק למעלה בג"ע אבל למטה לא הי' מאיר בבחי' גילוי, כי קיים אברהם אבינו כל התורה רק ברוחניו וע"כ הי' הגילוי ג"כ רק למעלה. משא"כ יעקב המשיך למטה ג"כ, כי יעקב ומשה הם בחד דרגא דשניהם הם בקו האמצעי משה מלגאו ויעקב מלבר כמ"ש במ"א. וכשם שההפרש בין אברהם למשה דאברהם המשיך האור רק למעלה ומשה המשיך למטה כמ"ש בתו"א ד"ה משה ידבר, כן הוא ההפרש בין אברהם ליעקב, דיעקב המשיך האור והגילוי למטה. וזהו דיעקב הוא בחי' תורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, דהתחלת היחוד דמ"ת בתו"מ גשמיים התחיל מיעקב, דעל מ"ת אמרו"ל ביום חתונתו זה מ"ת שהו"ע בחי' יחוד פנימי כו' כמ"ש במ"א. וההתחלה ע"ז הי' מיעקב דכתי' שמאלי תחת לראשי וימיני תחבקני והם בחי' אברהם ויצחק שהו"ע אירוסין בחי' מקיף לבד, אבל יעקב הוא בחי' גישואין. וזהו מה דאי' במד"ר פ' בחקותי פל"ו משל לאחד שהי' נידון לפני השלטון כו' צפה השלטון וראה שעתיד להוליד בת שתהא נשאת למלך כו'. כך אברהם יצא דינו מלפני נמרוד לישרף ראה הקב"ה שיעקב עתיד לצאת ממנו אמר כדאי שינצל בשביל יעקב הה"ד לבית יעקב אשר פדה את אברהם כו'. אמר על יעקב המשל בת שתהא נשאת למלך כו' לפי שיעקב הוא בחי' גישואין שז"ע הגילוי דמ"ת כו' ולכן עשה יעקב את הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, והיינו בחי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, וקודם לזה כתי' רם על כל גוים ה' על השמים כבודו. דהנה המגביהי לשבת הוא למעלה מבחי' רם, וכידוע בענין מ"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, דגבה למעלה מבחי' ירום כו'. והנה אברהם אף שהמשיך מבחי' א', זהו רק בחי' רם שזהו בחי' אברהם כידוע מענין אברם. ובמדרש אי' ממשפחת רם, ממשפחת אברהם, כו' שעז"א רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו דבחי' רם אינו נמשך רק בבחי' שמים כו' למעלה בג"ע. משא"כ המגביהי לשבת הוא בחי' עצמותו ומהותו ממש, שאפי' בחי' שמים הוא ג"כ השפלה אצלו כמ"ש המשפילי לראות בשמים ובארץ שאפי' שמים הוא

השפלה. וכיון שהשמים הוא ג"כ השפלה ע"כ יכול להיות הגילוי למטה בארץ כמו בבחי' שמים ממש. וזהו ענין בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה, היינו שנמשך הגילוי למטה ג"כ כו'. ועפ"ז יובן מ"ש בת"י שהבריה ה' נכסף כעכנא. והיינו לפי שהי' תיקון לבחי' נחש הקדמוני, וצריכים להקדים תחלה מ"ש במדרש ע"פ יעשו עץ כו' אמר הקב"ה לא יהי' העץ שכבר קדמו אברהם ומשה כו'. והענין דהנה הקליפות מגביהין א"ע דוקא לבחי' מקום גבוה וכמ"ש אם תגביהי כנשר לבחי' שאין אתעדל"ת מגיע לשם וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו'. לפי שאין אתעדל"ת מתומ"צ תופסין שם מקום כלל כי זה שנתהווה הרצון של תו"מ זהו ע"י צמצום. וזהו רצון אותיות צינור כו'. וזהו מ"ש זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם חנם בלא מצות כו' שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל. וזהו שא' המן יעשו עץ גבוה חמשים אמה כיון שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל והי' סבור שמשם יוכל למרדכי. וזהו חמשים אמה שהוא בחי' שער הנו"ן דבינה ששם אין אתעדל"ת מגיע וכמ"ש במ"א ע"פ וספרתם לכם כו', שבע שבתות תמימות כו' תספרו חמשים יום, סופרים רק מ"ט ימים. והיינו שבאמת יום החמשים א"א לספור לפי שהוא בחי' שער הנו"ן דבינה שאין יכולים להמשיך אותו ע"י אתעדל"ת. לפי שהוא למעלה מאתעדל"ת רק שע"י שתספרו מ"ט יום שהוא בחי' התהפכות ז' מדות וכל א' כלול מזו ע"ז ממילא יהי' נתגלה ג"כ שער החמשים כו'. וזהו שא' חמשים אמה דוקא לפי שאין אתעדל"ת מגיע שם. ואמר הקב"ה לא יהי' העץ שכבר קדמך אברהם ומשה, והשענו תחת העץ כו'. והיינו שזה העץ שנטע אברהם המשיך בחי' אנכי בהוי' שהמשיך בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' שיאיר ויומשך בסדר השתל' כו' כנ"ל. ועל בחי' האשל כתי' והי' כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו. ועל יובל הוא בחי' יובל שער החמשים דבינה דשרש העץ זו נמשך מבחי' שער הנו"ן, וע"כ לא יהי' העץ זו לפי שהמשיכו מבחי' זו שאין אתעדל"ת מגיע דוקא לבחי' נש"י כו'. דכבר נת"ל דבהמקיף יש ב' מדרי' חיצוניות ופנימיות, ומ"ש אם צדקת כו' היינו בבחי' חיצוניות המקיף, אבל בבחי' פנימיות המקיף שם דוקא תורה ונש"י כו'. ולזאת ע"י האשל בעבודה שהו"ע תו"מ ממשיכים בחי' פנימיות המקיף שמשם נמשך הגילוי בסדר השתל' דוקא, והחיצוניות נגדר אחר הפנימיות, והיינו שגם חיצוניות המקיף נמשך למקום הראוי דוקא, דהיינו בסדר השתל' ובנש"י דוקא כו'. וזהו שכבר קדמו אברהם ומשה שהמשיכו בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דוקא, ואברהם המשיך הגילוי למעלה ומשה המשיך הגילוי למטה ג"כ כו' כנ"ל. ולכן לא יהי' העץ דהמן שא"א לו לקבל כלל גם לא מבחי' חיצוניות המקיף כו'. וזהו ג"כ מה שהבריה התיכון ה' תיקון לבחי' נחש הקדמוני, דהנה בלעו"ז יש ג"כ בריח וכמ"ש ביום ההוא יפקוד ה' בחרבו הקשה על לויתן נחש בריח, והיינו לפי שהם מגביהים א"ע לבחי' מקום גבוה מה שאין אתעדל"ת מגיע כלל דמשם יכולים הכל לקבל כו'. וזהו"ע הברית דלעו"ז, דכשם שהבריה דקדושה ענינו הוא ההמשכה מלמעלה מסדר השתל' כו', כמו"כ בלעו"ז מה שמגביהים א"ע לקבל

מלמעלה מסדר השתל' זהו"ע הבריה דלעו"ז כו'. אך ע"י בריח התיכון דקדושה מתקן את נחש בריח שלא יוכלו לקבל כו'. והיינו לפי שבריה התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה מן קצה העליון עד קצה התחתון, בחי' ולמקצה השמים ועד קצה השמים, קצה השמים דלעילא ועד קצה השמים דלתתא. ופ"י וענין קצה השמים דלעילא הוא כמ"ש אתה הוא הוי' לבדיך אתה עשית את השמים, שמים הוא מקיפים עליונים בחי' סוכ"ע שנמשכים מבחי' אתה הוי' לבדיך עצמותו ומהותו כו', בחי' פנימיות המקיף כו'. והבריה התיכון מבריה מן הקצה העליון בחי' פנימיות המקיף כו' שהוא בחי' אתה הוי' לבדך, ושם אין להם מקום כלל, כמשנת"ל דבפנימיות ועצמות אוא"ס שם תופסים תורה ומצות ונש"י שיומשך האור והגילוי למקום הראוי דוקא היינו בסדר השתל' ונש"י דוקא כו'. וכשממשיכים בחי' הפנימיות אז גם החיצוניות נמשך בבחי' סדר השתל' דוקא כו' כנ"ל. ולכן ע"י בריח התיכון שמבריה מן הקצה אל הקצה שהוא ההמשכה מבחי' אתה הוי' לבדך בבחי' ואתה מחי' כו' ש' הוי' דסדר השתל' כו' נעשה עי"ז תיקון נחש הקדמוני שאין לו מקום לקבל גם מבחי' חיצוניות המקיף כו'. וזהו מ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר, שיש בחי' גבוה מעל לגבוה וכמו כי גאה גאה שמתגאה על גיוותניא כו', כי הקליפות רוצים לקבל מבחי' מקום גבוה אם תגביהי כנשר*. אך ע"י כי גבוה מעל גבוה שמתגאה גיוותניא משם אורידך נאום הוי' כו', שהוא בחי' אתה הוי' לבדך, וגם נאום הוי' י"ל דקאי על הוי' דסדר השתל' דמבחי' אתה הוא הוי' לבדיך נמשך בשם הוי' דסדר * דוקא כו' כנ"ל. וזהו שהבריה התיכון הי' נכפף כעכנא לפי שע"ז מתקנים את נחש בריח כו' שאינם יכולים לקבל מבחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' כו' כנ"ל. וגם מבחי' ריבוי הצמצום אינם יכולים לקבל שהרי ע"י המשכת בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' בסדר השתל' הרי נעשה בחי' גילוי אור ואז אינם יכולים לקבל גם מבחי' סדר השתל'. וזהו שע"י הבריה החיצון נעשה התיקון בשלימות כו'**. וע"פ הנ"ל יובן מה שמצינו ברב ששת

(*) (אך זהו רק בחי' רם וכמ"ש רם על כל גוים הוי', אך בחי' גבוה מעל גבוה שהוא בחי' המגביהי לשבת אתה הוי' לבדיך שם אין להם מקום כלל ומשם לא יוכלו לקבל כו').

(**) (וי"ל שזהו החילוק שבין אברהם ליעקב שאברהם המשיך את הא' במדות ועי"ז לא היו יכולים לקבל מבחי' מדות כו', כי ממדות יכול להיות יניקת החיצונים וכמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו', אבל ע"י המשכת הא' במדות ונעשה התכללות המדות עי"ז לא יוכלו לקבל כו', אבל מבחי' מקום גבוה עדיין יכולים לקבל, אם תגביהי כנשר לפי שאינו תופס מקום כלל. אבל יעקב המשיך גבוה מעל גבוה מן הקצה אל הקצה שהוא בחי' אתה הוי' לבדיך ועי"ז לא יהיו יכולים לקבל גם מבחי' מקום גבוה כו', לפי שגם בעצמותו אין להם מקום כלל).

ספ"ק דברכות כי הוה כרע הוה כרע כחזירא, וכי הוה זקיף הוה זקיף כחזיא ולכאורה אינו מובן למה תפס כחזיא דוקא. והענין הוא לפי שש"ע הוא ג"כ בחי' שלמעלה מאתעדל"ת*. ולכן שמו"ע הוא רק בחי' כריעות והשתחוואות לפי שהוא בחי' שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל. וע"כ אין כלי להמשכה זו רק כריעות והשתחוואות שהוא ביטול דוקא ביטול עצמותו מכל וכל. והוה זקף כחזיא שעי"ז נעשה תיקון החזיא, לפי שכל הכורע כורע בברוך וזוקף בשם שנא' ה' זוקף כפופים. וענין זוקף בשם היינו המשכה מבחי' אתה הוי' לבדיך בבחי' ואתה מבחי' כו' בחי' שם הוי' דסדר השתל' כו', ועי"ז נעשה תיקון החזיא כו' כנ"ל. והוה זקף כחזיא שעי"ז נעשה תיקון החזיא שהוא בחי' נחש בריח שרוצה לקבל ממקום גבוה כו'. אך מ"מ זהו דוקא ע"י כריעה בברוך עי"ז נעשה זוקף בשם שהכריעה שהוא בחי' ביטול דוקא והו"ע ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד עי"ז נעשה אח"כ זוקף בשם ה' זוקף כפופים כו'. והוה והברית התיכון מברית מן הקצה אל הקצה שהוא המשכה מבחי' קצה העליון לקצה השמים דלעילא בחי' מקיפים עליונים עד קצה התחתון ה' זוקף כפופים כו' שהוא המשכה גילוי אלקו' למטה דוקא. והוה מה שפרש"י ההפרש בין הברית התיכון לשארי בריחים שכולם הי' משני בריחים והברית התיכון הי' אחד. והענין הוא כמ"ש במ"א בענין מ"ש קול מצהלות התנים ל' רבים ומ"ש והוא כחתן ל' יחיד. דחתנים ל' רבים הוא בבחי' ב' הקוויץ חו"ג שהוא בחי' המשכה חיצונית בחי' אור השייך לעולמות שבוה יש הפרש בין המשכת האור מלמעלה מאצ"י לאצ"י ומאצ"י לבי"ע. אבל והוא כחתן קאי על קו האמצעי שהוא המשכה מבחי' פנימיות ועצמיות ואו"ס שנמשך האור למטה כמו למעלה, והוה חתן ל' יחיד. והוה ההפרש מה שב' הברחים היו משני חתיכות היינו חתנים ל' רבים, והברית התיכון אחד שהוא בחי' קו האמצעי בחי' והוא כחתן שנמשך הגילוי למטה כמו למעלה כו'. ובעבודה ענין בריח התיכון הוא בחי' ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד וקיום התו"מ בגשמיות דוקא שיהי' בגשמיות דוקא הכל עשוי כדבעי למהוי כו'. לפי שכדי שיוכל להיות הגילוי למטה ע"י מצות גשמי' הוצרך להיות המשכה זו ממקום גבוה מאד בחי' אנכי הוי' אלקיך שכדי שיהי' אלקיך דוקא הוצרך להיות הגילוי מבחי' אנכי דוקא, וע"י קיום המצות בגשמיות ממשיכים בחי' אנכי כו', וקודם לזה צריכים בחי' ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד. וי"ל שזהו ג"כ ענין קבעומ"ש ואח"כ קבלת עו"מ כו'. והוה והברית התיכון מברית מן הקצה אל הקצה, דהברית הי' מאשל אברהם דוקא שהוא המשכת בחי' אנכי הוי' אלקיך כו'. ובעבודה הו"ע ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד ואח"כ ע"י קיום תו"מ בגשמיות ממשיכים בחי' פנימיות ועצמיות ואו"ס בחי' אתה הוי' לבדיך כו'. וגם כללית האור שלמעלה מסדר השתל' שיומשך בפנימיות בסדר השתל' ובנש"י דוקא כו'. ועי"ז תיקון נחש הקדמוני דמשם אורידך נאום הוי' כו' שאין להם מקום לקבל כלל מפני שנמשך האור לנש"י דוקא כו'.

(*) (כי ק"ש הוא בחי' אתעדל"ת ע"י אהבה ורצון כו'. משא"כ).

בס"ד, רנ"ח

כי תשא את ראש בני לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' כו' זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. וצ"ל הכפל ל' דמחצית השקל ב"פ, דכיון דא' מתחלה מחצית השקל מהו עוד אומרו פעם ב' עשרים גרה השקל מחצית השקל כו'. ועוד צ"ל מה שמספר משקל של שקל שלם שהוא עשרים גרה, כיון שהנתינה היא מחצית השקל למה מספר שמשקל השקל שלם הוא עשרים גרה וממנו יתנו מחצית כו'. ובוהר ע"פ כל העובר על הפקודים מפרש מאן דעבר על פקודין דאורייתא דרמ"ח מצות הם רמ"ח אבד"מ ומי שעבר על המצות התיקון לזה הוא מחצית השקל. וצ"ל מהו היתרון מעלה כ"כ במחצית השקל שאפי' מי שעבר על תומ"צ נתתקן עי"ו. והנה כתי' וישח אדם וישפל איש אל תשא להם, ואי' עי"ו בילקוט וישח אדם אלו ישראל דכתי' ואתנה צאני צאן מרעייתי אדם אתם כו', וישפל איש זה משה שנא' כי זה משה האיש, ועי"ו וישח אדם עי"ו וישפל איש וכמ"ש לך רד, ודרז"ל רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו' אמר משה לפני הקב"ה אע"פ שנשפלת עי' מ"מ אל תשא להם כ"א למענך הה"ד כי תשא את ראש בני. וצ"ל מהו"ע דאל תשא להם כ"א למענך מה זה נוגע למע' כו'. ולהבין כ"ו צ"ל הלשון דכי תשא את ראש בני והול"ל כי תפקוד ומהו כי תשא. וגם צ"ל מהו"ע הנשיאת ראש כו'. והנה כתי' החכם עיניו בראשו, והקשה בוהר וכי באן אתר עינוהי דבר נש. והנה הת"י מפרש החכם עיניו בראשו שמסתכל בראש מה שיהי' בסוף, וזהו"ע איזהו חכם הרואה את הנולד, היינו שבכל ענין הוא רואה בתחלתו מה שיהי' בסופו, ועי"ד מ"ש באבות הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה, דאע"פ שבקיום המצוה יש יגיעה רבה וטרחה יתירה, וכן למנוע א"ע מל"ת יש בזה כפי גדולה מ"מ אם הוא מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה או בנקל לו לקיים המצוה וכן למנוע א"ע מל"ת. ולכן בעל המא' דאיזהו חכם הרואה את הנולד הוא ר' שמעון ובמעלות שלו קחשיב שהוא ירא חטא. והיינו מפני שע"י שרואה את הנולד הוא ירא חטא, והיינו שמתבונן איך שנופת תטופנה שפתי זרה ואחריתה מרה כלענה ועי"ו הוא ירא חטא. וזהו הפי' של הת"י מה שמסתכל בראש מה שיהי' בסוף. ובוהר מפרש בההוא דשרי' וקיימא על רישי', והיינו השכינה ששורה על הראש, ולכן אסור לילך ד"א בגילוי הראש מפני שהשכינה למע' מהראש, ועז"א החכם עיניו בראשו, דהנה השכינה נק' ראש וכמ"ש ראיתי והנה מנורת זהב וגולה על ראשה, ויש בזה ב' מדרשות, הא' גולה מל' גלות, והיינו שהנביא מנחם את ישראל דאע"פ שנגלו בגולה אבל השכינה ג"כ נגלה עמהם, וזהו ראיתי מנורת זהב וגולה על ראשה, מנורת זהב קאי על כנסי, וגולה על ראשה, דאע"פ שישאל נגלו בגולה אבל השכינה שנק' ראש ג"כ נגלה עמהם, וכמא' גלו לבבל שכינה עמהם כו'. והמדרש הב' שגולה הוא מל' גאולה, והיינו שהנביא

מבשר את ישראל דכשיהי' גאולת השכינה שהיא ג"כ בגלות או ישראל ג"כ יגאלו עמה. אמנם לבי' המדרשות הרי נק' השכינה ראש וכמ"ש ועבר מלכם לפניהם וה' בראשם וכמ"ש ועבר הפורץ לפניהם וה' בראשם. ועז"א החכם עיניו בראשו שכל הסתכלותו ועיונו הוא בשכינה שנק' ראש. והנה פי' ענין ההסתכלות והעיון בזה הוא כמ"ש בגמ' ברכות אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. ופי' הה"מ ממעזריטש ג"ע. דכשהאדם מבקש ומתפלל על חסרון, אל יתפלל על חסרון שלו כ"א על חסרון שלמע' שלא יש חסרון למטה שלא יהי' מזה חסרון למע', וכמא' בזמן שאדם מצטער שכינה זה הלשון אומרת כבי' קלני מראשי קלני מזרועי, וע"י שנשלם החסרון למע' עי"ז נשלם גם החסרון למטה. וזהו"ע ההסתכלו' שבראשו היינו התפלה על החסרון שלמע'. אמנם צ"ל מה שייך ענין חסרון למע' כלום חסר כו'. הענין דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, כל הוא בחי' כי כל בשמים ובארץ, ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא, שו"א הם בחי' סוכ"ע וממכ"ע, ובכלל קאי על אצי' ובי"ע, דאצי' הוא טובב ומקיף לגבי בי"ע. והגם שיש הארת אצי' בבי"ע דבאור * וחיות אלקי שמחי' הוא מבחי' אציל', אך זהו מבחי' כלים דאצי' דלמ"ד כלים דזו"ן דאצי' נעשים נר"ן לבי"ע, נמצא שאור הנשמה דבי"ע הוא מבחי' כלים דאצי' אלא שאי' באגה"ק דאור הקו שהי' מאיר בכלים דמל' דאצי' בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי'. אמנם זהו שבכלים דאצי' כמו שהם בבי"ע מאיר בהם בחי' הארת הקו אבל בחי' אור הנשמה דבי"ע הוא מבחי' כלים דאצי'. וג"ז הוא בכלים דע"ס דבי"ע, אבל בנבראי' דבי"ע הנה החיות שלהם הוא מבחי' הכלים דבי"ע. דהגם שיש בהם בחי' אור הנשמה ג"כ אבל מה שבהם בהתלבשו' ממש זהו מבחי' הכלים דבי"ע. דהנה ידוע שמוזוג ז"נ דבי"ע נתהוו נבראי' דבי"ע, נמצא שהנבראי' דבי"ע הם בחי' יש מאין לגבי בחי' אור הנשמה. וידוע דבבחי' יש מאין מה שהאין מתלבש בהיש זהו רק בחי' הארה חיצוני' הארה מצומצמת ולא בחי' עצמי' האין (וג"ז הוא מתעלם ומסתתר בהיש) וכיון שהנבראי' הם בחי' יש מאין לגבי בחי' אור הנשמה הנה מה שמתלבש מבחי' אור הנשמה בהנבראי' זהו רק בחי' הארת אור הנשמה ולא בחי' עצמו' אור הנשמה. דוהו הפרש שבין התו' להנבראי' ואפי' מלאכי' עליוני' בבחי' אהוי"ר שלהם, שהתו' היא בחי' עצמו' אור הנשמה ובתו' מתלבש בחי' עצמו' ח"ע משא"כ בנבראים אפי' מלאכי' עליוני' בחי' אהוי"ר שלהם אינו נמשך בהם כ"א בחי' הארת אור הנשמה ולא בחי' עצמו' אור הנשמה. ונמצא שאצי' הוא טובב ומקיף לגבי בי"ע כיון שהארת אצי' שבבי"ע הוא רק מבחי' הכלים, וג"ז כמו שבוקעים את הפרסא כו'. ובהנבראים דבי"ע אינו נמשך כ"א הארה מבחי' זה, לכן נק' בחי' טובב לגבי בי"ע. ובאצי' גופא הנה בחי' ז"א ומל' הם בחי' סוכ"ע וממכ"ע, דז"א ומל' הם בחי' קוב"ה ושכינתי',

דמלי נקי שכונה מפני שמתלבשת בעולמו בבחי פנימי וכמ"ש אד' בס כו', וכן בחי שרש ומקור של עולמו בי"ע שבאצ"י הוא בחי מל'. וז"א הוא בחי סוכ"ע, דז"א הוא סוף עולמו הא"ס, ולכן הוא קדוש ומובדל, ונק' בחי טובב לגבי למטה, וכמו שאנו רואים למטה שהמדות הם בבחי מקיף לדבור, דהגם שזה שמדבר הוא מפני שרוצה לדבר, מ"מ המדה הוא בבחי מקיף לדבור. וגם כשמדבר דברי אה' או מתלבשת המדה בדבור זהו רק הארת המדה אבל עצם המדה היא בבחי מקיף לדבור, וכידוע דבעת שהוא בהתפעלו' עצם המדה א"י לדבר, נמצא שמה שמתלבש בהדבור הוא רק הארת המדה ועצם המדה הוא בבחי מקיף והיינו שבבחי טובב וממלא הענין כה דהרי הממלא נמשך ג"כ מהסובב אמנם זהו רק בחי הארה מהסובב אבל עצם הסובב הוא בבחי טובב ומקיף, וזהו"ע שר"א שהם בחי סוכ"ע וממכ"ע וכי כל בשמים ובארץ הוא דכל הוא ל' כללות, והיינו שכולל בחי כללו' אוא"ס הסוכ"ע וממשיכו בבחי ממכ"ע וכמ"ש כל הנק' בשמי שמי הוא בחי מל' מקור בחי ממכ"ע, ובחי כל הוא הקורא וממשיך בחי סוכ"ע בבחי מל', דכל הוא יסוד דיסוד כולל בחי כללו' ז"א ומשפיע במל'. ובאמת הנה בחי יסוד הוא ממשיך בחי החכ', ובשרשו הוא בחי הכתר, דנה"י החדשים נמשכי' מהכתר. והיינו דלצורך השפעה צ"ל ע"ז כח עליון יותר, ובכלל הוא ממשיך ג"כ, וזהו בחי כל. ומרוב כל היינו בחי ריבוי ההתחלקו' שיש בהמשכה שמבחי סוכ"ע בממכ"ע. ובזה"ג כתי' תחת אשר לא עבדת את ה"א כו' מרוב כל כו' ועבדת את אויבך בעירום ובחוסר כל, שבזה"ג הוא בחי חוסר כל שאינו מאיר גילוי בחי יסוד במל'. ולכן בחי המל' גופא מתעלמת ומסתתרת. ועד"מ מהקול ודבור למטה שאם אינו מאיר מהקול בדבור או הדבור גופא הוא בהעלם וכמ"ש נחר גרוני (שקורין הייזעריג), אז הדבור ג"כ בהעלם שהגם שהוא מדבר מ"מ אין הדבור נרגש מפני שאין מאיר הקול בהדבור. וכ"ה בבחי ז"א ומל' שכשאינו מאיר בחי סוכ"ע במל' אז בחי מל' גופא מתעלמת ומסתתרת. דבכללו' בחי סוכ"ע וממכ"ע נ"ל כן, דגילוי בחי ממכ"ע הוא דוקא כשיש המשכת בחי סוכ"ע דהרי הממלא נמשך ג"כ מהסובב, ולכן הנה גילוי בחי ממכ"ע הוא דוקא כשיש המשכת בחי סוכ"ע דהרי הממלא נמשך ג"כ מהסובב, ולכן הנה גילוי בחי ממכ"ע הוא דוקא כשיש המשכת בבחי סוכ"ע. ואפ"ל דהו מפני שטבע האור להסתלק למע' ולא לירד למטה בבחי ירידה והתגלו' ושיהי' בבחי גילוי זהו דוקא מצד המשכת בחי אוא"ס הסוכ"ע, וזהו בכללו' בחי סוכ"ע וממכ"ע. אמנם בחי מל' בודאי הענין כ"ה דכשאינו מאיר גילוי בחי ז"א בבחי מל' אז בחי מל' ג"כ מתעלמת ומסתתרת, ועז"נ ואני בתוך הגולה על נהר כבר, אני הוא בחי מל' הוא בתוך הגולה שמתלבשת בבחי ע"ש דנוגה, שעז"נ כרחל לפני גוזוי' נאלמה כו', וזהו מפני שאינו מאיר גילוי אור בבחי מל' ולכן היא מתעלמת בחי ואני בתוך הגולה וזהו על נהר כבר, נהר הוא בחי יסוד בחי כל. והנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן וגן הם בחי סוכ"ע וממכ"ע, דג"ע הוא בחי תענוג הנשמו' שמתענגי' מהשגת אלקו' שמשגיגים

והשגה הוא בחי' אר"פ, ועל בחי' עדן כתי' עין לא ראתה אלקים זולתך כ"א שיעשה למחכה לו, שהגילוי מזה יהי' לע"ל. נמצא דעדן וגן הם בחי' סוכ"ע וממכ"ע, אלא שזהו בבחי' התענוג דגן הוא בחי' המשכת העונג שהוא בחי' אר"פ ועדן הוא בחי' עצם התענוג, ועד"נ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שבחי' נהר הוא הממשיך בחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע, אבל בזה"ג כתי' ונהר יחרב ויבש, ודרז"ל יחרב בבית ראשון ויבש בכ"ש, שאינו מאיר גילוי אור בבחי' נהר, ואז נק' נהר כבר, דהיינו שכבר הי' בו מים אבל עתה אין בו מים כ"א שנשאר רק רשימה מהמים, דדבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי ולכן נשאר בו רשימה, אבל זהו בהעלם כו'. ואז הוא ואני בתוך הגולה שבחי' מל' ג"כ מתעלמת ומסתתרת, דזה שאינו מאיר גילוי אור בבחי' מל' היינו מפני שביסוד ג"כ אינו מאיר גילוי אור וכמ"ש הצדיק אבד אבד מלקבל ברכאן דלעילא שאינו מאיר גילוי אור בבחי' יסוד, וזהו מ"ש בזמן שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת כבי' קלני מראשי קלני מזרועי, הם בחי' מקום הנחת תפילין, שבחי' תפילין הוא בחי' המשכת תוס' אורות בבחי' ז"א וכמא' הקב"ה מניח תפילין הוא בחי' ז"א, ומניח תפילין הוא בחי' המשכת המוחין בבחי' ז"א, ולפעמים מבו' דהקב"ה הוא בחי' הכתר ומניח תפילין הוא בחי' המשכת תוס' אורות בבחי' המוחין, ומבחי' מוחין נמשך תוס' אורות בבחי' ז"א ובבחי' יסוד ובבחי' מל', והוקשה כל התו' כולה לתפילין, שכללו' בחי' תומ"צ הם בחי' המשכת תוס' אורות וכמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה הוא בחי' רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה לית ועי"ז ממשיכי' בחי' תוס' אורות בג"ע, אבל בזה"ג לא יש בחי' המשכת תוס' אורות בבחי' יסוד וממילא אינו מאיר גילוי אור בבחי' מל', ולכן לא יש גם ההשפעה למטה, דכשיש בחי' השפעה במל' יש ג"כ בחי' השפעה למטה, אבל בזה"ג כשלא יש בחי' השפעה במל' לא יש גם בחי' ההשפעה למטה ובחי' מל' היא מתעלמת ומסתתרת בע"ס דנוגה, שההשפעה למטה נמשכת על ידם, והגם שההשפעה הוא מבחי' הקדושה מבחי' מל' אבל זהו מתעלם בע"ש דנוגה, וזהו הסבה על טרדת הפרנסה שבוה"ג שבנפשו יביא לחמו, והיינו מפני שההשפעה נמשכת ע"י הע"ש לכן צריכי' עבודה ויגיעה להוציא מהם ההשפעה האלקי', ומה שנק' נדיבים וכדאי' בזהר דיהבין בכדי כו', זהו במי שמוסר עצמו להם (ער גיט זעך אַוועק צו זיי) וג"ז הוא כשיודעים שיכולי' לינק מאור התומ"צ שלו שקיים כבר דה"ה יונקי' מהקדושה, וכשיודעים שהם יכולים לינק ממנו אז הם משפיעים לו, אבל כשאין יכולים עוד לינק ממנו אז הם מעמלים ומייגיעים אותו וכמ"ש תייסרך רעתך שהרע גופא מייסר אותו, וזהו"ע כובד ראש, היינו שאינו מאיר גילוי אור מבחי' מל', ומזה נעשה החסרון למטה, דכשלא יש ההשפעה במל' לא יש גם ההשפעה למטה, וההשפעה מתעלמת בע"ש דנוגה, ולכן צריכי' ע"ז עבודה ויגיעה, ועד"נ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שצריכי' להתפלל על החסרון שלמע' ובחי' גלות השכינה, וזהו"ע התיקון חצות שקודם התפלה שיתמרמר על חורבן בהמ"ק ועל גלות השכינה, ואח"כ

הוא הבקשה על מילוי החסרון. והבקשה צ"ל בשמחה וכמא' אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה, וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה אלא שבתחלה צ"ל המרירות ע"ז, היינו שיהי' נוגע לו הדבר (עם זא"ל די זא"ך ארין) ואח"כ צ"ל הבקשה בשמחה. וזהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, תפלה הוא מל' התחברו מל' התופל כלי חרס, ויש בתפלה גם בחי' ההתחברו' שמלמעמ"ט בחי' ברוך אתה הוי', ונת"ל שכל התחברו' צ"ל ע"י בחי' יסוד בחי' כל דאחיד בשמיא ובארעא, וזהו"ע גאולה, גאולה הוא בחי' יסוד וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל כו', וזהו"ע סמיכת גאולה לתפלה היינו שמגולה יהי' בחי' גאולה ועי"ז יוכל להיות בתפלה בחי' המשכת סוכ"ע בבחי' ממכ"ע כו', וזהו הפי' של הה"מ נ"ע שהתפלה היא על החסרון שלמע'. ורבינו נ"ע מפרש ענין אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שקאי על בחי' נש"י, ישראל הם בחי' לי ראש וצ"ל התפלה על בחי' הכובד שבבחי' ראש זו. והענין הוא, דהנה כתי' שמע ישראל כו' ואהבת כו', וצ"ל איך שייך ציווי על אה' שהיא מדה שבלב, דציווי אינו שייך כ"א על מעשה, אבל על מדה שבלב מה שייך ציווי ע"ז, ולהבין זה צ"ל מ"ש ב"פ ה' אלקינו הוי' א', דהי' צ"ל ה' אלקינו אחד, והענין ידוע בזה דה' אלקינו הוא בחי' שרש הנשמו', דישאל עבמ"ת, וזהו"ע ה' אלקינו, דבכדי שיהי' בחי' אלקינו בחי' שרש ומקור הנשמה דישאל עבמ"ת צ"ל ע"ז בחי' הוי' י' צמצום ה' התפשטו, ועי"ז ד' צמצומי' בחי' ד' אותי' הוי' עי"ז נעשה בחי' אלקינו בחי' ישראל עבמ"ת, והוי' א' הוא מצד העולמו' וזהו"ע ד' רבתי דאחד דשרש העולמו' הוא מבחי' הדבור וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכמ"ש ועוף יעופף ודרז"ל ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל, דשרש העולמו' הוא מבחי' הדבור ועי"ז צ"ל ג"כ בחי' הוי' כו', והנה ההפרש בין מח' לדבור אנ"ר למטה שהמח' הוא לבוש המיוחד, ודבור הוא בחי' לבוש הנפרד, וכמו"כ הוא למע' שהעולמו' שנתהו מבחי' הדבור הם בבחי' יש ודבר נפרד, משא"כ הנשמו' שנמשכי' מבחי' מח' הם מיוחדים בתכלית באלקות, ועו"ג בנים אתם לה"א, דכשם שהבן נמשך מבחי' עצמו' מוח האב, ולכן הם בבחי' עצם א', וכמו"כ הוא בנשמו' שנמשכים מבחי' עצמו' מוחו ומח' ית' ה"ה בבחי' עצם א' כו', וזהו שרש ענין האה' הטבעית שיש בכאו"א מישראל לאלקו', והיינו מפני שרשו בחי' עצם א' עם אלקו', וכמו בבן שיש לו אה' טבעי' להאב והיינו מפני שהם עצם א', כמו"כ הוא בנשמו' שמפני שהם בחי' עצם א' עם אלקו' לכן יש בהם בחי' אה' בטבע תולדתם לאלקו', וזהו"ע ישראל לי ראש, היינו שישראל נמשכי' מבחי' מח' שהוא בחי' לבוש המיוחד לכן יש בהם בחי' אה' הטבעי' כו', ונמצא שעל האה' אין צריכי' לציווי שהרי ישנה בכאו"א מישראל, אמנם האה' היא בהעלם, דכ"ה במדות דתקון למע' ובמדות האדם למטה שאינם עומדים בהתגלו' מצ"ע כ"א שהם בהעלם וצריכים לעוררם ע"י השכל, וזהו"ע הציווי על ההשגה וההתבוננו' שיתבונן בזה גופא איך שה' אלקינו שנשמו' ישראל הם מיוחדים בתכלית באלקו' או בעניני' אחרים מאוא"ס בדברי'

המעוררי את האה' ועי"ז יתעורר באה'. אמנם כ"ז הוא כשהאה' אינה מלובשת בענין אחר כ"א מה שהאה' מצ"ע היא בהעלם, ולכן ע"י התבוננו' יכולים לעורר האה'. אבל כשהאה' מלובשת בענין אחר או לא יוכל להיות אצלו האה' לאלקו' וכמ"ש כי עונותי עברו ראשי, שיש בחי' עון שעובר על הראש בחי' ישראל לי ראש כו', ועון אין הכוונה עון ממש כ"א עון הוא מל' עיוות ועיקום, והיינו שמעוות ומעקם דרכו להיות נמשך לגשמי' עניני העולם, והוא מעלים ומסתיר על גילוי אור האה', שאינו מועיל או בחי' התבוננו', דאף שמתבונן במוחו מ"מ א"ז נוגע להתפעלו' הלב, ובאמת נוגע זה גם להתבוננו' דכשנמשך בריבוי אחר דברי' חומרי' וגשמי' נעשה עי"ז טמטום המוח שאינו מבין דקות (די איידילקייט) ענין אלקי כדבעי, ומכ"ש שיהי' נקלט הענין אצלו (עס זאל זיך אפלייגין) שיהי' נרגש בנפשו בודאי אינו שייך, אך ביותר נוגע זה להתפעלו' הלב שנעשה עי"ז טמטום הלב, דבהתבוננו' יוכל להיות שיהי' ההתבוננו' כדבעי למהוי ויהי' נקלט הענין אצלו ויתפעל במוחו על הענין ולהתפעלו' הלב א"ז נוגע כלל, וכמ"ש בגמ' חמרא דפרגותא ומיא דיומסס קפחו עשרת השבטים ר"א איקלע להתם אימשך אבתרייהו בעי למקרי בספרא החדש הזה לכם וקרא החרש הי' לבם, והיינו שמבחי' החדש הזה שהוא בחי' גילוי נעשה החרש הי' לבם שהלב נתחרש ונתטמטם כאבן, וגם שע"ז נעשה החלישות של הנה"א דתוקפא דגופא חולשא דנשמתא, תוקפא דגופא הו"ע תוקף החומרי' עי"ז נעשה החלישות של הנה"א שא"י לצאת בהתגלו' האה', וכמ"ש עון עקבי יסובני, שהו"ע עקוב הלב מכל ואנוש הוא, פי' חלוש הוא שנעשה החלישות של הנה"א כו', והו"ע כובד ראש, היינו הכובד שנעשה בהראש, והו"ע כמשא כבד יכבדו ממני, ועו"א אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופרש"י הכנעה ושפלות, והיינו שיתמרמר בנפשו על שאינו מאיר בו גילוי אור האה' ואיך שנעשה החלישות של הנה"א ועי"ז יוכל להיות אח"כ גילוי אור האה', והנה גילוי אור האה' הוא ע"י השגה והתבוננו' בבחי' שמחה, דאה' הוא מצד הגילוי והיינו הגילוי אור שמאיר בההשגה וזהו ע"י השמחה דשמחה גורם גילוי, ובפרט לפי הידוע דהשמחה שבהתבוננו' פועל יותר מההתבוננות עצמה, והו"ע החיות שיש לו בהתבוננו' שע"ז נקלט אצלו הענין ועי"ז נעשה התפעלו' הלב, והמרירות צ"ל מקודם לזה, דהרי המרירות אינו גורם גילוי האה' כ"א שגילוי האה' הוא ע"י השגה והתבוננו', כ"א שהמרירות פועל רק להסיר ההעלמות וההסתרים בכדי שיוכל להיות גילוי האה', אבל גילוי האה' הוא ע"י השגה והתבוננו' כו', ומ"מ צ"ל בחי' המרירות דבל"ז לא יועיל ההשגה וההתבוננו' והחיות שבזה כ"א מתחלה צ"ל המרירות ועי"ז נעשה הסרת ההעלמות וההסתרים ואח"כ ע"י ההשגה והתבוננו' נעשה גילוי אור האה', והו"ע כי תשא את ראש בניי כו', שהוא ההיפוך מבחי' כובד ראש כו', שלפעמי' יש בחי' כובד ראש ועי"ז צ"ל בחי' נשיאת ראש, והיינו העלי' של הנה"א לשרשו ומקורו ועוד למע' יותר וכמ"ש וירם קרן לעמו הוא בחי' עצמו, דמתחלה כתי'

הודו על ארץ ושמים דעל או"ש הוא רק בחי' הודו שהו"ע זיו והארה, וקרן הוא בחי' עצמו' כו'. והו"ע מ"ש משה להקב"ה אל תשא להן כ"א למענך. דלכאוי א"מ מהו"ע למענך מה נוגע זה י"י. אמנם באמת מצינו דכתי' למעני למעני אעשה, והענין הוא דהנה נת"ל דבילקוט מפרש וישח אדם וישפל איש איש זה משה, ובגמ' סוטה אי' שנשפל שונאו של הקב"ה שנא' ה' איש מלחמה, וצ"ל מה שייכות שפלות למע' והלא כתי' אני ה' לא שניתי כו'. והענין שבמס' יומא אי' דמשה רבינו ע"ה אמר הגדול הגבור והנורא בא ירמיהו ולא אמר והנורא אי' הן נוראותיו גוים מרקדים בהיכלו והוא שותק, בא דניאל ולא אמר הגבור אי' הן גבורותיו עכו"ם משתעבדין בבניו, באו אנשי כנסה"ג והחזירו העטרה ליושנה ואמרו הגדול הגבור והנורא הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו שכוּבש את יצרו, וצ"ל מהו"ע שירמי' ודניאל לא אמרו הגבור והנורא וכי לא ידעו שהן הן גבורותיו והן הן נוראותיו כו', ומהו"ע שלא אמרו הגבור והנורא כ"א שאנשי כנסה"ג החזירו עטרה ליושנה, והענין דהנה הגלות נמשל לשינה דבשינה הוא הסתלקו' המדות, ובכללו' כל הכחות פנימי' מסתלקו' בעת השינה, וכ"כ למע' דכתי' לך ה' הגדולה והגבו', הגדולה זה קי"ס והגבו' זה יצי"מ, והיינו דכשמאיר גילוי בחי' המדות עליונות או"ג"כ בחי' גילוי אלקו' למטה, והו"ע האותות והמופתים שהי' למטה שהוא בחי' גילוי אלקו', אמנם בזה"ג שאינו מאיר בחי' מדות עליונות דקוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא, לא יש ג"כ גילוי אלקו' למטה, וכמ"ש אותותינו לא ראינו ואדרבה הוא העלם והסתר כו', אמנם ארו"ל וכי יש שינה לפני הקב"ה וכמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, והענין הוא דבוהר באדרא פריך דפעם כתי' הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ופעם כתי' עורה למה תישן הוי', ומשני כאן בוז"א וכאן בעתיקא, דבוז"א שייך בחי' שינה והסתלקו', אבל בעתיקא שהוא בחי' עצמו' א"ס שלמע' מס' השתל' לא יש בחי' שינה שהוא בחי' עינא פקיהא דלא נאם, דבבחי' או"ס שלמע' מס' השתל' אינו שייך בחי' הסתלקו', דאני ה' לא שניתי ובחי' זו נמשך גם בזה"ג, אלא שהפרש הוא דכשהגילוי הוא מבחי' ז"א שהוא בחי' ס' השתל' אז נמשך דוקא לנש"י וכמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל, דבבחי' ס' השתל' ישראל הם דבר חשוב ונמשך הגילוי לישראל, אבל בא"ס שלמע' מס' השתל' כתי' אם צדקת מה תתן לו כו' וכחשיכה כאורה, ולכן אינו נמשך לישראל דוקא, ומ"מ הוא בחי' שומר ישראל, דגם בזה"ג שומרים את ישראל דכבשה א' בין ע' זאבים והיא מתקיימת אבל הוא בתעלם, והוה שירמי' ודניאל לא אי' הגבור והנורא דאי' הם נוראותיו ואי' הן גבורותיו, והיינו דבוה"ג שאו הוא הסתלקו' בחי' ז"א ממילא אינו מאיר גילוי אלקו' למטה, אבל אנשי כנסה"ג אמרו הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו, והיינו דגם בזה"ג נמשך מ"מ בחי'

שלמע' מס' השתל' וש' את ישראל דכבשה א' בין ע' זאבים והיא מתקיימת אלא שהוא בה' נמצא דבבחי' ז"א שייך בחי' הסתלקו', וזהו שא' וישפל איש זה שונאו ל' הקב"ה איש הוא בחי' ז"א, דא"ס שלמע' מבחי' ז"א הוא בבחי' כו'. אדם ואיש הוא בחי' ז"א ובו שייך בחי' השפלה בחי' הסתלקו'. וזהו"ע שא' משה אל תשא אל להם כ"א למענך. דהנה נת"ל דבכדי שיהי' הגילוי לנש"י זהו ע"י שמאיר הגילוי בבחי' ז"א ונמשך מזה במל' ומבחי' מל' נמשך לנש"י. וד"ש אל תשא להם כ"א למענך דכשתשא להם שהו"ע כי תשא את ראש בני' שהו"ע הגילוי בנש"י יהי' נמשך הגילוי בבחי' ז"א והו"ע למענך כו'. והנה כללו' בחי' זו דנשיאת ראש זהו ע"י בחי' מחצית השקל ועו"ג זה יתנו מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. וצ"ל תחלה מהו"ע שקל הקדש. והנה רש"י פי' מפני ששקלי ערכין וחרמים נשקלים בשקל זה. אמנם באמת הרי פרשה זו נא' קודם פרשת ערכין וחרמים כו'. וענין שקל הקדש הו"ע המשקל של בחי' קדש וכמ"ש לבך יהגה אימה אי' שוקל אי' סופר, שיש בחי' אי' ששוקל בחי' קדש, ובכלל הוא בחי' המשקל של תו' דקדש הוא בחי' חכ' ואורייתא מחכ' נפקת. ויש בזה בחי' עשרים גרה השקל וכמ"ש בזהר ע"פ עשרה עשרה הכף עשרה מאמרות מכוונים כנגד עשה"ד. וזהו"ע עשרים גרה, וזה נחלק לב"פ מחצית השקל. והענין הוא דהנה כתי' ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים וצ"ל מהו נתינת העצה דובחרת בחיים והרי הכל בחרים בחיים. והענין דכתי' ויאמר אלקי' יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים, והוא בחי' רקיע המבדיל בין מים עליוני' למים תחתונים וכמ"ש בזהר כהאי קרומא דפסיק במעוהי דבר נש והו"ע חצר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, דאברי הנשימה הם בתכלית הדקות והרוחני' ואברי המזון הם בתכלית ההגשמה, וזהו ע"י חצר הכבד שמפסיק ביניהם שעו"ג נעשים אברי הנשימה בתכלית הרוחני' ואברי המזון הם בתכלית ההגשמה, ומ"מ מקבלים אברי הנשימה מאברי המזון, דהדם הנעשה מבירור המאכל עולה להלב ולהמות והוא בחי' החיות וכמ"ש כי הדם הוא הנפש. וכמו"כ יובן ברקיע המבדיל בין מים למים, מים הם בחי' תענוג דמים מצמיחי' כל מיני תענוג וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן גן הוא בחי' תענוג, דע"פ פשוט הנה בהגן צומחים כל מיני פירות ומיני תענוגי'. ועו"ג ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דמים מצמיחי' כל מיני התענוגי'. ויש בחי' מים עליוני' שהוא בחי' התענוגי' שבג"ע ובכלל הוא בחי' התענוג שבעולמו' עליוני' ששם הוא בחי' תענוג רוחני שאין בו תערובו' פסולת כלל. ובחי' מים תחתוני' הוא בחי' התענוג שלמטה שהוא בחי' פסולת מתענוג העליון. ויש בחי' רקיע המבדיל בין מים למים שלולי הרקיע לא הי' המים העליוני' בתכלית העילוי וכן המים התחתונים לא הי' בתכלית ההגשמה וזה נעשה דוקא ע"י בחי' רקיע המבדיל, דעד שלא נבה"ע הי' מים במים, שהי' מעורבים מים העליוני' עם מ"ת ולא הי' אז מים העליוני' בתכלית העילוי, והמ"ת

לא הי' בתכלית ההגשמה, וע"י הרקיע נעשה ההבדלה ביניהם שהמים העליונים נתעלו בתכלית העילוי ובחי' מ"ת ירדו למטה ונתגשמו, דענין הרקיע הוא ע"ד המסוננת כו'. והנה בחי' מים עליוני' ומ"ת הם בחי' ב' יודי"ן שיש באלף, דאלף הוא בציוור ב' י' וקו באמצע, י' העליון הוא בחי' י' של ש' הוי', ויו"ד התחתון הוא בחי' י' של אד', וענין י' של ש' הוי' הוא, דהנה בכדי שיהי' בחי' הוי' זהו ע"י בחי' י' שהוא בחי' צמצום וכמשל המעין שבתחלה צ"ל המעין שהוא בחי' נביעה דקה בחי' המשכה מצומצמת, ואח"כ נעשה התפשטו' כו'. וכ"ה בבחי' הוי' דבכדי שיהי' בחי' הוי' הוא ע"י בחי' י' שהוא בחי' צמצום ואח"כ נעשה בחי' הוי' שהוא בחי' התפשטות. אמנם ההתפשטות שנעשה הוא בחי' ע"ס דאצי' דאיהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד. ובחי' י' של ש' אד' הוא בחי' ע"ס דמל' שהוא בבחי' מקור לעלמין דאתגליין, והנה מצינו בר"ע שא' לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, והפי' הוא שאל יחשבו שההבדל שבין מים עליוני' ומ"ת הוא בחי' הבדלה ממש שבבחי' מ"ע מאיר בחי' גילוי אלקו' ובבחי' מ"ת הוא בחי' העלם והסתר, דזהו דעת המין שא' מפלגך ולעילא דהורמיו ומפלגך ולתתא דאהורמיו, ורצה לו' שלמטה אינו מאיר בחי' גילוי אלקו' כ"א שהוא בחי' נפרד שהוא בחי' העלם והסתר והו"ע עזב ה' את הארץ ח"ו, אבל האמת אינו כן דבאמת הרי ההסתר אינו בחי' הסתר גמור ומאיר בחי' גילוי אלקו' גם למטה וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי' אני ראשון הוא בחי' י' של ש' הוי' ואני אחרון הוא בחי' י' של ש' אד', ומבלעדי אין אלקי' דהרקיע המבדיל אינו בבחי' הבדל גמור דהרי בחי' ב' יודי"ן אלו מתחברין בהקו האמצעי שביניהם, דהב' יודי"ן שבאלקו' צ"ל מחוברין שניהם בקו האמצעי וכשיש נפסק פסול האות, ומה שמים התחתונים ירדו למטה ונעשו בהגשמה זהו בכדי שיהי' בחי' עבודה לבררם, וזהו ע"י שפועל בעצמו שלא ירצה בהדבר הגשמי כ"א מצד ההכרח וזה גופא לא יהי' בשביל למלאות ת"נ כ"א בכדי שיוכל לעבוד את הוי' ללמוד ולהתפלל ועי"ז הוא מברר הדברי' הגשמי'. וכשמתבררין בחי' מים תחתוני', אז בחי' מים העליוני' מקבלים מהם, דכשם שהוא באברי הנשימה ואברי המזון הרי אברי הנשימה מקבלים מאברי המזון, כמ"כ הוא בבחי' מ"ע ומ"ת דכשמתבררין המ"ת או בחי' מ"ע מקבלים מהם, וז"ש ובחרת בחיים כו', דהדברים הגשמי' הם בחי' מות מצ"ע שגורמי' מיתה לאדם, דעי"ז נעשה החלישות של הנה"א וכנ"ל, ועז"א ובחרת בחיים, היינו שלא ירצה בהדבר הגשמי כ"א מצד ההכרח ובכדי שיוכל לעבוד הוי' בזה, ובפרט כשהגיע למדרי' לחפוץ בהחיות אלקי שבמאכל, היינו בחי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, וזהו"ע בחירה בחיים, והנה באדם יש ג"כ בחי' ב' יודי"ן אלו, דבאלף דאדם יש ג"כ בחי' ב' יודי"ן אלו, והענין דהנה כתי' ויצר ה"א את האדם, ויש בזה ב' דעות, הא' שבראן דו פרצופים ואח"כ נסרן, והדעה הב' שהתרין יודי"ן הם בחי' תרין יצרין יצ"ט ויצה"ר, והנה כמו שהוא להדעה שדו פרצופי'

הרי ה' מתחלה דבוקים אהור באהור ואח"כ נסרן ועי"ז נעשה בחי' יחוד פב"פ, כמו"כ צ"ל להדעה דתרין יודי"ן הם תרין יצרין שבתחלה הם דבוקים אב"א ועי"ז הנסירה נעשה יחוד פב"פ. והנה להבין מהו"ע הנסירה, הענין הוא דהנה במס' סוטה אי' פרישות מביא לידי קדושה. והנה ענין הפרישות הוא הפרישות מהרע, ואין הכוונה שיהי' הפרישות רק מרע גמור, כ"א גם בדברים המותרים יהי' ג"כ הפרישה מהמותרות, וכמא' קדש עצמך במותר לך. הן באכו"ש יהי' התפרישה מהמותרות, וכן במחוד"י יהי' הפרישה מהמותרות שלא ידבר דברים בטלים ודברי הנאה, ובכלל שלא ידבר כ"א מה שנחוץ לו לדבר, וכן במח' לא יחשוב כ"א רק זה שנחוץ לו לחשוב, ועי"ז הוא מפריד כחות של הנה"ב מהנה"א. דכשם שלהדעה שאו' שדו פרצופי' נבראו הרי זה מושך לקדם וזה מושך לאחור כמו"כ להדעה דתרין יצרין ה"ז מושך לכאן וזה מושך לכאן, דהנה"א מושך לאלקו' דחפצו ורצונו הוא ליכלל באוא"ס וכמ"ש כי נר ה' נשמת אדם, דכשם שטבע הנר להסתלק למע' כמו"כ הנה"א חפצו ורצונו להכלל באלקו', והנה"ב מושך לעניני העולם וכמ"ש רוח האדם הוא העולה למע' ורוח הבהמה היא היורדת למטה. ולזה צ"ל הנסירה היינו להפריד כחות של הנה"ב מהכחות של הנה"א. והנה להבין למה נק' בשם נסירה והלא לכאו' זהו בחי' הכפי' והביטול של הכחות דנה"ב לגמרי. הענין הוא דהנה"ב אינו רע בעצם כ"א שהוא בחי' כח המתאוה אלא שהוא בבחי' תוקף הרצון, אבל בעצם אינו רע והרע הוא הציור במה שהלביש את כח המתאוה והו"ע יצר הרע. והו"ע הנסירה היינו להסיר הציור הרע בחי' הרצונות זרות וישאר רק עצם כח המתאוה. וזהו ג"כ ענין הנסירה של עשיית המבו' בכתהאריו"ל, והיינו שבכ"י מעשיית צריכים לפעול הכפי' במדה אי' מהעשר כחות של הנה"ב ואח"כ ביוהכ"פ כתי' לפני ה' תטהרו, והיינו בחי' היחוד פב"פ. ובעבודה הוא מה שנה"ב בא לאה' ה' וכמ"ש ואהבת את ה"א בכל לבבך בשני יצריך. וזהו"ע פרישות מביא לידי קדושה, פרישות הוא בחי' אתכפי' סט"א ועי"ז בא לידי קדושה שהוא בחי' אתהפכא חשול"ג, והיינו שגם הנה"ב יבא לאה' הו"י, ועי"ז נעשה עלי' בנה"א כו'. וזהו"ע זה יתנו מחצית השקל כו', מחצית הוא מל' וחצית שהו"ע הנסירה, ועי"ז נעשה העלי' בהנה"א, והו"ע מחצית השקל הנז' פעם שנית. ומ"מ או' זה יתנו מחצית השקל, דבירור אינו שייך כ"א הנה"ב אבל בנה"א אינו שייך בירור כ"א בחי' עלי'. והנה הכת ע"ז לברר את הנה"ב עז"נ אהור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה, כפכה הוא מל' כפי' שתהי' פועל הכפי' בנה"ב וכמארז"ל ע"פ אדם לעמל יולד ואיני יודע אם לעמל מלאכה אם לעמל פה כשהוא או' כי אכף עליו פיו הוי אומר לעמל שיחה, והיינו שהתו' פועלת הכפי' בנה"ב. וזהו"ע כפכה שהוא מל' כפ * וכף כו'. והענין דהנה בתו' יש ג"כ ב' יודי"ן הנ"ל דבאל"ף דאנכי יש ג"כ

ב' יודי"ן י' התחתון הוא בחי' י' של שם אד' שהוא מקור לעולמו וכמ"ש מלכותך מכ"ע שהעולמו' הם בבחי' גבול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, וי"ד העליון הוא בחי' י' של ש' הוי' שהוא בחי' תו' דאורייתא מחכ' נפקת וחכ' היא למע' מעולמו', וכמא' אלפים שנה קדמה תו' לעולם כו', ובוזה יש ג"כ בחי' רקיע המבדיל דבמא' יהי רקיע נו' ב' הבדלות ויאמר אלקי' יהי רקיע כו' ויהי מבדיל כו' ויבדל כו', והיינו בחי' הבדלה, ההבדלה הא' הוא ההבדלה שבין קדש לקדה"ק שבעולם אצ"י גופא, וההבדלה הב' היא ההבדלה שבין קדש לחול, וזהו בחי' רקיע המבדיל שבתו' היינו בחי' ההבדלה שבין קדש לקה"ק, דיו"ד של ש' אד' הוא ג"כ קדש אלא שהוא הבדלה בין הקדש לקה"ק ומצד בחי' של ש' אד' שיש בתו' לכן יש לה שייכות לפעול הברור בנה"ב, וכמו"כ פועלת היא העלי' בנה"א ג"כ דהתו' נק' עון ותושי' וארוז"ל עון לנה"א ותושי' לנה"ב. נמצא שהתו' פועלת העלי' בנה"א ג"כ העלי' היא ע"י ברור הנה"ב. אמנם הכח לעלי' זו זהו ע"י התו', ובעבודה הם בחי' ברכת ק"ש וק"ש, דברכות ק"ש הוא בחי' י' של ש' אד' שמתבונן בביטול המלאכי' איך ששרפי' אומר' קדוש ואופנים אומר' ברוך ועי"ז פועל הברור בנה"ב כי אין הדינים נמתקים אלא בשרשם, ושרש של הנה"ב הוא מבחי' שמרי האופנים, לכן כשמתבונן בביטול השרש שלו פועל בו ג"כ הביטול, וק"ש הוא בחי' תו' דכללו' עשה"ד נכלל בק"ש, וזהו זה יתנו כו' מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה', מחצית השקל הוא בחי' הברור של הנה"ב ונכלל בנה הנסירה של הנה"ב והאה' של הנה"א, ואח"כ או' מחצית השקל תרומה להוי' הוא בחי' העלי' של הנה"א והו"ע תרומה תרומה מל' הגבהה ורוממות בחי' ארוממן אלקי המלך, והוא בחי' העלי' של הנה"א לשרשו ועוד למע' יותר, דהיינו לאשתאבא בגופא דמלכא, ובכלל הוא בחי' העלי' של גרמוהי בבחי' חיהוי, ועפ"ז יובן מ"ש בזהר ע"פ לכל העובר על כו' מאן דעבר על פקודין דאורייתא, וע"י בחי' מחצית השקל נתתקנו, והענין דהנה מצינו בריב"ל שא' לבנו מה ראית א"ל עולם הפוך ראיתי עליוני' למטה ותחתוני' למע' א"ל עולם ברור ראית, והנה ענין תחתוני' למע' הוא בחי' הברור של מים תחתוני' דאז הוא תחתוני' למע' וכמא' מ"ת בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו', ובחי' מים עליוני' מקבלים מהם וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, ירושלים הוא בחי' מל' י' של ש' אד' וים הקדמוני הוא בחי' חכ', ואו' ע"ז שיצאו מ"ח היינו שיהי' ההשפעה מבחי' מל' בחכ', והנה מ"ח הוא כשבוקעין את עפר הארץ ואז נעשים מ"ח שמטהרים כל הטומאות חמורות כמו טומאת מת זב ומצורע, ובעבודה ענין בקיעת עפר הארץ הוא הברור של הנה"ב כו', וזהו"ע דאפי' מאן דעבר על פקודין דאורייתא נתתקן ע"י מחצית השקל, והיינו דכיון שמטהר כל הטומאות חמורות מת זב ומצורע לכן נתקן עי"ז ג"כ מי שעבר על פקודין דאורייתא, דע"י ברור הנה"ב ששרשו מתהו נמשכי' בחי' אורות דתהו ככלים דתיקון ואורות דתהו הם בחי' אורות עצמי' אורות גבוהים ועי"ז

נתקנו כל הפגמים. וזהו כי תשא את ראש בניי לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' זה יתנו כו' מחצית השקל כו' עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. כי תשא הו"ע נשיאת ראש והוא ההיפך מבחי' כובד ראש שיש לפעמים. וזהו ע"י מחצית השקל שהו"ע הבירור של הנה"ב ונכלל בזה ב' הבחי' הנסירה והאה' של הנה"ב, ועי"ז נעשה העלי' בנה"א בחי' וירם קרן לעמו כו'.

בס"ד, ש"פ ויקרא, רנ"ח

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' כו' וצ"ל דלכאו' הול"ל אדם מכם כי יקריב דאז הי' תיבת מכם בא להבדיל אדם המקריב משארי אדם שאינם מקריבים קרבן בעת ההיא, ולמה נא' אדם כי יקריב מכם. וגם צ"ל בעצם ענין הקרבנות דכל המפרשים מקשים ע"ז וכי כאשר האדם חטא יתכפר לו בזה שמקריב בהמה גשמית על המזבח מה שייכו' יש זל"ז שע"י קרבן הבהמה הגשמית יתכפר נפש החוטאת, דלכאו' הוא ענין זר לגמרי כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע דשרש אדם ובהמה הוא מבחי' תוהו ותיקון, דשרש האדם הוא מבחי' התיקון וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, שהאדם נעשה בצלם ודמות שלמעלה שגם למע' יש ציור אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמע', ועז"א נעשה אדם בצלמינו שנעשה בצלם ציור אדה"ע כו'. ולהבין מהו"ע בחי' ציור אדם למע' והלא אין לו דמות הגוף ולא גוף. אך זהו בחי' זיווג והתכללו' המדות מה שחסד סובל מדת הגבו' וגבו' סובל הנהגת החסד, היינו מה שהחסד נותן מקום למדת הגבו' שהגם שנאצל מדת החסד מ"מ יכול להיות אצ"י מדת הגבו' ג"כ, דבתוהו כשנאצל מדת החסד הי' כולו בבחי' החסדים ולא הי' מקום לאצ"י מדת הגבו' בדוגמא כמו דורו של אנוש שהיו ניוונין בחסדו של הקב"ה שהי' כולו בבחי' חסד כו', ורק לאחר שנשברה כלי החסד או נמשך אור הגבו' להתלבש בכלי הגבו' וכמ"ש בהו' מלכין וימלוך וימת וימלוך תחתיו כו', וכמ"ש בע"ח. משא"כ בתיקון גם שנאצל מדת החסד יש מקום להיות אצ"י מדת הגבו', וכמו"כ מדת הגבו' תסבול אצ"י והמשכת מדת החסד כו', והיינו מפני שהו"ג כלולים זב"ז שיש התכללות מדת הגבו' במדת החסד והתכללו' החסד בגבו' כו'. וכידוע דמדות דתיקון הם כלולים זב"ז ובמדת החסד יש בחי' חסד שבחסד וגבו' שבחסד וכן במדת הגבו' יש חסד שבגבו' כו'. וביאורו"ע הוא דהנה חסד הו"ע אה' כמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד כו', וחסד שבחסד הו"ע גילוי אהה' מתוך האהבה המוסתרת בטבע בנפשו. וכמו אהבת האב אל הבן שהיא אהבה טבעית שמוטבע בנפשו, וכאשר האהבה נראה ונגלית לעין כל הוא בחי' חסד שבחסד. וכן איש הטוב והחסד שמתעורר

להיטיב חסדו לזולתו הוא בחי' חסד שבחסד שבא בגילוי ממדת הטוב והחסד שבלבו כו', וכלולה ג"כ ממדת הגבו' שהיא מעצמות מדת האה' והחסד אלא שמתלבשת בלבוש ההפכי כמו לשנוא את מי שהוא שונא ומנגד לבנו, דהשנאה היא ממדת הגבו', אבל סיבתה היא מצד האה' דוקא, דמפני עוצם אה' לבנו או לאוהבו אמיתי ה"ה שונא כל מי ששונא ומנגד להם כו', וכן מ"ש חשך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר, דכשוראה שבנו הולך בדרך לא טוב ח"ו ה"ה מוכיחו ומרדהו ומכהו בשבט כו', דאם היות שזה ממדת הגבו' הרי תכליתה הוא חסד ואה' דמפני עוצם אהבתו לבנו נוגע לו מאוד קלקולו ורוצה בתיקונו ומשו"ז מתנהג עמו במדת הגבו'. דמי שאינו אוהבו לא איכפת לו קלקולו ולא תיקונו ולא יוכיחו כלל כו'. הרי שהגבו' היא מצד האה' כו'. וכן איש החסד כשמתעורר להיטיב חסדו לזולתו ויש מי שמונע אותו ה"ה מתכעס על המונעו ומעכבו, שהכעס הוא ממדת הגבו' וסיבתה היא החסד. וכן כשאין לו למי להיטיב חסדו ה"ה בצער, וכמו אברהם שנצטער כשהי' * אלו אורחים להאכילם כו', והצער הוא ממדת הגבו' דהצער עושה כוונ' בנפש והוא היפך החסד דענינו הוא בחי' התפשטו' והתרחבות, והגבו' הוא בבחי' כוונ' והעדר התפשטו' כידוע וזהו ג"כ ענין הצער כו', וסיבת הגבו' הוא מצד החסד כו'. וכן מדת הגבו' יש בה מדת החסד ג"כ דמדת הגבו' הו"ע השנאה עד"מ שהדבר שנאו אצלו (והתגלו') השנאה י"ל שהו"ע גבו' שבגבורה כו') וממילא ה"ה מצמצם א"ע לבלי להשפיע לו ורצונו להרע ולהאביד את הדבר כו', ויש בזה ג"כ מדת החסד שתכליתה גבו' ומתלבש במדת החסד וכמו ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, דהשפעת הטוב שמשפיעים לרשעים הוא לרעתם בכדי להאבידם כו', וכן אם רעב שונאך האכילהו לחם כו' כי גחלים אתה חותה על ראשו שזה גופא הוא לרעתו (עי' במצודת שם) הרי שיש התכללו' הגבו' בחסד וחסד בגבו' כו', ולכן הם סובלים זא"ז ונותנים מקום זל"ז דא"א שהחסד לא תסבול מדת הגבו' אחרי שהיא כלולה בה, וכמו"כ א"א שהגבו' לא תסבול מדת החסד הכלולה בה ג"כ כו', ומדת הת"ת כולל חו"ג דמ"מ הא מדת חו"ג הם הפכים זמ"ז דחסד גם הגבו' שבה תכליתה חסדי' וגם מדת החסד רואה בכל דבר חלקי הטוב דמה שע"פ מדת הגבו' לא טוב הוא ע"פ מדה"ח טוב עדיין וראוי הוא להשפעת הטוב, ואף גם מה שלא טוב יש נטי' בחסד שתהי' ההנהגה בקירוב דוקא, ועי"ז יתקן כו'. ומדת הגבו' הוא להיפך שגם החסד שבה תכליתה גבורה, ורואה בכל דבר חלקי הלא טוב, וכמו גם שמים לא זכו בעיניו כו', והנטי' במדת הגבו' שתהי' ההנהגה בבחי' דינין וגבורו' כו', ורק שמ"מ כלולי' זב"ז, שיש ענין הנהגת הגבו' בחסד והנהגת החסד בגבו', לזאת יכולים לסבול זא"ז, אבל אינם מתאחדים יחד כ"א ע"י הת"ת שכולל חו"ג, והוא שנותן מקום למדת הגבו' לאמר הן אמת שאינו ראוי מ"מ צריכים לרחם עליו שה"ה חסר

צריכים לרחם עליו ולהשפיע לו מטובו יתברך, ועל זה מסכים מדת הגבורה גם כן כו'. גם יובן ענין התכללות חו"ג שעל ידי הת"ת כמשארז"ל ע"פ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו, ופירש"י במקום שדנין את האדם שם מזכירין פועל צדקותיו דקאי על שאול דבשני הרעב שהיו בימי דוד כתי' אל שאול ואל בית הדמי' ועל שהמית את הגבעוני', אל שאול שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמי' שהרג גוב עיר הכהנים כו', הרי יש כאן ב' הפכי' שחסים על כבודו מה שנספד שלא כהלכה וקרא אותו בית הדמי' ע"ש שהרג כו', הרי יש בזה חו"ג בדבר א', וכן מ"ש על אפי ועל חמתי היתה העיר כו' משום שנשא את בת פרעה, ומ"מ כתי' וביום שמחת לבו זהו בנין ביהמ"ק. ונמצא ביום שמחת לבו היתה על אפי כו', ואף כי על אפי כו' מ"מ הי' שמחת לבו שהאיר גילוי אלקו' בביהמ"ק, הרי מתכללים חו"ג בדבר א', וזהו ע"י הת"ת הכוללם כו', וזהו"ע התכללות המדות כו', וגם שיהיו המדות עפ"י השכל והחכ' והיינו שלא יהי' התעוררו' המדות מצ"ע כ"א מצד השכל שיש טעם להמדה כו' והשכל מחליש את המדה כו' וזה גופא שיש התכללו' המדות זב"ז הוא מצד השכל שפועל חלישות וביטול בהמדות ולזאת כוללי' כ"א את המדה ההפכי' כו' וגם מה שת"ת כולל חו"ג הוא מצד השכל שיש טעם למדת החסד, וכן יש טעם למדת הגבו', וכמו בשאול שיש טעם לחוס על כבודו להיותו בחיר ה' ומ"מ יש מקום וטעם ע"פ השכל דמה שהרג את הכהנים הוא לחטא נחשב כו'. והמשכת החכ' לחו"ג הוא ע"י הת"ת (שו"ע דעת המכריע כו') וכמו"כ הוא למע' דחו"ב נק' או"א וז"א נק' בן ההולדת ז"א הוא מאו"א דוקא כו'. וזהו"ע ציור אדם למע' שהוא בחי' ההתכללו' שיהי' התכללו' מוחין ומדות וכן התכללו' זע"ז כו'. ועז"א נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהאדם נעשה בצלם ודמות של מעלה להיות ג"כ התכללו' המדות זב"ז, וכמו חושך שבטו כו' ואוהבו כו', וכמו אם רעב שונאך כו' וכן שע"י ת"ת יהי' התכללו' חו"ג בדבר א' וכמו השמחי' ביסורי' שומעים חרפתם ואינם משיבים כו', דמה ששומח ביסורי' אי"ז מפני שאינו מרגיש או לא איכפת לו כלל, דבאמת לא טוב לו מזה, ומ"מ הוא שמח מפני שמוציא טעם לזה כו', וכן כמו בדוד כשקלל אותו שמעי בן גרא א' ה' אמר לו קלל. הרי לכאו' קבל זה לטוב ולא נתן לנגוע בו כו' ומ"מ לא מחל לו וציוה את שלמה בנו עליו, וזהו מצד הת"ת שכולל חו"ג כו', וכן שהמדו' יהי' ע"פ השכל שזה כל האדם שלא יהי' התעוררות המדות מעצמן כ"א ע"פ השכל דוקא כו', והיינו מפני ששרשו מהתיקון כו'. משא"כ שרש בהמות וחיות וכל בע"ח הוא מתהוה ולכן הם במדות פרטיות דוקא בלי התכללו', כמו עורב שטבעו באכזריו' אינו רחמני כלל, וכן הנשר שטבעו הוא רחמני אינו אכזר כו', והיינו מפני ששרשם מתהוה ששם הי' המדות בבחי' ענפין מתפרדין ולא הי' בהם התכללו' כלל כו'. ולהבין כללות הענין הזה יש להבין בד"כ ענין תהו ותיקון, דהנה ידוע דבתהו הי' ריבוי האורות ומיעוט הכלים ובתיקון מיעוט האורות וריבוי הכלים. וענין ריבוי ומיעוט אין הכוונה שהאור דתהו הוא אותו דתיקון אלא שהוא בריבוי יותר, כ"א שבחי' האור דתהו הוא באופן אחר לגמרי מהאור דתיקון, כשם שריבוי

מורה על הוספת האור (שהוא כמו ענין הריבוי בכמות) כ"ה הוא מורה על גודל האור דכן בלה"ק תי' רבה מורה ג"כ על ההגדלה (והוא בשרש רבה) וכמו זעקת סדום ועמורה כי רבה פרש"י גדלה. וז"ע ריבוי האור, היינו גודל האור שאינו בערך האור דתיקון, ויובן זה כמו אור השמש ואור הלבנה, דריבוי אור השמש אינו בהוספה לבד כ"א שהוא אור נפלא לגבי אור הלבנה, וכן אור השמש לגבי אור היום שהוא ג"כ אור אבל אור השמש הוא אור גדול כו'. ועוד יובן מזה ממשארז"ל אור שנברא ביום ראשון הי' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו. וידוע הקושי' דלכאור' הוא מתחלת העולם ועד סופו. אך הענין דכללו' העולמ' בכללי' בב' מדרי' עדאכ"ס ועלדאת"ג, ועז"א מסוף עולם היינו מסוף עדאת"ג מלמעלמ"ט עד סוף עדאתכ"ס מלמטלמ"ע. נמצא שהי' ראיית אדם הראשון בכללו' העולמו' ואח"כ כשנתמעט האור הרי מה שהאדם יכול לראות עתה הוא רק ערך פרסא או מיל שאינו בערך כלל כו'. וכ"ז הוא בבחי' התיקון, וא"כ יובן דריבוי האור דתהו אינו בערך כלל עד שהכלי' דתהו הי' מוכרחים להשתבר, והיינו מפני שלא היו יכולים לסבול את האור כו'. הגם דהכלי' דתהו היו כלים מועטי' וקטנים, מ"מ לא זה לבד הי' סיבת השבירה שהרי אנו מוצאי' כלים קטנים שמקבלים ריבוי אור, וכמו הראש שהוא חלק היותר קטן בחלקי הגוף, ומ"מ נמצאים בו הכחות היותר גדולים והם השכל וראי' ושמיעה וטעם וריח ודיבור ומחשבה כו'. והיינו מפני שהריבוי אור הוא אור דתיקון ולכן יכול להתלבש גם במיעוט הכלים, וא"כ סיבת השבירה דתהו אי"ז מפני מיעוט הכלי' לבד כ"א מפני ריבוי האור כו', והיינו כמ"ש בע"ח דע"ס דתהו הי' בבחי' נקודות זת"ז, ופי' נקודה היינו בחי' אור עצמי, דנקודה הוא בלי התפשטות, וידוע דכל התפשטות אינו עצם הדבר דכל עצם אינו מתפשט כ"א הארה לבד ונקודה שהיא בלי התפשטות היינו עצם הדבר, וזהו"ע שהאורות דתהו הי' בבחי' נקודות היינו בחי' אורות עצמיים (ולכן לא הי' בהם התחלקות כ"א בבחי' נקודה א' כו') ואורות דתיקון הם בחי' התפשטו' הארה, והארה לגבי עצם אינו בערך כלל כו', ומפני שהיו בבחי' נקודות לכן היו זת"ז בלי התכללו' זע"ז כו' כמש"ת. וביאור ענין אורות דתהו יובן ע"פ הידוע שיש ג' עולמו' עקודים נקודים וברודי' שבוה נכלל כללו' ההשתל' שנתגלה מפרצוף דא"ק. והנה ענין עקודים הוא שהע"ס עקודים בכלי אחד ואי' בע"ח שהעשר אורות דעקודים הם עשר כתרים וכלולים כולם בבחי' כתו' שבכתר שהוא נקודה א' כלולה מעשר כתרים כו', ובאוה"ע הוא דמבשרי אחזה אלוקה עד"מ באור וחיות הנפש שנמשך להחיות הגוף שבא בריבוי התחלקו' כחות שכאו"א מתלבש בכלי ואבר פרטי לפי מזגו ותכונתו כמו כח השכל במוח וראי' בעין ושמיעה באזן ומדות בלב וכח התנועה ביד והילוך ברגל כו'. ובד"פ יש תרי"ג כחות המתלבשי' ברמ"ח אברים ושס"ה גידים. ובד"כ נחלק לעשר כחו' ג' שכליים וז' מדות ושאר ה' הכחות מסתעפי' מעשר כחות אלו, ראי' מכח החכ' ושמיעה מבינה וכח יד ימין מזההסד ויד שמאל מגבו' וכח ההילוך מנה"י כו'. והעשר כחו' הם כחות מוגבלים כאו"א בציוור מוגבל בפ"ע שע"ז המה מחולקי' זמ"ז.

וכמו כח החכ' ענינו להשכיל בכל דבר שכל וחכ' בבחי' הכולל, ועי"ז תופס בעצם אור המושכל ונדבק בו, וכח הבינה הוא להשיג כל דבר שכל בריבוי פרטים דוקא ולכן תופס רק בחיצוני' אור המושכל ואינו בבחי' דביקות כ"א בבחי' התפעלות כו' כמ"ש במ"א. ולכן כח החכ' הוא בחי' יסוד המים דטבע המים לדבק וכח הבינה הוא יסוד האש דטבע האש לפרר כו', וכן חו"ג הם ג"כ מים ואש, דחסד הוא בחי' מים דטבע המים הם ג"כ להתפשט ולהתרחב וכמו מים מצמידים כל מיני תענוג דתענוג הוא בחי' התפשטות, וכן ענין הצמיחה הוא התפשטות. אמנם ההתפשטות דמים הוא ג"כ בבחי' דביקות וכמו מים שמתפשטים בעפר הארץ ה"ה מדבקי' את חלקי העפר עד שיהי' ראויים לצמיחה, וכן בגוף הצומח שעושה בו ההתפשטו' ה"ה מדבק חלקו וכמו פרי כשמתיבשת הרי מתקטנות ומתפרדי' החלקי' ממנה כו', וזהו מכה החסד שהוא בחי' התפשטו' וגילוי ובהחי' דביקות שאינו מתחלק לחלקי' (וגם כמו זכור אב נמשך אחריו כו') וגבו' הוא בחי' אש שהוא שורף ומכלה עי"ז הוא מפרר ומתחלק לחלקים כו'. נמצא שכל הכחות הם מוגבלים כ"א בציור מוגבל בפ"ע כו'. והנה בהכרח לא' שכחות ישנם גם בעצם הנפש שהרי הכחות הגלויי' נמשכים מן הנפש הרי בהכרח שיש בנפש מקורי הכחות כו'. ולכאורה צ"ל איך ישכנו הכחות שמה שה"ה מחולקי' ומ"ז שהם הפכיי' שזה בטבע יסוד המים וזה בטבע יסוד האש, ובכחות הגלויים יכולים להיות כלים מפני שכאו"א מתלבש בכלי בפ"ע, אבל בעצם הנפש הרי לא יש שם כלים, וא"כ איך ישכנו שני הפכיי' יחד. אלא בהכרח לאמר דשם אינם בבחי' התחלקו' כו'. דדוקא בכחות הגלויים להיותם בחי' התפשטות הארה לבד לכן שייך בזה הגבלה שכל כח מוגבל בפ"ע. אבל הכחו' שבנפש הם כחות עצמיים וכל עצם הוא פשוט ואינו בבחי' הגבלה, והיינו דכח החכ' דשם הוא בלי ציור מוגבל כלל, וכן כח הבינה והחסד כולם בבחי' בל"ג כו', ולכן נק' כחות היולים לכחות הגלויים. וידוע דכל היולי הוא פשוט ומושלל מהגילוי שנמשך ממנו, וכמו כח החכ' הוא פשוט מכל ציור חכ' ושכל שה"ה כח כללי על כל מיני השכלות, ואם נא' שיש בו איזה ציור חכ' א"כ ה"ה כח פרטי, ואיך יהי' מקור על כל מיני חכמות כו'. והגם דבחי' גופא יש עליון ותחתון שיש כמה מיני השכלות יש השכלה שנתפסת בגשם וכמו שכל המעשה בכלל שהוא שכל תחתון, ויש שכל שלמע' מזה עד שכל היותר עליון שמופש' מהגשמה לגמרי והוא תכלית הרוחני' כו'. וידוע דכל כח עליון כולל את התחתון ממנו, דיש בכלל מאתים מנה כו', וא"כ לכאו' י"ל דגם כח החכ' העצמי הוא בציור חכמה אלא שהוא בבחי' חכ' היותר עליונה וממילא כולל כל בחי' החכ' שלמטה ממנו שכולם נמשכים ממנו כו', באמת א"א לאמר כן דלפ"ז צריכים לא' דהמשכת חכ' הגלוי' מכח החכ' העצמי הוא בדרך עילה ועלול, ובעו"ע הרי בהכרח שיתגלה העילה תחלה ואח"כ יתגלה העלול וכמו שכל זמדות שהם בבחי' עו"ע הרי מתגלה תחלה השכל ואח"כ מתגלים המדות, ואם נא' דגילוי החכ' מהכח העצמי הוא ג"כ באופן כזה, א"כ הרי לא הי' אפשר להתגלות שכל התחתון כ"א כאשר יתגלה תחלה השכל

היותר עליון ואח"כ יתגלה התחתון. והלא אין הדבר כן בתחלה אנו משכילים בשכל התחתון וכמו בדברי' הנתפסי' בגשם שקרובי' אלינו ואח"כ אנו באים לשכלי' היותר עליוני', אלא בהכרח לאמר שגילוי החכ' מהחכ' העצמי' אינו בדרך עו"ע (אם היות שהדברי' שאנו משכילי' בהם ומשיגי' אותם הם בבחי' עו"ע זה מזה דוקא וכמ"ש הרמב"ם בהל' יסוה"ת פ"ג ה"ט וכשם שמכירים הקב"ה כך מכירים את עצמן ומכירים את המלאכי' שלמע' מהם ובהפי' שם וז"ל התיקון כך בתחלה יכיר עצמו ואח"כ מכירין עילתם כו', ומאחר שמכירים עילתם ידעו שגם יש עילה מחויב המציאו' והוא הקב"ה עכ"ל. והיינו שהנבראי' עלולים זמ"ז שהגלגלי' והמזלות עלולים מהמלאכי' וגבוה מעל גבוה שומר כו', ובתחלה יכיר עצמו ועי"ז יכיר עילתו כו' עד שבא לידי זה שמוכרח לו' שיש בורא מחוייב המציאו' שאינו עלול מאיזה עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו, והוא ברא כולם כו' וכמ"ש במ"א (ומ"ש עילה מחוייב המציאו' כו') זהו לפי הנחת החוקרים שקוראים אותו ית' בשם העילה אבל לא יצדק לו' כן כ"א יצדק לו' סיבה כו' וכמ"ש במ"א בענין מה שחידש האריז"ל בענין הצמצום שהרמ"ק לא ידע מזה, ומ"מ גם הרמ"ק מחלק בין העילה הראשונה ובין שארי עו"ע עד שיותר אין ערוך עלול הראשונה לגבי העילה הראשונה משאין ערוך העלול היותר תחתון לגבי העלול הראשון כו'. וכ"ה לדעת החוקרים, ובנבראים מבו' במ"א דעולמו' בי"ע הם בבחי' עו"ע, ועמ"ש בתו"א פ' וירא ד"ה פתח אלי' בענין אין לך עשב כו' ובכ"ה, ובע"ז שער פנימי' וחיצוני' דרוש א' שהאור דאצי' מסתיים באצי' ורק בחי' כלי' דאצי' נעשים אורות לבי"ע וכ' שם ואפשר עד"ז מבריי' ליצי' ומיצי' לעשי' כו' וצ"ע) אבל השכלתינו בהם אינו בבחי' עו"ע בהכרח כנ"ל דאם הי' השכלתינו בדרך עו"ע לא הי' מכיר עצמו קודם שמכיר את העילה וזה א"א אלא בהכרח לומר דכח החכ' העצמי שבנפש אינו עילה לחכ' כ"א סיבה לחכ' הגלוי' כו', ועוד אם נא' דכח החכ' העצמי הוא ג"כ בציור בחי' חכ' אלא שהוא בבחי' חכ' היותר עליונה לפי"ז גם כח העצמי דחכ' יתלבש לפעמי' בכלי' המוח, וכמו חכם גדול אשר כל רז לא אניס לו ויוכל לבוא לידי השכלה היותר עליונה שהיא בתכלית הרוחני' כו' ואז יתגלה ויתלבש הכח העצמי בכלי' מוחו וזה דבר הבלתי אפשר לומר דכל עצמי אינו בגדר התלבשו' בכלי' כו', אלא בהכרח לו' דכח החכ' העצמי מופשט ומושלל לגמרי מכל ציור חכ' ושכל וכמו"כ כח הבינה וכחו' חו"ג כו', ומאחר שמופשטים מציור מוגבל אין בהם התחלקות ואינם הפכי' זמ"ז כו'.

אמנם עדיין צ"ל דהרי ידוע דכל כח עצמי ה"ה בתוקף יותר מכמו ההתפשטו', דההתפשטו' ממנו הוא רק הארה לבד והכח העצמי ה"ה עצם שהוא בבחי' תוקף אור באי"ע לגבי ההתפשטו'. ואם היות שהכחות העצמי' המה בלתי מוגבלי' מ"מ ה"ה כחו' והמה מקורי' להכחו' הגילויים וא"כ בהכרח שיש שם כח החכ' וכח החסד כו' אלא שהחכ' הוא בלתי מוגבלת ואין יודעי' ומשיגי' איך הוא בחי' החכ' שם להיותה בלתי מוגבל, אבל מ"מ ה"ה חכ'

ולא כח אחר וכן כח החסד עם היותו פשוט ובלתי מוגבל מ"מ ה"ה חסד ולא גבו' כו'. וא"כ אדרבא מצד שהם כח עצמי' ובלתי מוגבלי' דהיינו מצד התוקף האור שבהם הרי צריכים להיות הפכי' לגמרי זמ"ז ויהיו סותרים ומנגדי' זל"ז בתכלית יותר מהכחות הגלוי' דאין בהם תוקף האור ולכן הם מוגבלי' (דכשם שהגבלתם מחלקם כנ"ל כמו"כ הגבלתם נותן להם שיעור ומדה עד כמה יומשך האור ויתן מקום לכח זולתו כמ"ש במ"א, וגם ההגבלה בכל כח בתוקפו בכדי שיכלל הכח האחר כו' כנ"ל) אבל הכחו' העצמי' שהם בבחי' תוקף האור ולכן הם בלתי מוגבל, הרי צ"ל הפכי' זמ"ז לגמרי ואיך יהי' בהם האחדו' כו'. אך באמת עיקר סיבת האחדו' הוא ההתכללו' שבהם מה שכולם כלולים בעצם הנפש זהו סיבת האחדו' שבהם כו' וענין ההתכללו' הוא מה שהם כלולי' בעצם הנפש ואינם נמשכים לפעול, דהכחו' עצמי' אינם בגדר המשכה והתגלו' כלל לפעול איזה פעולה, וכמו כח החכ' העצמי הוא כלול בעצם הנפש ואינו נמשך לפעול פעולת החכ', ומה שמציאות החכ' הגילוי' נמצא מכח החכ' העצמי, אין זה שהכח העצמי נמשך להמציא מציאת החכ' רק מה שהחכ' נמצאת מכח החכ' העצמי כו', והמשל בזה כמו מעיינות הנמשכים מן התהום הרי אין התהום נמשך בהמעיינות רק שהמעיינות נמצאי' מהתהום אבל התהום אינו בבחי' המשכה כלל להמציא מעיינות כו'. וכמו"כ כח החכ' העצמי אינו בבחי' המשכה והתגלו' כלל להמציא מציאת החכ' כו' וכן כל הכחות כמו כח החסד וכח הגבו' כו', ה"ה כלולים בעצם בלי שום המשכה והתגלו' לפעול כו'. והגם שא"א לומר שאינם פועלי' מאומה דכל דבר הנמצא בהכרח שיפעול איזה דבר כו', והיינו שהם ממוצעי' בין עצם הנפש לכחו' הגילוי כו', הנה פעולתם הוא בדרך כללית, והיינו מה שכולם בכללותם פועלי' ענין האמצעות בין הנפש והכחו' הגלוי', אבל כל כח פרטי בפ"ע אינו בבחי' פעולה כ"א בכללותם כו', וגם זאת אינו בבחי' המשכה כ"א במציאותם מה שהם נמצאים בנפש בזה עצמו הם ממוצעי' שיהי' באפשר להיות המשכת הכחו' הגלוי' כו'. ולהיות שאינם בבחי' התגלו' לכן אפשר שיתאחדו שאינם סותרי' ומנגדי' זל"ז. וי"ל כמו עד"מ צור החלמיש שטבעו הוא מיסוד האש כידוע ומ"מ יכולי' ליתנו למים ואינם מנגדי' זל"ז דהמים אינו מכבה האש שבו והאש אינו שורף את המים, והיינו מפני שהאש שבו אינו בבחי' המשכה והתגלו' כלל כו'. וכמו"כ יובן בהכחו' עצמי' להיות שאינם בבחי' המשכה והתגלו' כלל לכן אינם סותרים ומנגדים זל"ז כ"א מתאחדים זע"ז כו'. ועוד יובן ענין ההתכללו' בעומק יותר והוא שהם בטלי' ומיוחדי' בעצם הנפש, ולכן הם כמו העצם, דכשם שעצם הנפש אינו בגדר כחו' כלל כמו"כ הכחו' העצמי' הם ג"כ אינם בגדר כחו' והיינו שאינם במציאו' כחו' כלל גם לא במציאו' ניכרת לעצמן כו' דלא זו לבד שאינם ניכרי' לזולתם כמו כחות הגילוי' שהם נראי' ונגלוי' ומורגשי' באברי הגוף כו', והשלילה מזה הוא שאינם נגלוי' ומורגשי' אל הזולת היינו הכחות הבלתי מוגבלים שאינם ניכרי' אל הזולת להיותם בלתי גבול, אבל ניכרים המה לעצמן שהם בבחי' כחות עש"פ כו' כנ"ל אבל הכחות העצמי' אינם ניכרי' לעצמן ג"כ שאינם בבחי' כחות בלתי מוגבלי'

ג"כ. וכמו האש הנמצא בצור החלמיש שאינו במציאו' כלל כו' והיינו מצד הביטול והיחוד שמיחודי' בעצם הנפש והם כמו העצם כו', ומפני שהם מיוחדי' בעצם הנפש לכן אינם ג"כ בבחי' המשכה והתגלו' כלל לפעול כו', כנ"ל. ומאחר שהכחו' העצמיים אינם בבחי' מציאות ניכרת כלל גם לעצמן ממילא לא יפלא ענין התאחדותם אחר שאינו שייך לו' בהם ענין ההפכיו' כלל להיות שאינם במציאו' ניכרת גם לעצמן ולכן מתאחדים לגמרי זע"ו כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למע' דהנה ידוע דעשר כחו' הנפש הם משל ודוגמא למע' לבחי' ע"ס וכשם שבעשר כחו' יש ג' שכלי' וז' מדות כמו"כ הו"ע ע"ס למע' ג"כ בבחי' ג' שכלי' הב"ד וז"א חג"ת כו' ומתלבש כל אור בכלי מיוחדת דתלת חללי' וזגלגלתא הם כלי' לחב"ד וחסד דרועא ימינא וגבו' דרועא שמאלא כו', וכ"ז הוא בע"ס דאצי' שהם בחי' ע"ס הגלוי' כו'. אמנם ע"ס דעקודי' אינם בבחי' כלי' והוא בדוגמא דעשר כחו' הכלולי' בעצם הנפש שהם בבחי' כחו' עצמי' שאינם בגדר התלבשו' בכלי' רק שהם כלולי' ומיוחדי' בעצם הנפש והם כמו העצם שאינם בבחי' מציאו' ניכרת גם לעצמן כו'. כמו"כ יובן בע"ס דעקודי' שהם בחי' אורות עצמי'. וז"ש בע"ה שהם בחי' עשר כתרין וידוע דכל כתר הוא בחי' אור עצמי ופשוט דמהמח' ולמטה הוא בחי' התפשטו' ולכן משם מתחיל ענין ההתחלקו' כידוע וכמ"ש במ"א. אבל בחי' הכתר של כל ספי' הוא בחי' האור עצמי כו', וכולם כלולים בבחי' כתר שבכתר היינו כמו כחות הנפש הכלולים ובטלים ומיוחדי' בעצם הנפש כו', ולכן נק' ע"ס הגנוזי' במאצילן דהיינו שגנוזי' ומיוחדי' בא"ס עצמות המאציל וה"ה כמו העצם דאוא"ס עצומ"ה אינו בגדר ספי' כלל וכמא' אתה הוא חד ולא בחושבן כמו"כ הע"ס הגנוזי' בו אינם בבחי' מציאות ספי' שאינם במציאות ניכרת גם לעצמן כו' ובדוגמא כמו בחי' לא ידע שאינו בבחי' מהות מורגש בעצמו כמ"ש במ"א וזה בבחי' רדל"א ויובן מזה בבחי' עקודי' שלמע' יותר כו' ולכן כל הע"ס הם שם בבחי' אחדו' גמורה כו'.

ומעתה צ"ל ענין האורות דתהו שהם בחי' נקודי', דהנה אי' בע"ה דהאורות דנקודי' הם ג"כ בבחי' הכתרי' אלא שנמשכו להתלבש בכלים, והיינו דמהנקודה אחת דעקודי' הכוללת בתוכה בהעלם עשר אורות נמשכו העשר אורות להתלבש בעשר כלים כו', וביאור הענין בהמשל שנת"ל בעשר כחות הנפש שהם בחי' כחו' עצמי' ופשוטי' שהם בבחי' תוקף האור רק להיות כלולי' ומיוחדי' בעצם הנפש ה"ה בבחי' ביטול במציאותו עד שאינם במציאות ניכרת כלל. והנה אם נא' שאלו הכחו' כמו שהם בבחי' עצמיותם ופשיטותם יומשכו ויתגלו חוץ לעצם בהכרח שיהי' בבחי' מציאות ניכרת אלא שכל אחד הוא בבחי' תוקף האור עד שהם בבחי' כחו' המוגבלי' אבל מ"מ הם מציאות כחו' כו' כנ"ל. א"כ מצד תוקף האור שבהם ה"ה בבחי' הפכיו' לגמרי ואינו שייך שיתאחדו ויסבלו זא"ז כו', ולהבין ענין התגלו' הכחו' העצמי' דהלא כל עצם בלתי מתגלה. וי"ל דענין ההתגלו' הוא כמו העתקה ממקום למקום ומה שכל עצם בלתי מתגלה היינו שאינו מתפשט.

אבל ענין התגלו' הנ"ל הוא כמו העתקה כו'. אמנם לקרב זה אל השכל הנה אנו מוצאים כזה גם בהאדם שלפעמים מתגלים הכחו' הנעלמי' וכמו בעת הפחד ר"ל כשמפחד מאיזה דבר המפחד שיוכל לעשות או מעשי' אשר לא יעשו מצד הכחו' הגילוי' לבד, וכמו איש החלוש יגביה משא כבידה שאין בכחו כלל מצד הכחו' הגילוי' המוגבלים כ"א זהו מפני גילוי הכחו' הנעלמי' כו' וכן בבשורה פתאומי' שמתגלה או הכחו' העצמי', וכמו כשמבשרי' לא' פתאום בשורה טובה ונפלאה הרי מתגלה או כח החסד העצמי שבנפש דהיינו שנמשך התגלו' הנפש בכחי' התפשטו' והתרחבו' יתירה עד שיוכל לבוא לידי כלות הנפש, וכן בבשורה הפכית כמו בשורה כשנתבשרה מעקידת יצחק שפרחה נשמתה, והיינו מפני שנתעלפה בכחי' צער ביותר. ונת"ל דענין הצער הוא מכה הגבו' שהוא העושה הכיווץ בנפש כו', והיינו שנתגלה כח הגבו' העצמי עד שפרחה נשמתה כי חיות האדם צ"ל ברצו"ש הסתלקו' והתפשטו' דחו"ג, וכשמתגלה כח הגבו' העצמי שהוא בחי' הכיווץ ביותר אינו נותן מקום לכח ההתפשטות וכן כשמתגלה כח החסד העצמי שהוא בחי' ההתפשטו' וההתרחבות ביותר אינו נותן מקום לכח הכיווץ כו'. וזהו הסיבה שמתפרדי' הכחו' כו', והכח הזה עצמו ג"כ אינו בגדר התיישבות בכלי להיותו כח העצמי כו'. ובדוגמא כזאת יובן בבחי' תהו דהע"ס דשם הוא שנמשך אור החסד העצמי כמו שהוא בבחי' עקודי' שהוא בחי' כתר שבחסד בחי' אור עצמי ופשוט שנמשך להתלבש בכלי הרי אז הוא בבחי' תוקף החסד ואינו נותן מקום לבחי' הגבו' ההפכית כו'. וגם זה האור א"א שיתלבש בכלי להיותו בחי' עצמי לכן אינו בגדר התלבשו' דידוע דכל התלבשו' ותפיסא הוא ע"י שתופסי' בהפרטי' שבו שעיי"ז הוא נתפס ומתלבש בכלי, והאור העצמי ה"ה אור פשוט שאינו שייך בו התחלקו' פרטי' כלל, וממילא אינו בגדר התיישבו' בכלי ולכן נשברה כלי החסד ואז נמשך אור הגבו' להתלבש בכלי הגבו' ג"כ כנ"ל כו'. אבל ענין התיקון שנעשה תיקון האורות הוא שלא יומשכו בבחי' אורות עצמי' כ"א בבחי' התפשטו' הארה לבד, ואז יכולי' להתחלק לכמה חלקי' וכמ"ש בע"ח דמבחי' הכתר נתחלק לתלת ראשין וחכ' ליו"ד ויו"ד ליו"ד עד שהם בגדר התלבשו' ותפיסא בכלי' ונותנים מקום זל"ז ומתכללי' ומתאחדים זע"ז כו' כנ"ל ולכן גם בנבראים שלמטה יש הפרש בין האדם לבע"ח, דהאדם כחותיו הם בריבוי התחלקות פרטים ומלוכשים כ"א בכלי מיוחדת ומתכללים זע"ז כו' כנ"ל משא"כ בע"ח הם במדות פרטים ואין בהם התכללו' כמו ע"ס דתהו שהם הפכי' ואינם מתכללי' זמ"ז וזע"ז כו' ולזאת בע"ח יש בהם בחי' התוקף שהמדות שבהם הם מדו' תקיפים וגם הם בעלי כח וגבו' יותר מן האדם, והיינו בדוגמא כמו אורות דתהו שהן בחי' אורות תקיפים כו' והאדם הוא בבחי' כחו' חלשי' ויש בו ההתכללו' בדוגמת בחי' התיקון כו'.

בס"ד, ש"פ אחו"ק, רנ"ו

וראיתי אני שיש יתרון לחכ' מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. והנה איתא במד"ר שה"ש ע"ז אמרו משום ר"מ כשם שיש יתרון לאור מן החשך כך יש יתרון לד"ת על דברי הבלים. והנה לכא' אינו מובן מה בא ר"מ לחדש על דברי הכתוב, שהרי פשוטו של מקרא כך היא משמע שיש יתרון לחכ' שהיא דברי תורה על הסכלות שהיא דברי הבלים וא"כ מה בא ר"מ לחדש כו'. ולהבין זה יש להבין ג"כ מ"ש ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל כו'. דלכאורה אינו מובן איך א' כי הכל הבל שהרי אדם הוא בחי' חכ' ומברר בירורים ועל כל מאכל שאוכל הוא מברך תחלה וסוף וקורא ק"ש ומתפלל ולומד, ואיך אמר כי הכל הבל כו'. והענין הוא דהנה שלמה א' ז"פ הבל, הבל הבלים כו'. ולהבין מהו ענין ז"פ הבל כו'. הנה יש בזה ג' שיטות, דס' הוזהר מפרש זה למעליותא וכמ"ש וישע ה' אל הבל שהוא למעליותא, וכן ארז"ל אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן כו'. דהנה איתא בזהר הבלא דעלמא קאים עלי', שעיקר קיום העולם הוא ע"י הבל וכמו שאנו רואים באדם שעיקר חיותו ע"י הבל דוקא שמכניס הבל ומוציא הבל, ואם לאו אין לו קיום כלל, וזהו מיתת חנק דהיינו שמונעים ההבל שלא יהי' לו התפשטות ועי"ז נחנק כו'. וכך למעלה עיקר קיום העולם הוא ע"י הבל וכמ"ש בהבראם בה' בראם שהוא בחי' אתא קלילא דלית בי' מששא כו' דהיינו שמעט הבל הלב מתלבש בקול, כי שרש הדבור נמשך מהבל הלב, וכמו שאנו רואים שההבל הלב מתלבש בקול והקול הוא כלול מאש ומים רוח ואח"כ נתחלק לה' מוצאות הפה. נמצא ששרש הדבור נמשך מהבל הלב כו'. וכך למעלה בחי' דבור שהוא בחי' ה' נמשך מהבל הלב כו'. וזהו הבל הוא ה' לב והיינו ל"ב פעמים אלקים שבמע"ב ששרשן הוא מבחי' ה' וה' ל"ב נמשך מבחי' הבל הלב. וזהו שארז"ל והלא במאמר א' יכול להבראות היינו בחי' הבל הלב כמו שהוא בלב ולא כמו שנמשכו בדבור. וזהו מ"ש כי על כל מוצא פי הוי' יהי' האדם, דהיינו בחי' הבל הלב דוקא. וזהו שא' ז' הבלים דהיינו ז' כתרין דמדות שבלב שנק' ז' הבלים כו'. וזהו שהבל הוא למעליותא דעלמא קאים עלי'. והנה ב' במד"ר מפרש הבל לגריעותא, דהנה אי' שם ר' יהודה בר' סימון אומר שבעה הבלים שא' קהלת כנגד שבעה ימי בראשית, בראשון בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וכתי' כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תבלה, בשני יהי' ר'קיע וכתיב כי ונגלו כספר השמים, בשלישי יקו המים אל מקום א' וכתי' והחרוב ה' את לשון ים מצרים, ברביעי יהי מאורות וכתי' וחספה הלבנה ובושה החמה וכו' עי"ש ברבות קהלת פרשא א', והת' מפרש שמא שא' קהלת הבל הבלים זהו חמא שלמה ברוח קודשא שעתיך רחבעם וירבעם לחלוק את המלוכה ועי"ז נתגלגל שנחרב בה"מ וישראל נגלו לבין האומות, ע"ז אמר הבל הבלים כל טירחא שטרחתי ודוד אבי בשביל בנין בהמ"ק הוא הבל כו'. ולכאורה אינו מובן

למה זה שייך דוקא לחלוק המלוכה ואם הי' ביחד לא הי' בהמ"ק נחרב כו'. והענין הוא דהנה עשרת השבטי' נקראו ע"ש יוסף וכמ"ש נוהג כצאן יוסף. והנה יהודה ויוסף היו צריכין שיתחברו ביחד דוקא וכמ"ש ויגש אליו יהודה. והענין הוא דהנה יוסף הוא מלשון תוספות וכמ"ש יוסיף ה' שנית ידו כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש שני בחי' בבחי' המשכת אלקות. דהיינו בבחי' סוד שרש וסוד תוספות. והיינו שיש המשכה אלקות שהוא תמיד ע"י אופן א' וכמ"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' ויום ולילה לא ישבותו. שתמיד לא יחסר זה וכמ"ש חק נתן ולא יעבור כו'. אך יש עוד בחי' המשכה אלקי' בבחי' תוס' אור. והנה תוספתו של הקב"ה הוא תוס' מרובה על העיקר וכמו שמצינו שכתובה עצמה היא רק מנה ומאתים ותוס' כתובה יכול להיות על כמה אלפים ורבבות כו'. וכך תוספתו של הקב"ה הוא תוס' מרובה על העיקר. והיינו שיהי' המשכת אלקות בבחי' גילוי גמור וכמ"ש לע"ל ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר ולא יכנף עוד מורך והיו עיניך רואות את מוריד כו' וזהו בחי' יוסף. והנה המשכה זו נמשך בבחי' יהודה כי יהודה הוא בחי' הודאה ע"ש הפעם אודה כו'. דהנה א"א להיות כלי להמשכה זו שהרי למתב"כ אלא בחי' הודאה, כי הודאה היינו כמו מודים חכמים לר"מ היינו שאף שע"פ השגתו אינו כן אעפ"כ מודים לו דהיינו שמשגיגים שאעפ"כ הוא כן האמת. וכך הודאה הוא כלי להמשכה של בחי' אוא"ס אע"פ דלמתב"כ. וזהו שהתפלה מתחיל בהודאה הודו לה'. ועתה אלקינו מודים אנחנו לך כו'. והיינו לפי שא"א להשיג עצמות אוא"ס בבחי' השגה גמורה רק בבחי' הודאה איהי בהוד, דהיינו שהשגה הוא רק בבחי' הודאה. וזהו שארז"ל מאן דלא כרע במודים אינו קם בתח"מ. והיינו לפי שאם אין לו אפי' הודאה ע"כ לא קם כו' לפי שהודאה היא בחי' אחרונה, שיש כמה בחי' בהודאה הודאה והודאה להודאה כמו מודים דרבנן מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך כו'. וזהו שביהודה יש הוי' שלם, וביוסף יש ג' אותיות של שם הוי', וכמ"ש עדות ביהוסף. והיינו לפי שהמשכה של יוסף הוא בחי' ג' אותיות של שם הוי' בחי' אנו הוי' לא שניתי והמשכה זו נמשך בבחי' ה' אחרונה של שם הוי' כו'. וזהו שיוסף ויהודה צריך שיהיו ביחד, וזהו מ"ש אחד באחד יגשו, והיינו שצריך להיות למהוי אחד באחד שיהי' מאיר אחד דיתו"ע ביחוד' שהוא בחי' ביטול יש לאין בבחי' הודאה כו'. וזהו אחד באחד יגשו כו'. וזהו איהו בנצח ואיהי בהוד, והיינו כי כדי שיומשך המשכה מעצמותו הוא ע"י נצח. דהיינו בחי' נצחון, איהי בהוד היינו שהכלי לזה הוא דוקא בחי' הודאה כו'. כי א"א להשיג בבחי' השגה גמורה רק בבחי' הודאה כו'. והנה כששלמה ראה ברוח הקודש שעתידי' לחלוק יהודה ויוסף ממילא זה גרם שיהי' חורבן בהמ"ק כי כיון שנתחלקו למטה ממילא גרם שלא יהי' המשכה למעלה ג"כ מיוסף ביהודה. דהנה יוסף הוא בחי' ברכה ויהודה הוא בחי' הודאה. והנה כתיב ברכנו אבינו כולנו כא' דוקא כשהם באחדות ואז נמשך הברכה מיוסף ביהודה כו'. וזהו כשראה זה אמר הבל הבלים. דהנה עיקר המכוון של שלמה הי' שיהי' הבהמ"ק לעולם בבחי'

קבע, כי החילוק שבין משכן למקדש הוא שהמשכן נק' דירת עראי וכמ"ש ואהי' מתהלך באהל ובמשכן. אבל בהמ"ק נק' דירת קבע, דהיינו שבו נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי שאין בו שום שינוי כלל, ולזה הי' המכוון שלו שיהי' בהמ"ק בבחי' קביעות לעולם. וע"כ כשראה שאינו נעשה הכוונה שלו אמר הבל הבלים, והנה אף לפי' הוזהר שמפרש הבל למעליותא הנה זהו רק לעלמא, וזהו שא' הבלא דעלמא מתקיים בי' אבל לגבי בחי' שלמעלה נק' רק הבל, דהיינו בחי' הארה בעלמא. וע"כ אמר הבל הבלים, כי כיון שאין בו קביעות עולם א"כ אין זה רק מבחי' הבל שהוא בחי' ז' הבלים ז' מדות כו'. ובהו יובן מ"ש במדרש אמרו משום ר"מ כשם שיש יתרון לאור מן החושך כך יש יתרון לד"ת על דברי הבלים דהנה אמרו"ל על מי שמאריכין בתפלה מניחים חיי עולם ועוסקים בבחי' שעה שהתורה נק' חיי עולם ותפלה נק' חיי שעה, והיינו לפי שתפלה הוא בקשות מענין עוה"ז רפאנו ברך עלינו, וע"כ נק' חיי שעה לפי ששרש העולם הוא מבחי' הבלים שאין לזה קיום נצחי' רק חיי שעה, משא"כ תורה נק' חיי עולם, והיינו לפי שהוא למעלה מבחי' ז' הבלים כי אורייתא מח"ע נפקת. וזהו שהתורה נקרא אמת וכמו"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה. והיינו לפי שאמת הוא מה שיש לזה קיום ניצחי' וכל שאין לו קיום נצחי' אינו נק' אמת וכמשארז"ל נהרות המכזבין אחת לשבוע, אפי' פ"א בשבוע שהוא לעתים רחוקים אעפ"כ נק' כזב, לפי שאמת הוא מה שיש לו קיום נצחי, וכן בהשונמית כתי' אל נא תכזב בשפחתך, ואף שקיים הבטחתו שנולד לה בן מ"מ כיון שלא הי' לו קיום נק' כזב כו', משא"כ התו' שבק' אמת נק' חיי עולם כו' כי אמת הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון כו', וזהו שיש יתרון לד"ת על דברי הבלים, ולהבין מהו כיתרון האור מן החושך יש להקדים מ"ש ביוסף כשפתר לפרעה את החלום ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם, דלכאור' אינו מובן מי שם אותו ליועץ שהרי שאל מאתו רק החלום לבד והי' לו להשיב כך הפתרון ולא יותר, אך הענין הוא דהנה איתא במגיד משרים של הרב ב"י שאמר לו המגיד שענין החלום של פרעה ז' פרות הטובות וז' פרות הרעות, ז' פרות הטובות הוא ז' מדות טובות אוי"ר כו', והנה זלעז"ז עשה האלקים שהוא ז' מדות הרעות שכנגד ז' מדות הטובות, והנה כתיב ותאכלנה ז' הפרות הרעות את ז' פרות הטובות ולא נודע כי באו אל קרבנה לפי שמו' מדות טובות יכול להשתלשל מדות רעות, כמו שאנו רואים שמאבהה אלקות יכול להשתלשל אהבה זרה לכן מיראה יכול אח"כ להשתלשל מזה כעס וכדומה עד שאח"כ יכול להיות ולא נודע כי באו אל קרבנה שאינו נודע אח"כ כלל אם הי' לו אהבה או יראה כו', וזהו שהי' החלום שלו וכדי שלא יהי' התגברו' ז' מדות הרעות כו', ע"כ הוצרך ליתן לו עצה להגביר את המדות הטובות על המדות הרעות, וזהו שאמר לו ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם, והיינו שע"י המשכת החכ' עי"ז נעשה התגברות המדות טובות, כי זה שיכול להשתלשל ממדות טובות מדות רעות זהו לפי שבמדות הי' שבירה וימלוך וימת ז'

מלכין קדמאין דתהו שנפלו בשבירה וע"כ יכול להשתלשל מזה רע גמור, משא"כ בחכ' לא הי' שבירה כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ' שלא הי' בו שבירה כו'. וע"כ כשנמשך בחי' חכ' או לא ימותו להיות בחי' מדות רעות כלל. וזהו שיש יתרון לחכ' מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והיינו לפי שמדות רעות נק' חשך וזהו שיש יתרון לד"ת על דברי הבלים, כי מבחי' מדות שנק' הבלים יכול להשתלשל בחי' רע כו' לפי שהם בחי' הבל בעלמא משא"כ ד"ת. וזהו שיש יתרון לד"ת על דברי הבלים כיתרון האור מן החשך. והנה לפי פי' הא' שיתרון האור הוא על החשך*, והנה לפי פי' השני שיתרון האור הוא מן החשך ע"כ צ"ל גם כאן שיתרון לד"ת הוא דוקא מן הבלים. והענין הוא דהנה אורייתא מח"ע נפקת, אך כדי שיומשך בתורה מבחי' כתר וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך שהוא המשכה מבחי' מהותו ועצמותו זהו דוקא ע"י בירור המדות. וזהו שקודם מ"ת נצטוו לספור ספה"ע מ"ט יום שהוא בחי' בירור ז' מדות וכל א' כלול מז' שהוא מ"ט. וע"י בירור ז' מדות זכו אח"כ לגילוי מ"ת שהי' התגלות מבחי' כ"ע וכמשארז"ל כשאמרו געשה ונשמע קשר להם הקב"ה שני כתרים כו'. וזהו מ"ש תספרו חמשים יום אף שלא ספרו רק מ"ט יום, והיינו לפי ששער הנו"ן דבינה הי' נתגלה עליהם עי"ז ממילא ע"י שספרו מ"ט יום וביררו את המדות עי"ז נתעלו ונתגלה שער הנו"ן שבו התגלות בחי' כתר התגלות ע"י בינה. וזהו שיתרון לד"ת הוא מן הבלים וכשמבררין את ההבלים עי"ז נמשך אח"כ יתרון בתורה כו' שיהי' בה התגלות בחי' אנכי כו', וכמו שאנו רואים שעיקר הראי' מלובש בשחור שבעין דוקא. והיינו לפי שע"י בירור החשך מזה נמשך יתרון האור כו' כנ"ל.

בס"ד, ש"פ אמור, רנ"ח

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא ופי' בזהר דפ"ט ע"א ובמק"מ שם אחותו היינו כנס"י לה יטמא בגינה וזה שכי' (בישעי' סי' ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה שהקב"ה משפיל א"ע לע"ל לירד ולברר את הניצוצות דהנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והנה ביצ"מ כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך אני ולא שרף שהמלאך לא הי' יכול להשפיל א"ע כ"כ לירד במקום גילולים וטינופת שמצרים נק' ערות הארץ וכמ"ש כצאתי את העיר אפרוש את כפי

שלא הי' יכול להתפלל במצרים לפי שהי' מקום גילולים לכך הוצרך הקב"ה בעצמו לירד שם לפי שקמי' כחשיכה כאורה שווי' וכמו"כ לע"ל הקב"ה בעצמו ישפיל א"ע לעשות נקמה כו', ומה ששייך זה הציווי לכהנים היינו לפי שהקב"ה נק' כהן וכמ"ש רז"ל בגמ' סנהדרין דל"ט ע"א א"ל ההוא צדוקי לר' אבהו אלקיכם כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה והנה להבין זה צ"ל מה שמצינו בשה"ש שכנס"י נק' בשם אחותי כלה וכמ"ש לבבתני אחותי כלה והענין הוא דהנה יש מעלה באחותי מה שאין בכלה ויש מעלה בכלה מה שאין באחותי וכנס"י שנק' אחותי וכלה היינו שיש בה ב' המעלות של אחותי וכלה כו' וגם באברהם כתיב וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה שנק' אחותי ואשה והנה המעלה שיש באחותי היא שהאה' של אח ואחות היא תמידית ואין לה הפסק אבל באשה אינו כן שיכול להיות שיופסק האה' וכמ"ש ושלחה מביתו והיתה לאיש אחר בפ' כי תצא סי' כ"ד ויש מעלה בכלה הוא שבאיש ואשה יכול להיות תולדה ודורות וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם לאמר פרו ורבו וגם שעד עתה הי' נק' רק שני הצאי גופים וכד אודווגו נעשים שלם שאין להם שלימות זה בלא זה ע"י בזהר ויקרא ד"ו ע"ב, ומה שכנס"י נק' בשם אחותי כלה שיש להם ב' המעלות הענין הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלקים וארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית דהנה כתיב המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב דהיינו שבכל יום ויום נתחדש מע"ב מאין ליש ע"י זיו והארה חדשה מעצמות או"ס וכמו שאנו רואין בשמש שבכל יום זורח השמש ושוקע וכמ"ש זורח השמש ובא השמש שבי"ב שעות היום זורח השמש ובלילה שוקע ולמחר חוזר וזורח כך בכללות השתל' העולמות בכל יום נתחדש העולם אך ההתחדשות הוא על אופן א' ממש שאין בזה שום תוספת וגירעון כלל וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם ומטעם זה נקראו גם המלאכים בשם עומדים לפי שעומדים תמיד במדרגה אחת ופי' וענין המחדש בטובו בכי"ת מע"ב שההתחדשות זו נק' מע"ב לפי שההתחדשות זו נעשה בשביל ישראל שנק' ראשית והענין הוא דהנה ישראל לי ראש דהיינו שכמו שהראש מתלבש בו מתחלה חיות הנפש ואח"כ מהראש נמשך החיות לכל הרמ"ח איברים ואפי' בשערות וצפרנים ובלתי אמצעות הראש אינו יכול להתלבש החיות ברמ"ח איברים וכמו"כ יובן ענין לי ראש שנש"י נק' ראש והיינו שעיקר ההמשכה נמשך בשביל כנסת ישראל ואח"כ נמשך ההמשכה גם בעולמות לחדש אותם מאין ליש כמו שמהראש נמשך החיות לכל רמ"ח אברים וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ואח"כ את השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כולל כל מה שיש על הארץ ולכן ארז"ל שהמלאכים ממתינים מלאמר שירה עד שיאמרו ישראל תחלה כמ"ש ברוך יחד כל כוכבי בוקר שקאי על ק"ש שאומרים ישראל ואח"כ ויריעו כל בני אלקים והיינו כי השירה הוא בכל בקר על התחדשות החיות ולכן צריכים ישראל לאמר תחלה להיות כי עיקר ההתחדשות הוא בשביל ישראל כמאמר בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ואח"כ אומרים המלאכים ג"כ שירה כו', וזנה יובן מה שנש"י נק' אחותי שכמו שהאה' של אח ואחות הוא תמידית שאינה נפסקת כנ"ל כמו"כ ההשפעה שנמשך לתחיות את

העולמות שזהו בשביל ישראל שנק' ראשית היא נמשכת תדיר בלי הפסק ואף אם אין אתעדל'ת כ"כ והיינו מפני שנש"י עלו במחשבה וע"כ האה' שלהם אינו נפסק וזהו שיחוד או"א זיווגייהו תדיר ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין והיינו לצורך קיום העולמות ויחוד זה נעשה ע"י נש"י לפי ששרש נש"י הוא מבחי' חכ' וכמ"ש בניס אתם להוי' אלקיכם.

אך בחי' ומדרי' כלה היינו מה שע"י נמשך המשכת תוס' אורות כמו ע"ד שבת ור"ח שעושין קרבן מוסף שהוא הוספה על ימות החול שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות שלא עפ"י סדר השתלשלות והיינו כמו שהי' ביצי"מ ובמ"ת דכתיב וירד הוי' על ה"ס שהי' גילוי אלקות למטה שלא עפ"י ס' השתל' כלל כי עפ"י השתל' כתיב בראשית ברא אלקים שמש ומגן הוי' אלקים ששם אלקים מסתיר על ש' הוי' אבל במ"ת כתיב וירד הוי' שהי' גילוי מבחי' שם הוי' כמו שהוא שלא ע"י הסתר והעלם נתגלה למטה ממש וכמ"ש פנים בפנים דבר הוי' עמכם (עיי' בד"ה ראה אנכי רנ"ב מענין הפרש פב"פ ובין פב"פ דמשה) ובחי' זו נק' כלה שכמו שע"י כלה נעשה הולדה חדשה כמו"כ ע"י ישראל ממשיכים גילוי תוס' או"א"ס ונק' נש"י אז בשם כלה אבל אעפ"כ יש בזה הפסק כי לאחר מ"ת נפסק זה ועשו את העגל וזהו בד"כ והנה בנפש יש ג"כ ב' בחי' אלו אחותי וכלה אחותי הוא בחי' נה"א שהאה' של הנה"א היא אה' טבעית ואין לה הפסק והיינו כמו שהגר טבעו לימשך אחר האבוקה כך נה"א טבעה לימשך אחר הקב"ה כניצוץ אחר השלהבת ונק' אה' טבעית רק שהיא מוסתרת לכך כתיב פתחי לי אחותי דהיינו שצריך לפתוח ולהוציאה מהעלם אל הגילוי והיינו ע"י התבוננות דהיינו כשיתבונן איך שהוא חלק הוי' ונק' גר כמ"ש גר הוי' נשמת אדם וטבעה של גר למשך אחר האבוקה ועי"ז מוציא אותה מהעלם אל הגילוי וזהו בחי' אחותי ובחי' כלה זהו ע"י נה"ב כי ע"י נה"ב נק' כנס"י בשם כלה דהנה הנה"א עיקר ירידתה היא בשביל נה"ב כי הנשמה בעצמה א"צ תיקון שכבר ניתקנה אלא עיקר ירידתה הוא בשביל נה"ב כדי לברר נה"ב וזיינו שנה"ב שרשה מו"מ דתהו שנפלו בשבירה ונעשו בחי' נפרד וע"כ ירד הנה"א כדי לברר נה"ב כדי שיהי' בכל לבבך בשני יצריך ומוזה הבירור נעשה העלאת מ"ן וכל העלאת מ"ן גורם המשכת מ"ד שהוא המשכה חדשה בבחי' תוס' אור שלמעלה מס' השתל' והיינו לפי ששרש נה"ב הוא מבחי' פני שור שמהשמאל ושרש פני שור גבוה מאד מו"מ דתהו שלמעלה מבחי' תיקון וע"כ יש לבהמה כח יותר מהאדם לפי שבשרשה גבוה מאד מבחי' אדם רק שנפלה למטה וכשמבררים אותה ועולה לשרשה נעשה מזה המשכת או"א"ס שלמעלה מס' השתל' כמו שע"י שהיו מקריבים קרבן למטה מבהמה ששרשה מבחי' פני שור הי' יורד אש שלמעלה ומכלה אותו שהי' העלאת הקרבן גורם המשכה כך ע"י בירור נה"ב גורם המשכת או"א"ס שלמעלה מס' השתל' וזהו אדם ובהמה תושיע הוי' אדם היינו נה"א ובהמה היינו בחי' נה"ב וכשמבררים אותו גורם המשכת הוי' וזהו בחי' ומדרי' כלה שיש בנפש האדם כי ע"י העלאת נה"ב נמשך תוס' או"א"ס שלמעלה מהשתלשלות וזהו בחי' כלה היינו שנמשך

הולדה חדשה כו', וזהו מ"ש ולאחותו הקרובה אליו אחותו הוא מדרי' אחותי שזהו בחי' המחדש בכיות' מע"ב ובד"פ היא בחי' אהבה הטבעית של הנה"א והקרובה היא בחי' ומדריגת כלה עי' במק"מ על הזוהר ח"ג דפ"ט ע"א דהנה כתיב כי מי גוי אשר לו אלקים קרובים אליו כהו' אלקינו בכל קראינו אליו ותניא בספרי אליו היינו אליו ולא למדותיו וזהו בחי' ק"ש שהוא בחי' העלאה לעצמות אוא"ס וזהו הקרובה אליו וכמ"ש וירם קרן לעמו כו' לבני עם קרובו כו', דהנה תחלה כתיב ויעמידם לעד לעולם הודו על ארץ ושמים שהוא בחי' הוד זיו והארה בעלמא אבל וירם קרן לעמו כו' לבני עם קרובו שממשיכים עצמות אוא"ס והיינו ע"י תו"מ כו', כי בתומ"צ כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום ששרש התורה והמצות הוא מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא עצמות אוא"ס ממש וזהו בחי' הקרובה אליו בחי' כנ"ל שמחמת המשכה חדשה נק' כנס"י בשם כלה כמו שע"י הכלה נעשה הולדה חדשה כו', וזה שנק' מ"ת ביום התונתו שנק' הקב"ה בשם חתן וכנס"י כלה אך הנה מתחלה צריך שיהי' בתחלה דוקא אשר לא היתה לאיש וכמ"ש בתולה ואיש לא ידעה דהנה כמו שיש איש בקדושה דהיינו אש יו"ד בחי' רשפי אש לאלקות כמו"כ בלעו"ן יש ג"כ איש כמ"ש איש יודע ציד איש שדה דהיינו בחי' אש זרה לילך אחר תאוות גשמיות אך אשר לא היתה לאיש היינו כמ"ש גן נעול אחותי כלה שנועל פתחה שלא לילך אחר תאוות גשמי' וכמ"ש ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי דהיינו שיהי' שמורים משס"ה ל"ת דוקא ואז יכול להיות הקרובה אליו בחי' כלה.

ועתו י"ל מ"ש לה יטמא לה בגינה דהנה כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והנה ביצמ"צ כתיב ועברתי באמ"צ וכתוב ועבר הוי' לנגוף את מצרים וארז"ל אני ולא מלאך לפי שהמלאך אינו יכול להשפיל א"ע במקום גילולים ולכן במשה כתיב כצאתי את העיר אפרוש את כפי שלא הי' יכול להתפלל עליהם בתוך העיר לפי שהי' מקום גילולים וטינופת וכנ"ל כך לע"ל כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה כו' וכתוב אח"כ ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי לפי כשצריך לברר את הניצוצות מאדום הוצרך הקב"ה להשפיל א"ע וזהו וכל מלבושי אגאלתי שצריך ללכלך את הבגדים בדם לפי שכל מברר צריך להתלבש בלבוש המתברר וכמו למשל במלחמה כשהורגים זא"ז מלכלכים את הבגדים בדם ההורגים אך לכאן אין זה מובן איך שייך זה למע' הענין הוא דהנה כתיב כבס ביין לבושו ודם ענבים סותה לבושו הוא בחי' מעשה המצות שהם נעשים לבושים לנפש לפי ששורש המצות הוא מבחי' סוכ"ע וכבס ביין לבושו היינו שהלבושים אלו צריך כיבוס ביין יין הוא בחי' שמחה של מצוה וכמ"ש יין המשמח אלקים ואנשים לפי שמעשה המצות צריך לקיימן בשמחה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל שצ"ל העבודה בשמחה דווקא והשמחה נמשך מהתבוננות זו גופא איך שהמצות הם למעלה מרוב כל כי כל הוא בשמים ובארץ ות"י דאחיד בשמיא וארעא שהוא

בחי' עמוד המחבר געה"ע עם געה"ת והמצות הם למעלה מבחי' זו כי ג"ע ועוה"ב הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא וכמ"ש כי ביה"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב ובה"א נברא עוה"ז שהם רק בשני אותיות לבד שכלא חשיבי לגבי עצם כת הדבור כו', וזהו מ"ש הודו על ארץ ושמים שמים הוא בחי' געה"ע וארץ שהוא בחי' געה"ת הוא רק הודו לבד שהוא בחי' זיו והארה כו' אבל וירם קרן לעמו לבנ"י עם קרובו ממשיכים עצמות או"ס ע"י המצות ועי"ז נעשה המצוה בשמחה וזהו כבס ביין לבושו שמכבס מעשה המצות בשמחה של מצוה ומתחלה צריך עוד כבוס בדם ענבים סותה והנה דם ענבים הוא בחי' מרירות על הריחוק איך שהוא רחוק מ'ה' בתכלית ובפרט כאשר יהי' ממארי דחושבנא מן המעשים ודבורים והמח' אשר לא להוי' המה וישוב אל הוי' וירחמהו וכמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו ואז תהי' שמחת הנפש בקיום המצות ביתר שאת בקיום המצוה וכל מה שנתגדל הצמאון מחמת ההתבוננות תגדל השמחה בקיום המצות מחמת המשכת או"ס ב"ה וכנ"ל שע"י המצות ממשיך מבחי' אנכי מי שאנכי עצמותו ומהותו וזהו זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייטני (תהלים קי"ט כ') וכמאמר כי הם חיינו ואורך ימינו, והנה ע"י קיום מצות עי"ז ממשיכים שילבש בגדי נקם שזהו מ"ש (ישעי' ס"ג ג') וזו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי והיינו בחי' לה יטמא והענין הוא דכתיב לבושי' כתלג חיוור ובנקמת אדום כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וכתוב מדוע אדום ללבושיך וארז"ל במד"ר תולדות פס"ג הוא אדום ותבשילו אדום כו' ופורע ממנו אדום בלבוש אדום והוא אדום שנא' ויצא הראשון אדמוני ופורע ממנו אדום שנא' מדוע אדום ללבושיך וא"כ לכאו' א"מ למה לבוש אדום דווקא, אך הענין הוא דהנה אדום מורה על בחי' דין וגבורה וגוון לבן מורה על בחי' חסד וזהו בחי' לבושי' כתלג חיוור בחי' חסד שטוב לכל ומבחי' זו יכולים גם אוה"ע לקבל דהנה מה שאוה"ע מקבלים יניקה והשפעה זהו מבחי' שלמעלה מהשתל' שעפ"י השתל' אינם ראויים לקבל אלא כחוק הקצוב להם שהוא מעט מזעיר רק שמגביהי' א"ע לקבל יניקה והשפעה ממקום גבוה מאד ששם כחשיכה כאורה שווין וכמ"ש שממית בידיים תתפס והיא בהיכלי מלך וכתוב כמה ארץ אפים לפניו כו', וזהו מבחי' לבושי' כתלג חיוור שהוא בחי' חסד שטוב לכל ששם הכל שווין וגם בחסד דאברהם שהוא רק כלי ולבוש לבחי' רב חסד (עי' בד"ה יביאו לבוש מל' (כ"ז) ובביאור ע"פ כי ידעתיו) הנה מצינו שאמר לו ישמעאל יחי' לפניך והיינו לפי שאברהם הי' מבחי' חסד ומבחי' לבוש החסד דאברהם נמשך יניקה לישמעאל כי יניקת החיצונים הוא רק מהלבושים כי יש אורות וכלים ולבושים, ויניקתם הוא רק מהלבושים אך היינו מהלבושים שמשתל' מהחסדים וכעין מאריך אף כמה ארץ אפים לפניו כו', וז"ש הצדוקי לר' אבוה אליקים כהן הוא שהוא בחי' חסד וע"כ אינו תופס מקום לפניו כלל ולכן כדי להפרע מהם צריך להתלבש בלבוש אדום שהוא בחי' דין וזהו ופורע ממנו אדום דווקא וזהו מ"ש ברבות פ' משפטים ע"פ אל תרבו תדברו גבוה גבוה משל למלך שהבריונים דילי' גינו פורפירא דילי' אמר המלך הנחתם הכל ואתם מתגרים בלבושי חייכם

שאני מחליפה ופורע מכם שנא' מדוע אדום ללבושיך פורה דרכתי לבדי כו', והיינו כנ"ל שע"י בחי' לבושי' כתלג חיזור ששם כחשיכה כאורה משם יכולים ג"כ אוה"ע לקבל יניקה לפי שאינו תופס מקום כלל לפי שכולא קמי' כלא השיב כמו דעה העליונה שכל מה שלמטה יותר הוא בחי' אין יותר וכל מה שלמעלה יותר הוא בחי' יש יותר וזהו על תרבו תדברו גבוה גבוה כי אוה"ע אומרים שהוא גבוה שהוא בחי' רוממות וכמ"ש רם על כל גוים הוי' ואמרים שעזב הוי' את הארץ להיות שאינו תופס מקום כלל כו', וזהו שאמר הקב"ה חייכם שאני מחליפה ופורע מכם שנא' מדוע אדום ללבושיך היינו שנמשך ומתלבש בבחי' צ"ת שהוא מדת המל' שזהו בחי' אדום לפי שעיקר בנין המל' הוא מהגבורות דווקא ששם תופס מקום מעשה התחתונים לפי שעיקר מלוכה הוא על עם יש ודבר נפרד והנה כשמתלבש במדת מל' שם כתיב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו וזהו שאני מחליפו ופורע מכם ונק' זה טומאה הגם שזה ג"כ בחי' קדושה גבורות קדושות אך מ"מ לגבי עצמותו שהוא בחי' לבושי' כתלג חיזור שהוא חסדים פשוטים נק' זה טומאה וע"ד משארז"ל בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש הגם שתרומה הוא בחי' גבוה ונק' ג"כ קדש מ"מ לגבי קדש נק' מדרס וזהו לה יטמא שאלקיכם כהן משפיל א"ע בבחי' גבורות כדי לברר את הניצוצים שנפלו בשבירה ונק' טמא מת לפי ששרש השבירה הוא מבחי' ז' מלכים דתהו שנא' בהם וימלוך וימת וזוהו נתהווה קליפות וסט"א ולזה כשמבררים את הניצוצות והקליפות נק' טמא מת אך הגורם לזה שיתלבש בבחי' לבוש אדום זהו ע"י מעשה המצות וכמ"ש שם וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו ולבש בגדי נקם שע"י וילבש צדקה כשריון שהוא מעשה המצות לפי שהצדקה היא כללות כל המצות וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת עי"ז וילבש בגדי נקם שמתלבש בלבושי נקמה לעשות נקמה בגויים ועי"ז נעשה אני מדבר בצדקה רוב להושיע וכובע ישועה בראשו שנעשה בחי' ישועה לישראל בחי' גאולה וזהו אני מדבר בצדקה דהיינו שיהי' בחי' אני מדבר כי בזמן הגלות כתיב נאלמתי דומי' שהדבור נעלם ונסתר וכמ"ש מי כמוך באלו' ה' מי כמוך באלמים שהדבור נעלם וזהו מ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה שהוא בחי' שתיקה אך ע"י מדוע אדום ללבושיך עי"ז נעשה בחי' אני מדבר בצדקה וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר שיהי' בבחי' גילוי הדבור עליון שהוא בחי' אני בבחי' מל' וזהו וכל מלבושי אגאלתי שיש בזה שני פני' אגאלתי ל' ללכוך כמ"ש לחם מגואל והב' ל' גאולה ושניהם אמת שמתחלה צ"ל וכל מלבושי אגאלתי להתלבש בבחי' לברר את הניצוצות מלעו"ז ואח"כ נעשה גאולה לישראל בחי' אני מדבר בצדקה רוב להושיע כו'.

בס"ד, ש"פ בהוב"ת, רנ"ח

וכי תאמרו מה נאכל כו' הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו וצויתי את ברכתי לכם כו' וצ"ל דלכאוי' פסוק וכי תאמרו הוא מיותר והי' צ"ל וצויתי את ברכתי ומה נוגע הטענה שמאריך בזה וכי תאמרו כו' הן לא נזרע כו' גם צ"ל מ"ש וצויתי את ברכתי והול"ל את הברכה כמו יצו ה' אתך את הברכה, מהו ברכתי, ולהבין זה צ"ל תחילה מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, שקאי על ק"ש ובגמ' דריש זה גם על תורה בד"ת הכתוב מדבר, ובספרי אי' אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולכאוי' אינו מובן איך יכול להיות זה שיהי' כחדשים ממש. אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, והנה בחי' ממכ"ע זהו מ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, בראשית הוא בחי' חכ' וכמ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא כו' ומע"ב הוא בחי' ששה מדות שמקבלים מבחי' חכ' כו', והנה זהו בחי' ציור אדם, כי כמו שיש באדם התחלקות ראש וגוף ורגל שתחלת המשכת החיות מהנפש הוא בראש ואח"כ מתפשט לכל הרמ"ח אברים וכל אחד מקבל חיות פרטי כו' כמו עין מקבל כח הראי' ואזן כח השמיעה והיד כח המעשה כו', וכך בחי' ממכ"ע היינו בחי' חיות אלקות שנמשך בבחי' השתלשלו' המדריגות בכל עולם ועולם לפי ערכו כמו ג"ע העליון שנמשך בו התגלות זיו השכינה בבחי' גילוי יותר מבחי' ג"ע התחתון, וכן בעלמין יש בחי' עלמין סתימין דלא אתגלין שמאיר שם אלקות בבחי' גילוי עד שהם בתכלית הביטול, ויש עלמין דאתגליין היינו שאינו מאיר שם אלקות בבחי' גילוי כ"כ, ודרך כלל בריאה נק' עלמין סתימין כו' עולם המחשבה ויצר' הוא בחי' דבור שנמשך בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכמו שאנו רואים למטה שיש התחלקות בחי' דצח"מ, שבדומם יתצמצם בו החיות ביותר ובצומח מלובש בו חיות יותר שמלובש בו נפש הצומחת ובחי' יש יותר חיות שיש בו נפש החיונית כו' וכך למעלה ד' עולמות אבי"ע נק' דצח"מ, שבאצילות יש יותר גילוי אוא"ס כו', וזהו שנקרא ממכ"ע שאוא"ס מתלבש בכל עולם ועולם לפי ערכו וכו' וזהו המחדש בטובו בכי"ת מע"ב שהוא בחי' התחדשות החיות מבחי' ממכ"ע, אך אוא"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי' התחלקות המדריגות מעלה ומטה, ואצי' ועשי' שוין ממש לפניו וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ, שהוא קדוש ומובדל מבחי' שמים כמו מבחי' ארץ, ואין שם התחלקות מעלה ומטה כלל, וכמ"ש ומתחת זרועות עולם, שבחי' סוכ"ע יוכל להיות הגלוי אפי' מתחת זרועות עולם כו', והנה ע"י המצות ממשיכים גילוי אוא"ס מבחי' סוכ"ע, וכמו שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות נמשך מבחי' קדש העליון, וזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים שהוא בחי' המשכה חדשה לגמרי לפי שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע ואינו כמו המחדש בטובו בכ"י כו' שאף שהוא המשכה חדשה אינו דבר חדש לגמרי רק שהוא לחדש הישינות בלבד, וכמו למשל שאנו רואים שבכל יום התמה זורחת ובערב היא שוקעת ואח"כ היא חוזרת וזורחת שהוא בחי' חידוש, אך החידוש

הוא על אופן אחד כו' כמו שהי' אתמול כמו"כ הוא עתה, ואין זה חידוש גמור, או כמו למשל המאכל שהוא מבחי' את האדם, ואם לא המאכל הי' מתחלש כחות הנפש וע"י המאכל בתחדש ונחזק, מ"מ הוא רק לחזק את הישינות, והיינו לפי שהוא רק המשכה מבחי' ממכ"ע, אך ע"י המצות ממשיכים המשכה חדשה לגמרי. וכמו שאנו מבקשים אור חדש על ציון תאיר כו' שהוא המשכה חדשה לגמרי לפי שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע, והוה שאנו מתפללין בכל יום דוקא, והיינו לפי שכל תפלה הוא המשכה חדשה ואינו דומה תפלת היום לתפלת אתמול. והנה זהו היום דוקא בחי' היום לעשותם, שבעוה"ז דוקא יש בחי' כח הזה להמשיך המשכה חדשה כי עוה"ב הוא בחי' ממכ"ע בחי' עולם ברור וכל אחד על מקומו יבוא, וע"כ א"א להגיע לבחי' ג"ע כ"א ע"י גיהנום ונהר דינור ואח"כ יכול להיות נהנה מזיו השכינה לפי שהיא בבחי' ממכ"ע כו' משא"כ בעוה"ז שהוא עולם המעשה מאיר שם בחי' סוכ"ע, וע"כ יכול להמשיך המשכת בחי' סוכ"ע. והוה שתשובה הוא היום בעוה"ז דוקא ויכול להיות שיתהפך מרע לטוב ממש ברגע אחד. והוה היום בעוה"ז דוקא, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, לפי שבעוה"ז דוקא יכולים להמשיך ע"י המצות המשכת בחי' סוכ"ע שהוא בחי' המשכה חדשה לגמרי כו'. והנה בזה מובן הקושיא שבגמ' ברכות, כתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם וכתי' ואספת דגנך כו', ומשני ל"ק כאן בזמן שישראל עושין רצונו ש"מ וכאן בזמן שאין ישראל עושין רש"מ, ולכא' הוא קושיא גדולה, שהרי ואספת דגנך הוא בפ' והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי ואיך הוא אין עושין רצונו של מקום, ותירץ הה"מ ז"ל ב"ע דלכך נק' פ' שני' אין עושין רש"מ לפי שלא נו' בה בכל מאודכם, כמו בפ' ראשונה שנא' בה בכל מאודך, וגם זה עדיין אינו מובן מפני שלא נאמר בה בכל מאדכם יהי' נק' אין עושין רש"מ, שהרי נא' בה בכל לבבכם ובכל נפשכם, אך הנה להבין זה צ"ל מקודם פ"י מקום, דהנה כתי' הנה מקום אתי, ופי' רז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. והענין הוא דהנה מקום הוא כולל ו"ק מעלה ומטה מזרח מערב צפון דרום, והנה כמו שיש למטה ו"ק כמו"כ למעלה יש ג"כ בחי' מקום שהוא שרש של המקום בחי' ו"ק מעלה ומטה ופי' מעלה היינו מה שלמעלה מהשגה נק' מעלה ומה שבא בהשגה נק' מטה וכו', וכמו געה"ע וגעה"ת, שלכך נקרא געה"ע לפי שהוא למעלה מהשגה מנשמות שבגעה"ת, וכן צפון ודרום הוא בחי' חסד וגבורה, ושרש המקום הוא בחי' ו' מדות עליונות לך ה' הגדולה והגבורה כו', והנה כ"ז הוא בחי' ממכ"ע שנעשה מקור לעולמות שנק' מקום, אבל אוא"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי' גדר מקום ואין ערוך אליו כלל, וכמו שאין ערוך לבחי' גבול ומספר לגבי בחי' שלמעלה מגדר מספר וגבול כלל, אך בחי' * עושין רצונו ש"מ עי"ז ממשיכי' מבחי' רצון שהוא בחי' סוכ"ע בבחי' מקום, והוה עושין רצש"מ, והנה כדי שיומשך מבחי' סוכ"ע שבלי גבול כלל זהו ע"י בכל

מאדך דוקא שהוא בחי' בלי גבול שיש בנפש, כי יש בחי' רצון ורצון, רצון שעפ"י שכל שהוא מתלבש בכלי ויש בחי' רצון שלמעלה מהשכל לצאת מכלי הגוף ואין כלי כלל לבחי' רצון זה ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' רש"מ שהוא בחי' אוא"ס שבלי גבול כלל שלמעלה מהמצרים וגבולים בבחי' מקום וכו' וזהו שפ' ראשונה שנו' בה בכל מאדך נק' עושין רש"מ, והיינו לפי שכדי שיומשך מבחי' רצון זהו דוקא ע"י בכל מאדך, משא"כ פ' שני' שלא נו' בה בכל מאדך נק' אין עושין רש"מ, וביאור הענין הנה כתי' ותקנא רחל באחותה וארז"ל במדרש ע"ז אל תקנא לבך בחטאים כ"א ביראת ה' קנאת סופרים תרבה חכ', וזהו ותקנא רחל באחותה, והענין הוא דהנה כתי' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, שם ה' גדולה לאה ושם ה' קטנה רחל, לפי שלאה היא בחי' עלמא דאתכסי' שמאיר שם בחי' גילוי אלקות הסוכ"ע, וע"כ שם הוא בתכלית הביטול בחי' ביטול במציאות ממש, וזהו לאה ילדה ששה בנים שהוא בחי' ששה מדות לך הוי' הגדולה והגבורה שהם בבחי' ביטול כו' משא"כ רחל הוא בחי' עלמא דאתגליא שנעשה מקור לעולמות הנפרדי' בחי' עלמא דאתגליא ואינו מאיר שם הביטול בתכלית עד שיוכל להיות כרחל לפני גוזייה נאלמה, שנעשה בתכלית הפירוד כו', וזהו ותקנא רחל באחותה היינו שרצה שיומשך הביטול בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכסי' ויהי' גם המקום בבחי' ביטול וכמ"ש הנה מקום אתי שהמקום הוא אתי בתכלית הביטול כשמאיר במקום בחי' שלמעלה מהמקום, וכמו מקום הארון אינו מן המדה לפי שהמקום הי' בטל בתכלית הביטול, לפי שהי' מאיר שם גילוי אוא"ס הסוכ"ע שלמעלה מבחי' מקום, וע"כ הי' המקום בטל כו', וזהו מ"ש בגמ' כתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם וכותי' ואספת דגנך, ל"ק כאן בזמן שישראל עושין רש"מ וכאן בזמן שאין ישראל עושין רש"מ, והענין הוא דהנה לכאן אינו מובן כלל למה הי' זה לפניו ית' שיהא אדם צריך לעשות מלאכה ולעבוד ולתרוש ולזרוע כו' ולמה לא נברא לפניו הכל מתוקן, כי האדם הוא תכלית הבריאה וכמ"ש כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא בשביל לצוות לזה, אך הענין הוא דהנה ענין המלאכה ל"ט מלאכות שהוא ענין בחי' בירורים לברר הטוב מהרע דהיינו שע"י שערשה האדם מלאכה ומניח כחו וחיותו באותו מלאכה ואח"כ מרויח עי"ז ממון ונותן מזה לצדקה שהי' מלובש בזה כחו ועצמותו עי"ז נברר הטוב מהרע, וכן הוא כל המלאכות שהוא בחי' בירור וכן אכילה הי' בחי' בירור לפי שע"י כח האכילה הוא לומד ומתפלל עי"ז נעשה בחי' בירור הטוב מהרע, וזהו ואספת דגנך שהוא בחי' בירורי ניצוצות והנה בחי' בירורי' זה אינו צריך כ"א כשאין עושין רש"מ, דהיינו כשאין מאיר המשכת סוכ"ע בממכ"ע, משא"כ כשעושין רש"מ אינו צריך לבחי' בירורי' זה רק ממילא יוכללו הניצוצות כביטול הניצוץ בשלהבת כו', וכמו שבשבת בורר אסור ואעפ"כ יש ג"כ בחי' בירור שע"י האכילה שבשבת מצוה לאכול דוקא, ואעפ"כ בירור של ל"ט מלאכות אסור והיינו לפי שבשבת מאיר מוחין דאבא ע"כ א"צ לבחי' בירורים אלא ממילא הם נכלים כו', וכך כשישראל עושין רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בבחי' מקום אזי ועמדו זרים ורעו צאנכם לפי שא"צ לבחי' בירורים

כו'. ובוזה יובן מה שיש עוד הפרש בין פ' ראשונה לשני' שבפ' ראשונה כתי' מתחלה והיו הדברים האלה שהוא בחי' תורה, ואח"כ וקשרתם שהוא בחי' מעשה המצות כי הוקשה כל התורה לתפילין, ובפ' שני' כתי' מתחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם כו'. והענין הוא דהנה פ' ראשונה לפי שהוא בחי' עושין רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע וכדי שיהי' כלי לזה הגילוי זהו בחי' תורה כי תורה נק' אור וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, והנה בפני' נר יש שני פירושי' א' שהמצוה נק' נר שהוא בחי' הכלי שמקבל את השמן והאור ותורה נק' אור של נר זה והב' היינו שהמצות נק' נר בכלל עם השמן והאור של הנר זה והתורה נק' אור היינו כמו למשל אור השמש, ולשני הפי' אור למעלה מנר שהתורה הוא למעלה ממצות לפי שאורייתא מחכמה נפקת. והנה בפ' ראשונה שהוא בחי' עושין רש"מ ההמשכה מלמעלה למטה ע"כ כתי' תחלה תורה ואח"כ מצות לפי שהכלי לזה הוא בחי' תורה, ודרך כלל הוא שבפ' ראשונה כתי' שם הוי' כסדרן לפי שתו"מ נק' ו"ה של ש' הוי' תורה נק' ו' ומצות הוא בחי' ה' אחרונה של שם הוי', וע"י אהבה דבכל מאדך הוא בחי' המשכת י"ה בור"ה שהוא בחי' שם הוי' כסדרן, ובפ' שני' שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה כתי' מתחלה מצות ואח"כ תורה לפי שהמצות נק' מצות המל', צריך להתחיל בבחי' זו תחלה בחי' יראה וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, ואח"כ תורה, לפי שתורה היא בחי' פנימי', וכמשארו"ל כל מי שיש בו תורה ואין בו מעשים טובים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימי' ולא מסרו לו מפתחות החיצוני' בהי עייל, שהתורה נק' פנימי' כו' ע"כ כתי' תחלה מצות ואח"כ יכולים להגיע גם לבחי' תורה. ושרש ענין ההפרש זה הוא שבפ' ראשונה שהוא המשכת מלמעלה ממילא עיקר הגילוי הוא בחי' תורה גילוי ו' של שם הוי' בה' אחרונה, ובפ' שני' שהיא מלמטלמ"ע יקר הגילוי הוא בבחי' ה' אחרונה רק שהתורה שהיא בחי' ו' של שם הוי' מאיר בה' שהיא רק הארה לבד כו' מבחי' ו' אבל אינו מאיר כמו שהוא כו'. ועפ"ז יובן מ"ש וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע כו' וצוית את ברכתי לכם כו', והענין הוא דהנה כתי' גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וארו"ל במדרש ע"ז שבשומרי שביעית הכתוב מדבר, והיינו לפי שכדי לשמור שביעית צריך ע"ז גבורי כח התגברות יתירה שלא לחרוש ולא לזרוע כלל, וגם אח"כ כשהספיחים יעלו מאליהם אסור לאסוף אותם אל הבית, ונמצא שהוא התגברות יתירה כנגד היצה"ר כו' וזהו עושי דברו שעושין את בחי' הדבור, כי דברו הוא בחי' דבור עליון שנעשה מקור לעולמות הנפרדים כו', בחי' רחל עלמא דאתגליא כו', ועושי דברו היינו שממשיכים מבחי' עושי רצונו ש"מ דהיינו מבחי' רצה"ע בבחי' דבור שהוא בחי' עושין רש"מ כו' וזהו עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו נעשה קודם לנשמע, כי עשי' לעילא דהיינו בבחי' רצה"ע כתי' כו' וזהו גבורי כח כו' שהוא בחי' ועתה יגדל נא כח אד', שהוא כח של שם אד' כו' שהוא בחי' ממלא וכח אד' הוא בחי' סוכ"ע כו', וזהו שבשביעית אסור לחרוש ולזרוע, לפי שבשביעית שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע בחי' עושי דברו ע"ז ממילא הם נכללים, וזהו וצוית את ברכתי, ברכה הוא בחי' המשכה

מלמעלה, אלא שסתם ברכה הוא מה שכבר יש בשרש ומקור שזהו בבחי' ממכ"ע אמנם ברכתי הוא כמ"ש גבי ברכת כהנים ואני אברכם ומבואר במ"א דברכה דברכת כהנים היא כמו תפלה שהיא בחי' המשכה חדשה מעצמות אוא"ס, וזהו וצויתי את ברכתי המשכת אוא"ס הסוכ"ע, ולזאת לא יהי' נצרך עבודת מלאכת חרישה וזריעה כ"א הניצוצות יתבררו מאליהם כמו בשבת כו' כנ"ל.

וזהו וכי תאמרו מה נאכל כו' דהנה כשם שיש אכילה גשמיות כן יש אכילה רוחנית דכתי' לא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, והיינו ברור הניצוצות שעיי"ז נתוסף חיות בנפש האדם כו' ועז"א הן לא נורע וממילא לא נאסוף שלא יהי' בירורי הניצוצות וא"כ מה נאכל היינו התוספות חיות, ועז"א וצויתי את ברכתי שיומשך בחי' אוא"ס הסוכ"ע ועיי"ז יהי' ברור הניצוצות ממילא שלא ע"י עבודה וגיעה דבזמן שישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם כו'.

בס"ד, ש"פ במדבר, רנ"ח

וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מֵאֵת חֹדֶשׁ וּנְפִקְתָּ כִּי יִפְקֵד מוֹשֶׁבֶךְ וּשְׁלֹשֶׁת תֵּרֵד מֵאֵד וְגו'. לפי רש"י ונפקת אבי יפקדך וישאל היכן אתה, כי יפקד מושבך שיהי' מושבך חסרה, ונמצא כי פי' ונפקת הוא מל' זכרון, שע"י שיהי' חסר מקום מושבו עיי"ז יזכור שאול עליו וידבר גינו. וה"ז כענין פקדת ארץ, שהוא ג"כ זכרון על הדבר הצריך לארץ והוא גשמים, או פקידת האשה לבנים כמ"ש וה' פקד את שרה, וכלשון רז"ל חייב אדם לפקוד כו', ולכן ארז"ל בתענית ד"ח ע"ב נא' פקידה באשה ונאמר פקידה בגשמים נא' פקידה באשה וה' פקד את שרה ונא' פקידה בגשמים פקדת הארץ ותשוקקי'. ולכאז"ל מהו ענין זה אצל זה להשוות ענין פקידת האשה לבנים לפקידת הארץ לגשמים, וכמו שהשוה עוד לענין עצירה ולידה, יעו"ש. אך הענין הוא דהנה ארז"ל בשלהי מ"ק בני חיי ומוזני לאו בזכותא תלי' מילתא אלא במזלא תלי', וגשמים הם השפעת מזונות שמים מצמיחים כו' לכן השוים רז"ל למצוא בהם מה שהם שוים לבנים להיות כי שניהם במזלא תליא. אך לפ"ז אינו מובן מהו אומרו וה' שידוע מאמרז"ל בזה במד"ר פ' וארא ופ' בא וה' הוא וב"ד, ומאחר שדבר זה תלוי במזלא מה"ע ב"ד לשם שנודע שב"ד הם ע"ב סנהדרין שיושבין בהיכל הזכות לשפוט לאיש כדרכיו כו', והאיך יכולים לשפוט דבר התלוי בבחי' מזלא, ולא בדידהו תלי' מילתא. וגם הלא מצינו בפירוש דכתי' ועבדתם וגו' ובירך את לחמך ואת מימך וגו' לא תהי' משכלה ועקרה וגו' את מספר ימיך אמלא, הרי בני חיי ומוזני, ונא' ע"ז תחלה ועבדתם את ה' אלקיכם שתלוי בעבודה שנמצא משמע

שזה תלוי בזכות כו', וגם בעיקר ענין מאמר רבא צ"ל מה שהקשו התוס' משבת דקנ"ו אין מזל לישראל, נראה שמפרש מזל היינו מזלות. אך אאזמו"ר רבינו ז"ל פי' אין מזל לישראל היינו שבחי' אין הוא המזל של ישראל. ונמצא שניהם אמת, כי אין מזל לישראל הוא בבחי' המזלות דהילוך הכוכבים ומזלות. אבל בחי' אין הוא המזל של ישראל. וע' בלקי' בד"ה יונתי בחגוי הסלע, שפי' מאמרז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי, שא"א לומר על מזלות שהרי ארז"ל אין מזל לישראל אלא הכוונה הוא על בחי' שרש ומקור הנשמה. ובד"ה האזינו הא' בסופו פי' שבחי' טל הוא למעלה משרש ומקור נש"י שמקורם הוא במזלות דנוצר ונקה. ולפי' יתכן מאמר רבא שא' לא בזכותא תלי' אלא במזלא היינו בחי' מזל דנוצר ונקה. אמנם פסוק ועבדתם וגו' אינו מיושב עדין למה תלה ג' דברים אלו דבחומי' בעבודה כו'. ועוד צ"ל מאחר שגם מזונא במזלא תלי' א"כ זהו כמ"ש בפרד"א הנ"ל שבזמן שהקב"ה חפץ לשלוח ברכה בצמח הארץ אזי פותח אוצרות השמים ומקבלת הארץ ממ"ע שמעל השמים שזהו כענין בחי' אור זה"י שפי' רש"י בפסחים ע"פ שבעתים כאור שבעת הימים ופ"ז מ"ט וז"פ מ"ט עולה שמ"ג, וזהו כאותיו גשם. ולפי' צ"ל מ"ש (תלים מ"ו) נהר פלגיו ישמחו עיר אלקי', פי' נהר הוא בינה, פלגיו הוא הנחלים הנמשכים מבינה שהם ז"מ הנולדי' מבינה שז"ע מ"ש כל הנחלים הולכים אל הים. וא"כ מהו עוד ענין נהר פלגיו ישמחו עיר אלקי'. ונודע כי עיר אלקי' הוא בחי' המל' הנק' עיר אלקינו, ומה"ע השמחה כו'. הנה נודע כי בכל ר"ה הוא בנין המל', כי אדה"ר וזהו דו פרצופי' גבראו, ונסר א' מצלעותיו היא חוה ראשונה, ויבן ה' אלקי' את הצלע זהו בחי' בנין המל'. והיינו כי מדת המל' נאצלה בסוד שרש רק נקודה אהת לבד. ובר"ה הוא בנין המל' שבונים אותה להיות בבחי' פרצוף שז"ע ט' ברכות וט' תקיעות דר"ה כנ"ל. שע"י הברכות והתקיעות ממשיכים ט"ס לבחי' נקודת המל', ואז נעשית בבחי' פרצוף שלם כו'. וז"ע פסוקי מלכות זכרונות ושופרות שמביאים ראי' מה"ת שצ"ל בנין המל' כמו אחד האומר לחבירו תדע שהנכון אתי שהרי פלוני אומר ג"כ כן, וכן אומרים ככתוב בתורתך ענין בנין המל', והם כל פסוקי מל'. וכן הוא בענין זכרונות ושופרות כו'. וזהו ג"כ והאתנים מוסדי ארץ שהם מייסדים תושבע"פ שנק' ארץ בחי' מל'. ומ"מ בכל ר"ח צ"ל יהוד שו"ס לצורך קבלתה או"ח מהשמש. דהנה השמש הוא בחי' שמש הוי', וכת' זה ה' קוינו לו שיש בחי' ש' הוי' שנמשך בציור קוין חח"ן מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע. ויש י"ב צירופי ה', והיינו בחי' י"ב ג"א דז"א. והוא כי חח"ן הוא חיבור חכ' עם החסד והנצח, ובג"ה הוא בחי' חיבור הבינה עם הגבורה ועם ההוד. ונודע כי נצח ענף החסד והוד ענף הגבורה. אמנם בכדי להיות חיבור והתכללות החסד עם ההוד זהו ע"י גבול אלכסון של מזרחית תחתית. והגבורה עם הנצח זהו ע"י בחי' גבול אלכסון דצפונית רומית כמ"ש הפרד"ס שער ד"א פ"ז, שבאלכסון מתחבר החסד עם ההוד והגבורה עם הנצח. ובכל הששה מדות יש י"ב ג"א שבהם מתחברים הששה

מדות כו'. ובכל ר"ח מקבלת הלבנה צירוף חדש מי"ב צירופי הוי' שהם
 י"ב ג"א דו"מ דו"א. וזהו אחר שכבר נבנית בר"ה דוקא. וכמו באדה"ר
 שלאחר שנסר א' מצלעותיו בנה אותה בבחי' בנין כמ"ש ויבן ה' אלקי'
 את הצלע. ואח"כ ויביאיה אל האדם להיות היחוד. ואז אמר זאת הפעם
 עצם מעצמי וגו'. וכן הוא בבחי' המל' ג"כ, שתחלה צ"ל בנין המל' בר"ה.
 ואח"כ בכל ר"ח מקבלת היחוד מהשמש בחי' או"ח דצירוף חדש. ומ"ש
 במ"א שבעת קבלתה נסתר כל בנינה עד שנעשית נתה"י, אמת שכן הוא
 אך זהו בבחי' הביטול לפי שא"א לה לקבל האור בא"א. אמנם זהו רק לפי
 שעה ולא כל בנינה. דאל"כ הי' צ"ל בנין המל' בכל ר"ח כמו בר"ה וה"צ
 לומר פסוקי' מל' וזכרונות ושופרות כו'. אלא כנ"ל. והנה ענין היחוד
 שמקבל הלבנה מבחי' השמש הן אמת שבחי' שמש הוי' הוא מבחי' חכ'
 ואילך, והיינו שז"א נק' שמש, וגם החכ' נק' שמש הוי' כמ"ש הוי' בחכ', וכתי'
 ממזרח שמש וזרח השמש, שהוא בחי' יסו"א כמ"ש במ"א. ועיקר ענין ר"ח
 מה שהלבנה מקבלת מבחי' עצמיות חכ' שלא ע"י ז"א כו'. ונמצא כי היחוד
 הוא מבחי' ז"א וע"ס, מ"מ שרש היחוד הוא מאוא"ס שלמע' מהחכ'. והענין
 הוא דהנה ר"ח הוא מולד הלבנה, ונודע כי ההולדה היא מעצמיות דוקא.
 וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו אימא מעטרא עטרה לז"א.
 ושרש העטרה מכתר ונמשך לז"א ע"י בינה מקור ז"א. ואימתי ביום חתונתו
 יחוד שו"ס לצורך ההשפעה במל'. דהעטרה הוא משרש המל' דשרשה
 מרדל"א, ולזאת דוקא לצורך ההשפעה במל' נמשך העטרה לז"א. אין נותנים
 לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו כו'. וההמשכה הוא ע"י הביטול דמל'
 בעת הקבלה שנעשית בבחי' נקודה תחה"י. וזהו דכתי' וירח יקר הולך באיוב
 סי' ל"א כו'. והנה ע"פ ואדם ביקר בל ילין תלים סי' מ"ט י"ג פירשו
 רז"ל במד"ר פ' בראשית ר"פ י"א ובפ' י"ב דקאי על אור שנברא ביום
 ראשון, והוא אור הגנוז לצדיקי' שלמע' מבחי' שמש ולכן הוא הנקרא יקר.
 וא"כ פי' וירח יקר הולך היינו שע"י הירח שהוא בחי' ביטול, וזהו ענין מונין
 ללבנה עי"ז ממשיכי' מבחי' יקר שהוא אור שנברא ביום הראשון דלעילא
 משמשא. וכן ארז"ל ע"פ ואורח צדיקי' כאור נוגה הולך ואור שהוא אור
 שנברא ביום ראשון, והיינו ע"י הביטול דנש"י כי אתם המעט, לית לון
 מגרמם כלום כ"א האור הנמשך ע"י תומ"צ, והנשמה היא רק כלי לקבל.
 וגם קיום המצות הוא בבחי' ללמג"כ רק לעשות נח"ר ליוצרו, והחיות
 והתענוג שלו הוא כעבד המקבל פרס מרבו, שהתענוג העליון נח"ר לפני
 זהו העונג שלו. וכ"ז מצד הביטול שאינו בפ"ע כלום, ועי"ז ממשיכים
 אור שנברא ביום ראשון, וזהו"ע יחוד שו"ס גילוי בחי' אור הכתר. וז"ש
 בזהר דבר"ח התגלות עתיקא ומשם שרש היחוד דשו"ס. וזהו שע"ר החצר כו'
 קדים, בחי' קדם שלמע' מראשית חכ', ביום החדש יפתח, והיינו ע"י ביטול
 הקודם בבחי' נקודה, תפלה לעני כו' ולפני ה' ישפוך שיהו למעלה משם
 הוי' להמשיך גילוי או"ח בי"ב צירופי הוי' כו'. והאו"ח מאיר במל' בר"ח
 שמקבלת מצירוף חדש מי"ב צירופי הוי' דשרש ההמשכה היא מעתיקא.

ולכאוי צ"ע מ"ש הצדיק אבד שפי' בזהר אבד מלקבל ברכאן מפני שלא נמצא יחוד זו"נ בזה"ז. א"כ איך ע"י יחוד שמשא וסיהרא נמשך הברכה מע"ק. אך באמת אינו ענין לזה כלל. שהרי ע"י מצ"ע ממשיכי' גם עתה יחוד זו"נ כמ"ש בלק"ת פ' פקודי בד"ה אלה פקודי ובכ"ד. אלא שכל ההמשכות דעכשיו הוא להוסיף אורות באצ"י וה"ה כמונח בקופסא ולע"ל יתגלו. ובה יובן מ"ש נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים. פי' פלגיו הוא בשפע יותר הרבה מבחי' נחל, שלא כמו הנחל שהוא נהר קטן כמ"ש הג"פ סי' קכ"ה. אבל פלגיו הוא ג"כ המדות אך זהו כמ"ש בהפלגה והיינו כנ"ל שרש השפע בא מלמעלה מהשתל'. ולכן כשבא השפע זו בבחי' עיר אלקינו הוא בחי' המל'. כנודע מענין שתי אבנים בונות שתי בתים, ע' בד"ה כמגדל דוד צוארך. הנה עז"ב ישמחו עיר אלקי', שהשמחה הוא מצד הגילוי דבחי' שמשא שמאיר הארה חדשה בחי' צירוף חדש מי"ב צירופי ה' כו'. דשרש ההמשכה היא מכתר. ומ"ש נהר פלגיו זהו כענין בעטרה שעטרה לו אמו אמו מעטרא כו', ושרש העטרה מכתר כנ"ל וכמ"ש בזהר כד ע"ק בעי לאשדא ברכאין אשדי בההוא עמיקא עילאה. פי' עמיקא עילאה הוא בחי' בינה. והברכה אשר בה נמשך מבחי' ע"ק. ועפ"ז יובן מא' בחו"מ במזלא תלי' דפקידת אשה לבנים להוליד נשמות שהוא גילוי או"ח. וכן מזונות גשמים נהר פלגיו הנ"ל הוא במזלא תלי', דשרש ההמשכה הוא מכתר. ולכן נק' בשם פקידה זכרון. כי לגבי למעלה מסדר השתל' הרי כל סדר השתל' אינו תופס מקום כלל. לכן צריך זכרון. וזהו יעלה ויבוא כו' זכרונו ופקדונו כו', שיזכור כבי' על סדר השתל' שיומשך גילוי או"ח כו'. ומעתה צ"ל ענין וה' פקד הוא וב"ד. כי הנה בר"ה נפקדה שרה. והיינו כי בר"ה הוא בנין המל' וכנ"ל והבנין הוא בשביל היחוד. וע"ז הוא הדין והמשפט דר"ה אם ראוי' שיהי' בנין המל' וכו'. וע"ז בפ"י רש"י ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחולותיו. ומ"ש בזהר עפ"ז. וכמו"כ בענין בנין עדי עד שזהו פקידה דאשה להוליד בנים זהו ג"כ ע"י דין ומשפט תחלה. והיינו כי הגם שבני לאו בזכותא תליא. היינו שאין בכחם ליתן ד"ז בעצמם כ"א שצריך שיומשך מבחי' מזלא. וה"ז כמשל כשצריכי' לדון איזה דבר גדול הנה הדין והפוסק הדבר הגדול הזה הוא המלך עצמו. מ"מ בעלי משפט הקטנים מעיינים תחלה בדבר הזה אם ראוי הוא שיובא לפני המלך, ואם ע"פ שכלם אינו ראוי אזי אין מעלים זה כלל לפני המלך, ואם ע"פ שכלם ראוי ונכון לעשות לו כבקשתו את הדבר הגדול הזה אז הם מעלים זה לפני המלך, והיינו מפני שהם עצמם אין בכחם ליתן ד"ז כי לא בדידהו תליא מילתא. אבל מ"מ מעיינים אם ראוי או אינו ראוי כו'. ועד"ז יובן בענין בחו"מ שהגם שבמזלא תליא מ"מ צ"ל דין ומשפט אם ראוי המבקש הדבר הזה שיעשו לו בקשתו. הן אמת כי בבחי' המזלא הם בחי' ונוצר ונקה אינו תופס מקום כלל. שהרי משם נמשך סליחת עוונות מ"מ יש דין ומשפט אם להעלות לשם וכנ"ל במשל. ונמצא יתורץ מ"ש וה' הוא וב"ד הם ע"ב סנהדרין שיושבין בהיכל הזכות לעיין אם ראוי למלאות בקשה זו. ואח"כ מעלים. וכן מ"ש ועבדתם וגו' ובירך את

לחמך ואת מימך לא תהי' משכלה ועקרה את מספר ימיך. דהן אמת שבחומ' במזלא תלי' מ"מ תלוי ג"כ בזכות אם להעלות לבחי' מזלא. ולכן צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם הוא בחי' ו"ה הוא וב"ד בכדי שיוכה בב"ד שראוי למלאות בקשתו בבחומי' ואז יעלו זה לבחי' מזלא כו', ומשם יומשך בחומי'. וזהו פקדת ארץ בכדי להיות פקידת הארץ בגשמי' מבחי' מים שמעל השמים כו' שמ"ג בחי' ז"פ אור שבע"ה כמ"ש רש"י בפסחים, צ"ל אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, כי ואד יעלה מן הארץ, ולפ"ע ההעלאה כן נמשך ההמשכה. והגם כי מזוני תלוי במזלא, מ"מ אם בחוקתי תלכו דוקא אז ונתתי גשמיכם כו', והיינו כי ענין הגשם הוא באתעדל"ת אתעדל"ע ולכן ע"י ואד יעלה מן הארץ ה"ע אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם. וזהו כמו שבני במזלא תלי', מ"מ צריך להיות זכות כנ"ל. וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חדש, פי' מחר יהי' יחוד שמשא וסיהרא, ונפקדת מל' וה' פקד, שעל ידי שיפקד מושבך פי' שיהי' חסר מקום מושבך עי"ז יפקדך אבי שאול מרחובות הנהר בחי' בינה, היינו מקור לבחי' ההשתל', כענין מי ברא אלה מי הוא בחי' בינה ברא אלה ו"ק דו"א. והיינו ע"י כי יפקד חסרון הו"ע הביטול מושבך כסה"כ, וקאי על גשמות שהן הצובות מתחת כסה"כ, והו"ע כי אתם המעט, ופי' ויאמר לו יהונתן, יהונתן הוא יה"ו נתן, וע' במא"א יו"ד ג"ד, נתן ה' אחרונה ת"ק בהכאה. וא"כ יהונתן הוא ש' הוי' י"ה ו"ה. לו היינו לדוד שהוא ג"כ ה' אחרונה, וא"כ צ"ל מה"ע ב"פ ה' היינו ביהונתן וגם בדוד. שלפמ"ש בכ"ד פי' יהונתן ודוד הוא בחי' יה"ו נתן אל דוד ה' אחרונה. אמנם לפי המאו"א הנ"ל צ"ל שזהו ב' בחי' שבמל' ים וארץ בחי' כלת משה, ובחי' מה שנעשית כתר לבי"ע, וזהו מלך יחיד כמ"ש במ"א והיינו בחי' זנב לאריות וראש לשועלים, ובחי' נתן שהוא עולה ת"ק ה' בהכאה זהו בחי' מל' כמ"ש בחי' ים המעלים בתוכו כל אורות ושפע המשפיע. ודוד הוא בחי' מל' כמו שהוא מקור לבחי' שלמטה שזהו הנק' ארץ. וא"כ פי' ויאמר לו יהונתן שדוד קיבל מאמר ודברי יהונתן זהו כענין הפך ים ליבשה בחי' קרי"ס. ואז אמר לו ושלשת תרד מאד. פי' ושלשת הוא כענין והשלישית יותר בה וארוז"ל אלו ישראל שהם משולשי' כהנים לזים וישראלי', והיינו בחי' סגול ע"י העבודה וכמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים פי' מבחי' הבירור שמבררים מכל העמים בחי' כח"ב דתהו ועי"ז נעשים בחי' סגולה היינו בחי' סגולתא, כח"ב קדה"ק קדשים חו"ב קדה"ק כתר, או י"ל ג' ראשי ראשים אור צח אור מצוהצח אור קדמון, ופי' תרד מאד עד שיהי' ההמשכה גם בעשי'. וזהו וישבת אצל אבן האזול, הוא בחי' עשי' לברר בירורים למטה. ואז ל' הילוך כמו אזול מים, והיינו אף עשיתיו שמרבה בחי' רביעית ההמשכה מכ"ע גילוי או"ח כו' כנ"ל.

בט"ו, חה"ש, רנ"ח

וי'עמד העם מרחוק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקי'. וצ"ל והלא במ"ת ה' התגלות אלקות לכל ישראל וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות ואת הפלידים כו'. דנתינת התורה ה' לכללות ישראל דוקא. וכמא' אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, דכל ישראל שמעו הדברות מפי הקב"ה בעצמו. ולדעת הרמב"ן כל עשה"ד שמעו מפי הקב"ה. רק שהח' דברות ה' צריך משה להבינם כו'. וכמ"ש את הדברי' האלה דיבר ה' אל כל קהלכם שקאי על כללות עשה"ד. וגם לפי פשטיות הפסוק דאנכי עומד בין ה' ובניכם להגיד לכם דבר ה' שקאי על עשה"ד (היינו על הח' דברות) י"ל דמוצע דמשה שהי' ממוצע בין הקב"ה לישראל אינו דומה לשאר ממוצע המחבר ב' דברים, שהממוצע מפסיק ביניהם וכמו בגשמיות שנים האוחזים בדבר א' כמו בכלי זה בצדה הא' וזה בצדה הב', או שאוחזים בחבל א' זה בקצה הא' וזה בקצה הב' שמתחברים עי"ה הרי הכלי או החבל מפסיק ביניהם. וכן הוא בממוצע רוחני כמו המתורגמן שהוא ממוצע בין המשפיע אל המקבלים שמתחברים עי"ה מ"מ הרי המתורגמן עצמו מפסיק ביניהם, שהרי המתורגמן מקבל את ההשפעה מן המשפיע ואח"כ הוא מתרגם ומבין את העם לפי אופן כחותיו וחושיו כו'. משא"כ משה י"ל שלא הי' ממוצע המפסיק. דמשה אמרו שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, שנמשך עי" בחי' דבר ה' כמו שהוא. וכמ"ש במ"א משל עי"ז כמו ששופכים משקה עי" משפך הנק' לייקע שגוף המשקה נמשך עי" המשפך כו'. כמו"כ מה ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה הוא שהדבר ה' כמו שהוא נמשך ונתגלה עי" משה (וע"ד מ"ש במ"א בענין המלאך שאומר בי נשבעתי נאום ה', מפני שבעת השליחות הוא בטל בתכלית אל המשלה ואינו מציאות בפ"ע כלל כו'). וא"כ בעשה"ד שהי' עי" משה הרי הדברות כמו שיצאו מפי הקב"ה כן נמשכו ונתגלו עי" משה לכללות ישראל כו', וכן היו הגילויים דמ"ת לכללות נש"י. וא"כ למה בענין ההגשה ה' חילוקי מדרי' שעמדו העם מרחוק ורק משה לבדו נגש כו'. ובפרט כאשר ידוע דמ"ת ה' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט וידוע ההפרש בין מלמעלמ"ט למלמטלמ"ע, דמלמטלמ"ע הגילוי הוא לפי אופן העלי' והקירוב של המקבל. וכידוע המשל עי"ז משני בנ"א א' עומד בהר וא' בבקעה יכול להיות התחברותם על ב' אופנים, או שהעליון ירד למטה או שהתחתון יעלה למעלה. רק ההפרש הוא דבעליית התחתון למעלה יש כמה מניעות ועיכובים, שצריך לידע את הדרכים והמסילות איך לעלות וגם צ"ל בעל כח, דכשהוא חלוש א"א לו לעלות למעלה. ולפעמים יהי' המניעה מצד הלבושי' שמתחמת א"א לו לעלות כו', ולפ"ע כחותיו והסרת המניעות כן הוא עלייתו לקבל את אור והשפעת העליון כו'. משא"כ בירידת העליון למטה אין שום מניעה ועיכוב כלל כי לא נעלמו ממנו כל פרטי

הנה"ש: ראה היום יום (עם הערות וצינונים, השד"ם) — א' דחה"ש, הערת כ"ק

הדרכים והנתיבות, וגם יכול לילך בדרכים ונתיבות אחרים כו', וכמו שהוא למעלה כך יוכל לירד למטה כו'. והנמשל מזה יובן דבהעלאה מלמטלמ"ע צריך לידע תחלה את הדרך האמיתי שע"י יוכל לעלות למדרי' אלקות, ויש כמה דרכים שהם בחזקת סנהה ח"ו, ורק צדיקים גדולי' בעלי נשמות גבוהות שיוכלו לילך בהם, אבל רוב הנשמות צריכים לילך בדרך סלולה ובטוחה*.

וכת' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' והיינו כשהוא בעל כח בעצם בקיום התומ"צ ובזיכוך כחות נפשו וגופו כו'. ולפעמים יש מניעה מצד הלבושי' שהם מלוכלכי' מצד איזה עוון שמטמא ומלכלך את הלבושי', וכמ"ש ביהושע כה"ג הסירו את הבגדים הצואי' כו' והלבש אותו מחלצות. והם בחי' אותיות המח' ואותיות הדבור, דאף גם כשמזכך נפשו ומתקנה מ"מ האותיות נשארים עדיין, וכידוע שאינו דומה אופן תיקון הלבושי' לתיקון הכחות, דתיקון הכחות טבעיים הם בדרך בירור ע"י השכל ומדות דנה"א שע"ז מהפך את הכחות הטבעיים דנה"ב ג"כ לאלקות, וכידוע דנה"ב בעצם אינו רע, ונקי יצר הרע שהציור הוא רע, אבל הנה"ב עצמו שהוא הכח המתאוה אינו רע בעצם, רק תוקף הרצון לבד, ובטבעו יש לו נטי' אל החומריות והגופניות כו', אבל אינו רע בעצם, ולזאת ע"י השכל של הנה"א שמתבונן באלקות עד שגם הנה"ב יבין איך שאלקות הוא טוב, ולא שהטוב של העוה"ז החומרי הוא הטוב האמיתי כ"א הטוב האמיתי הוא אלקות כו', וע"י התעוררו' המדות דנה"א באהוי"ר שמתגברים על המדות טבעיים דנה"ב להפכם ג"כ לאלקות שהנה"ב לא ירצה ג"כ בעניני החומרים כ"א ירצה באלקות כו', וכ"ז הוא בהכחות, אבל הלבושי' דאותיות המהו"ד א"א להפכם לאלקות כ"א צריכים להעבירם לגמרי, וע"ז חומת בת ציון הורידו כנחל דמעה, בת ציון הוא הנה"א, וחומת בת ציון הם האותיות דמח' שמלבישים את הנפש וכמו חומה העשויה מאבנים סדורים זעג"ז ומקיף את העיר, כמו כן הו"ע לבוש המח' היינו עצם האותיות שהם מקיפי' ומלבישים את הנפש כו', ובכדי לטהר את הלבושי' ע"ז אומר הורידו כנחל דמעה, שהוא ע"י דמעות דוקא, והיינו כשמצטער ומתמרמר בנפשו על המח' אשר לא לה' המה עד שמוריד דמעות, ע"ז שהדמעות באים מכיוון המוחין, והיינו כשמצטער בעצם נפשו שלמעלה מהשכל כו', הנה הדמעות הם מכבסים ומטהרים את הלבושי' כו', אבל כ"ז שלא נטהרו, גם כשמזכך ומתקן כחות נפשו, ומ"מ האותיות המח' מטרידים ומבלבלים אותו כו', וזאת היא הסיבה שיש כמה בנ"א שנופלים להם תמיד מח"ז והרהורים רעים שלא לפ"ע מדריגתם ומצבם כלל, דהיינו שהם עובדים את ה' במוח ולב, ופעלו הרבה בעבודתם בזיכוך ובירור הכחות טבעיים שאינו מתאוה כ"כ לדברים החומריים כו', וידוע דמח' הוא התפשטות המדות שעולה מהלב למוח להרהר כו', וכאשר פעל הרבה בזיכוך המדות לא הו' צ"ל גם המח"ה, ומ"מ נופלים לו תמיד מח"ז המבלבלי' אותו בתפלה ותורה כו', אלא שזהו מהמח' הקודמים שלא

(*) (וכמ"ש ע"פ התורה אשר ירוך דוקא כו').

נטהרו עדיין, כי בכדי לטהרם אינו מועיל העבודה במוח וזב לטהר את המח' כ"א ע"י דמעות הבאים מצער הנפש כמו שהוא למעלה מהשכל שהוא בכלל ענין התשובה כו'. וכ"ז שלא נטהרו ה"ה מבלבלים אותו כו', והמה מונעים ומעכבים אותו שלא יוכל לעלות למעלה כו'. וכמ"ש כצפרים האחוזות בפח כו' כמ"ש במ"א. ונמצא מובן דבהעלאה מלמטלמ"ע צ"ל כמה יגיעות עד שיוכל לעלות כו'. ואחכ"ז אינו מגיע לבחי' העצמות ממש כ"א לבחי' גילוי אור לבד כאו"א לפי אופן הכנה שלו לפי אופן כזה מקבל בחי' אור העליון כו'. אבל בבחי' ההמשכה מלמעלמ"ט אין שום מניעה ועיכוב כלל שלפניו ית' נגלו כל הדרכים והנתיבות ובאופנים אחרים לגמרי מדרכי המקבל כו'. וההמשכה והגילוי הוא שהעצמי נמשך ומתגלה, וממילא הרי אין שום מניעה לפניו ית' ויכול להאיר להתחתון גם שאינו מזוכך ואינו כלי כ"כ להגילוי אור. וזהו"ע הגילוי דמ"ת דכתי' וירד ה' על ה"ס, שהי' גילוי אלקות ממש למטה אף שהמטה לא הי' מזוכך וגם נש"י לא היו מזוככים כ"כ. דהגם שכבר ספרו ספה"ע שהו"ע זיכוך החומר כידוע, מ"מ לא נודכבו עדיין ורק במעמד ה"ס פסקה זוהמתן מצד הגילוי אור שהאיר מלמעלה כו', אבל מקודם לא היו מזוככים עדיין. ומ"מ הי' מאיר גילוי אור העצמי דא"ס לעיני כל ישראל כו'. ובדוגמא כזאת הי' בקי"ס שהי' הגילוי מלמעלמ"ט עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל. ואין זה מצד ההזדככות, שלא נודככה נפשה כלל כי שפחה היא, רק שהי' גילוי אור האלקי על כולם כמו שהיו בגופם החומרי. כי קרי"ס הי' הכנה למ"ת, ולכן הי' בקרי"ס ג"כ מעין הגילוי דמ"ת כו'. והיינו משום דלגבי עצמותו אין שום מניעה ועיכוב כלל ויכול להאיר גם במקום החשך וההעלם כמו המטה שלא נודכך, ומ"מ יאיר שם גילוי אור העצמי ממש כו'. וז"ש במד"ר וארא פי"ב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה משל למלך שגזר שבני רומי לא ירדו לסוריא ובני סורי' לא יעלו לרומי עמד וביטל הגזירה, כך מתחלה השמים שמים לה' והארץ נתן לבנ"א, במ"ת עמד וביטל הגזירה ואני המתחיל וירד ה' על ה"ס כו'. והיינו שבמ"ת הי' אופן הגילוי מלמעלמ"ט, שהגם שהמטה הי' במקומו שהי' גשמי וחומרי שלא נודכך, ומ"מ האיר גילוי עצמות א"ס למטה כו'. וא"כ לפ"ז אינו מובן מה"ע חילוקי המדרי' בבחי' הקירוב והריחוק שמצד הגילוי מלמעלמ"ט, הרי אינו שייך החילוקי' דקירוב וריחוק ומעלה ומטה כלל כו'. ובאמת במ"ת האיר בנש"י גילוי או"א"ס גם כשעמדו מרחוק, והראי' שעל כדו"ד פרחת נשמתן והחזירן בטל תחי' כו' כמשי"ת. וא"כ מה זה נוגע מה שעמדו מרחוק ומשה נגש אל הערפל כו'. גם צ"ל מ"ש אשר שם האלקי', דשם אלקי' הוא בחי' מדה"ד, והלא במ"ת נגלה להם כזקן מלא רחמים, וא"כ למה כתי' שם אלקי' דוקא. אך להבין כ"ז צ"ל תחלה מה"ע ערפל. דהנה בעמה"מ שער עולם הבריא' פי"ג כ' וז"ל ועולם היצוי לגבי בריאה נק' חשך עצמי ועולם העשי' ערפל, וזהו ומשה נגש אל הערפל שהוא עוה"ז אשר שם אלקי', פי' שעולם העשי' נעשה בסוד אלקי' עכ"ל. ולמדנו מדבריו דערפל הוא חשך יותר מחשך סתם, והיינו

דערפל הוא עב הענן וכמו שפרש"י כאן וע"פ הנה אנכי בא אליך בעב הענן במעבה הענן, וזהו ערפל, וענן הוא ג"כ חשך ועב הענן הוא בחי' חשך יותר כו'. אך מ"ש שהוא עולם העשי', וא"כ החשך העב שלו הוא לגריעותא, לא משמע כן, דא"כ למה רק משה לבדו נגש אל הערפל, דמזה משמע שהוא מדרי' גבוה שרק משה לבד הי' יכול לגשת לבחי' ומדרי', זו, וכן משמע ממ"ש הנה אנכי בא אליך בעב הענן, שזהו מה שאפשר להתגלות למשה לבדו כו'. הן אמת דיש מפרשים (ספורנו ואוה"ח) דמ"ש הנה אנכי בא אליך בעב הענן הוא בחי' מדרי' תחתונה והיינו בחי' אספשא"מ, דהגם דמשה נתנבא בזה בחי' אספה"מ כידוע, מ"מ כאן במ"ת הי' הגילוי בבחי' אספשא"מ, והטעם הוא בעבור ישמע העם בדברי עמך, לכן נתלבש הגילוי אלקות במדרי' שהוא בערכם בכדי שיוכלו לקבל, וזהו ג"כ ענין הערפל, דהערפל בגימ' שכינה שהוא בחי' מל', וידוע דמל' נק' אספשא"מ, אך לפ"ז אינו מובן מ"ש ויעמוד העם מרחוק, וכן משה לבדו נגש אל הערפל, דלפי הנ"ל הי' מדרי' שהוא בערכם, ולכוונה זו בא בבחי' עב הענן בחי' הערפל בכדי שיוכלו לקבל, וא"כ למה עמדו מרחוק כו'. והלא בקרי"ס ראתה שפחה כו' שזכו כולם למעלת הנבואה, ומבואר במ"א דהיינו בחי' ומדרגת נבואת משה וכמ"ש זה אלי כו', וזהו מה שלא ראה יחזקאל שנתנבא בכה כו', ואיך במ"ת לא יוכלו לגשת לבחי' ומדרי' זו, גם לבחי' אספשא"מ שזהו"ע הערפל לפי הנ"ל. אלא בהכרח לומר דערפל הוא מדרי' גבוה ולכן רק משה לבדו נגש לזה כו'. וכן משמע ממ"ש ה' אמר לשכון בערפל וקאי על בהמ"ק, וכדאי' במד"ר ר"פ תרומה אתה מוצא שכל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן, למעלה זבול וערפל שנא' וראה מזבול קדשיך וכתי' ומשה נגש אל הערפל, למטה אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל וכתי' בנה בניתי בית זבול לך כו'. וידוע דבבהמ"ק הי' מאיר גילוי עצמות אוא"ס וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה, ומבואר במ"א דפי' יש ה' היינו בחי' ד"ע איך שלמעלה היש כו'. והיינו דבבהמ"ק האיר בחי' סוכ"ע, ולכן נרגש בנשמתם איך שלמעלה הוא היש האמיתי וכולא קמי' כלא חשיב כו', וז"ע ההשתחוא' שהי' בבהמ"ק שהו"ע ביטול במציאות כו' כמ"ש במ"א, ועז"א ה' אמר לשכון בערפל הוא בחי' אכן יש ה' כו', וא"כ צ"ל מה"ע הערפל שהוא בחי' חשך יותר גם מחשך סתם, ומ"מ הוא מדרי' גבוה ביותר כו'. והנה הבחי' פי' ענין ערפל הוא אור צח בהיר ומלת ערפל הוא ערוי אפל, שהאפל מעורה (כמו ערו ערו כו') ונעדר משם, ונמצא ערפל הוא שם נאמר על עוצם האור הגדול, וז"ש ישת חשך סתרו, כי כשם שהחשך מסתיר הדבר בתוכו שאיננו נראה כן עוצם האור התקיף החזק של פני הכבוד מסתיר ומונע המסתכל להסתכל בו עכ"ד, והיינו שמפרש דמה שערפל הוא חשך היינו בחי'

(*) (ורש"י פי' שהבטיח לשכון בו מתוך הענן וערפל וכמ"ש כי בענן אראה על הכפורת, וידוע דענין כי בענן אראה הוא בחי' גילוי העצמות כמ"ש אראה שמורה על עצמות כו' כמ"ש במ"א).

ישת חשך סתרו, והוא מצד תוקף האור דוקא דלהיותו בבחי' אור גדול ביותר א"א שיאיר במקבלי'. וכידוע דמה שאפשר להאיר בעולמות ויאיר בפנימיותם אפי' בעולם האצי' הוא רק בחי' הארה לבד, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, מבחי' אין והארה לבד, אבל בחי' אור עצמי א"א שיאיר ויתקבל אל המקבלים כלל כו', וכמ"ש בזהר דרישא לא אתתקן וקאי על בחי' ג"ר דעתיק שנק' רדל"א, ועד"א לא אתתקן פי' שאינו מתלבש בכלים ולבושים. דהנה כלים נק' תיקונים כמא' אנת הוא דאפיקת עשר תקונים כו', לפי שמתקנין את האור, דתיקון כל דבר הוא שיפעול פעולתו, והאור ענינו הוא להאיר, וזהו תיקון האור שיאיר ועי"ז יפעול למטה. והתיקון הזה נעשה ע"י הכלים, וכמו שכחות הנפש מתתקנים ע"י כלי הגוף וכמו כלי העין מתקן את הכח הראי' לראות כו', שהרי כח הראי' הרוחניות יש בנפש גם קודם שמתלבש בכלי העין ושם הוא במעלה עליונה הרבה יותר מכלי אח"כ כשמתלבש בכלי העין, ומ"מ אינו פועל פעולת הראי' לראות דבר גשמי כ"א כשמתלבש בכלי העין דוקא. והיינו מפני שאז נתצמצם האור שיהי' בערך לראות דבר הגשמי, משא"כ קודם שמתלבש בכלי העין אינו בערך זה כלל כו', אמנם מה שנתצמצם בכלי העין זהו דוקא הארת כח הראי' שהוא בחי' התפשטות לבד, זהו מה שאפשר להתצמצם בכלי העין לפעול כו', אבל עצם כח הראי' אינו בגדר התלבשות בכלי העין והיינו מפני תוקף ועוצם האור שאינו בגדר התלבשות בכלי ואינו בגדר פעולה כ"א הארתו והתפשטותו לבד הוא שמתלבש ומתצמצם לפעול כו', וכמו"כ יובן בענין הכלים שהם מתקנים את האור להאיר ולפעול למטה, וזהו בחי' הארת והתפשטות האור לבד. אבל בחי' עצמות האור אינו מתלבש בכלים, וממילא אינו מאיר בגילוי בעולמות, וכמו שהוא באורות וכלים כן הוא בהתלבשות הפרצופי' זה בזה, שהפרצוף התחתון הוא לבוש לפרצוף העליון ומתקן אותו שיאיר ויפעול ע"י כו', והיינו רק התפשטו' הארה לבד מפרצוף העליון שמתלבש בתחתון, אבל העצמות אינו מתלבש כלל בהפרצוף התחתון כו', וז"ש רישא לא אתתקין, שאינו מתלבש בכלים ופרצופי' שלמטה ממנו כו', ולפעמים איתא רישא אתגליא כו', והיינו ענין א', דמפני שבחי' רישא הוא בחי' עצמות האור ששם מאיר עצם האור בגילוי ממש לכן משום עוצם האור לא אתתקן להאיר ולפעול בעולמות, דמה שמאיר בגילוי בעולמות לפעול כו' הוא רק בחי' הארה לבד לאחר שמתעלם ומתצמצם בהכלים ולבושי'. אבל בחי' עצמות האור הוא אתגלי' שאינו בא בבחי' התלבשות כלל מפני עוצם הגילוי וממילא לא אתתקן להאיר בעולמות כו', ולכן נק' חשך כו', ולפי' הבחי' י"ל מה שערפל הוא בחי' עב הענן שהוא בחי' חשך שלמעלה מחשך סתם, הוא מה שיש ב' מדרי' בבחי' סתים, הא' מה שהוא סתום לגבי המקבלים אבל לא מצד עצמו, דמצ"ע יש לו שייכות אל המקבל, אלא שאינו מאיר בגילוי אל המקבל רק אפס קצוהו לבד כו', וכמו כח המשכיל שבנפש שהוא בחי' המשכה נעלמת שנמשך מכה השכל העצמי שבנפש. דהכח השכל העצמי אינו בבחי' המשכה כלל. וכידוע דהכחות העצמיים הם בבחי' התכללות והתאחדות ממש בנפש שאינם בבחי' המשכה כלל חוץ לעצם כו', והכח המשכיל

הוא בחי' הארה שנמצא ונמשך מעצם כח השכל להשכיל בכל דבר שכל וחכ' כו', אלא שהוא בבחי' המשכה נעלמת שלמעלה עדיין מבחי' גילוי ממש בכלי המוח כ"א רק בבחי' כח היולי לבד, וידוע דכל כח היולי אינו במציאות ממש עדיין, וכמו כח היולי דשכל אינו במציאות שכל ממש עדיין, אלא שממנו נמשך בחי' גילוי השכל ממש בכלי החכ' שהו"ע הברק ומבריק שהוא בחי' גילוי שכל ממש, והוא הארה מהכח המשכיל כו'. נמצא שהכח המשכיל אחרי שזהו מה שכבר נמשך להיות מקור לגילויי ההשכלות הרי יש לו שייכות לגילוי השכל אלא שהוא למעלה עדיין מבחי' גילוי שכל ממש ואינו במציאות שכל מוגבל מושג ומורגש כו'. אבל עכ"פ יש לו שייכות למציאות השכל ואפס קצתו בא לידי בחי' מציאות שכל ממש שזהו"ע הברק המבריק בחי' החכ' שבנפש כו'. ומאחר שיש לו שייכות לשכל א"כ הרי הסתימות שבו אינו מצד עצמו, כי מצ"ע הרי יש לו שייכות לכלי המוח ואפס קצתו בא בגילוי בהכלי, והכח המשכיל שהוא סתום הוא רק מצד שהכלי א"א לה להכיל את האור, שהכלי א"א לה לקבל רק אור מצומצם בחי' הארה דהארה, והיינו מה שבא במציאות שכל ממש שהוא כח החכ' כנ"ל, ולכן נשאר כח המשכיל בבחי' סתימות שאינו מתלבש בהכלי. אבל הסתימות הזאת אינו מצ"ע, מאחר שכבר נמשך להיות מקור לשכל הרי כבר יש לו שייכות לשכל הגלוי, א"כ א"א לומר שהוא סתום מצ"ע כו'. אבל סתום הב' הוא שסתום מצ"ע לפי שאינו בגדר גילוי כלל והוא כמו כח השכל העצמי הכלול בעצם הנפש שאינו בבחי' המשכה כלל עד שאינו בגדר מקור כלל לשכל הגלוי, גם לא בבחי' מקור דמקור. מאחר שאינו בבחי' המשכה כלל ממילא אינו בגדר פעולה כלל גם להיות בבחי' מקור למקור כו', כי זה שנעשה מקור לאיזה דבר ה"ז ג"כ פעולה, והוא שפועל פעולת המקור, וכל פעולה הוא ע"י תנועת הפועל דוקא שמתנועע ונמשך לפעול, והכח השכל העצמי מאחר שאינו בבחי' המשכה כלל ממילא אינו בגדר מקור ג"כ כלל, וכל ההמשכות והפעולות זהו רק שנמצאים ממנו לא שהוא מציא וממשיך אותם כו', כידוע ומבואר בכ"ד, וא"כ ענין הסתימות שלו אינו מצד המקבלים מאחר שאין לו שייכות למקבלים כלל, כ"א הוא סתום מצ"ע לפי שאינו בגדר גילוי כו', והנמשל מזה יובן למעלה באו"א"ס שלמעלה מבחי' העולמות שנק' בחי' סתים בכלל שזהו"ע דאי' בזהר דקוב"ה סתים וגליא, דבחי' גליא הוא בחי' האור שבא בבחי' או"פ שמתלבש בפנמיות בכלים דע"ס ומאיר בגילוי בהעולמות בכל עולם לפי ערכו. ובחי' או"א"ס שלמעלה מהתלבשות בכלים הוא בחי' סתום בכלל, ויש בזה ב' מדרי', בחי' סתימין וסתימין דכל סתימין, דסתימין הוא מה שסתום לגבי המקבלים, והיינו בחי' האור שכבר נמשך להיות מקור לעולמות, וא"כ יש לו שייכות אל העולמות אלא שהוא למעלה מגילוי ממש בכלים ועולמות שאי אפשר להם להכיל את האור כי אם הארה ממנו לבד, והשאר נשאר בבחי' מקיף מלמעלה, וזהו בחי' סתים מצד המקבלים, ונק' בחי' מקיף דאו"י דענינו הוא שהארה ממנו מאיר בפנימיות ומה שא"א להאיר בפנימיות נשאר בבחי' מקיף כו'. אבל

בחי' סדכ"ס הוא שהוא בבחי' סתים מצ"ע, שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל ואינו בגדר כלים ועולמות כלל, ונק' מקיף דאו"ח שהוא בבחי' או"ח בעצמותו, וכמו סוד סתום שא"א להתגלות אדרבה הוא מתעלם בעצמותו בהעלם אחר העלם ביותר כו'. וזהו ג"כ ענין דמקיף דאו"ח שחוזר ומתעלם בעצמותו ואינו בגדר גילוי כלל מצד עצמו. ולא שהוא בבחי' סתים לגבי המקבלים לבד שא"א להם לקבל כו', כ"א הוא בבחי' סתים מצ"ע שאינו בגדר גילוי כלל כו'. וב' בחי' סתים הנ"ל הם ב' מדרי' שבכתר בחי' עתיק ואריך, דא"א הוא בחי' ריש ומקור לנאצלים, א"כ ה"ה בחי' אור השייך אל הנאצלים אלא שהוא למעלה מגדר גילוי ממש בנאצלים שאינם יכולים לקבל האור, ומה שמאיר בהם בפנימיותם הוא בחי' הארה לבד, והו"ע המזלות דאריך מזל ונוצר ונקה שהם מקורים לחו"ב כו'. וידוע דהמזלות הם כמו עד"מ המשכת השערות שהם בחי' הארה מצומצמת לבד * ושאר האור נשאר בבחי' מקיף למעלה כו'. אבל עתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל שלמעלה מגדר מקור לנאצלים שהוא למעלה מבחי' גילוי, וכידוע דספי' דעתיק הם בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן לדעת האריז"ל שהם גנוזים וכמוסים בא"ס עצומי'ה למעלה מבחי' גילוי, ולכן בחי' הסתימות דשם הוא שסתום מצ"ע שאינו בגדר הכלים כלל כו'. וזהו מ"ש גבי יצחק הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי, זקנתי הוא בחי' עתיק, דעתיק הוא ל' זקנה כמ"ש ועתיק יומין יתיב כו', וענין הזקנה למעלה הלא אמרו"ל ומי איבא זקנה קמי קוב"ה להיות שאינו בגדר זמן וממילא אינו שייך שם ענין הזקנה. אלא הכוונה דזקנה מורה על הקדמות, והיינו דלהיות שבחי' עתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' א"ס קדמון לכל הקדומים, לכן נק' זקן היפוך מן החידוש כ"א מורה על היותו קדמון, וכמ"ש במ"א בפ"י אזרח שהוא ל' זקנה ויושן, כמ"ש כגר כאזרח הארץ, דאזרח הארץ הוא תושב שנתיישב בארץ מקדמותה מאז ומקדם, והגר הוא שנתיישב מחדש בארץ כו'. וזהו"ע זקנה שמורה על הקדמות וכל קדמון הוא נצחי, דכל שאין לו תחלה ממילא אין לו תכלה, שאין לו כליון והפסק כו'. שזהו ג"כ ענין הזקנה כפשוטה שהוא מרובה בשנים שהוא ג"כ ענין העדר הכליון, אלא להיותו תחת הזמן הנה העדר הכליון שלו הוא מה שמרובה בשנים, וכמו ועבדו לעולם שהכוונה עד היובל ומ"מ נק' לעולם דכל דבר שהוא תחת הזמן זהו"ע הנצחיות שלו מה שנמשך זמן רב, וכמו הזקן שחי שנים מרובים הו"ע הנצחיות והעדר הכליון כו'. ולמעלה יובן ענין העדר הכליון הוא שאינו נפסק כלל, והיינו להיותו קדמון ממילא הוא בבחי' נצחי בלי הפסק כלל כו'. וז"ש לא ידעתי יום מותי, דענין המות הו"ע הכליון וההפסק כו', אבל בבחי' זקנתי שהוא בחי' עתיק שהוא בחי' א"ס המאציל שקדמון לכל הקדומים אינו בבחי' כליון והפסק

(*) (וזהו נוצר אותיות צנור בחי' צמצום כו', גם ונוצר הוא ל' שמירה דהיינו שהאור הוא בהעלם ואינו מאיר בגילוי רק בחי' הארה לבד).

כלל כו'. והגם שהאורות והגילויים הם ג"כ בבחי' א"ס, וכידוע שגם האור כמו שמאיר באצו' הוא בבחי' א"ס להתפשטותו כו' כמ"ש במ"א. אך הנה באמת עיקר ענין ההפסק הוא מצד הכלים, דהאורות הם בבחי' א"ס והם בבחי' פשוטים עדיין, אבל הכלים הם מגבילים את האורות והם בחי' כח הגבול שבאצו'. ועם היות שבאצו' עצמו אינם מגבילים לגמרי, דהאורות דאצו' גם בהתלבשותם בבחי' הכלים א"ס להתפשטותן, והכלים מגבילים רק להיות בחי' חסד וגבורה כו', אבל החסד הוא בבחי' התפשטות בבחי' בלי גבול כו'. הנה באמת אינו דומה בחי' הבל"ג דהאורות לאחר שמתלבשו' בהכלים לכמו שהם קודם התלבשותם בכלים. דהרי מ"מ כשנאצלה ספי' החסד הרי כוללת בתוכה גם מדת הגבו' ונותנת מקום לאצו' ספי' הגבו' כו', והיינו מפני שמ"מ הכלי מגביל את האור, היינו באיזה אופן נמשך אור החסד כו', ומאחר שיש בו ההגבלה שנמשך באופן כזה (דאם היות שבוזה האופן יכול להיות התפשטות החסד בבחי' בלי גבול כו', מ"מ) הרי שייך בו אופן אחר ששם אין החסד מאיר ומתפשט ונותן מקום למדת הגבו' כו' וכן בשארי ספי' כו'. ועוד דזה שהכלים דאצו' אינם מגבילים כ"כ בחי' האורות דגם לאחר התלבשותם מ"מ א"ס להתפשטותן, זהו באצו' עצמו שאינם מגבילים להאורות דאצו', אבל מ"מ ה"ה שרש ההגבלה דבי"ע, שההגבלה דבי"ע הוא בחי' גבול ממש ושרשו מבחי' הכלים דאצו' כו'. והגם דלכאוי' אינו מובן מאחר שבאצו' הם בבחי' בל"ג עד שאינם מגבילים את האורות וא"כ איך יומשך מהם ענין ההגבלה דבי"ע. אך באמת יותר אינו מובן איך אין הכלים מגבילים את האורות דאצו' באצו' עצמו, דהרי בהכרח לומר שהם בחי' כח הגבול וכמ"ש בעה"ק ח"א פ"ח דא"ס הוא שלימותא דכולא וכשם שיש לו כח הבלתי גבולי כך יש לו כח הגבול, וא"א לומר שהגבול הנמצא ממנו תחלה הוא העוה"ז שהוא חסר מהשלמתו ר"ל שחסר בו גילוי בחי' הכח הבלתי גבול שנק' כח השלם שהו"ע בחי' גילוי אלקות כו' כמ"ש אח"כ, אלא בהכרח לומר שהגבול הנמצא ממנו תחלה הם הספי' ר"ל הכלים שיש בהם כח השלם וזה החסר כו' יעו"ש. ומאחר שהם בחי' הגבול למה אינם מגבילים באצו' עצמו. אך הענין הוא שהכלים דאצו' הם בחי' כח הגבול הכלול בעצם האור דאצו', דהיינו בכח הפועל עצמו, דבכדי שלא יומשך האור יותר מדאי ויהי' בו צמצום ועכבה לעכב ולעצור את כח השפע יש לזה בעצמות כח מיוחד לצמצם כח העצמות, וזהו"ע הכלי כו', ויובן זה עד"מ באדם התחתון כשפועל בכח שבידו לכתוב וכדומה הרי הכח שביד הוי' מתפשט הרבה מאד, רק שיש בכלי היד כח רוחני מכח היד עצמה שפעולתו לעצור ולעכב בלתי תתפשט אלא בקצבה וגבול כך וכך, דהיינו לכתוב אות אלף וכדומה. והנה כשמקיים בפועל ממש צמצום זה וכותב רק אות אלף לבד הרי בא כח היד לידי גבול ממש שלא נמשך מכח היד בפעולה נגלית על הנייר כ"א אלף לבד, והוא מפעולת הכח הגבול שבא ממנו פעולת ההגבלה בגילוי כו'. מ"מ הרי הכח המגביל עצמו שביד שפעולתו לעכב ולהגביל הרי לא נמשך בגילוי על הנייר. דמה שנמשך בגילוי על הנייר הוא הגילוי

וההתפשטו של הכח התנועה לכתוב האות, אלא שגילוי התנועה נמשך בהגבלה, וזה רק מפעולת כח המגביל. אבל עצם כח המגביל לא נתגלה על הנייר, כ"א נשאר בעצמות כח היד כמו שהי' קודם הכתיבה. והענין הוא דמה שכה המגביל פועל ההגבלה אינו פועל חוץ לעצם כח היד היינו לאחר שכבר נמשך כח התנועה בגילוי חוץ מהיד, כ"א פועל ההגבלה בכח היד קודם שנמשך בגילוי להיות נמשך בגילוי במדה וגבול כך וכך, הרי הכח המגביל פועל ההגבלה בעצם כח הפועל כו', ולזאת לא יקרא בשם גבול באמת דמאחר שאינו בפעולה בגילוי אלא כלול בעצם כח הפועל, וכל כח שבעצם הפועל ה"ה כמו הפועל עצמו, דכשם שהפועל עצמו הוא בלי גבול כמו"כ כח הגבול שבו הוא בלי גבול בעצם כו', וזהו מה שיוכל לפעול כמה פעולות בהיד כמו לכתוב אותיות עד אין קץ ועד אין שיעור, ואם הי' גבול באמת הי' צ"ל בזה הגבלה כמה שיתפשט לפעול ולא יותר וכמו הפעולה המוגבלת כמו שכבר נמשכה על הנייר הרי א"א שתתפשט יותר, וכמו אותיות דאתון ועירין לא יתפשטו להיות אתון רברבין הרי יש להם קץ וגבול ממש. ואם נא' שהכח המגביל הוא גבול אמיתי הי' צ"ל קץ וגבול לאופן התפשטותו וכמה יתפשט כו', ואנו רואין שאינו כן, שגם שמגביל התפשטותו כמו בכתבת אות אלף וכדומה מ"מ אינו מגביל כללות התפשטותו כו', והיינו מפני שהוא כלול בעצם כח הפועל ולא חוץ לעצם. שאם הי' ההגבלה חוץ לעצם הי' גבול אמיתי, וכמו כשאחד אוחזו בידו ומנענע בו שא"א להתפשט יותר מהגבלת המניע כו', והיינו מפני שההגבלה היא חוץ לעצם וממילא הוא מגביל עליו באמת. אבל ההגבלה שבעצם הפועל אינו גבול אמיתי רק פועל ההגבלה בהתגלות האור כו', והנמשל יובן מזה בכלים דאצי' דאם היות שהן כח הגבול מ"מ הוא רק כח המגביל שבעצם האצי' שפועל בהאור קודם שנמשך לבי"ע שיומשך לבי"ע בבחי' מדה וגבול כו', וכל הכלול בהעצם הוא כמו העצם שאינו בחי' גבול באמת, כ"א פועל שהשפעה שנמשך ממנו יהי' בבחי' גבול, והיינו בבי"ע שהוא חוץ לעצם האצי', אבל באצי' עצמו אינו בבחי' גבול אמיתי כלל כו' (ולפי"ז י"ל שגם אם נא' שהכלים מגבילים את האורות באצי' גם בענין התפשטותן כו' שכן הוא לדיעה א' כמ"ש במ"א מ"מ אינו בחי' גבול אמיתי שזהו בחי' הגבול שעושה בעצם כח הפועל וכל מה שבעצם הפועל ולא נתגלה עדיין חוץ לעצם ה"ה כמו העצם עדיין כו' ואינו בחי' גבול אמיתי כו'). ונמצא מובן דכלים דאצי' הגם שאינם מגבילים באצי' עצמו מ"מ ה"ה פועלים ההגבלה בבי"ע דשם יש בחי' הגבלה ממש שהכלים דבי"ע מגבילים ומעלימים ממש על האורות שאינו נראה ונגלה כלל כו', וזהו הנק' מות שהו"ע הכליון וההפסק כו', ושרש הענין באצי' בבחי' כלים דאצי' שהם בחי' כח הגבול כו', ועו"ל דענין מות הוא בחי' רע וכמ"ש בזהר דסט"א נק' מות, והנה עיקר הענין שייך בבי"ע כמ"ש במאו"א מע' מ"ם אות ל"ג דבאצי' לא יגורך רע, אמנם מבואר במ"א בתו"א והוספות ד"ה להבין ענין הברכות בענין שרש התהוות הרע מהיכן נמצא דמאחר שלא יגורך רע א"כ מאין נמצא מציאות הרע, אך הענין הוא כמו שנת"ל בשם העה"ק דא"ס הוא

שלימותא דכולא ויש בו גם כח הגבול והוא בחי' הכלים דע"ס דאצי'. ונמצא דבחי' כח הבע"ג ובחי' כח הגבול ז"ע ע"ק וז"א, דע"ק הוא בחי' בלתי בע"ג, וז"א הוא בחי' גבול. והוה עצמו הטעם מה שבז"א יש מדה"ד ובע"ק לית שמאלא בהאי עתיקא, והיינו להיות כי בחי' ז"א הוא בחי' גבול ומדה לכן נמשך מדה"ד, והיינו בחי' דין וגבורה על מי שעובר על גבול רצונו ית' כו'. אבל ע"ק שהוא בחי' בלי גבול אינו שייך שם ענין מדה"ד כו'. וידוע דח"ג הם שרש הטור, דמדת הגבו' להיותה בחי' דינין וגבורות היא שרש הרע, וכמ"ש בלקו"ת פ' שלח ד"ה בפ' נסכים פ"ג וז"ל כי בכל עולם ועולם יש בחי' טור, ואין ר"ל רע ממש ח"ו אלא רע מל' כעס וחימה והו"ע ח"ג שבכל העולמות עכ"ל. הרי בחי' הגבו' הוא שרש ענין הרע, אלא שבאצי' הוא בבחי' תכלית הקדושה, וגם תכליתה חסד. וכידוע דבחי' הדין שבעולם התיקון כלולה מחסד שהכוונה בשביל תיקון נפש החוטא כו' כמ"ש בלקו"ת ד"ה החלצו פ"ב, אמנם בריבוי השתל' בעולמות בי"ע משתלשל מזה בחי' רע גמור גבורות קשות ביותר כו'. וכמשל הדיין הפוסק הדין הוא טוב שמכין לתיקון העולם והשוטר המכה הוא גבו' קשות, וכמ"ש במ"א בענין התולה קלא אילן בבגדו כו'. ועמ"ש בביאור מאה"ז והניף כו' רזא דתרתין אחתין כו'. ומ"מ אם לא הי' ענין הדין בשרשו לא הי' מציאות הגבורות קשות דשרשן ואחיותן הוא בבחי' הדין, אלא שבשרשו הוא בחי' תכלית הטוב בחי' גבורות קדושות כו'. והנה ידוע דעיקר הכלים הם בז"ת דעש"ז נק' גרמוהי שהוא בחי' הכלים, ולכן עיקר הגבול הוא בז"ת ושייך שם מדה"ד שהוא בחי' הדין והגבו' על מי שעובר על הגבלת רצונו שמוזה נשתלשל בבי"ע ענין המות והרע ממש כו' כנ"ל. וכמו"כ יובן בכללות ענין הכלים שענינם הוא להגביל שזהו בחי' הדין והגבו' כו', וכמ"ש בע"ח בענין הצמצום שהוא מה שנתגלה כח הדין וז"ע התהוות הכלים שהתהוותם ע"י הצמצום כו' כמ"ש בע"ח, והיינו להיותם בחי' כח הגבול שהוא בחי' הדין וגבו' כו'. אמנם כל ענין פעולת הכלים להגביל שייך רק בבחי' אורות הנאצלי' שמתלבשים בכלים שהכלים מגבילים את האורות (אלא שבאצי' עצמו אינו בבחי' גבול אמיתי אלא שבבי"ע משתלשל מזה בחי' הגבול ממש כו'). והיינו לפי שהם בחי' הארה לבד לכן הם בגדר ובערך הכלים ומתלבשי' בהם בבחי' תפיסא והתלבשות ממש שהכלים מגבילים ומעלימים ומסתירים עליהם כו'. אבל בחי' עתיק שהוא בחי' העצמות בחי' א"ס קדלה"ק שאינו בגדר גילוי והתלבשות בכלים כלל, ממילא הוא בבחי' נצחי שאינו שייך בו ענין ההפסק כלל, דהרי עיקר ענין ההפסק הוא מצד הכלים שהם פועלים ההגבלה להיות בחי' גבול ממש בבי"ע שזהו ג"כ ענין ההפסק כנ"ל. ובהשתלשו' יותר משתלשל מזה בחי' גבורות קשות שהו"ע הפסק לגמרי כו'. וא"כ בחי' עתיק שאינו בגדר גילוי והתלבשות בכלים ממילא אינו שייך בו בחי' ההפסק כלל כו'. וז"ש לא ידעתי יום מותי היינו שאינו בגדר הכלים כלל שיהי' שייך שם ענין המות וההפסק ח"ו, והיינו מפני כי זקנתי שהוא בחי' קדמון, דהאורות הגם שהם ג"כ אורות פשוטים מ"מ ה"ה בערך הכלים וממילא הכלים מגבילים אותם כו'. והוה

יום מותי יום הוא בחי' גילוי אלא שהגילוי הוא לפ"ע הכלים להיות מתלבש בהם בחי' תפיסא, ולכן אפשר להיות בזה הפסק. אבל בבחי' קדמון שהוא בחי' עצמי (דהאור יש לו תחלה, ובחי' קדמון שאין לו תחלה הוא בחי' עצמות כו' כמ"ש במ"א) אינו בגדר גילוי כלל ולא בגדר התלבשות בכלים כו'. וזהו לא ידעתי, שאינו יודע כלל מענין הכלים שאינו בגדר זה כלל מפני שאינו בבחי' המשכה וגילוי כו'. הגם שבחי' א"א שהוא ראש ומקור לנאצלי' הוא ג"כ למעלה מהתלבשות בכלים, דדוקא אורות הנאצלי' שהם הארה לבד כמו אבא יונק ממזלא בחי' מזלות דאריך שהם בחי' שערות לבד כו' כנ"ל זהו המתלבש בכלים. אבל בחי' א"א שלמעלה מהתלבשות בכלים הרי אינו שייך שם ג"כ בחי' הפסק כו'. מ"מ א"א לומר ע"ז לא ידעתי יום מותי שה"ה בערך הנאצלים. וא"כ יש לו שייכות לבחי' הכלים, ומה שאינו מתלבש זהו רק מפני שהכלי א"א להכיל את האור כו' כנ"ל. וא"כ איך יאמר ע"ז לא ידעתי מאחר שהוא בחי' גילוי שיש לו שייכות אל הכלים כו'. אבל בחי' עתיק שהוא למעלה מגדר גילוי לגמרי ואינו בערך שייכות אל הכלים אדרבה הוא נעתק ונבדל לגמרי בבחי' העלם בעצמותו כו' עז"א לא ידעתי כו'. וי"ל דלא ידעתי הוא כענין לא ידע, ומבואר הפי' בסידור בד"ה ברוך שאמר שגם בעצמותו אינו במהות ידוע וניכר, כי ידיעה הוא בחי' גילוי, ויש מה שנודע לעצמו אלא שלא אתיידע לזולתו, א"כ ה"ה בבחי' גילוי עכ"פ, והר"ע בחי' המשכה נעלמת הנ"ל שהוא בחי' המשכה וגילוי אלא שלא נתגלה עדין לזולתו כו'. משא"כ בחי' לא ידע לעצמו הוא שאינו בבחי' המשכה בגילוי כלל. וזהו לא ידעתי שאינו בבחי' מהות ידוע גם בעצמו כלל, ולכן לא ידעתי יום מותי שאינו שייך בו ענין ההפסק כלל, אדרבה משם נמשך ענין תחיית המתים, וכידוע דתחיה"מ הוא מבחי' טלא דנטיף מעתיקא, והיינו להיות שהוא למעלה מבחי' חיים ומות לכן משם דוקא נמשך להחיות את המת דחיים הוא בחי' גילוי וכל גילוי שייך בו כליון והפסק וזהו"ע המות שהוא בחי' כליון והפסק החיות כו'. אבל מבחי' עתיק שהוא למעלה מבחי' גילוי ואינו שייך בו הפסק כלל לכן משם נמשך שגם שנפסק החיות ע"י המות מ"מ יחזור ויחיה ע"י גילוי בחי' טלא דנטיף מעתיקא. דלפי שאין למות שם אחיזה כלל לכן נמשך משם דוקא להחיות את המת כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא בחי' העצמות שלמעלה מבחי' גילוי כו'. ולכן יצחק דוקא אמר הנה נא זקנתי להיות דיצחק הוא בחי' גבורה דעתיק, וידוע דגבו' דעתיק הוא למעלה מבחי' חסד דעתיק, דחסד הוא בחי' גילוי הארה לבד, אבל גבורה דעתיק הוא בחי' עצמות, דלכן נק' גבורה, דבאמת הרי לית שמאלא בהאי עתיקא אלא שענין הגבו' הוא בחי' תגבורת העצמות כו' כמ"ש במ"א. והיינו בחי' פנימיות ועצמות עתיק, ובשרשו הוא בחי' און שזהו מ"ש כל השומע יצחק לי בחי' שמיעה דא"ק. וידוע דאון דא"ק הוא עצמות א"ק שהוא בחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו'. ולכן אמר יצחק דוקא הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי, שאינו בגדר הכלים כלל, וממילא אינו שייך בו הפסק כלל. ובס' קה"י איתא דיצחק הוא נשמה שאחר התחי' והיינו כנ"ל שהוא למעלה

מבחי' חיים ששייך בו הפסק דכ"ז שייך בבחי' גילוי אור בבחי' הארה. אבל בבחי' עצמות אינו שייך הפסק אדרבה משם נמשך להחיות את המתים שז"ע טל תחי' כו', וזהו מדרי' יצחק כנ"ל. ומכ"ז יובן דבחי' עתיק הוא בחי' סתימין דכל סתימין, דהיינו שסתום מצ"ע שאינו בגדר גילוי בכלים כלל. וזהו בחי' ערפל שהוא עב הענן, דענן הוא בחי' סתימין מה שסתום לגבי המקבלים. אבל בחי' ערפל הוא בחי' סדכ"ס והוא בחי' עתיק שהוא פנימיות הכתר בחי' תחתונה שבמאציל כו'.

בס"ז, ליל ב' דשבועות, רנ"ח

וידבר אלקי' את כל הדברים האלה לאמר. וצ"ל דלכאוי' מ"ש כל הדברים האלה הוא מיותר, והול"ל וידבר אלקי' אנכי ה' אלקיך כו'. והנה במד"ר פ' דברים ע"פ אלה הדברים אש דבר משה מפרש הדברים ל' דבורים, מה הדבורה הזאת כל מה שמסגלת היא מסגלת לבעלי' כך ישראל כל מה שמסגלין מצות ומע"ט הרי הן מסגלין לאביהם שבשמים. ולפ"ז אין תועלת כלל לעצמן בקיום התומ"צ כ"א שמסגלין לאביהם שבשמים, וצ"ל והלא מצינו קבלת שכר הצדיקי' חלף עבודתם בתומ"צ, שזהו"ע הג"ע שהוא תענוג גדול מאד וכמא' מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי וכדאי כל יסורי גיהנם מה שיסורי איוב ע' שנה אינם בערך שעה א' גיהנם ומ"מ כדאי כל יסורי גיהנם בשביל הגילוי דג"ע אפי' געה"ת ומכ"ש געה"ע, ובפרט התענוג דעוה"ב ועולם התחי' שהוא תענוג נפלא עד אין קץ, וכ"ז הוא שכר העבודה דקיום התומ"צ. ולפי מה שאו' במד"ר הנ"ל דכל מה שמסגלין מצות ומע"ט ה"ה מסגלין לאביהם שבשמים א"כ מה"ע הקבלת השכר הנ"ל. ולהבין זה צלה"ק תחלה משנת"ל בענין ערפל שהוא עב הענן, והיינו שהוא בחי' סדכ"ס שסתום ונעלם מצ"ע. ונת"ל שזהו בחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' עצמות א"ס בחי' קדמון לכל הקדומי' שאינו בגדר הכלים כלל. והנה עפ"ז יובן שייכות ענין הערפל למ"ת, דהנה שרש התו' הוא מבחי' פנימיות הכתר ומ"ש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, באור פניך דוקא בחי' פנימיות כו'. דזהו ההתחדשות דמ"ת על ברה"ע, דהרי גם ברה"ע נמשך מבחי' הכתר וכמ"ש בראשית ברא ות"א בקדמין ברא כו' וכמ"ש בע"ח דתחלת הבריאה הי' מצד כי חפץ חסד הוא כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם כו', דכל המשכת בחי' סדר השתל' ה"ה נמשך מאוא"ס שלמעלה מסדר השתל' שהוא בחי' הכתר ובשרשו הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שז"ע רצון הפשוט הנ"ל, וכמא' שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל. הרי הי' ההשערה על כל המשכת סדר ההשתל' גם באוא"ס שלפני

הצמצום. שזהו שרש ענין בחי' מאמר א' מאמר סתום, שעז"נ כי הוא צוה במח' ורצון ואח"כ ונבראו בפועל ע"י שנפרט בע"מ כו'. וא"כ מהו ההתחדשות דמ"ת כו'. אלא שזהו ההפרש בין בחי' חיצוניות הכתר לפנימיות הכתר. דברה"ע הוא מבחי' חיצוניות, דגם ע"ס דאצי' הם מבחי' חיצוניות הכתר שהוא ריש ומקור לנאצלים כו'. וכן כללות סדר השתל' הוא מבחי' חיצוניות האור דאוא"ס שלפני הצמצום. דזהו מה שעלה ברצונו הפשוט לברוא ולהאציל כו' בחי' חיצוניות בחי' הארה לבד. ולכן הי' בזה הצמצום שהוא התעלמות האור כו' כמ"ש במ"א. שזה שייך רק בבחי' הארה לא בהעצם ח"ו כו' כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי'. וגם האור הנמשך מאוא"ס להאיר לאחר הצמצום ה"ה נמשך ע"י הצמצום שהצמצום פועל בו להיות בבחי' אור מצומצם עד שבא בריבוי התחלקות ואינו דומה אופן גילוי האור למעלה ולמטה. דבעולמות העליונים מאיר גילוי אור ובעולמות התחתונים הוא בחי' העלם כו'. שזהו מפעולת הצמצום כו' כמ"ש במ"א, וכ"ז הוא לפי שזהו בחי' הארה לבד כו'. אבל התורה היא בבחי' פנימיות דוקא בבחי' פנימיות הכתר, וגם בשרשה הראשון היא בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס למעלה מעלה גם מבחי' התעוררות הרצון דברה"ע כו'. והראי' דבתורה כתי' בי מלכים ימלוכו דע"י התורה דוקא נחלט הרצון דברה"ע, ותנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו מוטב כו'. והיינו לפי שהתורה היא הפנימיות ותכלית הכוונה דברה"ע, דעיקר הכוונה בברה"ע הוא להיות לו ית' דירה בתחתונים, והיינו להמשיך בחי' א"ס עצומה שז"ע דירה כמו דירת אדם עד"מ שעצמות האדם הוא בהדירה כו'. וכמו"כ הו"ע שיהי' לו ית' דירה בתחתונים היינו להמשיך בחי' א"ס עצומה שיאיר בגילוי למטה כו'. וזהו ע"י התורה, כי התורה שרשה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, וגם כמו שירדה התורה בסדר השתל' ה"ה בבחי' הת"ת אורייתא תליתאי לעם תליתאי בירחא תליתאי כו'. דת"ת עולה עד הכתר, והיינו בבחי' פנימיות הכתר שבזה חלוק קו האמצעי מב' הקוין כו'. דהב' קוין חו"ג שרשן מחיצוניות הכתר וקו האמצעי שרשו מבחי' פנימיות הכתר כו'. כמ"ש מזה במ"א בד"ה וידבר כו' כה"ד האלה, רנ"א. ולכן קו האמצעי דוקא הוא הבריה התיכון המכריח מן הקצה אל הקצה. וענין ההברחה היא שמרכ"ד עד סוכ"ד הוא במדרג' אחת שהוא למטה כמו למעלה ממש. והיינו לפי שהמשכתו הוא מבחי' קצה היותר עליון היינו בחי' פנימיות ועצמות א"ס, דבעצמות אינו שייך צמצום כלל, דהיינו שהצמצום אינו פועל בהעצמות ולכן הוא בקצה התחתון כמו בקצה העליון ממש כו'. וכן הוא ג"כ בתורה דבכללות המשכתה מרכ"ד עד סוכ"ד גם כמו שירדה למטה ממש לא נשתנה מעצם מהותה כלל כו'. הגם שלמטה נתלבשה בלבושי' גשמיים כו'. מ"מ זהו שהעצמות גופא נתלבש בלבושי' אלו עד שע"י שתופס ומשיג את התורה ה"ה תופס בא"ס עצומה ממש, וכדאי' במד"ר ע"פ ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים מכרתי לכם את תורתו כביכול נמכרתי עמה. הרי על התורה כמו שניתנה למטה ע"ז אומר נמכרתי עמה כביכול שע"י תופס בא"ס עצומה. וענין התפיסא הוא שהעצמי דא"ס יאיר בגילוי בהכלים שלו

וכמ"ש בס"ב פל"ו בענין ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שנותנת עוז לנש"י
 שיאיר ויותפס בנשמתם בחי' גילוי אור הפנימי והעצמי דא"ס, וכמו לעתיד
 שיאיר בחי' עצמות א"ס בגילוי בנש"י בפנימיותם כו', ומעין זה חי' במ"ת
 דכתי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקי' אין עוד מלבדו, שזהו בחי' הראי'
 בבחי' העצמות, דמצד ההארה אינו שייך לומר אין עוד כ"א כולא קמי'
 כלא חשיב, וכמ"ש במ"א ההפרש ביניהם, דכשואמרים כלא חשיב הרי יש
 איזה מציאות אלא שהוא כלא חשיב כו', וזהו מצד האור, שהרי האור הוא
 מציאות דבר מה אלא שהוא בבחי' אין ואפס, וזהו כלא חשיב כו', אבל
 אין עוד היינו שלא יש שום מציאות כלל, ואין זה שייך לומר מצד האור כ"א
 מצד העצמות שהוא בחי' יש האמיתי ואין עוד מלבדו כלל כו' (ועמ"ש במ"א
 בד"ה וזאת התרומה), ועז"א הראת ממש בבחי' ראי' חושית, די"ל שהוא בחי'
 התפיסא בפנימיות כו', ועל כדו"ד פרחה נשמתן והחזירן בטל תחי' שהוא
 בחי' טל תורה שנק' עוז בחי' טלא דנטיף מעתיקא כו', וי"ל דמה שעל
 כדו"ד פרחה נשמתן זהו מצד הגוף, שהי' בהם מוזהמת הנחש והחזירן
 בטל תחי' שע"ז פסקה זוהמתן, שז"ע תח"מ שהוא העברת הרע והטומאה
 עד שגם הטמא יהפך לטהור והמת יחי' כו', והיינו ע"י גילוי בחי' הטל
 דוקא כו' כנ"ל, והענין הוא כמשנת"ל דמיתה הוא מצד התגברות הס"ט, א'
 ובכדי להחיות את המת זהו ע"י גילוי בחי' עתיק להיות דשם לא ידעתי
 יום מותי כו' כנ"ל, לכן משם דוקא נמשך להיות ואת רוח"ט אעביר מן
 הארץ עד שגם המת יחי' בחיות העצמי דא"ס, וכמ"ש ונחי' לפניו שיהי'
 כלי לקבל בחי' האור העצמי דא"ס כו', וכמו"כ י"ל במ"ת שפסקה זוהמתן
 ע"י גילוי בחי' טל תחי' שהוא בחי' טל תורה כו', עד שנעשו כלים שיאיר
 בהם האור בפנימיות כו', וגם כשתופס ע"י לבושי התורה היינו כשלומד
 ההלכה גשמיות ומבין ומשיג את הפשט הפשוט כמו שהוא כו', ה"ה ג"כ
 תופס בהעצם וכמ"ש בס"ב פדו"ה כמשל המחבק את המלך כו', והיינו
 לפי שהעצם מלושב בלבוש התורה גם כמו שירדה למטה כו', וראי' לזה
 ממה שגם כמו שהתורה היא למטה היא למעלה מהגבלת זמן ומקום וכמא'
 כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כו' אף שאינו בזמן ההקרבה
 ומ"מ ה"ה כאלו הקריב כו', הרי שגם למטה היא למעלה מזמן ומקום כמו
 למעלה ממש כו', והיינו לפי שהמשכתה הוא מבחי' פנימיות ועצמיות א"ס
 שאינו שייך בזה בחי' צמצום והעלם כלל, ולכן היא למטה כמו למעלה
 ממש שלא כפי ירידת והגבלת העולמות כו' (ועמ"ש בד"ה והוא כחתן,
 רנ"ז) דגם כמו שנמשכה בסדר השתל' נמשכה בבחי' פנימיות הקו, שז"ע
 בחי' קו האמצעי שהוא בשוה מתחלת המשכתו עד סוף סיומו כו' כנ"ל וכמ"ש
 במ"א, הגם שנת"ל דבחי' העצמות הוא למעלה מגדר המשכה לגמרי, ולכן
 נא' ע"ז לא ידעתי כו' כנ"ל, והרי התורה שירדה ממדרי' למדרי' עד שירדה
 למטה שהוא בחי' המשכה, וכל ענין התורה הוא ידיעת התורה דוקא וידיעה
 הוא בחי' גילוי כו' כנ"ל, א"כ לכאו' היא ג"כ בחי' הארה לבד כו', הענין הוא
 דהנה אי' בהקדמת הרמב"ן לפירושו עה"ת דמשה כתב את התורה מפי

הקב"ה וכמעתיק מספר קדמון כו' וי"ל דכמו"כ הוא בכללות המשכת התורה כמו שיודה ממדר"י למדר"י הוא כמעתיק מספר לספר. וענין העתקה מספר לספר ה"ה בחי' המשכת העצם שגופו ועצמו של הדבר כמו שהוא בספר ההוא נעתק בספר זה וכמו אה"ם המעתיק עצמו ממקום למקום הרי כל עצמותו נעתק ונמשך כו'. וא"כ יובן דאופן המשכת התורה אינו כמו ענין ההמשכה בסדר השתל' שנמשך בחי' הארה לבד מן העליון אל התחתון, וכמו חיצוניות שבעליון שנעשה פנימיות אל התחתון שכך הוא אופן ההמשכה בסדר השתל' שבחי' חיצוניות לבד נמשך שהוא בחי' הארה, שלפי אופן המקבל כו', והמשפיע והמקבל אינן דומים זל"ז כו'. וה"ו כמו עד"מ באה"ם שאינו דומה השתל' הכחות להעתקת העצם. וכמו בהשתל' הכחות דשכל ומדות הרי המדות אינם שכל, וגם השכל שבמדות ה"ה למטה הרבה ממדר"י השכל עצמו כו' כמ"ש מזה במ"א. וכן בגילוי השכל שמגלה לזולתו ע"י הדבור אינו בערך לגבי השכל כמו שהוא צלול ונק' חלק עשירי, וזה רק במספר דהיינו בכמות לא באיכות כו' כמ"ש במ"א. משא"כ בהעתקה ממקום למקום הרי כל עצמותו נעתק ונמשך כו'. וכמו"כ יובן הפרש בין ההמשכה דסדר השתל' להמשכה דתורה, דהמשכה דסדר השתל' הוא רק הארה לבד שנמשך מן העליון אל התחתון ולכן אין התחתון דומה אל העליון כו'. משא"כ בהמשכת התורה הוא שהעצם נמשך ממדר"י למדר"י, ולכן בכל מקום המשכתו הוא במעלה ומדר"י זו עצמו כמו שהוא בעצמו בלי שינוי כו' שגם כמו שירדה התורה למטה בחי' הדברי אשר שמתו בפיך שהיא בחי' דברי ממש כמו שהיא למעלה כו'. ונמצא שהמשפיע והמקבל שוין כו'. ושרש ההפרש הוא משום דבסדר השתל' הרי כללות ההמשכה היא בחי' הארה לבד בחי' חיצוניות דאוא"ס כו' שהוא בגדר המשכה וגילוי לפי אופן העולמות כו' כנ"ל, ולכן אופן ההמשכה בזה הוא שחיצוניות שבעליון לבד נעשה פנימיות אל התחתון שזהו מה שלפי ערך כלי התחתון כו'. אבל התורה שרשה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס שאינו בגדר המשכה כלל (היינו בבחי' המשכה שלפי ערך העולמות), להיותו עצמי כו' כנ"ל. לכן כשנמשך אופן המשכתו הוא בחי' המשכת העצם ממש. וזה ענין המשכת התורה שהוא כמעתיק מספר לספר שהוא בחי' המשכת העצם כו'. ומכל מקום התורה היא בבחי' המשכה פנימיות, שע"י התורה תופס ומשיג בבחי' א"ס דלית מחתב"כ כו' כנ"ל, שזהו מה שהתורה נק' עוז שנותנת כח ועוז שיוכלו הנשמות לקבל בחי' אור העצמי דא"ס כו'. גם י"ל דהעוז דתורה זהו בחי' תגבורת העצמיות. שהגם שאינו בגדר כלים כלל, מ"מ יהי' נתפס ומתקבל בפנימיות בנש"י כו'. והתגבורת היא בבי' דברים, הא' שיהי' בבחי' המשכה, והב' שיהי' נתפס בפנימיות כו', ובחי' תגבורת העצמות נותן כח בנשמות שיוכלו לקבל את האור כו'. ונמצא דהמשכת התורה לפי שהיא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס לכן אופן ההמשכה היא שלא לפ"ע המקבל, דהיינו בחי' המשכת העצם, ולהיותה המשכת העצם לכן נותנת כח בנשמות שיוכלו לקבל האור בפנימיותם כו'. וזהו מה שעתיק הוא ג"כ ל' חזק ולי' העתקה, וכידוע

שיש ג' פי' בתי' עתיק, ל' ישן וזקנה כמו ועתיק יומין יתיב, ול' חוזק כמו יצא עתק מפיתכם (ש"א ב') וכמו עתקו וגם גברו חיל (איוב כ"א) ות"י אתקיפו כו', ול' העתקה כמו ויעתק משם וכמו אשר העתיקו אנשי חזקיה'. וענין ישן וזקנה כבר נת"ל שהוא שמורה על הקדמות כו', ול' חוזק הוא בחי' תגבורת העצמות, דעיקר העוז והכח הוא בבחי' העצמות דוקא, וכמו עד"מ באדם מצד הכחות עצמים יכול להגבי' משא כבידה ביותר שאינו בערך הכחות הגלויים שלו כו', דכל תגבורת הוא בבחי' העצמות דוקא. וענין התגבורת למעלה הוא מה שבא בבחי' המשכה ושתהי' ההמשכה בבחי' פנימיות דוקא וממילא נמשך דוקא למקום הראוי כו' כמשי"ת. ול' העתקה הוא להורות שההמשכה היא בבחי' המשכת העצם כו' כנ"ל (וענין ההעתקה יש על ב' אופנים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, דויעתק משם הוא ההעתקה מלמטלמ"ע שנעתק ונבדל, והיינו להיותו בחי' עצמות לכן הוא נעתק ונבדל לגמרי מבחי' סדר השתל'. והו' עתיק יומין שנעתק מבחי' יומין עילאין, וכנ"ל בענין לא ידעתי יום מותי כו', וענין אשר העתיקו אנשי חזקיה' זהו"ע ההעתקה מלמעלמ"ט בבחי' המשכה, והיינו בחי' העתקת המשכת העצם דבחי' א"ס המאציל כו'), והו' ג"כ ענין ההמשכה תורה כו', ולכן במ"ת נדמה להם כזקן בחי' עתיק כו', והו' ההתחדשו' דמ"ת על ברה"ע כו' דהרצון דברה"ע הוא בחי' חיצוניות הכתר, והרצון תורה הוא בחי' רצון פנימי ועצמי דבחי' פנימיות הכתר כו', ולכן כ"ו דורות שעד מ"ת היו גיוזונים בחסדו של הקב"ה שזהו מצד ההמשכה דבחי' חיצוניות הכתר דכמה ארך אפים לפניו כו', ושרש ההמשכה הוא מבחי' חסד דעתיק שמלושב בגולגלתא כו' שהוא בחי' הארה לבד כו', ולכן יכולים כולם לקבל משם כו', וי"ל דהנה בחי' חיצוניות הכתר הוא בחי' הארה שיש לה ערך ושייך לעולמות כנ"ל, ומה שאפשר להאיר בפנימיות מאיר בפנימיות בסדר השתל' בע"ס כו', ומה שא"א להאיר בפנימיות נמשך בבחי' מקיף, דמאחר שיש לו שייכות לעולמות ה"ה נמשך בעולמות אלא שנמשך בבחי' מקיף, ומצד המקיף יכולים הכל לקבל, כי להאור"מ א"צ כלים ולכן שם כחשיכא כאורה כו', והו' שעד מ"ת שנמשך רק בחי' חיצוניות לבד לכן היו גיוזונים כולם בחסדו של הקב"ה מבחי' המקיף כו', אבל התורה היא מבחי' גבורה דעתיק שמלושב במו"ס, דגבורה הוא בחי' עצמות כנ"ל, ובחי' ומדרי' זו נמשך בבחי' פנימיות דוקא, כי כל מקיף הוא חיצוניות ולואת בחי' האור פנימי ועצמי אינו נמשך בבחי' מקיף כ"א בבחי' פנימי דוקא (ומה שנק' מקיף דאו"ח היינו שהוא בבחי' או"ח בעצמותו כו' כנ"ל, אבל כשנמשך ה"ה נמשך בבחי' פנימיות דוקא כו') ומאחר שנמשך בבחי' פנימיות הרי צריכים כלים להאור, אלא שהכלים אינם כמו הכלים שבסדר השתל', להיות כי ההמשכה אינו כמו ההמשכה בסדר השתל' כנ"ל. דהמשכה בסדר השתל' הוא רק בחי' הארה לבד, ולכן גם מה שהוא מציאות דבר מה ה"ה בבחי' כלי להאור והגילוי, אבל המשכה זו היא בחי' המשכת העצם, ולכן הכלי לזה הוא בחי' הביטול והנחת עצמותו לגמרי כו' כמשי"ת, ואף גם זאת ע"י שהו"י עוז לעמו יתן שיוכל להתקבל

בכלי כו' כנ"ל. ומאחר שצריכים כלים לזה לכן נמשך למקום הראוי דוקא. וזהו הטעם מה שעיקר גילוי אור התורה שהוא בחי' העצמות יאיר לעתיד דוקא בפנימיות בנש"י לאחר גמר הבירורי' דוקא. וכמא' טעמי תורה לא נתגלו, טעמי תורה הם בחי' הסוד סתום שבתורה שהוא בחי' העצמות דא"ס שמלוּבש בלבושי התורה לא נתגלה עכשיו שיאיר ויותפס בפנימיות בנש"י (שו"ע בחי' התפיסא באופן הא' שנת"ל שתופס בחי' האור העצמי בגילוי בכלים וחושים שלו כו') דכל זמן שלא נתברר העולם לגמרי א"א שיאיר בחי' האור העצמי דא"ס, כ"א לאחר גמר ושלימות הבירורים דוקא. הגם שנת"ל דמצד העצמות דוקא יכול להיות בבחי' המשכה מלמעלמ"ט גם בלי הכנת המקבל וכמבואר במ"א בענין ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו', דדוקא הקב"ה בכבודו ובעצמו יכול להיות ירד באמ"צ ערות הארץ כו' (המשכה וירידה זו א"ו מבחי' היצונויות הכתר משום דכחשיכה כאורה כו'. דהרי אדרבה מזה נמשך להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל וכמ"ש במ"א בענין אני הוא ולא אחר, דמבחי' אני הוא בחי' עצמות דוקא נמשך משם ביטול ואיבוד הסט"א וזהו ולא אחר כו'. א"כ זהו מבחי' גילוי פנימיות הכתר כו') הרי בחי' העצמות דוקא אפשר להיות נמשך במקום הבלתי מתברר וכמו במ"ת דוירד ה' על ה"ס שהי' גילוי למטה גם שהמטה לא נתברר כו' כנ"ל. וגם נמשך במקום הטומאה והסט"א כמו באמ"צ כו', מ"מ כ"ז אינו בבחי' גילוי בפנימיות, דבכדי שיאיר בבחי' פנימיות ממש א"א כ"א כשיזדכך לגמרי ויהי' כלי לזה אז דוקא אפשר להאיר בפנימיות שזהו אמיתית ענין בבחי' * ומדרי' זו כו' כנ"ל. ומה שמאיר גם במקום הבלתי מבורר גם במקום הטומאה והסט"א כו' אין זה המשכה בבחי' פנימיות וגם לא בבחי' מקיף כמו מבחי' היצונויות הכתר. שהרי מהמשכת המקיף יכולים הכל לקבל גם הסט"א כידוע בענין אם תגביהי כנשר כו'. וכאן הרי אדרבה מצד גילוי אור הפנימי והעצמי נעשה ביטול הקלי' וסט"א כו' כנ"ל. וכמו ועברתי באמ"צ והכיתי כל בכור באמ"צ כו' וכן במ"ת הרי על ידי גילוי בחי' העצמית פסקה זוהמתן כו' כנ"ל, וכמו תחח"מ שיהי' על ידי הגילוי מלמעלה כנ"ל, וכן שלימות וגמר הבירורי' לעתיד יהי' על ידי הגילוי מלמעלה וכמ"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה כו' ויו נצחם על בגדי כו' שו"ע בירור הניצוצות כו' כמ"ש במ"א. הרי דגילוי בחי' ומדרי' זו אינו כמו בחי' המשכת המקיף שמחיצונויות הכתר כו'. והענין הוא כנ"ל דבחי' היצונויות מפני שיש לו שייכות אל העולמות לזאת מה שא"א להאיר בפנימיות נמשך בבחי' מקיף בעולמות, ומצד בחי' המקיף שא"צ כלים לזה יכולים הכל לקבל גם הקלי' והסט"א כו'. אבל בחי' הפנימיות שאינו בגדר העולמות כלל וכשנמשך בחי' זו בעולם * ההמשכה היא לצורך גילוי

(* אופן ההמשכה הוא בבחי' גילוי לצורך גילוי בפנימיות כו').

בפנימיות דוקא כנ"ל. ולכן מה שא"א להיות כלי לזה ה"ה מתבטל ונאבד, ומה שאפשר להיות כלי לזה נעשה בבחי' כלי כו'. וכמו במ"ת שפסקה זוהמתן שז"ע איבוד הסט"א. מפני שהסט"א א"א להיות כלל כלי לאלקות כו'. ונש"י נעשו בבחי' כלים לקבל אור התורה כנ"ל בענין החזירן בטל תחי' כו'. וכן ביצי"מ שהי' גגוף למצרים ורפוא לישראל, דלפי שעה האיר בהם האור בפנימיות שהיו בבחי' מוחין דגדלות כמ"ש בפע"ח שער המצות. ולכן גומרים את ההלל בליל פסח כמ"ש בע"ה שער מיעוט הירח פ"ב. וכמו"כ לעתיד שיהי' גמר הברורים ע"י גילוי בחי' העצמות עד שיהיו נש"י כלים לקבל את הגילוי כו'. ומעין זה הי' במ"ת כו' כנ"ל. וזהו מה שהתורה פועלת ב' פעולות הפכיות שהיא עוז ותושי', עוז לנה"א ותושי' לנה"ב. והיינו הנה"ב שא"א להיות כלי לזה פועל בו אור התורה חלישות שנחלש כחו. והנה"א שאפשר להיות כלי לזה נעשה לו בחי' עוז כו' כנ"ל. ומה שבמ"ת הי' הברור בנש"י לבד שפסקה זוהמתן אבל כללות העולם לא נזדכך. י"ל ע"ד המבואר במ"א בענין ספה"ע דכתי' תספרו חמשים יום וסופרים רק מ"ט ימים. דלספור אינו שייך רק מ"ט ימים, דזה אפשר להמשיך ע"י אתעדל"ת, ויום החמשים שהוא בחי' שעה"ג נמשך ממילא. ומ"מ כתי' תספרו חמשים יום, דדוקא כסופרים המ"ט ימים תחלה או נמשך שעה"ג כו'. ועד"ז י"ל כאן, דהגם שהמשכה היא מלמעלה מצ"ע בלי הכנת המקבל, מ"מ צ"ל תחלה איזה עבודה ותיקון כו' ולזאת בנש"י שהי' תחלה ספה"ע קודם מ"ת הגם שלא נזדככו עדיין, מ"מ פעל בהם גילוי בחי' העצמות שפסקה זוהמתן כו'. משא"כ בעולם לא הי' שום ברור עדיין עד אחר מ"ת בהמ"ב מסעות שהם ענין הברור והתיקון בעולם כמ"ש במ"א. וכן כל ענין העבודה בתומ"צ המלוכשים בגשמיות הו"ע תיקון וברור חיצוניות העולמות כו'. ולכן לעתיד כשיאיר בחי' העצמות יהי' גמר ושלימות הברור בחיצוניות העולמות כו'. ומ"מ גם במ"ת ע"י שהי' גילוי אוא"ס עצומ"ה למטה נעשה בחי' ביטול כללי בעולם שיוכל להתברר אח"כ. וזהו ג"כ ענין מה שהחזיר את התורה על כל אומה ולשון, שהכוונה הי' לפעול בהם הביטול בכלל בכדי שיוכלו להתברר אח"כ כו' כמ"ש במ"א). * ולכן עיקר הגילוי יהי' לעתיד שיאיר בבחי' פנימיות בנש"י. ומעין זה הי' במ"ת ע"י בחי' טל תורה כו' (ובצ"ג מאיר מעין זה גם עכשיו ע"י עבודתם בתומ"צ. שז"ע עולמן תראה בחיך כו' וכמ"ש במ"א). וע"פ הנ"ל יובן שייכות הערפל למ"ת. דהנה נת"ל דערפל הוא בחי' פנימיות הכתר, ולכן נק' ערפל עב הענן שהוא בחי' חשך והעלם העצמי דא"ס בחי' סדכ"ס שסתום ונעלם מצ"ע שלמעלה מעלה מגדר הכלים כו'. ולזאת במ"ת דהמשכת התורה הוא בחי' המשכת א"ס עצומ"ה שזהו כל ענין ההתחדשות דמ"ת כו' כנ"ל. לכן הי' מ"ת מבחי' ערפל דוקא כו'.

אמנם ממ"ש הערפל אשר שם האלקי' משמע דערפל הוא בחי' לבוש אל האור העליון, וכן אמר ה' אמר לשכון בערפל וכת' (איוב כ"ב) הבעד ערפל ישוטו, שמכ"ז משמע דערפל הוא כמו כלי ולבוש ששם שוכן האור העליון כו'. ויובן זה ע"פ משארו"ל פ"ב דחגיגה די"ב ב' ערבות שבו צדק ומשפט כו' וכסא הכבוד מלך אל חי רם ונשא שוכן עליהם בערבות שנא' סולו לרוכב בערבות כו' וחשך ענן וערפל מקיפים אותו שנא' ישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשכת מים עבי שחקים, ומי איכא חשוכא קמי שמיא והכתיב ונהורא עמי' שרא, ל"ק הא בבתי גוואי הא בבתי בראי ופרש"י בבתי גוואי גהורא עמי' שרא, והנה ערבות פי' בוח"ב דקס"א א' שהוא חסד דו"א, ולפ"ז י"ל דמה שחשך ענן וערפל מקיפים אותו היינו בחי' ג"ר, דכתר נק' חשך כמ"ש ישת חשך סתרו דקאי על הכתר כידוע, ומ"ש דזהו בבתי בראי היינו כמ"ש בת"ז או"א"ס מלאגאו כתרא עילאה מלבר, הרי שהכתר נק' חיצוניות לגבי או"א"ס, ולכן כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אוכם הוא קדם עה"ע כו', דפי' אוכם הוא שחרות וביטול כו', ולפ"ז צ"ל מה שהכתר נק' חשך היינו לגבי האו"א"ס שלמעלה ממנו שהוא בבחי' חשך מצד הביטול והעדר תפיסת מקום כו', אמנם ג"ז אמת שנק' ג"כ חשך לגבי למטה מפני שאינו מאיר בגילוי בסדר השתל' כו', דמה שמאיר בגילוי הוא רק אפס קצהו כו' כנ"ל, ובתי גוואי י"ל שהוא בחי' פנימיות הכתר בחי' עתיק, ועד"א ונהורא עמי' שרא שהוא בחי' אור העצמי דא"ס כו' כנ"ל, וענין ענן וערפל אי' בת"ז תיקון למ"ד דמסט' דימינא אתקריאת ענן ומסט' דשמאלא ערפל, ופי' בס' חמדת צבי שהם או"א, וכ' שכ"ה בת"ז ז"ח, נמצא דג' בחי' חשך ענן וערפל הם כסדרן, כתר נק' חשך, וחור"ב נק' ענן וערפל, ומ"ש דבינה הוא מסט' דשמאלא וידוע דמוחין בכלל הם בחי' רחמים (ומה שבינה מינה דינין מתערין בסופה היינו בסופה דוקא, אבל עצם הבינה אינו שייך שם בחי' הדינין וגבורות כו' כמ"ש במ"א, אדרכה בינה נק' דרור עלמא דחירא חירות ממה"מ, שאין להדינין וגבו' אחיזה בבחי' בינה כו' וכמ"ש בתו"א בהביאור דוקבל היהודים) היינו כמ"ש אני בינה לי גבורה, דבינה מקבלת מבחי' גבורה דעתיק שמלוּבש במו"ס, וכבר נת"ל דבחי' גבו' דעתיק אינו בחי' דינים ח"ו, שהרי לית שמאלא בהאי עתיקא כו', אלא שהוא בחי' תגבורת העצמות כו', וזהו ג"כ מ"ש הערפל אשר שם האלקי' היינו בחי' עתיק שבבינה שזהו"ע האלקים, וכמ"ש בלק"ת בהביאור דכי כארץ תוציא צמחה בענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה כו', דהוי' זה הוא בניקוד אלקים ומבואר שם דאלקי' הוא בחי' עתיק כו', ולכן בבינה הוא ג"כ הוי' בניקוד אלקי' דהאלקי' הוא בחי' עתיק שבבינה, ולפ"ז פי' ומשה נגש אל הערפל, דמשה הוא בחי' הת"ת ונגש אל הערפל היינו עלייתו אל הבינה אשר שם האלקי' בחי' עתיק, והיינו ע"ד עליית ז"א ביוהכ"פ שעולה לבחי' עתיק כידוע מענין הוי' הוא האלקי' כו' כמ"ש במ"א, והעלי' הוא ע"י בינה דיוהכ"פ הוא בבחי' אימא עילאה כידוע, וכמו"כ הו"ע ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקי', היינו העלי' לבחי' עתיק ע"י הבינה כו'.

ולהבין זה מה"ע העלי" ע"י בינה דוקא. הענין הוא. דהנה ידוע דכל המשכת אור עליון בכדי שיומשך בפנימיות בסדר השתל' צ"ל ההמשכה ע"י חו"ב דוקא שהם ראשית ההשתל' וההמשכה בבחי' פנימיות כו' וכמו עד"מ באדם הנה עיקר הגילוי בבחי' פנימיות ובבחי' התיישבות בכלי הוא מוחין דוקא. דלמעלה מהמוחין שהוא בחי' הרצון הרי אינו בבחי' התיישבות בכלי. וכידוע שאין להרצון כלי מיוחדת בגוף. כ"א הוא בבחי' מקיף כו'. ותחלת הגילוי בפנימיות הוא במוחין דוקא. וגם במדות שלמטה מהמוחין הרי אפשר שיהיו בבחי' התפעלות ביותר בלתי התיישבות בכלי. וכמו אהבה הבלתי מוגבלת כו'. וזה גופא שיהיו המדות בהתיישבות הוא דוקא כשנמשכי' ע"פ מוחין שאו דוקא נמשך האור במדות ובכל הכחות בבחי' התיישבות בפנימיות בכלים כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה דבכדי שיהי' ההמשכה בבחי' ז"א ומל' כו' בבחי' פנימיות הוא כשנמשך ע"י חו"ב דוקא. וזהו כל ענין ההתחדשות דעולם התיקון שיהיו המשכות האור עליון ע"י חו"ב דוקא. שזהו ג"כ ענין לידת המדות מחו"ב. דידוע דהמדות בשרשן למעלה מחו"ב וכמא' או"א במזלא אתכלילו וז"א בעתיקא אחיד ותלי' כו'. ומ"מ יהיו לידת המדות ע"י חו"ב שע"ז יהיו בבחי' התיישבות דוקא בבחי' אור בכלי שזהו"ע או"פ כו'. משא"כ בעולם התהו שהיו בבחי' אורות מקיפי' בלתי מתיישבי' בכלים. והיינו מפני שבתהו לא הי' עיקר לידת המדות מן המוחין חו"ב. דהגם דסדר המשכת הע"ס דתהו הי' ג"כ שנמשך תחלה חו"ב ואח"כ המדות דתהו. והמדות היו כלולים תחלה בחו"ב ומשם נמשכו כו' כמ"ש בע"ח בתחלתו דבתחלה יצא ספי' הכתר ובה היו כלולים כולם ואח"כ יצא ספי' החכ' והח' ספי' כלולים בו. ואח"כ בינה והו' כלולים בה כו'. וכ"ה בע"ח שער הנקודים פ"ז וע"ש ביפה שעה ובהג"ה בשם ס' שמן ששון. מ"מ י"ל דזהו כעין בחי' מעביר לבד. וכמו בדוגמא בנה"ט דענין הולדת המדות מן המוחין הוא רק מה שהמוחין מעוררים את המדות לא שכל הולדת המדות הוא מהמוחין והראי' שהרי המדות הן בתוקף גדול שלא כפי חיוב השכל כו' ובדוגמא כזאת יובן בספי' דתהו מאחר שהמדות הן בתוקף האור בבחי' אורות מקיפים בהכרח לומר שאינם ע"פ המוחין ופעולת המוחין בהם הוא רק כעין מעביר לבד כו'. משא"כ בתיקון דכל הולדת המדות הוא מהמוחין דוקא והן ע"פ אופן המוחין דוקא כו'. וכן כל המשכת האורות העליונים בתיקון נמשכים ע"י מוחין חו"ב דוקא. וכ"ז הוא מצד מעלת מדרי' הפנימי שלמעלה בשרשו מבחי' המקיף כנ"ל. דהמקיף הוא בחי' היצוניות האור והפנימית מבחי' פנימיות האור. לכן יש בכח הפנימי להלביש את האור"מ כו'. וזהו"ע יחוד חו"ב בכ"מ דבחי' אור העליון נמשך בחכ', וע"י יחוד חו"ב נמשך האור בבינה בכדי שיהי' הגילוי בז"א ומל' ובכל העולמות כו'. ועיקר ההמשכה בפנימיות הוא ע"י הבינה דוקא. וכידוע דשם עיקר התפיסה וההתלבשות בפנימיות דחכ' היא נקודה כללית עדיין ואינה בבחי' תפיסה ממש כ"א עיקר התפיסה וההתיישבות בכלי הוא בבינה דוקא. ולכן בכדי שיומשך האור בפנימיות העיקר הוא ע"י הבינה דוקא כו'. אמנם ידוע דביחוד חו"ב יש ב' מדרי' יחוד

חיצוני דאו"א ויחוד פנימי, וההפרש ביניהם אי' בע"ח דיחוד חיצוני דאו"א
 הוא מאו"א עצמן ויחוד פנימי דאו"א הוא מה שאו"א מקבלים מאריך ועתיק
 ולמעלה יותר עד א"ס ב"ה כו'. והנה מ"ש דיחוד חיצוני דאו"א הוא
 מאו"א עצמן אין הכוונה שהוא מאו"א לבד ולא למעלה מאו"א, שהרי כל המשכה
 בסדר השתל' הוא שנמשך מלמעלה מסדר השתל' כנ"ל, ודוקא כשהחכ'
 מקבל מלמעלה אז יש בחי' יחוד חו"ב להמשיך האור לבינה ולמטה כו'. אך
 הענין דבחי' יחוד חיצוני דאו"א הוא בחי' המשכת האור מבחי' חיצוניות
 או"א"ס השייך לסדר השתל' העולמות, ובשרשו הוא מה שעלה ברצה"פ
 להאציל ולברוא את העולם כו' דבחי' זו יש לה שייכות לסדר השתל'.
 ולכן המשכה זו אינו דבר חדש כ"א בחי' חידוש הישינות לבד וכמ"ש
 במא' בענין המחדש בטובו כו' מע"ב, ולזאת נק' המשכה זו ע"ש או"א
 עצמן להיות שלא ניתוסף בזה שום חידוש על הבחי' דסדר השתל' כו'
 (וכמו בהנהגת העולמות דהגם דמחדש בטובו בכ"י כו' מ"מ הנהגת העולמות
 הן באופן אחד כו' כמ"ש במ"א). אמנם בחי' יחוד פנימי דאו"א הוא בחי'
 המשכת אור חדש בחו"ב שנמשך מבחי' פנימיות ועצמות או"א"ס שלמעלה
 מעלה מסדר השתל' כו', והיינו מבחי' פנימיות הותר שהוא בחי' עתיק שנעתק
 ונבדל לגמרי מסדר השתל' כו' כנ"ל, ובשרש הראשון הוא בחי' פנימיות
 ועצמות א"ס שלפני הצמצום כו' שמשם נמשך או"ח ממש בעולמות וכמו
 לידת הנשמות שהם בחי' אור חדש שלמעלה מגדר העולמות כו', והראי'
 שאין להנשמה גוף למעלה עד שאין שירת הנשמה נשמעת לנביאים כו'
 כמ"ש במ"א, והיינו מפני שאינה בערך הכלים, וגם כמו שירדה למטה
 ונתלכשה בכלים וגופים אינה בערך הגוף שהרי גם בבי"ע היא בחי' אלקות
 ממש שלא נשתנה מעצם מציאותה כו' כמ"ש במ"א באריכות, וכן המשכת
 התורה הוא בחי' גילוי אור חדש שלמעלה מגדר השתל' והראי' שגם
 בירידתה למטה היא למעלה מהגבלת זמן ומקום כו' כנ"ל, וכ"ז הוא מבחי'
 יחוד פנימי דאו"א שהוא המשכה מבחי' פנימיות א"ס להיות גילוי אור
 חדש ממש בעולמות כו', והנה בכדי להמשיך בחי' יחוד פנימי דאו"א זהו
 ע"י העבודה במס"ג דוקא, דבכדי להמשיך בחי' פנימיות ועצמות א"ס זהו
 ע"י העבודה בנפש בבחי' פנימיות ועצמות נפשו דוקא, וכידוע דכשם שיש
 למעלה בחי' השתל' ומה שלמעלה מגדר השתל' כו' כנ"ל, כמו"כ יש בנפש
 האדם ג"כ ב' בחי' אלו, ובחי' השתל' הוא מהחכ' ולמטה והו"ע ההשגה
 והתבוננו' באלקות והולדת המדות אהוי"ר שע"פ ההשגה כו', והיינו שההשגה
 היא במה שאפשר להשכל להשיג, וכמו בבחי' חיות אלקי שמחי' עולמות
 איך שבכל דבר יש אור וחיות אלקי המחי' אותו, והעיקר הוא האלקות
 המחי' אותו כו', ומבשרי אחזה אלק' כמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש
 בו נפש המחי' אותו והעיקר הוא הנפש כו', וכמו"כ הוא בעולם כו' כמ"ש במ"א
 ועי"ז מתעורר באהבה שיחפוץ באלקות כו' וכמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא
 חייך כמו שהאדם אוהב חיי נפשו מפני שידוע שהעיקר הוא הנפש ה"ה
 אוהב את נפשו ורוצה בהתפשטות החיות כו', כמו"כ כשמתבונן איך שאו"א"ס

הוא חיי החיים ה"ה אהב את ה' וחפץ בבחי' התפשטו' וגילוי אלקות כו'. אמנם בחי' אהבה זו הוא אהבה מוגבלת בכלים, ולא בבחי' מס"ג. כי ענין המס"ג הוא היפך החיות היינו להשליך חיינו מנגד ולהיות בבחי' כלות הנפש ממש כו'. וא"א להיות כזאת בבחי' אהבה הנ"ל מאחר שסיבת האהבה היא מבחי' כי הוא חייך כו'. וזהו העבודה בבחי' השתל' שבנפש ועייז ממשיך מלמעלה ג"כ בחי' האור שבערך ההשתל' כו'. אמנם העבודה בבחי' שלמעלה מהשתל' שבנפש הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד, והוא שבא עיי ההתבוננו' בעצמות או"א"ס איך שאו"א"ס מופלא ומרומם מגדר עולמות ואיך שכל חיות העולמות גם עולמות העליונים הם בבחי' זיו והארה לבד שאינו בערך העצמות וכולא קמי' כלא חשיב ואין עוד מלבדו כו' (ומבואר במ"א דבבחי' זו אין ההתבוננות בבחי' השגה ממש דלית מח' תב"כ, כ"א להיות איזה הנחה קצת בשכל כו', וההתבוננו' היא לעורר את האהבה כו', ולכן האהבה (היינו הרצוא כו') היא בלתי מוגבלת כו'. ומ"מ גם האהבה הבלתי מוגבלת היא בבחי' אדם (ולא כמו המדות דתהו כו') ועמ"ש מזה במ"א בד"ה משכני אהריך גרועה, רנ"ה) ועיי ההרגש בנפשו (דעם דער הער) בבחי' עצמות א"ס ואיך שאין עוד מלבדו כו' עייז נתעורר בבחי' אהבה ורצוא בבחי' כלות הנפש וביטול כל הרצונות לגמרי, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שכל מה שעמך לא חפצתי כ"א להכלל בא"ס עצומ"ה כו'. ועיי ביטול זה בבחי' מס"ג מעורר למעלה המשכת בחי' א"ס עצומ"ה. וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקשו, שעיי העבודה בבחי' פנימיות ועצמות הנפש בבחי' מס"ג בחי' ביטול כל עצמותו כו' עייז ממשיך מלמעלה בחי' א"ס עצומ"ה בחי' פנימיות ועצמות א"ס שז"ע יחוד פנימי דאו"א שיומשך גילוי אור חדש ממש כו'. והנה יש עבודה זו בבחי' ביטול כל הרצונות גם בקיום התומ"צ, אלא שהעבודה היא בבחי' שוב, דענין מס"ג הנ"ל דמי לי בשמים כו' הוא בבחי' רצוא אבל בתומ"צ להיות ענינם הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט לכן העבודה בזה הוא בבחי' שוב בחי' עשיית הכלים, אבל הוא ג"כ בבחי' הנחת עצמותו כו'. והענין הוא דהנה כתי' ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', בראתיו קאי על בריאת והתהוות הנשמות, דהנה כתי' אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פי' מה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל האדם וכמא' בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, ובריאת האדם הוא בשביל שיקיים תרי"ג מצות, וזהו בראתי בגימ' תרי"ג. ועז"א ולכבודי בראתיו, דכל ענין בריאת האדם וקיום התומ"צ הכל הוא לכבודי לבד כו'. והענין הוא דהנה במצות יש ב' מדרי', מצות הוי' ומצותי, מצות הוי' הן המצות כמו שהן בבחי' רצונות פרטים והמשכות פרטיות, וכמו תפילין הם בחי' ד' מוחין וציצית בחי' שער רישי' כעמר נקי כו'. וכן כל מצוה יש להם המשכה פרטית כו'. ואופן העבודה בקיום המצות במדרי' זו הוא בכדי להמשיך הגילויים העליונים שעיי עשיית המצות ממשיך למעלה הגילוי וההמשכה פרטית של המצוה שעושה כו'. כי האדם שלמטה הוא בדוגמת אדם העליון בחי' ז"א דאצי' וכשהאדם מניח

תפילין למטה ממשך למעלה בחי' המשכת המוחין לז"א, וע"י מצות ציצית ממשך בחי' שער רישי' כעמר נקי, וכן ע"י נט"י למטה שענינו הוא לטהר את הידים ע"י ששופכים עליהם מים ממשך כמו"כ למעלה בחי' החכ' במדות העליונות, ידיים הם מדות חסד דרועא ימינא גבו דרועא שמאלא כו', ומים הוא בחי' חכ' כידוע, והנה ידוע דמהמדות יכול להיות יניקת החיצוני' וע"י המשכת בחי' מים שהוא בחי' חכ' במדות ע"י לא יוכל להיות יניקת החיצוני' מבחי' המדות ג"כ כו' וכמ"ש מזה בתו"א בד"ה בכ"ה בסלול, אך בח' הב' במצות הנק' מצותי היינו המצות כמו שהן בבחי' עצמות רצונו אשר הוא ורצונו אחד למעלה מבחי' המשכות הרצונות פרטיות כו', והיינו שענין המצות אינו מצד ההמשכה שנמשך ע"י בבחי' גילוי' ואורות עליונים כ"א מפני שכך עלה ברצונו ית' שאין טעם לרצון כלל אף לא בחי' טעם כמוס כו', ולכן העבודה בקיום התומ"צ במדרי' זו צ"ל בבחי' ביטול הרצון מכל וכל בלי שום טעם וכוונה להמשיך ע"י גילויי אורות למעלה ולמטה בנפשו כו' כ"א מפני שנצטווה בעשיית המצות משום זה הוא עושה מצד המצווה לבד כו', וכמו"כ לעשות נח"ר למעלה שהרי נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו', לכן הוא עושה את המצות מצד המצווה ובכדי לעשות נח"ר למעלה כו', וכן הוא בתורה דכתי' ואהי' אצלו שעשועים שהוא בחי' שעשועים העצמי' דא"ס (וזהו בחי' תורתו, כי גם בתורה יש תורת ה' ותורתו, תורת ה' הוא כמו שהתו' היא בבחי' המשכה וגילוי בסדר השתל', ותורתו הוא כמו שהוא בבחי' עצמות ממש כו'), ועיקר העבודה בתומ"צ הוא דוקא העבודה בבחי' ביטול הרצון לגמרי מצד התו"מ כמו שהן בעצמותו ממש כו', ואז ממשך ג"כ בחי' הרצונות והגילויים פרטים כו', וזהו שמברכין על המצות אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצוה פלונית, דע"י שקדשנו במצותיו שהוא בחי' הדביקות בהמצות כמו שהן בעצמותו ע"י העשי' בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו', ע"י הוא למעלה מההמשכה פרטית, וזהו על נט"י למעלה מבחי' המשכת החכ' במדות כו', ולכן בכחו להמשיך בחי' המשכת החכ' כו', ושרש הענין הוא, כי הנה ההמשכות פרטיות הן ג"כ בחי' המשכות עצמיות כו' כנ"ל בענין התורה שהיא בחי' המשכה עצמית כו', אלא שזהו כמו שנמשך בסדר השתל' כו', ולכן דוקא ע"י קיום המצות בבחי' ביטול הרצון מצד המצווה והנח"ר שלמעלה לבד שנדבק בזה בבחי' המצות כמו שהן בעצמות שהוא למעלה מבחי' סדר השתל', לכן אז בכחו להמשיך המשכת בחי' הרצונות פרטיים דמצות בחי' המשכות העצמיות שיומשך בבחי' ההשתל' כו', וזהו ולכבודי בראתיו דקיום התו"מ יהי' רק לכבודו, שלא יהי' לתועלת שלו והנאת עצמו, והיינו שיכוין בקיום התו"מ בשביל ההמשכות והגילויים פרטים שנמשך ע"י כו' כנ"ל, כ"א בשביל לעשות נח"ר ליוצרו בלבד שנח"ר לפני כו', וזהו ג"כ מה שאומר במד"ר מה הדבורה הזאת כל מה שמסגלת הוא לבעלי' כך כל מה שישראל מסגלין מצות ומע"ט הוא לאביהם שבשמים, והיינו שאינם עושים לתועלת עצמן כ"א לעשות נח"ר ליוצרן כו', והגם שנש"י מקבלי' שכר עבודתם

בקיום התומ"צ, והו"ע התענוג דג"ע ועוה"ב וכ"ש בעולם התחי, זהו כמו עד"מ הדבורה שאוכלת ג"כ מהדבש, מ"מ הוא מעט מזעיר ואינו בערך לזה שמסגלת לבעלי" כו'. כך מה שנש"י מקבלים תענוג בג"ע כו' אינו בערך כלל לגבי התענוג העצמי דא"ס בתו"מ כו'. ועו"ל דכל בחי' התענוג שמקבלים נש"י זהו רק מה שמתענגים מהתענוג העצמי דא"ס, שהתענוג של מעלה זהו התענוג של נש"י, וכמ"ש בענין עבודת עבד שהיא עבודה בלי שום טעם ורצון עצמו כלל, ומ"מ יש להעבד תענוג בהעבודה שהרי אנו רואין שהעבד משתדל מאד ליפות את המלאכה שעושה, וההשתדלות הזאת בהכרח הוא מצד התענוג, דדוקא כשיש לו תענוג בהדבר אז הוא רוצה ומשתדל ליפות אותו כו'. והנה התענוג הזה של העבד אינו מצד עצמו, כי לו אינו נוגע הדבר ולא יהי' לו שום תועלת מזה. כי התפארת מיופי הדבר יהי' רק להאדון ולא לו, ולא יקרא שמו כלל עליו כ"א שם האדון ולו יהי' התפארת מזה כו'. וא"כ התענוג של העבד אינו מצ"ע, כ"א שהתענוג של האדון זהו התענוג שלו שמתענג בהתענוג של האדון, והיינו מצד הביטול שלו אל האדון שהוא בטל לגמרי מכל וכל שאין במציאות לעצמו כלל כי הוא וכל כחותיו נתונים לגמרי להאדון שאינו במציאות בפ"ע כלל. ולכן התענוג של האדון הוא התענוג של העבד כו'. וכמו"כ בתענוג דנש"י שזהו בחי' התענוג העצמי דא"ס שהוא התענוג דנש"י והיינו מצד הביטול שלהם שאינם מכוונים להנאת עצמן כלל כ"א לעשות נח"ר ליוצרן, שזהו הנחת עצמותן לגמרי מכל וכל לא"ס עצומ"ה, לזאת התענוג העצמי דא"ס עצומ"ה זהו התענוג שלהם. וז"ש על לעתיד ונחי' לפניו, לפניו ממש בבחי' החיות והתענוג העצמי דא"ס עצומ"ה כו'. וכ"ז דוקא מצד הביטול דנש"י בקיום התומ"צ שאינו להנאת עצמן כ"א לעשות נח"ר ליוצרן כו'. וזהו עיקר העבודה בתו"מ בבחי' הנחת עצמותו לגמרי שנדבק עי"ז בבחי' מצותיו העצמים כמו שהן בא"ס עצומ"ה ואז ביכולתו להמשיך בחי' הגילויים והרצונות פריטים דתו"מ כו' כנ"ל. וזהו ג"כ מ"ש במ"ת את כל הדברים שז"ע כדבורים כמו שמפרש במד"ר בפסוק אלה הדברים. והיינו שיהי' העבודה דתו"מ בבחי' הנחת עצמותו לעשות נח"ר ליוצרו לבד כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש ומשה נגש אל הערפל. דהנה במשה כתי' ונחנו מה שהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי, והיינו שלא הי' מכוין בעבודתו להנאת עצמו כלל כ"א מצד המצווה לעשות נח"ר ליוצרו לבד כו'. ולכן משה דוקא נגש אל הערפל שהוא הי' כלי לבחי' התורה שהיא בחי' העצמות דא"ס עצומ"ה, ועי' דוקא הי' בחי' המשכת העצמות דתורה למטה כו'. אבל כללות ישראל לא היו עדיין כלי לזה. דהגם דבמעמד ה"ס פסקה זוהמתן מ"מ לא פסקה לגמרי שהרי הי' שייך אח"כ חטא העגל כו'. ומאחר שלא נודככו לגמרי לא הי' בהם הביטול בשלימות כ"א משה לבד שהי' בו הביטול בשלימות לכן הוא לבד נגש כו'. ושרש ענין ההגשה הוא כמשנת"ל דבהמשכת האור פנימי ועצמי שזהו ההמשכה דתורה צריכים כלים לזה ועי' עשיית הכלים ממשיכים את האור כו'. וז"ע הגשת

משה שנעשה בחי' כלי לקבל כו'. ולהיות דהכלי לזה הוא דוקא בחי' הביטול והנחת עצמותו לגמרי לזאת דוקא משה נגש בבחי' קירוב, וכמא' משה קיבל תורה מסיני שהוא חי' כלי לקבל כו'. אבל כללות ישראל מרחוק, דהגם שהחזירן בטל תחי' שזהו מה שפסקה זוהמתן ונעשו בחי' כלים לקבל כו' כנ"ל, מ"מ לא היו בבחי' כלים שלימים כמו משה מפני שלא נפסקה זוהמתן לגמרי, ולכן עמדו מרחוק והיינו דגם שהאיר עליהם האור העצמי אבל לא היו בבחי' כלים בשלימות לזה כו'. כ"א לע"ל אחר גמר הביטולים אז יהי' בחי' הביטול בשלימות בכללות נש"י ויהיו כולם כלים ממש לקבל אור זה בפנימיותם ממש כו'. אבל במ"ת חי' זה רק במשה לבד, וזהו מה שנגש אל הערפל, דערפל הוא בחי' בינה כי כל הגילויים בפנימיות הוא ע"י יחוד או"א והעיקר ע"י בחי' בינה כנ"ל. אמנם ערפל הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א וזהו אשר שם האלקי' בחי' עתיק פנימיות הכתר כנ"ל. ובשרשו הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס שזהו שרש התורה שנמשך ע"י בחי' יחוד פנימי דאו"א כו' כנ"ל. וזהו ומשה נגש אל הערפל היינו לעורר בחי' היחוד פנימי דאו"א והוא ע"י שנעשה בבחי' כלי שו"ע הביטול והנחת עצמותו לגמרי מכל וכל שעיי"ז נדבק בבחי' התו"מ כמו שהן בא"ס עצומה ממש ולכן ע"י דוקא חי' נתינת התורה כו'. אבל כללות ישראל האיר להם האור מרחוק היינו שלא היו עדיין בבחי' כלים ממש לזה כ"א לעתיד לאחר גמר הביטולים שאז ונחי' לפניו ממש בבחי' החיות פנימי והעצמי דא"ס שהוא בחי' טל תורה כנ"ל שזה יהי' החיות דנש"י שהאור הפנימי ועצמי יהי' בבחי' תפיסא וגילוי ממש בפנימיות נשמתם כו'.

 בס"ד

באתי לגני אחותי כלה. ואי' במד"ר לגני לגנובי למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, וע"י חטא עה"ד נסתלקה השכינה מן הארץ לרקיע וכן הו' דורות שהכעיסו סלקו עד למעלה מזו רקיעים וכנגדן עמדו ז' צדיקים אברהם הורידה מרקיע הז' לרקיע הוא"ו כו' עד משה הורידה למטה. ועיקר הגילוי חי' בבהמק"ד וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. והענין דהנה תכלית הכוונה בברה"ע הוא מפני שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שיהי' גילוי אלקות למטה. והיינו ע"י אתכפי' ואתהפכא דכד אתכפי' טט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין. פי' בכולהו עלמין היינו בחי' אור שהוא בכולהו עלמין בשווה, והוא בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' אור שנעשה מקור לעולמות. דבעולמות יש חילוקי מדרי' ואינו דומה הגילוי שבעולמות עליונים לגבי עולמות התחתונים, וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני

טפחה שמים ואמרוז"ל נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ. וידוע
 דיד ימין מורה על גילוי אלקות, והיינו דבשמים שהן עולמות עליונים מאיר
 גילוי אלקות כו'. משא"כ בעולמות התחתונים שהאור בבחי' העלם והסתר.
 וכידוע ההפרש בעולמות אבי"ע דינו דומה כלל הגילוי דאצי' לגבי בי"ע,
 וכן בבי"ע אינו דומה בריאה ליצי' ויצי' לעשי', שהאור מתעלם ומסתתר
 ממדרי' למדרי' כו'. וכ"ז בבחי' האור השייך לעולמות, אבל מה שאמרו בכולהו
 עלמין היינו שיהי' בכולהו עלמין בשווה, והיינו כשמאיר בחי' אור הסוכ"ע ה"ה
 מאיר בכל העולמות בשווה שמאיר למטה כמו למעלה ממש כו'. וזהו כד אתכפי'
 סט"א דוקא, דיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, שע"י בירור הסט"א דוקא
 עי"ז נמשך בחי' יתרון אור שמאיר הגילוי למטה כו'. וזאת הייתה העבודה
 בבהמק"ד דעיקר העבודה הייתה בעבודת הבריורים בבחי' אתכפי' ואתהפכא,
 דזהו"ע הקרבת הקרבנות. וידוע דענין ההקרבה בעבודה בנפש הוא מ"ש
 אדם כי יקריב מכם קרבן לה' שצ"ל ההקרבה מכם, שהוא הקירוב דנה"ב
 דכמו בגשמיות היו מקריבים בהמה גשמיות והייתה נכללת באש של מעלה,
 כמו"כ הוא ברוחניות דהאש שלמעלה הוא הרשפי אש דנה"א וכמ"ש רשפי'
 רשפי אש שלהבת י"ה, שיש בעצם בנה"א רשפי אש האהבה לאלקות כו'.
 ובזה צ"ל ההקרבה שהנה"ב יוכלל ג"כ ברשפי האהבה דנה"א שירצה ג"כ
 באלקות דוקא, וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך, שגם היצה"ר יהי' לו אהבה
 לאלקות כו'. ונמצא שהוא הבריור דנה"ב בבחי' אתכפי' ואתהפכא כו'. וכן הקרבן
 בגשמיות הוא ג"כ ענין הבריורים, שהו"ע בירור הנצוצות דצו"ח כו'. וע"י
 העבודה דבהמק"ד נמשך גילוי אלקות בבהמק"ד, שז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי
 בתוכם ע"י דאתכפי' סט"א עי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין כו'
 כנ"ל וזהו מה שהמשכן הי' מעצי שיטים, דהנה שיטים הוא ל' שטות כמו
 כי תשטה אשתו שטו העם וישב העם בשטים כו'. והנה יש בחי' שטות
 דלעו"ז, וכמארוז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות. וענין רוח
 שטות הו"ע רוח הקלי' והסט"א שנק' שטות ע"ד מלך זקן וכסיל, והם מכסים
 על האמת, ואמת הוא אלקות כמ"ש ואמת ה' כו', והרוח שטות דקלי' מכסים
 על האמת דלכן נק' ג"כ בשם קליפות כמו הקליפה שמכסה על הפרי כמו"כ
 הסט"א מכסה על האור האלקי כו'. דהנה סיבת הדבר מה שעובר עבירה
 ר"ל הוא מפני שאינו מרגיש בנפשו שע"ז נעשה נפרד מאלקות, שאם הי'
 יודע את האמת איך שע"י החטא ועון נפרד מאלקות לא הי' עושה זה בשום
 אופן. כי יש בטבע בכל נפש מישראל שא"א להיות נפרד מאלקות. והראי'
 כשבא לידי נסיון שכופין אותו על כפירה ר"ל שאינו יכול לטעות א"ע שאינו
 נעשה נפרד מאלקות ה"ה עומד בנסיון ומוסר נפשו ממש. כמו שאנו רואין שגם
 קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרין נפשם על קדה"ש כו'. ואם הי' יודע
 ומרגיש בנפשו שע"י החטא ועון נעשה נפרד לא הי' עושה את הדבר עבירה
 ר"ל בשום אופן. אלא שאינו מרגיש זה. והיינו מצד תוקף הרוח שטות
 דהקלי' והסט"א שזהו"ע תוקף התאוה והחמדה והחמימות של הנה"ב מכסה
 ומעלים על האמת שאינו נרגש האור האלקי בנפשו, היינו שאינו מרגיש

את הקירוב שע"י עשיית המצוה ולהיפך את הריחוק שע"י החטא ועון כו'. (ובד"כ הו"ע כיסוי הנה"ב על הנה"א. דהנה"א להיותו אלקות ובפרט מצד הניצוץ קטן שבו יש בו ההרגש האלקי שמרגיש את הקירוב לאלקות, ומרגיש מאד כל מה שהוא היפוך ומנגד לאלקות ובורח מזה ואינו רוצה זה בשום אופן כלל וכלל כו' אבל תוקף הגסות והתאוה והחמימות דנה"ב מכסה ומסתיר על הנה"א שאינו מרגיש הרגש האלקי הנ"ל, וזהו הסיבה מה שהוא עובר עבירה ר"ל). אמנם מה שהרוח שטות מכסה על האמת, היינו בחי' הרגש האלקי שבנה"א, הוא רק בהמדות דנה"א אבל לא בהעצמיות שלו. דהנה כתי' יעקב חבל נחלתו והיינו להתקשרות הנשמה באלקות הוא ע"י חבל ששזור מתרי"ג נימין (והנשמה עצמה היא החבל וכמ"ש בסש"ב פנ"א דהנשמה כלולה מתרי"ג כחות כו'. ובמ"א מבואר דכללות ההשתל' הוא בשביל ישראל, והיינו להיות האדם בציור זה ברמ"ח אברים ושס"ה גידים ולכן גם בכל ההשתל' יש בחי' זו דרמ"ח ושס"ה, וכ"ה בהנשמה. ובהם תלויים התרי"ג מצות כו'. וזהו החבל שראשו הא' קשור למעלה והיינו התקשרות ה"א תתאה בג' אותיות יה"ו וראשו הב' קשור למטה היינו מה שמחי' הגוף והנה"ב כו'). והנה ענין הכפירה ר"ל או איסור כרת ח"ו נוגע בעצמיות הנה"א היינו בכללות התקשרותו (שוה"ע כללות הנפש כו', וזהו כי עונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, פי' האלקות שבכם והיא הנשמה כו', ועמ"ש באגה"ת פ"ו) וזה נרגש בנפשו. דעל העצמיות דנה"א אין דבר המכסה ומסתיר, ולזאת מה שנוגע לכללות התקשרותו נרגש בנפשו שנעשה עי"ז נפרד וא"א לו להיות נפרד ח"ו כו'. משא"כ בעבירות שאין בהם כרת, והם הנוגעים בהנימין פרטים אם היות שע"ז נפסק הנימא הפרטית הנוגע לפרט זה, ועוד זאת שע"ז נחלש כללות החבל כו', מ"מ להיות שאינו נוגע רק בהפרטים אינו * זה נרגש בנפשו שבזה המדות דנה"ב מעלימים ומסתירים על המדות דנה"א עד שאינו מרגיש ההרגש האלקי בנפשו כו'. וזאת היא הסיבה מה שהוא עובר עבירה ר"ל. וזהו"ע השטות דלעו"ז. אמנם יש ג"כ בחי' שטות דקדושה וכמא' אהני' לי' שטותא לסבא, שע"י שהי' מרקד אתלת זכה לגילויים עליונים. והענין בעבודה הוא כמ"ש ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך כו', דלהיות ואני תמיד עמך לזאת בהמות הייתי, והו"ע תוקף האמונה שהוא בחי' ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד. כי באוא"ס הרי לית מח' תפיסא בך כלל ואינו שייך שם השגה כלל ולכן הכל כפתיים אצלו, וכדאי' במדרש ע"פ פתי יאמין זה משה כו', דבכדי להגיע לעצמותו ית' זהו דוקא ע"י הביטול שלמעלה מטו"ד ומדרי' זו נק' שטות דקדושה. וזהו ג"כ מה שהנביא נק' בשם משוגע כמ"ש מדוע בא המשוגע הזה אליך, והיינו מפני שבעת גילוי הנבואה הי' בבחי' הפשטות הגשמיות לגמרי שהי' בבחי' ביטול כל החושים דשכל ומדות כו'. וזהו"ע הפשטת הבגדים בנבואה כמ"ש בשאול ויפשט גם הוא את בגדיו ויתנבא. דלבושים

הם מחטא עה"ד, דקודם חטא עה"ד כתי' ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו, ואחר חטא עה"ד נתחדש ענין הלבושים. וידוע דכל ענין חטא עה"ד הו"ע ההרגש כמ"ש וידעו כי ערומים הם כו' וכמ"ש במ"א. וזהו"ע הלבושים שהו"ע הרגש המעורר טו"ר. ובשרשו הו"ע הרגש השכל והמדות כו'. ולזאת בעת גילוי הנבואה הי' צ"ל הפשטת הלבושים שהוא הפשטת הגשמיות דהרגש השכל ומדות ולהיות בבחי' ביטול כל החושים לגמרי. ולכן נק' משוגע שהו"ע הביטול שלמעלה מטר"ד שזהו בחי' שטות דקדושה כו'. וזהו"ע עצי שטים שבמשכן להיות דהעבודה דמשכן ובהמק"ד הוא עבודת הביירוים בבחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' לכן הי' מעצי שטים היינו שנתהפך בחי' שטות דלעו"ז לשטות דקדושה ועי"ז האיר גילוי אלקות בבהמק"ד, שזהו מ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו'.

וביאור הענין הנה אי' בזהר דאתון ריש וקוף אתון דיופא אינון
ונטלין עמהם אות שי"ן שהוא אות דקדשטא ונעשה צירוף שקר. וזהו דכל שקר יש בו אמת בתחלתו והיינו אות שי"ן. והענין הוא דהאותיות ריש קוף הם נגד אות דל"ת וה"א. דריש ודלת הם בציון א', וגם פירושם א' דדלת הוא ל' דלות ועניות והיינו בחי' מל' דלית לה מגרמי' כלום, וכמו הדיבור שמקבל רק מהכחות שלמעלה ממנו, כמו השפעת השכל והמדות כו', וכמו"כ הוא בבחי' מל' דאצי' שמקבלת הגילויים מהספי' שלמעלה ממנה ולכן נק' דל"ת ל' דלות ועניות כו'. וכן ריי"ש ג"כ פי' דלות ועניות כמו ריש ועושר כו'. אך באמת הם רחוקים זמ"ז בתכלית, וכדאי' במדרש דבהוי' אחד כשמחליף ח"ו הדלי"ת ברי"ש ה"ה כאילו מחריב עולמות, וכן בלא תשתחוה לאל אחר כשמחליף ח"ו הרי"ש בדלי"ת ה"ה כאילו מחריב עולמות כו'. דהגם שהדלי"ת ורי"ש פירושם אחד מ"מ אינם דומין זל"ז כלל. דהדלי"ת הוא אות דקדושה והרי"ש הוא בסט"א. וההפרש ביניהם הוא מה שבדלי"ת יש בו יו"ד מאחוריו, משא"כ ברי"ש. ויו"ד מורה על הביטול אזעירת גרמי'. והיינו דבחי' מל' דאצי' להיות דל"ל מגרמי' כלום לכן היא בבחי' ביטול ושפלות בתכלית שזהו"ע מה שנעשה בבחי' נקודה תחת היסוד שהו"ע הנחת עצמותה ועי"ז דוקא נעשה בחי' כלי לקבל. וכידוע דכלי ריקן מחזיק וכלי מלא אינו מחזיק. וענין הכלי ריקן היינו הנחת עצמותו להיות בבחי' ביטול בתכלית, ועי"ז דוקא נעשה כלי לקבלה. וכמו במשפיע ומקבל צריך להיות המקבל בטל בתכלית אל המשפיע שלא יהי' במציאות יש בפ"ע ואז דוקא יוכל לקבל אמיתת השפעת המשפיע כו' כמ"ש במ"א. וזהו כל ענין צד הקדושה להיות בבחי' ביטול בדוקא. ולכן בחי' מל' לפי שיש בה בחי' הביטול בתכלית לזאת נכללת בחי' אחד בבחי' אחדות ה' כו'. אדרבה כל הגילויים הם בשביל המל' כידוע (ואמיתית ענין העניות דבחי' המל' הוא הביטול שבה וכמ"ש דוד כי עני ואביון אני כו', דענין הביטול והנחת עצמותו ביותר היא בבחי' מל' דוקא כו'). משא"כ ברי"ש אין בו יו"ד, והיינו שאין בו בחי' הביטול אדרבה הוא בבחי' הישות בתכלית, והו"ע דל גאה אשר הקב"ה שונאו כו'.

והם הקלי' והסט"א אשר שנה ה' כו', והם בבחי' הישות והפירוד היפך האלקות לגמרי. ומה שהם דלים ועניים הוא מצד שאינם שייכים לאלקות כלל, זהו אמיתית עניותם ומשום זה גופא הם בבחי' ישות ביותר כו'. גם היר"ד שמאחורי הדליות הו"ע ביר"ד נברא העוה"ב. והענין הוא דהיר"ד הוא בחי' יו"ד זעירא, והיינו בחי' יסוד. וידוע דעו"נ כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמי' ובארעא, דבחי' יסוד מחבר שמים וארץ הו"ב ומל'. וזהו שע"י היר"ד נמשך בחי' ביר"ד נברא העוה"ב. אבל ברי"ש אין בו יו"ד, והוא מ"ש לרש אין כל, שאין בו בחי' כי כל בשמים ובארץ. דבבחי' מל' דאצי' מאיר בחי' יסוד ועי"ז נמשך בחי' ביר"ד נברא עוה"ב. אבל ברי"ש אינו מאיר בחי' יסוד. וגם בחי' דיבור הוא שם בבחי' העלם מאד, וכמ"ש נאלמתי דומי' החשיתי, בחי' העלם הדיבור כו' כידוע. והיינו דהחיות המחי' סט"א נק' רי"ש שהוא בחי' הארה חיצונית דחיצוניות ביותר ובתכלית ההעלם וההסתר כו'. וזהו מה שיעקב אמר יש לי כל ועשו אמר יש לי רב, דפי' יש לי כל היינו בחי' כי כל בשמים ובארץ כו'. אבל עשו אמר יש לי רב דשם אינו מאיר בחי' כל כ"א יש לי רב היינו ריבוי השפעת חיצוני' השפעת גשמיים, ועי"ז אמר רב מתיבתא מאן דאיהו רב איהו זעיר כו'. וזהו מ"ש כפירים רשו ורעבו ופי' בזהר כפירים על ע' פרי החג, ופי' כפירים רשו שהן מתמעטין והולכים וידוע דע' פרי החג הם נגד ע' שרים, ועו"א כפירים רשו, דריבוי השפעת הגשמיות שנמשך מהע"ש הוא בחי' רשו להיות שהוא בחי' השפעת חיצוניות כו'. וברמ"ז מפרש דסט"א עצמה נק' רי"ש. ושניהם אמת, דגם החיות המחי' את הסט"א להיותו הארה מצומצמת יותר שבא בתכלית ההעלם וההסתר עד שהסט"א הם בתכלית הישות וכמו שאמר פרעה לי יאורי ואני עשיתיני כו' לכן נק' ג"כ רי"ש כו'. והנה בקדושה נעשה מדליות ה"א, ובסט"א נעשה מרי"ש קו"ף. דבאות ה"א יש ג"כ יו"ד אלא שהוא מלפניו והוא רגל השמאלי דה"א, והיינו דדליות הוא בחי' אב"א ולכן היר"ד בו מאחוריו, ובה"א הוא מלפניו והוא בחי' יחוד פב"פ. וזה נעשה ע"י צדקה וכמ"ש בכתהאריז"ל דצדקה הוא צדק ה' שנעשה מדליות ה"א. וכ"ה בגמ' ג' ד' הוא גמול דלים ועי"ז נעשה אח"כ ה"א. ובסט"א נעשה מהרי"ש קו"ף, דאות קו"ף יש בו ג"כ ג' רגלים כמו אות ה"א, אלא שבה"א הג' רגלים המה בשווה, ובקו"ף הרגל הג' נמשך למטה והו"ע רגלי' יורדות. וזהו ג"כ משארז"ל נעץ קנה בים והעלה שרטון ועלי' נבנה כרך גדול של רומי, דהקנה הוא קנה הקו"ף, והענין ע"ד החסידות, דהנה ידוע דג' קוין דאות ה"א הם ג' לבושים דמחדו"מ, ולכן רגל הג' נפסק לפי שאינו דומה ערך המעשה לגבי דיבור כערך הדיבור לגבי מח' כו' כידוע. והנה בקדושה הוא כשהמחדו"מ ממולא מאור התורה והחכ' והמדות, והיינו שתהי' מחשבתו קשורה במח' דתורה ודיבור בדיבור התורה ומעשה במעשה המצות. ועוד זאת שיהיו כל מעשיך לשם שמים שגם העשי' בדברי הרשות שהותרה לו ע"פ התורה יהיו לשם שמים, וכמו בעסק מו"מ דכתי' ששת ימים תעבוד יהי' בכוונה לש"ש בכדי שירווח ויוכל לעשות מצוה כמו מצות צדקה וגמ"ח וכדומה, ובכדי שיהי' לבו פנוי לעסוק בתורה

ועבודה כו', וכעושה את העסק מו"מ לש"ש ממילא יהי' זהיר שלא יהי' בו שום נדנדוד איסור כמו אונאה ומרמה וגזל ושקר וכדומה שהם היפך אלקות כו'. וכן באו"ש יהי' ככוונה לש"ש בכדי שיוכל ללמוד ולהתפלל בכח האכילה ההיא, וממילא יהי' זהיר משום דבר המותר אפי' בדברים המותרים כל מה שהוא מותרות לו יזהר בזה מאחר שאינו למלאות תאות נפשו כ"א מה שבהכרח לצורך קיום גופו וחיותו בכדי שיוכל ללמוד ולהתפלל כו', וזהו אות ה"א שהוא מחדו"מ דקדושה. אבל קוף הוא מחדו"מ דלעו"ז ונעשה מאות רי"ש, דרי"ש הוא מח' ודיבור דלעו"ז, והיינו כשמלא מחו"ז והרהורים רעים, וכן דיבור שלא לה' המה, לא מבעי' בדיבורים האסורים כמו לה"ר ורכילות ונבול פה אלא אפי' ריבוי דברים בטלים ה"ז גורם שנכשל במעשה ר"ל. וזהו ע"י הקוף שרגל הג' יורדת למטה שזהו כשנכשל ח"ו במעשה שע"ז יורד עד למטה מטה כו'. וזהו מ"ש והבור ריק אין בו מים, דהנשמה נק' באר כמ"ש מעין גנים באר מ"ח. אמנם הנשמה היא בבחי' באר הנובעת מתתא לעילא בבחי' עלי' לאלקות כו', והיינו לפי שעו"ז נא' באר חפרוה שרים הם האבות בחי' הג"ת אהוי"ר ורחמים, וע"ז נעשה בבחי' באר הנובע כו'. אבל והבור רק הוא הבור דלעו"ז אותיות ר"ק שאין בו מים בחי' לחלוחית דקדושה כ"א נחשים ועקרבים יש בו שהוא מלא מרמות והרהורין בישין כו' והם מחדו"מ דלעו"ז שזהו"ע כקוף בפני אדם. שהאדם הוא מחדו"מ (וכמ"ש במ"א דא' הוא מח' וד"מ דיבור מעשה). והסט"א הוא כקוף בפני אדם שיש בהם ג"כ מחדו"מ כבאדם, אלא שבהאדם המחדו"מ הוא ממולא באור הקדושה כו' כנ"ל, אבל המחדו"מ דלעו"ז אין בו מים כו' כנ"ל. וזהו מ"ש בזהר דאתוון רי"ש וקוף אתוון דיופא אינון, שהן היפך האותיות ד' וה' דקדושה והם כקוף בפני אדם ונטלין עמהן שי"ן. דבקדושה כתי' באר חפרוה שרים שמאיר בחי' הג"ת, והסט"א הם כקוף בפני אדם ונטלין ג"כ אות שי"ן שהוא הארה חיצונית דחיצוניות מבחי' הג"ת כו', וזהו מה שכל שקר תחלתו אמת מבחי' אות שי"ן כו'. והנה בבחי' * בבהמק"ד שהי' כל העבודה בבירור רגלי הסט"א כו' כנ"ל נתברר ונעשה מן שקר קרש, והו"ע הקרשים שע"ז נמשך גילוי אלקות בבהמק"ד, דזהו"ע מ"ש עצי שטים עומדים, פי' שהם עמודים המחברים ע"ד תרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן שהן תר"ך עמודי אור, שהם כמו עמוד המחבר הגג עם הרצפה, וכמו"כ מעשה המצות מחברים אוא"ס עם עולמות כו'. וכ"ה עצי שיטים עומדים שהם מחברים וממשיכים אוא"ס בעולמות. והיינו ע"י הבירור שמבררים בחי' שקר דלעו"ז אתוון דר"ק ע"ז נמשך גילוי אלקות בעולם כו', וביאור ענין העמידה הנה כתי' גער חית קנה, ואי' ברמ"ז דקנה הוא דכר דקלי' וחית קנה הוא נוק' דקלי', וגער חית קנה היינו להכרית את הקנה הוא קנה הקוף שיורד למטה וכמ"ש קנה וסוף קמלו שמכריתים קנה הקוף ונעשה מן קנה הנה, והנה מורה על הגילוי אלקות שיהי' לע"ל וכמ"ש

הנה מלכך יבוא לך ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו'. וזהו מ"ש על לע"ל ועמדו רגליו ביום ההוא, והיינו כשנכרת רגל הקוף ונעשה ה"א שב' רגליו שוים הוא הוא בבחי' עמידה דקושטא קאי. דבקוף שהרגל נמשך למטה הוא קיומא דחד סמכא שאין לו קיום והו"ע שקרא לא קאי. אבל כשמבררין ונעשה מן הקוף ה"א אז הוא בבחי' עמידה ועמדו רגליו ב' רגלים. והענין דעמידה הוא מורה על קיום והעדר השינוי והיינו גילוי בחי' אני ה' לא שניתי והו"ע עצי שטים עומדים, דלהיות בבהמק"ד נעשה הברור שנתהפך משטות דלעו"ז לשטות דקדושה והוא ג"כ ענין מה שמשקר נעשה קרש עי"ז נמשך בחי' גילוי אלקות כו'. וזהו באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתונים. וי"ל דכל הגילויים שממשיכים ע"י עבודה היו מאירים תחלה בבחי' חפץ חסד הוא מצד עצמו כו'. ותכלית הכוונה בבריאת העולמות הי' משום דנתאוה הקב"ה להיות דירה בתחתוני' להמשיך גילוי אלקות למטה ע"י אתכפי' ואתהפכא כו'. ועיקר גילוי זה יהי' לע"ל ונגלה כבוד * וראו כל בשר כו' שיהי' גילוי אלקות ממש למטה. וזה יהי' ע"י עבודה דעכשיו בבחי' אתכפי' ואתהפכא כו'. ומעין זה הי' בבהמק"ד ע"י עבודת הברורים דשם כו' כנ"ל עי"ז האיר גילוי אלקות בבהמק"ד כו'. ועכשיו כשאין בהמק"ד מ"מ מאיר בכאו"א מישראל כמ"ש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא * בתוך כאו"א כו'. שע"י העבודה בקיום התו"מ וברור וזיכוך הגוף ונה"ב ממשיכים גילוי אלקות בנפשו. והוא כשעושה מצוה א' בנקל לו לעשות עוד מצוה ומצוה גוררת מצוה כו'. וכן משארז"ל כשבא לידו דבר עבירה ועמד ג"פ ולא נכשל מובטח לו שלא יכשל עוד שמסיר עי"ז העלמות והסתרים ומאיר גילוי אלקות בנפשו כו'. וזהו באתי לגני לגנוני דעיקר הכוונה הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם למטה ועיקר הגילוי הזה יהי' לע"ל ומעין זה הי' בבהמק"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו'.

 ב"ט

ישתבח שמך לעד מלכינו שיר ושבחה כו' ברכות והודאות. ויש כאן ט"ו שבחים מן שיר ושבחה עד ברכות והודאות ועד בכלל, והן נגד ט"ו תיבין שבפסוק את ה' האמרת היום כו' ונגד זה ג"כ ט"ו תיבות בברכת כהנים. וצ"ל מה"ע הט"ו שבחים ומה שייכים לפסוק את ה' האמרת ושם ג"כ

 כבוד וראו : כ"ה בגוכי"ק, ואיצ"ל : כבוד הוי' וראו.

אלא בתוך : כ"ה בגוכי"ק.

ט"ו תיבות. וצריכי' להקדים תחלה מ"ש היום לעשותם ואמרז"ל היום לעשותם ולא למחר לעשותם כ"א למחר לקבל שכרם. והיינו שקיום התו"מ הוא היום בעוה"ז דוקא. אבל בעוה"ב וג"ע אין שם עשיית המצוות וכמ"ש במתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות כו'. וידוע דענין קיום התומ"צ הו"ע עבודת הברורים דלכן נתלבשו כל המצות בדברים גשמיים שתחת ממשלת ק"ג בכדי לבררם. דכל דברי' הגשמי' מעורבים טו"ר, ועי"ז שנעשה מצוה מבררם * את הטוב מהרע ונכלל בקדושה כו'. וכן עסק התורה הוא ג"כ לברר ברורים וכמ"ש להבדיל בין הטמא אל הטהור כו', ולכן ר"י כולי תנוי' בנויקין הוה, ששם עיקר הברור כידוע, ולפ"ז יפלא מאד למה לא יש קיום המצות בג"ע, הלא בעולמות עליונים יש ג"כ מציאות הרע, וכידוע דבקלי' יש ג"כ אבי"ע נגד אבי"ע דקדושה, ובאצי' דקדושה לא יגורך רע, מ"מ יש קלי' כנגד אצי' אלא שמעמדה בבריאה כו' כידוע, ובעולמות בי"ע יש תערובת טו"ר, אלא שבבריאה מעוטו רע ורובו טוב וביצי' מחצה על מחצה כו' כמ"ש בע"ח. וא"כ למה לא יש שמה ג"כ קיום התו"מ לברר את הטוב מהרע כו'. ולכא' הי' הברור שמה באופן נעלה הרבה יותר, דהלא הברור הוא בכח האלקי מה שמאיר בו ע"י התו"מ, דהנה"א הוא המברר בכח האור האלקי שבו כו', ולמעלה הרי גילוי אור הנשמה הוא בגילוי אור רב יותר, וא"כ הי' אופן הברור שם באופן נעלה יותר, ולמה לא יש שם העבודה דקיום התו"מ. וכמו"כ תשובה היא בעוה"ז דוקא אבל בעוה"ב אינו שייך תשובה כידוע דבכדי להגיע לקבל זיו השכינה בג"ע יש קודם כמה עונשים וזיכוכים כמו גיהנום וכף הקלע כו' כפי אופן מעשיו בעוה"ז כו' ואינו מועיל תשובה, וידוע דתשובה ענינה הוא להפוך מרע לטוב וכאן בעוה"ז מועיל תשובה והראי' שהרי אמרז"ל המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור ונמצא רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה, הרי שבהרהור א' מתהפך מרע לטוב כו'. אבל בעוה"ב אינו מועיל תשובה כ"א בא על שכרו לפי מעשיו בעוה"ז כו' כנ"ל. ולכא' אינו מובן למה בעוה"ז יכול להפוך מרע לטוב ולא בעוה"ב כו'. אך הענין הוא דהנה אמרז"ל ביו"ד נברא העוה"ב, והוא דבעוה"ב וג"ע מאיר בחי' חכ' שזהו אות יו"ד, והיינו שמאיר שם גילוי אלקות כו'. אמנם ממה שאמ' ביו"ד נברא עוה"ב משמע דתחלת הבריאה הי' ע"י הגילוי דוקא. והענין הוא דהנה ידוע דכל ד' העולמות אבי"ע הוא שנתהווה מהברורים בנצוצות דתהו וכמ"ש בע"ח דתחלה נתברר היותר מובחר ונעשה עולם האצי' והשאר נפל לברי' ואח"כ נתברר עוד ומה שהי' אפשר עולם הברי' נעשה ברי' והשאר נפל ליצי' כו'. והנה הברור הזה הי' מלמעלמ"ט, היינו ע"י גילוי אור מלמעלה כו', וכידוע דבאופני הברורי' יש ב' אופנים מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע. וכמו עד"מ בגשמיות כשמצרפים כסף מהסיגים ופסולת שבו יש בזה ב' אופנים. הא' הוא שבהיתוך הא' לוקח את הכסף היותר נקי וטוב, והשאר נשאר הכל כפסולת

ומעורב בו הרבה כסף עדיין ומהתכים עוד ומוציאים עוד כסף שאינו מובחר כמו הראשון אבל הוא ג"כ נקי מפסולת. ואח"כ מהתכים עוד כו' עד שמוציאים את הכסף לגמרי ונשאר פסולת לגמרי שזורקים לחוץ כו'. ואופן הב' הוא שבהיתוך הראשון מוציאים הפסולת היותר גס, והנשאר הוא הכל כסף אבל מעורב בהרבה סיגים ופסולת ובהיתוך הב' לוקח הפסולת הדק ונעשה הכסף נקי יותר עד שבהיתוך האחרון מוציאים כל הפסולת היותר דק ונשאר הכסף נקי לגמרי כו'. וההפרש הוא שבאופן הא' עיקרו הוא לברר את הטוב, והטוב שמתברר הוא טוב לגמרי בלי שום תערובות רע ופסולת כלל, והרע נפרד לגמרי מהטוב, ובאופן הב' גם הוא שמפרד את הרע אבל הטוב נשאר עדיין מעורב ברע ומברר עוד את הרע עד שנשאר הטוב נקי לגמרי כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה באופן הבידורי' ההפרש בין מלמעלמ"ט למלמטלמ"ע, במלמעלמ"ט הוא שמברר את הטוב, והיינו ע"י גילוי אור שמאיר מלמעלה מתברר חלק הטוב ונשאר נקי שאין בו רע כלל, והרע נפרד לגמרי מהטוב כו'. אבל בהבירור מלמטלמ"ע הוא שמברר את הרע והטוב נשאר מעורב עדיין ומתברר עוד בבירור שני כו' (ועמ"ש מב' אופני הבידורי' הנ"ל בד"ה וכל העם רואים, רנ"ו). והנה אופן הבירור בהתהוות העולמות העליונים הוא באופן הא' הנ"ל שע"י הגילוי אוא"ס שהאיר מלמעלה נתברר תחלה היותר טוב ונעשה עולם האצ"י ואח"כ בריאה כו'. וא"כ הרי מובן דבעולמות העליונים הטוב והרע הם מובדלים לגמרי זה מזה, דהטוב אין בו שום תערובות רע כלל ואין לו שום שייכות כלל אל הרע כו'. ואם היות שגם בקל"י יש ד' מדרי' אבי"ע ויש קל"י גם נגד האצ"י (והו"ע ראו מה כו' כמ"ש במ"א) מ"מ אין להקל"י שום שייכות והתחברות כלל לקדושת האלקות דאצ"י דשם לא יגורך רע כלל שלא יגור במגורך רע כמארז"ל. ומעמד הקל"י שכנגד האצ"י הוא בעולם הברי' לא באצ"י ח"ו, וזהו שלא יגור במגורך כו' וכ"ש שאין להם התחברות כלל. וכמו"כ בעולמות בי"ע הרוחניים הגם שיש שם רע כנ"ל מ"מ אין הטוב מעורב עם הרע כ"א מובדלים זמ"ז. והרא"י ממלאכים שנק' יודעי טו"ר ואין הטוב והרע בהם בבחי' תערובות ח"ו כמ"ש במ"א. וכמו"כ הוא בעולמות שאין הטו"ר בבחי' תערובות בהם כו' (ומ"ש בע"ה ומעורבים עמ"ש בד"ה ארדה נא, רנ"ח, מה שי"ל בזה). אבל בעוה"ז הרי הכל מעורב טו"ר ואין לך דבר בעוה"ז שלא יהי' בו תערובות טו"ר וכמ"ש כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, הרי גם הצדיק יש בו תערובות רע. וכמו"כ רשע יש בו מעט טוב, אלא שיש הפרש באופני התערובות, דבצדיק התערובות רע שבו הוא מעט מאד וג"ז בטל אל הטוב שבו. וגם יש חילוקי' באופני הביטול בששים או באלף כו', כמ"ש בסש"ב. אבל מ"מ כל דבר מעורב טו"ר כו'. וזהו ג"כ כללות ענין התלבשות הנה"א בהנה"ב שמתחברים זע"ז, ולא כמו במלאכים שאין הרע נרגש בהטוב, אבל בנה"א ונה"ב הם מרגישים זא"ז כו' כמ"ש במ"א. וזהו הטעם מה שבעוה"ב לא יש העבודה דקיום התו"מ ותשובה דלהיות שבעוה"ב הטו"ר מובדלים לגמרי שאין להטוב שום שייכות והתחברות כלל עם הרע לזאת א"א להפוך מרע לטוב וכמו"כ א"א לברר את הרע ליקח ממנו

ניצוצי הטוב מאחר שאין להם שום שייכות זל"ז כו'. כ"א בעוה"ז דוקא שהטורר מעורבים זע"ז אפשר להטוב להפוך את הרע לטוב וכמו"כ לברר חלקי הטוב מהרע כו'. ויובן זה עד"מ כשזורעין גרעין בארץ בעת הזריעה והצמיחה מעורב הכל התבן הקש והחטה, והעיקר זה שניכר יותר הוא התבן והקש, והחיטה אינו ניכר כ"כ. ואח"כ כשנגדל אז לוקחים את החטה, והתבן והקש זורקים לחוץ. והנה בעת הצמיחה הרי אז אפשר שיתוסף ריבוי בהחטים או בהקש ותבן שזוה"ע שנה טובה ומבורכת שהחטים הם ביותר וגדולים והקש והתבן במיעוט ומתוסף מהקש והתבן בהחטה. ולהיפך בשנה רעה ר"ל החטים במיעוט והקש ביותר כו'. וכ"ז שייך בעת הצמיחה שהחטים והקש מעורבים זע"ז או אפשר להיות באופן כזה או באופן כזה. אבל לאחר שכבר נגדל ונפרדו החטים בפ"ע והקש בפ"ע, אז א"א שישתנה כ"א כמו שהוא כן ישאר כו'. וכמו"כ יובן ההפרש בין עוה"ב לעוה"ז, דבעוה"ב מאחר שהטוב כבר נפרד מהרע ואין להם שום שייכות זל"ז א"א שיתוסף דבר וישתנה מכמו שהוא כו'. אבל בעוה"ז מפני שהטורר מעורבים זע"ז לכן אפשר שישתנה מרע לטוב וכן להיפך ח"ו. ולכן כל העבודה דתו"מ בעבודת הבריורים ותשובה להפוך מרע לטוב הוא בעוה"ז דוקא. והנה טעם וסיבת הדבר מה שבעוה"ז יש תערובות טו"ר הוא מפני שהעוה"ז נברא בה"א שהוא ה"א תתאה. והגם דכתיב ב"יה הוי' צור עולמים וע"ז דרשו ביר"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז והיינו ה' ראשונה, זהו קודם חטא עה"ד, דאז היו זור"ג שוים בקומתן וכתר א' לשניהם, והיינו בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כו'. אבל לאחר חטא עה"ד אינו מאיר בחי' ה' עילאה כ"א ה' תתאה לבד. וגם קודם חטא עה"ד זהו רק מה שהאיר בחי' ה' עילאה. אבל התהוות העולם הוא מבחי' ה' תתאה (ומ"ש ב"יה ד' צור עולמים היינו לפי שראשית התגלות האותיות הוא ה' עילאה כמ"ש באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם) וכמ"ש אלה תולדות השוה"א בהבראם בה' בראם דכתיב ה' זעירא והוא ה' תתאה וכמ"ש בזהר ע"פ שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל ה' גדולה לאה וה' קטנה רחל, הרי דה' זעירא הוא בחי' מל' שהוא ה' תתאה. והטעם שהוא ה' זעירא הוא לפי שבמל' מאיר רק הארה לבד, וכמו הדיבור שמקבל מהבל הלב ורק הארה לבד נמשך מהבל הלב בדיבור שהרי בשעת שהוא בהתפעלות המדות א"א לו לדבר כו' כמ"ש במ"א. ולכן אותיות הדיבור הם נפרדים דעת לדבר ועת לחשות מלדבר, משא"כ אותיות המח' ה"ה משוטטים תמיד. וכן אותיות הדיבור הם נרגשים אל הזולת משא"כ אותיות המח' שאינם נרגשים רק לעצמו. והיינו לפי שבאותיות המח' מאיר גילוי אור הנפש ולכן הם מיוחדים עם הנפש. משא"כ באותיות הדיבור שמאיר רק הארה מצוצמת לכן הם נפרדי' מהנפש כו'. ולכן הם ג"כ אותיות מורגשים, דפירוד הוא סיבת הישות כו'. ואותיות המח' לפי שהם מיוחדי' לכן הם ג"כ בלתי מורגשים כו'. וכמו"כ יובן למעלה דבבחי' מל' מאיר רק הארה לבד מהמדות ולכן נק' ה' זעירא כו'. ולהיות דה"א תתאה בחי' הארה לבד לכן נתהווה מזה העוה"ז בתערובות טו"ר. דכשמאיר גילוי אלקות הרי אין לרע מקום שם כלל.

ולכן בעוה"ב שנברא ביו"ד שהוא בחי' גילוי אלקות הוא בתכלית הטוב ואין שם רע כלל כו' כנ"ל. אבל בעוה"ז לפי שנברא בה' תתאה לכן הוא מעורב טו"ר כו'. אך הנה ידוע דנעוץ תחלתו בסופן, דנעיצת התחלה הוא בסוף דוקא. דדוקא בבחי' מל' שהוא בחי' סוכ"ד שאינו מאיר שם גילוי אור כ"א בחי' הארה לבד שם דוקא יש נעיצת התחלה שהוא בחי' או"ס הסוכ"ע. ולכן אפשר בעוה"ז להפוך מרע לטוב, משום דלגבי או"ס הסוכ"ע הרי אם צדקת כו' וכחשיכה כאורה. לזאת יכול גם הרע להתהפך לטוב. והגם שאין אור הסובב מאיר בגילוי כ"א בהעלם, מ"מ הוא פועל כאן בעוה"ז להיות אתהפכא מרע לטוב כו'. וז"ש את ה' האמרת היום, האמרת הוא ל' שבה, והיינו דהשבת הזה דעבודה דתשובה להפוך מרע לטוב וכן עבודה הבריורים בקיום התו"מ הוא דשם דוקא היום לעשותם דוקא כו' כנ"ל.

ומעתה צ"ל ענין הט"ו שבחים שהם נגד הט"ו תי' שבפסוק את ה' האמרת היום. וצ"ל תחלה משארז"ל ע"פ זה אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שמע ישראל כו' ה' אחד. מהו"ע השבח דה' אחד. והענין הוא דהנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך, פי' יחיד קאי על א"ס עצומה שהוא יחיד ומיוחד בתכלית ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע מפני שאינו בערך העולמות כלל כו', וחי העולמים הוא רק מבחי' מלך בחי' מל' שהוא הארה חיצונית לבד בחי' ה"א זעירא, ולכן העולם הוא בבחי' יש ובתערובות טו"ר כו' כנ"ל. אמנם נש"י אומרי' ה' אחד היינו שממשיכים גילוי אלקות בעולם. וזהו ע"י שמייחדים אותו ית' שגם לאחר שנברא העולם הוא יחיד ומיוחד בתכלית גם מצד העולמות. דלכן אנו אומרי' ה' אחד ולא יחיד, דלכאנ"ו הרי יחיד מורה על אחדות יותר מאחד דהרי אחד הוא אחד המנוי שיש אחריו שני ושלישי שהם בדומה לו, וכן על התחברות פרטים שייך לומר אחד כמו אלף אחד כו'. אבל יחיד הוא שאין אליו שני ושלישי, וכמו יחיד בדורו שהוא מופלא שאין בדומה לו, וגם הוא מיוחד בעצם לא שנתחבר מריבוי פרטים כ"א יחיד לגמרי (איינציג בעצם) שאין בו פרטים כלל (דכל המאוחד מאיזה פרטים בהכרח שאינו מופלא, מאחר שמאוחד ומחובר מפרטים הדומים זל"ז, ומה שהוא מופלא אין בו פרטים כלל וזהו יחיד כו') ולפי"ז אינו מובן למה אומרים אחד והול"ל יחיד, אך הענין דאילו היינו אומרים יחיד הי' אפשר לומר דא"ס הוא באמת יחיד ומיוחד אבל העולם הוא בבחי' פירוד ח"ו. ולזאת אומרים אחד שמורה על התאחדות הפרטים, דהיינו שגם לאחר שנתהווה העולמות שאז שייכים פרטים ומ"מ הם בבחי' אחד שאינם נפרדים כ"א מיוחדים בתכלית באלקות כו'. אמנם על אחד זה נא' יש אחד ואין שני לו, דהנה נת"ל דאחד הוא ההתאחדות מריבוי פרטים ולא יחיד בעצם. אבל מ"ש ה' אחד הוא אחד ואין שני לו דגם מצד העולמות הוא בבחי' יחיד בעצם שאין כאן פרטים כלל כ"א שהוא בבחי' יחיד ממש כו'. וביאור ענין יחוד העולמות בא"ס איך שהוא בבחי' יחיד גם מצד העולמות יובן מענין האותיות, דהנה ידוע שיש כמה מדרי' באותיו, אותיות הדיבור ואותיות המח'

ולמעלה מזה אותיות שבחכ' עד אותיות שבעצמות הנפש. אלא שהאותיות שבעצמות הנפש אינם ניכרים ומורגשים כלל מפני העדר הישות שבהם. וכן גם אותיות שבחכ' אינם ניכרים עדיין כ"א במח' נרגשים אותיות, וזהו רק לעצמו ובדבור נרגשים האותיות גם לזולתו שהם בבחי' יש מורגש כו'. והטעם הוא מפני שבאותיות הדיבור מתצמצם האור וזהו הסיבה מה שהאותיות מורגשים ביותר דצמצום הוא סיבת הפירוד ופירוד הוא סיבת הישות כו'. ולכן באותיות המח' ששם אין האור מצומצם עדיין ומאיר שם אור השכל לזאת הם בבחי' ביטול והעדר הישות עד שאינם נרגשים לזולתו רק לעצמו הם מורגשים והיינו משום דמ"מ יש שם ג"כ צמצום, וכידוע דאותיות המח' הם בחיצוניות בינה ששם ג"כ האור מצומצם. ובחכ' שמאיר שם אור הנפש יותר אין האותיות ניכרים ונרגשים גם לעצמו כו'. ומ"מ גם במח' אין הצמצום כ"כ כמו בדיבור לכן אין האותיות נרגשים רק לעצמו ולא לזולתו. ובדיבור שהאור מצומצם ביותר לכן האותיות הם בבחי' יש עד שהם נרגשים אל הזולת כו'. והנמשל מזה יובן למעלה באותיות הדיבור בדבר ה' שמים נעשו והם בחי' אותיות הנרגשים אל הזולת היינו שמתהוים מהם עולמות שהם בבחי' יש ודבר נפרד והוא לפי שהאותיות הם בבחי' יש לכן נתהוו מהם עולמות שנראים ליש עד שיתכן לומר עליהם זולת מפני שנראים ליש ודבר בפ"ע כו'. משא"כ אותיות המח' למע' הם בחי' אותיות המיוחדים ובטלים במקורם שאינם בבחי' יש ולכן נתהוו מהם עולמות ג"כ שאינם בבחי' יש כ"א בבחי' ביטול. וכידוע בענין עלמין סתימין דלא אתגליין שהן בבחי' ביטול באלקות וכמו דגים שבים כו' וכמ"ש במ"א. וסיבת ישות האותיות הוא רק מצד צמצום האור וכנ"ל במשל דכשהאור מאיר בגילוי אין האותיות בבחי' יש וכמו אותיות שבמח' וחכ' ולמעלה יותר בעצמות הנפש, דהגם שגם שם יש מציאות האותיות ומ"מ הם אינם במציאות נמצא כלל עד שאינם ניכרים כלל גם לעצמו, והיינו מפני ששם מאיר אור הנפש בלי שום צמצום לכן האותיות אינן בבחי' יש כלל. וסיבת הישות דאותיות הדיבור מצד הצמצום שבהם כו'. וכמו"כ יובן למעלה דסיבת ישות האותיות דדיבור העליון דבחי' מל' עד שנרגשים אל הזולת, היינו שיתהוו מהם עולמות שהן בבחי' זולת הוא ע"י צמצום האור שבהם דלהיות שבבחי' מל' מצומצם האור שאינו מאיר רק הארה מצומצמת לבד לכן האותיות הם בבחי' יש ונתהוו מהם עולמות בבחי' יש כו'. והנה ידוע דכל הצמצומים הם רק לגבי המקבלים שלגביהם הצמצומים מעלימים ומסתירים את האור עד שמורגשים למציאות יש ודבר כו'. אבל לגבי ית' אין הצמצום מעלים ומסתיר כלל ומאיר כל האור לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום כו'.

בס"ד

וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֵל שְׂאוֹל כֹּוּ כֵּה אָמַר ה' צְבָאוֹת פִּקְדָתִי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁם לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֵלְוֹתוֹ מִמְצָרִים, וְצִ"ל לְמַה הִי פִקְדַת עִמָּלֶךְ עִי שְׂמוּאֵל הַנְּבִיא וְלֹא עִי נְבִיא אַחֵר, גַּם צִ"ל מִשָּׂא שָׁם לוֹ בְּדֶרֶךְ כֹּוּ מִשְׁמַע דְּעִיקָר הַקְּפִידָא הוּא מַה שְׁבֵא מִיד אַחֵר יִצִי"מ, וְכֵן כְּתִי בְּתוֹרָה זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עִמָּלֶךְ בְּדֶרֶךְ בְּצַאתְכֶם מִמְצָרִים, מִשְׁמַע דְּזוּהוּ עִיקָר הַקְּפִידָא מַה שְׁבֵא אַחֵר יִצִי"מ וְצִ"ל מִהָעֵ בֹזֵה, וְלִהְבִּין זֶה צִ"ל תַּחְלָה שְׂרַשׁ קִלְי עִמָּלֶךְ וּמִ"שׁ רֵאשִׁית גֹּוִים עִמָּלֶךְ כֹּוּ שֶׁהוּא רֵאשִׁית לְכָל הַגֹּוִים כֹּוּ, דִּהְנֵה יָדוּעַ דְּשָׁם ז' אֹמֹת הַכְּנַעֲנִי הַחֲתִי כֹוּ הֵם ז' מְדוֹת רַעוּת דְּשְׂרַשׁ יִנְיָקְתָם הוּא מֵאֲחֻרָיִים דְּאֲחֻרָיִים דְּמְדוֹת דְּקְדוּשָׁה דָּאת זֶה לְעוֹז עָשָׂה אֶלְקִי וְכִשְׁם שִׁישׁ ז"מ בְּקְדוּשָׁה כֵן יֵשׁ ז"מ בְּקִלְיָה אֲשֶׁר חֲסֵד דְּקִלְי הוּא לְעוֹמֵת חֲסֵד דְּקְדוּשָׁה, וּפְיָ לְעוֹמֵת הוּא שְׂמִסְתִּיר וּמַעֲלִים וְכִמוֹ כְּשִׁמְעֵמִידִים דְּבַר עַב בְּיֹתֵר נִגְדֵי אֹרֶךְ הֵנֵר אֹו אֹרֶךְ הַשֶּׁמֶשׁ ה"ה מִסְתִּיר אֶת אֹרֶךְ הֵנֵר אֹו הַשֶּׁמֶשׁ, וְכִמוֹ"כ חֲסֵד דְּקִלְי שֶׁהוּא לְעוֹמֵת חֲסֵד דְּקְדוּשָׁה הֵינּוּ שְׂמִסְתֵּר וּמַעֲלֵמֵת עַל בְּחִי חֲסֵד דְּקְדוּשָׁה, דְּעִשׂוֹ נִקְ' קִלְיֹת וְכִמוֹ קִלְיֹת הַפְּרִי שְׂחוּפֵת עַל הַפְּרִי מִבְּחוּץ וּמִכֶּסֶה וּמִסְתִּיר עֲלֵי עַד שְׂאִינָה נִרְאָה וְנִגְלָה כִּלְל, וְכִמוֹ"כ הַמְדוֹת דְּלְעוֹז הֵם מִסְתִּירִים עַל הַמְדוֹת דְּקְדוּשָׁה, וְהַסְתֵּר וְהַתְּעַלֵּם דְּמְדוֹת דְּקְדוּשָׁה זֶהוּ סִיבַת הַהֲתַגְלוֹת וְהַהֲתַפְשׁוֹת דְּמְדוֹת דְּלְעוֹז, וְזוּהוּ מִ"שׁ אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבִירָה אֲא"כ נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, פִּי דְּסִיבַת הַתְּאֻוֹת הַחֹמֵרִיּוֹת מַה שְׂמֵתְאֻוֹה לְתְּאֻוֹת חֹמֵרִיִים וְגִשְׂמִיִים הוּא הַסְתֵּר דֶּהֲאֹרֶךְ הָאֶלְקִי מַה שֶּׁהֲרוּחַ שְׁטוּת דְּנִה"ב מַעֲלִים וּמִסְתִּיר עַל הָאֹרֶךְ הָאֶלְקִי שְׂבִנְפִשׁוֹ, שָׂאֵם הִי נִגְלָה הָאֹרֶךְ הָאֶלְקִי בְּמוֹחוֹ וְלִבּוֹ לֹא הִי מֵתְאֻוֹה כִּלְל לְהַדְּבָרִים הַגִּשְׂמִיִים שֶׁהֵם הַיּוֹם וּנְפִסְדִים וְהֵם אֵין וְאִפְסֵי מִמֶּשׁ מִצַּד עֲצָמָן כֹּוּ רַק מַה שְׂמֵתְאֻוֹה אֵלֵיהֶם זֶהוּ רַק מִצַּד הַסְתֵּר הָאֹרֶךְ הָאֶלְקִי שְׂאִינוּ מְאִיר בְּנַפְשׁוֹ כֹּוּ, וְהַעֲנִין הוּא דִּהְנֵה הַנְּה"א מְלוּבֵשׁ בְּנִה"ב שְׁעוֹזֵי רִשְׁעֵי מִכְתִּיר אֶת הַצִּדִּיק שְׂמִלְבִּישׁ וּמִסְבֵּב אוֹתוֹ מְכַל צַד וּפְנֵה, דִּהְנֵה בְּכִלְלוֹת עֲנִין הַהֲתַלְבְּשׁוֹת יֵשׁ כְּמַה אֹפְנִים דִּישׁ אֹפֵן הַתְּלַבְּשׁוֹ שֶׁהַמְלוּבֵשׁ שׁוֹלֵט לְגַמְרֵי עַל הַמְּלַבֵּשׁ, וְהוּא שֶׁהַגִּילּוֹי הוּא לְפִי אֹפֵן הַמְּלוּבֵשׁ וְלֹא לְפִי אֹפֵן הַמְּלַבֵּשׁ, וְהֵינּוּ לְפִי שֶׁהַמְּלַבֵּשׁ אֵינוֹ מַעֲלִים וּמִסְתִּיר כִּלְל עַל הַמְּלוּבֵשׁ וּמְאִיר הַמְּלוּבֵשׁ בְּתוֹקֶף אֹורוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא כֹּוּ, וְיֹוֹבֵן זֶה לְמַעַ' הֵינּוּ כְּשִׂמְאִיר אֲוֹ"ס שְׂלַמְעַ' מִס' הַשְּׁתֵּל' עִי סִדֵּר הַשְּׁתֵּל' שְׂאֵע"פ שְׁעוֹבֵר עִי סִדֵּר הַשְּׁתֵּל' מִ"מ הוּא בְּחִי גִילּוֹי אֲוֹ"ס שְׂלַמְעַ' מִס' הַשְּׁתֵּל' וְכִמוֹ בְּהֵאִיר בְּחִי רַב חֲסֵד עִי חֲסֵד דוֹ"א שֶׁהַגִּילּוֹי הוּא בְּחִי רַב חֲסֵד דוֹ"א מִמֶּשׁ, וְכֵן מִ"שׁ הִישׁ הוִי בְּקִרְבֵּינוּ אִם אֵין דֹּא"י בְּזֹהֵר שְׂרַצוֹ לִידַע אִם הַגִּילּוֹי דוֹ"א דֹּאצִי' שְׂמֵאִיר בְּאֶרֶץ הוּא מִבְּחִי ז"א מִצִּעַ שְׂזוּהוּעַ הִישׁ הוִי בְּחִי הוִי דוֹ"א, אֹו שְׁעִי ז"א מְאִיר בְּחִי אֵינִן דְּכַתֵּר כֹּוּ, דִּהְגַּם דוֹ"א מְקַבֵּל גִּי"כ מִבְּחִי הַכְּתֵר פִּי' בְּרַמְזוֹ שֶׁם דִּישׁ ב' אֹפְנֵי הַמִּשְׁכָּה, הֵא' מַה שֶׁהוּא לְצוֹרֵךְ הָעוֹלָמוֹת שֶׁהָאֹרֶךְ מֵתַעֲבָה לְפִי אֹפֵן הָעוֹלָם (וְהֵינּוּ מַה שְׂזוֹ"א מְקַבֵּל מִכְתֵּר לְצוֹרֵךְ עֲצָמוֹ שֶׁהָאֹרֶךְ מֵתַעֲבָה לְפִי אֹפֵן בְּחִי ז"א) וְהֵב' מַה שְׂנִמְשָׁךְ הָאֹרֶךְ הָעֲלִיּוֹן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּשִׂרְשׁוֹ מִמֶּשׁ וְאֵינוֹ מֵתַעֲבָה כִּלְל כֹּוּ, וְזוּהוּ מַה שֶׁהַמְּלוּבֵשׁ מְאִיר כְּמוֹ

שהוא כי המלביש אינו מסתיר עליו כלל כו', אמנם התלבשות זאת היא בחי' מעביר וכמ"ש באגה"ק ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דמעבר נק' ג"כ התלבשות, דהוא ג"כ בחי' התלבשות שע"ז הוא פועל למטה כו' כמ"ש, ומ"מ אינו בבחי' התלבשות גמורה שאינו בבחי' חומר וצורה להיות בבחי' תפיסא ממש ולכן אין המלביש מעלים ומסתיר עליו כלל כו', ויש אופן התלבשו' שהוא בבחי' חומר וצורה אור וכלי והיינו בבחי' תפיסא ממש שהאור נתפס בהכלי כו', והנה כל התלבשות בבחי' חומר וצורה או"כ בהכרח שהחומר מסתיר ומעלים על הצורה עד שהצורה יהי' בערכה ויתלבש ויתפס בתוכה כו', אמנם בזה יש ג"כ ב' אופנים, האופן הא' הוא כשהחומר הוא בערך הצורה ואז הגם שמסתיר ומעלים עליו מ"מ אינו בבחי' העלם גמור, וההעלם הוא בשביל הגילוי כו', וכמו עד"מ בהתלבשו' אור וחיות הנפש החיונית בהגוף שהם בערך זל"ה, עם היות שהנפש רוחני והגוף גשמי הרי שניהם הם מק"ב דהנפש החיונית הטבעי הוא ג"כ מק"ב אלא שהוא במעלה עליונה יותר ולכן הוא רוחני אבל הוא בערך הגוף, וההתלבשות הוא בבחי' חומר וצורה שכחות הנפש מתלבשים ונתפסים באברי הגוף כח השכל במוח וכח הראי' בעין וכח הפעולה ביד כו', ובהתלבשות זאת הרי אברי הגוף מעלימים ומסתירים על כחות הנפש, דהכחות כמו שהם קודם התלבשותם בגוף ה"ה כחות פשוטים בערך התלבשותם בגוף ואינם שייכים לפעולות גשמיים כמו להשכיל בהשכלה גשמיות ולראות דבר גשמי ולפעול פעולה גשמיות כו' דכ"ז אינו שייך בהכחות מצ"ע ובהתלבשותם באברי הגוף הרי נעשים ג"כ בבחי' כחות מגושמיים לפעול פעולות גשמיים כו', הרי שהם מסתירים ומעלימים על הכחות, מ"מ אין זה הסתר גמור שהרי הם מאירים ומתגלים ג"כ להשכיל ולראות כו' דכח השכל שבנפש משכיל השכלה גשמיות ע"י המוח שבראש וכח הראי' שבנפש רואה בראי' גשמיית ע"י חומר העין כו', וההסתר הוא בשביל הגילוי כו' דלולא ההסתר דאברי הגוף לא היו הכחות פועלים פעולות אלו כנ"ל ולא היו מתגלים בדברים גשמיים כו', וע"י אברי הגוף ה"ה באים ומתגלים גם בדברים תחתונים דברים גשמיים כו' אלא שבכאן הגילוי הוא לפי אופן המלביש לא לפי אופן המלוּבש, והיינו שהגילוי הוא לפי אופן אברי הגוף לפעול פעולות גשמיים כו', והיינו לפי שההתפשטות היא בבחי' חומר וצורה, ה"ה מסתיר עליו להיות בערכו ולהתגלות לפי אופן מהותו כו', אבל מ"מ מאיר גילוי אור הנפש כו', ולכן אנו רואין בזה שהמלוּבש מושל ושולט על המלביש שהרי ההתפשטות וההתגלות דכחות הנפש באברי הגוף תלוי ברצון הנפש שאם ירצה יתפשט ויתגלה כח השכל במוח שבראש להשכיל וא"ל לא ישכיל וכן כשאינו רוצה לראות ה"ה סותם עיניו ואינו רואה כו', וכן תנועה באברי הגוף תלוי ברצון הנפש שאם עלה ברצונו לנענע ביד או ברגל תומ"י הוא מנענע כו', והיינו מפני שאין הגוף מסתיר לגמרי ומאיר גילוי אור הנפש ולכן הגוף בטל אליו והנפש מושל ושולט עליו כו', ובדוגמא כזאת יובן למע' בהתלבשות אוא"ס בכלים דע"ס דאצי' שהם בערך הדכלים הם ג"כ אלקות ממש כמ"ש במ"א ולכן ע"ה שהכלים מסתירים על האורות עד שבהתלבשותם בהכלים נק' אור החכ' ואור החסד כו' משא"כ

קודם התלבשותם בהכלים הם בבחי' אורות פשוטים כידוע ומבואר במ"א וע"י הכלים פועל האור גם בבי"ע כו', מ"מ א"ז הסתר גמור שהרי האור מאיר ע"י הכלי וההסתר הוא בשביל הגילוי, דהיינו בכדי שיהי' גילוי האור ע"י הכלים לפעול גם במדרי' שלמטה מהם כו' כמ"ש מזה במ"א באריכות אלא שהגילוי הוא לפי אופן המלביש היינו לפי אופן הכלים כו' והאופן הב' הוא בהתלבשות הנה"א בהנה"ב שאינם בערך זל"ז דהנה"א הוא חלק אלק' ממעל שהוא אלקי' כו' והנה"ב הוא מק"ב משכא דחויא כו' שאינם בערך זל"ז, וע"ה דהתלבשות הוא ג"כ בבחי' חומר וצורה שהכחות דנה"א מלובשים בהכחות דנה"ט כו' (והיינו ע"י הכח עליון שמחברם גם שאינם בערך זל"ז כו') ולכן אפשר להנה"א לפעול פעולת* בהכחות הנה"ב היינו להשכיל באלקר' גם בשכל הטבעי דנה"ב, וגם לתקן את הנה"ב כו' כמשי"ת, מ"מ מאחר שהחומר אינו בערך הצורה הרי התלבשות זאת אינו דומה להתלבשות הנפש בגוף דשם ההסתר וההעלם בשביל הגילוי אבל כאן ההעלם הוא בשביל להעלים והיינו דבהתלבשות זאת הנה"ב מעלים על הנה"א שלא יתפשט ויתגלה כו', והראי' שהרי בהעדר העבו' והיגיעה אין הכחות דנה"א מתגלים ואינם פועלים פעולתם כלל, שהרי האדם בהעדר העבודה ה"ה נמשך אחר כל התאוות והתענוגים חומריים אף שמלובש בו הנה"א שהוא אינו שייך כלל לענינים אלו ומ"מ הוא נמשך אחריהם, והיינו מפני שהנה"א אינו מתגלה ואינו פועל פעולתו כלל, כ"א הנה"ב לבדו פועל וממשיך גם הנה"א אחריו שנסרך ונדבק בו כו' הרי שהנה"א מעצמו אינו מגלה כוחותיו המלובשים בהנה"ב כו' רק לפעמים כשמאיר גילוי אור עליון גדול כמו ברה"ה ויוהכ"פ או מתעורר הנה"א עצמו בתשובה כו' שזהו מפני שמאיר גילוי או"ע שאין הנה"ב מסתיר ע"ז ומעורר את הנה"א או ע"י הביטושים כו' ששוברים את הגסות דנה"ב וממילא מתגלה הנה"א כו' אבל מצד ההלבשה דנה"ב שמלביש את* ה"ה מחשיך ומסתיר עליו שאין כחותיו מתגלים והיינו שמחליש את הנה"א, דענין החלישות הוא העדר התפשטות והתגלות הכחות (וכידוע דבעצמיות הכחות אינו שייך חלישות כ"א החלישות הוא בהתגלות הכחות כו') ומ"מ ההתלבשות הוא בבחי' חומר וצורה ולכן ביכולת הנה"א בעבודה ויגיעה לגלות כחותיו ולפעול פעולותיו בהנה"ב כו' דיש עוד אופן התלבשות שהמלביש מושל ושולט לגמרי על המלובש עד שאין המלובש יכול לפעול בו מאומה וכמו בענין הגלגלים ר"ל שמתגלגל נפש האדם בגוף הבע"ה או הצומח שאו אינו יכול נפש האדם להתפשט ולהתגלות כלל שהרי הבע"ה והצומח נשאר במהותו ואופנו הראשון ואין נפש האדם יכול לפעול בו מאומה כו' והיינו מפני שהתלבשות אינו בבחי' חו"צ דהבע"ה אינו חומר מוכן כלל לצורת הנפש והתלבשותו בו אינו כחומר וצורה ולכן הוא מעלים ומסתיר עליו שאין כחות הנפש מתפשטים כלל כו', והגם

פעולת: כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: פעולתו.

את ה"ה: כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: את הנה"א ה"ה.

שנת"ל דכשהתלבשות אינו בבחי' חר"צ או אינו מעלים ומסתיר כלל ומאיר אור המלוּבש כמו שהוא כו' כנ"ל וזהו כשהמלוּבש הוא או"ע ביותר והמלביש הוא ג"כ קדושה כמו ההתלבשות דרב חסד דא"א בחסד דז"א כו', ואנו מוצאים ג"כ שמאיר או"ע במקום הקליפות והסט"א ומאיר ג"כ כמו שהוא עד שפועל ביטול הקלי' וסט"א וכמו דכתי' ועברתי באמ"צ כו' אני ולא מלאך כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו ירד במקום הטומאה והסט"א ועי"ז נעשה מכת בכורי מצרים שהו"ע ביטול הקליפות כו' כמ"ש במ"א, וכן מ"ש ויצא ה' במחנה אשור כו' והיינו כשמאיר גילוי אור עליון ביותר אינו שייך שיסתירו ע"ז אדרבא גילוי האור פועל ביטול הקלי' כו' אבל בענין הגלגולים ר"ל שהוא התלבשות הנה"א שע"י חטא ועון בא העונש הזה, שהחטא ועון פעל חלישות בהנה"א שנחלש ונסתתר בעצמו כו' ולזאת כשמתגלגל בבע"ח או בצומח ה"ה מחשיך ומסתיר עליו לגמרי ומושל ושולט עליו כו' אבל בהתלבשות הנה"א בהנה"ב הוא בדרך חומר וצורה לזאת ביכולת הנה"א למשול ולשלוט על הנה"ב אמנם זהו ע"י עבודה ויגיעה לפי שמצד גוף התלבשה הרי הנה"ב מחשיך ומסתיר עליו, ועפי"ז יובן משארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, דלפ"ז שהרו"ש של הנה"ב (שנק' מלך זקן וכסיל כו') מלביש את הנה"א מעלים ומסתיר את הנה"א שאינם מתגלים כחותיו זהו הסיבה מה שמתפשטים ומתגלים הכחות של הנה"ב שהן המדות רעות כו', וביאור"ע הוא דהנה כתי' וידעת היום והשבות אל לבבך כו' וכתי' דע את אלקי אביך ועבדהו בלבב שלם והיינו דתכלית עבודת האדם הוא העבו' ויגיעה במוח ולב, הגם דכתי' סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא ואת מצותיו שמור כו' וכתי' מי האיש החפץ חיים סו"מ וע"ט כי הרי עיקר העבודה הוא בקיום התומ"צ בפו"מ דבאמת עשי' לעילא והעיקר הוא קיום התומ"צ בעשי' דוקא כו' מ"מ זאת גופא בכדי שיהי' סו"מ וע"ט, וגם הלא ארו"ל מצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה והיינו שצ"ל עשיית המצוות בבחי' חיות דוקא וזה נעשה ע"י העבודה תחלה במוח ולב שהוא העבודה דתפלה כו' *

הוספות

הוספה א

הנחות

בס"ד, ש"פ ויקרא, רנ"ח

וסמך את ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו, משמע מפסוק זה שע"י הסמיכה הו"ע הרצאת הקרבן להיות כפרת העון, וצ"ל מהו"ע הסמיכה שבזה תלוי הרצאת הקרבן, וכפרת העון, ובגמ' אמרו דבר אל בניי וסמך דרשו מזה דבניי סומכין ולא בנות ישראל, וצ"ל למה בניי דוקא סומכין. אך הענין הוא כי הנה הסמיכה בכלל היא בעשר אצבעות המכוונות כנגד ע"ס וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה מספר עשר אצבעות כו', ולכך אי' בבחי' על ענין מ"ש גבי יעקב שכל את ידיו הוא בבחי' ח"ע להמשיך משם מקור הברכות וכן מ"ש ביהושע ויסמוך משה ידיו עליו היינו בחי' ההמשכה מהע"ס שראשית הע"ס היא בחי' חכ'. וא"כ מובן מזה דענין הסמיכה דגבי הקרבן היינו האדם שהוא בגי' מ"ה ממשיך אור עליון על הבהמה שהיא בגי' ב"ן בכדי להעלותה, כי רוח האדם הוא העולה למעלה ורוח הבהמה היורד' למטה ופי' רוח הבהמה היינו ש' ב"ן מקור דבי"ע עד שבריבוי השתל' משתלשל ממנו ש' ב"ן שבאדם היינו * וכן נפש הבהמה הגשמית, ובכדי להעלות הנה"ב ונפש הבהמה הגשמית הוא דוקא ע"י הסמיכה שהוא המשכת אור העליון למטה בכדי שיוכלו לעלות כו'.

וביאור הענין ולהבין כללות ענין הקרבנות דיודע דרוב הקרבנות באי' על החטא ובאמת צ"ל (והוא קושי' כל המפרשי') דכשאדם חטא יתכפר לו במה שמביא קרבן מבהמה גשמית, אך הענין הוא דהנה כתיב אחר וקדם צרתני, ודרשו רז"ל אחר למע"ב וקדם למע"ב, אחר למע"ב שנברא ביום ו' אחר בריאת כל הנבראים וקודם למע"ב הוא, שהוא עיקר הנבראים והמעולה שבהם וכמארז"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, וכמו שאנו רואים בחלקי דדצ"ח שהמדרי' התחתונה היא בשביל איזה צורך ושימוש להמדרי' העליונה ממנה, וכמו דומם לגבי צומח, דבכדי שיהי' צמיחת הצומח הוא כשזורעין גרעין בארץ או דשאים ועשבים הבלתי נזרעים צומחים ג"כ מהארץ נמצא נראה לעין כל שימוש הדומם לגבי הצומח, וכן הצומח הוא בשביל החי וכמו דשאים ועשבים או פירות ותבואות, והחי הוא בשביל המדבר כמ"ש כירק עשב נתתי לכם את כל לאכלה, וכמ"ש בכל אות נפשך תאכל בשר, וכ"ז הוא בבקע"ח הטהורים ואפי' בע"ח הטמאים הם ג"כ בשביל שימוש האדם וכמו סוס למרכבת אדם וחמור למשא, ואפי' שקצים ורמשים הם בשביל האדם וכמו שידוע שיש

היינו וכן : כ"ה בכתי"י, ואוצ"ל : היינו הנה"ב, וכן.

מדינות שהם חופרים האדמה ומרפאים * אותה עד שתהא ראוי לזריעה כו' נראה לעין כל שכל הנבראים משמשים אל האדם לפי שהוא בחיר הנבראים ומושל ושולט עליהם להנהיגם כרצונו לפי שהאדם יש לו שכל, משא"כ הבהמה אין לה שכל וזוה ניכר עילוי האדם על הבהמה כו' וכמו שבגשמיות מדרי' התחתונה היא שימוש למדרי' העליונה ונתעלה ע"י, וכמו"כ הוא ברוחניות עליות הדצ"ח ע"י האדם שע"י שהאדם אוכל המאכל ונעשה דם ובשר כבשרו עי"ז נתעלה הדצ"ח, דהנה הדצ"ח בעצם אין לו שלמות שיגיע אליה מצ"ע, כי כמו שנברא כן הוא נמצא בלתי השתנות כלל, והאדם עיקר הכוונה בו שיגיע אל השלימות והיינו שנברא לתקן המדות טבעי' שלו ע"י שיעבוד בעבודת הוי' בתורה ותפלה עי"ז יגיע אל השלימות ולכך כשיאכל המאכל ונעשה דם ובשר כבשרו אזי עי"ז נתעלה הדצ"ח כו', ולכן נק' קדם למע"ב שהוא עיקר הנבראים והמעולה שבהם והם טפלים אליו שנתעלים ע"י כו', וכ"ז הוא כשהוא במעלת אדם בקיום התו"מ, אבל אם פגם באיזה מצוה הן בהעדר עשיית המ"ע או שעשה ממצוות הוי' אשר לא תעשינה אזי הוא גרוע מהדצ"ח וכל הנבראים שהרי הם אינם משנים את תפקידם ועושים רצון הבורא ית' והוא כמאמ' רז"ל נשאו דשאים ק"ו בעצמן ומה אלו שאין דרכם לצאת בערבוביא, אמר בהם הכתוב למינהו אנו שדרכינו לצאת בערבוביא על אכו"כ, והוא שמקור הדשא ועשב והיינו המלאכים שנק' בשם דשא ועשב מקור הדשאים והעשבים של מטה הם הוא שנשאו ק"ו בעצמם והם מקיימים רצון הבורא ית' ואדם שהוא בעל שכל יעשה היפך רצונו ית' ח"ו ולכך ה"ה גרוע מהדצ"ח וכל הנבראים כו' וע"י חטאו מוריד הנה"ב ברע גמור דגקה"ט לפי שפעולת החטא הוא ע"י הנה"ב ולכך מורידו ברע גמור דגקה"ט דבעצם אינו רע וכמשי"ת אי"ה וגורם ירידת הנה"א שבו, אך מדריגות התחתונות שבו כי העליונות מסתלקת בשעת החטא, וכמ"ש בזהר ובכתהארין"ל, וכמו"כ גורם למע' גלות השכינה כו', ובאמת י"ל שע"י שעושה תאוות היתר בשביל למלאות תאוות נפשו ה"ה גרוע מהדצ"ח לפי שמקבל מהם, ומכ"ש שאינו מושל ושולט עליהם לפי שמקבל מהם, משא"כ כשאוכל המאכל לש"ש הרי אינו מקבל תענוג מעצם המאכל כ"א החיות שבו כו', ועי"ז מושל ושולט עליו להנהיגם כרצונו ולהפכם מק"נ אל הקדושה ועוד זאת יותר במי שעושה התאוות בשביל למלאות תאוות נפשו הרי אדרבה הדצ"ח מושל עליו וכמו שאנו רואים במי שהוא משוקע בתאוות היתר ר"ל כשבא לדבר הערב ומתוק מאבד נפשו ושכלו מפני התגברות התאוה עליו ר"ל ולכך הרי הדצ"ח מושל ושולט עליו, וזהו שארז"ל אין חי' רעה שולטת באדם אא"כ נדמה לו כבהמה דבאדם כתי' ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית השדה והיינו מפני שיש בו צלם אלקים, אבל כשחטא ופגם אזי * כבהמה וגרוע ממנה יותר כו', וז"ש רז"ל אם חטא אדם אומרים אפי' יתוש קדמך

ומרפאים : כ"ה בכת"י, ואוצ"ל : ומרפים.

אזי כבהמה : כ"ה בכת"י, ואוצ"ל : אזי נדמה כבהמה.

ויתוש היא קליפה תחתונה ביותר דיתוש מכניס ואינו מוציא והיא קליפה גסה ביותר ובמדות דקדושה אמרו"ל משמיא מיהב יהבא משקל לא שקלי דכל ענין הקדושה הוא להשפיע לזולתם וכמ"ש ואתה מחי' את כולם להשפיע להם חיות, אבל בקליפות הם הכל צריכים לעצמם, וכמ"ש ולעלוקה שתי בנות הב הב שמצד הגסות והישות צריכים הכל לעצמם, ובקדושה שהמקור הוא הביטול וכמו אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר ולכך השפיע טוב לכל, ומצד זה מגונה מאד מדת הקמצנות מצד שהיא היפוך הקדושה כו', ונמצא קליפת יתוש קליפה גסה מאד ומ"מ אם חטא אדם אומרים לו אפי' יתוש קדמך כו', ומ"ש קדמך אין הכוונה מצד קדימת הזמן שהאדם נברא ביום ו' אחר בריאת כל הנבראים, וגם לא מצד שהנבראים והבע"ח אינם עוברים על רצונו ית' זולת האדם כו'.

(ב) אך יש עוד פני' בקדמך היינו קדמך במעלה דשרש האדם מתיקון ושרש הבע"ח מתהו שקדם אל התיקון, וידוע דבתהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלים ובתיקון ריבוי הכלים ומיעוט האור, ומ"ש ריבוי האור ומיעוט האור אין הכוונה שהתפרש ביניהם הוא בריבוי ומיעוט ממש כו', כ"א הריבוי ומיעוט הוא שהמיעוט לגבי הריבוי הוא אור שאינו בערך כלל כו' וכמו אור הלבנה לגבי אור השמש, או אור היום לגבי אוה"ל כו', ויותר יובן זה ממשארז"ל אור שנברא ביום ראשון הי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם עד סופו וידוע הדקדוק ע"ז דהל"ל מתחלת עולם ועד סופו אך מסוף עולם ועד סופו קאי על ב' עולמות דאתגליא ודאתכסיא, והיינו מסוף עדאתכ"ס מלמטלמ"ע שהוא תחלת עדאתכ"ס מלמעלמ"ט ועד סופו הוא עד סוף עדאת"ג וב' עולמות אלו כוללים כללות ההשתלשלות ובוזה הי' הבטת אדה"ר באור שנברא ביום ראשון בכללות סדר ההשתל' ואח"כ כשנגנו אור שנברא ביום ראשון עתה הוא ראית אדם באור שלנו המשמש עתה הוא בערך פרסה או מיל ולא יותר ואינו שייך לומר שהוא מיעוט לגבי אור שנברא ביום ראשון כ"א הוא אינו בערך כלל לאור יום ראשון כו', ושני האורות היינו האור המשמש עתה ואפי' האור שנברא ביום א' שניהם מעולם התיקון, ולפי"ז מובן ערך אור התיקון לגבי אור התהו כו', ומה שבתהו הי' כלים קטנים ואיך הי' יכול להיות שורה בהם אור גדול כ"כ שאינו לפי"ע הכלי, אך בדוגמ' זה אנו מוצאים באדם דתיקון ג"כ, וכמו עדי"מ הראש הוא בכמותה קטן ביותר משאר חלקי הגוף ומ"מ אנו רואין שהכחות היותר נעלים הם בראש דוקא, וא"כ מזה יובן גם בתהו שאפי' שהכלים קטנים מ"מ בתוכם אור גדול אך בתהו הי' התגברות הרצוא על השוב כו', וא"כ האדם ששרשו מתיקון הוא בהתחלקות והתכללות כדוגמת התיקון שרשו, והבע"ח שהם מעולם התהו קדמו אל התיקון וא"כ לפי"ז אינו מובן למה דוקא כשחטא אדם או אומרים לו יתוש קדמך גם בלי חטא יתוש קדמו מצד שרשו שהוא בתהו הקדום אל התיקון, אך הענין הוא דהנה בנין וסתירת התהו לא הי' במקרה ח"ו ואינו דומה לאדם כשרוצה לבנות בנין שרוצה שיתקיים, ואפשר שלא יתקיים ואין שייך לומר כזאת למעלה ח"ו כ"א בנין התהו הי' בשביל לסותרו

וסתירת התהו בשביל לבנות עולם התיקון וששם יתבררו שברי הכלים דתהו שנפלו וא"כ כאשר האדם שהוא מעולם התיקון עושה כמו שעלה ברצונו ית' ומקיים מצות מעשיות ולומד תורה ומתפלל וממילא עי"ז מברר הניצוצות דתהו, ולזאת א"ל שהוא מעולם התיקון הרי מצד מעשיותיו הוא קדום אל הדצ"ח א"ל שהם קדומים אליו בשרשם בעצם, לפי שע"י נשלם הכוונה מבנין וסתירת התהו, וע"י נשלם כוונת עצמות אוא"ס ב"ה שמשם נמשך בנין התהו והתיקון, וכ"ז כשהוא אדם ואם חטא ממילא אינו נשלם המכוון ובפרט שפוגם בעולמות העליונים וכמ"ש וגם את העולם נתן בלבו של אדם שע"י החטא פוגם בעולמות או שהוא גורם הסתלקות האור לגמרי או שגורם המשכת האור למקום שאינו ראוי, וא"כ מה יעשה אדם שחטא יביא קרבן ויתכפר לו, דנת"ל דרש הבע"ח הוא מתהו שקדם אל התיקון, וע"י שיביא את הקרבן ונכללת באש שלמעלה שע"ג המזבח שמגיע עד שרשה בבחי' פני שור שבמרכבה, ועי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא עם האדם שעה"כ למדרי' אוא"ס ב"ה כי לא אדם הוא והיינו בחי' התהו שקדם אל התיקון (וענין שנק' אוא"ס דכי לא אדם הוא בשם תהו שקדם אל התיקון, אפ"ל שתיקון הוא בחי' התחלקות והתכללות לכך נק' בשם אדם ותהו הוא כח פרטי דוקא וכמה שנא' בפ' ויקרא שנת נ"ח בד"ה אדם כי יקריב כו') * ועי"ז אפ"ל מ"ש ורב תבואות בכח שור כו') ועי"ז נמשך ההמשכה מבחי' התהו אל התיקון, וזהו מ"ש לריח ניחוח להוי' ריח הוא בחי' העלאה, וכמו שהריח משיב את הנפש, וכמו עד"מ אדם המתעלף וענין התעלפות הוא הסתלקות החיות מהתפשטותו וריח הוא משיב את הנפש שמגיע בעצם הנפש להמשיך משם חיות חדש, וכמו"כ יובן בנמשל שהקרבן הוא בחי' העלאה לעצמות אוא"ס ב"ה ועי"ז נמשך בחי' ניחוח נחות דרגא ההמשכה לשם הוי' דתיקון ונמשך עי"ז סליחת עונות למלאות כל הפגמים הנעשים בתיקון כו', וכמו שמי"ג מדות הרחמים נמשכים סליחות עוונות וכמארז"ל ברית כרותה ליג"מ שאינם חוזרים ריקם מלפני והגם שהם מבחי' התיקון ולפי שהם בחי' רחמים פשוטים שלמעלה מהגבלה ע"כ משם נמשך סליחות עוונות כו' וא"כ גם כשאורות דתהו נמשכים בכלים דתיקון עי"ז נמשך להיות סליחות עוונות למלאות כל הפגמים כו'.

ג) ובענין הקרבנות אין הבאת הקרבן לבד הוא העיקר כ"א צ"ל גם ויודוי דברים וכמ"ש והתודה אל חטאתו אשר חטא, וענין ויודוי דברים הוא כמ"ש מודה ועוזב ירוחם שהוא ענין עזיבת החטא והיפוך כל הרצונות להוי' כו' דהנה אי' בספרים דבשעת הקרבן צריך האדם לכיין שמצד חטאיו ראוי לו לעשות כל מה שנעשה בהקרבן דהבהמה הגשמית אך הוי' יתברך ברוב חסדיו הגדיל חסדו עמנו שכל מה שנעשה בהקרבן נתקבל תמורת האדם ברצון

כו', אך מ"מ ברוחניות צריך האדם לכיין שכל מה שנעשה בקרבן יעשה בו במדריגו' הרוחני' שבו כו' והוא שבקרבן יש ענין השריפה וברוחניות בעבודה הו"ע שריפת כל המח' בישיין שלו כו' ובקרבן יש ענין הקטרת החלב וזריקת הדם וברוחניות ענין הקטרת החלב הוא שידוע שמציאות החלב הוא מהתענוג ומתענוגים גשמיים מתרבה החלב וצריך להיות כל חלב להוי' היינו שעיקר כל התענוגים שלו יהי' במה שיתענג באלקות בבחי' אהבה כו', וזריקת הדם הוא שתמורת בחי' הרשפי אש שלו שהי' בענינים גשמיים החומרים להפכם לאלקות כו', וזהו"ע התשובה הבא עם הקרבן כו', ועכשיו שאין לנו ביהמ"ק והקרבת קרבנות תקנו תפלה במקום תמידים והו"ע הקרבת הנה"ב שכל ענין התפלה הוא ענין הקרבת הנה"ב ולהפכו מן הקצה אל הקצה מה שעד עתה הי' טרוד במחשבות לבו ויצרי מעללי איש וכל איש ואיש כאשר יודע נגעי לבו וצרות נפשו המעורבה ברע מינים ממינים שונים אך מ"מ יעשה לו הסכם חזק לבוא בבחי' אהבה ותשוקה לאהבה את הוי' ולפשוט א"ע מכל מחודומ"ע שלא להוי' המה בין בהיתר שלפעמים נכללת בק"נ ולפעמים נכללת בגקה"ט והיינו שאוכל המאכל בכדי להרחיב דעתו ובינתו בגדולת הוי' ית' אוי נכללת בקדרשה, אבל אם אוכל המאכל רק למלאות תאוות נפשו ה"ה עב ומתגשם יותר עד שיכול לבוא לידי איסור ח"ו וכמארז"ל היום אומר לו כך ולמחר אומר לו כך עד שאומר לו לך עבוד כו' שמן ההיתר יבוא אל האיסור ח"ו ע"כ צריך לפשוט א"ע מכל המחודומ"ע שלא להוי' המה כו' ולבוא בבחי' כוסף ותשוקה להוי' ית' כו' וע"ז נתקן ענין סדר התפלה דתחלה יסדר אדם שבחו ש"מ והיינו ענין ההתבוננות בגדולתו ועי"ז יתהוה גם בחי' תשוקה בנ"ה לאסתכלא ביקרא דמלכא ולבוא בבחי' תשוקה וחפיצה להוי' ית', ותחלה אנו אומרים ברוך שאמר והי' העולם שבאמירה אחת נבראו כל העולמות וכמא' במאמר א' יכול להבראות ובאמת במאמר זה נברא וכמאמ' בזה"ק במח' אחת ברא את העולם שהוא מח' הכללית שבה צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת כו' וע"ז כתי' קורא הדורות מראש והיינו הקריאה מהעולם אל הגילוי מרישא דא"ק דשם נסקרים כולם בסקירה אחת כו', ואח"כ כתי' יחיד חי העולמים, יחיד, הוא שעצמותו ומהותו ית' יחיד ומיוחד דאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע דאני הוי' לא שניתי כלל בין קודם הבריאה בין לאחר הבריאה דכמו אתה הוי' לבדיך קודם שנבה"ע כמ"כ אתה הוי' לבדיך אחר שנבה"ע והוא לפי שאתה עשית כו' ואתה מחי' כו', חי העולמים מלך, פי' שחיות כל העולמות הוא מבחי' מלך וכמ"ש מלך שמו נקרא דכמו דשם המלך רק הוא שמתפשט על המדינה ולא עצם המלך וכמ"כ למע' בחי' מל' נקרא בשם הארה כו', משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, הוא מה שמשובח ומפואר למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכמ"ש הכל ירוממוך סלה וקדושים יהללוך סלה וכ"מ שנא' נצח סלה ועד אין לו הפסק והיינו שהו"ע עליות המדריגו' ממדריג' למדריג' עד עליות אין קץ וכמא' צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל כי יש כמה מדריגות עוה"ב וגעה"ת וגעה"ע ושמיטין ויובלות עד נו"ן אלפים יובלות והם עילונים מעילונים שונים, וכ"ז הוא הכל

בבחי' שמך הגדול כי נשגב שמו לבדו שגם שמו הוא בבחי' נשגב רק הודו וזיוו של שמו הוא המאיר על הארץ כו' וכשיתבונן בכ"ז בהעמקת הדעת יבוא בבחי' אהבה ודביקה ליכלל בעצמותו ית' וגם יתבונן ביחוד מלכותו עלינו דוקא כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו, אשרי העם שהוי' אלקיו, מגיד דבריו ליעקב, ברוך הוי' אלקי ישראל וירם קרן לעמו לבנ"י עם קרובו ופי' עם קרובו היינו שהם קרובים לשם הוי' דאלו גבי שם אלקי' אי' בספרים ע"פ אלקים קרובים אליו הוא קרוב לאלקים אינו כתיב אלא אלקים קרובים אליו וכאן שנא' לבנ"י עם קרובו היינו שהם קרובים לגבי שם הוי' כו', ואח"כ בברכת יוצר מתבונן איך שהמלאכים עליונים ואופנים ושרפים וחיה"ק מפארים ומשבחים ומעריצים את שם מלכותו ית' ועי"ז ההתבוננות פועל גם הזזה בנפש הבהמית וידוע דאין הגבורות נמתקין אלא בשרשן ועי"י שמתבונן ששרשו ומקורו בטל ממילא פועל גם הזזה בהנה"ב כו', אהבת עולם אהבתנו כו' חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו, ופי' יתירה הוא יתירה על אהבת מלאכים עליונים וצבא מעלה כו' שהרי הניח הקב"ה את העליונים ולא בחר כ"א בישראל עמו כו' שהוציאנו ממצרים וקרע לנו היים ונתן לנו התו', וכמ"ש כי בנו בחרת כו' וקרבתנו מלכנו כו' הבוחר בעמו ישראל כו', ועי"ז יתפעל בבחי' שמחה שיהי' שש ושמה בנפשו על שככה שעלה לו על חלקו וגורלו וכמ"ש ישמח ישראל בעושו בני ציון יגילו במלכם, ועי"י שמחה זו יבוא בבחי' אהויר' למשוך אחרי הוי' ית' כו', שמע ישראל כו' אחד, והו"ע למס"ג באחד ואהבת כו' וקרבתנו מלכנו כו' הבוחר בעמו ישראל כו', ועי"ז יתפעל בבחי' שמחה א"ע מכל הלבושים צואים וציורים רעים שנתלבש ונתצייר ויבוא בבחי' אהבה בהוי' א"ס ב"ה כו'.

ד) ועי"ן הנה"ב הוא לא כמו שהעולם טוברים שהוא רע, אינו כן כ"א שהוא כח המתאוה ובכח זה יכול לאהוב את הוי' ית' ומה שמתאוה רע דוקא הוא לפי שהאדם המציירו בציורים רעים ומלבישו בלבושים צואים עד שיבוא לאהוב תאוות חומריות וגשמיות דוקא כו' והנה הוא ביד האדם כחומר ביד היוצר שעושה ממנו כל כלי שירצה וכמו"כ בכח המתאוה דנה"ב דיכול לאהוב את הוי' ג"כ כו' רק שהוא כח המתאוה חזק שלא ע"פ השכל כלל דהנה המדות הם מוגבלים ומגודרים ע"פ השכל דעצם המדות הם המשכות פרטיות היינו לפרט אחד דוקא וכמו כולו חסד או כולו גבו' או התפארות כו' (דכמו שנת"ל פ"ד * בענין שקדם אל התיקון כו' ובד"כ הו"ע ההפרש בין אדם לבהמה כו') אך המדה היא מוגבלת ומגודרת ע"פ השכל דוקא והנה"ב הוא כח המתאוה חזק שאינו מוגדר ע"פ השכל כו' וכשמצייר הנה"ב בלבושים צואים וציורים רעים אזי יכול לעשות כמה שטותים למלאות תאוות נפשו שע"פ השכל אינו מחויב כלל וחרשב בנפשו שאין אדם רואה וכמאמ' הלואי שלא יראני אדם כו',

ובאמת הוא התגברות התאווה והרוח שטות המכסה על האמת אבל צריך לידע שהכל רואים ויודעים ומבינים כו' וא"ל גם שהאדם אינו יודע ואינו מבין כו' אבל קמי קוב"ה גלוי וידוע וכמ"ש אני הוי' חוקר לב ובוהן כליות, אין נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו דקמי גלוי וידוע ועוד זאת שמגלה גם לאחרים וכמא' אם מחלל אדם ש"ש בסתר גפרעים ממנו בגלוי שמודיעים לכל כו' וצריך לידע כ"ז כמו שהוא באמת כו', אך הרוח שטות הוא שמכסה על האמת, והאדם הוא המלבישו ומציירו כו', וע"ז הוא התשובה לפשוט א"ע מכל הלבושים ולעקור כל הרצונות זרות להוי' וישרוף כל הלבושים והציורים להוי' ית', ועצם כח המתאווה יתהפך לאלקות ויהי' לו השיקה ודביקה ליכלל בעצמות או"ס ב"ה, ותמורת השטות דלעו"ז יהי' השטות דקדושה וכמארז"ל אהניא לי' שטותא לסבא וכמו"כ הנביא נק' משוגע וכמ"ש מדוע בא אליך המשוגע הזה, שנק' בשם משוגע ע"ש שהוא למע' מהטבע, וכן בעבודת האדם צ"ל באופן כזה וכמו בתורה כתיב באהבתה תשגה תמיד, כמו שהמשוגע הזה עושה דבר אחד כמה פעמים ואינו נלאה כלל מלעשות עוד הפעם כו' וכמו"כ תמיד צריך לחזור על למודו כמה פעמים ואל ילאה כלל, ולא יאמר כי הדבר שגור אצלו ואין צריך עוד לחזור כו', ובאמת כל מה שלומד יותר הוא יותר שגור אצלו ומתדבק בחכמת התורה עד שנקלט אצלו העיון בטוב בדביקות אמיתית בלתי שום רגילות בהדביקות כו', וכמו"כ בעבודה צ"ל מ"ש כי פתי יאמין לכל דבר פתי הוי'ע השטות דקדו' ועי"ז מתחזק אצלו האמונה, ובאמת צ"ל אמונה פשוטה כי קמי קודב"ה הכל כפתיים ואמונה פשוטה הוי'ע קבלת עומ"ש שקודם לקבלת עומ"מ, והוי'ע ביטול הרצון שלמעלה מן הטעם ודעת כו' וזהו מה שמצינו ענין הקדמת נעשה לנשמע והוי'ע רצון כללי שלמע' מטו"ד כו', וזהו"ע עבודת האדם בתו' ותפלה בהקרבת הנה"ב בכל עת ורגע על כל פסיעה ופסיעה שמזדמן אל האדם כו', וז"ש אדם כי יקריב מכם קרבן ולכאוי' הי' צ"ל אדם מכם כי יקריב כו', אך אם הי' כתי' אדם מכם כי כו' הי' תיבת מכם מפריט האדם המקריב הקרבן בעת ההיא משאר ישראל שאינם מקריבים קרבן באותו זמן, וזה אינו נוגע כלל לענין הקרבת הקרבן, ולכן אמר אדם כי יקריב מכם כו', ופי' כך אדם קאי על כללות מין האנושי, כי פי' כאשר, שכאשר יקריב קרבן יהי' הקרבן מכם כו' והיינו ענין הקרבת הנה"ב שהוא עיקר הקרבן, ואפי' בזמן ביהמ"ק הי' עיקר הוידוי דכתיב כו', והראי' שהוידוי מעכב ההקרבה כו', וזהו מ"ש מודה ועוזב כו' ועכשיו שתפלה במקום תמידין תקנו העיקר הוא הקרבת הנה"ב וזהו מ"ש מכם שההקרבה צ"ל מכם דוקא כו'.

ה) אמנם לפי שנת' שהעיקר הוא הקרבת הנה"ב למה היו צריכין הקרבת בהמה הגשמיות ולא די בהקרבת הנה"ב כו', אך הענין הוא, דהנה כתי' כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא וצ"ל למה מסמיך אלקות לאש ובמה זכה אש יותר מכל הנבראים שמדמין אליו בחי' האלקות כו', אך הענין הוא דהנה יסוד האש בטבעו חלוק מהג' שדרכו לעלות למע' כו', משא"כ שארי היסודות

טבעם לירד למטה וכמו המים שיררדים מגבוה לנמוך או עפר לירד למטה וכן הרוח כו', משא"כ יסוד האש אינו מתערב בשאר היסודות כו' ולכן נדמה אליו בחי' האלקות דכמו שהאש קדוש ומובדל אינו מתערב בשום דבר כמו"כ אלקות אינו מתערב כו' וקדוש, דהנה כל הנבראים אינם בערך הא"ס וכמ"ש אין ערוך לך כו', ואמנם מאותו הסוג דפי' ערך במספרים הוא שא' לגבי אלף אלפים וריבוי רבבות יש לו מספר והם מאותו סוג אבל לגבי אלקות אינם בערך כלל ואינם מאותו סוג כלל כו', ולכן נדמה בחי' האלקות לאש כו' וכמו שאש אינו מתערב בשום דבר ומ"מ נאחו בפתילה, כמו"כ המשכת אלקות למטה הוא ע"י תו"מ דוקא כו', ובכדי שיהי' אחיזת האש בדבר הנאחו צ"ל דבר הנאחו שיוכל האש לשלוט בו כו', כמו"כ באלקות שאימתי התו"מ הן בחי' כלים להמשכת אלקות דוקא כשיהיו בבחי' ביטול כו', אבל אם יעשה המצות ע"ד מצות אנשים מלומדה לא ימשיך כלום, וזה שה"א אש אוכלה הוא שנדמה לאש כו', וכמו שהוא באלקות כמו"כ הוא בכל דבר רוחני בכדי שיהי' ההעלאה וההמשכה הוא דוקא כשיש לו איזה אחיזה בדבר גשם כו' והנה"ב הוא ג"כ רוחני וכל רוחני צריך שיהי' לו איזה אחיזה בגשם ובכדי שיהי' עליות הנה"ב הוא ע"י הבהמה הגשמיות דוקא דשניהם משרש א' מפני שור, אך שרש הבהמה הגשמיות שרשה מפני שור שבשור, והנה"ב שבאדם שרשו מפני אדם שבשור כו', ושניהם מפני שור ובכדי להיות רזא דקורבנא הוא הקרבת הנה"ב עולה עד רזא דא"ס, הוא ע"י הבהמה הגשמית, ובאמת עליית הנה"ב ע"י העבודה הוא יותר מעליית הבהמה הגשמיות וכמו שע"י החטא יורד למטה מטה יותר מהבהמה הגשמית, והוא לפי ששרשו למע' מע' וכמא' כל הגבוה ביותר * למטה ביותר, ע"כ עליותיו הם למע' מע' מעליות הבהמה הגשמיות אך מפני שצריך לו דבר גשם במה להאחו ע"כ ע"י עליות דבהמה הגשמיות בבחי' קרבן להוי' ב"ה, נתעלה עי"ז הנה"ב, ועכשיו שהתפלה במקום תמידין הו"ע המצות מעשיות שיש בהתפלה והוא לבישת הטלית ותפילין או י"ל אותיות התפלה עי"ז יכול הנה"ב להתעלות שהוא בחי' מעשה דעקימת שפתיו הוי מעשה כו', ומעתה צ"ל מהו"ע הסמיכה דבכדי שיהי' עליות הבהמה הגשמית שהיא למטה מטה הוא ע"י הסמיכה כו' וידוע בענין הקרבנות שצריך להיות הנדר בדבר הנדור, היינו שיאמר ה"ז קרבן או עולה כו' והוא שע"י שאומר ה"ז ממשיך או"מ על הבהמה בכדי שתוכל לעלות כו' דהבהמה שרשו מתהו ונפל למטה בשבירה ובכדי שיוכל לעלות הוא ע"י האדם שהוא מהתיקון כו', ובפרט ע"י נה"א שבו, וע"י סומך בידיו שהם רומזים לע"ס עליונות (וכנ"ל בפ"א) עי"ז נמשך אור עליון מש' מ"ה, על הבהמה הגשמיות ש' ב"ן בכדי כו' שתעלה למע' כו', דידוע דעלית ניצוץ הבהמה שבו הוא ע"י הקרבן מבשרי הבהמה הגשמית, וזהו"ע ג"כ מ"ש גבי יהושע ויהושע בן נון מלא רוח חכ' כי סמך משה ידיו עליו ולכאוי' הול"ל כי מסר לו משה או כי למד אותו

משה, אך הענין כי הנה ענין למוד התו' ומסירת החכ' הוא דבר רוחני ולכך בכדי שיומשך ליהושע הוא ע"י שסמך משה ידיו עליו כו' וזהו"ע סמיכת איש מפי איש כו' ובעבודה צ"ל סמיכה קודם ההקרבה, והיינו ענין למוד התורה שקודם התפלה ואח"כ התפלה הו"ע הקרבת הנה"ב, ועפ"ז יובן מ"ש וסמך בני"י ולא בנות ישראל, כי בני"י ש' מ"ה המעלה, ובנות ישראל מל' ש' ב"ן המתעלה.

וזהו וסמך את ידיו ההמשכה משם מ"ה, שעיקר ענין הקרבן הוא שיתקבל תמורת האדם והו"ע הרצאת הקרבן וכפרת העון כו', ובכדי שיקובל הוא ע"י שם מ"ה דוקא, ואח"כ ונרצה כו', ובעבודה הוא שע"י התורה שקודם התפלה שהו"ע הסמיכה נמשך אח"כ בתפלה ענין הקרבת הנה"ב וממילא נמשך ע"י גם למטה סליחת עוונות למלאות כל הפגמים כו'.

קיצור מד"ה וסמך כו' *

וסמך, מהו"ע הסמיכה שבזה תלוי עיקר הקרבן, בני"י ולא בנו"י, הסמיכה ביו"ד אצבעות נגד ע"ס, שכל את ידיו, ויסמוך משה ידיו, ההמשכה מע"ס, סמיכה על הקרבן הוא המשכה מש' מ"ה וב"ן מ"ה אל שם ב"ן בכדי שיוכל להתעלות, רוח האדם שם מ"ה, רוח הבהמה ש' ב"ן מקור דבי"ע, ובהשתל' משתלשל הנה"ב, וע"י הסמיכה עלית הנה"ב, וצ"ל אם חטא יתכפר לו במה שמביא מבהמה, הבהמה מתי חטאה, אחור וקדם, אחור למע"ב וקדם למע"ב, בכללות דצ"ח המדרי' התחתונות בשביל העליונה, עליות הדצ"ח ע"י האדם העוסק בתו"מ, ואם חטא גרוע מהם, והראי' נשאו דשאים, והאדם בע"ש יעשה ההיפוך ח"ו, גורם הורדת הנה"ב בגקה"ט, דבעצם אינו רע, גורם הורדת מדרי' התחתונות דנה"א והעליונות מסתלקות כו' ע"י תאוות היתר גרוע מהדצ"ח שהם מושלים עליו כו' (משא"כ אם האכילה לש"ש מושל ושולט על הדצ"ח כו') אין חי' רעה, אם חטא אדם אומרים לו יתוש קדמך, יתוש מכניס ואינו מוציא, ובקדושה משמיא מיהבא יחבא, ואתה מחי' כו' להשפיע חיות, ואברהם מצד הביטול השפיע לכל, ובקליפות הוא ולעלוקה ב' בנות הב הב, ומ"מ אם חטא אדם אומרים יתוש קדמך.

ב) קדמך בשרש, שרש הבע"ח מתהו, שרש האדם מתיקון, תהו ותיקון, ריבוי האור ומיעוט האור אור שאינו בערך, אור שנברא ביום

* הקיצורים הם רק לג' סעיפים הראשונים.

ראשון, כלי הראש קטנה ומחזקת כל החושים הנעלים, ולכאור קדמך גם בלא חטא, אך בנין וסתירת התהו לא במקרה כו' כ"א העיקר הוא התיקון כו', ולכך האדם שמקיים הרצון מעולה מהדצ"ח כו' ואם חטא פגם עי"ז בעולמות, ומ"מ יביא קרבן ויתכפר לו והוא שע"י הקרבן יהי' והחיות נושאות כו', לריח נוחה, ריח העלאה, לעצמותו ית', ניהוח המשכה למלאות כל הפגמים.

ג) בקרבנות העיקר הוא הוידוי, מודה ועוזב כו', שצריך לכוין שכל הנעשה בקרבן צריכים לעשות לו מצד חטאיו, וברוחניות הוא שריפת הפרה, הוא שריפת המחשבה, הקטרת החלב, הוא כל חלב להוי', זריקת הדם הרשפי אש לאלקות כו', ועכשיו שאין בהמ"ק תפלות במקום תמידין להקריב הנה"ב, ועי"ז נסדר סדר התפלה ב"ש, באמירה אחת נבראו כל העולמות כו' יחיד חי העולמים, יחיד, שעצמו ומהו' יחיד ומיוחד, חי העולמים מלך, שהמשכת העולמות רק מבחי' מל', משובח ומפואר, שיש כמה עליות, כי קדושים כו', וגם יתבונן מל' ית' עלינו כו', עם קרובה, קרובים להוי', ביוצ"א שרפים שרש הנה"ב ועי"ז מתפעל גם הנה"ב כו'.

בט"ד, ש"פ נצו"י, דנ"ח, באליקא

ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה, משמע שמשפט הוא ענין הגבהה, וצ"ל דהלא מצינו שמשפט הוא ירידה אצלו ית' כמ"ש ארדה נא ואראה הכצעקתה כו' ששם הי' ג"כ דין ומשפט שזהו"ע הכצעקתה ונק' בלשון ירידה, והנה במדרש ע"פ ויגבה ה' צבאות איתא בזה"ל בזכות שאתם משמרין את הדין אני מתגבה מנין שנאמר ויגבה כו' במשפט ועי" שאתם מגביהים אותי בדין אף אני עושה צדקה עמכם ומשרה קדושתי בתוכם וז"ש והאל הקדוש נקדש בצדקה, וצ"ל לפי' המדרש שע"י המשפט דלמטה עי"ז נעשה הגבהה למע' שהרי אמרו"ל בזמן שאתם משמרין כו' אתם מגביהין אותי, ואמר עי"ז הה"מ ז"ל שהוא ע"ד יש דין למטה אין דין למע' אין דין למטה יש דין למע', וזהו"ע ויגבה ה' צבאות במשפט ע"י המשפט דלמטה נעשה הגבהה למע' שאין שם דין, וכשארין דין למטה אזי יש דין למעלה והו"ע ירידה שע"ז כתיב ארדה נא וראה, וצריך להבין מהו"ע הדין ומשפט למטה שע"ז נעשה למע' הגבהה, הנה כתיב גודע בשערים בעלה וקאי על התחלת הענין דאי"ח דכתיב אשת חיל עטרת בעלה דקאי על כנסי' ועי"ז אמר גודע בשערים בעלה ובעלה הוא קוב"ה אף שהמפרשים ביארו לשון אדון ורבון כמ"ש אם בעליו אמו אולם עיקר הפשט הוא ע"ד אם בעל אשה כו' וכדכתיב כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו וארו"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי,

וצ"ל איך שייך לומר לשון נודע שענין ידיעה הוא תפיסה והשגה בי' ית' כאדם היודע איזה דבר שתופס ומשיג הו"ק מהדבר הידוע לו הלא לית מחשבה תבי"כ ואפי' מלאכים אומרים ג"כ אי' מקום כבודו, וכן כתוב לא יראני אדם וחי וארז"ל אפי' חיות הנושאות את הכסא אינן רואות אותי וראי' הו"ע ראי' השכל שהוא תפיסה והשגה בה' ית' וא"כ מהו לשון נודע בשערים בעלה. והענין הוא דבמלת בשערים יש ב' פירושים הא' הוא לשון השערה והוא מלשון כל חד וחד לפום שיעורא דילי' לפום מה דמשער בליבי, והב' הו"ע שיעור וגבול. והנה בזהר איתא קוב"ה אע"ג דאיהו סתים ונעלם מ"מ אתדביק ואתידע בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' וכפום מה דמשער בליבי, והו"ע השערת חשכל שכאו"א מישראל יכול להשיג ולהבין ע"י ההתבוננות באלקות המחיי' עולמות ונבראים בבחי' ממכ"ע שיש קצב ומדה בכל עולם ועולם לפי ערכו וזהו פי' הב' שהוא שיעור וגבול הוא ההתבוננות בעולמות למשל העוה"ז הגשמי אמרו עליו חז"ל שמן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, עובי הרקיע מהלך ת"ק שנה, בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה, ואפי' בעולמות בי"ע הרוחניים שהם געה"ע וגעה"ת הוא ג"כ בשיעור וגבול וגם בע"ס דאצי' הוא במדה וגבול ולכן הם במספר עשר עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר, ובפרט המדות דאצי' שלכן נק' מדות שהם במדה וגבול ואף שאין דומה האוא"ס שבע"ס דאצי' להאור שבבי"ע אך גם שם נאמר עד פה תבא ולא תוסיף, והנה הע"ס דאצי' המה הממוצעים בין המאציל ב"ה לנבראים שבכדי שיהי' מאא"ס הבע"ג ובבע"ת עולמות ונבראים בגבול ומדה צ"ל ממוצע לזה והו"ע ע"ס דאצי', וכמו שמצינו במשה שאמר לו השי"ת ואצלת מן הרוח אשר עליך, וכן ויאצל מן הרוח אשר עליו שהי' צריך להיות ממוצע בין משה להעם שמושה אמר מאין לי בשר שלא הי' יכול להוריד ולהשפיל עצמו לבחי' בשר שבקשו העם ממנו ע"כ הי' צריך להאציל מהודו על הע' זקנים שע"י נמשך להעם הצטרכותם, כן כביכול למע' הע"ס דאצי' המה הממוצעים בין המאציל עליון לנבראים. והנה ההתבוננות של כל חד וחד לפרש"ד הוא ע"ד ומבשרי אחזה אלוה שיכול להשיג ולהבין גילוי אלקות ע"י הנשמה שבקרבו שיודע כל אדם היטב שחיות וקיום כל גופו הוא הנפש המחיה ואף שאינו יודע ומכיר מהות הנשמה איך ומה הוא מ"מ יבין שכל חיותו הוא מחמת הנשמה המתלבשת בו שהרי ברגע הפרדה מן הגוף הוא מוטל כאבן דומם, ולכן כשהוא חלוש ומעונה הוא תאב שתשוב אליו נפשו וזה נק' ידיעת המציאות ולא השגת המהות, כן כביכול למע' צריך להתבונן שכל חיות וקיום העולמות הוא מחמת האוא"ס האלקי המתלבש בהם לחיותם ולהוותם מאין ליש בבחי' ממכ"ע ולולא אוא"ס לא הי' כלל בחי' עולמות ונבראים וגם עתה לאחר שנבראו לוא הי' מסתלק מהם אף רגע אחת היו לאין ואפס ממש וכן יכול האדם להתבונן מחיות הנפש המתלבש בו ומחי' אותו בדרך התחלקות בכלל לג' מדריגות שהם ראש גוף ורגל שאינו דומה חיות הנפש המתלבש בכחות והחושים שבראש להחיות מהנפש שבגוף וכן מהגוף להרגל, ובדרך פרט יש עשר כחות הנפש שהם חב"ד חג"ת נהי"מ שהם ג' שכליים וז' מדות ואינו דומה כח הנפש המתלבש בחכ' להכח

שכבינה ודעת וכן יש חילוק בין מוחי' למדות ובמדות גופא יש חילוק בין הכח המתפשט במדת החסד להכח שבגבורה ומגבו' לת"ת וכו' כן למע' יש ג' עולמות כלליים בי"ע ואינו דומה אור א"ס המתלבש בעולם הבריאה להאור שביצירה וכן מיצירה לעשי' וכללותם חב"ד חג"ת נהי"מ חב"ד בבריאה, וחג"ת ביצירה וכו' ובדרך פרט אינו דומה אוא"ס שמאיר ומתגלה בספי' חכ' להאור שבבינה כו' וכן אינו דומה האור שבמוחין להמתגלה במדות ובמדות יש חילוקי מדריגות בין האור שבמדת החסד להאור שבגבו' וכו' וכללות כולם הוא מדת החסד שנא' כי אמרתי עולם חסד יבנה וזהו מ"ש כי ששת ימים עשה ה' את השמים וכו' לכאור' הלא גם ברגע אחת הו' יכול לברוא העולם וכמארו"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות ובאמת נבראו במאמר אחד אלא שהם בבחי' בבע"ג ובע"ת וכוונת הבריאה שיהי' העולמות בגבול ומדה ע"כ נאמר כי ששת ימים כו' שביום הראשון הו' מאיר מדת החסד וביום ב' גבו' ובג' תפארת וכו' שזהו"ע מה שנתהוו עולמות ונבראים בשיעור וגבול, וזהו פי' בשערים לשון השערה היינו מה שכל חד וחד לפום מה דמשער בליבי' בהתבוננות ע"ד ומבשרי אחזה שמשיג ע"פ כחות הנפש המלוכשים בגופו יבין שכמו"כ הוא חילוקי מדריגות אוא"ס הנמשך בעולמות ונבראים לחיותם ולקיימם בדרך שיעור וגבול בכל עולם ובכל נברא לפי ערכו שזהו"ע פי' הב' דבשערים עי"ז יקבע ויותפס בלב כאו"א מישראל לפוש"ד, וזהו נודע בשערים בעלה, ולהרחיב הביאור, הנה כתיב עיני כל אליך ישברו כל בגימט' חמשים וזהו חמשים שערי בינה וענין הנ' שע"ב ידוע שיש ז' מדות חסד גבו' כו' וכל מדה ומדה כלולה מז' וזפ"ז הוא מ"ט ושער הנ' הוא הכולל את כל המ"ט שערים, וקשה איך יהי' התהוות הבינה עי"ז ז' מדות והתכללותם זמ"ז הלא ידוע כי מקום הבינה הוא במוח ויש ג' חללי דגלגלתא מוח החכ' מוח הבינה כו' ומקום המדות הוא בלב, ואיך יהי' התהוות נ' שערי בינה עי"ז המדות, והענין דאיתא בילקוט היכן החכמה שרויה ר"א אומר במוח ר"י אומר בלב, והנה על עצם בחי' החכ' לא שייך לומר היכן היא שרויה שהרי היא למע' מן הטו"ד ולמע' מהתגלות כידוע מתניא, וצ"ל שפלוגתתם קאי על בחי' גילוי החכמה שיוכל לבא לידי השגה והבנה והו"ע חכ' שבבינה ונק' ג"כ חכ' ע"ד וחכם בבינה, וא"כ האיך אומר ר"י שהיא בלב הלא ידוע שבינה הוא מוחין, אלא הפי' הוא שצריך שיהי' ההתבוננות באלקות בהעמקת הדעת עד שיהי' נרגש ונתפס ההשגה וההבנה במדות שבלב שיהי' או"ר לאלקות לבדו ע"ד ומבשרי אחזה שהלב מרגיש חיות הנפש המחי' אותו כן צריך להתבונן באוא"ס דממכ"ע עד שירגיש בלבו השגת אלקות המחי' את העולם מאין ליש ויבוא לידי אהוי"ר לה' ית', וע"ש הרגשת הבינה במדות שבלב קרוי' ג"כ חכמה כמ"ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, ולבי ראה הרבה חכמה כו' וכן אי' בינה ליבא ובה הלב מבין, וארו"ל במדרש הלב רואה הלב שומע הלב מבין הלב יודע, והנה כנסי' נק' כל על שום הנ' שערי בינה שמשערים ומתבוננים באלקות כל חד וחד לפוש"ד ועי"ז נקבע בלבם התפיסה וההשגה באלקים חיים שאך האוא"ס מחי' ומהוה העולמות ונבראים במדה וגבול, וזהו דכתיב עיני כל אליך ישברו שע"י בחי'

כל נש"ב יגיעו למעלת אליך ישברו שלא ירצו כ"א אלקות. והנה יש בבחי' כנס"י ב' בחי' בחי' כל ובחי' כלה ובכלל הו"ע אירוסין ונשואין מקיף ופנימי, שיש אהבה בנש"י שאע"ג שאוהב את ה' ורוצה לאהוב אותו ולדבקה בו ית' אך שאינו בחזוק כ"כ ואין זו ע"ד האהבה דבכל לבי דרשתיך שאין הלב ממולא מאהבת ה' ונשאר עוד מקום פנוי בלב גם לאהבות זולתו, אבל יש בחי' אהבה שע"ש זו נק' כנס"י כלה והוא אהבה דבכל לבי דרשתיך שגם פנימי הלב ממולא מאהבת השי"ת ולא נשאר מקום כלל לקבל אהבות אחרות ורצונות זרות כ"א כל חפצו ואהבתו אך לה' לבדו וע"ז כתיב לבבתי אחותי כלה לבבתי כבי' בתי"ן שגם פנימי הלב נתמלא אך מאהבת אלקות, והוא בחי' נשואין, וזהו דכתיב וארשתיך לי בצדק ובמשפט וידעת את ה', וארשתיך כו' הוא בחי' אירוסין בחי' חיצוני' הלב ואת"כ וידעת את ה' שיתקשר לבו בהעמקת הדעת שלא יחפוץ כלל דבר זולתו ית', וזהו ג"כ ענין אהבה דבכל לבבך בשני יצריך, אך כ"ז הוא ע"י ההתבוננות שמרגישים במדות שבלב הו"ע נ' שערי בינה אך יש עוד אהבה למע' מזו והיא בחי' אהבה דבכל מאדך אה"ר שלמע' מטו"ד והיא באה מלמע' בבחי' מתנה אחרי שהגיע ע"י ההתבוננות דנש"ב לאהבת בכל לבבך וזהו דכתיב שאו שערים ראשיכם כו' ויבוא מלך הכבוד שערים הוא הנש"ב ושער משמש כניסה ויציאה וע"י התבוננות באה לידי אה' דבכל לבבך ויכול להיות אח"כ ויבוא מלך הכבוד שיתגלה בו בחי' כבוד בגימט' ל"ב והו"ע עצם החכ' שלמעלה מהטו"ד והוא אה"ר דבכל מאדך, וזהו שיש ב' פני' לואהבת, הא' לשון ציווי הב' לשון הבטחה שע"ז ארז"ל שסופך לבוא לידי אהבה, והנה ענין ואהבת לשון ציווי לא שייך על אהבה שהיא מדה שבלב כ"א הציווי על ההתבוננות שמחוייב להתבונן באלקות המחי' עולמות תמיד מאין ליש וירצה אך גילוי אלקות המחיהו והו"ע לאהבה את ה' כי הוא חייך, שכמו שהאדם אוהב את עצמו והיו הנה האה' הוא לא על בשר הגוף כ"א על חיות הנפש שבתוכו ולכן הוא רוצה בחיותו וקיומו ורוצה שיתפשטו כחות נפשו באיבריו וכן הוא זהיר מאד מדבר המזיק לחיות נפשו כן צ"ל אהבת כאו"א מישראל לה' ית' אחרי שיתבונן כי כל העולמות ונבראים אינן חיים מצד עצמם כ"א מחמת או"א האלקי המחי' אותם ומהוים מאין ליש והוא החיים ומחי' החיים ולא ירצה איפוא שום דבר זולתו וזהו"ע הציווי של ואהבת הו"ע ההתבוננות ואח"כ יוכל לבא לבחי' אהבה דבכל מאדך שנותנין לו מלמע' וזהו ואהבת הב' לשון הבטחה שסופך לבא לידי אהבה והוא אה"ר שלמע' מטו"ד אהבה דבכל מאדך, וזהו ג"כ משארז"ל בפרקי אבות עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו דהנה בחי' הרצון אצל האדם הוא ע"פ טו"ד שחסר לו איזה דבר והוא חפץ להשיגו אבל למע' בחי' הרצון הוא פשוט ולמע' מטו"ד כי כלום חסר כו' וזהו עשה רצונו כרצונך שע"פ טו"ד שהוא בחי' ההתבוננות באלקות וע"ז יבוא לרצון פשוט הוא רעו"ד שלמע' מטו"ד והו"ע כדי שיעשה רצונך כרצונו שהוא למע' מן הטו"ד ותבא לידי אה"ר שלמע' מטו"ד והו"ע התגלות עצם בחי' החכ' שלמע' מהתגלות בנש"ב. והנה לבא לבחי' אהבה זו אה"ר דבכל מאדך יוכל גם ע"י עסק התורה שהוא בחי' פנימי' ולכן כתיב בה

אנכי ה' אלקיך שהוא בחי' אנכי מי שאנכי פנימי' הכתר ולכן כתיב בק"ש ג"כ אחרי בחי' אהבה דבכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה כו' ובד"ת הכתוב מדבר. וזהו פי' נודע בשערים בעלה שע"י השערים נש"ב שמרגישים במדות שבלב יוכל לבא אח"כ לידי ידיעה והשגה במהו"ע ית' ע"י האה"ר דבכל מאדך בחי' עצם החכ' שנותנין לו מלמע' אחרי ההתבוננות. והנה כמו שיש ג' שערים בבינה שהם ע"י מדות דקדושה כמו"כ יש בלעו"ז ג"כ ג' שערים הכלולים מזו' מדות רעות ר"ל שכ"א כלולה מזו' ושער הג' כולל כולם ושרשם הוא היצה"ר שארז"ל שיש לו ז' שמות, וע"ז צ"ל דין ומשפט שצריך לבער את הרע ולגרשו כלה ולהפוך הז' מדות לקדושה וזהו"ע ויגבה כו' במשפט ע"י המשפט דלמטה שעל הרע, וזהו שכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך הוא על השערים שיהי' לה' לבדו ולא בלעו"ז ח"ו ולכן נאמר אח"כ ובערת הרע מקרבך ופי' האוה"ת דקאי על היצה"ר שהוא מקור הרע ואחד מזו' שמות שיש לו הוא רע, וצריך לבערו ולהפכו לטוב כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך, אך שקשה לכאור' למה הי' צריך כלל לבריאת הרע שנצטרך אח"כ לבערו ונא' ובורא רע ולא עוד אלא שנברא הרע תחלה כמ"ש עיר קטנה ואנשים בה מעט ופרז"ל דקאי על האדם ובא אליה מלך זקן וכסיל הוא היצה"ר שבא מתחלת ברייתו של אדם כמ"ש לפתח חטאת רובץ ואח"כ כשיתגדל ויהי' לבן י"ג יום אחד אז נכנס היצ"ט בלבו ומוכן שעד שנכנס היצ"ט בלבו כבר הורגל ונשתרש ברע, וצריך אח"כ לעזר וסיוע מלמע' וכמארז"ל ואלמלא הקב"ה עזרו לא הי' כו', ולמה הי' צריך לכ"ז. והענין הוא דידוע כי בכל הדברים קליפה קדמה לפני וכמו שאנו רואין בבחי' דצח"מ בפרטיות שבכ"א קדמה הקליפה לפני למשל בתבואת השדה נתהווה מתחלה גידול התבן והקש והשחת שהם פסולת לגמרי ואח"כ יצמחו החטים והשעורים שהם הפרי ואח"כ דשים התבואה ובוררים החטים והשעורים שהם העיקר וזורקים התבן לחוץ ובפירות האילן נראה הדבר ביתר שאת שמתחלה נתהווה אילן גדול עם ענפים ועלים רבים ומשך זמן לא יטענו פירות עד שלבסוף יגדלו הפירות, וכן בבחי' מדבר נתהווה מקודם השלי' שהולד מונח בה ועד ארבעים יום הם כמי' בעלמא ולאחר מ' יום יתחיל להצטייר צורת העובר, וכן בדומם שהוא גוף הארץ צריך חרישה ועבוד בגוף הדומם כדי לגלות כח הצומח שבארץ, והנה טעם הדבר שקדם הקליפה לפני הוא כי בשרשן גבהה ג"כ קליפה מפרי ובכלל בחי' דצח"מ כל השפל למטה יותר הוא גבוה למע' בשרשו ולכן הז' מדות דלעו"ז קדמו ג"כ בשרשן והם מעולם התהו שקדם לתיקון וזהו שארז"ל שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן ואמר דין הניין לי ודין לא הניין לי שהי' דין לא הניין לי שלא יכלו לקבל גילוי אור המרובה שהושפע בהם והן עולמות התהו שקדמו לתיקון וכדכתיב ואלה המלכים אשר מלכו כו' לפני מלך מלך בישראל, והנה ע"י שנש"י מבערים ומגרשים את הרע שבלבם ומפכים אותו לטוב יורשים אורות דתהו שגבהה מעלתם מאד וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ושעריך הוא בכלל ד' שערים שהם ראי' שמיעה ריח דיבור וצריך שיהי' דין ומשפט על הרע שיהי' עוצם עיניו מראות ברע אוטם אזניו משמוע ובדיבור

הוא להזהר מדברים בטלים ושל מה בכך ומכש"כ מדברים האסורים ח"ו כרכילות ולשה"ר וכדומה, וענין הריח הוא מה' שהוא מקיף כריח ואף שארז"ל שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה כו' מ"מ מצינו לפעמים שהרהורי עבירה קשים מעבירה וטעם הדבר שאף שלענין עונש מעשה חמור וצריך זכות גדול לתלות לו להחזירו בתשובה, אך לענין תוקף ותמידות נמצא בעניני המח' יותר תוקף ועוז ולכן ארז"ל שם בענין הרהורי עבירה כו' וסימנך ריחא שענין הריח אף שהוא בבחי' מקיף מ"מ יוכל לפעמים לעורר את האדם משנתו ועוד יש בריח מע' שאין כן בדבר מאכל שהמאכל אף שנכנס בפנימי' אולם אחרי שכבר אכל די שבעו לא יוכל לאכול עוד משא"כ בריח שמריח וחוזר ומריח ואיננו כלה לעולם, והנה צריך האדם ליתן זאת אל לבו לשפוט ולבער את הרע מכל הד' שערים הנ"ל ולהפכם לטוב שיהיו דיבורו מחשבותיו ומעשיו אך לה' לבדו, ובפרט המשפט הוא בר"ה שאז יום הדין למע' והוא זמן קבוע לכאו"א מישראל להתחרט בלבו על כל מחשבותיו ומעשיו אשר לא לה' המה ואז נקבע בלבו בהסכם חזק על להבא שלא ישוב לכסלה עוד ושיהי' כל דיבוריו ומחשבותיו ומעשיו אך לה' לבדו כל חד וחד לפום מה דידיע בלבי' ועי"ז נתהווה ענין ההגבהה למעלה כמ"ש ויגבה ה' צבאות במשפט ע"י המשפט דלמטה על הרע לבערו ולהפכו שאז אין דין למע' כנ"ל וזהו"ע ההגבהה למע' כמובא באדר"ר שיורד מתרעא דדין לתרעא דרחמים ולכן אומרי' בעשיית' אל מלך יושב על כסא רחמים ולהיפוך כשאין דין ומשפט למטה על הרע אזי יש למע' בחי' דין ח"ו וזהו ענין ירידה אצלו ית' ומובא בספר אור תורה להה"מ ז"ל שזה משל למלך שיושב על כסא מלכותו ומטבעו להיטיב לבני מדינתו וכאשר יבוא איזה איש וקובל לפניו על חבירו שעשה לו עול פועל במלך ירידה והשפלה שצריך לענוש להבליעל ההוא על פשעו, כן כביכול למע' שטבע הטוב להיטיב לברואיו וכשאין דין ומשפט למטה על הרע אז יש למע' דין לענוש לכאו"א לפי מעשיו וזהו הירידה כביכול אצלו ית', ע"כ צריך כאו"א מישראל לתת דין והשבון עם נפשו ולבער את הרע כלה גרש יגרש אותו וישוב אל ה' וירחמנו ועי"ז יהי' בחי' הגבהה למע' כמ"ש ויגבה כו' במשפט, וזהו הכתיב אח"כ והאל הקדוש נקדש בצדקה ואמרז"ל במדרש הריני משרה קדושתי ביניכם הוא בחי' קדושתו שלמע' מקדושתכם, דהנה יש ב' בחי' קדוש ושניהם בכתב ז"א ועתיק וזהו שנא' בכל צרתם לו צר הכתיב בא' והקרי בוי"ו, לא באל"ף הוא בחי' ז"א ולו בוי"ו הוא בחי' עתיק פנימי' הכתר, והנה ע"י הדין ומשפט למטה על הרע לבערו לגמרי ולהפכו לטוב שע"י נעשה הגבהה למע' יכולין להמשיך אח"כ מבחי' עתיק וזהו והאל הקדוש נקדש בצדקה הריני משרה קדושתו כו' הוא בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם.

ר"ד מאחד היושבים דליובאוויטש, רנ"ח

וקו"י ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא יגעו ואי' בגמ' סנהדרין
 אותן אלף שנין שעתיד הקב"ה לחדש עולמו בהם שנאמר ונשגב ה'
 לבדו ביום ההוא. צדיקים מה הם עושין הקב"ה עושה להם כנפיים כנשרים
 ושטין ע"פ המים שנאמר ע"כ לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים
 שמא תאמר יש להם צער תלמוד לומר וקו"י ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים
 ירוצו ולא יגעו, ופירש"י לחדש עולמו שהעולם חרב ושמש מאין יושב, היינו
 שהעולם הגשמי יהי' חרב דעיקר חידוש העולם יהי' אחר אותן אלף שנין שאז
 יהי' העולמות בציור כמו שהן עכשיו אלא שיהי' באופן אחר וכמ"ש את השמים
 החדשים ואת הארץ החדשה אשר אני עושה, שגם אז יהי' שמים וארץ שיהיו
 עולמות כמו עכשיו אלא שעכשיו עולם הוא העלם והסתר כו' אבל אז לא
 יעלימו כלל שלא יהי' חורבן הבית ולא שעבוד גליות ולא צרות לישראל כו'
 וזה יהי' אחר האלף שנין אבל בהאלף שנה יהי' חד הרוב וכן אי' במשנה
 (תמיד) מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים
 אמר הר"ע מברטנורא שהאי תנא סבירא לי' כמד"א חד חרוב שלמד זה מפסוק
 ונשגב ה' לבדו כו', וצ"ל מ"ש שיום שכולו שבת יהי' חד חרוב הלא עכשיו
 בשבת אין העולם חרב אדרבה הם במדריגה גבוה יותר ויום שכולו שבת ה"ה
 יהי' בדוגמא כמו בשבת דעכשיו ואיך אמר שיהי' חד חרוב, אך הנה באמת
 צ"ל איך הוא קיום העולמות בשבת דהנה התהוות העולמות הוא מבחי' הדיבור
 וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ושבת הוא בו שבת וישבות ביום השביעי כו'
 ששבת מבחי' הדיבור וא"כ איך הוא קיום העולמות בשבת ובאמת הרי כתיב
 לעולם ה' דברך נצב בשמים שדבר הוי' הוא עומד תמיד בשמים להחיותו
 ולהוותו שאם יסתלק כרגע יהי' אין ואפס וכמ"ש בתניא שהתהוות עולמות אינם
 כצורף אומן שעושה כלי שבעשיית האומן כלי אחר שעשאה יכול האומן לילך
 בשוק והכלי קיימת מפני כי האומן לא חידש דבר במציאות בהכלי שהגילוי
 כלי עץ או מתכת הי' גם מתחלה בהכלי שהוא יש מיש אלא שמתחלה היתה
 בלא צורה והוא עשה בה צורה ולאחר שעשאה אינה צריכה ידי האומן כלל
 אבל התהוות העולמות הוא התחדשות יש מאין שבאין לא יש מציאות היש
 דאל"כ לא הי' נק' אין וכיון שהוא חידש צריך להיות בהם כח המחדש תמיד
 לחדש אותו מאין ליש, וכידוע המשל ע"ז מזריקת אבן שכאשר זורקין אותו
 מלמעלמ"ט שהוא כטבעו אז כל מה שיכול לירד למטה יורד למטה ולא צריך
 לכת הזורק כלל אבל כאשר זורק אותו מלמטלמ"ע שהוא היפך טבעו אז תלוי
 בכח הזורק אם הזורק הוא גבור יזרוק האבן למעלה יותר ואם הוא חלש לא
 ילך כ"כ למעלה וכשנפסק כח הזורק אז נופל למטה וזהו מפני שהזורק עשה
 כאן חידוש בהאבן שילך למעלה וכ"ז שכת הזורק נושא הוא עולה וכאשר
 נפסק כח הזורק היינו כח המחדש נפסק ההתחדשות ונופל למטה כמו"כ יובן

למעלה כיון שהוא התחדשות בהכרח שיהי' בהם כח המחדש תמיד ולחדש אותם מאין ליש וזהו המחדש בכל יום תמיד מע"ב שתמיד בכל יום ובכל עת ורגע היא התחדשות העולמות מדיבור עליון וא"כ בשבת שבו שבת מבחי' הדיבור איך הוא קיום העולמות. והנה אדמו"ר הזקן נ"ע תירץ שבשבת העולמות מקבלים מבחי' מחשבה ולכן בשבת העולמות הם באופן היותר נעלה כמו מח' שלמעלה מדיבור, אך דבריו הקדושים צריכים ביאור כי עדיין אינו מובן כי הנה כתיב בדבר ה' דוקא שמים נעשו שבחי' עשי' בלתי אפשר להיות כ"א מבחי' הדיבור דוקא אבל ממחשבה בלתי אפשר להיות עולמות עשי' ובפרט עוה"ז הגשמי בלתי אפשר להיות כ"א מבחי' הדיבור, וכמו"כ י"ל על ליל א' דר"ה שאז מסתלק החיות של שנה העברה ולא נמשך החיות תדיר עד למחר במוסף ע"י תשעה ברכות וט' תקיעות ומניין הוא קיום העולמות בינתיים, אך התירוץ ע"ז הוא דההסתלקות הוא רק בפנימי' וקיום העולמו' הוא מחיצוני' והמשל בזה הוא כמו מי שמעמיק מחשבתו בשכל עמוק ובאותה שעה מדבר במילי דעלמא ואין הדיבור מבלבל ההשכלה ואין ההעמקה מונע הדיבור וכן יכול לעשות מעשה (שאינה צריכה כוונה) וכמו"כ יובן למעלה שאף שהפנימי' מסולק מ"מ יכול להיות קיום העולמות מבחי' חיצוני', והענין דהנה איתא במד"ר שאל ההוא מין לר"ע אם אלקיכם מכבד את השבת איך הוא מוריד גשמי' כו' והשיב לו שאיסור הוצאה בשבת * וכיון שכל העולם שלו ית' הרי כולם רה"י מלפניו שהוא טובב ומקיף כללות העולמות בהשוואה אבל מצד קבלת החיות מבחי' ממכ"ע לא שייך לקרותם רשות א' כי אור הממלא בא האור בהתחלקות מדרי' שאינו דומה גילוי אור דאצי' לבי"ע וכן בבי"ע גופא אינו דומה ברי' ליצי' וזהו מ"ש אדמו"ר שבשבת העולמות מקבלים מבחי' מח' דמח' ג"כ בחי' מקיף ששורה ביד ורגל כמו בראש ומוח והראי' והגבחה היד והרגל עם עליות הרצון והמחשבה במוח הם בהשוואה ממש בלי שום שינוי ואיחור כלל אפי' הצי רגע כידוע אלא שברגל שורה מח' בהעלם מצד הכלי שאין הרגל כלי לאור המח' להרגיש אותה בפנימי' והעלם נק' מקיף, ולמע' הוא מח' הק' דא"ק שטובב ומקיף כללות השתלשלות בהשוואה כו' אך זהו בבחי' חיצוני' דא"ק ששם הוא בחי' כחשיכה כאורה כו' אבל בפנימי' א"ק יש בחי' הסתלקות שאינו מאיר אלא במקום הראוי וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' (וזה לא קשיא איך יכול להיות שבפנימי' יהי' הסתלקות ובחיצוני' לא הרי פנימי' הוא למעלה מחיצוני' כו' אך הענין דחיצוני' הוא בהעלם ולכן הוא בכ"מ בשוה כו' אבל פנימי' שהוא בחי' גילוי צריך דוקא שיהי' מקום הראוי כו', ואף שהכלי אינו תופס מקום לגבי כלל מ"מ צריך להיות הכנה כו' וכמו במתנה שאומרים אי לא דהוה עביד נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' והנה מתנה אף שלא הרויח זה דא"כ א"ש מתנה ומ"מ אי לאו דהוה עביד כו' דהנה צריך להיות כו' וכמו סליחת העוונות שנמשך מבחי' אשר שם כחשיכה כאורה

מ"מ צ"ל לזה הכנה דתשובה כו' וכן יו"כ שעצומו של יום מכפר מ"מ צריך להיות עבודה דעינוי הגוף וכמ"ש ועניתם את נפשותי כו' (שעינוי הגוף יש בו פרט שהוא למעלה גם מבחי' מס"נ כו'), דהנה יש ג' מדריגות, הא' הוא בחי' אתדל"ע שבא ע"י אתעדל"ת וזהו בבחי' ממכ"ע כו' ויש עוד בחי' אתעדל"ע שלמעלה מבחי' אתעדל"ת שהאתעדל"ת אינו תופס מקום ומ"מ כאשר יש שלימות באתעדל"ע שבא ע"י אתעדל"ת נמשך גם בחי' האתעדל"ע אף שאינו בערך כו' הנ"ל וכמו פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם כו' אך כ"ז הוא בפנימי' א"ק אבל בבחי' חיצוני' א"ק ששם בחי' כחשיכה כאורה שם כל העולמות בהשוואה ולכן נק' רשות א'), וזהו שבשבת העולם קיים מפני כי בו שבת הוא רק בפנימי' אבל חיצוני' נשאר ומהו הוא קיום העולם (ומ"מ בשבת העולמות הם באופן היותר נעלה כי בחי' חיצוני' שבעליון הוא למעלה מבחי' פנימי' שבתחתון כו'), אבל ביום שכולו שבת יהי' העולם חרב ושםם כו' והיינו מפני שיהי' גילוי הפנימי' נרגש (ווערט דער הערט) בבחי' חיצוני' כו' דבשבת דעכשו אין הפנימי' כו' ולכן המן לא ירד בשבת ולמעלה עיקר גילוי המן הוא דוקא בשבת וכמ"ש בזהר שביעאה דמיני' מתברכין כל שית יומין כו' אבל למטה לא ירד היינו שהגילוי דבחי' הפנימי' לא הי' בבחי' חיצוני' אבל לע"ל יהי' בחי' גילוי הפנימי' גם בבחי' חיצוני' וכמ"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ואי' ע"ז בעמה"מ שהוא ע"ד ולא יכנף עוד מוריך כו' היינו שלא יהי' עוד בחי' העלמות והסתרים אלא יהי' בחי' גילוי אוא"ס שאף בבחי' חיצוני' יתגלה ויורגש (וועט דער הערט ווערין) בחי' הפנימי' וממילא יהי' העולם חרב כי בחי' הפנימי' צריך דוקא כלי הראוי לו ולכן לא יוכל להיות קיום העולם הגשמי מבחי' זו כו' משא"כ בשבת דעכשו העולם קיים מפני כי העלי' הוא רק בפנימי' והחיצוני' נשאר וגם הפנימי' אינו נרגש בבחי' החיצוני' ומצד בחי' החיצוני' יוכל להיות קיים אפי' עולם גשמי ג"כ דשם כחשיכה כאורה כו' וזהו בחי' מח' דא"ק שבבחי' מחשבה עלו כל העולמות אפי' בחי' עולם היותר חיצוני ולאחר שנתהוו העולמות הוא מקיף את כולם בהשוואה כו' אבל לע"ל שיהי' גילוי הפנימי' יהי' העולם חרב כו' ואותן אלף שנין צדיקים מה הם עושין הקב"ה עושה להם כנפיים כנשרים ושטין ע"פ המים כו' והענין הוא דכתיב בראשית ברא אלקים וארז"ל בראשית ב' ראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית כו' ות"י בראשית בחוכמתא דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית שזה שנתהוו רבוי נבראים ובכלל יש ד' בחי' דצח"מ ובכל בחי' יש ריבוי מינים כמו בדומם שיש אבנים ועפר ומתכת ובכל מין יש כמה פרטים שיש אבנים טובים ואבנים פשוטי' וכן יש כמה מיני מתכות וכן בצומח יש כמה מינים כמו פירות ותבואות דשאים ועשבים ובכל מין יש ריבוי פרטים וכן יש כמה מינים בחי' שיש בהמות וחיות וכן במדבר שאין דעותיהם שוות כו' זהו מצד החכ' כי יש בזה חכ' עמוקה ונפלאה מאד בסדר מעמדם ומצבם ובאופן מזיגתן והרכבתן וכמו שאנו אומרים אשר יצר את האדם בחכמה שביצירת האדם יש בזה חכ' נפלאה מאד ואיך שיהי' הגידין והעורקין לפי אופן הסיבוב והילוך

הדם ולפי אופן סיבוב החיות כו', וזהו נבראים שלמטה ולמעלה יש נבראים עוד יותר משלמטה וכמ"ש במד"ר שמע שם ע' שישראל הם א' מע' מאומות ואומות א' מע' מבהמות ובהמות א' מע' מחיות וחיות א' מע' מעופות ועופות א' מע' משדים ושדים א' מע' ממלאכים וכמ"ש היש מספר לגדודיו ולגדודיו אין מספר שהם חלוקים במדריגת הרוחני' שבהם דהרי אינו בגדר מקום וא"כ א"א לומר שהמקום מבדילן דבנבראים שלמטה שהם בגדר מקום אפשר להיות שיהי' שני נבראים שווין כמו ב' אריות או שני אבנים ממין א' ומ"מ הם מובדלין מחמת שהמקום מבדילן אבל למעלה שאינו בגדר מקום ואם לא הי' חלוקים במדריגת הרוחני' אין דעותיהם שוות וכן במלאכים שלמעלה חלוקים במדריגת הרוחני' וכמו מחנה מיכאל קפ"ו שכולם בחי' חסד וחלוקים במדריגתן ברוחני' כו' וריבוי ההתחלקות הוא מצד ריבוי הצירופים שכל צירוף וצירוף הוא חיות והתהוות הנברא כו' וריבוי הצירופים הוא מבחי' חכ' וזהו מה רבו מעשיך כולם בחכ' עשית ה' בחכמה יסד ארץ אך כ"ז הוא ח"ת שהוא מקור להתהוות העולמות כו' אבל בחי' ח"ע שהוא מ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית שאורייתא מח"ע נפקת הוא למעלה מבחי' התהוות העולמות וכמ"ש אלפים שנה קדמה תורה לעולם בחי' אאלפך חכ' כו' קדמו לעולם שאף כאשר לא הי' התהוות העולמות שייך ג"כ בחי' ח"ע והמשל ע"ז הוא דהנה בשכל יש ב' מדריגות, יש בחי' שכל שבדיבור כמו בלמוד א' ב' ואח"כ הצירופים שבכל תיבה ותיבה ואח"כ הפירוש מהתיבות (דעם טייל) והכוונה בזה הוא שכאשר יהי' גדול וילמוד דף גמרא או פרק משניות יבין את השכל בזה שזה השכל לא שייך כלל אל האותיו' אלא שמלובש הוא באותי' וא"א לו להבין את השכל עד שילמוד את האותיו' וצירופים כו' כמו"כ למעלה ח"ת הוא בחי' שלצורך צירופי האותי' שיהי' מזה התהוות העולמות ונבראים כו' אבל בחי' ח"ע שאורייתא מחכ' נפקת הוא למעלה מהתהוות העולמות כו' אך זהו עיקר הכוונה היינו שיומשך בחי' ח"ע חכמת התורה למטה וזה הי' עיקר כוונת הבריאה וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית והממשיך בחי' זו הוא בחי' ישראל וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וזהו משארז"ל במד"ר אלה תולדות השמים והארץ כו' אלה בשביל מי נבראו כו' בשביל ואלה שמות בניי ואלה בשביל מי נבראו וכו' בשביל ואלה העדות והחוקים והמשפטים כו' וכמ"ש תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל את התורה מוטב וא"ל אחזיר את העולם לתהו ובהו אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי כו' היינו שזה עיקר הכוונה כו', והנה על ב' חכמות הנ"ל כתיב חכמות בחוץ תרונה חכמות תרין היינו בחי' ח"ע שאורייתא מחכ' נפקת וח"ת שהיא מקור להתהוות העולמות כו' וע"י שירדו בחוץ עי"ז תרונה שנעשה מזה העלי' כו', והענין הוא דהנה עד שלא נבה"ע הי' מים במים שמים תחתונים הי' כלולים במים העליונים מים הוא בחי' חכמה ומים עליונים הוא בחי' ח"ע ומים תחתונים ח"ת ומתחלה הי' בחי' ח"ת כלולה ומיוחדת בחכ' עילאה שזהו יו"ד ומילוי יו"ד שהוא ג"כ יו"ד וי"ד כו' אלא שהיו"ד הוא בחי' יו"ד דש' ה' בחי' ח"ע ומילוי יו"ד הוא בחי' יו"ד דש' אד'

ח"ת ומילוי יו"ד שהוא כלול ביו"ד הוא בחי' ח"ת שכלולה בח"ע, וזהו ע' שני
 דדוד שהי' כלולים באדה"ר דוד בחי' מל' ח"ת ואדה"ר בחי' ח"ע כו' והי'
 בחי' ח"ת כלולה בבחי' ח"ע וזהו ג"כ מים במים אך כאשר הי' צריך להיות
 התהוות העולמות ומים עליונים במים תחתונים וכמ"ש במד"ר ע"פ כל אשר
 חפץ עשה כו' משל למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא
 לא יעלו לרומי ואח"כ בטל הגזירה ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני
 כו' וכמ"ש והי' קול מעל לרקיע קול הוא בחי' קול תורה כמ"ש קול קורא
 במדבר כו' והוא הי' מעל הרקיע היינו שהוא למעלה מן הרקיע המבדיל כו'
 שהוא בחי' מ"ע בחי' ח"ע שירדה למטה בבחי' ח"ת והמשכת התורה היתה
 ע"י משה דוקא כו' משה שרשו הוא בחי' ח"ע כי מן המים משיתיהו ולכן
 המשיך את בחי' התורה למטה כו' וע"ז אמר חכמות בחוץ שקאי על ד"ת מפני
 שזה הי' ירידה לב' בחי' חכמה דאפי' לבחי' ח"ת הוא ג"כ ירידה דמתחלה
 היתה מיוחדת בח"ע אבל כשירדה להוות עולמות אף שמאיר בה בחי' ח"ע
 מ"מ איידי דטריד למפלט לא בלע כו' ומכ"ש לבחי' ח"ע הוא בוודאי ירידה
 וע"ז הי' קטרוג המלאכים שאמרו מה אנוש כי תזכרנו היינו שהקטרוג שלהם
 הי' על מה שירדה בחי' ח"ע כ"כ וזהו מ"ש הארץ יראה ושקטה (בחי' חכמה)
 יראה במע"ב ושקטה במ"ת דיראה היא בחי' מל' ושקטה בחי' חכמה וכמ"ש
 בזהר דעתוהי דסבא סתים ושקית כחמרא דיתיב ושקית על דורדייא כו' היינו
 שבמ"ת הי' המשכה מבחי' ח"ע שירדה למטה בבחי' חוץ חוץ הוא עולמות ב"ע
 עדמ"ש מחוץ לפרוכת שהוא פרסא דשם אלקים המפסיק בין אצ"ל לבריאה וכמ"ש
 כי שמש ומגן הוי' אלקים שכמו שהמגן מכסה ומסתיר כן בחי' שם אלקים
 מכסה ומסתיר על שם הוי' וזהו הפרוכת ומחוץ לפרוכת היינו מחוץ לפרסא
 שהוא עולמות ב"ע, ובמד"ר א' ע"פ אמצאך בחוץ שקאי על המדבר שהוא חוץ
 לישוב דהנה מדבר הוא ארץ צי' ושממה ארץ חריבה שאין בו לחלוחית היינו
 גילוי אלקות שקאי על עוה"ז הגשמי שהוא ארץ חריבה ושממה שאין מאיר
 גילוי אלקות והוא בחי' העלם והסתר כי החשך יכסה ארץ כו' אבל ע"י
 התורה שירדה ונתלבשה בחוץ ע"ז ממשיכים גילוי אלקות כו' וכמ"ש קול
 קורא במדבר פנו דרך הוי' שע"י בחי' קול שהוא בחי' התורה נעשה דרך ומבוא
 לבחי' שם הוי' וזהו ע"י הביורורים דתומ"צ שהמצות הם בדברים גשמיים
 ציצית צמר גשמי תפילין קלף גשמי ד' מינים שבלולב צמחים גשמיים וע"ז
 שעושה אותו למצוה הם נעשים כלים לאלקות וכן התורה הוא בגשמי' המחליף
 פרה בחמור שנים אווזין בטלית ונתלבשה גם בטענות שקר לברר כו' וע"ז
 נמשך גילוי אלקות כו' ועוד י"ל שחוץ קאי על נה"ב שהוא ג"כ חרב ושם
 שאין בו לחלוחית בחי' גילוי אלקות וע"י התורה נעשה בירור ויזכך נה"ב
 דהנה הוי' אלקיך אש אוכלה הוא דכמו האש כשנותנין אותו בכלי מבית ומחוץ
 הוא שורף ומלבן את הכלי כו' כמו"כ הוא תומ"צ שהתורה הוא בחי' פנימי'
 והמצות מקיפים והם מלבנים את הנה"ב (ער ברענט דורך דעם נה"ב) ולכן
 ת"ח אין אש של גיהנם שולט בהם, דאש של גיהנם הוא בכדי לזכך את הנה"ב

אבל ת"ח שע"י תומ"צ נעשה זיכוך ובירור דנה"ב אין אש של גיהנם שולט בהם כו' וזהו חכמות בחוץ תרונה שהוא בחי' שיר וכל העליות הוא בשיר וכמ"ש כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר שקאי על עולמות המלאכים וכמו שאמר דוד שיר המעלות שהמעלות הוא בשיר וזהו תרונה והיינו שח"ע כמו שהוא בהתכללות ח"ת נעשה בהם בחי' העלאה דהנה אפי' בחי' ח"ע הוא בחי' חכ' דא"ק כו' וזה יהי' לע"ל ביום שכולו שבת כו' ולכן יהי' העולם חרב וכנ"ל דבחי' פנימי' א"ק צריך כלי הראוי כו' וז"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא היינו שלא יהי' עוד בחי' שם אלקים המסתיר דעכשיו שמש ומגן הוי' אלקים כו' אבל לע"ל ונשגב הוי' לבדו כו' ולכן יהי' העולם חרב כו' אבל בשבת דעכשיו העולם קיים מפני כי העלי' הוא רק בח"ע ולכן נק' שבת מוחין דאבא כו' וזהו בחי' הפנימי' אבל בבחי' ח"ת דהיינו בבחי' החיצוני' לא יש העלי' ומזה הוא קיים העולם שע"ז אמר לעולם ה' דברך נצב בשמים כו' ואף שבשבת הוא כי בו שבת ששבת מבחי' הדיבור הוא מח' שבדיבור כו' ובהו הוא העלי' וקיום העולם הוא מבחי' חיצוני' הדיבור והיצוני' הדיבור מקבל מבחי' מחשבה יזה שאמר אדמו"ר נ"ע שבשבת העולמות מקבלים מבחי' המח' ולכן בשבת גם חיצוני' העולמות הם באופן הנעלה כו' כנ"ל אבל ביום שכולו שבת שיהי' העלי' גם בבחי' ח"ת היינו שגם בח"ת בבחי' החיצוני' יהי' נרגש (וועט דער הערט ווערין) בחי' הפנימי' לכן יהי' אז העולם חרב כו' ואותן אלף שנין צדיקים מה הם עושין דעכשיו עבודת הצדיקים הוא בתומ"צ להמשיך מבחי' ח"ע שיתגלה למטה בבחי' ח"ת אבל לע"ל שיתעלה בחי' ח"ע וח"ת כו' כנ"ל צדיקים מה הם עושין הקב"ה עושה להם כנפיים כנשרים וכמ"ש כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף וכו' ישארו על אברתו דכמו הנשר שהוא רחמני על בניו ונושא אותם על כנפיו כו' כמ"כ ישארו על אברתו היינו שיתעלו למעלה מבחי' תומ"צ דאברתו הוא בחי' תומ"צ רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא כו' והם יתעלו למעלה יותר כו' וכמ"ש דרך הנשר בשמים שמים הוא בחי' מקיף, היינו שיתעלו בבחי' הכתר כו' למעלה מעלי' התורה דעליית התורה הוא רק בבחי' חכ' בח"ס וחכ' דעקודים וחכ' דא"ק דיש כמה מדריגות בחכ' דגם בתורה עכשיו יש בה כמה מדריגות יש תורה שהיא למטה בשכל אנושי ויש תורה ברוחני' בג"ע מה שצדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה כו' ויש תורה בבחי' ח"ע ולעתידי יתגלה בבחי' ח"ס חכמה שבכתר וחכ' דעקודים בחי' חכ' דא"ק אבל הצדיקים יתעלו בבחי' הכתר מכל המדריגו' הנ"ל (והגם שישראל הם בניים למקום בניים אתם להוי' אלקיכם והבן הוא ממוח האב וכן עתה הצדיקים מקבלים מבחי' התורה שהוא בחי' ח"ע ואיך יתעלו לעתיד למעלה מבחי' החכ' בבחי' כתר אך זהו ע"ד מ"ש או"א במזלא אתכלילו וז"א בעתיקא אחיד ותליא כו' שאף שהתגלות המדות הוא מן השכל אבל בשרשן הם למעלה מבחי' התורה ולע"ל יתעלו בשרשן כו'). וזהו מ"ש ושטים ע"פ המים שיתעלו למעלה מבחי' המים שהוא בחי' חכ' כו' ומ"ש ושטים היינו שיהי' בדרך שטה כא' המשוטט מענין לענין, ומורה על קלות ההשגה מאד וכמו אדם גדול שלומד שכל קטן שלא לפ"ע אין צריך להעמיק ולשקוע שכלו בדבר ההוא אלא שמשוטט ומרחף

עליו מלמעלה וכן מי שחוזר את מסכת שלמד אותה שהוא משוטט מלמעלה כמו"כ יהי' שטים מפני שיתעלו למעלה מבחי' התורה כו' וזהו שאמר אח"כ שמא תאמר שיש להם צער תלמוד לומר וקוי הוי' יחליפו כח כו' והיינו שהוא פירוש וביאור על הקודם כו' דשמא תאמר יש להם צער מחמת העדר ההשגה דעכשיו התורה הוא רק בשכל אנושי והצדיקים מקבלים מבחי' התורה כו' אבל לע"ל שיתעלו התורה כ"כ בבהי' חכ' דא"ק הוי אמינא שלא יוכלו להשיג ומזה יהי' להם צער מחמת העדר ההשגה כמו מי שלומד שכל עמוק ואינו משיגו שיש לו מזה צער כו' תלמוד לומר וקוי ה' יחליפו כח שיתעלו למעלה מבחי' התורה שעליית התורה הוא רק בבחי' החכ' אבל הצדיקים יתעלו בבחי' הכתר יעלו אבר כנשרים כו' שהם שטים ע"פ המים בקלות ההשגה כו' וזהו וקוי ה' יחליפו כח כו' וקוי היינו הצדיקים כמ"ש טוב ה' לקויו כו' יחליפו שיתעלו למעלה מבחי' התורה כו' יעלו אבר כנשרים כו' שהם שטים ע"פ המים כו'.

